Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí

(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí (MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a

Contents

San Mateo 1
San Marcos 51
San Lucas 84
San Juan 135
Hechos 174
Romanos 220
1 Corintios 237
2 Corintios 254
Gálatas 265
Efesios 271
Filipenses 277
Colosenses 281
1 Tesalonicenses 285
2 Tesalonicenses 289
1 Timoteo 291
2 Timoteo 296
Tito 300
Filemón 302
Hebreos 303
Santiago 316
1 Pedro 321
2 Pedro 326
1 Juan 329
2 Juan 334
3 Juan 335
Judas 336
El Apocalipsis 338

Kitsy nii pkëë San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist
(Lc. 3:23-38)

1 Kitsy re xseety pxusykoltoo Jesucrist. Lo xtiiy David ni lo xtiiy Abraham
sëëd Jesús.
2 Abraham kok pxosy Isaac, lëë Isaac na kok pxosy Jacob, lëë Jacob na kok
pxosy Judá ni betsy Judá. 3 Chop Judá Tamar kop Fares ni Zara. Lëë Fares
kok pxosy Esrom, lëë Esrom na kok pxosy Aram. 4 Lëë Aram kok pxosy
Aminadab, lëë Aminadab na kok pxosy Naasón, lëë Naasón na kok pxosy
Salmón. 5 Chop Salmón Rahab kop Booz. Chop Booz Rut kop Obed. Lëë Obed
kok pxosy Isaí. 6 Lëë Isaí kok pxosy rey David aan chop rey David kwnaa nii
kok tsiil Urías kop Salomón.
7 Lëë Salomón kok pxosy Roboam, lëë Roboam na kok pxosy Abías, lëë
Abías na kok pxosy Asa. 8 Lëë Asa kok pxosy Josafat, lëë Josafat na kok pxosy
Joram, lëë Joram na kok pxosy Uzías. 9 Lëë Uzías kok pxosy Jotam, lëë Jotam
na kok pxosy Acaz, lëë Acaz na kok pxosy Ezequías. 10 Lëë Ezequías kok
pxosy Manasés, lëë Manasés na kok pxosy Amón, lëë Amón na kok pxosy
Josías. 11 Lëë Josías kok pxosy Jeconías ni betsy Jeconías. Mer tiemp ko lëë
xaa Babilonia sikni xoo xaa Israel nëz Babilonia.
12 Aan loxsye ptsiñ xaa Babilonia, lëë Jeconías kop Salatiel. Lëë Salatiel kok
pxosy Zorobabel. 13 Lëë Zorobabel kok pxosy Abiud, lëë Abiud na kok pxosy
Eliaquim, lëë Eliaquim na kok pxosy Azor. 14 Lëë Azor kok pxosy Sadoc, lëë
Sadoc na kok pxosy Aquim, lëë Aquim na kok pxosy Eliud. 15 Lëë Eliud kok
pxosy Eleazar, lëë Eleazar na kok pxosy Matán, lëë Matán na kok pxosy Jacob.
16 Lëë Jacob kok pxosy José, lëë José kok tsiil Mariy, lëë Mariy na kok xñaa
Jesús, xaa nii kwloolë no Crist.
17 Tsida pxusykoltoo meñ Israel kwtedy lo kislyu re destye Abraham axte
David. Stsida xaa kwtedy destye David axte tse nii lëë meñ Israel sey nëz
Babilonia. Stsida xaa kwtedy destye worñee lëë meñ Israel sey nëz Babilonia
axte worñee lëë Crist koly.

Lëë Jesucrist koly
(Lc. 2:1-7)

18 Sinrii mod koly Jesucrist. Lëë xñaa xaa Mariy no nii ktsiilña chop José.
Per antes nii ktsiilña xaa, lëë Mariy kok xiñ por Kyalbini Ntson. 19 Per como
tu xaa buen nak José, koklasty xaa nii nyeñ meñ nii lëë xaa blaa Mariy. Por
ngo lëë xaa kwlokyeñ klaa tsilaan xaa me. 20 Lëë xaa lox kwlokyeñ nii singo
kuuñtsyey xaa, tsiñee lëë tu xangly Dios kunee lo xaa lo mgaal chëb:
—José, lo xtiiy David sëëdoo. Ptsiilña Mariy, por xiñ Kyalbini Ntson kap me.
21 Lëë Mariy kap tu mëëdpkiy aan no nii kolël xaa Jesús. Singo kcholë xaa por
lëë xaa kteelaa meñ xkyedzy xaa lo tol.
22 Kchësyo kok parñee kak cumplir tiits nii pxaal Dios lo profet tsiñee chëb
xaa:
23 Lëë tu kwnaa yeeñ kakxiñ aan lëë me kap tu mëëdpkiy,
aan lëë mëëd ko kcholë Emanuel.
(Tiits ko nak sinak xñee ñe: Lëë Dios nakni lëë no.)

24 Tsiñee lëë José bna, lëë xaa beeñtsyey nii kwnabey xangly Dios. Lëë xaa
ptsiilña Mariy. 25 Per kwyonidy xaa Mariy, sink lëë xaa kwlës axte nii lëë
Mariy kop mëëd. Aan lëë xaa kwloolë mëëd ko Jesús.

2

Lëë xaa chak kukan Jesús

1 Tsiñee lëë Jesús lox koly leñ kyedzy Belén nii ngab Judea, lëë bla xaa chak
nii sëëd nëz laa xlyañ ngbidz ptsiñ Jerusalén. Lëë Herodes nak rey tiemp ko.
2 Lëë xaa chak ko kwnabtiits chëb:
—¿Ko xrey meñ Israel nii koly? Por lëë noo syoopnaal tu mëly nii kwlañ
nëz laa xlyañ ngbidz. Mëly go bluuy loo noo nii lëë xaa koly aan lëë noo syoop
ksoxib lo xaa.
3 Tsiñee lëë rey Herodes biñ nii chëb xaa chak ko, lëë xaa kwyo kyalnë kchë
xaa meñ Jerusalén. 4 Tsigo lëë rey Herodes kwnabey koktsyetsy kchësy xaa
nii xñabey lo pxosy ni kchësy maestre ley, aan lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:
—Pa no nii kaly Crist.
5 Lëë xaa go chëb:
—Tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judeaw, por lëë profet pkëë sinrii:
6 Lëë lëë do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy nii ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu xaa nii kñabey,
aan lëë xaa kantsi meñ Israel.
7 Loxsye ngo lëë Herodes kwtsyetsy tsilaan ksa xaa chak ko, aan lëë xaa
kwnabtiits pa woortyee kon xaa mëly go. 8 Tsigo lëë xaa pxaal xaa Belén, aan
lëë xaa chëb lo xaa:
—Kol tsi siko, aan kol kyub mëëd ko. Aan tsiñee ktsil do xaa, kol kluuy tiits
lon parñee kaksoxibaa lo xaa.
9 Loxsye kwnee rey lo xaa, lëë xaa si. Aan lëë mëly nii kon xaa kwlañ tugak
sinech lo xaa, aan lëë ma kwsobtse axte laañee nix Jesús. 10 Tsiñee lëë ksa xaa
chak ko kon nii lëë mëly kwsobtse, per nli busy ble xaa. 11 Lëë xaa kwsëëb leñ
yu, aan tsiñee lëë xaa kon mëëd chop xñaa mëëd Mariy, lëë xaa pkady or, yaal
ni ngwaan xlyaa nex nii lë mirra. 12 Per lëë Dios kwnee lo xaa lo mgaal. Chëb
Dios nii nody nii tsiktedy xaa lo Herodes. Por ngo lëë xaa kwseñ stu nëz par
kyey xaa xkyedzy xaa.

Lëë José sey nëz Egipto

13 Tsiñee lëë ksa xaa chak ko bi, lëë tu xangly Dios kunee lo José lo mgaal
chëb:
—Kuxche, biy mëëd ni biy xñaa mëëd aan pxooñ kwey nëz Egipto. Por lëë
Herodes kyub mëëd par kuty xaa mëëd. Kwyo siko axte nii kñen lool stub.
14 Lëë José kuxche aan kyool sini xaa mëëd chop xñaa nëz Egipto. 15 Siko
kwyo xaa axte nii lëë Herodes kuty. Kchësy nrii ptsyool xaa parñee kak
cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa: “Egipto byakxin xiñaa.”

Lëë Herodes xñabey kety mëëdpkiy

16 Tsiñee lëë Herodes byeñ nii lëë ksa xaa chak ko pkëëti xaa, per nli busy
blëë xaa. Aan lëë xaa kwlii cuent pa wortyee kon xaa chak ko mëly, aan
lëë xaa kwnabey kuty kchësy mëëdpkiy nii chap chop iz par kyety nii no leñ
kyedzy Belén ni leñ kyedzy nii nche kexka siko. 17 Singo mod lëë tiits nii
kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa:

18 Leñ kyedzy Ramá biiñ Raquel,
porñee lëë kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëë me choon.
19 Per loxsye kuty Herodes, lëë tu xangly Dios kunee lo José lo mgaal xtañ
meñ Egipto chëb:
20 —Kuxche, aan byey Israel ksal mëëd ni xñaa mëëd, por lëë kchësy xaa nii
kokladzy nyuty mëëd kuty.
21 Tsigo lëë José kuxche aan lëë xaa sikni mëëd chop xñaa nëz Israel. 22 Per
tsiñee biñ xaa nii lëë xiñ Herodes nii lë Arquelao sob xñabey Judea, lëë xaa
ptsyeb nyey xaa siko. Aan como lëë Dios kaa kwneel lo xaa lo mgaal, lëë xaa
sey nëz Galilea. 23 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Galilea, lëë xaa kwtedyso tu kyedzy
nii lë Nazaret. Singo mod lëë xtiits profet kok cumplir tsiñee chëb xaa nii xaa
Nazaret kak Jesús.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Leñ tse go lëë Juan Bautist bislo xluuy xtiits Dios tañ pidzy nii nche Judea,
2 xñee xaa:
—Kol ktikche styoo do lo Dios, porque lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey.
3 Lëë Juan nak xaa nii pseety profet Isaías tsiñee chëb xaa:
Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee lo meñ tu tañ pidzy këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.”
4 Kits lady camey kwyaa xab Juan, lëë xcinturón xaa kwyaa con kidy.
Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. 5 Tsigo lëë meñ Jerusalén, ni meñ nii no nëz
Judea ni kchësy meñ nii ncheno kex chu kiigwpee Jordán kwey laañee so
Juan. 6 Aan tsiñee lëë meñ lox xobtol xtol lo Dios, lëë Juan xchoobnis meñ
chu kiigwpee Jordán.
7 Per tsiñee kon Juan nii ndaly xaa fariseo ni xaa saduceo ptsiñ chakladzy
chobnis, lëë Juan chëb:
—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në nii lëë do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios?
8 Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëë do ptikche styoo do
lo Dios. 9 Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen nii schilo
kyuñ Dios kyo re xiñ Abraham. 10 Lëë kiibyag kaa tse so mbës parñee chug
silu yag nii xkyëdy nex aan tsow lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo
lo Dios. 11 Nli naa xchoobnis lëë do con nis parñee kpikche styoo do lo Dios.
Per lëë xaa nii kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis meñ nii knniladzy xtiits Dios con
Kyalbini Ntson, ni lëë xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Porque mastre non
xaa lon, ni lab xaa xyaldy koyaa. 12 No xpal xaa ña xaa par kuuñnyë xaa
xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëë xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëë
xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.

Lëë Juan xchoobnis Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Galilea pchoo Jesús, lëë xaa kwey lo Juan chu kiigwpee Jordán parñee
kchoobnis Juan xaa. 14 Klo kwnëdy Juan nchoobnis Juan xaa, chëb Juan:
—Naa no nii nyely lool par kchoobnisoo naa. ¿Penak nii lii sëëd lon?
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Pchoobnis naa, por no nii kuuñ no cumplir nii xñabey Dios.

Lëë Juan ptee tiits. 16 Aan siikñee lëë Jesús lox kwchobnis, lëë kpaa byaly,
aan lëë Jesús kon nii lëë xKyalbini Ntson Dios sëëd sëëb sinak tu palom byab
lady xaa. 17 Ni lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:
—Lëë xiñaa nii xkëstyoon so ske. Xlen lo xaa.

4

Lëë xaatox chuñ Jesús preb
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Loxsye kwchobnis Jesús, lëë Kyalbini Ntson kuni xaa tañ pidzy par kuñ
xaatox xaa preb.
2 Ni tu pe tawdy Jesús lo choow kpidz ni choow kyool nii kwyo xaa tañ
pidzy ko. Por ngo, tsiñee lëë xaa kwlaañ, 3 lëë xaatox kwey lo xaa chëb:
—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.
4 Per lëë Jesús chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee
kpañ meñ, sink no nii kuuñtsyey meñ kchë nii xñabey Dios.”
5 Loxsye ngo lëë xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëë xaatox blëëp
xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, 6 ni lëë xaatox chëb lo xaa:
—Deel nli Xiñ Dios nakoo, kwyas nu aan byab lyu, por leñ xkitsy Dios xñee:
Lëë Dios kxaal xangly kakni lii.
Lëë angly kñaasy lii con ña xaa,
parñee lasty kyo niyoo.
7 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”
8 Lëë lultime lëë xaatox kuni Jesús tu kik kiy nii per nli busy klaa, aan lëë
xaatox bluuy kchësy kyedzy nii nche lo kislyu ni kchësy cos non nii no low,
9 aan lëë xaatox chëb lo Jesús:
—Snetsyaa kchësyo lool deelñee soxiboo lon.
10 Lëë Jesús chëb:
—Bichee nu, xaatox, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii
xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”
11 Tsigo lëë xaatox psaan Jesús aan lëë xangly Dios kuni nii taw xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Tsiñee biñ Jesús nii lëë Juan no skiib, lëë xaa kwseñ nëz, lëë xaa si nëz
Galilea. 13 Per byodre xaa leñ kyedzy Nazaret, sink lëë xaa kwtedyso tu
kyedzy nii lë Capernaum nii nche chu nistoo Galilea. Kexka siko nak xtañ
meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí. 14 Kchësy nrii kok parñee kak cumplir nii
kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:
15 Xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí,
kyedzy nii nche stublad chu kiigwpee Jordán,
kexka chu nistoo Galilea, laañee no meñ sit.
16 Lo nguey mbañ meñ go,
per lëë meñ go kon tu bini ngol.
Lëë nguialkuty xñabey lo meñ go,
per lëë bini go psaani lo meñ go.
17 Destye wor go lëë Jesús bislo xñee lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo Dios, por lëë wor kutsiñ nii lëë xaa kñabey.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Tu tse lëë Jesús sitedy chu nistoo Galilea, tsiñee lëë xaa kon chop ngoosy
mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ Pedre,
lëë stu xaa lë Ndresy. 19 Aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kol tënal naa parñee jkoostre to mël, sink lëën kluy lo do xa kluuy do
xtitsaa lo meñ.
20 Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëë xaa sinal Jesús.
21 Sijtyak kwsë Jesús, lëë xaa kon schop ngoosy mël. Tu xaa lë Jacob, lëë stu
xaa lë Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Lëë xaa no jkëtë xkyex xaa leñ
tu barkw ksa xaa pxosy xaa. Lëë Jesús kwtsyetsy xaa, 22 aan wor go kazh lëë
xaa psaan pxosy xaa leñ barkw. Lëë xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ
(Lc. 6:17-19)

23 Kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea, aan kchë leñ ktoo nii kwey xaa bluuy
xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ, ni beeñ kyak xaa meñ xsyaknë. 24 Tyub
nëz Siria biñ meñ nii chuuñtsyey Jesús. Por ngo nii kchëlo meñ xsyaknë kwey
lo Jesús. Kwey meñ nii no kyalbini mal leñ styoo, ni meñ nii chak wety, ni
meñ nii kutoo lady, aan kchësy meñ xsyaknë go beeñ kyak Jesús. 25 Ndaly
meñ Galilea, ni meñ Decápolis, ni ndaly meñ Jerusalén, ni meñ Judea, ni meñ
nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán kunal Jesús.

5

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios tañ

1 Tsiñee Lëë Jesús kon kchësy meñ go, lëë xaa kwsob tu chex kiy. Lëë meñ
big lo xaa 2 aan lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ chëb xaa:
3 —Dichos meñ nii xyeñ no xtol, por lëë meñ go kyey laañee xñabey Dios.
4 'Dichos meñ nii no kyalnë, por lëë Dios kchoobladzy styoo meñ go.
5 'Dichos meñ ndoladzy, por lo meñ go ktee Dios kislyu.
6 'Dichos meñ nii choxko kuuñtsyey nii chakladzy Dios por stee Dios kchësy
nii kñab meñ go.
7 'Dichos meñ nii xkëstyoo xcombañer, por skëstyoo Dios meñ go.
8 'Dichos meñ nii tubli no styoo, por lëë meñ go kan Dios.
9 'Dichos meñ nii xkwëës tily, porque lëë meñ go kak xiñ Dios.
10 'Dichos meñ nii xtyedy kyalnë por xtiits Dios, por lëë meñ go kyey laañee
xñabey Dios.
11 'Dichos to, tsiñee kutsyetsy meñ do ni ksaksi meñ do ni tsiñee por xtitsaa
jkots tiitskizh meñ do. 12 Kol kle ni kol ko nguiool styoo do, por lëë Dios kizh
lëë do tsiñee ktsiñ do kpaa. Siñee xsaksi gak meñ lëë do psaksi meñ kchë
profet nii biid penaadle.

Sedy ni bini
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Lëë do nak sinak sedy lo kislyu re. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa
kyak nxiyo stub? Lëëw ksyëëb porñee pa xkiiñtrew aan lëëw subniy kchë meñ
nii xtyedy nëz.
14 'Lëë do nak sinak bini nii xsaani lo kislyu. Nak to sinak tu kyedzy nii
nche tu kik kiy. Chilody tsolano. 15 Ni nan gaa to nii xkëëdy meñ tu bini
parñee kolan meño leñ tu cajón, sink lëë meñ xsoob bini go tu laañee ksaaniw
lo kchë meñ nii sëëb leñ yu. 16 Singo gak kaa lëë do kol ktee nii ksaani xbini do
lo meñ, parñee tsiñee kan meñ kchësy cos buen nii chuuñtsyey do, stee meñ
skizh lo Tat Tios nii sob kpaa.

Lëë Jesús xluuy xa nak xley Moisés

17 Chëb Jesús lo meñ:
—Këbty to tsaaplaa lëën syely parñee knilastre to xley Moisés ni kchë nii
bluuy profet nii pxaal Dios penaadle. Lëdyo gon, sink lëën syely parñee kuñno
cumplir. 18 Ni lëën xñe kaazhkaa lo do nii mentre bii no kpaa ni bii nche
kislyu, kyaaldy ni tu letre ni ni tu punt nii kë lo xley Moisés. Kchësyo kak
cumplir. 19 Por ngo, kchë meñ nii xsaldy tu cos nii xñabey Dios, nikxe tu cos
wiñsyew, ni deelñee xluuydy meñ lo xcombañer ksoob xtiits Dios, tsiñee lëë
meñ go ktsiñ laañee xñabey Dios, lëë Dios ksyablyu meñ go. Per lëë meñ nii
ksal kchë kchësy nii xñabey Dios ni kluuyo lo xcombañer, lëë Dios klisklaa
meñ go laañee xñabey Dios. 20 Por ngo, deelñee tsoxkody to nii kuñ do gan lo
maestre ley ni lo meñ fariseo nii kuuñtsyey do nii xñabey Dios, tsitsiñdy tse nii
sëëb to laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwlëë. (Lc. 12:57-59)

21 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Kujtyoo, por lëë
meñ nii kuty saa bñech tsi lo xtisy." 22 Per naa nii xcuentaa, lëën xñe nii kchë
meñ nii klëë lo xcombañer, lëë Dios ksaksi meñ go. Lëë kchë gaa meñ nii
kxiñ tiits lo xcombañer, lëë xaa nii xñabey ksaksi meñ go. Per lëë meñ nii këb
lo xcombañer: "Pa xkiiñdyoo", lëë Dios kxaal meñ go lo ki nii chek linfiern.
23 'Por ngo, deelñee sol lo pkoog aan ksaladzyoo nii ngol falt lo xcom-
bañeeroo, 24 psaan nii sijkadyoo lo Dios lo pkoog aan kuknab perdón lo
xcombañeeroo. Tsigolye schilo kpikcheel lo pkoog aan kokonoo nii sijkadyoo
lo Dios.
25 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii aan chakladzy xaa tsikso xaa lii lo xtisy, kunee
lo xaa lëë ka bii xteedyo tiits, porque deelñee kyaaboo ña xtisy, lëë xtisy këb
lo mayor: "Kol ko xaa gue skiib", aan lëë xaa ko lii skiib. 26 Aan xsobaa nii
kchoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

Lëë Jesús xluuy nii ndox tsoni meñ tsiil xcombañer

27 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios: "Tsonidyoo tsiil stu meñ." 28 Per
naa nii xcuentaa lëën xñe nii cualquiersye tu xaa nii kan tu kwnaa aan ksya
styoo xaa tsoni xaa me, nikxe nii beeñtsyeydy xaaw, tu tol le ngo beeñtsyey
xaa.
29 'Singo tsigo busy, deelñee mëlool nii sob nëzli chuñ xtoloo, kwliiw aan
psëëbo. Porque penakty nii kindy tu mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan
kyeyoo linfiern. 30 O deelñee gaa ñalil chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo,
porque penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil (Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios: "Cualquiersye xaa nii ksëëb tsiil no nii
ktee xaa tublë kitsy lo me nii lëë xaa blaa me." 32 Per naa nii xcuentaa lëën
xñe nii deelñee klaa tu xaa tsiil aan pkaady me chop me stu mguiy lo xaa, lëë
xaa xyub nii tsoni me stu mguiy. Aan cualquiersye xaa nii ktsiilña tu kwnaa
nii psëëb tsiil le, lëë xaa chuuñtsyey tol.

Lëë Jesús xluuy nii nody nii jkon meñ Dios

33 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Tu cos nii pkonoo
beeñtsyeyo." 34 Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii por ni tu cos jkondy to Dios.
Jkondy to por kpaa, porque siko sob Dios, 35 ni jkondy to por kislyu, por lo
kislyu xsyo niy Dios, ni jkondy to por kyedzy Jerusalén, porque Dios nak rey

siko. 36 Ni jkondy to Dios por kik to, porque ni tu kits kik to chilody kuuñ
jkiitsy to o kuuñnyeesy kaa to. 37 Tsiñee xñee do nii nli tu cos, ktsëëdy to lo
xtiits to, tugak kol nee nliw. O deelñee gaa xñee do nlidyo, tugak kol nee nii
nlidyo, ktsëëdy to lo xtiits to, por ndox nii ktsëë do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool, buendy nii kogookoo falt lo meñ go (Lc. 6:29-30)

38 'Kayonle gaa to nii chëb Dios: "Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii gak
mëlo meñ go, o deelñee kwii tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay meñ go." 39 Per
naa nii xcuentaa lëën xñe nii deelñee no cho chakladzy ksaksi lii, psaan, o
deelñee gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee wi stublad kwesyoo kyaasy xaa.
40 Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy parñee kla xaa xmaankwoo, blaa kla xaa
wi xchakeetoo. 41 Deelñee jkoy xoo tu xaa lii xyow xaa tu mily metre, biyo
chop mily metre. 42 Deelñee kñab meñ nii kteedyoo tu cos lo meñ singosy,
pteedyo, ni jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do (Lc. 6:27-28, 32-36)

43 'Ni kayonle gaa to nii lëë pxusykoltoo do kwnee: "Pkëstyoo meñ nii ngui
xñee lool, per ptilyni meñ nii xtilyni lii." 44 Per naa nii xcuentaa lëën xñe: Kol
jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do ni kol nab nii kakni Dios meñ nii kënlaag lëë do,
45 tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob kpaa. Por lëë xingbidz xaa xsaani lo meñ
ngoptol ni lo meñ buen, ni lëë xaa xsyaab kyo par meñ nii chuñ kyalbuen ni
meñ nii chuñ kyalmal. 46 Ni tu pe kneesty Dios lo do deelñee xaktyee meñ nii
ngui xñee lo do xkëstyoo do. Por singo gak chuuñtsyey kchë xaa yoox nii xtop
tumi par kyeyo lo xtisy nii sob Roma. 47 Deelñee xaktyee meñ nii xyuumbey
do xkëëptyux to, pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak chuuñtsyey meñ nii xnilasty
Dios? 48 Kol ksaan xtol do, porque nody xtol pxosy to nii sob kpaa.

6

Lëë Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

1 'Kuñdy to kyalbuen laañee nche meñ parñee kanpee meño. Por ni tu pe
kneesty Dios lo do singo mod. 2 Por ngo, tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no
lyaadzy, jkëëdyoo tsyetsy nii lëëw pkadyoo, sinak chuuñtsyey grol meñ leñ
ktoo ni pal nëz parñee kakyetypee lë xaa nii lëë lëësy xaa buen. Por lëën xñe
kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo xaa go. 3 Singo tsigo busy tsiñee jkadyoo
tu cos lo meñ nii no lyaadzy, per ni tu lo xamiigwoo kutiistylo. 4 Tsilaan
pkadyoo tsiin lëë Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche
kyalnsaak ko.

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios (Lc. 11:2-4)

5 'Tsiñee kutiitsni do Dios, kaktyoo sinak kchë meñ nii xsyoli leñ ktoo toon
pere xñee, ni kakty to sinak meñ nii xsyo pal nëz parñee kanpee meñ meñ
go. Por lëën xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo meñ go. 6 Per lëë lii
tsiñee kutiitsnil Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan psuugw chu puert aan bitiits
chopsyoo Tat Tios. Aan lëë Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyey tsilaanoo
ktikche xkyalnsaakoo.

7 'Tsiñee kutiitsnil Dios, kseejtyoo tiits nii pa xkiiñdy. Kuuñtsyeydyoo sinak
chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios. Xsyak meñ go nii por kchë nii xñee
meñ go lëë Dios ksal meñ go. 8 Kutiitsnidy to Dios sinak chuñ meñ go, por

nanle Tat Tios pe cos xkiiñ do nikxe karty kñab tow. 9 Sinrii no nii kutiitsni
do Dios:
Tat Tios, lii nii soboo kpaa, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksak lii.
10 Ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo lo kislyu sinak nii xñabeyoo kpaa.
11 Bneetsy nii tyaaw noo natse.
12 Beeñ noo perdón sinak nii chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.
13 Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo parñee kyaabty noo lo tol. Pteelaa lëë noo
lo xaa.
14 'Deelñee xnityladzy to falt nii xko xcombañer do lo do, snityladzy Dios
xtol do. 15 Per deelñee knitylasty to xfalt xcombañer do, per ni Tat Tios nii
sob kpaa knitylasty xtol do.

Lëë Jesús xñee xa kuuñ ksak meñ Dios

16 'Tsiñee kawdy to par kuuñ ksak to Dios, ksaa mbandy to lo do parñee
kanpee meñ nii noyawdy to par kuuñ ksak to Dios. Por singo chuuñtsyey grol
meñ ni lëën xñe kaazhkaa nii ni tu pe kteejty Dios lo meñ go. 17 Per tsiñee
kawdy to par kuuñ ksak to Dios, kol kiib lo do ni kol kooñ kik to 18 parñee
kyeñdy meñ nii karty kaw do porñee lëë do noyuuñ ksak Dios. Kol ktee nii
Tat Tios sye kyeñ pe cos noyuuñtsyey do tsiin ktikche xaa xkyalnsaak to.

Lëë Jesús xñee nii tsoxkody meñ kap meñ ndaly cos lo kislyu (Lc. 12:33-34)

19 'Ktobty to tub yox cos lo kislyu, por lëëw kyëmëël ni lëë ngbaan gaa no.
20 Sink kol tsoxko kuuñtsyey do nii jkiiñ lo do kpaa, por siko kindy nkwxog
nii jkëëma cos ni kindy meñ nii xkwan. 21 Parñee laañee tso gak nii chap to
tso xkyalmbañ do.

Bini nii xsaani leñ styoo meñ (Lc. 11:34-36)

22 'Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo
do tyub leñ styoo do nyaani. 23 Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do
nguey. Aan deelñee xsaanidy bini nii no leñ styoo do, ¿pe toodyxe nguey poo
yeesy nak tyub leñ styoo do?

Chantsi Dios xiñ (Lc. 16:13)

24 'Ni tu cho chilody kyë tsiiñ chop lo patrón. Por neñdy sle xaa lo tu xpatrón
xaa, lëë stu lo xaa klëë xaa, o neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ tu lo xpatrón xaa,
aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios tyub styoo do
deelñee tumi tugak sini kik to.
25 'Ni lëën xñe gaa nii tsoxkody to nii dyon pe cos kaw do o ki gaa to parñee
kpañ do o pe cos kakw kaa to. ¿Pe lëdy nayak mastre non kyalmbañ que nii
xtyaaw, ni pe lëdy kaa nayaknan do nii mastre non xcuerp to que ladx nii
chakw to? 26 Kol kan kchë mguiñ gaanoo. Chandy ma ni xkyëdy ma kwlaap,
ni xkotseydy ma nii ktyaaw. Lëë Tat Tios nii sob kpaa xyaan ma. ¡Aan mastre
non do lo kchë mguiñ! 27 Nikxe gaa nii tsoxko do, per ni tu wor chilody
kiskool do lo tse nii kpañ do.
28 '¿Penak nii choxko do por ladx nii kakw to? Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo
tañ aan xkyëdyo tsiiñ ni xkibtyo ladx. 29 Per sootaa ni rey Salomón kokwty tu
ladx ngui sinak nii ngui tu kyoo, nikxe nii ndaly cos ngui kop xaa. 30 Deelñee
Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëëdyak lëëw chek lo
ki, ¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab to? 31 Pe tsinidy kik to nii
dyon pe cos kaw do o pe cos ki gaa to ni pe kakw to. 32 Kchësy cos re no meñ

nii xnilasty Dios kyalnë, per lëë lëë do nanle Tat Tios nii sob kpaa pe cos chak falt lo do. 33 Por ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa nii kak falt lo do. 34 Tsody to kyalnë nii dyon pe cos kak kxe, porque xaal xaal nak kyalnë tu tse.

7

Jkëëkiydy to xcombañer do (Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Jkëëkiydy to xcombañer do tsiin jkëëkiydy Dios to. 2 Por sinak nii xkëëkiyak to xcombañer do jkëëkiy Dios to, ni sinak nii chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios to. 3 ¿Penak nii xseel chanoo kizh wiñ nii no lo xcombañeeroo aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? 4 ¿Xa nanoo këëboo lo xcombañeeroo: "Kwlës dyon kwin kizh wiñ nii no lool", aan xkwiidyoo yag ngol nii no lool? 5 ¡Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii no lool tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo xcombañeeroo.

6 'Kluuydy to xtiits Dios lo meñ nii chaklasty kono, por toontlaa klëë meñ go aan kxiix meñ go lëë do sinak chuuñtsyey mëkw. Ni jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy Dios lo do cholsye lo meñ, por toontlaa subniy meño sinak xsyubniy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu (Lc. 11:9-13; 6:31)

7 'Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. 8 Por kchë meñ nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni kchë meñ nii jkëëptyux chu yu lëëw kyaly.

9 '¿Pe no tu do dyon kyax ktee tu kyo lo xiñ tsiñee kñab xiñ do tu kyaxtily? 10 ¿Pe no gaa tu do kyax ktee tu mëël lo xiñ do tsiñee kñab xiñ do tu mël lo do? 11 Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe Tat Tios nii sob kpaa tsigo kteejty cos buen lo meñ nii kñabo?

12 'Kol kan meñ sinak nii chakladzy to kan meñ do. Por singo kë leñ kitsy nii pkëë Moisés ni kchësy profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy (Lc. 13:24)

13 'Kol sëëb nëz laa kë puert nii nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ nëz ko. 14 Per xisy meñ xsyëëb chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ kyalmbañ nii nitylody, porñee tir ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low (Lc. 6:43-44)

15 'Kol kap cuent kchë lo xaa wnee xuuy nii chakladzy kluuy xtiits Dios. Porque xpig xaa lo do sinak tu mëkwxiily, per lëë leñ styoo xaa go nak xaa sinak tu mëëtsy. 16 Schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë cos nii chuuñtsyey xaa, por xkyëdy uv lo yakitsy ni yegw lo yakitsy looñ. 17 Ni nan gaa to nii deelñee buen tu yag nonsyke nex buen xkyë low, per deelñee buendyo nonsyke nex byodz xkyë low. 18 Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni xkyëdy nex buen lo yag nii buendy. 19 Kchësy yag nii xkyëdy nex buen lo lëëw chug aan lëëw tsek. 20 Singo gak kchë xaa wnee xuuy schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
(Lc. 13:25-27)

21 'Lëdy kchë meñ nii xñee lon nii naa nak xaa nii xñabey sëëb laañee xñabey
Tat Tios, sink xaktyee meñ nii nli xsoob xtiits Tat Tios sëëb. 22 Tse nii lëë Dios
kuñ kyalxtisy ndaly meñ kñë lon: "Xsoob noo xtiitsoo. Con xtiitspeyoo blii
noo kyalbini mal, ni con xtiitspeyoo beeñtsyeey noo kyalntson." 23 Per lëën
këp lo meñ go: "Nandyaa cho do. Kol kpichee nu, por ngoptol do."

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa nguey
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyeyo nak sinak tu xaa nyaani
nii psaa lidzy lady kyo. 25 Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni
lëë me bi, pe kokty lidzy xaa porñee lady kyo sobo. 26 Per lëë kchë meñ nii
xkëëtyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak sinak tu xaa nguey nii psaa lidzy lo
yuzh. 27 Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, lëë lidzy
xaa byablyu, ¡aan kaazhkaa kwnitylow!

28 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, 29 porñee
kwnee xaa sinak tu xaa xñabey, kwneedy xaa sinak xñee chol mastre ley.

8

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyaknë
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Tsiñee lëë Jesús bikche kiy, ndaly meñ kunal xaa. 2 Kok xtsedyak byety
Jesús kiy tsiñee lëë tu xaa xsyaknë nii xyodz lady biid ksoxib lo xaa chëb:

—Xey, pe nëëdyoo beeñ kyak naa.

3 Tsigo lëë Jesús pxob ña kik xaa chëb:

—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Aan wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak. 4 Per lëë Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këëbtyoo xa byakoo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon
nii xñabey xley Moisés parñee kan kchë meñ nii lëël byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma
(Lc. 7:1-10)

5 Lëë Jesús kwsëëb lik leñ kyedzy Capernaum tsiñee lëë tu xaa nii xñabey lo
tubtsoon soldad Roma kunee lo xaa 6 chëb:

—Xey, lëë xmosaa xsyaknë. Lëë xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë
xaa yoob.

7 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.

8 Tsigo lëë xaa xñabey go chëb:

—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa
aan lëë xaa kyak. 9 Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo
soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan
tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos,
chuuñtsyey xaaw.

10 Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëë xaa chëb lo meñ
nii sinal:

—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak
xniladzy xaa xñabey re. 11 Ni lëën kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo
kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëë Dios kñabey.
12 Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.

13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—Byey liidzyoo. Lëë nii bniladzyoo tyub styool kak.
Aan wor go kazh lëë xmos xaa xñabey go byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëë xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëë.
15 Lëë Jesús kwseñ ña me, aan lëë xlyëë pchoo. Tsigo lëë me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëë kchë kyalbini mal go pchoo ni lëë kchë meñ xsyaknë byak. 17 Lëë Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëë xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús
(Lc. 9:57-62)

18 Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Kol tsoo stublad chu nistoo.
19 Aan lëë tu maestre ley big chëb lo xaa:
—Maestre, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.
20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguiñ pchoos, per lëë naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.
21 Loxsye ngo lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:
—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.
22 Lëë Jesús chëb:
—Tënal naa. Lëë meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Lëë Jesús kwyo barkw ksa xpëëdscuel. 24 Lëë xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëë tu me dox bislo xchoo aan lëë barkw byaktsë nis. Per lëë Jesús nixyesy.
25 Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa chëb:
—¡Pteelaa lëë noo, por lëë barkw nonity leñ nis!
26 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?
Aan loxsye chëb xaa singo lëë xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak. 27 Kchësy xpëëdscuel xaa psee xñee:
—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëë Jesús xkwii kyalbini mal
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ xtañ meñ Gadara nii nche stublad chu nistoo, lëë chop xaa nii no kyalbini mal leñ styoo pchoo leñ paa aan lëë xaa big lo Jesús. Ntseeb chak xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz ko. 29 Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa lo Jesús:
—Jkaaldyoo lëë noo, Jesús. Ndon noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëëd ksaksil lëë noo? Karty ktsiñ xtsee noo.
30 Aan kex siko ncheyaw tubtsoon ngutsy. 31 Lëë kyalbini mal go chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëë noo, bneetsy tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii nche ske.
32 Lëë Jesús chëb:
—Kol sëëb.
Tsigo lëë kyalbini mal go pchoo chop leñ styoo xaa go, aan lëëw kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis aan lëë ma kuty.
33 Lëë xaa nii nche nap ngutsy ko kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa bitiits lo meñ xa ptsyool xaa nii no kyalbini mal leñ styoo. 34 Aan lëë meñ kyedzy kwey laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa: “Beeñ favor, bi nu.”

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwyo barkw aan lëë xaa ptsiñ laañee nche xkyedzy xaa. 2 Siko lëë meñ ptsiñni tu xaa xsyaknë nii kë yag. Tyub lady xaa kutoo. Tsiñee kon Jesús nii xniladzy xaa nii ptsiñni xaa nii lëësy Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë, lëë Jesús chëb lo xaa xsyaknë:
—Ndaan kwloo styool. Lëë kchë xtoloo bily.
3 Tsigo nladzy bla maestre ley nii nche siko: “Falt no ko xaa gue lo Dios.”
4 Per como xyeñ Jesús pe cos xsya styoo xaa, lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii singueetyee xsya tol do? 5 Schilo këpaa lo meñ xsyaknë: “Lëë kchësy xtoloo bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? 6 Lëën kluy lo do gaanoo nii lëë mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.
Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii nëtoo go:
—Kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.
7 Tsigo lëë xaa nëtoo go kuxche aan lëë xaa sey lidzy xaa. 8 Tsiñee lox kon meñ nii beeñtsyey Jesús, lëë meñ psee, ni lëë meñ ptee skizh porñee kon meñ nii lëë Dios ptee kyalwnabey lo tu xaa lo kislyu re.

Lëë Jesús xkwetsy Mateo (Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë xaa kon nii lëë tu xaa nii lë Mateo sob laañee chikni meñ tumi nii kyey lo xtisy nii sob Roma. Lëë xaa chëb lo Mateo:
—Tënal naa.
Lëë Mateo kuso aan lëë xaa sinal Jesús.
10 Aan lëëtyee lëë Jesús sobyaw lidzy Mateo, lëë bla xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni lëë bla xaa ngoptol ptsiñ, aan lëë xaa kwsob kwi Jesús ni kwi xpëëdscuel Jesús lo mezh. 11 Tsiñee lëë xaa fariseo kono, lëë xaa kwnabtiits lo xpëëdscuel Jesús, chëb xaa:
—¿Pe mod nak nii chawni xmaestre to xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni penak nii chawni xaa kchë meñ ngoptol gue?
12 Lëë Jesús biño aan lëë xaa chëb:
—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. 13 Kol kyey aan kol kseedy xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo meñ xcombañer, chaklastyaa nii kiidlookon meñ cos lon.” Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús (Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Lëë xpëëdscuel Juan Bautist big lo Jesús, aan lëë xaa chëb:
—Kety kety xtyaawdy noo par kuuñ ksak noo Dios ksa noo xaa fariseo. Lëë xpëëdscueeloo, ¿penak nii xsaandy xaa wagw par kuuñ ksak xaa Dios?

15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lika nayak tso kyalnë meñ nii chi tu kyalwtsiilña deelñee bii nche meñ nii ptsiilña? Per sitsiñ wor gon nii lëë meñ nii ptsiilña kchoo, tsigolye nagon schilo tso kyalnë meñ ni ksaan meñ wagw.
16 'Ni tu cho xkëëtëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub, porque tsi lëëw tsadx, lëë ladx kub kpe aan lëëw lox kchos ladx yoox, aan lëë laa nchos ko kak nroobre. 17 Ni ni tu cho xkyëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, porque ntseeb kchoso, aan xiñ nip ni nitylo kyeg. Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub, parñee nikle nipo nikle gaa kyego pe kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús (Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Lëë Jesús nonee lo meñ, tsiñee lëë tu xaa xñabey ptsiñ. Lëë xaa psoxib lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Lëë xiñtsyaapaa kuty, per deel sëël kyo no lidzyaa kxoboo ñal lady me, spañ me.
19 Lëë Jesús kunal ksa xpëëdscuel. 20 Aan lady kchë meñ nii nche siko no tu kwnaa xsyaknë. Kokle tsiipchop iz nii xchoo me cheñ. Lëë me big nëz xitsy Jesús aan lëë me kwseñ skiñ xab xaa. 21 Nladzy me: "Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëën kyak." 22 Per lëë Jesús byoogw buy lo kwnaa go aan lëë xaa chëb:
—Ndaan, xiñ, kwloo styool. Por lëël byak porñee bniladzyoo nii schilo kuuñ kyakaa lii.
Aan wor go kazh lëë me byak.
23 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa xñabey go, kon xaa nii lëë musyk tse nche mbës par ktsiñ wkeetsy, ni lëë meñ no wiiñ ni ncheyuptsyë. 24 Lëë xaa chëb:
—Kol kchoo nu. Por kujty me, sink lëë me nixyesy.
Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús, 25 per loxsye kwlii xaa meñ yu, lëë xaa kwseñ ña mëëd kwnaa go, aan lëë gaa me kuxche. 26 Aan tyub nëz tañ go koknan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop meñ nii xñady lo

27 Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë chop xaa nii xñady lo sinal xitsy xaa, xñee:
—¡Lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo lëë noo!
28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy, lëë chop xaa nii xñady lo big lo Jesús aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe xniladzy to nii suuñ kyakaa to?
Lëë chop xaa nii xñady lo chëb:
—Xniladzy noo nii suuñ kyakoo lëë noo.
29 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo chop xaa nii chandy ko aan lëë xaa chëb:
—Lëë do kyak porñee bniladzy to nii suuñ kyakaa to.
30 Lëë chop lo xaa go byak. Per lëë Jesús chëb lo xaa:
—Ni tu cho lo këbty to xa byak to.
31 Per xaktyee kwlëb xaa pchoo xaa siko. Lëë xaa bislo bitiits xaa nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ngop

32 Lëë chop xaa nii byak nonsy lik sey, tsiñee lëë meñ ptsiñni tu ngop nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. 33 Lëë Jesús kwlii kyalbini mal go, aan lëë ngop ko bislo kwnee. Kchësy meñ psee kono aan lëë meñ bislo xñee:
—Karty kaa nagon tyon no nii kuuñtsyey tu meñ ngue leñ kyedzy Israel.
34 Per lëë xaa fariseo bislo kwnee nii misme xaatox nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

35 Kchë kyedzy nii kutedy Jesús bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ
leñ ktoo, ni beeñ kyak xaa meñ xsyaknë. 36 Pkëstyoo xaa meñ porñee kon xaa
nii mban nche kteenë meñ sinak nii xkwë mëkwxiily tsiñee kindy cho tsikap
ma. 37 Aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Nak kchë meñ re sinak tsiñee lëë kwlaap mer kislo aan kindy ndaly mos.
38 Kol nab lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kiid kluuy xtiits xaa lo meñ.

10

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee tiitspey
lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ, ni kuuñ kyak xaa meñ
xsyaknë.
2 Lëë ksa lë xapostle xaa nche kë nu: Simoñ, xaa nii kwloolë gak xaa Pedre,
ni Ndresy betsy Pedre, ni Jacob ni betsy xaa nii lë Juan (Xiñ Zebedeo nak xaa
chop xaa), 3 ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni Mateo (Lëë Mateo kok xaa nii
ptop tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo, 4 ni
Simoñ nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista ni Judas Iscariote (Lëë
Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel chikluuy xtiits Dios
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 Lëë Jesús pxaal ksa tsiipchop xpëëdscuel, per lëë xaa chëb kazh lo xaa:
—Tsidy to tañ nii no meñ sit, ni sëëbty to leñ xkyedzy meñ Samaria. 6 Sink
kol tsi lo meñ Israel nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno tañ. 7 Kol tsi aan kol
këb nii lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey. 8 Kol kuñ kyak meñ xsyaknë, ni
kol kuñ kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak kchë meñ nii xyodz lady, ni kol kwii
kyalbini mal leñ styoo meñ. Singosy kwaa do kyalwnabey parñee kuuñtsyey
do kchë cos re. Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.
9 'Koydy to tumi, 10 ni koydy to bols nii jkiiñ lo do nëz. Ni koydy to ladx
par ktsyëë xab to ni koydy to kyalkidy par ktsyëë lab to, ni koydy to yag nii
ksoxka do. Pe tsinidy kik to nii dyon pe kaw do, por kchë xaa nii xkyë tsiiñ
nonguial nii kyaan meñ xaa.
11 'Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy wiñ o tu kyedzy ngol gaa, kol kyub tu xaa nii
knee lidzy kwës to aan siko kol kwës axte nii kpi do kyedzy ko. 12 Ni tsiñee
gaa sëëb to tu leñ yu, kol jkëëptyux kchësy meñ nii no leñ yu go. 13 Deelñee
skëëtyag meñ nii no leñ yu go nii kluuy do, kol nab nii kakni Dios meñ go,
per deelñee jkëëtyagty meñ gow kaknidy Dios meñ go. 14 Per deelñee kneesty
meñ lidzy kwës to ni kaklasty meñ kon nii xluuy do, kol kchoo yu go o kyedzy
go gaa, aan kol kwib yuti nii xña niy do. 15 Por nli xñen nii tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy, ntseebre kyalnë nii tedy meñ go que kyalnë nii tedy meñ Sodoma
ni meñ Gomorra.

Kyalnë

16 'Lëën kxal lëë do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox
nii chuty mëkwxiily. Per nsiñ kol kak sinak nsiñ mëël, ni kol kak ndoo sinak
tu palom. 17 Ligier kol kak, por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ
kiñ lëë do leñ ktoo. 18 Ni axte lo xtisy ni lo rey tsikso meñ do por naa. Siko
lëë do kñee xtitsaa lo meñ xñabey ni lo meñ sit. 19 Per tsiñee lëë do ktsiñ lo
xaa xñabey pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa to, por tsiñee

tsitsib kñee do, lëë Dios ksyaab leñ kik to pe cos kñee do. 20 Ni kchëë gaa tiits
nii kchoo chuw do, lëdy xtiits tow, sink xtiits xkyalbini Tat Tioso.
21 'Ni so gaa tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ
kñabey kety meñ, ni so tse nii lëë xaa wiñ kakniladzy pxosy aan lëë xaa kñabey
kety xaa. 22 Kchësy meñ klëë lo do, porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee xekw
to te do kchë lo kyalnë go stelaa do. 23 Tsiñee ktilyni meñ do tu kyedzy, kol
kxooñ, kol tsi stu kyedzy. Porque xsobaa nii karty ksa kyedzy nii nche Israel
no tedy to tsi lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub.
24 'Mastre non maestre lo mëëdscuel ni mastre non patrón lo mos. 25 No nii
tsoxko mëëdscuel kak sinak maestre, ni no nii tsoxko mos kak sinak xpatrón.
Deelñee xñee meñ nii xaatox nakni xpixwan yu, ¿pe toodyxe ntseebre nii
kñee meñ lo meñ lidzy xpixwan yu?

Cho no nii ktsyeb meñ
(Lc. 12:2-9)

26 'Ktsyebty to meñ, por nody tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody tu cos
tsilaan nii kak ndoondy. 27 Kchësy nii chutiitsaa lo do lo nguey kol kutiitso
xña lo ngbidz. Ni kchësy kaa nii xñe tsilaanaa lo do kol tsëp kik yu aan
nguiedzy kol neew. 28 Ktsyebty to meñ nii chuty, por chilody kuty meñ go
xkyalmbañ do. Kol ktsyeb xaa nii schilo kuty xkyalmbañ do ni schilo kxaal
lëë do linfiern.
29 '¿Pe karty kaa nayak kan do nii xtyo chop mguiñ wiñ con bla pes? Per
ni tu ma chejty deelñee xteejty Tat Tios tiits. 30 Aan lëë lëë do axte kits kik to
ngab lo Tat Tios. 31 Ktsyebty to, por mastre non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús
(Lc. 12:8-9)

32 'Kchësy meñ nii xchoo xfavoraa lo kislyu re, schon xfavor meñ go tsiñee
lëë meñ go klyañ lo Tat Tios. 33 Per lëë meñ nii kchoody xfavoraa lo kislyu re,
ni naa kchoody xfavor meñ go lo Tat Tios.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink
lëën syelyni tily. 35 Lëën syely parñee ktilyni mëëdpkiy pxosy, ni ktilyni mëëd
kwnaa xñaa, ni ktilyni nkwxizh xñaatsaap. 36 Misme kchë meñ lidzy meñ ktily.
37 'Kchë meñ nii xkëstyoo pxosy ni xñaa aan xkëstyoody naa nonguialdy
kak meñ go xpëëdscuelaa, ni meñ nii xkëstyoo xiñgan o xiñtsyaap kaa aan
xkëstyoody naa nonguialdy kak xpëëdscuelaa. 38 Ni deelñee chaklasty meñ te
kyalnë ni kiidnaldy meñ naa, nonguialdy kak meñ xpëëdscuelaa. 39 Kchë xaa
nii choxko kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety
xaa, lëë xaa kpañ porñee xniladzy xaa xtitsaa.

Nii jkaa meñ nii xsoob xtiits Dios
(Mr. 9:41)

40 'Kchë meñ nii chantsi lëë do, chantsi naa. Ni kchësy meñ nii chantsi naa,
chantsi Tat Tios nii pxaal naa. 41 Kchë meñ nii chantsi tu profet nii pxaal Dios
jkaa nii ktee Dios lo profet ko. Ni kchë meñ nii chantsi tu xaa buen jkaa nii
ktee Dios lo xaa buen go. 42 Kchë meñ nii ktee tub xig nis yag ki xaa nii no
xladaa, lëë Dios ktikche xkyalnsaak meñ go.

11

Lëë xpëëdscuel Juan chinabtiits lo Jesús (Lc. 7:18-35)

1 Tsiñee lëë Jesús lox beeñ kseedy xpëëdscuel, lëë xaa sikluuy xtiits Dios lo
meñ nii no tañ go.
2 Lëëtyee gaa leñ tse go lëë Juan Bautist no skiib tsiñee biñ xaa kchë nii
noyuuñtsyey Jesús. Lëë xaa pxaal bla xpëëdscuel xaa 3 kunabtiits dyon pe lëë
Jesús nak xaa nii kxaal Dios ote no nii yak bii kyëmbës xaa xaa nii kxaal Dios.
4 Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel Juan:
—Kol kyey aan kol kutiits lo Juan kchësy nii chan do ni chon do. 5 Kol këb
nii lëë meñ nii xñady lo chan, ni lëë meñ nii xsyëdy xsyë, ni lëë meñ nii xyodz
lady xyak, ni lëë meñ nii xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ, ni lëë kchë meñ
mban nii ni tu pe chapty xkëëtyag xtiits Dios. 6 Ni kol këb nii dichos meñ nii
jkandy kik kan naa.
7 Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan Bautist bi, lëë Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan,
chëb xaa:
—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii
nëz re nëz rek xni me? 8 Deelñee kukuydy to kizh nii xni me, ¿pe cos kukuy
do? Ote ¿kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy rey
ncheno kchë xaa nii nakw ladx non. 9 Kol në dyon pe cos kukuy do. Deelñee
tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non
xaa. 10 Lëë Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.
11 'Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib
sinak Juan Bautist, per lëë laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo
Juan.
12 'Destye nii biid Juan Bautist axte nina, lëë laa xñabey Dios chak tily, aan
lëë meñ ntseeb chakladzy knitylow. 13 Lëë kchë profet ni lëë xley Moisés
bluuy xtiits Dios lo meñ worñee karty kiid Juan. 14 Ni toon pe sniladzy kaa to
nii lëë Juan nak profet Elías nii no kiid. 15 Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ
do, kol jkëëtyag.
16 '¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp? Nak meñ nii no natiemp gon
sinak chol xaa wiñ nii xkwe laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa:
17 "Ptsyool noo flaut aan byëëdy to, ni ptsyool noo ti nii së mban aan biiñdyak
to." 18 Na nii lëë Juan biid, xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee
tawdy xaa ni kowdy xaa viñ. 19 Lëë na nii lëë mguiy nii pxaal Dios chaw ni
chi viñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëë
xaa chi lidzy meñ ngoptol ni lidzy meñ nii xtop tumi par kyey Roma. Per por
kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios (Lc. 10:13-15)

20 Lëë Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii no kchë kyedzy laañee beeñtsyey xaa
kyalntson, porñee ptikchedy meñ go styoo lo Dios. Chëb xaa:
21 —¡Chooksye lëë doy meñ Corazín ni chooksye lëë do meñ Betsaida! Por
deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw
meñ go ladx nchog ni tselye pchoop meñ go xkiti lo kik parñee kluuy meñ
go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. 22 Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. 23 Lëë lii nii
nol leñ kyedzy Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak nii sle Dios lool? Kledy xaa

gon, sink lëë xaa kxaal lii linfiern. Porque deelñee nyak kchë kyalntson nii konoo leñ kyedzy Sodoma, bii ndyon no kyedzy ko natiemp. 24 Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ nii no kyedzy Sodoma.

Lëë Jesús ktee laa kxiladzy meñ
(Lc. 10:21-22)

25 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tat Tios, lii xñabey kpaa ni lii xñabey kislyu. Skizhoo porñee kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy nii nak sinak mëëd wiñ. 26 Styool, Tat Tios, kwlañ nii singo kuuñtsyeyoo ni lëëw beeñtsyey gaal.

27 Ni lëë Jesús chëb lo meñ:

—Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios, xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa. 28 Kol të lon kchësy to siñee xtsag to kë do tsiiñ ni kchësy to siñee noy do yow. Naa knetsy laañee kxiladzy to. 29 Kol ksoob xtitsaa. Kol kuy gaanoo nii chaapaa paciensy ni nguudzy styoon tsiin ktsyol laa kxiladzy to. 30 Por ngandy ksoob to xtitsaa ni ndalydy nii kuuñtsyey do.

12

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Lëë Jesús sitedy lo tu kwaakon tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kwlaañ aan lëë xaa bislo xchoow xaa xobxtily parñee kaw xaaw. 2 Lëë meñ fariseo kon nii noyuuñtsyey xpëëdscuel Jesús, aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, lëë xpëëdscueeloo noyuuñtsyey nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

3 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? 4 Kwsëëb xaa leñ lidzy Dios aan taw xaa kyaxtily nii xaktyee pxosy nonguial kaw ni ptee xaa nii taw xaa nii ksa xaa si. 5 ¿Ni pe karty kaa klab to xley Moisés laañee xñee nii lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ lidzy Dios nikxe xilasty xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ? 6 Per lëën xñe lo do nore nii mastre non lo lidzy Dios. 7 Por xyeñaa nii karty kyeñ do xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo do xcombañer do, chaklastyaa nii ksakon do ma.” Deelñee nyeñ do tiits ko, nguëëkiydy to meñ nii nody xtol. 8 Per kol kaknan nii lëë mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

Tu xaa nii mbañdy ña
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Lëë Jesús bi siko aan lëë xaa kwsëëb leñ ktoo nii sob leñ kyedzy ko. 10 Lëë tu xaa xsyaknë nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go, aan como wi bla meñ nii chakladzy jkëëkiy Jesús nche siko, lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe nonguial dyon kak meñ xsyaknë rmedy tse nii xiladzy no lo tsiiñ?

11 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee chap to tu mëkwxiily aan xyab ma leñ tu kyeech nxity tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, ¿pe xkwiidy to ma nayak? 12 ¡Ni mastre gaa non tu meñ lo mëkwxiily! Por ngo lëën xñe nii schilo kuñ ñe kyalbuen tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa xsyaknë go:
—Biskaa ñal.
Lëë xaa go biskaa ña, aan lëëw byaktsey. 14 Tsiñee lëë xaa fariseo pchoo ktoo, lëë xaa bislo bitiits xaa dyon xa kuty xaa Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiiñ Dios

15 Tsiñee lëë Jesús byeño, lëë xaa bi siko. Aan ndaly meñ sinal xaa ni ndaly gaa meñ xsyaknë beeñ kyak xaa, 16 ni chëb xaa lo kchë meñ nii beeñ kyak xaa nii kutiisty meñ cho nak xaa. 17 Singo beeñtsyey Jesús parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

18 Lëë xaa re kwlen parñee kuñ xaa xtsiñaa.
Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.
Lëën kte xkyalbinin lo xaa,
parñee tsikëb xaa lo meñ sit nii lëën kuñ kyalxtisy.
19 Ktilynidy xaa meñ, ni kuptsyëdy xaa,
parñee kondy meñ nii xtyenëz tsiy xaa.
20 Ni ksaksidy xaa meñ mban nii nak sinak yag nii merle ketsy
ni këntseebty xaa lo meñ nii nak sinak bini ntsool nii no nëz kyuuy,
sink lëë xaa kuñ kyalxtisy.
21 Ni lëësy xaa ksaladzy meñ nii ncheno lo kislyu.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Lëë meñ kuni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Xñady lo xaa ni ngop xaa, per lëë Jesús beeñ kyak xaa. 23 Kchësy meñ nii kon nii beeñtsyey Jesús psee chëb:
—¿Pe lëdy kaa lo xtiiy rey David sëëd xaa gue?
24 Tsiñee lëë xaa fariseo biñ nii nchenee meñ, lëë xaa chëb:
—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo xaa gue parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.
25 Per como nan Jesús pe cos xsya styoo xaa fariseo, lëë xaa chëb:
—Ni tu kyedzy nii nak chop tiiy gon chilody ktiiy. Lëëw xnitylo. Singo gak kaa meñ wlidzy nii nak chop tiiy chilody ktiiy meñ go. 26 Nikle gaa kchë kyalbini mal nii xsoob xtiits xaatox, deelñee ktilyo kchë xcombañero, sikootyee lëë xkyalwnabey xaatox kyal. 27 Deelñee lëë Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchë kyalbini mal, xneetsy tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal leñ styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsigo parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do.
28 Lëë xKyalbini Dios xnee tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal, ni lëë wor gaa kutsiñ nii lëë Dios kñabey.
29 ’¿Xa lë nii kwan meñ cos nii no lidzy tu xaa ntseeb na dyon deelñee kxituu kazhty meñ xaa?
30 ’Kchë xaa nii nody xfavoraa chiidnidy xaa meñ lon, sink lëë xaa xsëëbtañ meñ porñee xlëë xaa lon.
31 ’Nli xñen nii stsily Dios xtol meñ ni kchë tiits yox nii kñee meñ, per ktsildy xaa xtol meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson. 32 Ni stsily Dios xtol meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal xaa, per lëë meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson, tsitsiñdy tse nii ktsily Dios xtol meñ go.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-45)

33 'Deelñee xtyoontsi yag, buen nex nii xkyë low. Deelñee xtyoontsidyo, buendy nex nii xkyë low. Singo gak kaa lëë do. 34 ¡Nak to sinak mëël! Chilody kñee do tiits buen por mal do. Ni nan gaa to nii tiits nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ. 35 Buen së lo xtiits meñ nii buen no styoo. Buendy së lo xtiits meñ nii no cos mal leñ styoo. 36 Ni lëën xñe kaazhkaa nii lëë do ktee cuent lo Dios por kchë tiits yox nii kchoo chuw do tse nii lëë xaa kuñ kyalxtisy. 37 Porque misme tiits nii kchoo chuw do ksoli lëë do o kchon gaa lëë do.

Lëë meñ chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson (Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley chëb lo Jesús:
—Maestre, beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo parñee kniladzy noo nii Dios nakni lii.
39 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë meñ mal re me chakladzy kan tu kyalntson, aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per ni stu kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool profet Jonás. 40 Porque sinak nii kwyo gak Jonás leñ mël lo nistoo tson kpidz tson kyool, singo gak tso mguiy nii pxaal Dios leñ lyu tson kpidz ni tson kyool. 41 Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy lëë meñ Nínive jkëëkiy meñ nii no natiemp, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, porque mastre precisy nii xluyaa lo do que nii kwnee Jonás. 42 Ni skëëkiy kwnaa nii kok rey kyedzy Sabá meñ nii no natiemp tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey Salomón, ni mastre gaa precisy nii xñen lo do lo kchë xkyalchak Salomón.

Kyalbini mal nii xpikche (Lc. 11:24-26)

43 'Tsiñee lëë tu kyalbini mal xchoo leñ styoo tu meñ, lëëw xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Aan deelñee xtsyoldy pa kwëso, lëëw xñee: 44 "Lëën kpikche kyan laañee pchon." Tsiñee lëë kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëë leñ styoo meñ nii pchow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwxixkwaa. 45 Tsigo lëëw chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëëw xsyëëb leñ kik meñ go ksaw, aan mastre mban xtye meñ go. Singo gak nagon ktsyool kchësy meñ mal nii no natiemp.

Xñaa Jesús ni betsy xaa (Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Lëë Jesús bii nonee lo meñ, tsiñee lëë xñaa xaa ni betsy xaa ptsiñ parñee kñee xaa lo Jesús. Aan como kwsëëbty xaa leñ yu, 47 lëë meñ kuni tiits lo Jesús chëb:
—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley chakladzy kñee lool.
48 Per lëë Jesús chëb lo meñ nii kuni tiits:
—¿Cho nak kaa tnan ni cho nak betsyaa?
49 Loxsye ngo lëë Jesús bluuy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Lëë xaa gue nak tnan ni nak betsyaa. 50 Porque kchësy meñ nii xsoob xtiits Tat Tios nii sob kpaa nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

13

Xcuent ngon (Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa pchoo leñ yu aan lëë xaa kusob chu nistoo. 2 Tsiñee kon xaa nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa kwsob tu leñ

barkw aan lëë meñ kwche chu nistoo. 3 Tsigo lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa
meñ nonsyke con cuent, xñee xaa:
—Tu ngon name pchoo si kon. 4 Aan tsiñee lëë xaa bislo kon, no xipni xaa
byab lo nëz, aan lëëw kutaw mguiñ. 5 No gaa laañee byabo lady kyo laañee
neeldy lyu, aan blyëëdy lëëw pchukë lyu, porñee nxijty kwyow. 6 Per tsiñee
lëë ngbidz kwlañ lëë ngbidz psaayo, aan como kindy luw lëëw pidzy. 7 Lëë
stub lugar lëë xipni xaa byab lady yakitsy, aan tsiñee lëë yakitsy kwroob
lëë yakitsy kwtiño. 8 Per lëë stub lugar lëë pni byab laañee neely lyu, aan
ngui kok xkwaa xaa siko. No laañee ptop xaa tu kyoow lmud xob, no gaa
laañee ptop xaa tsongalyo ni no laañee ptop xaa kalyptsii lmudo. 9 Deelñee
chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Lëë Jesús xñee penak nii chuuñ kseedy xaa meñ con cuent (Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Loxsye ngo lëë xpëëdscuel Jesús big, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús, chëb
xaa:
—¿Penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedyoo meñ?
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per xluuydy xaaw lo
meñ nii nche tublad. 12 Por lëë Dios kuuñ kseedy meñ nii chak parñee mastre
kak meñ go, per lëë meñ nii chakty, lëë Dios kuñ nii knityladzy meñ go axte
kchë nii no kseedy meñ go. 13 Nonsyke con cuent chuuñ ksedyaa meñ, porñee
xña lo meñ aan chandy meñ, ni chon meñ per xyeñdy meñ. 14 Lëë meñ chuñ
cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:
Nikxe mastre kon do, per kyeñdy to,
nikxe mastre kuy do, per kandy to.
15 Por lëë styoo meñ lox pkyedzy.
Ntse tyag meñ, ni ndiib lo meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee kchilody kan meñ, ni kon meñ ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa
xtol meñ.
16 'Per dichos to, porñee xña lo do ni chon do. 17 Por nli xñen nii ndaly profet
ni ndaly xaa buen kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw, ni ndaly xaa
kokladzy nguëëtyag nii xkëëtyag to, per pkëëtyagty xaaw.

Lëë Jesús xluuy xa nak xcuent ngon (Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 Lëë Jesús chëb:
—Lëën kniy lo do xa nak xcuent ngon. 19 Lëë meñ nii xkëëtyag xtiits Dios
nii xñee xa nak xkyalwnabey xaa aan xyeñdy xaaw nak sinak pni nii byab
lo nëz. Xlyëëdy lëë xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go. 20 Lëë meñ
nii gaa xle xkëëtyag xtiits Dios nak sinak pni nii byab lady kyo. 21 Por sinusy
xniladzy meñ go xtiits Dios, per tsiñee chan meñ go nii lëë kyalnë sëëd, lëë
styoo meñ go xchoso. 22 Lëë pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, per como xsyak meñ go nii mastre precisy toon pere kap
meñ go lo kislyu, kchësy ngo nagon xkiñ xtiits Dios nii no leñ styoo meñ go
aan xlaadyoo ksoob meñ go xtiits Dios. 23 Lëë pni nii byab laañee neely lyu
nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, ni xyeño, ni chuuñtsyeyo. No meñ go
nak sinak laañee ptyop tu kyoow lmud xob, no gaa meñ nii nak sinak laañee
ptyop tsongaly lmud xob, ni kalyptsii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobxtily

24 Lëë Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii kon xobxtily lo xkwaa. 25 Aan mentre lëë xaa nixyesy, lëë tu xaa nii xlëë lo xaa kukan stub clasy pni lo xkwaa xaa. 26 Per tsiñee lëë xobxtily kwroob, ni lëëw pchukë to, lëë pni nii kondy xaa kok nyoo. 27 Tsigo lëë mos kukëb lo xpixwan kwaa: "Xey, con nonsy xobxtily konoo, ¿pa pchoo kizh nii kwlañ lady xobxtily?" 28 Lëë xpixwan kwaa chëb: "No cho tu xaa nii xlëë lon kukan kizh ko lady tu xobxtiilyaa." Lëë mos chëb: "¿Pe syo klaats noo kizh ko?" 29 Per lëë xpixwan kwaa chëb: "Tsidy to, por toontlaa tsiñee klaats to kizh ko, klaats to wi xobxtily. 30 Masy kol ksaan kroobo ksaw axte kal lo kwlaap. Tsigolye kxalaa mos tsiktop klo kizh ko ni këpaa kxituu xaaw por manoj parñee tseko. Loxsye ngo lëë xaa kotsey tu xobxtiilyaa."

Xcuent medzy martas (Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Lëë Jesús pso stu cuent re lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu medzy martas nii xlyañ lo kwaa. 32 Lëë medzy martas nak tu medzy nii mastre wiich. Per tsiñee lëë yag ko xroob, axte mguiñ chiksaa xipchoos loo go.

Xcuent levadur (Lc. 13:20-21)

33 Pso gak xaa stu cuent re, chëb xaa:

—Nak xkyalwnabey Dios sinak levadur nii xkots tu kwnaa tson lmud riñ tsiñee xkweek me kobyi.

Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ (Mr. 4:33-34)

34 Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ 35 parñee kak cumplir nii kwnee tu profet tsiñee chëb xaa:

Nonsyke con cuent kuuñ ksedyaa meñ.
Lëën kluy cos nii karty kon meñ destye nii kwleek Dios kislyu.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon

36 Tsiñee lëë meñ lox bi, lëë Jesús byo leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:

—Bluuy loo noo dyon xa nak xcuent kizh nii kwlañ lady xobxtily.

37 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios nak xaa nii chan xobxtily. 38 Lo kislyu nak laañee chak kon. Lëë meñ nii xsoob xtiits Dios nak sinak xobxtily. Lëë meñ nii xsoob xtiits xaatox nak sinak pni nii kondy xpixwan kwaa. 39 Lëë xaatox kon stub clasy pni. Lëë kwlaap nak si kak tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. Lëë angly kyë si xkyë xaa nii xkyë kwlaap tse go. 40 Sinak nii xkyëktop meñ kizh nii pa xkiiñdy par tseko, singo ktop angly meñ nii ngab lo xaatox tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. 41 Lëë xangly mguiy nii pxaal Dios tsiktop kchë meñ nii chuñ xtol xcombañer, ni meñ nii xsaandy xtol. 42 Lëë angly ko kchësy meñ go leñ worne nii noyek. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go. 43 Loxsye ngo lëë kchësy meñ nii xsoob xtiits Dios ksaani laañee xñabey Dios sinak nii xsaani ngbidz. Deelñee chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Xcuent cos non nii no lyu

44 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xtsyol tu cos non nii no lyu. Aan xle xaa, lëëw xkolyu xaa stub, ni lëë xaa xto kchësy nii chap xaa parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

45 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xkyëkyub kyo non nii lë perle.
46 Aan tsiñee xtsyol xaa tu kyo nii nyazh non, lëë xaa chikto kchësy nii chap
xaa aan lëëw xsi xaa.

Xcuent kyex

47 'Nikle laañee xñabey Dios nako sinak tu kyex nii xyab lo nistoo aan xtopo
kchë clasy mël. 48 Tsiñee lëë kyex lox xyaktsë, lëë ngoosy mël xkwiiw tublad
chu nis, aan lëë xaa xsyob xkwe xaa mël. Leñ tskwidy xko xaa ma nii xtyaaw.
Lëë ma nii xtyaawdy xsëëb xaa. 49 Singo gak kak tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.
Lëë angly kwii meñ nii xsoobty xtiits Dios lady meñ nii xsoobo, 50 aan lëë xaa
ko meñ nii psoobty xtiits Dios lo ki nii noyek leñ worne. Siko koon meñ go ni
kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

51 Lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:
—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen lo do?
—Xyeeñ noow —kwëb xaa.
52 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xseedy maestre ley xa nak xkyalwnabey Dios, nak xaa sinak tu
xaa nii xkwii cos kub ni cos yoox nii no leñ lidzy.

Lëë Jesús xyey xkyedzy
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tsiñee lëë Jesús lox pso kchë cuent ko, lëë xaa bi siko, 54 aan lëë xaa kwey
xkyedzy xaa. Beeñ kseedy xaa meñ leñ ktoo aan psee meñ biñ xiwseedy xaa,
xñee meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchë cos ke ni pa pseedy xaa kuuñtsyey xaa kchë kyal-
ntson gue? 55 ¿Pe lëdy lëë xiñ carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xñaa xaa
nayak nak Mariy, ni betsy xaa nak Jacob, José, Simoñ ni Judas? 56 ¿Ni pe lëdy
kaa nayak lady no no psyañ xaa? ¿Pa pseedy xaa kchë cos nii chuuñtsyey xaa?
57 Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. Per lëë Jesús chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak
profet, xsaldy meñ xaa.
58 Beeñtsyeydy xaa ndaly kyalntson leñ xkyedzy xaa, porñee bnilasty meñ
xtiits xaa.

14

Xkyalkuty Juan Bautist
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Lëë Herodes nii xñabey tyub Galilea tiemp ko biñ kchë nii chuuñtsyey
Jesús, 2 aan lëë xaa chëb lo meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa:
—Lëë Juan Bautist ngue pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.
3 Singo chëb Herodes porñee lëë xaa kwnabey kwyo Juan skiib ni lëë xaa
kwnabey pxituu Juan con caden leñ skiib porsye Herodías, tsiil betsy xaa
Felip. 4 Porñee chëb Juan lo xaa:
—Buendy nii tsol chopoo me.
5 Tsigo kokladzy Herodes nyuty Juan, per ptsyeb xaa meñ kyedzy porñee
kchësy meñ bniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan. 6 Per tsiñee lëë Herodes
ptsiil iz, lëë xiñtsyaap Herodías kukyëë laañee nche sob xaa ksa xaa meñ nii
kwtsyetsy xaa, aan ptsiladzy Herodes xa byëë me. 7 Por ngo lëë Herodes
pkon Dios lo me nii stee xaa nii kñabtyee me.
8 Lëë me kunabtiits lo xñaa me. Tsi lëë me bikche, chëb me lo Herodes:

—Pxob kik Juan Bautist leñ tu plat aan bneetsyo lon.
9 Mban ptee styoo rey Herodes, per como lëëw pchool chuw xaa ni lëëw biñ
gaa kchësy meñ nii nche sob siko, 10 lëë xaa kwnabey chug kik Juan leñ skiib.
11 Tsiñee lëë kik Juan lox kwchug, lëëw pxob xaa tu leñ plat, aan lëëw ptee xaa
lo xiñtsyaap Herodías, aan lëë me pteedyo lo xñaa me.
12 Lëë xpëëdscuel Juan kuklis Juan aan loxsye pkeetsy xaa Juan, lëë xaa
kunitiits lo Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Tsiñee lëë Jesús biño, lëë xaa kwyo tu leñ barkw, aan lëë xaa si laañee
kindy meñ. Per lëë meñ byeño aan lëë meñ siniy tub lo kislyu. 14 Tsiñee lëë
Jesús byety barkw, lëë xaa kon nii singootyee ndaly meñ nche, aan lëë xaa
pkëstyoo kchë meñ go ni lëë xaa beeñ kyak meñ xsyaknë. 15 Tsiñee lëë tse
ptsye lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Lëë tse gon ptsye, aan ni tu kyedzy nchedy nu. Psonëz meñ parñee
tsikyub meñ nii kaw.
16 Lëë Jesús chëb:
—Xkiiñdy nii kyey meñ. Lëë do kol ktee nii kaw meñ.
17 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—¿Per pe cos kyaan noo kchësy meñ gue? Xaktyee kaayak kyaxtily ni
chopak mël nooy noo.
18 Lëë Jesús chëb:
—Kol të niw nu dyon.
19 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo kizhyë. Loxsye ngo lëë xaa kwseñ
ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa par ktee xaa
skizh lo Dios. Loxsye ptee xaa skizh lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëëw
pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa parñee kiisy xpëëdscuel xaaw lo meñ. 20 Kchësy
meñ byëly taw, aan tsiñee lëë wagw kwlox, ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily
byuy. 21 Xkaa meñ nii taw siik kaay mily xaapkiy aan pkabty kwnaa ni
pkabty xaa wiñ.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Loxsye ngo lëë Jesús blëp xpëëdscuel barkw parñee ktsiñ xaa stublad chu
nistoo klo xaa mentre lëë Jesús bii no ksonëz meñ. 23 Tsiñee lëë Jesús lox
psonëz meñ, lëë xaa kwyëp kiy par kutiitsni xaa Dios. Lëë lyu lox pkyey aan
lëë xaa bii so siko nonsy xaa. 24 Lëë barkw nii no xpëëdscuel xaa tse si groltyee
nistoo, aan lëë nis xchëëp barkw, porñee lëë me bislo xpi. 25 Lëë wor tempran
lëë Jesús ptsiñ laañee si barkw xsyë xaa lo nistoo. 26 Tsiñee lëë xpëëdscuel
Jesús kon nii lëë tu meñ xsyë lo nis, lëë xaa ptsyeb aan lëë xaa kwchuptsyë
nladzy xaa neñdy tu pesy chan xaa.
27 Per lëë Jesús kwnee chëb:
—¡Ktsyebty to. Naaw!
28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Deel lii busy nak Jesús, blaa nii sën lo nis parñee kyelyaa axte laañee sol.
29 Lëë Jesús chëb:
—Të.
Lëë Pedre byety barkw aan lëë xaa bislo xsyë xaa lo nis par ktsiñ xaa laañee
so Jesús. 30 Per tsiñee byeñ xaa nii lëë me xchëëp xaa, lëë xaa ptsyeb. Ni tsi
lëë nis bislo xpix kik xaa, lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¡Pteelaa naa!
31 Lëë Jesús kuseñ ña xaa aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Penak nii bnilastyoo nii schilo sëël lo nis?
32 Tsiñee lëë xaa byo leñ barkw, lëë me kwlës. 33 Aan lëë ksa xpëëdscuel xaa nii no leñ barkw psoxib lo xaa chëb:
—Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë
(Mr. 6:53-56)

34 Lëë xaa kwtekë nistoo aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. 35 Tsiñee lëë meñ kyedzy ko byuumbey Jesús, lëë xaa kunitiits kchë kyedzy nii nche kex siko, aan lëë meñ kuni xaa xsyaknë lo Jesús. 36 Ni lëë meñ chëb lo Jesús nii klaa xaa señ meñ xsyaknë siquier skiñ xab xaa, aan kchë meñ xsyaknë nii kwseño byak.

15

Lëë Jesús xtilytiitsni xaa fariseo ni maestre ley
(Mr. 7:1-23)

1 Lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley nii no Jerusalén kwey lo Jesús, aan lëë xaa chëb:
2 —¿Penak chuuñtsyeydy xpëëdscueeloo nii beeñtsyey pxusykoltoo no nii kawdy xaa deelñee tsadxty ña xaa sinak xñabey xley no?
3 Per lëë Jesús chëb:
—Kol në dyon nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par kuuñtsyey do nii no kik to. 4 Porque lëë Dios gon xñee: “Psal pxoosyoo ni xñaal.” Ni lëë gaa Dios xñee nii nonguial kety kchë xaa nii ktsiibtee pxosy o ktsiibtee gaa xñaa. 5 Per lëë do xñee nii schilo këb tu xaa lo pxosy o lo xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar, por lëën kwlookon kchësy nii chaapaa lo Dios.” 6 Ni lëë do xñee nii këbsye meñ tiits ko nodre nii kuñ meñ pxosy o xñaa gaa yudar. Aan singo mod lëë do xsaan nii xñabey Dios par kuuñtsyey do nii no kik to. 7 Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee chëb xaa:
8 Tsiñee xñeesy meñ sootee nli nii xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ nii ksoob meñ xtitsaa.
9 Pe nandy chool meñ lay lon,
porque xluuydy meñ xtitsaa, sink nii no kik meñ xluuy meñ.
10 Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy meñ aan lëë xaa chëb:
—Kol jkëëtyag nii kñen lo do ni kol kyeño: 11 Ni tu cos nii xtyaaw gon chuñdy xtol meñ, sink kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ chuñ xtol meñ.
12 Lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pe byeñoo gaa nii blëë xaa fariseo biñ nii kwneel?
13 Lëë Jesús chëb:
—Nak xaa fariseo sinak yag nii beeñ pnidy Tat Tios nii sob kpaa, lëëw klaats xaa si luw. 14 Kol ksaan xaa fariseo, por xñady lo xaa aan chakladzy xaa kluuy xaa nëz lo stu xaa nii xñadyak lo. Aan deelñee kob tu xaa nii xñady lo ña stu xaa nii xñadyak lo chop xaa tsikyab leñ tu kyeech.
15 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—Kwnë loo noo dyon xa nak tiits nii chëëboo lo meñ.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak xyeñdy nii kwnen? 17 ¿Nandy to nayak nii kchë nii chaw meñ, leñsye meñ chitedyo aan xlyëëdyak lëëw xchoo? 18 Per lëë kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ gon, leñ styoo meñ xlyaño, aan chuño xtol meñ.

19 Porque leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kuuñtsyey cos mal, leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ kuty, leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ tsoni tsiil xcombañer,
ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ
jkëëti, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kotsyetsy. 20 Kchësy cos re chuñ xtol
meñ. Lëdy tol chuñ meñ tsiñee chaw meñ aan xkiibty meñ ña sinak xñabey
xley pxusykoltoo meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa (Mr. 7:24-30)

21 Siko pchoo Jesús, lëë xaa si nëz Tiro ni Sidón. 22 Aan lëë tu kwnaa Canaán
nii no nëz tañ go big lo Jesús aan lëë me chëb:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo naa! Lëë xiñtsyaapaa
xsyaknë. No tu kyalbini mal leñ styoo me.
23 Per psaldy Jesús me. Por ngo lëë xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:
—Kwnabtiits dyon pe cos chakladzy me, por xaktyee chuptsyë me nal me
xitsy no.
24 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo meñ Israelsye nii këtañ si xkyëtañ mëkwxiily pxaal Dioosaa.
25 Per lëë kwnaa go big lo Jesús aan lëë me psoxib chëb me:
—¡Xey, pkëstyoo naa!
26 Lëë Jesús chëb lo me:
—Buendyo nii klan kyaxtily lo mëëd par kteedy noo lo mëkw.
27 Tsigo lëë me chëb:
—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop mëkw axte kchë plë nii xlaal xpixwan ma leñ
mezh.
28 Tsigo lëë Jesús chëb lo me:
—Lëë xiñtsyaapoo kyak, por bniladzyoo nii syak me.
Aan wor go kazh lëë xiñtsyaap me byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë

29 Tsiñee lëë Jesús bi siko lëë xaa ptsiñ chu nistoo Galilea aan lëë xaa kusob
tu kik kiy. 30 Ndaly meñ kwey laañee sob xaa. Kuni meñ xaa nii xsyëdy ni
xaa nii xñady lo, ni kuni meñ xaa nii mank niy, ni kuni meñ ngop, ni kuni
meñ kchëlo xaa xsyaknë lo Jesús aan lëë Jesús beeñ kyak kchë xaa xsyaknë
go. 31 Psee meñ kon meñ nii lëë ngop xñee, ni lëë xaa nii xñady lo chan, ni lëë
xaa nii chilody së xsyë. Aan kchësy meñ ptee skizh lo xDios meñ Israel.

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ (Mr. 8:1-10)

32 Lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Xkëstyoon kchë meñ gue, por natse chak tson kpidz nii nche meñ lon aan
kindy pe kaw meñ. Aan deelñee ksonëzaa meñ singosy, ntseeb jkyey meñ nëz.
33 Lëë xpëëdscuel Jesús chëb:
—Per ¿pa kyoxii no nii kaw kchë meñ gue, con ni tu cho nody nu par
ksyuuyo?
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do?
Aan lëë xaa chëb:
—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.
35 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu.
36 Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go ni mël go. Loxsye ptee xaa skizh
lo Dios, lëëw beeñ grol xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa kwtiisyo lo meñ. 37 Kchësy
meñ byëly taw aan tsiñee lëë wagw kwlox ptyop kadzy tskwidy kyaxtily byuy.

38 Siik tap mily xaapkiy taw aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ. 39 Loxsye
psonëz Jesús meñ, lëë xaa byëp barkw aan lëë xaa si nëz Magadán.

16

Lëë meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson (Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Kwey xaa fariseo ni xaa saduceo lo Jesús nladzy xaa nguëëti xaa Jesús.
Por ngo lëë xaa chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin kniladzy noo nii
Dios nakni lii.
2 Per lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xtsye tse name xñee do: “Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ kpaa.”
3 Lëë tsi xyaani lyu xñee do: “Lëë kyo kyab natse, por tir nixñë leñ kpaa ni
no xkey.” Deelñee nan do xa chak leñ kpaa worñee kyabty kyo o worñee gaa
kyabo, penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp. 4 Lëë meñ mal
re chakladzy kan tu kyalntson aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per kandy meñ
re ni stu kyalntson. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.
Loxsye ngo nche gak meñ, lëë Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo (Mr. 8:14-21)

5 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa si stublad chu nistoo, bnityladzy xaa nyoy xaa
kyaxtily. 6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kono gaa. Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur
xaa saduceo.
7 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo xñee:
—Neñdy porñee nooydy no kyaxtily, ngo nii kwnee xaa singo.
8 Per lëë Jesús byeñ pe cos ncheyutiits xaa aan lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily ni penak nii xnilasty to nii naa
kyan lëë do? 9 ¿Pe byeñdy to nawen ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kaay
kyaxtily lo kaay mily meñ, aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? 10 ¿Ni
pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan blak
tskwidy nii byuy dyon ptop to? 11 ¿Penak nii byeñdy to nii lëdy kyaxtily nii
xtyaaw psetyaa lo do worñee niyaa: “Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo
gon ni lo xlevadur xaa saduceo”?
12 Tsigore lëë xpëëdscuel xaa byeñ nii lëdy levadur nii xkyë kyaxtily pseety
xaa tsiñee chëb xaa: “Kol kap cuent lo levadur gon”, sink lo kchë nii xluuy
xaa fariseo ni xaa saduceo no nii kap xaa cuent.

Lëë Pedre xñee nii lëë Jesús nak Crist (Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea de Filipo, lëë xaa kwnabtiits
lo xpëëdscuel xaa, chëb xaa:
—¿Pe nan do dyon cho xñee meñ nii nakaa?
14 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:
—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist. No gaa meñ xñee nii lii nak Elías. Ni
no stubla meñ nii xñee nii lii nak Jeremías o stu profet.
15 Tsigo lëë xaa chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho nakaa?
16 Lëë Simoñ, xaa nii xñee gak xaa Pedre chëb:
—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ Tat Tios.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Simoñ, lii nii nakoo xiñ Jonás, dichoosoo por lëdy chol meñ lo kislyu re nëw lool, sink Tat Tios nii sob kpaa nëw. 18 Per Pedre xñen lool por lii ladzy kchë meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo yu aan ni kyalkuty kuñdy gan lo meñ go. 19 Lëën knetsy kyalwnabey lool parñee kchësy meñ nii kuñoo perdón ktsily Dios xtol, per ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdyoo perdón.

20 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel nii ni tu cho lo këbty xaa nii lëë Jesús nak Crist.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Destye tse go lëë Jesús bislo xñee lo xpëëdscuel nii lëë xaa tsi Jerusalén, aan lëë xaa kol nii xñabey ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley ksaksi xaa. Chëb xaa nii lëë meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. 22 Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad aan lëë xaa kwëntseeb lo Jesús, chëb xaa:

—¡Nëdy Dios nii ktsyooloo ngo!

23 Per lëë Jesús byoogw aan lëë xaa chëb lo Pedre:

—¡Bichee nu, xaatox! Toontlaa kuñoo xtolaa. Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

24 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Deelñee chakladzy to kak to xpëëdscuelaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do ni no nii tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. 25 Por lëë kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ, lo kyalkuty kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. 26 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë meñ kety? ¿O palal gaa kizh meñ parñee kejty meñ? 27 Porque lëë mguiy nii pxaal Dios kiid con xkyalwnabey Dios ksa angly aan lëë xaa kizh meñ según nii beeñtsyey meñ. 28 Nli xñen nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ kiid kñabey mguiy ni pxaal Dios.

17

Lëë Jesús chutiitsni Moisés ni Elías
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Tse nii kwloxo xoop kpidz, lëë Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa, aan xaktyee Pedre, ni Jacob, ni betsy Jacob nii lë Juan kuni xaa. 2 Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo. Bibëly lo Jesús sinak xpibëly lo ngbidz ni byak nguitsy xab xaa sinak nguitsy bini. 3 Ni lëë xaa kon nii lëë Moisés ni lëë profet Elías ncheyutiits ksa Jesús. 4 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:

—¡Xaatee mbëë nche no nu! Pe chakladzyoo nii ksan tson yu yagxiidy, tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par profet Elías.

5 Lëë Pedre bii nonee, tsiñee lëë tu xkey nii xpibëly ptyaagw laañee nche xaa aan lëë xaa kwnity lo xkey go ni lëë xaa biñ nii lo xkey go pchootsiy tu xaa nii chëb:

—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle xaa ni xkëstyoon xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

6 Tsiñee lëë xpëëdscuel Jesús biñ ngo, lëë xaa byab ndooslo lo lyu porñee ptsyeb xaa. 7 Per lëë Jesús big kwtap xitsy xaa chëb:

—Kol tsische. Ktsyebty to.

8 Aan tsiñee lëë xaa blis lo xaa, ni tu cho kontre xaa, xaktyee Jesús so siko.

9 Tsi lëë xaa siksëëb chex kiy go, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Ni tu cho lo kutiisty to nii kon do. Kol kwës axte tse nii kpañ mguiy nii pxaal Dios.

10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits:
—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo profet Elías kiid?
11 Lëë Jesús chëb:
—Nli nii klo Elías kiid kweekli kchë cos. 12 Per lëë Elías biidle, aan byuumbeydy meñ xaa, sink lëë meñ psaksi xaa sinak nii ksaksi meñ mguiy nii pxaal Dios.
13 Tsigore lëë xpëëdscuel Jesús byeñ nii lëë Juan Bautist biid xlugar profet Elías.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Tsiñee lëë xaa ptsiñ laañee nche meñ, lëë tu xaa psoxib lo Jesús aan lëë xaa chëb:
15 —Pkëstyoo xiñganaa, por chetyë xaa aan tir xsaksi kyalkits re xaa. No wor xchono xaa lo ki o lo nis kaa. 16 Lëë xaa byelynin lo xpëëdscueeloo, per pchilody xpëëdscueeloo nyuñ kyak xaa.
17 Lëë Jesús chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no nii kxekwaa lo do? Kol tëni xaa wiñ go nu dyon.
18 Lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go aan lëëw kwlii xaa leñ styoo xaa wiñ go aan wor go kazh lëë xaa byak.
19 Loxsye byaan Jesús nonsy, lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—¿Penak nii pchiloody noo ngwii noo kyalbini mal go?
20-21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Porñee bnilasty to nii lëë Dios kuuñ kyak xaa wiñ go. Nli xñen nii nikxe palalsye xniladzy to Dios schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu, kusob stu lugar”, aan lëë kiy kpichee. Por kchë nii no styoo meñ nii xniladzy Dios chak cumplir.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Nëz Galilea këntsëb Jesús tsiñee lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ. 23 Aan lëë meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz, lëë xaa kpañ. Mban ptee styoo xpëëdscuel xaa biñ nii chëb xaa.

Xaa nii xtop tumi

24 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ leñ kyedzy Capernaum ksa xpëëdscuel, lëë xaa nii xtop tumi nii xkiiñ leñ yu nii lë lidzy Dios kunabtiits lo Pedre chëb:
—¿Pe xsoob xmaestroo tumi nii xtop noo?
25 —Xsoob xaaw —chëb Pedre.
Tsiñee lëë Pedre byo leñ yu, klo Jesús kwnee chëb:
—¿Pe nëël dyon, Simoñ? ¿Cho lo xtop rey tumi: pe lo xaa xkyedzy xaaw, ote lo xaa sito yak?
26 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lo xaa sito.
Chëb kaa Jesús:
—Nody tsigo busy nii ksoob xaa xkyedzy tumi. 27 Per parñee kody no falt lo meñ, kwey chu nistoo aan kwlii tu mël. Leñ chuw ma no tumi. Skaa tumi go tsitixoo nii nsëbaa ni nii nsëëboo lo xaa nii xtop tumi.

18

¿Cho mastre non?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Misme tse go lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa kwnabtiits:
—¿Cho mastre non laañee xñabey Dios?
2 Lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa groltyee. 3 Loxsye ngo
lëë xaa chëb:
—Nli xñen nii deelñee ktsëëdy to xmod to ni kak ndolasty to sinak ndoladzy
tu xaa wiñ, chilody sëëb to laañee xñabey Dios. 4 Kchë xaa nii chakladzy
kak tu xaa nii mastre non laañee xñabey Dios no nii kak ndoladzy xaa sinak
ndoladzy tu xaa wiñ. 5 Ni kchësy kaa meñ nii kantsi tu xaa wiñ porñee
xniladzy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Kchësy xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa
wiño nonguial kxituu meñ tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo
nistoo. 7 ¡Brob meñ nii nche lo kislyu, por tir xtee tiits nii kuñ meñ tol! Ni
tugak kaa kteedyo tiits, per ¡brobsye xaa nii kuñ xtol meñ!
8 'Por ngo, deelñee ñal o niy gaal chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo. Mbëëre
ktsiiñoo lo Dios con tugak niyoo ni tugak ñal, lëjty nii chop ñal ni chop niyoo
sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern. 9 Deelñee mëloo gaal na chuñ xtoloo,
kuliiw aan psëëbo. Mbëëre ktsiiñoo lo Dios con tugak mëlool, lëjty nii chop
mëlool sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern.

Mëkwxiily nii kwnity
(Lc. 15:3-7)

10-11 'Ksyablyudy to meñ ni xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño,
por tugak nche angly nii nakni meñ go lo Tat Tios nii sob kpaa.
12 'Deelñee nyap to tu kyoow mëkwxiily aan nguëtañ do tu ma, ¿pe nsaandy
to stapkalyptsiipkee xcombañer ma nayak aan lëë do nyikyub ma? 13 Aan
deelñee ntsil do ma, nli xñen nii mastre nleni do ma nii kwnity que kchë ma
nii kwnijty. 14 Singo gak Tat Tios nii sob kpaa chaklasty xaa nii kyëtañ meñ
nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer
(Lc. 17:3)

15 'Deelñee ko tu xcombañeeroo falt lool, kunee lo xaa aan kudzy xtol xaa.
Deelñee son xaa xtiitsoo lëël beeñle gan nii ktiilydre to. 16 Deelñee ksaldy xaa
lii, kunee lo xaa stub, per tsidyoo nonsyoo, sink kuni tu meñ o chop kaa meñ
parñee kñee meñ lo xaa. 17 Deelñee psaldyak xaa meñ nii kunil, kudzyo lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan deelñee ksaldyak xaa meñ go, psaan xaa,
por nak xaa sinak meñ sit nii xnilasty xtiits Dios, ni nak xaa sinak tu xaa yox
nii xtop tumi kyedzy par kyeyo Roma.
18 'Nli xñen nii lëë Dios ktsily xtol kchë meñ nii kuñ do perdón, per ktsildy
xaa xtol meñ nii kuñdy to perdón.
19 'Ni deelñee gaa nche do chop to tub lugar aan kñab to tugak cos lo Tat Tios,
lëëw kneetsy xaa. 20 Porque laañee nche choptson meñ nii xniladzy xtitsaa,
lëën so siko.
21 Loxsye ngo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—¿Blak vuelt no nii kuñaa perdón xcombañeraa deelñee ko xaa falt lon? ¿Pe
axte kadzy vuelto?
22 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kniydyaa nii no nii kuñoo xcombañeeroo perdón kadzy vuelt, por no nii kuñoo perdón kchë falt nii ko xaa lool.

Xcuent xaa nii kwnëdy nyuñ perdón xcombañer

23 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi nii nsëëb mos lo xaa. 24 Lëë xaa bislo xkwetsy xaa mos nii nsëëb lo xaa aan lëë tu mos nii singootyee nroob tumi nsëëb lo xaa. 25 Como nseñdy mos ko tumi par kizh xaa tiñ go, lëë rey kwnabey nii to xaa ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy nii chap xaa, parñee kazh tiñ go. 26 Lëë mos ko psoxib lo rey aan lëë xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool." 27 Lëë rey pkëstyoo xaa nii nsëëb ko aan lëë rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa. 28 Per tsiñee lëë mos ko pchoo, lëë xaa ptsyool tu xcombañer xaa nii nsëëb toon palalsye tumi lo xaa. Lëë xaa kwseñ yañ xcombañer xaa aan lëë xaa bislo xiyañ xaa xaa, xñee xaa: "¿Pe skizhoo nii nsëëboo lon busy ote kizhtylo yak?" 29 Tsigo lëë xcombañer xaa psoxib lo xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool." 30 Per kwnëdy xaa, sink lëë xaa kulo xcombañer xaa skiib axte nii nguizh xcombañer xaa xtiñ. 31 Tsiñee lëë stubla xmos rey kon nii beeñtsyey xaa go, pteenë xaa aan lëë xaa kukëbo lo rey. 32 Lëë rey kwnabey koktsyetsy mos ko aan lëë rey chëb lo xaa: "¡Natsypee maaloo! Beñaa lii perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee psoxiboo lon. 33 Singo gak no nii nyuñoo perdón xcombañeeroo sinak nii beñaa lii perdón." 34 Aan lo nii singootyee blëë rey, lëë xaa kwnabey nii te mos ko castigw axte nii kizh xaa kchë nii nsëëb xaa.

35 'Singo gak nagon ksaksi Tat Tios nii sob kpaa lëë do, deelñee kuñdy to perdón xcombañer do —chëb Jesús.

19

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëbtsiil
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa bi Galilea, aan lëë xaa si nëz Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee Jordán. 2 Ndaly meñ kunal aan ndaly meñ xsyaknë beeñ kyak xaa siko.

3 Lëë bla xaa fariseo big lo Jesús aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:

—¿Pe schilo dyon klaa mguiy tsiil por cualquier falt nii ko me?

4 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii worñee lëë Dios psaa kislyu, tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios? 5 Por ngo chëb Dios: "No nii klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ xaa chop tsiil xaa, aan singo mod lëë xaa kyak sinak tugak meñ chop tsiil xaa." 6 Deelñee tugak meñ tsigo busy nak xaa nii xtsiilña chop tsiil xaa, nody nii klaa xaa me, por lëë Dios pteedy me lo xaa.

7 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:

—¿Penak tsigo nii kwnabey Moisés nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa, deelñee klaa xaa me?

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Porñee koklasty meñ nsoob xtiits Dios, ngo nii lëë Moisés ptee tiits nii klaa tsiil meñ, per lëë mastre klo psëëbtsiildy meñ. 9 Ni nli gaa xñen nii deelñee klaa tu mguiy tsiil, aan pkaady me lo xaa chop me stu mguiy, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa.

10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús chëb:

—Deelñee singo xtsyool xaa nii xtsiilña, masy ktsiilñady meñ.
11 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy kchë mguiy xsyak nii masy buen tsiilñady xaa, xaktyee blasy xaa xsyak nii bueno. 12 No xaapkiy nii destye nii koly xaa, chilody kap xaa mëëd. No gaa xaapkiy nii chilody kap xaa mëëd porñee lëë meñ pchug xaa parñee kapty xaa mëëd. Ni no xaapkiy nii schilo ktsiilña ni kap xaa mëëd, per xtsiilñady xaa porñee chakladzy xaa kuñ xaa xtsiiñ Dios. Deel no cho chaklasty ktsiilña, schilo ktsiilñady xaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ ni kñab xaa lo Dios por kchë xaa wiñ go, per lëë xpëëdscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ. 14 Per lëë Jesús chëb:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon, jkady tow. Por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios.
15 Lëë Jesús pxob ña kik kchë xaa wiñ go, aan lëë xaa bi siko.

Lëë Jesús chutiitsni tu xaa rikw
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Lëë Jesús nol nëz nii kpi xaa tsiñee lëë tu xaa kwey lo Jesús chëb:
—Maestre, kwnë kchë cos buen nii no kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody.
17 Lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñabtiitsoo pe cos buen? Tugak xaa nii chuuñtsyey cos buen no. Per deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, beeñtsyey nii xñabey xley Moisés.
18 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho xley Moisés no nii kuuñtsyeyaa?
Lëë Jesús chëb:
—Kujtyoo, kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, ni jkots tiitskizhtyoo meñ, 19 psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal, ni pkëstyoo xcombañeeroo sinak xkëstyool lii.
20 Lëë xaa go chëb:
—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa. Kwnë dyon pe cos chak falt kuuñtsyeyaa.
21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, byey aan pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo sëëboo laañee xñabey Dios. Loxsye ktol kchë nii chapoo, tënal naa.
22 Tsiñee lëë xaa go biñ nii chëb Jesús, mban ptee styoo xaa porñee tir rikw xaa, aan lëë xaa sey.
23 Tsigo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Nli xñen nii neñ sëëb tu rikw laañee xñabey Dios. 24 Masy sinusy te tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.
25 Tsiñee biñ xpëëdscuel xaa ngo, ntseeb psee xaa aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigo?
26 Lëë Jesús buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.
27 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëë noo psaan kchësy nii chaap noo aan lëë noo syoop naal lii. Kwnë dyon pe cos jkaa noo.
28 Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii tsiñee lëë Dios kuuñ jkub kchë cos nii no lo kislyu, lëë xaa kxaal naa kakaa rey, aan lëën kso lëë do kñabey do ksa tsiipchop tiiy nii no Israel. 29 Kchë meñ nii xsaan lidzy, ni xsaan betsy ni psyañ ni xñaa ni pxosy ni xiñ, ni xsaan xilyu parñee kiidnal naa, siik tu kyoow nii psaan meñ go jkaa meñ go ni lëë meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody. 30 Per ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu, parñee ktaan xaa nii mban nina.

20

Xcuent xaa nii xkyë tsiiñ

1 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii silyga sikyub mos parñee kyë mos tsiiñ lo xkwaa xaa nii no nonsyke yag uv. 2 Loxsye byaan xaa tiits nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizh xaa mos, lëë xaa pxaal mos lo xkwaa xaa. 3 Tsi kol las nueve lëë xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëë xaa kon nii lëë stubla xaa nii xkyë tsiiñ nche nlety. 4 Aan lëë xaa chëb: "Kol tsoo kyë do tsiiñ lo xkwaan, na kizhaa lëë do." Lëë xaa go si. 5 Tsi kol xwe ngbidz lëë xaa kwey stub, singo gak tsi lëë las tres kok. 6 Lëë las cinco merle kak tsiñee lëë xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëë xaa kon nii lëë stubla xaa nii xkyë tsiiñ nche nlety. Lëë xaa chëb lo xaa go: "¿Penak nii kwëdy to tsiiñ natse?" 7 Tsigo lëë xaa go chëb: "Porñee ni tu cho pcheedy lëë noo." Lëë xaa chëb: "Kol tsoo kyë do tsiiñ lo xkwaan." 8 Tsiñee lëë tse ptsye, lëë xpixwan kwaa chëb lo xaa nii xñabey lo mos: "Kwtsyetsy xaa nii kwë tsiiñ, aan kwtiix klo xaa nii kwsëëb lultime. Axte lultime kizhoo xaa nii kwsëëb silyga." 9 Klo xaa nii kwsëëb las cinco kozh aan lal nii xkaa meñ nii xkyë tsiiñ nder tse kwaa xaa. 10 Tsiñee lëë kchësy xaa nii kwsëëb lo tsiiñ silyga kozh nladzy xaa tu masy tu kpidz nguizh xpixwan kwaa xaa, per lalak nii xkaa meñ nii xkyë tsiiñ tu kpidz kwaa xaa. 11 Tsiñee lëë kchësy xaa go lox kwnaasy tumi go, lëë xaa kwneenë xpixwan kwaa, 12 chëb xaa lo xpixwan kwaa: "Lalak nii kwtiizhoo xaa nii kwë tsiiñ tugak wor name kwtiizhoo lëë noo, aan tyub tse pkyëë noo tsiiñ lo naay." 13 Tsigo lëë xpixwan kwaa chëb lo tu xaa nii kwsëëb lo tsiiñ silyga: "Beetsy, xsaksidyaa lii gon. ¿Pe lëdy nayak kazh bñee no nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizhaa lii? 14 Pseñ xtumil aan byey, por styoon kwlañ nii kizhaa xaa nii kwsëëb lultime lalak nii kwtizhaa lii 15 aan kindy cho pe kñë lon. Por schilo kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon con tu tumin. ¿Ote xlëël yak porñee bueenaa?"

16 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—No meñ nii nyats chak nina, per sitsiñ tse nii lëë meñ go kyablyu parñee ktaan kchë meñ nii mban nina.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Lëë Jesús si Jerusalén, aan nëz no xaa tsiñee lëë xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa chëb:

18 —Chan do gon, lëë no syo Jerusalén. Siko lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley kñaasy naa, aan lëë xaa kñab ketyaa, 19 ni lëë xaa jko naa ña meñ sit parñee kidyni xaa naa, ni kiñ xaa naa ni lëë xaa jkëë naa lo crusy parñee ketyaa, per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo
(Mr. 10:35-45)

20 Lëë tsiil Zebedeo kunab tu favor lo Jesús ksa xiñ me, aan lëë me psoxib lo Jesús. 21 Tsigo lëë Jesús chëb lo me:

—¿Pe cos chakladzyoo?

Lëë me chëb:
—Chakladzyaa nii tsiñee lëël sob kñabeyoo sob tuga xiñaa tyuxlad kwil, tu me nëzli stu me nëzpeg.
22 Lëë Jesús chëb:
—Nandy to pe cos xñab to. ¿Pe nyakxe na xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa?
Tsigo lëë xiñ me chëb:
—Xekw noo.
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa. Per lëdy naa kwe xaa nii sob kwin nëzli o nëzpeg kaa. Lëë Tat Tios xyal kwe meñ nii sob siko.
24 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel Jesús biñ ngo, lëë xaa blëë lo chop xiñ kwnaa go. 25 Per lëë Jesús kwtsyetsy ksa xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu. Chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa, ni xsoob meñ xtiits xaa. 26 Nody nii kuuñtsyey do singo, sink kchë xaa nii kakladzy kñabey lo do no nii ksoob xaa xtiits to. 27 Singo gak kchë xaa nii kakladzy kak klaa lo do no nii kyë xaa tsiiñ lo do sinak nii xkyë moso. 28 Singo gak naa syeldyaa parñee kantsi meñaa, sink parñee kantsin meñ, ni ketyaa parñee telaa meñ lo tol syelyaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Tsiñee lëë Jesús bi Jericó, ndaly meñ sinal xitsy xaa. 30 Aan lëë chop xaa nii xñady lo nii nche sob chu nëz biñ nii lëë Jesús sitedy siko, aan nguiedzy kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo lëë noo!
31 Kwëntseeb meñ lo chop xaa nii xñady lo parñee nyoogw chuw xaa, per mastre nguiedzy kwnee xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo lëë noo!
32 Lëë Jesús kwso tse, aan lëë xaa kwtsyetsy chop xaa nii xñady lo aan lëë xaa chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
33 Tsigo lëë chop xaa nii xñady lo chëb:
—Xey, chakladzy noo nii kña loo noo.
34 Lëë Jesús pkëstyoo chop xaa nii xñady lo aan lëë Jesús kwseñ lo chop xaa go, aan nli gaa wor go kazh lëë lo xaa byak aan lëë xaa sinal Jesús.

21

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén (Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Lëë Jesús mer ktsiñ Jerusalén tsiñee lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa kyedzy nii lë Betfagé nii nche chex kiy nii lë Olivos. 2 Chëb xaa:
—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë tu burr kusy këtuu chop xiñ. Kol klaa ma aan kol tëni ma lon. 3 Deelñee cho kñabtiits lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa xkiiñ ma ni kol këb na kiid kni gak xaa ma.
4 Singo beeñtsyey Jesús par kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa:
5 Kol këb lo meñ Jerusalén:
“Buy gaanoo ndoladzy xreeyoo,
lëë xaa sëëd soobsye xaa lady tu burr wiñ.”

6 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey mandad nii pxaal Jesús xaa. 7 Kuxi xaa burr
kusy chop xiñ ma aan loxsye pxoob xaa xab xaa lady ma, lëë Jesús kwsob.
8 Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek
meño laañee tedy Jesús. 9 Aan lëë meñ nii nal xitsy xaa ni nech lo xaa bislo
kwchuptsyë xñee:
—¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëëd lo xtiiy rey David kak xrey no!
¡Lëë Dios nakni xaa! ¡Kol ktee skizh lo Dios!
10 Tsiñee lëë Jesús kwsëëb leñ kyedzy Jerusalén, kchësy meñ xñabtiits lo
xcombañer:
—¿Cho nak xaa gue?
11 Aan lëë meñ nii si ksa Jesús xñee:
—Lëë xaa gue nak Jesús. Profet xaa, Nazaret nak xkyedzy xaa. Galilea
ngabo.

Lëë Jesús xsyëëb leñ lidzy Dios
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëë xaa kwlii kchësy meñ nii nche kto
ni nche si. Ptische xaa xmezh xaa nii xtsëë tumi lo meñ ni ptsily xaa laañee
xsyob xaa nii xto palom. 13 Aan lëë xaa chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lidzy Dios kak tu laañee kiidnee meñ
lo Dios. Per lëë do byuño lidzy ngbaan.
14 Aan lëë xaa beeñ kyak meñ nii xñady lo ni meñ nii chilody së nii big lo
xaa leñ lidzy Dios. 15 Per tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley kon
kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús, ni lëë xaa biñ nii lëë kchë xaa wiñ nii no
leñ lidzy Dios bislo chuptsyë xñee: "¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëëd lo
xtiiy David!", lëë xaa blëë 16 aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pe chonoo nii xñee xaa wiñ gue?
—Chonno —chëb Jesús— ¿ni pe karty kaa nayak klab to leñ kitsy laañee
xñee nii lëë Dios kwle mëëd nii bii chadzy par kool mëëd lay lo Dios?
17 Loxsye ngo nche gak meñ, lëë Jesús si Betania. Siko ptseñ xaa.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw
(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Lëë byaani lyu lëë Jesús si Jerusalén stub, aan lëë xaa kwlaañ. 19 Aan lëë
xaa kwey xan tu yag yegw nii sob kex chu nëz, per këdy nex loo go. Xaktyee
xikwo singootyee xña. Tsigo lëë xaa chëb lo yag yegw:
—¡Kpikchedre kyë nex lool!
Aan wor go kazh lëë yag yegw ko pidzy.
20 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kono, kchësy xaa psee, aan lëë xaa kwnabtiits
lo Jesús chëb xaa:
—¿Xa nak nii blyëëdy pidzy yag yegw?
21 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii deelñee kniladzy to nii schilo kuuñtsyey do tu cos ni jkandy
kik to, lëjty xaktyee yag yegw kchilo jkwiitsy to, sink schilo këb to lo kiy re:
"Bichee nu aan kukyab lo nistoo", aan lëë kiy tsikyab. 22 Ni lëë Dios knee kchë
nii kñab to deelñee kniladzy to.

Lëë Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa noyuuñ kseedy meñ tsiñee
lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukëb lo xaa:
—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?
24 Lëë Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsigo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re. 25 Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsigo lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?" 26 Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

27 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho bnee tiitspey lon.

28 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëë xaa chëb lo tu xaa: "Xiñ, kwey tsiiñ lo xkwaan natse." 29 Lëë xiñ xaa kwëb chëb: "¡Chaklastyaa kan!" Per kok xtsedyako lëë styoo xaa bikche aan lëë xaa kwey. 30 Tsigo lëë xaa go kunee lo stu xiñ aan lëë xiñ xaa chëb: "Na kan." Aan kweydy xaa. 31 Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëë xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiiñ lo xkwaa xaa.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëëb laañee xñabey Dios lo do. 32 Por lëë Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bniladzy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bniladzy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëë do, nikxe kon do nii lëë xaa go ptsëë xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv (Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

'Loxsye ngo lëëw ptee xaa companiy lo xaa nii kuuñ tsiiño, aan lëë xaa si viaj. 34 Aan tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa. 35 Per lëë xaa nii beeñ tsiiñ ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo. 36 Tsigo lëë xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiiñ.

37 'Lultime lëë xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: "Stsyeb xaa go xiñganaa." 38 Per tsiñee kon xaa go nii lëë xiñgan xpixwan uv ptsiñ, lëë xaa chëb lo xcombañer xaa: "Lëë xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now." 39 Lëë xaa kwnaasy xiñgan xpixwan uv aan lëë xaa kukyeety xaa tublad chu kwaa.

40 '¿Pe në do dyon pe cos kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ tsiiñ xkwaa xaa?

41 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:

—Jkëstyoody xaa xaa yox ko, lëë xaa kuty xaa, aan lëë xaa kutiñ xkwaa xaa lo xaa nii kxaal nii ktyop lo xkwaa xaa tsiñee kal xtiemp kwlaap.

42 Lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii lëë kyo nii kwxaak xaa nii xsaa yu xkiiñdy?

Byak tu kyo nii mastre xkiiñ.
Lëë Dios byuñ kyo go kyo nii xkiiñ,
aan xsee no xtyon now.

43 Por ngo lëë Dios ksaan lëë do aan lëë xaa tsikyub meñ nii ksoob xtiits xaa.
44 Deel kyab meñ lady kyo nii psetyaa lo do, lëë meñ kak byuy. Per deelñee
kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.
45 Tsiñee lëë Jesús lox pso cuent ko, lëë bla xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë
xaa fariseo byeñ nii contre lëë xaa kwnee Jesús. 46 Kokladzy xaa nyaasy xaa
Jesús wor go kazh, per ptsyeb xaa meñ, porñee kchë meñ bniladzy nii xtiits
Dios xluuy Jesús.

22

Xcuent tu kyalwtsiilña

1 Lëë Jesús bislo xso cuent stub, xñee xaa:
2 —Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii beeñ tu lni worñee ptsiilña
xiñgan xaa. 3 Aan lëë xaa pxaal xmos xaa sitsyetsy meñ nii tsi lo lni, per
kwnëdy meñ go nyi. 4 Lëë rey go pxaal xmos stub, chëb xaa: "Kol këb lo meñ
nii lëën tse beeñlo xixkwanaa, ni kol këb nii lëën tse lox bety xyosyaa nii xro.
Kol këb lo meñ kiid meñ lo lni." 5 Per psaldy meñ nii koktsyetsy xmos rey.
No meñ nii koktsyetsy si tañ, no gaa meñ go si lo xtsiiñ, 6 ni no meñ nii ptee
xcheñ xmos rey, axte nii beety xaa xaa. 7 Por ngo nii blëë rey, aan lëë xaa
pxaal xsoldad xaa kukyeety kchë meñ nii psaksi xmos xaa ni psaay soldad
xkyedzy meñ go. 8 Loxsye ngo lëë rey chëb lo xmos: "Lëë nii ktyaaw lo lni
nagon lox koklo, per kwnëdy meñ nii koktsyetsy nyiid. 9 Na kol tsi nëz aan
kol këb kchë lo meñ nii ktsyool do nii kiid meñ lo xkyalwtsiilña xiñaa." 10 Lëë
xmos rey pchoo kwey nëz, aan lëë xaa ptop meñ. Nikxe meñ bueno, nikxe
gaa malo, kchëlo meñ kuni xaa aan lëë lidzy rey byaktsë.
11 'Tsiñee lëë rey kwsëëb leñ yu laañee nche sob meñ nii ptsiñni xmos xaa,
lëë xaa kon tu xaa nii nakwty ladx nii chakw meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña.
12 Lëë rey chëb lo xaa: "¿Penak nii sëëdoo aan nakwtyoo ladx nii chakw meñ
nii chi kyalwtsiilña?" Per ni tu pe chëbty xaa go. 13 Tsigo lëë rey chëb lo xaa
nii xkiisy niskwaan: "Kol kxituu niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsikchon xaa lo
nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa."
14 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:
—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per xisy meñ sëëb laañee xñabey xaa.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Lëë xaa fariseo xyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús. 16 Por ngo lëë xaa
pxaal bla xaa nii no xlad xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes kukëb lo Jesús:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ
ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios.
17 Kwnë dyon pe nonguial tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma ote nonguialdyo
yak.
18 Per como nan Jesús pe cos tsiiñ si xaa, lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? 19 Kol kluuy tu pes lon dyon.
Tsigo lëë xaa go kuni tu pes lo Jesús. 20 Aan lëë Jesús kwnabtiits:
—¿Cho nak xaa nii kë loo go?
21 Tsigo lëë xaa go chëb:
—Lëë xaa nak xtisy Roma.
Lëë Jesús chëb:
—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh nii nsëëb to lo
Dios.

22 Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús, ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús, lëë xaa sey.

Lëë xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty (Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Misme tse go lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty. Por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:

24 —Maestre, lëë Moisés gon chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa deelñee chapty me mëëd, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd. 25 Lady noo kwyo tu xaa nii kop xoop betsy, aan lëë xaa ptsiilña. Per blyëëdy lëë xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëëd, lëë tu betsy xaa byaani tsiil xaa, 26 aan lëë xaa kutyak. Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psaandy mëëd. 27 Lëë byalo wi kwnaa go kuty. 28 Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëë xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.

29 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty to nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ kuty. 30 Per nli xñen nii tsiñee lëë meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre, sink lëë kchë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno leñ kpaa. 31 Chakladzy to lë kaknan do dyon pe nli spañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to laañee xñee nii yuub Dios chëb nii lëë xaa 32 nak xDios pxusykoltoo no Abraham, ni pxusykoltoo no Isaac ni pxusykoltoo no Jacob? Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa.

33 Tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee Jesús, ntseeb psee meñ.

Nii xñabey Dios (Mr. 12:28-34)

34 Lëë xaa fariseo ptyop tsiñee biñ xaa nii lëë Jesús psuugw chuw xaa saduceo. 35 Aan lëë tu xaa fariseo nii nak maestre ley kokladzy nyuñ Jesús preb. Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

36 —Maestre, ¿cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyey meñ mastre non?

37 Tsigo lëë Jesús chëb:

—"Bniladzy Tat Tios tyub styool ni psoob xtiits xaa." 38 Ngo mastre precisy kuuñtsyeyoo. 39 Ni precisy nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. 40 Nrii xñabey xley Moisés ni nrii biid kluuy kchë profet.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist? (Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Lëë xaa fariseo bii nche siko 42 tsi lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon cho lo xtiiy sëëd Crist?

Tsigo lëë xaa fariseo chëb:

—Lo xtiiy rey Davito.

43 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Penak tsigo nii worñee kwnee David xtiits Kyalbini Ntson, chëb David:
44 Lëë Dios chëb lo xaa nii xñabey naa:
"Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëë lool"?
45 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy rey David deelñee misme rey David xñee nii lëë Crist xñabey lo xaa?

46 Per ni tu cho kwëbty lo xtiits Jesús, aan destye tse go ni tu cho byaxtre nyabtiits lo xaa.

23

Lëë Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley (Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ ni lo xpëëdscuel:

2 —Lëë maestre ley ni lëë xaa fariseo xyal kluuy xley Moisés. 3 Kol jkëëtyag xtiits xaa. Per kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey xaa, por ngui së lo xtiits xaa, per xaa nii chuuñtsyey xaa. 4 Lëë xaa xñee pe cos kuuñtsyey meñ, per chilody kuuñtsyey meño, por nako sinak tu yow në, aan ni lëë xaa chuuñtsyeydyo. 5 Tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos xteepee xaa nii kan meñ xaa, ni tsiinpee xkëë xaa xtiits Dios lo kitsy aan xkëë xaaw kë xaa ni chu xikw xaa nii chakw xaa ladx nii xluuy nii nli xaa non nak xaa. 6 Tsiñee chi xaa laañee chak tu lni, laañee xsyob xaa non xsyob xaa tsi lëë wagw chak, ni xkwe xaa skan nii xsyob xaa leñ ktoo. 7 Stsiladzy xaa nii jkëëptyux meñ xaa pal nëz ni këb meñ lo xaa maestre.

8 'Per lëë do tsookidy to nii kñë meñ lo do maestre, porque tugak nak to, ni tugak maestre no. 9 Ni kñeedy to pxosy lo chol meñ, porque tugak pxosy no aan lëë xaa go sob kpaa. 10 Ni tsookidy to kak to xaa xñabey, por lëësy Crist nak xaa xñabey. 11 Kchë xaa nii kakladzy kak nyaa no nii kyë xaa tsiiñ lo do. 12 Por lëë kchë xaa nii chak nyaa kyablyu. Per lëë Dios klisklaa kchë xaa nii ndoladzy.

13-14 '¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por xsyonlë do laañee xñabey Dios parñee sëëbty meñ aan xsyëëbty to, ni xlaady kaa to sëëb meñ nii chakladzy sëëb.

15 '¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por xkyënsë do lo kislyu ni xtyeekë do nistoo xyub to meñ nii sëëb xlad to, aan tsiñee chuñ do gan xsyëëb tu meñ xlad to, mastre chuuñ ktyaly do xtol meñ go que lo xtol do, parñee kyey meñ go linfiern.

16 '¡Chooksye lëëdoy nii xñady lo do! Xñee do nii ndoxty nii kseety meñ lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëë meñ kuuñtsyey tu cos nikxe kuuñtsyeydy meño, per deelñee kseety meñ xor lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits no nii kuñ meño cumplir. 17 ¡Tont to ni xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy lidzy Dios, kindy pa kak lay or? 18 Ni xñee do nii ndoxty kseety meñ xipkoog lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëë meñ kuuñtsyey tu cos, nikxe kuuñtsyeydy meño. Per deelñee kseety meñ kchë nii no lo pkoog tsiñee xyaan meñ tiits, no nii kuñ meño cumplir. 19 ¡Xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak nii deelñee kindy pkoog, pa nondy kchë nii chiksakon meñ? 20 Tsiñee xyaan meñ tiits aan xseety pkoog, lëdy nonsy pkoog xseety meñ, sink wi kchë nii no lo pkoog. 21 Singo gak kchë meñ nii xseety lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits, Dios xkon meñ go. 22 Kchësy meñ nii xseety kpaa tsiñee xyaan meñ tiits xkon Dios nii sob leñ kpaa.

23 '¡Chooksye lëë doy mastre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por xtiix to pixtily, ni xtiix to nizh ni comiñ nii xsaakon do lo Dios, per chuñdy to kyalbuen, ni xkëstyoody to meñ ni xsoobty to xtiits Dios. Ngo mastre precisy ni ngo xñabey ley kuuñtsyey do, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios. 24 Chakladzy to kuuñtsyey do kchë cos wiñ nii xñabey ley aan xsaan do nii mastre precisy tublad.

25 '¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por nyë xkiib to vas nii xtyëë nii chi do ni xkiib to kyon nii xtyëë nii chaw

do, per xyeñdy to nii nonsyke cos nii kwlan do xkyë do leeñgo. 26 Kol ksaan
kyëdre to cos kpaan leñ xvas to, tsiin singo mod lëëw kak nyë.
27 '¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!,
por nak to sinak paa nii xkoyoo meñ con color nguitsy par kak nguiw nëz
fuer, per lëë leeñgo nonsyke xtsit meñ kuty ni cos peedy no. 28 Singo gak lëë
do tsiñee xuy meñ lo do, sootee nli buen do, per lëë leñ styoo do nonsyke
kyalmbixladzy ni tol no.
29 '¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!,
por lëë do xsaa chu xpaa kchë profet ni chu xpaa kchë xaa buen nii biid
penaadle. 30 Aan loxsye ngo lëë do xñee: "Deelñee ngwe noo xtiemp
pxusykoltoo noo, nyuuñdy noo xaa yudar nyuty xaa kchë profet nii biid."
31 Siko nagon xluuy nii xyeñ do nii lo xtiiy xaa nii beety kchë profet nii biid
penaadle sëëd to. 32 ¡Kol kisyaal xtsiiñ pxusykoltoo do!
33 '¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në nii lëë do telaa lo ki nii chek linfiern? 34 Lëën
kxal profet, ni lëën kxal xaa chak, ni lëën kxal maestre kiidnee lo do, per no
xaa nii kxalaa kuty to, ni no xaa jkëë do lo crusy, ni no xcheñ xaa ktee do leñ
ktoo ni lëë do kyënlaag xaa kyedzy por kyedzy. 35 Lëë do kyëkiy kchësy meñ
buen nii kuty. Destye xkyalkuty Abel kyëkiy do axte xkyalkuty xiñ Berequias
nii lë Zacarías xaa nii beety to kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. 36 Ni nli xñen nii
lëë Dios ksaksi meñ nii nche natiemp por xkyalkuty kchë xaa go.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén (Lc. 13:34-35)

37 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—¡Chooksye lëë doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak
nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt gon kokladzyaa ndopaa to
sinak nii xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! 38 Lëë na lëë xkyedzy
to kyaanladzy. 39 Ni kpikchedre gaa kan do naa, axte tse nii lëë do këb: "Skizh
Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa."

24

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo leñ lidzy Dios, lëë xpëëdscuel xaa chëb nii kuy xaa
xa nyaa lidzy Dios. 2 Lëë Jesús chëb:
—Xsee do lë chan do lidzy Dios, per lëëw nitylo. Kchësy kyo nii nyaaw
kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ (Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús kusob chex kiy nii lë Olivos, aan lëë xpëëdscuel xaa
chëb lo xaa:
—Chakladzy noo nii kñëël loo noo pa wor kak kchë nii kwneel ni xa mod
kyeeñ noo nii lëël mer kiid stub ni xa mod kyeeñ noo nii lëë kislyu mer nitylo.
4 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kap cuent tsiin ni tu cho jkëëtidy lëë do. 5 Porque ndaly xaa nii
kakladzy kak sinakaa kiid aan lëë xaa kñë nii lëë xaa nak Crist, aan ndaly
meñ kyëti. 6 Tsiñee kon do nii lëë guerr chak, ktsyebty to, porque singo no
nii kako, per nitylody kaa kislyu. 7 Por no nii kchë kyedzy nii nche lo kislyu
ktily lsa, ni lëë kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni xu. 8 Lëë kyalnë nii kak tsigo kal
bislo.

9 'Lëë meñ ksaksi lëë do, ni lëë meñ kuty lëë do, ni tyub lo kislyu ktilyni
meñ do, porñee xsoob to xtitsaa. 10 Leñ tse go ndaly meñ nii xniladzy xtitsaa
kchoso styoo, aan lëë meñ go kakniladzy xcombañer. 11 Ni ndaly profet wnee
xuuy kiid aan lëë xaa jkëëti meñ. 12 Aan tsiñee lëë xtol meñ lox ktyaly, per ni
jkëstyoodre meñ xcombañer. 13 Per stelaa kchë meñ nii ksaandy xtitsaa. 14 Ni
axte gaa lox ksa meñ nii nche lo kislyu jkëëtyag xtiits Dios, tsigolye lëë Dios
knitylo kislyu.

15 'Lëë profet Daniel pkëë cos ntseeb nii kak. Tsiñee kan do nii lëë cos
ntseeb ko noyak leñ lidzy Dios, 16 tsigo kchësy to siñee nche do Judea kol
kxooñ, kol tsëp kiy. 17 Deelñee nche do kik lidzy to, kyejty to par pe kwii do.
18 Deelñee nche gaa to tañ, per ni par tsikxi do xab to kyeydy to. 19 ¡Brob kchë
kwnaa nii lëëtyee tse go nak xiñ o xkadzy kaa mëëd! 20 Kol nab lo Dios nii
kxooñdy to mëë nii chak nal o tse nii gaa xiladzy meñ lo tsiiñ. 21 Porque tse
go lëë meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni
kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko. 22 Aan deelñee jkwëësty Dios kyalnë
go, kchësy meñ kety. Per lëëw jkwëës xaa porñee xkëstyoo xaa kchë meñ nii
xniladzy xtiits xaa.

23 'Deelñee cho kñë lo do tse go: "Kol kuy gaanoo, lëë Crist so ske", o "lëë
gaa xaa so nek", knilasty tow. 24 Porque ndaly kchë xaa wnee xuuy kiid aan
lëë xaa kñë nii lëë xaa nak Crist, ni ndaly profet wnee xuuy kiid, aan lëë xaa
kuuñtsyey kchë clasy kyalntson ni milagre parñee jkëëti xaa meñ. Deelñee
steedyo tiits axte wi meñ nii xniladzy Dios kyëti. 25 Lëën kwnel kchë nii kak lo
do. 26 Por ngo, deelñee cho kñë lo do: "Kol kuy gaanoo, lëë Crist so tañ", tsidy
to. O deelñee gaa cho kñë lo do: "Kol kuy gaanoo, lëë Crist nolan nu", knilasty
tow. 27 Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpaa, singo kak tse
nii lëë Crist kiid stub. 28 Sinak nii xtyop pech laañee nix ma kuty, singo ktyop
meñ tse go.

Lëë Crist kiid stub
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Tsi lëë kyalnë dox ko lox tedy, lëë lo ngbidz jkyey, ni lëë mëë kyuuy, ni lëë
mëly kchingaa leñ kpaa, ni lëë kchë cos nii no leñ kpaa kxisy. 30 Loxsye ngo
lëë Crist kchoo ktsiib leñ kpaa, aan lëë kchë meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni
koon tsiñee kan meñ nii lëë xaa kyety kpaa par kuñ xaa kyalxtisy. 31 Lëë xaa
kxaal xangly xaa tsijkwets trompet parñee ktop angly kchë meñ nii xniladzy
xtiits xaa nii nche tyub lo kislyu.

32 'Tsiñee lëë yag yegw xkëpeñ xyeñ do nii lëë xtiemp kyo sëëd yob. 33 Singo
gak tsiñee kan do nii lëë cos ntseeb ko noyak, kol kyeñ nii lëë Crist mer kiid.
34 Por nli xñen nii antes nii kety meñ nii no natiemp lëë kchë cos re kak.
35 Stedy kpaa ni stedy kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.

36 'Per ni tu cho nandy pa tse o pa woor gaa kako, per ni angly nii ncheno
kpaa, per ni xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios nano.

37 'Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëë Crist kiid stub. 38 Xtiemp
Noé worñee karty kislo kyo, lyaadzy wagwsye, ni lyaadzy nii kisy meñ, ni
kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo leñ barkw. 39 Per mer
worñee bii pe sinidy kik meñ, lëë kyo bislo aan lëë meñ kwloow. Singo kak
tsiñee lëë Crist kiid stub. 40 Tse nii lëë Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiiñ lo
kwaa, lëë xaa koy tu xaa aan lëë xaa ksaan stu xaa. 41 Singo gak deelñee kë
chop kwnaa wëët, lëë xaa koy tu me aan lëë xaa ksaan stu me.

42 'Ligier kol kak, por nandy to pa wor kiid Crist stub. 43 Nako sinak
xpixwan tu yu, deelñee kaknan xaa nii lëë ngbaan sëëb lidzy xaa, kaakesty
xaa parñee klaady xaa sëëb ngbaan lidzy xaa. 44 Ligier kol kak, por lëë Crist
kiid mer worñee pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Lc. 12:41-48)

45 '¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan
xaa tu mos nii xsoob tiits, parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiiñ lo
xaa? 46 Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón
kan xaa nii lëë mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. 47 Xsobaa nii lëë
patrón këb lo xaa: "Kop cuidad kchësy nii chaapaa." 48 Per deelñee mal mos
ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, 49 lëë xaa xsaksi kchë meñ nii xkyë tsiiñ
lo xpatrón xaa ni lëë xaa xsyudzy ksa xaa ngonip, ni chawni xaa ngonip.
50 Per mer tse nii pe sidy kik xaa, lëë xpatrón xaa ktsiñ. 51 Aan lëë patrón
ksaksi mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii xsoobty tiits. Tsigo lëë mos ko
koon ni lëë mos ko kawlay.

25

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

1 Lëë gak Jesús chëb:
—Nak laañee xñabey Dios sinak nii ptsyool tsii kwnaa yeeñ nii kwëmbës
ktsiñ tu xaa nii ktsiilña, parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini nii xkyë con aceit.
2 Per kaayak me nyaani, lëë skaay me koñee pe sinidy kik. 3 Lëë ksa kaay
kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ xbini, aan biydy me naal aceit.
4 Per lëë kwnaa yeeñ nii nyaani biy me xbini me ni biy me naal aceit. 5 Aan
como xtsiñdy kaa xaa nii ktsiilña, lëë me kuutkesy ksa me. 6 Per mer wrol
kyool, lëë meñ bislo chuptsyë, xñee: "¡Lëë xaa nii ktsiilña sëëd. Kol tsiktsiil
nëz xaa!" 7 Lëë ksa kwnaa yeeñ go kuxche, aan lëë me bislo xkëë ki me xbini
me. 8 Tsigo lëë ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb lo ksa kwnaa
yeeñ nii nyaani: "Kol jkady xisy xaceit to loo noo, porque lëë xbinii noo no
kyuuy." 9 Per lëë kwnaa yeeñ go chëb: "Jkaajty noow, por jkaadyo jkiiñ noo.
Masy kol tsisiw laañee xto meño." 10 Per mentre lëë kwnaa yeeñ nii noydy
naal aceit sisiw, lëë xaa nii ktsiilña ptsiñ. Aan lëë ksa kwnaa yeeñ nii noy naal
aceit kwsëëb leñ yu ksa xaa nii ktsiilña, aan lëë chu yu byoogw. 11 Tsigore lëë
ksa kwnaa yeeñ nii kukyub aceit ptsiñ aan lëë me chëb: "¡Xey, pxaly chu yu
syëëb noo!" 12 Per lëë xaa nii ktsiilña chëb: "Nandyaa cho do, xyuumbeydyaa
lëë do."
13 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:
—Ligier kol kwe, por nandy to pa tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

14 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii no nëz tsi stu tañ. Lëë xaa
kwtsyetsy xmos xaa aan lëë xaa chëb: "Kol kap cuidad tumi nii ksanaa lo
do."
15 'Tu lo xaa pteedy xaa kaay bols or, lëë stu lo xaa pteedy xaa chopo, lëë
stu lo xaa pteedy xaa tuwo. Loxsye pteedy xaa tumi nii byeñ xaa nii schilo
kuuñ tsiiñ catu xmos xaa, lëë xaa si viaj. 16 Lëë mos nii byaani kaay bols or
kwë dilgensy aan lëë xaa ptsiñaa skaay bolso. 17 Singo gak beeñtsyey mos nii
kwaa chop bols or, aan lëë xaa ptsiñaa schop bolso. 18 Per lëë mos nii byaani
tu bols or kwteeñ tu kyeech, aan lëëw kwlolyu xaa.

19 'Xtse kwey xpatrón mos ko aan tsi lëë xaa bikche, lëë xaa kwlii xcuent
xmos xaa. 20 Klo mos nii byaani kaay bols or ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo
xpatrón xaa: "Xey, kaay bols or psaanoo lon. Per lëën ptsiñaa skaay bolso."
21 Tsigo lëë xpatrón xaa chëb: "Nyoo nii beeñ tsiiñoo tumi wiñ nii psanaa lool,
ni chanaa nii bueenoo. Lëën knetsy tumi roob kuuñ tsiiñoo. Kwyo leñ yu,
por xlen lool." 22 Loxsye ngo lëë mos nii byaani chop bols or ptsiñ aan lëë
xaa chëb lo xpatrón xaa: "Xey, chop bols or bneetsyoo lon, per lëën ptsiñaa
schop bolso." 23 Tsigo lëë xpatrón xaa chëb: "Nyoo nii beeñ tsiiñoo tumi
wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii bueenoo. Lëën knetsy tumi roob kuuñ
tsiiñoo. Kwyo leñ yu por xlen lool." 24 Per tsiñee lëë mos nii byaani tu bols
or ptsiñ, lëë xaa chëb lo xpatrón xaa: "Xey, nanaa nii tir ntseeboo, ni nanaa
nii xkyëël kwlaap laañee kondyoo. 25 Por ngo ptsyeebaa, aan lëën kwya lo lyu
xtumil. Per lëëw syelynin." 26 Tsigo lëë xpatrón xaa chëb: "Floojoo ni maaloo,
por deelñee nanoo nii ntseebaa ni nanoo nii xkyën kwlaap laañee kondyaa,
27 ¿penak nii kwlootiñdyoo tumi nii psanaa lool parñee nyixiw xiño?" 28 Tsigo
lëë patrón chëb lo xaa nii nche siko: "Kol kla or nii noy xaa, aan kol kteedyo lo
xaa nii noy tsii bols or. 29 Porque lëë xaa nii chuuñ tsiiñ nii ptedyaa jkaarew,
per lëë xaa nii chuuñ tsiiñdyo, axte nii wiñ ptedyaa lo xaa go klan. 30 Kol
tsikchon mos nii pa xkiiñdyke lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa."

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

31 'Tsiñee lëë Crist kiid kchë xangly, lëë xaa sob par kuñ xaa kyalxtisy.
32 Aan lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kpig lo xaa, aan lëë xaa kwiixso meñ
sinak nii kwiixso meñ mëkwxiily lady chiv. 33 Kwi xaa nëzli kwe meñ buen,
lëë meñ mal kwe nëzpeg. 34 Tsigo lëë xaa këb lo meñ nii nche nëzli: "Kol të
tsiin sëëb to laañee xñabey Dios, por destye worñee kwche kislyu psaa xaaw
par lëë do. 35 Por kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneetsy to nii tawaa, ni kwyo
tse nii kwlaan nis, aan bneetsy to nii kowaa, ni kwëkyubaa posad, aan lëë do
bneetsy laa kwlësaa. 36 Kwyo tse nii bneetsy to ladx kookwaa porñee kindy
xabaa, ni kon do naa worñee kwxaaknën, ni biid tedy to lon worñee kwyon
skiib." 37 Tsigo lëë meñ buen këb: "¿Pa wor ptyon noo nii xlyaañoo, aan
bneetsy noo nii taawoo? ¿Ni pa wor ptyon noo nii xlyaal nis, aan bneetsy
noo nii kowoo? 38 ¿O pa woor gaa ptyon noo nii këkyuboo posad aan bneetsy
noo laañee kwlësoo, ni pa woor gaa ptyon noo nii kindy xaboo aan bneetsy
noow? 39 ¿Ni pa wor kwxaaknël aan ptyon noo lii, o pa woor gaa kwyol skiib
aan byoteedy noo lool?" 40 Tsigo lëë Crist këb: "Nli xñen nii kchësy kyalbuen
nii beeñtsyey do lo chol meñ, lon beeñtsyey dow."

41 'Loxsye ngo lëë xaa këb lo meñ nii nche nëzpeg: "Kol kpichee nu, kol kyey
lo ki nii chek linfiern, por siko kyey xaatox ni siko kyey kyalbini mal. 42 Kwyo
tse nii kwlaañaa, aan bneesty to nii nyawaa, ni kwlaan nis, aan bneesty to
nii nyin. 43 Ni kwëkyubaa posad aan bneesty to laañee ngwësaa, ni kon do nii
kindy xabaa aan bneesty tow. Kwxaaknën ni kwyon skiib aan biid teejty to
lon." 44 Tsigo lëë meñ mal go këb: "¿Pa wor kwlaañoo, ni pa wor kwlaal nis,
ni pa wor kwëkyuboo posad, ni pa wor ptyon noo nii kindy xaboo, ni pa wor
kwxaaknël, ni pa wor kwyol skiib, aan beeñdy noo lii yudar?" 45 Tsigo lëë
Crist këb: "Nli xñen nii tsiñee beeñdy to tu meñ mban yudar, naa ngo beeñdy
to yudar." 46 Kchësy meñ mal kyey lo ki nii chek linfiern, aan lëë meñ buen
jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

26

Lëë xaa xñabey chakladzy kuty Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
2 —Nan do gon nii schopak kpidz chak falt parñee kak paskw, aan lëë meñ
jkëë mguiy nii pxaal Dios lo crusy.
3 Leñ tse go gak lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey lo meñ
Israel ptyop chilidzy Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy. 4 Lëë
xaa bitiits dyon xa kñaasy xaa Jesús tsiin kuty xaa xaa. 5 Per lëë gak xaa chëb:
—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Lëë Jesús so Betania, aan lëë xaa kwey lidzy Simoñ nii byodz lady. 7 Lëë
Jesús sobyaw tsiñee lëë tu kwnaa ptsiñ noy tu bot aceit nyazh nii xlyaa nex,
aan lëë me pchoob aceit xlyaa nex ko lo kik Jesús. 8 Per lëë xpëëdscuel Jesús
blëë, aan lëë xaa chëb:
—¿Penak nii lika kwxiñ aceit ke? 9 Nchilo ndyow par kak meñ prob yudar.
10 Lëë Jesús biñ nii nchenee xaa, aan lëë Jesús chëb:
—Klëëdy to lo kwnaa re, por tu buen beeñ me. 11 Ni tugak kaa kan do meñ
prob, per naa lëdy tugak kan do naa. 12 Lëë kwnaa re kwtëëb aceit nii xlyaa
nex ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëën jkyeetsy. 13 Nli xñen nii
kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios, lëë meñ kseety nii beeñtsyey kwnaa re, aan
singo mod lëë meñ ksaladzy me.

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kukëb lo xaa nii xñabey
lo pxosy:
15 —¿Pa lal kizh to naa deelñee jkon Jesús ña do?
Lëë xaa xñabey go ptee kalyptsii pes plat. 16 Aan destye wor go lëë Judas
kwëkyub dyon xa jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

17 Tse nii chislo lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëë xpëëdscuel
Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pa kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?
18 Lëë Jesús chëb:
—Kol tsi lidzy tu xaa nii kxalaa lëë do aan kol këb: “Lëë maestre në nii lëë
xwor xaa kutsiñ, aan lëë xaa kiid ksa xpëëdscuel xaa parñee tedy xaa paskw
liidzyoo.”
19 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey, aan lëë xaa beeñlo nii ktyaaw paskw.
20 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë Jesús kwsob lo mezh ksa xpëëdscuel. 21 Aan
mentre ncheyaw xaa, lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii misme tu do kakniladzy naa.
22 Kchësy xpëëdscuel xaa pteenë, aan lëë xaa bislo tuga xaa xñabtiits, xñee
xaa:
—¿Pe lëdy naaw?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xaa nii noyaw leñ tu kyonaa, xaa go kakniladzy naa. 24 Lëë mguiy nii pxaal Dios te kchë kyalnë nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per ¡brobsye xaa nii kakniladzy xaa! Masy buen nyi xaa go nyaldy xaa.

25 Tsigo lëë Judas, xaa nii kukëb lo xaa xñabey xa jkaa Jesús chëb:

—Maestre, ¿pe lëdy naaw?

—Misme chuwoo pchoow —chëb Jesús.

26 Lëë Jesús kwxeñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëëw kwtiisy xaa lo xpëëdscuel xaa, chëb xaa:

—Kol kaawoo, xcuerpno.

27 Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no viñ, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëëw pteeso xaa lo xpëëdscuel xaa, chëb xaa:

—Kchësy to, kol ki viñ re, 28 por tu cheñno. Lëëw kxee parñee ktsily Dios xtol meñ. 29 Ni kidre gaan viñ, sink lëën kwës axte nii klyañ do laañee xñabey Tat Tios tsiin tyow no viñ kub nii no siko.

Lëë Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre Jesús (Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Loxsye biily Jesús ksa xpëëdscuel, lëë xaa si kiy nii lë Olivos. 31 Siko lëë Jesús chëb:

—Kchësy to ksaan naa na kyool. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëë xaa kuty xaa nii xkyë lo mëkwxiily aan lëë mëkwxiily kchoots klyaal. 32 Per tsiñee lëën kpañ, kloon ka Galilea lo do.

33 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

34 Lëë Jesús chëb:

—Na kyool kazh tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

35 Lëë Pedre chëb:

—Nikxe kety no tusyke, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan kchësy xpëëdscuel xaa chëb singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios laañee lë Getsemaní (Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Kol sob nu, mentre lëën kakutiitsni Dios.

37 Lëë xaa sini Pedre ni chop xiñ Zebedeo, aan lëë xaa pteenë, 38 ni lëë xaa chëb:

—Mban xtee styoon. Kol kwës nu dyon, aan kol kwena.

39 Lëë Jesús si par kaan, aan loxsye psoxib xaa ni pkiitsy kë xaa lyu lëë xaa chëb:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

40 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee psaan xaa ksa tson xpëëdscuel xaa nii kuni xaa, lëë xaa nche nixyesy. Por ngo lëë xaa chëb lo Pedre:

—¿Pe ni tu wor nawen pchilody ngwena do? 41 Kol kwena ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to, por ndaan no styoo do, per lëë lady to mban now.

42 Lëë xaa kwey stub, aan lëë xaa chëb:

—Tat Tios, deelñee no nii teedyaa lo kyalnë re, beeñtsyey nii klyañ styool.

43 Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xpëëdscuel xaa nche nixyesyak, porñee xekwtre xaa mgaal aan lika xtiib lo xaa. 44 Lëë xaa si stub. Lëë gaaw byon vuelt, aan

misme tiits nii chëbak xaa klo chëb xaa lo Dios. 45 Tsi lëë xaa bikche, lëë xaa
chëb lo xpëëdscuel xaa:
—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëëw na, lëë wor
kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. 46 Kol tsische tsiin
kyoo no, por lëë xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu xpëëdscuel xaa nii pcholë Judas ptsiñ ksa
tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol
nii xñabey pxaal kchë meñ go. 48 Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:
—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa.
49 Lëë Judas pkëëptyux Jesús, ni lëë xaa ptee tu pxit kwesy Jesús. 50 Loxsye
ngo lëë Jesús chëb lo Judas:
—Deelñee pe cos tsiiñ sëëdoo, klyëëdyoo beeñtsyeyo.
Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan lëë meñ biy xaa.
51 Tsiñee kon tu xaa nii no xlad Jesús ngo, lëë xaa kwlii xispad xaa aan lëë
xaa pchug tu tyag xmos xaa nii xñabey lo pxosy. 52 Per lëë Jesús chëb:
—Psoob xispaadoo xlugaro. Porque kchësy meñ nii xtily con spad, kety
con spad. 53 ¿Pe nandyoo nawen nii deelñee kakladzyaa schilo kñen lo Tat
Tios parñee kxaal xaa tub yox xangly xaa kla naa? 54 Per deelñee kñen lo Tat
Tios parñee kteelaa xaa naa, ¿xa kak cumplir xtiits xaa tsigo?
55 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:
—¿Penak nii con spad ni con yag sëëdnaasy to naa nyak xaa ngbaan?
Ksatyee tse kwson leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ aan penak nii kwnaasty
to naa. 56 Per lëë do chuuñtsyey nrii parñee kuñ do cumplir nii kwnee kchë
profet nii biid penaadle.
Loxsye ngo so gak Jesús lëë xpëëdscuel xaa pxooñ.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Lëë meñ kuni Jesús lidzy pxosy nii mastre non nii lë Caifás. Siko nche
mbës maestre ley ni kchë xaa kol nii xñabey. 58 Lëë Pedre kunal sit sit, per
lëë xaa ptsiñ axte lo xley Caifás aan lëë xaa kwsob lady xaa nii xkyënap lidzy
Dios parñee kan xaa dyon pe cos kuñ meñ Jesús.
59 Lëë kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa non kwëkyub dyon pe cos
jkëëkiy xaa Jesús parñee kchilo kñab xaa kety Jesús. 60 Ndaly meñ kwnee
contre Jesús, per ptsyoldy xaa xñabey pe cos nguëëkiy xaa Jesús. 61 Singo nche
xaa tsi lëë schop xaa chëb:
—Ptsyon noo kwnee xaa gue nii lëë xaa knitylo lidzy Dios, aan tsonak
kpidz me lëëw ksaa xaa stub.
62 Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kuso, aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?
63 Per koñee kwneedy Jesús. Por ngo lëë xaa nii mastre non lo pxosy chëb:
—Pkon Dios loo noo dyon, nii nli lii nak Crist nii no kxaal Dios.
64 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nliw, naa nak Crist, ni san gaa to naa tsi lëën soob kwi Dios nëzli, ni san
do tsi lëën kchukë lo xkey parñee kyelyaa stub.
65 Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab xaa,
porñee singootyee blëë xaa, aan lëë xaa chëb:

—Tiits ntseeb kwnee xaa re lo Dios, ni ¿pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? Misme lëë do biñ kchë tiits ntseeb nii kwnee xaa. 66 ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo lëë meñ chëb:

—No nii kety xaa, por no xtol xaa.

67 Wor go kazh lëë meñ pchoo mxeñ lo xaa ni lëë meñ ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox ptee meñ xcheñ xaa, 68 xñee meñ lo xaa:

—Deelñee nli lii nak Crist, ¡kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Lëë Pedre sob lo ley, tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë tsiiñ siko chëb lo xaa:

—Wil lë no xlad Jesús Galilea.

70 Per lëë Pedre chëb:

—Nandyaa pe xñeel.

71 Loxsye ngo lëë Pedre kwey chu puert nii kë chu nëz, aan lëë stu kwnaa kon xaa aan lëë me chëb lo meñ:

—Wi meñ gue no xlad Jesús Nazaret.

72 Per lëë Pedre pkon Dios chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

73 Kok xtsedyako, lëë xaa nii nche siko big lo Pedre aan lëë xaa chëb:

—Nli gaa na wil lë no xlad Jesús, por si xñeepee xaa xñeel.

74 Tsigo lëë Pedre pkon Dios stub chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

Aan wor go kazh lëë tu nguidy kol pkwetsy. 75 Lëë Pedre gaa psaladzy nii lëë Jesús chëb: “Tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” Lëë Pedre pchoo siko aan lëë xaa biiñ.

27

Lëë meñ chikso Jesús lo Pilat
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Tsiñee lëë tañ byeñ, lëë kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey bitiits dyon xa kuty xaa Jesús. 2 Loxsye ngo lëë xaa pxituu Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

3 Tsiñee lëë Judas biñ nii lëë meñ kuty Jesús, lëë xaa pteenë, aan lëë xaa ptikche ksa kalyptsii pes plat nii kozh xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo xaa kol nii xñabey, 4 chëb xaa:

—Nody xtol xaa nii pkon ña do. Deelñee kety xaa xfaltno.

Per lëë xaa go chëb lo Judas:

—¿Pe xcueent noo ngo? ¡Lii kon!

5 Lëë Judas kuklaal tumi go leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëë xaa sey aan lëë xaa pxiiyañ.

6 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy kuktop tumi go aan lëë xaa chëb:

—Chilody jkots no tumi re xtumi lidzy Dios, por con tumi re kozh xaa nii kwnaasy tu xaa nii kety.

7 Aan lëë xaa kwxii tublë lyu con tumi go parñee jkeetsy xaa meñ sit loo go. Xkwaa xaa nii xsaa kis lë kwaa go. 8 Per destye tse go lëë kwaa go pcholë “Laañee pxee cheñ.” 9 Singo mod lëë nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa: “Kalyptsii pes plat kwaa xaa Israel, 10 aan con tumi go kwxii

xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii xsaa kis. Lëë Dios kwnabey nii singo kuuñtsyey xaa.”

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Tsi lëë Jesús ptsiñ lo xtisy lëë xtisy chëb lo xaa:
—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?
—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.
12 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol bislo pkëëkiy Jesús, per koñee kwneedy Jesús. 13 Por ngo lëë Pilat chëb lo xaa:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe chondyoo nayak blaktre nii xkëëkiy xaa gue lii?
14 Per ni tublan tiits kwneedy Jesús. Por ngo psee xtisy kon xtisy xaa.

Lëë meñ xñab kety Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Nak xcostumbre xtisy nii mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii no skiib nii kñab meñ kyedzy. 16 Aan lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa ntseeb nii lë Barrabás no skiib.
17 Tsi lëë meñ lox ptyop, lëë Pilat chëb:
—¿Pe chakladzy to nii klaan Barrabás, ote chakladzy to yak nii klaan Jesús nii xñee do Crist?
18 Singo chëb xaa porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy meñ Jesús.
19 Lëë Pilat sob leñ yulyey tsi lëë tsiil xaa pxaal tu meñ nii kukëb lo xaa: “Byeñ gon pe cos kuñoo, por nody xtol meñ gue, ni tir nguidy kwnee xkaalaa tsi kyool por meñ gue.”
20 Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás ni kñab meñ kety Jesús. 21 Lëë xtisy chëb stub:
—Kol në dyon cho xaa re klaan.
Kchësy meñ chëb:
—Blaa Barrabás.
22 Tsigo lëë Pilat chëb lo meñ:
—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do Crist tsigo?
Kchësy meñ chëb:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
23 Lëë Pilat chëb:
—Per kindy xtol xaa.
Per lëë meñ chëb stub:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
24 Tsiñee lëë Pilat kon nii chondy meñ tiits, sink lëë meñ chak nxolyre, lëë Pilat kwnab nis aan xña lo meñ lëë xaa kwtiib ña xaa, chëb xaa:
—Lëë xaa gue kety, per lëdy xfaltno, xfalt tow.
25 Tsigo lëë meñ chëb:
—¡Nikxe kety xaa, lëë noo ni lëë xiñ noo kizh tol go!
26 Por ngo loxsye blaa Pilat Barrabás lëë xaa kwnabey ptee soldad xcheñ Jesús ni lëë xaa kwnabey nii kwë Jesús lo crusy.
27 Tsi lëë bla soldad ptsiñni Jesús chu yulyey lëë los demasy soldad ptyop kyako kwi Jesús. 28 Lëë soldad kwlii ladx nii nakw Jesús, aan lëë xaa pkakw xaa tu ladx nixñë, 29 ni lëë xaa psoob tu coron yakitsy kik xaa, ni lëë xaa kwloo tu var ñali xaa. Loxsye ngo lëë xaa psoxib lo xaa ni lëë xaa kwtsityni xaa, xñee xaa:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
30 Ni pchoo mxeñ soldad lo Jesús, aan misme var nii no ña Jesús psob xaa kik Jesús. 31 Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë go lady xaa

aan lëë xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëë xaa sini xaa par jkëë xaa xaa lo crusy.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Tsiñee lëë xaa pchoo chu yulyey lëë xaa ptsyool tu xaa Cirene nii lë Simoñ. Aan lëë soldad pkoy xaa xicrusy Jesús.
33 Lëë soldad kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëë tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik.) 34 Siko lëë xaa ptee viñ nii nla lo Jesús. Per loxsye pkëë chuw xaaw, kwnëdy xaa nyi xaaw.
35 Tsiñee lëë soldad lox pkëë Jesús lo crusy, lëë xaa kwloo rif xab Jesús. 36 Loxsye ngo lëë xaa kwsob par kyënap xaa. 37 Ni pkëë xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús parñee kaknan meñ penak kë xaa lo crusy. Sinrii xñee tiits ko: "Lëë Jesús nrii. Lëë xaa nak xrey meñ Israel."
38 Wi chop ngbaan kwë kwi xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. 39 Aan kchësy meñ nii kwtedy siko kwlootsyetsy xaa ni ptsiiy kik 40 chëb:
—¿Pe chanlo na?, lii nii xtischeel lidzy Dios aan tsonak kpidz lëëw tse xsooblil stub. Pteelaa lii ni byety lo crusy deelñee nli Xiñ Dios nakoo.
41 Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa, ni maestre ley, ni xaa kol nii xñabey, xñee xaa:
42 —Pteelaa xaa meñ, per chilody kteelaa xaa lëë xaa. Kyety xaa lo crusy dyon deelñee nli lëë xaa nak xrey meñ Israel, parñee kniladzy no xtiits xaa. 43 Dios sye psaladzy xaa, na klity Dios xaa lo crusy na deelñee nli xkëstyoo Dios xaa. ¿Pe lëdy në xaa lo no nayak nii Xiñ Dios xaa?
44 Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Tsi lëë xwe ngbidz kol lëë kislyu pkyey aan lëëw byaani axte las tres. 46 Aan wor go nguiedzy kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:
—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (Lëë tiits ko nak sinak xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak psaanoo naa?)
47 Lëëw biñ bla xaa nii nche siko aan lëë xaa chëb lo xcombañer xaa:
—Profet Elías xkwetsy xaa.
48 Per lëë tu xaa nii so siko lëënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ nyi. Lëëw pxituu xaa lo tublë yag, aan lëëw ptsig xaa parñee nsyup Jesúso. 49 Per lëë xcombañer xaa chëb:
—Psaan xaa parñee tyon no dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.
50 Lëë Jesús kwchuptsyë stub, aan lëë xaa kuty. 51 Ni misme wor go lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli, ni lëë kislyu pxisy, ni lëë kchë kyo kwlë, 52 ni lëë paa byaly. Aan ndaly meñ nii psoob xtiits Dios nii kutyle bikche pañ. 53 Aan loxsye pañ Jesús, lëë kchë xaa go pchoo leñ paa, aan ndaly meñ kon nii lëë xaa psëëb leñ kyedzy Jerusalén.
54 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad ni lëë kchë soldad nii nche nap Jesús kon nii lëë xu xni, lëë xaa ptsyeb aan lëë xaa chëb lo xcombañer xa:
—Nli nii Xiñ Dios nak xaa re.
55 Wi tubtsoon kwnaa Galilea nche sit xuy. Lëë kwnaa go beeñ Jesús yudar. 56 Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni tsiil Zebedeo, ni Mariy. Xiñ Mariy nak José ni Jacob.

Lëë José xkeetsy Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Tsiñee lëë lyu mer jkyey, lëë tu xaa Arimatea nii lë José ptsiñ. Rikw xaa
aan wi xaa kwyo xlad Jesús. 58 Lëë xaa kunee lo Pilat aan lëë xaa bnab xcuerp
Jesús. Lëë Pilat kwnabey nii ktee soldado. 59 Lëë José blis xcuerp Jesús, aan
lëëw pchal xaa xaa tu ladx rusy, 60 aan lëë xaa pkeetsy Jesús leñ tu xpaa kub
xaa nii ndeeñ lo kyo. Loxsye ptse xaa chu paa con tu kyo ngol, lëë xaa sey.
61 Per lëë María Magdalena ni lëë stu Mariy byaan chu paa.

Lëë soldad xkyënap chu xpaa Jesús

62 Tsi lëë lyu byaani lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo kwey lo Pilat
63 aan lëë xaa chëb:
—Worñee bii mbañ xaa wnee xuuy go, chëb xaa nii tse nii loxo tson kpidz
lëë xaa kpañ. 64 Por ngo, lëë noo syoopnee lool parñee kxaaloo xaa nii kyënap
chu paa axte ksa tson kpidz. Por toontlaa tsilii xpëëdscuel xaa xcuerp xaa leñ
paa wor kyool aan loxsye ngo këb xaa lo meñ nii lëë Jesús pañ. Aan ndalyre
meñ nii jkëëti xaa que meñ nii pkëëti xaa klo.
65 Tsigo lëë Pilat chëb:
—Lëë soldad nche ske. Kol tsini xaa parñee kyënap xaa chu paa.
66 Lëë xaa kwey, aan lëë xaa kwloo tu señ lady kyo nii xoob chu paa, ni lëë
xaa psaan soldad parñee kyënap soldad.

28

Lëë Jesús xpañ
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ kwtedy, lëë María Magdalena ni
lëë stu Mariy kwey chu paa wor silytoo. 2 Aan kolpsye lëë tu xu dox bni,
porñee lëë tu xangly Dios byety kpaa, aan lëë xaa kwtob kyo nii xoob chu
paa. Loxsye ngo lëë xaa kwsob lady ko. 3 Xpibëly angly ko sinak tu xbëly yë
nkwsiy ni nguitsy xab xaa sinak nguitsy kyeg. 4 Tsiñee lëë soldad kon angly
ko, lëë xaa ptsyeb aan lëë xaa pkyey. 5 Lëë angly chëb lo kwnaa go:
—Ktsyebty to, por nanaa nii Jesús nii kwë lo crusy xyub to. 6 Per kindy me
nu. Lëë me pañle. Kol kuy gaanoo nu pxoob me. 7 Sinusy kol kyey aan kol
këb lo xpëëdscuel me nii lëë me pañ, ni kol këb nii klo me ktsiñ Galilea. Siko
ktsiil me xpëëdscuel me. Tiits re syelynin lo do.
8 Lëënlëdy lëë kwnaa go bi chu paa. Lal xtsyeb me, lal xle me, per lëë me
sikni tiits lo xpëëdscuel Jesús. 9 Aan lëë Jesús byaklo lo me ni lëë xaa pkëëptyux
me. Lëë me big lo Jesús aan lëë me psoxib lo xaa ni lëë me kwteetsy niy xaa.
10 Lëë xaa chëb:
—Ktsyebty to. Kol tsikni tiits lo xpëëdscuelaa parñee tsi me Galilea, aan siko
ktsiil noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

11 Mentre lëë kwnaa go sikni tiits, lëë bla soldad nii kwënap chu paa kwey
leñ kyedzy, aan lëë xaa bitiits lo xaa nii xñabey lo pxosy kchësy nii kon xaa.
12 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo pxosy kunee lo xaa kol nii xñabey parñee kutiits
xaa dyon xa kuuñtsyey xaa. Aan nroob tumi pteedy xaa lo soldad, 13 per lëë
xaa chëb kazh lo soldad:
—Deelñee kñabtiits meñ lo do kol këb nii kyool, mentre nche nixyesy to, lëë
xpëëdscuel Jesús biidxi xcuerp xaa. 14 Aan deelñee kon xtisyo, lëë noo kñee lo
xaa parñee pe kuñdy xaa lëë do.
15 Lëë soldad kwnaasy tumi go, aan lëë xaa bitiits nii chëb xaa xñabey go.
Por ngo, axte natiemp xniladzy meñ Israel nii bitiits soldad.

Xilkëëb Jesús
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Lëë ksa tsiiptub xpëëdscuel Jesús kwey tu kiy nii sob Galilea, por siko chëb
Jesús nii kwës Jesús xaa. 17 Aan tsiñee lëë xaa kon Jesús, lëë xaa psoxib, per
no xaa pkan kik. 18 Lëë Jesús chëb lo xaa:
—Lëë Dios pso naa parñee kñabeyaa kpaa ni kñabeyaa lo kislyu. 19 Kol tsi
tyub lo kislyu aan kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni kol kchoobnis meñ nii kniladzy
xtitsaa con xtiitspey Tat Tios, ni xtiitspey xiñ xaa, ni xtiitspey Kyalbini Ntson.
20 Ni kol këb lo meñ kuuñtsyey meñ kchë nii bluyaa lo do. Pe tsinidy kik to,
por tugak kaknin lëë do axte tse nii lëë kislyu nitylo.

Kitsy nii pkëë San Marcos

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Sinrii nak nii bislo xkaasy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist.
2 Lëë profet Isaías pkëë leñ xkitsy Dios sinrii:
Lëgaanoo lëën kxal gaa tu xaa nii tenech lool parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.
3 Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee tu tañ pidzy këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy meñ nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.”
4 Singo mod biid Juan xchoobnis xaa meñ tañ ni xñee xaa lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo Dios ni kol chobnis, parñee ktsily Dios kchë xtol do.
5 Tsigo lëë meñ nii ncheno tyub tañ nii lë Judea ni meñ kyedzy Jerusalén kwey laañee so Juan. Aan tsiñee lox xobtol meñ kchësy xtol lo Dios lëë Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.
6 Kits lady camey kwyaa xab Juan, lëë xcinturón xaa kwyaa con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. 7 Lo xiwseedy xaa xñee xaa lo meñ:
—Skere sëëd tu xaa nii mastre non lon, por naa ni parñee sinchuñaa kxakaa tuu kidy lab xaa xkiiñdyaa. 8 Naa pchoobnis lëë do con nis. Per lëë xaa kchoobnis lëë do con Kyalbini Ntson cheñ Dios.

Xkyalkwchobnis Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Leñ tse go lëë Jesús pchoo Nazaret, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Galilea, lëë xaa si chu kiigwpee Jordán aan siko lëë Juan pchoobnis xaa. 10 Aan siikñee lëë Jesús pchoo lo nis, lëë xaa kon nii lëë kpaa byaly aan lëë Kyalbini Ntson cheñ Dios sëëd sëëb byab lady xaa sinak tu palom. 11 Ni lëë xaa biñ tsiy Dios nii sëëd sëëb kpaa xñee lo xaa:
—Lii nak xiñaa nii xkëstyoon. Xlen lool.

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Loxsye ngo lëë Kyalbini Ntson kuni Jesús tañ pidzy. 13 Choow kpidz kwyo xaa tañ. Beeñ xaatox xaa preb ni kwyo xaa lady kchëlo ma tox, per lëë xangly Dios kokni xaa.

Lëë Jesús chislo lo xtsiiñ Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Loxsye kwloo meñ Juan skiib, lëë Jesús si nëz xtañ meñ Galilea xluuy xtiits Dios nii xteelaa 15 xñee xaa:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey. Kol ktikche styoo do ni kol kniladzy xtiits xaa.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tu tse lëë Jesús sitedy chu nistoo Galilea tsiñee lëë xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ, lëë stu xaa lë Ndresy. 17 Aan lëë Jesús chëb:
—Kol tënal naa parñee jkoostre to mël, sink lëën kluy lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.
18 Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëë xaa sinal Jesús.

19 Sijtyak kwsë Jesús lëë xaa kon Jacob ni Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop
xaa. Lëë xaa ncheno tu leñ barkw xkëtë xaa xkyex xaa. 20 Tsigo lëë Jesús
kwtsyetsy xaa, aan lëë xaa psaan pxosy xaa Zebedeo leñ barkw ksa xmos
xaa aan lëë xaa sinal.

Tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo (Lc. 4:31-37)

21 Lëë Jesús ptsiñ kyedzy Capernaum ksa xpëëdscuel. Aan tsiñee lëë tse nii
xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kol, lëë Jesús kwsëëb ktoo aan lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ xtiits Dios. 22 Tsigo ndaly meñ psee biñ xiwseedy xaa porñee
lëdy wi xaa chuuñ kseedy sinak kchë maestre ley, sink tsi lëë xaa xñee sootee
tu xaa nii per nli busy xñabey nak xaa. 23 Lady kchësy meñ nii ncheno leñ
ktoo no tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo aan lëë xaa bislo chuptsyë
xaa xñee xaa:

24 —¿Penak sëëd sëëboo lady noo Jesús Nazaret? ¿Buty sëëd knitylool lëë noo
lë? Xyuumbeyaa lii. Lii nak Xiñ Ntson Dios nii sëëd lo kislyu.

25 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—¡Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

26 Tsigo lëë kyalbini mal go beeñ nii lëë mguiy go kutyë aan lëëw pchoo
chuptsyë taño. 27 Tsiñee lëë meñ kon kchësy ngo, ntseeb ptsyeb meñ, aan
xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:

—¿Pe cos re? ¿Xa nak xiwseedy xaa re nii axte wi kyalbini mal xsoob xtiits
xaa?

28 Aan blyëëdyak masyke lë Jesús xseety kchësy meñ nii ncheno tyub nëz
Galilea.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ Pedre (Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Tsiñee lëë xaa pchoo ktoo, lëë Jesús kwey lidzy Simoñ ni Ndresy ksa xaa
Jacob ni Juan. 30 Aan tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë xñaatsaap Simoñ nix xlyañ xlyëë,
aan lëëw chëb xaa lo Jesús. 31 Tsigo lëë Jesús big kwseñ ña me blische xaa me.
Aan wor go kazh lëë xlyëë pchoo, aan lëë me bislo beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Tsiñee lëë tse ptsye, lëë ngbidz kwyaasyle, lëë lyu no jketsyle, lëë meñ
kuni kchëlo meñ xsyaknë ni meñ nii no kyalbini mal styoo lo Jesús, 33 aan
casy kchësy meñ kyedzy ptyop chu puert. 34 Kchëlo kyalkits beeñ kyak Jesús
meñ ni kwlii xaa kchësy kyalbini mal. Per blaady xaa nyeew porñee nano
cho nak xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo nii nche sob Galilea (Lc. 4:42-44)

35 Wor silytoo bii nguey lëë Jesús kuxche aan lëë xaa pchoo tublad chu
kyedzy tu laañee tusy xaa par kutiitsni xaa Dios. 36 Aan lëë Simoñ ksa
xcombañer kukyub Jesús. 37 Tsiñee lëë xaa ptsil xaa chëb xaa lo xaa:

—Kchësy meñ këkyub lii.

38 Per lëë Jesús kwëb chëb:

—Tsoo kchësy kyedzy nii nche kex nu parñee wi siko kluyaa xtiits Dios
porque par ngo pchon.

39 Singo kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ
ktoo nii kwtedy xaa ni xkwii xaa kchësy kyalbini mal.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xyodz lady
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Lëë tu xaa nii xyodz lady big lo Jesús aan lëë xaa go psoxib chëb:
—¿Pe nëëdyoo beeñ kyak naa?
41 Tsigo lëë Jesús pkëstyoo xaa xsyaknë go, aan lëë xaa pxob ña xaa kik xaa xñee xaa:
—Chakladzyaa nii kyaan nyëël lo xkyalkiitsoo. Nina kazh byaktsey.
42 Aan nli gaa wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak. 43 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo xaa nii byak ko aan lëë xaa psonëz xaa chëb xaa lo xaa:
44 —Byey aan ni tu cho lo këëbtyoo dyon xa byakoo. Kwey lo pxosy aan psakon nii xñabey xley Moisés, parñee kaknan meñ nii lëël byak.
45 Per siñee lëë xaa go pchoo lëë xaa go bislo bitiits dyon xa byak xaa. Por ngo pchilodre nsyëëb Jesús ni stu kyedzy nii neñlo, sink lëë xaa kunsë laañee kindy meñ. Per nikxe singow ndaly meñ kwey lo xaa.

2

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii nëtoo
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Tsiñee kwloxo bla tse lëë Jesús bikche ptsiñ kyedzy nii lë Capernaum stub. Aan lëë meñ biñ nii lëë xaa nyoogw yu. 2 Lëë meñ ptyopbe, per ni chu puert yu xkaadre kwe meñ. Aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios 3 tsi lëë tap xaa ptsiñni tu xaa nii nëtoo. 4 Per konsye ksa tap xaa go nii chilody ktsiñ xaa axte laañee sopee Jesús porñee singootyee ndaly meñ nche, lëë xaa pxaly kik yu nii no Jesús, aan nëz laa nyaly go ptee xaa xaa xsyaknë go pxobsye xaa xaa lo tu ta.
5 Tsiñee lëë Jesús kon nii nli xniladzy ksa xaa go, lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:
—Xiñ, nodre xtoloo. Kchësyo bily.
6 Per lëë bla maestre ley nii nche sob siko psya styoo nladzy xaa: 7 "¿Penak xñee xaa gue singue? No ko xaa falt lo Dios por ni tu cho chilody ktsily tol, xaktyee Dios." 8 Per sinusy byeñ Jesús kchësy nii no ksya styoo xaa. Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Penak xsya tol do? 9 Schilo këpaa lo meñ xsyaknë: "Lëë kchësy xtoloo bily", ni schilo këpaa: "Kuxche, blis xtal aan byey", per ¿chow dyon mastre ngan? 10 Per na gaanoo lëën kluy lo do nii wi mguiy nii pxaal Dios schilo ktsily tol lo kislyu.
Tsigo lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:
11 —Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.
12 Tsigo lëë xaa xsyaknë go kuxche wor go kazh, aan lëë xaa blis xta xaa. Tsigo lëë xaa pchoo kwtedy xaa kchësy lady meñ. Por ngo, kchësy meñ psee aan kchësy meñ biily lay lo Dios xñee:
—Loñee mbañ no karty tyon no kchësy nrii.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Loxsye ngo lëë xaa kwey chu nistoo stub, aan tsiñee lëë meñ lox ptyopbe lo xaa, lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xtiits Dios. 14 Lëë tsi lëë Jesús bikche sey leñ kyedzy stub, lëë xaa kon tu xaa nii pcholë Leví. Alfeo nak pxosy xaa. Lëë xaa sob laañee chitizh meñ par kchilo kto meñ xcheñ aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—Tënal naa.

Tsigo lëë Leví kuso aan lëë xaa sinal.
15 Aan lëëtyee lëë Jesús noyaw lidzy Leví. Ndaly xaa nii chuuñ jkizh meñ
ni ndaly meñ ngoptol kunal. Lëë xaa kwsob lo mezh ksa xaa Jesús ni ksa xaa
xpëëdscuel Jesús. 16 Per tsiñee lëë xaa fariseo ni maestre ley kon nii lëë Jesús
kayawni kchësy meñ go, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel Jesús:
—¿Xa mod nak nii chaw xmaestre to ksa xaa nii chuuñ jkizh ni kchësy meñ
ngoptol gue?
17 Tsiñee lëë Jesús biñ kchësy nii kwnee xaa go, lëë xaa chëb:
—Xkiiñdy meñ buen ni meñ ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë
xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. Per syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub
meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Tu tse tawdy xpëëdscuel Juan ni xaa fariseo parñee kuuñ ksak xaa Dios.
Tsigo lëë bla meñ kunabtiits lo Jesús chëb:
—¿Penak nii chawdy xaa nii no xlad Juan ni xaa nii no xlad xaa fariseo
parñee kuuñ ksak Dios, per lëë xpëëdscueeloo pe xseedy xaa masyke lëë xaa
ncheno wagw?
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe mod lika nayak ksaan meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña wagw par tso
kyalnë meñ? Deelñee bii so xaa nii ptsiilña gon, ni tu cho chilody tso kyalnë.
20 Per sitsiñ tse nii lëë xaa nii ptsiilña kyas. Tsigosy nagon schilo ksaan meñ
wagw par tso kyalnë meñ.
21 'Ni tu cho xkëtëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub. Por tsi lëëw tsadx, lëë
ladx kub kpe aan lëëw kchos ladx yoox, aan lëë laa nchos ko kak nroobre.
22 Ni nody nii ktyëë nip kub leñ kyeg kidy nii kwyoxle. Porque schilo kchos
nip kub kyeg kidy, aan ntseeb xiñ nip, nikxe gaa kyeg kidyo. Por ngo no nii
ktyëë nip kub leñ kyeg kub.

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Lëë tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ lëë Jesús sitedy tu lo kwaa nii no
nonsyke xobxtily, aan lëë xpëëdscuel xaa bislo xchoow xobxtily. 24 Tsigo lëë
xaa fariseo chëb lo Jesús:
—Buy gaanoo, ¿penak nii chuñ xpëëdscueeloo nii nonguialdy kak tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ?
25 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty nayak klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee
kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? 26 Iz nii lëë Abiatar nak pxosy nii mastre
non, lëë David kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa taw kyaxtily nii nak lay nii
xaktyee pxosy chaw, aan wi kchë meñ nii ksa xaa si byaan xaa kyaxtily go.
27 Chëbak Jesús lo kchësy meñ go:
—Lëë tse nii chak wxiladzy byaan par meñ, per byaandy meñ par tse go.
28 Por ngo, axte lo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ xñabey mguiy nii pxaal Dios.

3

Beeñ kyak Jesús tu xaa nii mbañdy tu ña
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Lëë Jesús kwsëëb ktoo stub. Aan lëëtyee lëë tu xaa nii mbañdy tu ña no leñ
ktoo go. 2 Ni lëë meñ nche kuy dyon pe syuuñ kyak Jesús xaa xsyaknë go tse

nii xiladzy meñ lo tsiiñ parñee tso pe cos jkëëkiy meñ xaa. 3 Tsigo lëë Jesús
chëb lo xaa nii mbañdy ña:
—Kuso aan kwso groltyee nu.
4 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo meñ chëb xaa:
—¿Pe cos nonguial kak tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ? ¿Pe nonguial kantsi ñe
ote ksaksi ñe saa bñech ñe yak?
Per ni tu cho kwëbty. 5 Tsigo lëë Jesús buy lo kchësy meñ nii nche siko aan
lika blëë xaa, ni pteenë xaa porñee kon xaa nii singootyee nguiedzy styoo
kchësy meñ go. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:
—Biskaa ñal.
Aan lëëw biskaa xaa. Lëë gaaw byak. 6 Per siñee lëë xaa fariseo pchoo siko
lëë xaa bitiits ksa xaa meñ nii nak ksa rey Herodes dyon xa kuty xaa Jesús.

Lëë meñ xtyopbe chu nistoo Galilea

7 Lëë Jesús si chu nistoo ksa xpëëdscuel aan ndaly meñ Galilea kunal xaa.
8 Tsiñee lëë meñ nii no nëz Judea ni meñ nii no kyedzy Jerusalén ni meñ
nii no nëz Idumea ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán ni meñ
nii no tyub kyedzy Tiro ni meñ nii no tyub kyedzy Sidón koknan kchësy
nii chuuñtsyey Jesús, ndaly kchë meñ go kukuy. 9 Por ngo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa nii nyub xaa tu barkw parñee ndaagwty meñ xaa. 10 Porñee
beeñ kyak xaa ndaly meñ xsyaknë, aan kchësy meñ chas xkyë lady xaa
par señ meñ xab xaa. 11 Aan tsiñee lëë kyalbini mal chan Jesús, xsoxibo
chuptsyëw xñeew:
—¡Lii nak Xiñ Dios!
12 Per lëë Jesús kwnabey nii nyeedyo cho nak xaa lo meñ.

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Loxsye ngo lëë Jesús si tu kiy. Siko lëë xaa kwtsyetsy meñ nii kwlaañtyee
styoo xaa aan lëë meñ go big lo xaa. 14 Aan lady kchësy meñ go kwle xaa
tsiipchop xaa go tsikluuy xtiits Dios. 15 Ni lëë xaa ptee kyalxñabey lo xaa par
kwii xaa kyalbini mal. 16 Lëë ksa lë xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii
kwloolë xaa Pedre, 17 Jacob ni betsy wiñ xaa Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop
xaa. Boanerges kwloolë Jesús xaa. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Xiñ Nkwsiy.)
18 Ni kwle xaa Ndresy ni Felip ni Bartolomé ni Mateo ni Max ni Jacob xiñ
Alfeo, ni Tadeo ni Simoñ, xaa nii kwyo lady tub tiiy meñ nii pcholë Cananista,
19 ni Judas Iscariote, xaa nii byub mod pkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús (Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Loxsye ngo lëë Jesús byo leñ yu nii xkwës xaa ksa xpëëdscuel xaa aan lëë
meñ ptyopbe stub. Por ngo nii byobty nyaw xaa ksa xpëëdscuel xaa. 21 Tsiñee
lëë meñ lidzy Jesús biñ nii lëë Jesús so siko, lëë me kwey par kyoy me xaa,
porñee ndaly meñ xñee nii lëë Jesús chak wety.
22 Wi maestre ley nii nak xaa Jerusalén ptsiñ xñee:
—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal, nakni xaa ni xtee tiitspey lo xaa
par kwii xaa kyalbini mal.
23 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy kchësy meñ go aan lëë xaa pso tu cuent par
kuuñ kseedy xaa chëb xaa:
—¿Xa kchilo xaatox kwii saa xaatox? 24 Tu kyedzy nii nak chop tiiy chilody
ktiiyo. 25 Ni tu meñ wlidzy nii nak chop tiiy chilody ktiiy me. 26 Singo gak nak

xaatox deel kak xaa chop tiiy ni ktily lsa xaa. Chilody ktiiy xaa, sink sikootyee lëë xcuent xaa kyal.
27 'Ni tu cho chilody sëëb leñ lidzy tu meñ nii ntseeb par koy xaa xcheñ xaa, sink klo no nii kxituu kazh xaa xaa. Xakxe singo schilo koy xaa nii klyaañtyee styoo xaa.
28 'Lëën xñeli kazh lo do nii stsily Dios kchë xtol meñ ni kchë cos yox nii kñee meñ lo Dios. 29 Per lëë meñ nii kñeenë Kyalbini Ntson cheñ Dios kpildy xtol meñ go. Tugak tso xtol meñ go.
30 Kchësy nrii kwnee Jesús porñee kwnee meñ nii kyalbini mal nakni xaa.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Tsiñee lëë xñaa Jesús ni betsy xaa ptsiñ, lëë xaa kwche ley aan lëë xaa pxaal mandad sitsyetsy Jesús. 32 Tsigo lëë meñ nii nche sob kyako kwi Jesús chëb:
—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley xyub lii.
33 Per lëë xaa kwëb chëb xaa:
—¿Cho nak kaa tnan ni betsyaa?
34 Loxsye ngo lëë xaa buy lo kchësy meñ nii nche sob kyako kwi xaa aan lëë xaa chëb:
—Meñ re nak tnan ni betsyaa. 35 Porque kchësy meñ nii chuuñtsyey nii chakladzy Dios, meñ go nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

4

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Lëë Jesús bislo bluuy xtiits Dios chu nistoo stub. Aan como lëë meñ ptyopbe, lëë Jesús kwyo tu leñ barkw nii so siko aan lëë xaa kwsob leeñgo. Lëë meñ kwche chu nis. 2 Tsigo lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent. Aan lo xiwseedy xaa xñee xaa:
3 —Kol kon tu xcuent ngon nii pchoo kwey kon. 4 Aan tsiñee lëë xaa bislo lo wlaal xob, grol xoob xaa byab kexka chu nëz aan kuktop kaa mguiño. 5 Lëë stub lugar lëë xob byab lady kyo laañee nchedy ndaly yu. Blyëëdy pchukë xob ko lyu porñee nxijty kwyow. 6 Per tsiñee lëë ngbidz kwlañ, lëë ngbidz psaayo, aan como kindy luw lëëw pidzy. 7 Lëë stub lugar lëë xob byab lady yakitsy aan lëë yakitsy kwroob aan lëëw kwtiño koktyo. 8 Per lëë stub lugar lëë xob byab laañee neely lyu aan lëëw kwroob. No ladyo kwsob tsongalyo ni tu kyoowo. Buen koko.
9 Aan loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëë xpëëdscuel Jesús xñabtiits penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy Jesús
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Tsiñee lëë Jesús byaan nonsy, lëë kchësy meñ nii nak ksa xaa ni ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:
—¿Xa nak cuent nii lox psool?
11 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Kchë lo meñ tiemp gon kwyolan xa nak xkyalwnabey Dios. Lëë na lëëw xluuy xaa lo do. Per lëë meñ nii nche tublad nonsyke con cuent no nii kseedy meñ go 12 parñee nikxe xaapee kuy meñ go, per kandy me, ni nikxe mastre kon meñ go, per kyeñdy me, ni parñee kpikchedy styoo meñ go lo Dios tsiin ktsily Dios xtol meñ go.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon (Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Lëë Jesús chëb:

—¿Xyeñdy to cuent re lë? ¿Xa kyeñ do nii sëëdre tsigo? 14 Lëë meñ nii chan xob nak sinak meñ nii xluuy xtiits Dios. 15 No meñ nii nak sinak xob nii byab lo nëz, nii chon xtiits Dios, aan xlyëëdyak lëë xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go. 16 No gaa meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady kyo, nii xle chon xtiits Dios, 17 per como kindy luw xsyob lidyo. Singo nak meñ go tsiñee chan meñ go nii lëë kyalnë sëëd por xtiits Dios. Xchoso gaa styoo meñ go. 18 No gaa stubla meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady yakitsy, nii chon xtiits Dios, 19 per mastre sini kchë cos lo kislyu re kik meñ go. Choki meñ go kap kchëlo cos, per xaktyee xkëëtiw. Kchë ngo xsyëëb leñ styoo meñ go aan xkiño xtiits Dios, ni xkaw jkiiñ meñ go lo Dios. 20 Per no gaa meñ nii chon xtiits Dios aan xniladzyo. Aan chak meñ go sinak kok xob nii blyaal laañee neely lyu. No meñ go nak sinak xob nii kwsob kalyptsii xob lady, ni tsongaly xob, ni tu kyoow xob.

Xcuent bini (Lc. 8:16-18)

21 Ni chëbak xaa:

—¿Pe mod xyooy tu bini nayak parñee tsow leñ tu cajón o leñ lon gaa? Lëdyo gon. Klaa xsyob tu bini parñee ksaaniw. 22 Por nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kchukëdy, ni nody ni tu cos ngueetsy nii kak ndoondy. 23 Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

24 Ni chëbak xaa:

—Kol ksal nii xkëëtyag to, porque sinak nii xsee gak to chan do xcombañer do, singo gak ksee Dios kan xaa lëë do, ni stsiibre xaa stublaw loo go. 25 Por meñ nii chap palalo, lëë Dios kteerew. Per lëë meñ nii pe chapty, lëë Dios kla axte nii wiñ nii chapsye meñ go.

Xcuent xob nii xroob

26 Ni chëbak Jesús:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xlaal xob. 27 Loxsye ngo lëë xaa xyey kuutkesy aan tsi lëë lyu xyaani lëë xaa chische, xtye kyool ni xtye tse, per nandy xaa dyon xa kwlañ xoob xaa ni xa kwroobo. 28 Aan xaly lyu xroobo xob. Klo xlyañ xikwo. Loxsye ngo lëëw xchukë to aan xlyëëdyak lëëw xsyo xob. 29 Aan tsiñee lëëw lox chal, lëë xaa chiktopo, porñee lëë xtiemp kwlaap kol.

Xcuent medzy martas (Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ni chëb Jesús:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako? 31 Nako sinak tu medzy martas nii xñaa lo kislyu. Lëë medzy ko nak tu medzy nii mastre wiich lo kislyu. 32 Per tsiñee lëëw lox xñaa, xroobo aan mastre chak ngolo lo kchësy kizh. Chak nxii xikwo ni axte mguiñ schilo ko xipchoos lo xingalo.

Lëë Jesús xñee penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy xaa (Mt. 13:34-35)

33 Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ, axte laañee byeñ xaa nii schilo kyeñ meñ. 34 Per ni tu pe bluuydy xaa singosy, sink nonsyke con cuent, nikxe tseyladzy xñee xaa xa nak cuent ko lo xpëëdscuel xaa.

Lëë Jesús xkwëës me nii xpi lo nistoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Tsiñee lëë lyu pkyey misme tse go, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol tsoo stublad chu nistoo.
36 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús psaan meñ, aan lëë xaa sini Jesús leñ tu barkw nii nol Jesús. Aan wi stubla barkw si ksa xaa. 37 Per lëë tu me dox bislo xpi xchëëp barkw, aan lëë nis bislo chisoli xchoon leñ barkw. Singo lëë barkw no kyatsë nis. 38 Aan lëë Jesús nixyesy xan barkw ngookwsye xaa tublë yag. Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa chëb xaa lo xaa:
—¡Maestre! ¿Pe xyeñdyoo nii lëë no kety lo nis re?
39 Tsigo lëë Jesús kuxche aan lëë xaa kwëntseeb lo me ni lëë xaa chëb lo nistoo:
—¡Kwlës! ¡Tsesy!
Lëë me kwlës aan tsesy byak. 40 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—¿Penak xtsyeb to? ¿Pe karty kap to Dios confians?
41 Per loñee singootyee bii xtsyeb xpëëdscuel Jesús, lëë xaa xñabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:
—¿Cho nak xaa re nii axte me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

5

Meñ kyedzy Gerasa nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Lëë xaa ptsiñ stublad chu nistoo laañee nak xtañ meñ Gerasa. 2 Aan siikñee lëë Jesús byedy leñ barkw, lëë tu xaa nii no tu kyalbini mal leñ styoo big lo xaa. Leñ paa pchoo xaa go 3 porñee leeñgo no xaa. Ni tu cho chilody kxituu xaa nikxe con caden. 4 Ndaly vuelt pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden, per pchug xaaw. Ni tu cho chuñdy gan lo xaa. 5 Xkyënsë xaa kyool yutsye tyub kiy ni leñ paa chuptsyë xaa ni chiswee xaa xaa con kyo. 6 Per tsiñee lëë xaa kon Jesús, sitre bii sëëd Jesús, lëë xaa kwloo corr aan lëë xaa psoxib lo Jesús 7 aan chuptsyë xaa xñee xaa:
—¿Penak xkaaloo naa, Jesús Xiñ Dios nii sob kpaa? Ni nlipee gaa nawo xñabaa lool nii ksaksidyoo naa.
8 Singo xñee xaa porñee lëë Jesús chëble:
—¡Kyalbini mal, psaan mguiy gue!
9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:
—¿Cho lël busy?
Lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Ndaly lën porñee ndaly nak noo.
10 Aan mban xñee kyalbini mal go lo Jesús nii kwiidy Jesúso tañ go. 11 Aan como kex xan kiy go ncheyaw tubtsoon ngutsy, 12 lëë kyalbini mal go kwnab lo Jesús chëb:
—Pxaal noo lo ngutsy nii nche ske ni blaa syëëb noo leñ ma.
13 Lëë Jesús ptee tiitspey, aan lëë kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go aan lëëw kwsëëb leñ kchë ngutsy ko. Xkaa ngutsy ko siik chop mily. Kchësy ma kwloo corr kwsëëb ma lo nistoo aan lëë ma kuty.
14 Tsigo lëë meñ nii nche nap ngutsy ko pchoo wxooñ kukni tiits kyedzy dyon xa kok tañ. Aan lëë meñ kukuy dyon pe cos kok. 15 Aan tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë meñ kon xaa nii kwyo kyalbini mal styoo. Lëë xaa sob, nakw xab xaa ni mbëë nyaani chak xaa. Lëë meñ ptsyeb, 16 ni lëë meñ nii kon xa kok xaa nii kwyo kyalbini mal go leñ styoo ni xa kok ngutsy, bitiitso lo kchësy meñ. 17 Tsigo lëë meñ bislo kwnab nii kpi Jesús xtañ meñ go.

18 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ laañee so barkw, lëë xaa nii kwyo kyalbini mal
styoo go kokladzy nyinal xaa. 19 Per kwnëdy Jesús, sink lëë xaa chëb lo xaa:
—Byey, kujkan meñ liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo, ni xa
pkëstyoo xaa lii.
20 Lëë mguiy go sey, aan lëë xaa bislo bitiits xaa tyub nëz Decápolis xa beeñ
kyak Jesús xaa. Aan kchësy meñ psee.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad chu nistoo con barkw, lëë meñ ptyopbe aan
lëë xaa kwso chu nistoo. 22 Lëëtyee lëë xaa so siko tsiñee lëë tu xaa nii xñabey
leñ ktoo nii lë Jairo ptsiñ. Tsi lëë xaa kon Jesús, lëë xaa psoxib 23 aan mban
kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:
—Lëë xiñaa noyety. Të kxoboo ñal lady me tsiin kyaktsey me ni kpañ me.
24 Lëë Jesús sinal xaa ni ndaly meñ kunal, aan lika xtaagw meñ Jesús.
25 Lady kchësy bñechtoo go no tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyaknë me,
xchoo me cheñ. 26 Mban kwtedy me. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kwey
me. Xaktyee kukxiñ me kchë xtumi me aan kokty me rmedy. Lëël mastre
kok xkyalkits me. 27 Tsiñee lëë me biñ nii lëë meñ xseety Jesús, lëë me big
nëz xitsy Jesús lady meñ aan lëë me kwseñ xab xaa. 28 Porñee nladzy me:
“Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëën kyak.” 29 Aan wor go kazh lëë xcheñ me
byag. Aan axte mbëë byaan lady me byeñ me nii lëë me byak. 30 Lëë Jesús
byeñ nii lëë xaa beeñ tu kyalntson, aan lëë xaa byoogw xuy xaa lo meñ xñee
xaa:
—¿Cho kwseñ xabaa?
31 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Chanoo name nii lëë meñ xtaagwoo aan xñabtiitsoo, xñeel: “¿Cho kwseñ
xabaa?”
32 Per lëë Jesús bii buy tyuxlad kwi parñee kan xaa dyon cho kwseñ xab
xaa. 33 Tsigo lëë kwnaa go xisy me ni xtsyeb me porñee nan me lëë me kwseñ
xab Jesús. Lëë me kuksoxib lo xaa aan lëë me bitiits penak nii beeñ me singo.
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xiñ, porñee bniladzyoo naa ngo nii lëël byak. Byey. Pe tsinidre kikoo.
Lëël byakle.
35 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë bla meñ nii pchoo lidzy xaa nii xñabey ktoo
ptsiñ chëb lo pxosy mëëd kwnaa go:
—Lëë xiñoo tse lox kuty. ¿Penak nii xko tsiiñoo lo maestre?
36 Per lëë Jesús koñee psaldy xaa meñ go lëë xaa chëb lo xaa nii xñabey ktoo:
—Ktsyeebtyoo. Bniladzy sye naa.
37 Aan blaady xaa nyinal meñ. Xaktyee Pedre, Jacob ni Juan, betsy Jacob
kunal. 38 Tsiñee lëë xaa ptsiñ lidzy xaa nii xñabey ktoo, lëë xaa kon xa nche
kxoly meñ ni xa ncheyoon meñ ni nche kteenë gaa meñ. 39 Lëë xaa kwyo yu
aan lëë xaa chëb:
—¿Penak singueetyee noyak nxoly do ni choon do singueetyee? Kujty mëëd
kwnaa gue, sink lëë me nixyesy.
40 Pxidzyni meñ Jesús, per lëë xaa kwlii kchësy meñ yu. Aan lëë xaa byaan
ksa xaa pxosy me ni xñaa me ni xaa nii ksa xaa si. Aan lëë xaa kwsëëb laañee
nix mëëd kwnaa go. 41 Lëë xaa kwseñ ña me aan lëë xaa chëb:
—Talita, cum. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Mëëd wiñ, lool xñen, kuxche.)

42 Wor go kazh lëë mëëd kwnaa nii chap tsiipchop iz kuxche aan lëë me
bislo kwsë me. Aan kchësy meñ nii nche siko psee. 43 Per lëë Jesús chëb kazh
nii ni tu cho lo nyëbty meñ gow. Loxsye ngo lëë xaa chëb:
—Kol ktee nii kaw me.

6

Lëë Jesús chi kyedzy Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Lëë Jesús bi siko aan lëë xaa kwey mer xkyedzy xaa ksa xpëëdscuel xaa.
2 Tsi lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ kol, lëë Jesús bislo beeñ kseedy xaa meñ
leñ ktoo. Tsiñee lëë kchësy meñ biñ xiwseedy Jesús, ntseeb psee meñ. Aan
xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchësy cos re? ¿Pa xkwii xaa kchë wseedy ke ni kchë
kyalntson nii chuñ xaa? 3 ¿Pe lëdy lëë carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xiñ
Mariy nayak nak xaa ni betsy xaa nak Jacob, José, Judas ni Simoñ? ¿Ni pe lëdy
nayak wi kchë psyañ xaa ncheno lady no nu?
Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. 4 Per lëë Jesús chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per xsaldy meñ tu profet nii nak xaa
xkyedzy meñ ni meñ lidzy meñ.
5 Ni tu kyalntson pchilody nyuuñtsyey xaa siko, xaktyee bla lady meñ
xsyaknë pxob xaa ña xaa ni beeñ kyak xaa. 6 Aan ntseeb psee xaa porñee
bnilasty meñ xaa.

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel xluuy xtiits Dios
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kunsë Jesús kchë kyedzy nii nche kex siko xluuy xaa xtiits Dios. 7 Tsigo lëë
xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa aan lëë xaa pxaal xaa chop kaa
chop kaa xaa loxsye ptee xaa tiitspey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal. 8 Ni
chëb kazh xaa nii ni tu pe koydy xaa par nëz, xaktyee tublë yag nii ksoxka
xaa. Ni chëb xaa nii nody koy xaa bols ni kyaxtily ni tumi. 9 Ptee xaa tiitspey
kwë lab xaa, per pteejty xaa tiits nii nyoy xaa ladx parñee ntsyëë xab xaa.
10 Ni chëb xaa:
—Tsiñee ktsiñ do tu yu, kol kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko. 11 Aan
deelñee ktsiñ do tu laañee kneesty meñ laa kwës to ni kaklasty meñ kon
xiwseedy to, kol kchoo siko aan kol kwib yu nii xña niy do parñee kyeñ meñ
nii no xtol meñ.
12 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa pchoo xñee lo meñ: Kol ktikche styoo do lo Dios.
13 Ni kwlii xaa ndaly kyalbini mal ni kwtëëb xaa meñ xsyaknë aceit aan lëë
meñ xsyaknë byak.

Xkyalkuty Juan, xaa nii pchoobnis meñ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Lëë rey Herodes biñ kchë kyalntson nii chuuñtsyey Jesús, porñee non-
syke lë Jesús xseety meñ tyub tañ go. Aan xñee rey Herodes:
—Lëë Juan, xaa nii pchoobnis meñ pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë
kyalntson gue.
15 Lëë stubla meñ xñee:
—Lëë profet Elías ngue.
Lëë stubla meñ xñee:
—Tu profeto sinak kchësy profet nii biid tiemp.
16 Per tsiñee lëë rey Herodes biñ kchësy ngo, lëë xaa chëb:
—Lëë Juan ngue. Naa kwnabey kwchug kik Juan aan na lëë xaa pañ.

17 Porsye Herodías lëë rey Herodes kwnabey pkaa Juan ni lëë xaa kwnabey
pxituu Juan con caden leñ skiib. Herodías kok tsiil Felip, betsy Herodes, per
lëë Herodes ptsiilña me. 18 Aan lëë Juan tugak xñee lo Herodes:
—Nody nii tsonil tsiil betsyoo.
19 Tsigo lëë Herodías bislo blëëni Juan aan kokladzy me nyuty me Juan. Per
pchilody me 20 porñee ptsyeb Herodes Juan, porñee koknan xaa nii tu meñ
buen Juan ni tu xaa nii chuuñ ksak Dios nak Juan. Ngo nii kokni xaa Juan.
Nikxe gaa nii tsiñee biñ xaa xtiits Juan byeñdy xaa pe nyuñ xaa, per tyub
styoo xaa pkëëtyag xaa xtiits Juan. 21 Per lëëw ptee tiits lo Herodías tse nii
lëë Herodes ptsiil iz. Lëë xaa beeñlo tu niskwaan par kchë xmeñ xñabey xaa
ni par meñ nii xñabey lo xsoldad xaa ni par kchësy meñ non nii kwyo Galilea.
22 Lëë xaa no wagw tsi lëë xiñtsyaap Herodías kwsëëb, aan lëë me bislo byëë
me. Tirak ptsiladzy Herodes xiwyëë me ni wi kchë xaa nii ksa xaa ncheyaw
ptsiladzyo. Loxsye ngo lëë Herodes chëb lo me:
—Kwnab nii klyaañtyee styool lon aan na knetsyno.
23 Aan lëë xaa pkon Dios chëb xaa:
—Snetsyaa nii kñabtyoo, nikxe kñaboo grol tañ nii xñabeyaa.
24 Lëë me pchoo aan lëë me kwnabtiits lo xñaa me chëb me:
—¿Pe cos kñabaa?
Aan lëë xñaa me kwëb chëb:
—Kwnab kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ.
25 Tsigo lëënlëdy kwsëëb me laañee sob rey aan lëë me chëb:
—Chakladzyaa nii nina kazh kneetsyoo kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ.
Kxoobo tu leñ plat.
26 Tsigo mban kok rey. Per xaw lëë xaa pkonle Dios xña lo kchësy meñ,
koklasty xaa nga xaa nii kwnab me. 27 Loxsye ngo lëë xaa pxaal tu soldad
kuxi kik Juan. 28 Aan lëë soldad kwey leñ skiib, pchug kik Juan aan lëëw kuni
xaa xoobo leñ tu plat. Lëëw ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías aan lëë me pteedyo
lo xñaa me.
29 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa Juan koknano, lëë xaa kuklis xcuerp Juan aan
lëëw pkeetsy xaa.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Loxsye ngo lëë ksa xaa nii pxaal Jesús ptsiñ aan lëë xaa bitiits kchësy nii
beeñtsyey xaa ni bluuy xaa. 31 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol të tsiin kyo no nonsy no kxiladzy no xisy tu laañee cho kindy.
Porñee si siid meñ nii xyobty kaw xaa. 32 Tsigo lëë xaa kwyo barkw ksa
xpëëdscuel xaa aan lëë xaa si tu laañee cho kindy. 33 Per ndaly meñ kon si
xaa aan lëë meñ byuumbey Jesús. Tsigo kchësy meñ nii no kchë kyedzy nii
nche tañ go kwey siko, aan klo meñ ptsiñ lo xaa. 34 Tsiñee lëë Jesús byety leñ
barkw, lëë xaa kon kchë bñechtoo nii nche, aan lëë xaa pkëstyoo kchësy meñ
go porñee nche kchë meñ go sinak xkwe mëkwxiily nii kindy cho kyënap. Aan
lëë xaa bislo bluuy xaa ndaly cos lo meñ go. 35 Lëë tse ptsyel tsi lëë xpëëdscuel
xaa big lo xaa chëb:
—Lëë tse ptsye aan ni tu cho kindy nu. 36 Psonëz meñ parñee tsi meñ tañ
ni kchë kyedzy nii nche kexka tsiin si meñ nii kaw.
37 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ktee nii kaw meñ wo.
Tsigo lëë xaa chëb:

—¿Pe chakladzyoo nii kyosyuuy noo chop kyoow denario kyaxtily par kaw meñ re?
38 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do? Kol tsikuy dyon.
Tsiñee lëë xaa bikche chëb xaa:
—Kaay kyaxtily schop mël.
39 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ tubtsoon gaa meñ lo kixkiy. 40 Aan lëë meñ kwsob. Tubtsoon gaa meñ no laa kwsob tu kyoow meñ, no gaa laa kwsob choowptsii meñ. 41 Loxsye ngo lëë Jesús kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa. Lëë xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa parñee kiisy xaaw lo meñ. Wi chop mël go kwtiisy xaa kchë lo meñ. 42 Kchësy meñ taw axte laañee byëly meñ. 43 Aan tsiñee lëë wagw kwlox, bii ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily nii byaan ni mël. 44 Aan lëë meñ nii pchilosy pkab lady kchë meñ nii taw, pkab kaay mily xaapkiy.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Loxsye ngo lëë Jesús blëp xpëëdscuel barkw parñee tekë xaa nistoo klo xaa, ktsiñ xaa Betsaida mentre lëë Jesús bii no ksonëz meñ. 46 Aan tsiñee lëë xaa lox psonëz meñ, lëë xaa si tu kiy par kutiitsni xaa Dios. 47 Tsiñee lëë lyu lox pkyey lëë barkw tse si groltyee nistoo. Aan lëë Jesús bii so chu nis nonsy. 48 Lëë xaa kon nii në si barkw porñee singootyee xchëëp mew. Lëë wor silytoo lëë xaa sisë lo nis nëz laañee si barkw, aan kokladzy xaa ndyenech xaa.
49 Per tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kon nii lëë xaa xsyë lo nis, nladzy xaa tu pesyo. Aan kchësy xaa kwchuptsyë 50 porñee kchësy xaa kon Jesús aan ptsyeb xaa. Per lëë Jesús kwnee chëb xaa:
—¡Kol kak ndaan; naaw, ktsyebty to!
51 Tsigo lëë xaa byëp barkw aan lëë me kwlës. Ni lëë xpëëdscuel xaa psee 52 porñee byeñdy xaa kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwtiisy Jesús kaay kyaxtily lo meñ, porñee bii nguiedzy styoo xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë leñ kyedzy Genesaret
(Mt. 14:34-36)

53 Lëë xaa kwtekë nistoo aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. Siko lëë xaa pxituu barkw chu nistoo. 54 Siikñee lëë xaa byety barkw, lëë meñ byuumbey Jesús. 55 Aan pchoo wxooñ kchësy meñ kyedzy nii nche nëz tañ go ptsiñni meñ xsyaknë kë yag laañee biñ meñ so Jesús. 56 Aan laañee xtsiiñtyee Jesús, nikxe kyedzy ngolo, kyedzy wiñ gaaw, o tañ gaaw, xkweek meñ meñ xsyaknë nëz aan xñab meñ nii klaa Jesús señ meñ xsyaknë xab xaa. Aan kchësy meñ xsyaknë nii pkaa kwseño byak.

7

Cos nii chuñ xtol meñ
(Mt. 15:1-20)

1 Lëë xaa fariseo big lo Jesús ksa xaa tubtsoon maestre ley nii sëëd Jerusalén. 2 Tsiñee lëë xaa kon nii lëë bla xpëëdscuel Jesús ncheyaw aan kwtiibty xaa ña xaa sinak chuuñtsyey xaa fariseo, lëë xaa kwneenë xaa. 3 Porñee lëë xaa fariseo ni kchë meñ Israel sinal kchë xmod pxusykoltoo nii kawdy xaa deelñee kiib nyë kazhty xaa ña xaa. 4 Ni tsiñee chi xaa wsi lo kiy, tsi lëë xaa xpikche, chawdy xaa deelñee tsadx kazhty ña xaa. Ni ndalyre gaa

costumbre nii byaani xaa sinak nii tsadx vas, kandy ni ntsyëë kiib nii xkiiñ xaa. 5 Por ngo lëë xaa fariseo ni maestre ley kwnabtiits chëb:
—¿Penak nii sinaldy xpëëdscueeloo xcostumbre pxusykoltoo no, sink koñee chaw xaa con ña peedy xaa?
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee pkëë xaa xa nak to. Chëb xaa:
Tsiñee xñeesy meñ, sootee nii nli xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ ksoob xtitsaa.
7 Pe nandy chool meñ lay lon,
por xluuy meñ xiwseedy meñ sinak nii nyako xtiits Dios.
8 Ni lëë do xsaan nii xñabey Dios par tsinal do xcostumbre saa bñech to.
9 Chëbak xaa:
—¿Penak nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par tsinal do xcostumbre to?
10 Lëë pxusykoltoo no Moisés gon chëb: “Psal pxoosyoo ni xñaal”, aan “Meñ nii ktsiibtee pxosy o xñaa gaa iipñee sety meñ go.” 11 Per lëë do xñee nii schilo këb meñ lo pxosy o lo xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar porque lëën ko kon kchësy nii chaapaa lo Dios.” 12 Ni xñee gak to nii meñ nii këbsye sinrii, nodre ni kuñ meñ go xyudar pxosy o xyudaar gaa xñaa. 13 Singo mod lëë do xsaanlyu xtiits Dios nii xñabey par tsinal do kchë costumbre nii byaani do ni nii ksaan do. Ni ndalyre gaa stubla cos nii singo nak chuuñtsyey do.
14 Lëë Jesús kwtsyetsy meñ stub aan lëë xaa chëb:
—Kol kon nii kñen kchësy lo do ni kol kyeño: 15 Ni tu cos nii xtyaaw chuñdy xtol meñ. Sink kchë cos mal nii xsya leñ styoo meñ chuñ xtol meñ. 16 Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
17 Tsiñee lëë Jesús lox psonëz meñ, lëë xaa byo leñ yu nii xkwës xaa aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits xa nak cuent nii lox pso xaa. 18 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak xyeñdy? ¿Chondy to nawen nii ni tu nii chaw meñ chuñdy xtol meñ 19 por xsyëëbtyo xkyalmbañ meñ, sink leñsye meñ chitedyo, xlyëëdyak lëëw xchoo?
Sinrii mod lëë xaa bluuy nii schilo kaw meñ kchëlo nii xtyaaw. 20 Ni chëb xaa:
—Kchë cos mal nii xsya styoo meñ chuñ xtol meñ. 21 Porque leñ styoo meñ xsya cos yox, ni leñ styoo mguiy xlyañ nii lëë xaa kityni tu kwnaa aan karty ktsiilña xaa chop xaa me, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kuty. 22 Leñ styoo meñ nii nol tsiil xlyañ kyub stu kwnaa o stu mguiy gaa, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ tsoki, ni nii lëë meñ kuuñtsyey cos yox, ni kyalwkëti, ni kchë cos mal, ni kyalmbidy, ni tiits kizh, ni kyalnyats, ni leñ styoo meñ xsya tol. 23 Kchësy cos re xchoo leñ styoo meñ aan chuño xtol meñ.

Tu kwnaa sit nii bniladzy Jesús (Mt. 15:21-28)

24 Tsi lëë Jesús bi siko, lëë xaa si kyedzy nii lë Tiro aan lëë xaa kwsëëb tu leñ yu. Koklasty xaa nii cho nyaknano, per pchilody nyolan xaa. 25 Aan blyëëdy lëë xñaa tu mëëd kwnaa nii no tu kyalbini mal styoo koknan nii lëë xaa ptsiñ kyedzy ko. Lëë me kwey aan lëë me psoxib lo Jesús. 26 Meñ Sirofenicia nak me, xñee me tiits griego. Lëë me kwey lo Jesús aan lëë me kwnab nii kwii xaa kyalbini mal leñ styoo xiñtsyaap me. 27 Per lëë Jesús chëb:
—Blaa kaw klo mëëd porque buendyo nii kla ñe kyaxtily lo mëëd aan ktee ñew lo mëkw.

28 Tsigo lëë me kwëb chëb me:
—Nli, xey, xñeel, per axte wi mëkw chaw nii byuy nii xlaal mëëd leñ mezh.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Buen kwneel. Schilo kyeyoo. Lëë kyalbini mal go tse pchoo leñ styoo xiñtsyaapoo.
30 Tsiñee lëë kwnaa go ptsiñ lidzy, lëë xiñtsyaap me nixsye lo lon, per lëë kyalbini mal go tse pchoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii chondy ni xñeedy

31 Lëë Jesús bi gak nëz Tiro aan lëë xaa kwtedy nëz kyedzy Sidón ni bla kyedzy nii nche nëz Decápolis. Lëë xaa ptsiñ chu nistoo Galilea. 32 Siko lëë meñ ptsiñni tu xaa nii chondy ni xñeedy aan lëë meñ kwnab nii kxob Jesús ña lady xaa xsyaknë go. 33 Lëë Jesús kuni xaa xsyaknë go tublad laañee kindy meñ, aan lëë xaa kwloo xkweñ leñ tyag xaa xsyaknë go ni lëë xaa kwtëëb mxeñ lo ludzy xaa xsyaknë go. 34 Loxsye ngo lëë xaa blëp lo leñ kpaa, lëë styoo xaa ptyoob aan lëë xaa chëb:
—¡Efata! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: ¡Byaly!)
35 Wor go kazh lëë tyag xaa nii chondy ko byaly, ni lëë ludzy xaa go byaktsey aan lëë xaa kwnee nyë. 36 Tsigo lëë Jesús chëb kazh lo kchë meñ, nii ni tu cho lo këbty meño. Per sootee tsiñee sopee tiits, mastre bitiits meño.
37 Ntseeb psee meñ xñee meñ:
—Kchësyo chak xaa chuñ xaa. Axte ngop ni meñ nii chondy chuuñ kyak xaa.

8

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ (Mt. 15:32-39)

1 Lëë stu tse lëë meñ ptyopbe stub aan kindy pe kaw meñ. Ngo nii lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
2 —Xkëstyoon meñ re por natse chak tson kpidz nii nche kchë meñ re lon aan kindy pe kaw meñ re. 3 Aan deelñee ksonëëzaa kchë meñ re kyey lidzy singosy, ntseeb pa jkyey meñ re nëz, por no meñ nii sit sëëd.
4 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:
—¿Per xa ktee no nii kaw kchë meñ re laañee ni tu cho nody?
5 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do?
—Kadzyo —kwëb xaa.
6 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu. Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa aan lëëw ptee xaa lo xpëëdscuel xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa kwtiisyo lo meñ. 7 Ni noy xaa bla mël wiñ, aan loxsye ptee Jesús skizh lo Dios, lëë xpëëdscuel xaa kwtiisy ma lo meñ. 8 Kchësy meñ taw axte laañee byëly, aan tsiñee lëë wagw kwlox, byaktsë kadzy tskwidy kyaxtily nii byaan. 9 Aan xkaa meñ nii taw siik tap mily. Loxsye psonëz Jesús kchë meñ go, 10 lëë xaa byëp barkw ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa kwey xtañ meñ Dalmanuta.

Lëë xaa fariseo xñab tu kyalntson (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Lëë xaa fariseo ptsiñ aan lëë xaa bislo ptilytiitsni xaa Jesús. Lëë xaa kwnab nii nyuñ Jesús tu kyalntson nii sëëd kpaa par kuñ xaa Jesús preb.
12 Lëë styoo Jesús ptyoob aan lëë xaa chëb:

—¿Penak xñab meñ mal re kyalntson? Nli xñen lo do nii kakty ni tu kyalntson.
13 Tsigo nche gak xaa go, lëë xaa byëp barkw stub aan lëë xaa si stublad chu nistoo.

Xlevadur xaa fariseo (Mt. 16:5-12)

14 Aan lëë xpëëdscuel xaa bnityladzy nyoy nii kaw xaa leñ barkw. Xaktyee tu kyaxtily sinoy xaa. 15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kono gaa, kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur Herodes.
16 Aan lëë xpëëdscuel Jesús bislo xñee lo xcombañer:
—Porñee nooydy no kyaxtily ngo nii kwnee xaa singo.
17 Lëë Jesús byeño aan lëë xaa chëb:
—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily? ¿Pe karty nawen kan do ni kyeñ do? ¿Pe tir nayak nguiedzy styoo do? 18 ¿Pe sob lo do yak aan chandy to, ni pe sob tyag to yak aan chondy to? ¿Xsalasty to nayak 19 tsiñee kwtiisyaa kaay kyaxtily nii byaan dyon ptop to?
Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Tsiipchopo.
20 Ni tsiñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ, ¿blak tskwidyo dyon ptop to?
Tsigo lëë xaa kwëb, chëb xaa:
—Kadzyo.
21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Karty kyeñ do.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii chandy leñ kyedzy Betsaida

22 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ kyedzy Betsaida, aan lëë meñ kuni tu xaa nii chandy lo Jesús, ni lëë meñ kwnab nii nxob xaa ña xaa lady xaa nii chandy ko. 23 Lëë Jesús kwseñ ña xaa nii chandy ko aan lëë xaa kwlii xaa tublad chu kyedzy. Siko lëë xaa kwtëëb mxeñ lo xaa nii chandy ko, ni lëë xaa pxob ña xaa lady xaa. Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits dyon pe chan xaa go palalsye.
24 Lëë xaa nii chandy ko bislo kon aan lëë xaa chëb:
—Chanaa nii lëë meñ xsyë, per chak meñ si chak yag.
25 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo xaa nii chandy ko stub aan lëëw byaktsey. Lëë xaa kon nyë kchë cos. 26 Tsigo lëë Jesús psonëz xaa lidzy xaa ni lëë xaa chëb lo xaa:
—Ksëëbtyoo leñ kyedzy.

Lëë Pedre xñeeli nii Jesús nak Crist (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Loxsye ngo lëë Jesús si nëz Cesarea kyedzy Cesarea de Filipo ksa xpëëdscuel. Aan nëz si xaa tsiñee lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:
—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?
28 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—No meñ xñee nii Juan nii pchoobnis nakoo, no gaa meñ xñee nii lii nak Elías, no gaa meñ xñee nii no cho tu profet nakoo.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë dook, ¿cho xñee do nii nakaa?
Lëë Pedre kwëb chëb:
—Lii nak Crist.
30 Per lëë Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty xaaw.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Lëë Jesús, mguiy nii pxaal Dios, bislo chuuñ kseedy xpëëdscuel xñee:
—No nii teedyaa kchëlo kyalnë, ni ksaldy xaa kol naa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëë meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.
32 Nyë nyë chëb xaa kchë nii ktsyool xaa. Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad aan lëë xaa bislo kwëntseeb xaa lo Jesús. 33 Per lëë Jesús byoogw buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa kwëntseeb lo Pedre chëb xaa:
—¡Bichee nu, xaatox! Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.
34 Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy kchësy meñ ni xpëëdscuel xaa aan lëë xaa chëb:
—Deel no cho do chakladzy kak xpëëdscuelaa, kol knityladzy kuuñtsyey do nii xyo styoo do, ni kol kxob yañ xicrusy to aan kol tënal naa. 35 Porque kchë meñ nii chakladzy kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty, lëë meñ go kety. Per lëë meñ nii kety por naa ni por xtiits Dios, lëë meñ go telaa. 36 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu deelñee jkëëtañ meñ xkyalmbañ? 37 ¿O palal gaa kchilo kizh meñ por xkyalmbañ meñ? 38 Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon nii xluyaa lo meñ mal ni ngoptol nii nche natiemp, singo gak kteladzy mguiy nii pxaal Dios kan kchë meñ go tsiñee lëë xaa kiid con xkyalxtisy Tat Tios kchë xaa angly.

9

1 Ni chëbak Jesús:
—Nli xñen lo do nii no bla meñ nii nche nu kejty axte nii kan kñabey Dios con kyalxtisy.

Lëë Jesús xtsyëëlo
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Tse nii kwloxo xoop kpidz lëë Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa. Kuni xaa xaktyee Pedre, Jacob ni Juan. Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo. 3 Bibëly xab xaa, byak nguitsy pu rusyo ni ni tu cho chilody ksaan nguitsy ladx singo nikxe nii xare kiibo. 4 Ni lëë xaa kon nii lëë Elías ni Moisés ncheyutiits ksa Jesús. 5 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—Maestre, ¡xaatee mbëë nche no nu! Lëë noo ksaa tson yu yagxiidy nu: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.
6 Ksa xpëëdscuel Jesús ptsyeb. Ngo nii nandy Pedre pe xñee. 7 Tsigo lëë tu xkey ptaagw aan lëë xaa kwnity lo xkey. Aan lo xkey go pchoo tsiy Dios chëb:
—Lëë xiñaa nii xkëstyoon nrii. Kol jkëëtyag xtiits xaa.
8 Aan tsiñee lëë xaa buy, ni stu cho kontre xaa, xaktyee Jesús.
9 Tsiñee lëë xaa siksëëb chex kiy go, lëë Jesús chëb kazh nii kwtiisty xaa nii kon xaa axte nii kpañ mguiy nii pxaal Dios. 10 Por ngo kwlootseysye xaa leñ styoo xaa nii kon xaa, nikxe nii kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xa nak nii kpañ meñ. 11 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:
—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo Elías no nii kiid?
12 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Nliw, no nii klo Elías kiid par kxixkwaa xaa kchësy cos. ¿Per penak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë mguiy nii pxaal Dios te kchëlo kyalnë ni ksaldy meñ xaa? 13 Per naa nii xcuentaa xñen nii lëë Elías biidle ni lëë meñ beeñtsyey xaa sinak nii kwlaañtyee styoo meñ, sinak nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii no nii tedy xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ nii no tu kyalbini mal leñ styoo (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee nche stubla xpëëdscuel Jesús, lëë xaa kon nii per
nli busy ndaly meñ nche kyako kwi xaa, ni lëë maestre ley nche ktilytiitsni
xaa. 15 Siikñee lëë meñ kon Jesús, lëë meñ psee aan lëënlëdy lëë meñ
kujkëëptyux xaa. 16 Loxsye ngo lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:
—¿Pe cos nche ktilytiits to ksa do xaa gue?
17 Lëë tu xaa nii so siko kwëb chëb:
—Maestre, lëën syely ni xiñganaa lool nu por lëë tu kyalbini mal no leñ
styoo xaa aan lëëw beeñ ngop xaa. 18 Laañee sotyee xaa lëë kyalbini mal
xsyeñ xaa aan lëëw xchon xaa lyu. Aan xchoo ptsiñ chuw xaa, chaw lay xaa
ni xkyedzy xaa. Lëën tse kwnab lo xpëëdscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal
go, per pchilody xaa.
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo do! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do?
¿Pa slal tiemp kxekwaa lo do? Kol tëni xaa wiñ go nu dyon.
20 Tsigo lëë xaa kuni xaa wiñ go lo Jesús. Per tsiñee lëë kyalbini mal go kon
Jesús, lëëw beeñ nii lëë xaa wiñ go kutyë, aan lëë xaa byab lyu xtuupxto xaa
ni xchoo ptsiiñ chuw xaa. 21 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo pxosy xaa chëb:
—¿Destye pa wor chak xaa sinrii?
Tsigo lëë pxosy xaa kwëb chëb:
—Destye nii nak xaa xaa wiñ. 22 Aan ndaly vuelt no kchon kyalbini mal
gue xaa lo ki ni lo nis par kutyo xaa. Singo nako deelñee schilo kuuñ kyakoo
xaa, pkëstyoo lëë noo ni beeñ noo yudar.
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Xa nak nii deelñee schilool? Kchësyo schilo lo meñ nii xniladzy.
24 Tsigo lëë pxosy xaa wiñ go kwchuptsyë chëb:
—¡Xniladzyaa; beeñ naa yudar kniladzyraa!
25 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë meñ xtyopre, lëë xaa kwëntseeb lo kyalbini
mal go chëb xaa:
—Kyalbini ngop ni ngwaat, naa xñabey nii kchool leñ styoo xaa wiñ re aan
kpikchedroo sëëboo.
26 Lëë kyalbini mal go kwchuptsyë, aan lëëw beetyë xaa wiñ go stub.
Loxsye ngo lëëw pchoo leñ styoo xaa, psaano xaa sootee meñ nii lox kuty.
Por ngo ndaly meñ kwnee nii lëë xaa kuty. 27 Per lëë Jesús kwseñ ña xaa, lëë
xaa blische xaa, aan lëë xaa wiñ go kusoli.
28 Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb tu leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits
chëb:
—¿Penak nii pchiloody noo ngwii noo kyalbini mal go?
29 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Por parñee kwii ñe clasy kyalbini mal go no nii kutiitsni kazh ñe Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety (Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Tsiñee lëë xaa bi siko, lëë xaa kwte nëz Galilea. Per koklasty Jesús nii cho
nyaknano 31 porñee lëë xaa noyuuñ kseedy xpëëdscuel xaa xñee xaa lo xaa:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ, aan lëë meñ kuty xaa. Per tse nii
loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. 32 Per byeñdy xaa nii kwnee Jesús aan ptsyeb
xaa nyabtiits xaa.

¿Cho mastre non? (Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Capernaum, aan lëë xaa nchenol leñ yu tsi lëë
Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe cos no ktilytiits to nii syoop no nëz?
34 Per tsesy kwche xaa, porñee nan xaa nii worñee siid xaa nëz lëë xaa no
ktilytiits xaa dyon cho xaa mastre non. 35 Tsigo lëë Jesús kwsob aan lëë xaa
kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa aan lëë xaa chëb:
—Deel no cho chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii kyaanlyu xaa ni
jkiiñ xaa kchë lo meñ.
36 Loxsye ngo lëë xaa pso tu xaa wiñ groltyee, lëë xaa kwteetsy xaa wiñ go
aan lëë xaa chëb:
37 —Kchësy meñ nii kantsi tu xaa wiñ re porñee xniladzy meñ xtitsaa, naa
chantsi meñ go. Ni kchësy meñ nii chantsi naa, lëdy nonsyaa chantsi meñ go,
sink wi xaa nii pxaal naa.

Meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Tsigo lëë Juan chëb:
—Maestre, ptyon noo tu xaa nii nonsyke lël xseety xaa tsi lëë xaa kwii
kyalbini mal, per como nody xaa lady no lëë noo pkaw.
39 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Jkady tow, porque ni tu xaa nii xseety lën par kuñ tu kyalntson kyaxty
kñeenë naa. 40 Por meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no. 41 Ni cholsye meñ nii
kneetsy nikxe tub xigak nis ki do porñee nak ksa do Crist, nli xñen nii stikche
Dios kyalnsaak ko lo meñ go.

Ndox kuñ meñ tol
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 'Cualquier xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa, masy buen kyëtuu
tu kyomoliñ yañ xaa go aan tsikchon meñ xaa lo nistoo. 43-44 Deelñee ñal
chuñ xtoloo, pchugo. Mbëëre sëëboo kpaa tunkoo, lëjty nii chop ñal sob aan
kyeyoo laañee mban xtye meñ, laañee chilody kyuuy ki. 45-46 Deelñee niy gaal
chuñ xtoloo, kwliiw. Mbëëre koxoo sëëboo kpaa, lëjty nii chop niyoo sob aan
kyeyoo laañee mban xtye meñ. 47 Deelñee loo gaal na chuñ xtoloo, kwliiw.
Mbëë sëëboo kpaa con tugak lool, lëjty nii chop lool sob aan kyeyoo laañee
mban xtye meñ, 48 laañee chejty msyog ni xyuuydy ki.
49 'Porque kchësy lady cos kwib ki sinak xkwib sedy lady pëël parñee
xiñdyo. 50 Xkiiñ sedy. Per deelñee ksaano nii kak nxiyo, ¿xa kuñ do nii kyak
nxiyo stub? Kol kak sinak sedy nii nxiy aan ngui kol kpañ ksa xcombañer do.

10

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Tsi lëë Jesús bi Capernaum, lëë xaa si nëz Judea ni tañ nii nche stublad
chu kiigwpee Jordán. Siko lëë meñ ptyopbe lo xaa stub, aan lëë xaa bislo
beeñ kseedy xaa meñ stub porñee singo nak xmod xaa. 2 Tsigo lëë bla xaa
fariseo big lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb lëë xaa kwnabtiits chëb
xaa dyon pe schilo klaa tu mguiy tsiil. 3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe cos kwnabey Moisés lo do?
4 Tsigo lëë xaa chëb:
—Ptee Moisés tiits nii klaa tsiil meñ, per no nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo
kwnaa. No nii kñee lo kitsy ko nii lëë xaa blaa me.
5 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Ptee Moisés tiits porñee singueetyee nguiedzy styoo do, 6 per worñee lëë
Dios gon psaa kchësy cos, “tu mguiy ni tu kwnaa psaa Dios.” 7 Por ngo no nii
klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ xaa chop tsiil xaa 8 aan chop xaa kak
sinak tugak meñ. Singo naktre xaa chop, sink tugak nak xaa. 9 Por ngo nody
nii klaa mguiy kwnaa nii pteedy Dios lo xaa.

10 Lëë tsi lëë xaa ptsiñ chu yu, lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits stub xa nak cos
ko. 11 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xaa nii xlaa tsiil aan xtsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa lo meñ klo. 12 O
deelñee gaa lëë kwnaa xlaa tsiil par ktsiilña me stu mguiy, wi me chuñ tol.

Lëë Jesús chuuñlay xaa wiñ
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob xaa ña xaa kik xaa wiñ go,
per lëë xpëëdscuel Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii xtsiñni xaa wiñ. 14 Tsiñee
lëë Jesús kono, lëë xaa blëë aan lëë xaa chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por xcheñ meñ nii nak sinak xaa
wiñ nak laañee xñabey Dios. 15 Nli xñen lo do nii deelñee knilasty meñ xtiits
Dios sinak xniladzy tu xaa wiño, sëëbty meñ laañee xñabey Dios.

16 Aan lëë xaa kwteetsy kchësy xaa wiñ go, ni lëë xaa pxob ña xaa kik kchë
xaa wiñ go. Singo lëë xaa beeñlay xaa wiñ.

Lëë Jesús xñee lo tu xaa rikw
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Lëë Jesús nol nëz nii kpi, tsiñee lëë tu mguiy ptsiñ wxooñ psoxib
kwnabtiits chëb:

—Maestre buen, kwnë dyon pe cos no nii kuñaa parñee jkan tu kyalmbañ
nii nitylody.

18 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xñeel nii bueenaa? Tugak meñ buen no. Lëë meñ go nak Dios.
19 Nanloo kchë nii kwnabey Dios: “Kujtyoo, kaptyoo stu kwnaa deelñee no
tsiiloo, kwandyoo, jkots tiits kizhtyoo meñ, jkëëtiidyoo, psoob xtiits pxoosyoo
ni xtiits xñaal.”

20 Lëë mguiy go kwëb chëb:

—Maestre, kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

21 Lëë Jesús buy lo xaa aan pkëstyoo xaa xaa. Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—Tu cos chakoo falt: Byey, pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ
prob tsiin kchilo ndalyre nii kapoo kpaa. Tsigo të aan tënal naa.

22 Lëë styoo mguiy go bikche tsiñee lëë xaa biñ ngo. Mbansye ptee styoo
xaa, lëë xaa bi, porñee tir rikw xaa.

23 Tsigo lëë Jesús buy kyako kwi, aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—¡Xaatee ngan sëëb tu rikw laañee xñabey Dios!

24 Ntseeb psee xpëëdscuel xaa biñ nii kwnee xaa, per lëë Jesús bikche chëb:

—Xiñ, ¡xaatee ngan sëëb meñ laañee xñabey Dios! 25 Masy ngandy xsyak tu
camey te ma xan tu kyeech kuzh. Mastre ngan xsyak tu rikw sëëb xaa laañee
xñabey Dios.

26 Tsiñee biñ xaa ngo, mastre psee xaa, aan kwnabtiits lsa xaa lo xcom-
bañer xaa xñee xaa:

—Aan ¿cho telaa lo tol tsigo?

27 Tsigo lëë Jesús buy lo xaa aan lëë Jesús kwëb chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.

28 Tsigo lëë Pedre bislo kwnee chëb:

—Lëë noo psaan noo kchësy nii chaap noo, aan lëë noo syoop naal lii.

29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ nii xsaan lidzy, betsy, psyañ, xñaa, pxosy, o xilyu gaa por naa ni por xtiits Dios nii xteelaa, 30 misme lo kislyu re skaa meñ go siik tu kyoow nii psaan meñ go sinak yu, betsy, psyañ, xñaa, xiñ ni xilyu, nikxe con kyalnë. Aan lëë lo stu kislyu lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. 31 Per kchësy meñ nii nak meñ klo nina, kyak meñ lultime. Ni ndaly meñ nii nak meñ lultime nina, kyak meñ klo.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety (Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Lëë xaa no nëz si xaa Jerusalén, aan lëë Jesús nechsye lo xpëëdscuel. Ksa xpëëdscuel xaa psee, per lëë meñ nii nal xtsyeb. Tsigo lëë Jesús, mguiy nii pxaal Dios, kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel tublad aan lëë xaa bislo bitiits xaa kchë nii ktsyool xaa, chëb xaa:
33 —Chan do gon lëë no syo Jerusalén laañee lëën jkaa ña maestre ley. Lëë xaa kñab ketyaa ni lëë xaa jko naa ña meñ sit. 34 Lëë xaa kityni naa, lëë xaa kchoo mxeñ naa, lëë xaa kiñ naa ni lëë xaa kuty naa. Per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

Lëë Jacob ni Juan xñab tu favor (Mt. 20:20-28)

35 Lëë chop xiñ Zebedeo nii lë Jacob ni Juan big lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Maestre, chakladzy noo nii kuñoo tu favor nii kñab noo lool.
36 Lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe cos chakladzy to nii kuñaa?
37 Lëë xaa chëb:
—Bneetsy tiits nii tsiñee lëël sob kñabeyoo, syoob tuu gaa noo tyuxlad kwil, tuu noo nëzli, tuu noo nëzpeg.
38 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nandy to pe xñab to. ¿Pe mod stedy to kyalnë nii teedyaa nayak, ni pe schobnis to nayak sinak chobnisaa lo xkyalnën ni xkyalkutyaa?
39 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Schiloo noo.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli ste do kchë kyalnë nii teedyaa ni schobnis to con kyalnë nii chobnisaa. 40 Per nii sob to kwin nëzli o nëzpeg kaa, lëdy naa xyal knetsyo, sink lëëw jkaa meñ nii xyal jkaaw.
41 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel xaa biñ ngo, lëë xaa bislo blëë xaa lo Jacob ni lo Juan. 42 Per lëë Jesús kwtsyetsy xaa aan lëë xaa chëb:
—Nan do gon xa chuñ meñ xñabey lo kislyu re. Xsyak xaa nii tir non xaa aan chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa. Singo gak xtisy, tir nroob xkyalwnabey xaa. 43 Per lëë lady to gon lëdy singow. Deel no tu xaa nii chakladzy kak non lo do, no nii jkiiñ xaa kchësy lo do. 44 Ni deel no tu do nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii jkiiñ xaa kchë lo meñ. 45 Porque biijty mguiy nii pxaal Dios parñee kantsi meñ xaa, sink parñee kantsi xaa meñ ni kety xaa parñee telaa ndaly meñ lo xtol.

Lëë Jesús chuuñ kyak Bartimeo (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Lëë xaa ptsiñ kyedzy Jericó. Aan tsiñee lëë Jesús no nëz nii kchoo chu kyedzy ko ksa xpëëdscuel ni tub yox meñ, lëë xiñ Timeo nii lë Bartimeo sob kex chu nëz nii xtyedy siko xñab tumi lo meñ porñee chandy xaa. 47 Tsiñee

lëë xaa biñ nii lëë Jesús xaa Nazaret sitedy siko, lëë xaa bislo chuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo naa!
48 Ndaly meñ kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per mastre kwchuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo naa!
49 Tsigo lëë Jesús kwso tse aan lëë xaa chëb:
—Kol kwetsy xaa dyon.
Tsigo lëë meñ kwtsyetsy xaa nii chandy ko, chëb meñ lo xaa:
—Nguiool kwloo styool aan kuso, por lëë xaa xkwetsy lii.
50 Lëë xaa nii chandy ko pchon xkaxkem tublad aan lëë xaa kwyas big xaa lo Jesús. 51 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe cos chakladzyoo nii kuñaa?
Tsigo lëë xaa nii chandy ko chëb:
—Maestre, chakladzyaa kanaa.
52 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Schilo kyeyoo. Porñee bniladzyoo ngo nii lëël byak.
Wor go kazh lëë xaa nii chandy ko kon, aan lëë xaa kunal Jesús tyub nëz.

11

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén (Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex Jerusalén laañee nche kyedzy Betfagé ni kyedzy Betania laañee nyoo sob kiy nii lë Olivos, lëë Jesús pxaal chop xpëëdscuel 2 chëb xaa lo xaa:
—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan tu burr nii këtuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tëni ma. 3 Aan deelñee cho kñabtiits lo do penak xlaa do ma, kol këb nii naa jkiiñ ma. Na kakni gakaa ma.
4 Lëë xpëëdscuel xaa si, aan tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy ko, lëë xaa kon nii lëë burr këtuu kex tu chu yu laañee xtye nëz aan lëë xaa blaa ma.
5 Aan lëë bla meñ nii nche siko chëb lo xaa:
—¿Pe cos chuñ do? ¿Penak nii xlaa do burr gue?
6 Tsigo lëë xaa chëb si chëb Jesús lo xaa. Aan lëë meñ blaa biy xaa ma. 7 Tsi lëë xaa ptsiñni ma laañee so Jesús, lëë xaa pxob xab xaa lady ma aan lëë Jesús kwsob lady ma. 8 Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño lo nëz.
9 Tsigo lëë kchësy meñ nii nech ni meñ nii nal bislo kwchuptsyë xñee:
—¡Skizh Dios! ¡Xaatee buen xaa nii pxaal xaa lo no! 10 ¡Skizh Dios nii lëë xaa pxaal tu xaa nii kñabey lëë no sinak kwnabey rey David! ¡Kol ktee skizh lo Dios!
11 Singo kwsëëb Jesús leñ kyedzy Jerusalén ni leñ lidzy Dios. Aan loxsye buy xaa kchësy cos nëz re nëz rek, lëë xaa si Betania ksa xaa ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa porñee lëë tse ptsyel.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw nii këdy nex (Mt. 21:18-19)

12 Lëë byaani lyu lëë xaa bi Betania, aan lëë Jesús kwlaañ. 13 Aan sitre so xaa kon xaa tub xan yag yegw nii singootyee no xikw. Aan lëë xaa kukuy dyon pe kë yegw, per këdyo. Xaktyee xiplago singootyee xña porñee lëdy xtiemp yegw. 14 Tsigo lëë Jesús kwnee lo yag yegw, chëb xaa:
—Ni tu cho kpikchedre kaw xnexoo.

Aan biñ xpëëdscuel xaa nii kwnee xaa.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Jerusalén. Aan tsiñee lëë Jesús
kwsëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa bislo kwlii xaa kchësy meñ nii nche kto ni nche
si siko. Ptische xaa xmezh meñ nii no ktsëë tumi lo xcombañer, ni ptische xaa
xyagxily meñ nii xto palom, 16 ni blaady xaa nsyëëb meñ nii noy pe cos leñ
lidzy Dios. 17 Aan lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xñee xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Lidzyaa kak tu laañee kiidnee
kchësy meñ lo Dios”, per lëë do byuño lidzy ngbaan.

18 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley biñ nii kwnee Jesús. Ngo nii lëë
xaa bislo byub xaa mod par kuty xaa xaa. Nli gaa nii ptsyeb xaa Jesús porñee
kon xaa kchësy meñ psee biñ xiwseedy Jesús. 19 Per tsiñee lëë lyu pkyey lëë
Jesús pchoo kyedzy ksa xpëëdscuel.

Lëë yag yegw xpidzy
(Mt. 21:20-22)

20 Lëë byaani stu lyu silyga, lëë xaa kwte kexka xan yag yegw aan kon xaa
nii axte luw pidzy. 21 Tsigo lëë Pedre psaladzy nii chëb Jesús lo yag yegw ko
aan lëë xaa chëb:

—Maestre, buy gaanoo lëë yag yegw nii ptsiibteel pidzy.

22 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kniladzy Dios. 23 Por nli xñen deelñee cho këb lo kiy re: “Bichee nu
aan kukyab lo nistoo”, aan xkandy kik xaa, sink xniladzy tyub styoo xaa nii
lëë nii xñee xaa kak, tsigo sako. 24 Por ngo lëën xñe lo do nii kchësy nii kñab
to lo Dios, deelñee xniladzy to nii lëëw chaple to, lëëw kap to. 25-26 Aan tsiñee
lëë do noyutiitsni Dios, kol knityladzy tol nii ngo xcombañer do lo do parñee
ktsily pxosy to nii sob kpaa xtol do.

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Jerusalén stub, lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan
lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni bla xaa kol big lo xaa 28 aan lëë
xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na, tsigo
sniyaa cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchë cos re. 30 ¿Cho pxaal Juan dyon biid
kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso ote no chol meñ lo kislyu rew yak? Kol nëw dyon.

31 Tsigo lëë xaa go bislo ptilytiits lsa xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo bnilasty
to nii bluuy xaa?” 32 Lëë deelñee tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal xaa,
no nii ktsyeb no meñ, por kchësy meñ xniladzy nii nli xtiits Dios bluuy Juan.

33 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchësy cos
re.

12

Xcuent xaa tsiiñ nii tir kok ntseeb
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Lëë Jesús bislo beeñ kseedy meñ nonsyke con cuent xñee xaa:
—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv aan lëëw psuugw kwraly xaa, ni lëë
xaa kwteeñ tu kyeech par kxii xaa uv tsiin kchoo viñ ni psaa xaa tu laañee
klaa sob xaa par kyënap xaaw.
'Loxsye ngo lëë xaa kwlootiñ lyu go lo bla xaa nii kuuñ xtsiiño aan lëë xaa
si sit. 2 Tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xpixwano pxaal tu xmos siknab nii xyal
xaa lo xaa nii beeñ tsiiño. 3 Per lëë xaa tsiiñ psaksi xmos xaa, ptee xaa xcheñ
xaa aan lëë xaa psonëz xaa singosy. 4 Tsigo lëë xpixwano pxaal stu mos, per
xaa gosy kwlë xaa kik xaa ni kwlootsyetsy xaa xaa. 5 Pxaalak xaa stu xaa, lëël
beetyak xaa xaa. Loxsye ngo lëë xaa pxaal stubla xaa. No cheñ xaa ptee xaa
tsiiñ go, no gaa xaa beety xaa.
6 'Lëë lultime lëë xaa pxaal yuub xiñ xaa nii mastre xleni xaa nladzy xaa:
"Sak mbeñ xaa tsiiñ xiñganaa." 7 Per lëë xaa tsiiñ go chëb lo xcombañer: "Lëë
xaa re nak nii kyaani kchësy nii chap pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kako
xcheñ no." 8 Lëë xaa kwnaasy xaa, aan lëë xaa beety xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kukchon xaa tublad chu kwaa nii no yag uv.
9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe në do dyon pe kuñ xpixwan uv? Tsi xaa wo aan kuty xaa xaa tsiiñ go
ktee gaa xaa kwaa go lo stu meñ.
10 '¿Pe karty nayak klab to xkitsy Dios laañee xñee:
Lëë kyo nii psëëb meñ nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre xkiiñ.
11 Lëë Dios beeñtsyey nrii aan xsee no xtyon now?
12 Tsigo lëë xaa kokladzy nyoy xoo xaa Jesús porñee byeñ xaa nii contre lëë
xaa pso Jesús cuent ko. Per como ptsyeb xaa meñ, lëë xaa psaan Jesús aan lëë
xaa bi.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Loxsye ngo lëë xaa pxaal bla xaa fariseo ni bla xaa nii nak ksa Herodes
lo Jesús parñee dyon tsaap nyë Jesús tublan tiits nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.
14 Lëë xaa kwey chëb xaa:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel, xsaldyoo nii xñee meñ
porque xseedyoo xa chak meñ. Liisy nli gaa na xluuyoo xa kpañ ñe sinak
xñabey Dios. ¿Pe nonguial dyon tizh noo lo xtisy Roma ote nonguialdyo yak?
¿Pe stizh noo ote tizhty noo yak?
15 Per lëë Jesús byeñ pe cos tsiiñ si xaa aan lëë xaa chëb lo xaa:
—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? Kol tëni tu pes lon dyon parñee
kanno.
16 Lëëw kuni xaa aan lëë Jesús chëb:
—¿Cho nrii kë loo go ni cho lë kë nu?
Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Lëë xtisy Roma nii lë César kë low.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ktee nii nak xcheñ César lo César ni kol ktee gaa nii nak xcheñ Dios lo
Dios.
Aan ntseeb psee meñ go biñ nii chëb Jesús.

Lëë meñ xñabtiits xa nak nii xpañ meñ kuty
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Tsigo lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii nlidy
xpañ meñ kuty. Por ngo kunabtiits xaa lo Jesús chëb xaa:
19 —Maestre, Moisés gon pkëë nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy
kety xaa aan ksaandy xaa mëëd lo tsiil xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa

viud nii psaan xaa parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd. 20 Per tu vuelt
name tu xaa kadzy betsy nak xaa aan lëë xaa nii nak xaa kol lo xaa ptsiilña,
per lëë xaa kuty aan kopty tsiil xaa mëëd. 21 Tsigo lëë xaa nii so xitsy xaa
ptsiilña kwnaa viud ko, per lëë xaa kutyak aan kopty kwnaa go mëëd. Singo
gak ptsyool stu xaa. 22 Ksa kadzy xaa ptsiilña, per ni tu xaa psaandy mëëd.
Lëë byalo wi kwnaa go kuty. 23 Per lëë nana busy tsiñee lëë xaa kpañ, ¿cho
tsiil xaa kak kwnaa go deel ksa kadzy xaa ptsiilña me?

24 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyuumbeydy to kitsy nii kë xtiits Dios ni
xyuumbeydy to xkyalwnabey Dios. 25 Tsiñee lëë meñ kuty kpañ, ni mguiy
ni kwnaa gaa ktsiilñady, sink lëë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno
kpaa. 26 Xñee do lë nii nlidy xpañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to xcuent
yakitsy nii noyek leñ libre nii pkëë Moisés laañee chëb Dios: “Naa nak xDios
pxusykoltoo do Abraham, ni pxusykoltoo do Isaac ni pxusykoltoo do Jacob”?
27 Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa.
Ngo nii xñen nandy to pe xñee do.

Nii chakladzy Dios kuuñtsyeey no (Mt. 22:34-40)

28 Wi tu maestre ley nii no lady meñ biñ wtilytiits ko, ni biñ xaa nii ngui
kwëb Jesús lo xaa saduceo. Ngo nii lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyeey no mastre non?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Lëë nii xñabey Dios nii mastre non lo kchësyo nak nrii: “Biño meñ Israel,
tugak Dios gon nak xDios no, kintre stu Dios. 30 Pkëstyoo xDioosoo tyub
styool, tyub xkyalbiniil, ni tyub xkyalcheeñoo ni tyubñaa fuersy nii nol.” 31 Ni
xñabey Dios nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. Porque jkëstyoo
no Dios ni jkëstyoo no xcombañer no, nrii mastre non lo Dios.

32 Tsigo lëë maestre ley chëb lo xaa:

—Singow, maestre. Nli xñeel nii tugak Dios no ni kintre stu xaa. 33 Ni nii
jkëstyoo ñe Dios tyub styoo ñe, ni tyub xkyalcheñ ñe, ni tyub fuersy nii no ñe,
ni nii jkëstyoo ñe xcombañer ñe sinak lëë ñe, mastre nono que kchë ma nii
chek lo pkoog ni kchë nii chiksakon meñ lo Dios.

34 Tsiñee kon Jesús nii ngui no kik maestre ley go, lëë xaa chëb lo xaa:

—Xlyëëdre lëë klaa kñabey Dios lii.

Aan ni tu cho byaxtre tsigo nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist? (Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios aan lëë xaa kwnabtiits chëb
xaa:

—¿Penak dyon nii xñee maestre ley nii lo xtiiy rey David sëëd Crist? 36 Per
con lëë Kyalbini Ntson cheñ Dios na beeñ knee rey David chëb xaa:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
“Kwsob kwin nëzli axte nii tsitsiñ tse nii lëël kñabey kchë lo meñ nii xlëë lool.”
37 ¿Xa kñabey Crist rey David deelñee lo xtiiy rey David pchoo Crist?

Aan tyub styoo kchësy meñ go pkëëtyag xiwseedy Jesús.

Nii chuuñtsyey maestre ley (Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Lo xiwseedy Jesús xñee xaa:

—Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa kchë ladx non
ni xtsiladzy xaa jkëëptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy. 39 Xyub

xaa skan leñ ktoo laañee xsyob meñ non ni tsiñee chi xaa tu wagw xyubpee xaa sob xaa laañee kan meñ xaa. 40 Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee këb meñ nii tir buen xaa xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios xaa.

Tumi nii kwloo kwnaa viud alcansiy
(Lc. 21:1-4)

41 Lëë Jesús kwsob laañee sob alcansiy xuy xaa xko meñ tumi leñ alcansiy ni chan xaa xtsiñ meñ rikw nii xko tub yox tumi leñ alcansiy. 42 Tsiñee lëë tu kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, lëë me kwloo chop centab cobre nii xisy non leñ tu alcansiy. 43 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb lo xaa:

—Nli xñen lo do nii nroobre tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy que kchë nii kwloo meñ. 44 Porque kchësy meñ xtee tumi nii xkiiñtre lo meñ, per lëë me lo xkyalprob me, lëë me ptee kchësy tumi nii nseñ me.

13

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo lidzy Dios, lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:

—¡Maestre, buy gaanoo xaatke ngol kchë kyo gue ni xaatke ngui kchë yu gue!

2 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Chanoo kchë yu ngol re lë? Per ni tu kyo kyaandy lady xcombañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii tedy meñ
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëë xaa kwsob chex kiy laañee nyoo lidzy Dios. Siko sob xaa tsi lëë Pedre, Jacob, Juan ni Ndresy kwnabtiits tsilaan lo xaa chëb:

4 —Chakladzy noo nii kñëël loo noo pa wor kak kchë nii kwneel. ¿Ni xa mod kyeeñ noo nii lëëw mer kak?

5 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kap cuent parñee ni tu cho jkëëtidy lëë do. 6 Por ndaly xaa nii jkiiñ lën kiid aan kñë xaa nii lëë xaa nak Crist, ni skëëti xaa ndaly meñ.

7 'Tsiñee kon do nii lëë tily chak nëz re nëz rek, ktsyebty to, porque singo no nii kako. Per nitylody kaa kislyu. 8 Porque lëë kyedzy ktily lsa ni lëë xaa xñabey ktily lsa. Ni ndaly laañee kni xu ni lëë kpiñ tso. Lëë kchë kyalnë go tsigo kal bislo.

9 'Ligier kol kak. Por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do leñ ktoo. Ni lëë do tsinee lo xtisy ni lo rey por naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo xaa. 10 Por antes nii nitylo kislyu, lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kon xtiits Dios nii xteelaa. 11 Ni pe tsinidy kik to nii dyon pe kñee do tsiñee lëë meñ tsini lëë do lo xaa xñabey, sink kol nee nii kñë Dios lo do wor go, porque lëdy to kñee, sink Kyalbini Ntson cheñ Dios kñee. 12 So tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ. Ni so gaa tse nii lëë xaa wiñ kak niladzy pxosy aan lëë xaa kñabey kety xaa. 13 Kchësy meñ klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee kxekw to te do kchë lo kyalnë go, stelaa do.

14 'Tsiñee kan do nii lëë nii ntseeb nii xnitylo noyak laañee nody nii kako, tsigo kchësy to nii no do Judea no nii kxooñ do tsëp to kiy. (Deel xlab to nrii, kol ktee nii kyeñ dow.) 15 Ni deelñee so do kik lidzy to tse go, kyejty to par pe

kwii do. 16 Ni deelñee nche do tañ, kpikchedy to par tsikxi do xab to. 17 ¡Brob
kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o kwnaa nii xkadzy kaa xiñ! 18 Kol nab lo Dios
nii kakty kchësy nrii më nii chak nal. 19 Porque tse go lëë meñ tedy kyalnë
dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan
meñ kyalnë dox ko loxsye tedyo. 20 Aan deelñee kuuñ ktopty Dios tiemp ko,
ni tu cho telaady. Per lëëw kuuñ ktop xaa porñee xkëstyoo xaa meñ nii kwle
xaa.
21 'Deelñee cho kñë lo do tse go: "Kol kuy gaanoo, lëë Crist so nu", o "Lëë gaa
xaa so ske", knilasty tow. 22 Por ndaly kchë xaa wnee xuuy nii kiid kñë lo do
nii lëë xaa nak Crist, ni kñë xaa nii lëë xaa sëëdni xtiits Dios, ni suuñtsyey xaa
milagre ni kyalntson parñee jkëëti xaa meñ nii kwlel Dios deelñee steedyo
tiits. 23 Per lëë do ligier kol kak, por lëën niyle lo do kchë nii kak.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kpikche
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Tsi lëë kchë kyalnë dox ko lox tedy, lëë lo ngbidz jkyey, ni lëë mëë kyuuy,
25 ni lëë mëly kchingaa leñ kpaa ni lëë kchë nii no leñ kpaa kni.
26 Chëbak Jesús:
—Naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëë meñ kan kchukën lo xkey con tu
kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa. 27 Lëën kxal xanglyaa tsiktop kchësy meñ
nii kwlelaa tyubñaa lo kislyu.
28 'Kol kseedy xcuent yag yegw: Tsiñee lëë xikwo xkë peñ, aan lëë xiplago
xchukë, xyeñ do nii lëë xtiemp kyo sëëd yob. 29 Singo gak tsiñee kan do nii
lëë kchë cos re noyak, syeñ do nii lëën mer kyely. 30 Ni xñen lo do nii antes
nii tedy kchë meñ nii no natiemp lëë kchë cos re kak. 31 Stedy kpaa ni stedy
kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.
32 'Per lëë tse nii kako ni wor ni tu cho nandyo, ni angly nii ncheno kpaa.
Ni naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios nandyno. Xaktyee Tat Tios nano.
33 'Ligier kol kwe ni kol kwena por nandy to pa wor tsitsib tse go. 34 Nak
kchë nrii sinak tu xaa nii no nëz tsi tu tañ sit, aan antes nii kchoo xaa lëë xaa
xsaan tsiiñ nii kuñ catu xmos xaa, ni lëë xaa xso tu xaa nii kyënap chu puert.
35 Singo tsigo busy, kol kwena, porque nandy to pa wor klañ xpixwan yu,
deelñee xkyeysye lyuw, o wrol gaa kyoolo, o worñee gaa xpetsy nguidy kolo
o xyeñsye kaa taño. 36 Toontlaa kolpsye klañ xaa aan jkaa do lo mgaal. 37 Nii
xñe gakaa lo do xñen lo kchësy meñ: Kol kwena.

14

Lëë xaa xñabey xyub xa jkaa Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Schop kpidz chak falt kak paskw. Lo lni go chaw meñ Israel kyaxtily nii
xkyëdy levadur. Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley bislo xyub mod
dyon xa kñaasy xaa Jesús par kuty xaa xaa. 2 Per lëë gak xaa xñee:
—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xkyëëb aceit lo kik Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Lëë Jesús kwey Betania lidzy Simoñ nii kwlañ kyalkits nii lë lepra. Lëë
xaa sob lo mezh noyaw xaa tsiñee lëë tu kwnaa ptsiñ noy tu bot. Kaktsësyo
tub clasy aceit nii xlyaa nex. Tir nyazh non clasy aceit ko. Lëë me pxaly bot
ko aan lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex ko lo kik Jesús. 4 Per no bla xaa nii
nche siko blëë aan xñee xaa lo xcombañer xaa:

—¿Penak lika kwxiñ aceit nii xlyaa nex re? 5 Nchilopee ndyow mansye tson
kyoow denario par kak meñ prob yudar.
Aan blëë xaa lo kwnaa go.
6 Per lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan me. ¿Penak chisyeedy to me? Buen beeñ me. 7 Por tugak gon
kan do meñ prob, aan schiloo gaa kuñ do meñ prob yudar tsiñee klyaño
styoo do, per naa gon lëdy tugak tson lady to. 8 Lëë kwnaa re beeñtsyey nii
pchilootyee lo me. Lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex re ladyaa parñee tsel
xixkwaa xcuerpaa tse nii lëën jkyeetsy. 9 Nli xñen lo do nii kchë laañee kluuy
meñ xtiits Dios nii xteelaa tyub lo kislyu, lëë meñ kutiits nii beeñtsyey kwnaa
re parñee ksaladzy meñ me.

Lëë Judas xyub xa jkaa Jesús ña xaa xñabey (Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kunee lo xaa nii xñabey
lo pxosy parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. 11 Tsiñee lëëw biñ xaa xñabey, per
nli busy ble xaa, aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi lo Judas. Tsigo lëë Judas
bislo byub dyon xa jkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë Jesús chaw xtsee ksa xpëëdscuel (Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

12 Tse nii chislo lni nii chaw meñ Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni tse
nii chuty meñ mëkwxiily nii ktyaaw paskw, lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits
chëb:
—¿Pa chakladzyoo nii kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?
13 Tsigo lëë Jesús pxaal chop xpëëdscuel chëb xaa:
—Kol tsi leñ kyedzy. Siko lëë do kan tu xaa nii noy tub che nis. Kol tsinal
xaa, 14 aan laañee sëëb xaa, kol këb lo xpixwan yu: “Lëë maestre xñabtiits: ¿Pa
sob yu laañee kaw xtseen na paskw ksa xpëëdscuelaa?” 15 Lëë xaa kluuy tu yu
ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.
16 Lëë xpëëdscuel xaa si. Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy, lëë xaa kon xaa
go sinak nii chëëbpee Jesús, aan lëë xaa bislo beeñlo xaa nii kaw xtsee xaa
paskw.
17 Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús ptsiñ leñ yu go ksa xpëëdscuel xaa. 18 Lëë
xaa nche sob lo mezh kayaw xaa, tsiñee lëë Jesús chëb:
—Xyeñpaa nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.
19 Tsigo mban ptee styoo ksa xpëëdscuel Jesús aan lëë xaa bislo tuga xaa
xñabtiits xñee xaa:
—¿Pe lëdy naaw?
20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Tu xaa nii no lady ksa tsiipchop tow. Lëë xaa noyaw leñ tu kyonaa. 21 Naa
nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëë meñ kuty naa ni lëën teedy kaa kchë nii
no teedyaa sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per ¡brob xaa nii jko
naa ña xaa xñabey! Masy buen nyi xaa nyaldy xaa.
22 Aan mentre lëë xaa ncheyaw, lëë Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye pteedy
xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa aan lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa
chëb xaa:
—Kol kawo, xcuerpno.
23 Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw
ptee xaa kow xpëëdscuel xaa. 24 Tsigo lëë xaa chëb:

—Tu cheñaa nrii kow do. Lëëw kxee parñee kak nyoo nii xkëstyoon lëë do ni xkëstyoon kchësy meñ. 25 Nli xñen lo do nii kidraa viñ axte ktsiñ tse nii kin viñ kub kpaa laañee sob Dios.

Lëë Pedre xñee nii ksaandy xaa Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Loxsye biily xaa lëë xaa si kiy nii lë Olivos. 27 Siko lëë Jesús chëb:
—Kchësy to ksaan naa. Sinrii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëën kuty meñ nii xkyënap mëkwxiily, aan lëë ma kchoots klyaal.” 28 Per tsiñee lëën kpañ, kloon ka Galilea lo do.
29 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.
30 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen lool nii na kyool kazh, antes nii jkwetsy nguidy kol chop vuelt, lëël këb nii xyuumbeydyoo naa.
31 Per lëë Pedre tugak kwnee:
—Nikxe ketynin lii, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.
Aan ksa xpëëdscuel xaa kwnee singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, aan lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol sob nu mentre lëën kakutiitsni Dios.
33 Lëë xaa sini Pedre, Jacob ni Juan, aan lëë xaa bislo pteenë xaa ni mban kok xaa, 34 ni lëë xaa chëb:
—Mban xtee kyalkuty styoon. Kol kwës nu dyon aan kol kwena.
35 Tsigo lëë Jesús si par kaan xisy wiñ, lëë xaa kot ndooslo lo lyu, aan lëë xaa kwnab lo Dios nii xaatsye ntsiñdy kyalnë go, 36 xñee xaa:
—Tat Tios, par lool kchësyo xchilo. Pteelaa naa lo kyalnë re. Per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink nii chakladzyoo.
37 Tsi lëë xaa bikche lëë ksa tson xpëëdscuel xaa nii kuni xaa nche nixyesy. Ngo nii lëë xaa chëb lo Pedre:
—Simoñ, ¿nixyesyoo lë? ¿Pchilody nawen siquier xisy wiñ nsyob naal? 38 Kol kaa na ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to. Ndaan no styoo do, per lëë lady to mban now.
39 Lëë xaa si stub, aan lëë xaa bitiitsni Dios. Misme tiits nii kwnee gak xaa klo kwnee xaa stub. 40 Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xpëëdscuel xaa nche nixyesyak, porñee lika xtiib lo xaa lo mgaal. Aan nandy xaa pe këb xaa. 41 Lëë xaa kwey stub. Lëëw byoon gaa vuelt. Lëë xaa chëb:
—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëëw na, lëë wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. 42 Kol tsische, kol tsoo, por lëë xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë Judas, tu xaa nii wi kwyo lady xpëëdscuel xaa, ptsiñni tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëë meñ nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni meñ kol pxaal kchësy meñ go. 44 Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:
—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa aan kol koy xaa. Klaady to xaa.
45 Singo big xaa lo Jesús chëb xaa:

—Maestre.
Ptee gaa xaa tu pxit kwesy Jesús. 46 Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan lëë
meñ biy xaa.
47 Per lëë tu xaa nii so siko kwlii xispad aan lëë xaa pchug tyag tu xmos xaa
nii xñabey lo pxosy. 48 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo meñ chëb:
—¿Penak nii sëëdnaasy to naa con spad ni con yag, sinak nawen nyakaa tu
ngbaan? 49 Ksatyee tse kwson lady to leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ, aan
kwnaasty to naa. Per lëë kchësy nrii chak parñee teedyaa nii kë leñ xkitsy
Dios.
50 Tsigo so gak Jesús. Lëë xpëëdscuel xaa pxooñ.
51 Per lëë tu xaa yeeñ sinal, mbixsye xaa tublë ladx, aan lëë meñ kokladzy
nyaasy meñ xaa, 52 per lëë xaa blaa ladx ko aan lëë xaa pxooñ nëb kidy xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Tsiñee lëë meñ ptsiñni Jesús lo xaa nii mastre non lo pxosy, lëë kchë xaa
nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol ni maestre ley ptyop. 54 Ni nikxe gaa sit sit
kunal Pedre, per lëë xaa ptsiñ axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy, aan
lëë xaa kwsob xtsëë xaa chu ki ksa xaa xaa nii xkyënap lidzy Dios.
55 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa non xyub dyon pe jkëëkiy xaa
Jesús parñee kñab xaa kety Jesús. Per ptsyoldy xaa pe nguëëkiy xaa xaa.
56 Porque nikxe ndaly meñ pkots tiits kizh xaa, per xaal xaal kwnee cad meñ.
57 No meñ kuso pkëëkiy xaa cos nii nlidy kwnee xaa, xñee meñ:
58 —Ptsyon noo kwnee xaa nii lëë xaa knitylo lidzy Dios nii psaa meñ lo
kislyu re aan tsonak kpidz me lëë xaa ksaalo stu nii ksaady meñ lo kislyu re.
59 Per ni tu meñ nii kwnee së lidy xtiits.
60 Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwso groltyee lady meñ aan lëë xaa
kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?
61 Per kwneedy Jesús. Tsesy kwso xaa. Ni tu pe chëbty xaa. Tsigo lëë xaa
nii mastre non lo pxosy bikche kwnabtiits stub chëb:
—¿Pe nli nii lii nak Crist, mguiy nii no kxaal Dios?
62 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nliw, naa nak mguiy nii pxaal Dios. Ni sanak to lëën sob kwi Dios nëzli,
ni tsiñee lëën kchukë lo xkey kyelyaa lo kislyu re stub.
63 Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab xaa
porñee singootyee blëë xaa aan lëë xaa chëb:
—¿Pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? 64 Lëë do gon biñ xaatee ntseeb
kchë tiits nii kwnee xaa. ¿Pe në do dyon xa kak xaa?
Tsigo kchësy meñ chëb no nii kety xaa.
65 Wor go kazh lëë meñ bislo pchoo mxeñ xaa, ni lëë meñ ptse lo xaa, aan
loxsye xtee meñ cheñ xaa, xñee meñ:
—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!
Ni lëë xaa nii xkyënap leñ lidzy Dios byaasy lo xaa.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Lëë Pedre so lo ley tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë xtsiiñ xaa nii mastre non
lo pxosy kwtedy. 67 Aan tsi lëë me kon nii lëë Pedre no ktsëë chu ki, lëë me
buy lo xaa aan lëë me chëb:
—Wil lë kwënal Jesús meñ Nazaret.
68 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, xyuumbeydyaa meñ go ni nandyaa pe cos xñeel.
Aan lëë xaa pchoo ley laañee xsyëëb meñ. Tsigo lëë tu nguidy kol pkwetsy.
69 Lëë kwnaa go buy lo Pedre stub aan lëë me bislo bitiits mew lo meñ xñee me:
—Wi meñ gue nak ksa Jesús.
70 Per lëë xaa bikche gak chëb xaa lëdyo. Kok xtsedyako lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre stub:
—Nli gaa na wil lë nak ksa Jesús, porque xaa Galilea nakoo.
71 Tsigo lëë Pedre bislo xkon Dios xñee:
—Xyuumbeydyaa xaa gue. Nandyaa cho xñee do.
72 Aan wor go kazh lëëw pchop vuelt nii lëë nguidy kol no jkwetsy, lëë Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús lo xaa: “Antes nii jkwetsy nguidy kol chop vuelt, lëël këb nii xyuumbeydyoo naa tson vuelt.” Ngo nii lëë xaa bislo biiñ xaa.

15

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol, ni maestre ley ni kchësy xaa non ptyop. Lëë xaa pxituu Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo Pilat.
2 Lëë Pilat kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?
—Lii në nii naaw —chëb Jesús.
3 Ndaly nii pkëëkiy xaa nii xñabey lo pxosy xaa. 4 Lëë Pilat bikche kwnabtiits lo xaa chëb:
—¿Penak nii xñeedyoo? Buy gaanoo blaktre nii xkëëkiy kchë xaa gue lii.
5 Per ni tu pe kwneedy Jesús. Tsi kon Pilat ngo, ntseeb psee styoo xaa.

Lëë Jesús no skiib par kety xaa
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Mer lni xlaa Pilat tu xaa nii no skiib, tu xaa nii kñab meñ kyedzy. 7 Lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa nii lë Barrabás no skiib ksa stubla xaa ntseeb porñee kukyeety xaa meñ worñee ptilyni xaa xaa xñabey. 8 Lëë meñ kunab lo Pilat nii klaa xaa tu xaa nii no skiib sinak nii chuuñtsyey xaa cad iz. 9 Tsigo lëë Pilat kwëb chëb:
—¿Pe chakladzy to nii klaan xrey meñ Israel?
10 Porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy xaa nii xñabey lo pxosy Jesús. 11 Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás. 12 Lëë Pilat kwnabtiits chëb:
—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do xrey meñ Israel tsigo?
13 Tsigo kchësy meñ kwchuptsyë xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
14 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Per pe cos nak xtol xaa?
Per lëë meñ bikche kwchuptsyë stub xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
15 Tsigo lëë Pilat, como kokladzy xaa nyaan buen xaa lo meñ, lëë xaa blaa Barrabás. Aan loxsye kwnabey xaa ptee meñ cheñ Jesús, lëë xaa kwloo xaa ña meñ nii jkëë xaa lo crusy.
16 Lëë bla soldad kuni Jesús chu yulyey aan siko lëë kchë soldad ptyop.
17 Lëë xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë ni lëë xaa psoob tu coron kitsy kik xaa. 18 Loxsye ngo lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!
19 Ni pxob soldad yag kik Jesús, ni pchoo mxeñ soldad xaa, ni psoxib xaa
lo Jesús sinak nii xsoxib meñ lo tu xaa non. 20 Loxsye kwtsityni xaa Jesús,
lë̈ xaa kwlii ladx nixñë̈ yë̈ go lady xaa aan lë̈ xaa pkakw xaa mer xab xaa.
Tsigo lë̈ xaa sini xaa par jkë̈ë̈ xaa xaa lo crusy.

Lë̈ë̈ soldad xkë̈ë̈ Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Lë̈ë̈ tu xaa kyedzy Cirene nii lë Simoñ bikche tañ. Alejandro ni Rufo nak
xiñ xaa. Aan tsiñee lë̈ë̈ xaa kwtedy kexka laañee nche meñ, lë̈ë̈ soldad pkoy
xoo xaa xicrusy Jesús.
22 Lë̈ë̈ xaa kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lë̈ë̈ tiits ko nak sinak nii xñee
ñe: Laañee no tsit kik meñ kuty.) 23 Siko lë̈ë̈ xaa pteedy viñ nii nots tub clasy
kizh nii lë mirra lo Jesús, per kowdy Jesúso. 24 Loxsye ngo lë̈ë̈ xaa pkë̈ë̈ xaa lo
crusy. Ni lë̈ë̈ soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon pe cos kchal catu xaa.
25 Las nueve nak sily nii pkë̈ë̈ xaa Jesús lo crusy. 26 Pkë̈ë̈ xaa blalan tiits
kik xicrusy Jesús laañee xñee penak kë xaa lo crusy, xñeew sinrii: “Xrey meñ
Israel.” 27 Wi chop ngbaan kwë ksa xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg.
28 Pkab Jesús lady meñ mal sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios.
29 Kchësy meñ nii xtyedy laañee kë Jesús lo crusy xkotsyetsy ni xtsiiy kik
xñee:
—¿Pe chanlo na?, lii nii xchonoo lidzy Dios aan tsonak kpidz lë̈ëw tse
xsoblil stub. 30 Pteelaa lii ni byety lo crusy.
31 Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa ni maestre ley xñee xaa:
—Pteelaa xaa stu meñ, per chilody kteelaa xaa lë̈ë̈ xaa. 32 No nii kyety xaly
Crist ke lo crusy nina kazh parñee kniladzy no nii nli lë̈ë̈ xaa nak xrey meñ
Israel.
Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa lo crusy kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tsiñee lë̈ë̈ xwe ngbidz kol lë̈ë̈ kislyu pkyey aan lë̈ëw byaani axte las tres
wor wtse. 34 Aan misme wor go lë̈ë̈ Jesús kwchuptsyë xñee xaa:
—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Tat Tios, Tat
Tios, ¿penak nii psaanoo naa?)
35 Lë̈ë̈ bla xaa nii nche siko biñ nii kwnee Jesús aan lë̈ë̈ xaa chëb:
—Kol kon gaa, profet Elías xkwetsy xaa.
36 Tsigo lë̈ë̈ tu xaa nii so siko lë̈ënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ la. Lë̈ëw
psoob xaa lo tublë punt yag aan lë̈ëw ptsig xaa lo Jesús parñee nyi Jesúso, xñee
xaa:
—Kol ksaan xaa dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.
37 Per lë̈ë̈ Jesús kwchuptsyë nguiedzy aan lë̈ë̈ xaa kuty. 38 Ni lë̈ë̈ ladx nii kë
leñ lidzy Dios pchos nsoli. 39 Tsiñee lë̈ë̈ xaa nii xñabey lo kchë soldad nii nche
siko kon xa kuty Jesús, lë̈ë̈ xaa chëb:
—Nli nii Xiñ Dios nak mguiy re.
40 Wi bla kwnaa nche sit xuy. Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni
Salomé, ni Mariy. Xiñ Mariy nak Jacob xaa nii nak xaa nyab ni José. 41 Lë̈ë̈
ksa kwnaa re beeñ xyudar Jesús worñee kwyo xaa nëz Galilea. Ni ndaly re
kchë kwnaa nii ptsiñ Jerusalén ksa Jesús nche siko.

Lë̈ë̈ Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tsiñee lëë tse go ptsye lëë meñ no wxixkwaa par tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. 43 Lëë José xaa kyedzy Arimatea kwloo valor lo aan lëë xaa kunab xcuerp Jesús lo Pilat. Wi xaa nak tu xaa non Israel, ni wi gaa xaa këmbës nii lëë Dios kñabey. 44 Ntseeb psee Pilat biñ xaa nii lëë Jesús tse lox kuty. Lëë xaa kwtsyetsy xaa nii xñabey lo soldad parñee kñabtiits xaa dyon pe nliw. 45 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad chëb nii nliw, lëë Pilat ptee tiitspey tsiklity José xcuerp Jesús lo crusy. 46 Tsigo lëë José kusi tublë ladx rusy, lëë xaa blity xcuerp Jesús lo crusy aan lëëw pchal xaa ladx ko. Loxsye ngo lëë xaa kujkeetsy Jesús leñ tu paa nii ndeeñ lo kyo. Ptse gaa xaa chu paa con tu kyo. 47 Aan lëë María Magdalena ni Mariy xñaa José kon pa pkyeetsy Jesús.

16

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii chak wxiladzy kwtedy, lëë María Magdalena, ni Mariy xñaa Jacob, ni Salomé kwxii aceit nii xlyaa nex par tsilo mew lady Jesús. 2 Lëë byaani lyu silyga, xlyañ lik ngbidz, lëë me tse ptsiñ chu paa. 3 Xñeesy me lo xcombañer me:

—¿Cho lë nii kob kyo nii xoob chu paa na?

4 Per tsi lëë me buy, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. 5 Tsiñee lëë me kwsëëb leñ paa, lëë me kon tu xaa xab rusy nii sob nëzli, aan lëë me ptsyeb ksa me. 6 Per lëë xaa xab rusy ko chëb lo me:

—Ktsyebty to. Nanaa nii lëë do xyub Jesús Nazaret, xaa nii kwë lo crusy. Per lëë xaa pañ, kindy xaa. Kol kuy gaanoo nu pxoob xaa. 7 Kol kyey aan kol këb lo xpëëdscuel me, per yuub lo Pedre kol këb nii lëë Jesús tse si Galilea. Siko lëë xpëëdscuel me kan me sinak nii chëëbpee me.

8 Tsigo lëë kwnaa go bi wxooñ chu paa xisy me lo tseb. Aan ni tu pe chëbty me, porñee tir ptsyeb me.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Jn. 20:11-18)

9 Loxsye pañ Jesús tse tminkw sily, lëë xaa byaklo klo lo María Magdalena. Leñ styoo kwnaa go kwlii xaa kadzy kyalbini mal penaadle. 10 Lëë me kuni tiits lo kchë meñ nii kwënal Jesús. Mbansye ncheyoon kchë meñ go. 11 Tsiñee lëë meñ go biñ nii lëë Jesús mbañ, ni biñ meñ go nii lëë Mariy kon xaa, bnilasty meñ gow.

Lëë Jesús xyaklo lo chop xpëëdscuel xaa
(Lc. 24:13-35)

12 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo stu mod lo chop xpëëdscuel xaa nii no nëz si tañ. 13 Lëë chop xaa go kukni tiits lo stubla xpëëdscuel xaa, per bnilastyak xaaw.

Lëë Jesús xyaklo lo ksa tsiiptub xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo ksa tsiiptub xpëëdscuel. Lëëtyee lëë xpëëdscuel xaa nche sob lo mezh kayaw. Kwëntseeb Jesús lo xaa porñee singootyee nguiedzy styoo xaa ni porñee bnilasty xaa xtiits meñ nii chëb nii lëë Jesús pañ. 15 Ni chëb xaa:

—Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtiits Dios nii xteelaa kchësy lo meñ. 16 Kchë meñ nii kniladzy xtiits Dios ni chobnis telaa lo xtol, per lëë meñ nii

knilasty xtiits Dios, lëë meñ go nitylo lo xtol. 17 Kyalntson re kuuñtsyey meñ
nii xniladzy xtiits Dios: Con xtitsaa kwii meñ kyalbini mal ni kñee meñ stu
tiits kub, 18 ni nikxe gaa señ meñ go mëël ni ki meñ go ngwaan, pe kakty meñ
go. Ni tsi lëë meñ go kxob ña lady meñ xsyaknë, lëë meñ xsyaknë kyak.

Lëë Jesús xyëp kpaa
(Lc. 24:50-53)

19 Loxsye kwnee Jesús lëë xaa byëp kpaa aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli
par kñabey xaa. 20 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa pchoo xluuy xaa xtiits Dios laañee
xtsiiñtyee xaa. Lëë Jesús beeñ xaa yudar. Ptee Jesús tiitspey beeñtsyey xaa
kyalntson parñee kak nyoo nii nli xtiits Dios xluuy xaa.

Kitsy nii pkëë San Lucas

1-2 Tyux Teófilo. Lëën xal kitsy re lool nii nakoo tu xaa non parñee
ksocueentaa kchë nii kal kwtedy. Ndaly xaa nojkëë kchë nii beeñtsyey
Jesucrist. Lëë meñ nii kono ni xluuyo chutiits xa nako. 3 Lëë na win byub xa
nak kchë cos ko destye worñee bislow, aan kwxaakaa nii precisy kso xnëëz
noo parñee kxalno lool 4 parñee kaknan nyëël xa nak kchë nii no kluuy meñ
lool.

Lëë angly xñee nii lëë Juan kaly

5 Lëë Herodes nak rey xtañ meñ Judea tiemp nii kwyo tu pxosy nii pcholë
Zacarías. Lady tub tiiy pxosy nii pcholë Abías kwyo Zacarías. Sabely pcholë
tsiil xaa, lo xtiiy Aarón sëëd me. 6 Psoob Zacarías xtiits Dios chop tsiil. Por
ngo ni tu cho pchilody nlis kiy pe cos lo xaa. 7 Per lëë xaa kol le chop xaa aan
pchilody nyap tsiil xaa mëëd.

8 Lëë tu tse lëë xtiiy Zacarías pchal sëëb leñ lidzy Dios, 9 aan nak xcostumbre
pxosy nii klo xko xaa rif parñee kan xaa dyon cho sëëb lo pkoog, aan lëëtyee
Zacarías pchal sëëb lo pkoog tsiko kox yaal lo Dios. 10 Kchë meñ kwche ley
chool lay mentre lëë yaal noyek. 11 Aan lëë tu xangly Dios byaklo lo Zacarías
lo pkoog. Nëzli laañee noyek yaal byaklo angly. 12 Tsiñee lëë Zacarías kon
angly, byeñdy xaa pe nyuñ xaa aan tir ptsyeb xaa. 13 Per lëë angly chëb:

—Zacarías, ktsyeebtyoo, por lëë Dios biñ nii xñaboo, aan lëë tsiiloo Sabely
kap tu mëëd nii kcholë Juan. 14 Aan lëël kle ni ndaly gaa meñ kle tsi lëë mëëd
ko kaly. 15 Por tu xaa non kak xiñoo lo Dios. Kidy xaa viñ ni kidy xaa cos
nii chuuñ ksudzy, ni lëë Kyalbini Ntson sëëb leñ styoo xaa antes nii kaly xaa.
16 Lëë xaa ktikche styoo meñ Israel lo Dios. 17 Lëë xiñoo Juan tenech lo Dios, ni
siñee kwyo kyalbini leñ styoo Elías, tsow leñ styoo xaa, ni sinak nii kwnabey
Elías kñabey xaa, parñee kisyaal xaa xtily meñ nii xtilyni xiñ, ni parñee ksoob
meñ ntseeb tiits. Singo mod lëë xaa kluuy xa kyëmbës meñ Dios.

18 Tsigo lëë Zacarías kwnabtiits lo angly chëb:

—¿Xa mod kniladzyaa nii sak nrii cumplir? Por kwyoxaa ni kwyox tsiilaa.

19 Tsigo lëë angly kwëb chëb:

—Naa nak Gabriel. Lo Dios tugak son, aan lëë xaa pxaal naa syelynin tiits
re lool. 20 Per lëë na como bnilastyoo tiits nii byelynin, lëël kyaan ngop, aan
chilody kñeel axte tse lëë kchë nrii kak cumplir.

21 Mentre lëë kchë ngo kayak leñ lidzy Dios, lëë kchë meñ nii nche ley xñee
penak nii no klyëë Zacarías lo pkoog. 22 Tsiñee lëë xaa pchoo, pchilody nyee
xaa, aan axte tsigolye lëë meñ byeñ nii no pe cos kon xaa lo pkoog, xaktyee
señ xko xaa aan singo byaan xaa.

23 Tsi lëë nii no kuuñtsyey Zacarías leñ lidzy Dios byal, lëë xaa sey lidzy xaa.
24 Loxsye ngo lëë tsiil xaa kok xiñ, aan kaay mëë pchoody me lidzy me porñee
nladzy me: 25 “Lëë Dios bnee kyalnsaak re lon parñee ktelastraa tsiñee kan
meñaa.”

Lëë angly xñee nii lëë Jesús kaly

26 Tsiñee kok xoop mëë nii nak xiñ Sabely, lëë Dios pxaal angly Gabriel tu
kyedzy nii lë Nazaret. Galilea ngab kyedzy ko. 27 Leñ kyedzy ko kwyo tu
kwnaa yeeñ nii pcholë Mariy, aan lëë me pchootiñle par ktsiilña me tu xaa

nii lë José. Lo xtiiy David sëëd José. 28 Lëë angly kwsëëb leñ lidzy me aan lëë angly pkëëptyux me chëb:

—¡Xle Dios lool ni lëë Dios nakni lii!

29 Tsiñee lëë me kon angly, ptsyeb me biñ me xtiits angly, aan nladzy me penak nii pkëëptyux angly me singo. 30 Per lëë angly chëb:

—Mariy, ktsyeebtyoo, por xle Dios lool. 31 Lëël kak xiñ aan lëël kap tu mëëd nii kcholë Jesús. 32 Tu meñ xñabey kak mëëd ko aan Xiñ Dios nii sob kpaa kolë meñ me, ni lëë Dios kaa kso me kak me rey sinak pxusykoltoo me David, 33 parñee kñabey me lo meñ Israel aan iip kyaldy xkyalwnabey me.

34 Tsigo lëë Mariy chëb lo angly:

—¿Xa kaapaa mëëd con bii tusyaa?

35 Lëë angly chëb:

—Lëë Kyalbini Ntson kiid lool, ni lëë xkyalntson Dios nii sob kpaa kyab ladyoo sinak nii nyako tu xkey. Por ngo Xiñ Dios kak mëëd nii kaly. 36 Ni wi gaa meñ liidzyoo Sabely kap tu mëëd, nikxe nii meñ kol me ni xñee meñ nii chilody kap mëëd. Per lëëw kok xoop mëë nii noy xiñ me, 37 por par Dios nody tu cos nii kchilody kak.

38 Tsigo lëë Mariy chëb:

—Ña Dios non. Na kuuñtsyeyaa nii kaklastyee Dios. Loxsye ngo lëë angly bi.

Lëë Mariy chikan Sabely

39 Leñ tse go lëënlëdy lëë Mariy si tu kyedzy nii nche nëz kiy Judea. 40 Aan tsiñee lëë me ptsiñ lidzy Zacarías, lëë me pkëëptyux Sabely. 41 Tsi lëë Sabely biñ nii lëë Mariy xkëëptyux, lëë mëëd nii so noy me bni leñ styoo me, aan wor go kazh lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo me. 42 Tsigo nguiedzy kwnee me chëb me:

—Ni tu kwnaa karty kuuñlay Dios sinak beeñlay Dioosoo, ni sinak beeñlay Dios xiñoo. 43 ¿Cho nakaa parñee kiid kan xñaa Xiñ Dios naa? 44 Por siikñee biñaa nii lëël xkëëptyux, lëë xiñaa ble aan lëë me bni leñ styoon. 45 Dichoosoo nii bniladzyoo nii sak cumplir kchë nii në Dios lool.

46 Tsigo lëë Mariy chëb:

Tyub styoon xlen lo Dios.
47 Ni xle xkyalmbañaa lo Dios nii pteelaa naa.
48 Por lëë Dios psooblo naa nii nakaa tu kwnaa ndoladzy,
aan destye natse lëë meñ kñë lon dichoosoo.
49 Por ndaly kyalnsaak nii no kneetsy Tat Tios lon.
Ntson Tat Tios.
50 Ni tugak kaa xkëstyoo Dios meñ nii xsoob xtiits me.
51 Con xkyalwnabey Dios bnitylo me kchë nii nyuuñtsyey meñ nyaa.
52 Lëë me kwlii kchë meñ xñabey,
ni lëë me blisklaa kchë meñ ndoladzy.
53 Lëë me ptee nii pkiiñ lo meñ nii no lyaadzy,
aan psonëz me meñ rikw singosy.
54 Beeñ me meñ Israel nii ngab lo me yudar,
ni psaanlasty me meñ Israel.
55 Por singo byaan me tiits chop me pxusykoltoo no Abraham ni xtiiy
Abraham nii nare kiid.

56 Tson mëë kwlës Mariy lo Sabely. Loxsye ngo lëë me sey lidzy me.

Lëë Juan Bautist chaly

57 Tsi lëë tse kutsiñ nii lëë xiñ Sabely kaly, lëë me kop tu mëëdpkiy. 58 Aan
kchësy meñ nii no kex childizy me ni meñ lidzy me kutedy lo me porñee xle
meñ nii lëë Dios psaladzy me. 59 Lëë kwloxo xon kpidz, lëë me kuni mëëd
tsobey mëëd, aan kokladzy meñ nii ncholë mëëd Zacarías sinak lë pxosy
mëëd. 60 Per lëë xñaa mëëd chëb:
—Juan no nii kcholë mëëd.
61 Tsigo lëë meñ chëb:
—Per ni tu meñ liidzyoo lëdy singo.
62 Lëë meñ kwnabtiits lo pxosy mëëd con señ, parñee këb xaa dyon xa
kcholë mëëd. 63 Lëë pxosy mëëd kwnab tublë table aan lëë xaa pkëë lo table
ko: “Juan kcholë mëëd.” Aan kchësy meñ psee. 64 Ni wor go kaazhkaa
lëë Zacarías pchilo kwnee stub, aan lëë xaa bislo pteedy xaa skizh lo Dios.
65 Kchësy meñ nii no kex childizy xaa ptsyeb, ni kchë kyedzy nii nche nëz kiy
Judea pso cuent meñ nii kok. 66 Aan kchësy meñ nii biñ ngo xñee:
—¿Cho lë nii kak mëëd re tsi lëë me kroob?
Por nyoo nii lëë Dios nakni me.

Ti nii biily Zacarías

67 Lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo Zacarías aan lëë xaa kwnee nii
psyaab Dios styoo xaa, chëb xaa:
68 Skizh xDios meñ Israel,
por lëë xaa sëëd kteelaa xkyedzy xaa.
69 Lo xtiiy David pchoo tu xaa ndaan nii pxaal xaa kteelaa lëë no.
70 Penaadle pxaal xaa tiits lo xiprofet xaa chëb xaa
71 nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii xtilyni lëë no ni lo kchë xaa nii chaklasty
kan lëë no.
72 Ni nyoo nii pkëstyoo xaa pxusykoltoo no.
Por ngo beeñ xaa cumplir kchë tiits ntson nii kwnee xaa.
73 Lo pxusykoltoo no Abraham chëb xaa
74 nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii xtilyni lëë no, parñee ktsyebty no ksoob no
xtiits xaa,
75 ni ksaan no xtol no ni kpañ no sinak xñabey xaa parñee kchilo kpig no lo
xaa tyub nii kpañ no.
76 Lëë lii, xiñ xiprofet Dios nii sob kpaa kakoo,
por lii nech lo Dios parñee kwiil nëz nii tedy xaa,
77 ni parñee këëboo lo meñ Israel nii lëë Dios ktsily xtol meñ go,
ni lëë xaa kteelaa meñ go lo tol.
78 Porñee tir buen xDios no,
por ngo lëë xaa kxaal tu xaa nii klyañ kpaa sinak xlyañ ngbidz,
79 parñee ksaani xaa lo meñ nii ncheno lo nguey,
ni kluuy xaa xa kpig no lo Dios.
80 Lëë xaa wiñ go kwroob aan nonsyke xtiits Dios kuni kik xaa, ni tañ gaa
kwyo xaa axte tse nii lëë xaa kwnee lo meñ Israel.

2

Lëë Jesús chaly
(Mt. 1:18-25)

1 Leñ tse go lëë xtisy Roma nii pcholë César Augusto kwnabey ktyop lë
meñ nii no kchë kyedzy nii ngab lo xaa. 2 Lëë Cirenio xñabey xtañ meñ Siria
worñee kwyaa cens re. 3 Aan no nii kchësy meñ kyey xkyedzy parñee mer
xkyedzy meñ jkab meñ. 4 Por ngo lëë José pchoo kyedzy Nazaret nii ngab

Galilea par tsi xaa tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judea. Kyedzy ko koly rey David ni lo xtiiy gaa rey David sëëd José. 5 Lëë xaa kwey kyedzy ko parñee siko jkab xaa chop xaa Mariy, por lëë xaa merle ktsiilña me ni lëë gaa me nak xiñle. 6 Aan lëëtyee Belén nche xaa tsiñee lëë tse kutsiñ nii lëë xiñ Mariy kaly. 7 Siko koly xiñ klo Mariy, aan loxsye pchal me mëëd ladx, lëë me kwtiix mëëd laañee xkyëtuu ma, porñee ptsyoldy me posad.

Lëë angly xñee lo xaa nii xkyënap mëkwxiily

8 Kexka chu kyedzy Belén ptseñ bla xaa nii nche nap xpëkwxiily. 9 Aan kolpsye lëë tu xangly Dios ptsiñ lo xaa ni lëë xbini Dios bibëly lo xaa aan tir ptsyeb xaa. 10 Per lëë angly chëb:

—Ktsyebty to, por tiits nii kuuñ kle styoo do ni styoo kchësy meñ syelynin. 11 Lëë xaa nii këmbës to kiid kteelaa lëë do koly leñ xkyedzy David natse. Lëë xaa nak Crist nii xñabey. 12 Tsiñee kan do tu mëëd yeeñ nii nchal ladx nix laañee xkyëtuu ma, lëë do kyeñ nii nli tiits nii niyaa lo do.

13 Aan misme wor go lëë tub yox angly byety kpaa par ktee angly skizh lo Dios xñee angly:

14 ¡Skizh Dios nii sob kpaa!
¡Xtee xaa xkyalnsaak xaa lo kchë meñ nii xleni xaa lo kislyu!

15 Loxsye byëp angly kpaa, lëë xaa nii xkyënap mëkwxiily chëb lo xcombañer:

—Kol tsoo leñ kyedzy Belén tsiin tyon noo nii biidnë Dios lo no.

16 Lëënlëdy lëë xaa si aan tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa kon Mariy ni José ni lëë xaa kon mëëd yeeñ nii nix laañee xkyëtuu ma. 17 Lëë xaa bitiits nii lëë angly kukëb lo xaa cho nak mëëd nii koly. 18 Aan kchësy meñ psee biñ nii bitiits xaa nii xkyënap mëkwxiily. 19 Per lëë Mariy iip bnitylasty Mariy kchë ngo, tugak kwyow styoo me. 20 Lëë xaa nii xkyënap mëkwxiily bi aan lëë xaa ptee skizh lo Dios porñee kon xaa ni biñ xaa kchë nii chëb angly lo xaa.

Lëë Jesús chobey

21 Tse nii ptsiil mëëd xmal, lëë mëëd kwyobey, aan lëë mëëd pcholë Jesús, por destye worñee karty kak xiñ Mariy, lëë angly chëb xa kcholë mëëd.

22 Tsiñee lëë Mariy kwte lo kyalsyañ sinak xñabey xley Moisés, lëë me kwey Jerusalén par tsini me Jesús leñ lidzy Dios. 23 Por leñ kitsy nii kë xley Dios xñee nii kchësy mëëdpkiy klo jkab lo Dios. 24 Lëë me kuksakon nii xñabey xley Dios. Lëë ley xñee nii schilo kokon meñ chop ngog o chop kaa palom lo Dios.

25 Tiemp ko kwyo tu xaa nii pcholë Simeón leñ kyedzy Jerusalén. Buen xaa ni psoob xaa xtiits Dios ni kwëmbës kaa xaa nii lëë Dios kteelaa meñ Israel. Kokni Kyalbini Ntson xaa. 26 Lëë Kyalbini Ntson chëb nii kejty xaa deelñee kandy xaa kiid Crist. 27 Lëë Kyalbini Ntson pxaal Simeón lidzy Dios, aan tsiñee lëë José ni Mariy ptsiñni Jesús par kuuñtsyey xaa nii xñabey ley, 28 lëë Simeón kwteetsy Jesús aan lëë xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:

29 Blaa na, Tat Tios, ketyaa,
por lëën kon nii lëël beeñ cumplir xtiitsoo,
30 ni lëën kon gaa xaa nii kteelaa meñ,
31 ni kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu kan nii lëë xaa pxaaloo.
32 Lëë xaa ksaani lo meñ sit,
ni lëë xaa ksoli meñ Israel.

33 Lëë pxosy Jesús ni lëë xñaa Jesús psee biñ kchë nii kwnee Simeón. 34 Aan loxsye beeñlay Simeón xaa, lëë Simeón chëb lo Mariy, xñaa Jesús:

—Tsiñee lëë mëëd re kñee lo meñ Israel no meñ kpig lo Dios, no gaa meñ
ksaan Dios, ni ndaly meñ klëë lo xaa. 35 Singo mod lëë kchë nii xsya styoo
meñ kak nyoo. Kchë ngo ktsiñ leñ styool sinak nii nyak tu cuchiy nii kchug
xkyalmbañoo.
36-37 Kwyo tu kwnaa nii kwnee xtiits Dios. Ñan pcholë me. Xiñ Fanuel nii
sëëd lo xtiiy Aser kok me. Tap kaly ptsiiptap iz chap me. Ptsiilña me, per
xaktyee kadzy iz pañ tsiil me, aan destye nii kuty tsiil me, ksatyee tse chi me
lidzy Dios par kutiitsni me Dios ni no tse chawdy me par kuuñ ksak me Dios.
38 Lëë Ñan ptsiñ mer worñee lëë Simeón nonee aan lëë me pteedy skizh lo
Dios ni lëë me chëb lo meñ nii lëë mëëd ko kteelaa meñ Israel.

Lëë pxosy Jesús sey Nazaret

39 Loxsye beeñtsyey pxosy Jesús nii xñabey xley Dios, lëë xaa sey par
xkyedzy xaa. Nazaret nii ngab Galilea nak xkyedzy xaa. 40 Aan siko kwroob
Jesús ni siko ptee Dios kyalchak lo xaa ni lëë Dios kokni xaa.

Lëë Jesús chutiitsni maestre

41 Ksatyee iz chi pxosy Jesús paskw Jerusalén. 42 Por ngo, worñee lëë Jesús
kop tsiipchop iz, lëë xaa kwey ksa xaa, por singo nak xcostumbre meñ Israel.
43 Tsiñee lëë lni kwtedy, lëë Mariy ni lëë José bi aan byeñdy xaa nii lëë Jesús
byaan Jerusalén. 44 Nladzy xaa tse sey Jesús lady meñ. Tu kpidz nder kwsë
xaa, per tsiñee konsye xaa nii seydy Jesús lady meñ nii xyuumbey xaa, 45 lëë
xaa bikche sey xaa Jerusalén sikyub xaa Jesús.
46 Axte kwloxo tson kpidz, lëë xaa ptsil Jesús leñ lidzy Dios. Lëë Jesús
noyutiitsni maestre. 47 Aan kchësy meñ psee biñ kchë nii kwnee xaa.
48 Tsiñee lëë Jesús ptsil, psee pxosy xaa, aan lëë xñaa xaa chëb:
—Xiñ, ¿penak nii psaksil lëë noo? Mban pkyëkyuub noo lii.
49 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak kwëkyub to naa? ¿Pe nandy to nii mastre precisy kyën tsiiñ leñ
lidzy Dios?
50 Per byeñdy pxosy Jesús penak kwnee xaa singo.
51 Lëë xaa sey Nazaret ksa xaa, ni lëë Jesús kaa psoob xtiits pxosy, aan
bnitylasty xñaa xaa kchë ngo. Tugak kwyow styoo me. 52 Siko kwroob Jesús
ni siko kwyo xkyalcheñ xaa aan ble Dios ni ble meñ lo xaa.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1-2 Tsiiñle iz kok nii nak Tiberio xtisy Roma worñee lëë xiñ Zacarías nii
pcholë Juan bislo xluuy xtiits Dios. Lëë Poncio Pilato xñabey xtañ meñ Judea
tiemp ko. Lëë Herodes xñabey Galilea, lëë betsy Herodes nii lë Felip xñabey
Iturea ni Traconite, lëë Lisanias xñabey xtañ meñ Abilinia, ni lëë Anás ni
Caifás nak pxosy nii mastre non. Tiemp ko lëë Dios kwnee lo Juan tañ. 3 Aan
lëë Juan kukëb lo kchë meñ nii no kexka chu kiigwpee Jordán nii no nii
ktikche meñ styoo lo Dios ni chobnis meñ, parñee ktsily Dios xtol meñ. 4 Lëë
Juan nak xaa nii xseety profet Isaías worñee pkëë xaa leñ xlibre xaa:
Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee lo meñ tañ, këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.
5 Kchësy laañee kë yoo kyaktsë,
ni kchësy laañee sob kiy kyak tubli,

kchësy nëz nii xtee vuelt kchooli,
ni kchë kyeech nii no lo nëz kyaktsë.
6 Ni kchësy meñ kan kiid xaa nii kteelaa meñ.”
7 Tsiñee lëë meñ xtsiñ par kchoobnis Juan meñ, lëë xaa xñee lo meñ:
—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në nii lëë do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios?
8 Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëë do ptikche styoo do lo Dios. Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen schilo kuñ Dios kyo re xiñ Abraham. 9 Ni lëë kiib yag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex, aan lëëw tso lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios.
10 Tsigo lëë meñ chëb:
—Kwnë pe cos kuuñtsyeey noo.
11 Lëë Juan chëb:
—Deelñee chap to chop nëz ladx, kol ktee tub nëzo lo meñ nii kindy xab. Ni deelñee chap to nii ktyaaw, kol ktee nii kaw meñ nii kindy pe kaw.
12 Wi bla xaa nii xtop tumi nii xyey Roma big chobnis, aan lëë xaa chëb lo Juan:
—Maestre, lëë nook, ¿pe cos kuuñtsyeey noo?
13 Lëë Juan chëb:
—Kol nab tumi nii nonguial kñab to. Ksaksidy to meñ.
14 Wi bla soldad kwnabtiits lo Juan chëb:
—Aan lëë nook, ¿pe cos kuuñtsyeey noo?
Lëë Juan chëb:
—Klady to xcheñ meñ, ni ktsebty to meñ, ni jkëëkiydy to meñ deelñee karty pe kuñ meñ. Kol tso conforme nii chazh to.
15 Kchësy meñ psee biñ nii kwnee Juan, aan nladzy meñ neñdy lëë Juan nak Crist nii no kxaal Dios. 16 Per lëë Juan chëb lo meñ:
—Nli naa xchoobnis lëë do con nis, per lëë xaa nii kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëë xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Por mastre non xaa lon, ni parñee sinchuñaa kxakaa tuukidy lab xaa xkiiñdyaa. 17 No xpal xaa ña xaa par kuñ nyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëë xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëë xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.
18 Ndaly mod kwnee Juan lo meñ worñee bluuy xaa xtiits Dios. 19 Axte lo rey Herodes kwëntseeb Juan, chëb xaa: “Nody nii tsonil Herodías, por tsiil betsyoo Felip nak me.”
Ni lëdy kaa por ngosy kwëntseeb xaa lo Herodes, sink wi por kchë cos mal nii beeñtsyey Herodeso. 20 Per psaandy Herodes xtol, sink lëëw beeñ ktyalyre xaa worñee lëë xaa kwloo Juan skiib.

Lëë Jesús xchobnis
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Wi Jesús kwchobnis worñee no kchoobnis Juan kchësy meñ. Aan mentre noyutiitsni Jesús Dios, lëë kpaa byaly 22 aan lëë xKyalbini Ntson Dios sëëd sëëb sinak tu palom byab lady xaa. Ni lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:
—Lii nak xiñaa. Xkëstyoon lii. Naa kwlel.

Pxusykoltoo Jesús
(Mt. 1:1-17)

23 Kalyptsii iz Jesús worñee lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios. Nladzy meñ nii xiñ José kok Jesús. Lëë José nak xiñ Elí, 24 lëë Elí nak xiñ Matat, lëë Matat nak xiñ Leví, lëë Leví nak xiñ Melqui, lëë Melqui nak xiñ Jana, lëë Jana nak xiñ José, 25 lëë José nak xiñ Matatías, lëë Matatías nak xiñ Amós, lëë Amós nak

xiñ Nahúm, lëë Nahúm nak xiñ Esli, lëë Esli nak xiñ Nagai, 26 lëë Nagai nak xiñ Maat, lëë Maat nak xiñ Matatías, lëë Matatías nak xiñ Semei, lëë Semei nak xiñ Josec, lëë Josec nak xiñ Judá, 27 lëë Judá nak xiñ Joanán, lëë Joanán nak xiñ Resa, lëë Resa nak xiñ Zorobabel, lëë Zorobabel nak xiñ Salatiel, lëë Salatiel nak xiñ Neri, 28 lëë Neri nak xiñ Melqui, lëë Melqui nak xiñ Adi, lëë Adi nak xiñ Cosam, lëë Cosam nak xiñ Elmadam, lëë Elmadam nak xiñ Er, 29 lëë Er nak xiñ Jesús, lëë Jesús nak xiñ Eliezer, lëë Eliezer nak xiñ Jorim, lëë Jorim nak xiñ Matat, 30 lëë Matat nak xiñ Leví, lëë Leví nak xiñ Simeón, lëë Simeón nak xiñ Judá, lëë Judá nak xiñ José, lëë José nak xiñ Jonam, lëë Jonam nak xiñ Eliaquim, 31 lëë Eliaquim nak xiñ Melea, lëë Melea nak xiñ Mena, lëë Mena nak xiñ Matata, lëë Matata nak xiñ Natán, 32 lëë Natán nak xiñ David, lëë David nak xiñ Isaí, lëë Isaí nak xiñ Obed, lëë Obed nak xiñ Booz, lëë Booz nak xiñ Sala, lëë Sala nak xiñ Naasón, 33 lëë Naasón nak xiñ Aminadab, lëë Aminadab nak xiñ Admin, lëë Admin nak xiñ Arni, lëë Arni nak xiñ Esrom, lëë Esrom nak xiñ Fares, lëë Fares nak xiñ Judá, 34 lëë Judá nak xiñ Jacob, lëë Jacob nak xiñ Isaac, lëë Isaac nak xiñ Abraham, lëë Abraham nak xiñ Taré, lëë Taré nak xiñ Nacor, 35 lëë Nacor nak xiñ Serug, lëë Serug nak xiñ Ragau, lëë Ragau nak xiñ Peleg, lëë Peleg nak xiñ Heber, lëë Heber nak xiñ Sala, 36 lëë Sala nak xiñ Cainán, lëë Cainán nak xiñ Arfaxad, lëë Arfaxad nak xiñ Sem, lëë Sem nak xiñ Noé, lëë Noé nak xiñ Lamec, 37 lëë Lamec nak xiñ Matusalén, lëë Matusalén nak xiñ Enoc, lëë Enoc nak xiñ Jared, lëë Jared nak xiñ Mahalaleel, lëë Mahalaleel nak xiñ Cainán, 38 lëë Cainán nak xiñ Enós, lëë Enós nak xiñ Set, lëë Set nak xiñ Adán, aan lëë Adán nak xiñ Dios.

4

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Loxsye kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëë xaa bi chu kiigwpee Jordán, aan lëë Kyalbini kuni xaa tañ. 2 Aan ksa choow kpidz nii kwyo xaa tañ go pkaal xaatox xaa. Ni tu pe tawdy xaa. Por ngo, tsiñee lëë xaa kwlaañ, 3 lëë xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

4 Per lëë Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ.”

5 Loxsye ngo lëë xaatox kuni Jesús tu kik kiy aan ketyle bluuy xaa kchë kyedzy nii nche lo kislyu lo Jesús, 6 aan lëë xaa chëb:

—Snetsyaa kchë kyedzy ni cos non nii no lo kislyu lool, por lëë Dios bneetsyo lon aan lëëw ktedyaa lo xaa nii klyañ styoon. 7 Deelñee soxiboo lon, lëëw knetsyaa lool.

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

9 Lëë xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëë xaatox blëp xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ni lëë xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee Xiñ Dios nakoo, kwyas nu, 10 por leñ xkitsy Dios xñee: “Lëë Dios kxaal xangly kakni lii. 11 Lëë angly kñaasy lii con ña, parñee lasty kyo niyoo.”

12 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

13 Tsiñee konsye xaatox nii chilodre kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa psaan Jesús tu tiemp.

Lëë Jesús xtsiñ xtañ meñ Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 No Kyalbini Ntson leñ styoo Jesús, lëë xaa ptsiñ Galilea, aan tyub tañ go
xseety meñ xaa. 15 Kchë ktoo nii kwtedy xaa bluuy xaa xtiits Dios, ni kchë
gaa meñ kwyo xfavor xaa.

Psaldy meñ Nazaret Jesús
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Lëë Jesús kwey Nazaret. Kyedzy ko kwroob xaa. Aan lëë xaa kwey ktoo
tse nii xiladzy meñ Israel, por wal nii singo nak xcostumbre xaa, ni lëë xaa
kwsoli par klab xaa kitsy nii kë xtiits Dios. 17 Lëë xaa kwnaasy kitsy nii pkëë
profet Isaías aan lëë xaa byub laañee xñee:
18 Lëë xKyalbini Ntson Dios nakni naa,
por lëë xaa kwle naa par kanin xtiits xaa lo meñ mban.
Lëë xaa pxaal naa kaklaan xaa nii no skiib,
ni kxalyaa lo meñ nii chandy,
ni kchoobladzyaa styoo meñ nii no kyalnë.
19 Ni lëën syely këp lo meñ nii lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kteelaa meñ.
20 Loxsye ptse Jesús libre, lëëw pko xaa ña xaa nii xkyë tsiiñ leñ ktoo aan
lëë xaa kwsob. Kchë meñ nii nche siko buy lo xaa. 21 Tsigo lëë xaa chëb lo
meñ:
—Misme natse lëë kchë nii blabaa lo do kok cumplir.
22 Kchë meñ kwyo xfavor Jesús ni kchë meñ psee biñ kchë tiits ngui nii
kwnee Jesús. Aan xñee meñ:
—¿Pe lëdy lëë xiñ José ngue nayak?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Neñdy snë do tiits re lon: “Doctor, beeñ lii rmedy.” Ni snë do lon: “Kchësy
nii ptsyon noo beeñtsyeyoo leñ kyedzy Capernaum, beeñtsyeyo xkyedzyoo.”
24 Ni lëë gak xaa chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak
profet, xsaldy meñ xaa. 25 Nli xñen nii ndaly kwnaa viud kwyo Israel xtiemp
profet Elías worñee byabty kyo tson iz grol, aan tyub tañ go kwyo kpiñ. 26 Per
ni tu lo kwnaa viud nii no Israel pxaaldy Dios Elías, sink lëë xaa pxaal Dios
lo tu kwnaa Sarepta nii ngab Sidón. 27 Singo gak xtiemp profet Eliseo ndaly
xaa nii byodz lady kwyo Israel, per ni tu xaa byakty. Xaktyee tu xaa Siria nii
pcholë Naamán byak.
28 Tsiñee lëë kchësy meñ nii no leñ ktoo biñ ngo, per nli busy blëë meñ lo
xaa. 29 Aan lëë meñ kwlii xaa kyedzy. Kuni meñ xaa tu kik kiy klaa parñee
kchon meñ xaa siko. Chex kiy go nche kyedzy. 30 Per lëë Jesús kwtedy lady
meñ aan lëë xaa si.

Xaa nii kwyo kyalbini mal styoo
(Mr. 1:21-28)

31 Lëë Jesús kwey Capernaum nii ngab Galilea, aan tsi lëë tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ kol, lëë xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. 32 Psee meñ biñ kchë nii
bluuy xaa, porñee si xñee xaa xñabey xñee xaa.
33 Aan lëë tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo no leñ ktoo. Lëë xaa
kwchuptsyë chëb xaa:
34 —Psaan noo. ¿Penak xkaaloo lëë noo, Jesús Nazaret? ¿Pe sëëd knitylool
lëë noo yak? Xyuumbeyaa lii ni nanaa nii lii nak Xiñ Ntson Dios.
35 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, chëb xaa:
—¡Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

Lëë kyalbini mal go pchon mguiy go lyu, aan lëëw pchoo. Ni tu pe beeñdyo mguiy go. 36 Kchësy meñ ptsyeb aan xñee meñ:
—¿Xa nak kchë cos re? ¡Axte lo kyalbini mal xñabey xaa re aan lëëw xchoo!
37 Aan tyub tañ go masyke lë Jesús xseety meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Tsi lëë Jesús pchoo ktoo, lëë xaa kwey lidzy Simoñ, aan lëë xñaatsaap Simoñ xsyaknë, no me xlyëë. Aan lëë xaa chëbo lo Jesús. 39 Lëë Jesús kwxinchuñ buy lo me aan loxsye kwëntseeb xaa lo xlyëë, lëëw pchoo ni lëë gaa me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Ndaly meñ xsyaknë byak
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Tsiñee lëë ngbidz kwyaasy, lëë meñ kuni kchëlo xaa xsyaknë lo Jesús, aan lëë xaa pxob ña xaa kik kchë meñ go, ni kchë gaa meñ go byak. 41 Ni ndaly leñ styoo meñ nii nche siko pchoo kyalbini mal nii chuptsyë, xñee:
—Lii nak Xiñ Dios.
Per lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go. Blaady xaa nyeew, porñee nan kchë kyalbini mal go nii lëë Jesús nak Crist nii no kiid.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo
(Mr. 1:35-39)

42 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús kwey tublad chu kyedzy laañee ni tu cho kindy. Per lëë meñ kukyub xaa, aan lëë xaa ptsil lo meñ. Kokladzy meñ ngwëës meñ xaa parñee mbidy xaa, 43 per lëë xaa chëb:
—No nii kateedyaa stubla kyedzy par kluyaa xa nak xkyalwnabey Dios, por par ngo syelyaa.
44 Singo kwtedy Jesús xtañ meñ Judea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo.

5

Xaa nii kwnaasy ndaly mël
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Tu vuelt lëë Jesús so chu nistoo nii lë Genesaret, aan singootyee xtaagw kchësy meñ nii chakladzy kon xtiits Dios. 2 Lëë Jesús kon nii lëë chop barkw nche nlety chu nis, porñee lëë xpixwano no kiib kyex nii xkaa mël. 3 Lëë Jesús kwyëp leñ tu barkw nii nak xcheñ Simoñ, aan lëë xaa kwnabey kwsosit barkw chu nis. Loxsye ngo lëë xaa kwsob leñ barkw aan lëë xaa bluuy xtiits Dios lo meñ. 4 Tsiñee lëë xaa lox kwnee lo meñ, lëë xaa chëb lo Simoñ:
—Kuni barkw laañee nxity, aan kol kchon xkyex to par kñaasy to mël.
5 Tsigo lëë Simoñ chëb:
—Maestre, tyub kyool pkyëë noo tsiiñ, aan bñaasty noo mël. Per ya ke nii lii dyon xñeew, lëën kchon kyex lo nis.
6 Tsiñee lëë xaa pchon kyex, per nii ndaly mël busy pkaa, axte pchos xkyex xaa. 7 Por ngo lëë xaa kwloo señ lo xcombañer xaa nii no stu leñ barkw parñee kuñ xaa go xaa yudar. Lëë xaa go kwey aan chop xbarkw xaa byaktsë axte xkiitsyo lo nis. 8 Tsiñee lëë Simoñ Pedre kon kchë ngo, lëë xaa psoxib lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Psaan naa, xey, por tu ngoptol nakaa.
9 Singo chëb Simoñ porñee ptsyeb xaa ksa xaa meñ nii kon kchë mël nii kwnaasy xaa. 10 Ni wi gaa Santiagw ni Juan ptsyeb. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Ksa xaa Simoñ xkyë tsiiñ. Per lëë Jesús chëb lo Simoñ:

—Ktsyeebtyoo. Por destye natse kñaastroo mël, sink lëël kluuy xtitsaa lo meñ.
11 Loxsye psotsey xaa barkw chu nis, nche gak kchë xtsiiñ xaa, lëë xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa xsyaknë
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Tu tse lëë Jesús so tu leñ kyedzy, tsiñee lëë tu xaa xsyaknë nii xyodz lady ptsiñ. Lëë xaa psoxib ni lëë xaa pkiitsy kë lyu kon xaa Jesús, aan lëë xaa chëb:
—Xey, pe nëëdyoo beeñ kyak naa.
13 Lëë Jesús pxob ña kik xaa chëb:
—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.
Wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak. 14 Aan lëë Jesús chëb kazh lo xaa:
—Ni tu cho lo këëbtylo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kaknan kchësy meñ nii lëël byak.
15 Sisi gaa tse lëë meñ nii chon nii chuuñtsyey Jesús xtyaly, ni lëë meñ chijkëëtyag xtiits xaa, ni lëë meñ chi par kuuñ kyak xaa meñ. 16 Per ndaly vuelt xchooxso Jesús par kutiitsni xaa Dios laañee kindy meñ.

Lëë tu xaa xsyaknë xyak
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Lëë stu tse lëë bla xaa fariseo ni bla maestre ley nii sëëd nëz xtañ meñ Galilea, ni Judea ni Jerusalén kusob laañee no kluuy Jesús xtiits Dios. Lëë Dios nakni Jesús. Por ngo chuuñ kyak xaa xaa xsyaknë. 18 Siko kuni meñ tu xaa xsyaknë nii kë yag lo xaa. Tyub lady xaa xsyaknë go kutoo. Kokladzy meñ nsyëëbni meñ xaa leñ yu par kix meñ xaa lo Jesús. 19 Per pchilody ndyedyni meñ xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. Por ngo lëë xaa kwyëp kik yu, aan lëë xaa kwtob bla tej, aan nëz laa nyaly go blity xaa xaa xsyaknë go par ktsiñ xaa lo Jesús. 20 Tsiñee lëë Jesús kon nii xniladzy meñ nii ptsiñni xaa xsyaknë go nii lëësy Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë, lëë Jesús chëb lo xaa xsyaknë:
—Xiñ, lëë kchë xtoloo bily.
21 Tsigo nladzy maestre ley ni xaa fariseo: “¿Cho nak xaa gue nii xko xaa falt lo Dios? Dios sye xtsily xtol meñ.”
22 Per lëë Jesús byeñ kchë nii no ksya styoo xaa go aan lëë xaa chëb:
—¿Penak nii xsya tol do? 23 Schilo këpaa lo meñ xsyaknë: “Lëë kchë xtoloo bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? 24 Per lëën kluy lo do gaanoo nii lëë mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.
Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xaa nii kutoo go:
—Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.
25 Wor go kazh xña lo meñ lëë xaa nii kutoo go kuxche, lëë xaa blis xta xaa, aan lëë xaa sey lidzy xaa, xtee xaa skizh lo Dios. 26 Kchësy meñ nii nche siko psee kon nii beeñtsyey Jesús, aan lëë meñ ptee skizh lo Dios xñee meñ:
—Tu kyalntson nrii ptyon no natse.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Loxsye ngo lëë Jesús bi siko, aan lëë xaa kon tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma. Leví pcholë xaa go. Lëë xaa sob laañee chikni meñ tumi. Lëë Jesús chëb lo xaa:
—Tënal naa.

28 Lëë Leví kuso, aan nche gak kchë xtsiiñ xaa, lëë xaa sinal Jesús.
29 Lëë Leví beeñlo tu niskwaan par Jesús. Aan ndaly xaa nii xtop tumi nii
xyey Roma ni stubla meñ kwsob kwi Jesús. 30 Por ngo lëë xaa fariseo ni lëë
maestre ley bislo kwneenë xpëëdscuel Jesús, chëb xaa:
—¿Penak nii chawni do ni chini do ksa do xaa nii xtop tumi nii xyey Roma
ni meñ ngoptol?
31 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa
nii chuñ rmedy. 32 Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub meñ nii
no xtol parñee kpikche styoo meñ go lo Dios.

Ndaly nii bitiits Jesús lo meñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Tsigo lëë meñ chëb lo Jesús:
—Kchësy xaa nii no xlad Juan gon ni xaa nii no xlad xaa fariseo chawdy
xaa par kuuñ ksak xaa Dios, per lëë xpëëdscueeloo masyke wagw no xaa.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe mod lika nayak ksaan xaa nii chi tu kyalwtsiilña xkyon par kteenë
xaa deelñee bii nche xaa nii ptsiilña? 35 Per sitsiñ tse nii lëë xaa ptsiilña kpi.
Tsigolye nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalnë meñ.
36 Lëë gak Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:
—Ni tu cho xchugty tublë xab kub par kyëtë tu ladx yoox, por deelñee
kchug meñ xab kub, lëëw xiñ, ni xtsiildy kaa ladx yoox nii kyëtëw ladx kub.
37 Ni xtyëëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, por lëë nip kub xchos
kyeg yoox, aan lëëw xiñ chopo. 38 Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub.
39 Ni ni tu cho chidy nip kub loxsye xtyoow nip nii pyexle, por kchë meñ xñee
nii mastre nizh nip nii pyexle.

6

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Lëë Jesús sitedy tu lo kwaakon tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. Aan lëë
xpëëdscuel xaa pchoow xobxtily parñee kwii xaa xobxtily kaw xaa. 2 Per lëë
bla xaa fariseo chëb lo xaa:
—¿Penak nii chuuñtsyey do tu cos nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ?
3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe karty klab to kitsy nii xñee xa beeñtsyey rey David ksa xcombañer
xaa worñee kwlaañ xaa? 4 Lëë xaa gon kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëë xaa
taw kyaxtily nii nak lay ksa xcombañer xaa, nikxe nii nonsy pxosy nonguial
kaw kyaxtily go.
5 Ni lëë gak Jesús chëb:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

Mguiy nii mbañdy ña
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Lëë stu tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, lëë Jesús kukluuy xtiits Dios lo meñ
leñ ktoo, aan lëëtyee lëë tu xaa xsyaknë nii mbañdy ñali no leñ ktoo. 7 Ni lëë
maestre ley gaa ni lëë xaa fariseo nche kleetsy dyon pe syuuñ kyak Jesús xaa
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, parñee tso pe cos jkëëkiy xaa Jesús. 8 Per como
nan Jesús pe cos no kik xaa go, lëë xaa chëb lo xaa nii mbañdy ña:
—Kuso aan kwso groltyee nu.

Lëë xaa xsyaknë go kwsoli. 9 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:
—Kol në dyon pe nonguial kak buen tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, ote nonguial yak kak mal. ¿Pe nonguial dyon klaa no kety tu meñ, ote nonguial yak kteelaa no meñ?
10 Lëë xaa buy lo kchë meñ nii nche siko, aan lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:
—Ptsiily ñal.
Lëë xaa xsyaknë go psoob xtiits xaa, aan lëë ña xaa byaktsey. 11 Per no xaa nii tir blëë, aan lëë xaa bislo bitiits xaa dyon xa ksaksi xaa Jesús.

Lëë Jesús xkwe xaa nii kak apostle
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Misme gak leñ tse go lëë Jesús kwey tu kiy, aan tyub kyool bitiitsni xaa Dios. 13 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë xaa kwtsyetsy kchë xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa kwle tsiipchop xaa nii kak apostle. 14 Lëë lë ksa xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ni Ndresy betsy Simoñ, ni Santiagw, ni Juan, ni Felip, ni Bartolomé, 15 ni Mateo, ni Max, ni Santiagw xiñ Alfeo, ni Simoñ nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista, 16 ni Judas betsy Santiagw, ni Judas Iscariote, xaa nii pko Jesús ña xaa xñabey.

Ndaly meñ xsyaknë xyak
(Mt. 4:23-25)

17 Lëë Jesús byety kiy ksa apostle, aan lëë xaa kwlës tu lo letsy. Ndaly meñ nii no xlad xaa ptsiñ siko ni ndaly meñ Judea, ni meñ Jerusalén ni ndaly meñ nii no tyub chu nistoo nii lë Tiro ni Sidón ptsiñ. Kchësy meñ go kwey par jkëëtyag meñ go nii xluuy Jesús ni parñee kuñ xaa meñ go rmedy. 18 Beeñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksi kyalbini mal. 19 Kchë meñ kokladzy nsyeñ Jesús, porñee byeñ meñ nii lëë Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuuñ kyak xaa kchë meñ xsyaknë.

Kyalwle ni kyalnë
(Mt. 5:1-12)

20 Lëë Jesús buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Dichos to nii prob to, por lëë do sëëb laañee xñabey Dios.
21 'Dichos to nii kindy pe kaw do nina, porque sitsiñ tse nii lëë do kyëly.
'Dichos to nii choon do nina, porque sitsiñ tse nii lëë do kxidzy.
22 'Dichos to tsiñee kaklasty meñ kan meñ do, ni tsiñee kwii meñ do kyedzy, ni tsiñee kotsyetsy meñ do, ni tsiñee kpixladzy meñ kan do sinak nii nyak to tu xaa mal porñee xsoob to xtiits mguiy nii pxaal Dios. 23 Kol kle ni kol ko nguiool styoo do tse nii ktsyool do kchë ngo, por lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ do kpaa. Ni siñee xsaksi gak meñ lëë do psaksi pxosy meñ kchë profet nii biid penaadle.
24 'Chooksye lëë doy nii nak to rikw, por lëë do kwaal nii no jkaa do.
25 'Chooksye lëë doy nii xlyaañdy to nina, por so tse nii lëë do tedy kpiñ.
'Chooksye lëë doy nii xidzy to nina, por so tse nii lëë do koon por kyalnë.
26 'Chooksye lëë doy tsiñee xlisklaa meñ do, por singo gak blisklaa pxusykoltoo meñ kchë profet wnee xuuy nii biid penaadle.

Kyalwkëstyoo
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Per lëën xñe lo do, kchësy to siñee xkëëtyag to xtitsaa, nii jkëstyoo do meñ nii xlëë lo do, ni kuñ do kyalbuen lo meñ nii chaklasty kan lëë do. 28 Kol ktikche tiits buen lo meñ nii xkyë lo do, ni kol nab nii kakni Dios meñ nii

xkotsyetsy lëë do. 29 Deelñee kiswee meñ tublad kwesyoo, wi stublado ptee
kiswee meñ. Ni deelñee no cho chakladzy kla xchakeetoo, blaa koy xaa wi
xmaankwoo. 30 Ni deelñee kñab meñ tu cos lool, ptedyo. Ni deelñee kla meñ
tu cos lool, kuuñkiydylo. 31 Kol kan meñ sinak chakladzy to kan meñ do.

32 'Deelñee xaktyee meñ nii xkëstyoo gak lëë do xkëstyoo do, pa nondyo.
Por singo gak chuuñtsyey kchë meñ ngoptol. 33 Ni deelñee xaktyee gak lo
meñ nii buen lo do chuñ do kyalbuen, pa nondyo. Por singo gak chuuñtsyey
meñ ngoptol. 34 Deelñee xaktyee lo meñ nii xyeñ do schilo kizh xkutiñ do,
pa nondyo. Por singo chuuñtsyey meñ ngoptol. Tsiñee xkutiñ xaa tu cos,
xkyëmbës xaa ktikche meñ favor go. 35 No nii jkëstyoo do meñ nii xlëë lo do,
ni no nii kuñ do buen. Ni no nii kutiñ do cos, per kyëmbësty to nii ktikche
meñ favor go lo do, tsiin nroobre nii jkaa do lo Dios nii sob kpaa ni lëë gaa
to kak xiñ xaa. Buen xaa, lëë xaa chakni meñ nii xsakty styoo ni meñ mal.
36 Kol jkëstyoo meñ sinak nii xkëstyoo Tat Tios lëë do.

Jkëëkiydy to meñ
(Mt. 7:1-5)

37 'Kseejty to meñ tsiin kseejty Dios lëë do, ni jkëëkiydy to parñee jkëëkiydy
Dios to. Kol knityladzy falt nii xko meñ lo do tsiin ktsily Dios xtol do. 38 Kol
kteedy nii jkiiñ meñ tsiin knee Dios nii jkiiñ do. Lëë xaa ktiix nii kneetsy xaa
lo do aan axte kpixo chu medid. Sinak nii xtiixak to nii xtee do lo xcombañer
do ktiix Dios nii kneetsy xaa lo do.

39 Aan lëë gak Jesús bitiits nrii chëb:

—¿Pe schilo nawen kluuy xaa ni xñady lo nëz lo stu xaa nii chandy? ¿Pe
lëdy nayak sikyab xaa leñ tu kyeech chop xaa? 40 Mastre chak maestre lo
mëëdscuel, per tsi lëë mëëdscuel lox xseedy, lëë xaa chak sinak chak xmaestre
xaa.

41 '¿Penak xseel chanoo tublë kizh wiñ nii no lo betsyoo, aan xyeñdyoo nii
mastre ngol tublë yag nii no lool? 42 ¿Xa kchilo këëboo lo betsyoo: "Kwlës
dyon, beetsy, kwin kizh wiñ nii no lool", deelñee xyeñdyoo nii mastre ngol
yag nii no lool? Kseedyoo meñ, sink klo kwlii yag ngol nii no lool, tsiin kchilo
kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo betsyoo.

Por xnex yag kyuumbey meño
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni kyëdy nex buen lo yag nii buendy.
44 Por xnex yag xyuumbey meñ yag. Xkyëdy yegw lo yakitsy, ni xkyëdy uv lo
sars. 45 Tiits buen xñee xaa nii buen no styoo xaa, per lëë xaa mal, tiits mal
xñee xaa, porñee mal no styoo xaa. Ni kchë gaa nii no leñ styoo meñ xchoo
chuw meñ.

Xaa nii xsoob tiits ni xaa nii xsoobtyo
(Mt. 7:24-27)

46 '¿Penak xñee do nii naa nak xaa nii xñabey lo do, aan chuuñtsyeydy to
nii xñen? 47 Lëën kniy cho nak sinak meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyey
nii xñen. 48 Nak meñ go sinak tu xaa nii kwteeñ nxity lo kyo par tsaa lidzy.
Aan tsiñee lëë nis kok naal kiigwpee, lëë nis kutsib axte chilidzy xaa, per
beeñ kxisty niso, porñee tsiitsy sobo. 49 Per lëë meñ nii xkëëtyag xtitsaa aan
chuuñtsyeydyo nak meñ go sinak tu xaa nii psaa lidzy nëb lo lyu aan kwteeñdy
xaa. Aan tsiñee lëë nis kok naal kiigwpee, lëë nis kutsib axte chilidzy xaa, lëë
nis pchon lidzy xaa aan kazhka kwnitylow.

7

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos soldad (Mt. 8:5-13)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa sey Capernaum. 2 Siko kwyo tu xaa nii
xñabey lo tubtsoon soldad Roma, aan lëë tu xmos xaa kwxaaknë. Tir xkëstyoo
xaa mos ko, per lëë mos no nëz kyalkuty. 3 Tsiñee lëë xaa biñ nii lëë meñ
xsocuent nii chuuñtsyey Jesús, lëë xaa pxaal bla xaa kol nii xñabey lo meñ
Israel sinab nii tsikuuñ kyak Jesús xmos xaa. 4 Lëë xaa kol go kwey aan lëë
xaa kwnab nii tsi Jesús, chëb xaa:

—Chigal nii kuñoo soldad xñabey re yudar, 5 por xkëstyoo xaa meñ xkyedzy
noo. Lëë xaa psaa xiktoo noo.

6 Lëë Jesús sinal, per tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chilidzy soldad nii xñabey, lëë
soldad pxaal bla xamigw kukëb lo xaa:

—Ko tsiiñdyaa lool, por cho naktyaa parñee sëëboo leñ lidzyaa. 7 Por ngo nii
byaxtyaa nyelyaa yuubaa lool. Pxaal tiits parñee kyak xmosaa. 8 Por deel naa
no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa
mandad chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa chiid xaa. Singo gak xmosaa
tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

9 Psee Jesús biñ ngo, aan lëë xaa chëb lo meñ nii nal xitsy xaa:

—Nli xñen nii karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak
xniladzy xaa re.

10 Tsiñee lëë xaa nii kunee lo Jesús ptsiñ chu yu, lëë mos nii xsyaknë tselye
byak.

Lëë Jesús chuuñ kpañ xiñ tu kwnaa viud

11 Loxsye ngo lëë Jesús si tu kyedzy nii lë Naín ksa xpëëdscuel aan ndaly
meñ kunal xaa. 12 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chu kyedzy, lëë xaa kon nii lëë
meñ sijkeetsy tu xiñgan tu kwnaa viud. Mëëd tusy kok xaa wiñ go lo xñaa,
aan singootyee ndaly meñ sinal me wkeetsy. 13 Lëë Jesús pkëstyoo kwnaa go
aan lëë xaa chëb lo me:

—Koondyoo.

14 Lëë xaa big kwseñ xaa chu yaglan, aan lëë xaa nii nxob yañoo kwche tse.
Loxsye ngo lëë xaa chëb lo mëëd kuty ko:

—Xaa wiñ, lool xñen, ¡kuxche!

15 Lëë xaa wiñ nii kuty ko kwsobli ni lëë xaa kwnee, aan lëë Jesús psaan
xaa lo xñaa xaa. 16 Kchësy meñ nii kon ngo psee ni ptee skizh lo Dios, xñee:

—Lëë tu profet kwlañche lo no, ni lëë Dios sëëd kuñ meñ yudar.

17 Aan tyub Judea ni kchë kyedzy nii nche nëz tañ go bitiits meñ nii
beeñtsyey Jesús.

Meñ nii chini xtiits Juan Bautist (Mt. 11:2-19)

18 Lëë xpëëdscuel Juan bitiits kchë ngo lo Juan. Por ngo lëë Juan kwtsyetsy
chop xpëëdscuel, 19 aan lëë Juan pxaal xaa lo Jesús par kñabtiits xaa dyon pe
lëë Jesús nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbës xaa. 20 Lëë xaa nii
pxaal Juan chëb lo Jesús:

—Lëë Juan Bautist pxaal lëë noo par kñabtiits noo dyon pe lii nak xaa nii
kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbëës noo.

21 Wor go kazh lëë Jesús beeñ kyak ndaly meñ xsyaknë ni lëë xaa beeñ kyak
meñ nii no kyalbini mal leñ styoo ni meñ nii xñady lo.

22 Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel Juan:

—Kol kyey, aan kol kutiits kchë nii kon do ni biñ do lo Juan. Kol këb nii lëë
meñ nii xñady lo chan, ni lëë meñ nii në niy xsyë, ni lëë meñ nii xyodz lady
xyak, ni lëë meñ nii xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ, ni lëë kchë meñ nii
ni tu pe chapty xkëëtyag xtiits Dios. 23 Ni kol këb: Dichos meñ nii jkandy kik
kan naa.
24 Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan bi, lëë Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb
xaa:
—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii
nëz re nëz rek xni me? 25 Aan deelñee kukuydy to ngo, ¿pe cos kukuy do? ¿Pe
kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy sye rey no
xaa nii nakw ladx non ni xaa nii mbëë mbañ. 26 Kol në dyon pe cos kukuy
do. ¿Pe kukuy do tu profet yak? Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet
nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. 27 Lëë Juan xseety kitsy nii kë xtiits
Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.
28 Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak
Juan. Per lëë laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.
29 Kchësy meñ pkëëtyag nii kwnee Juan aan axte wi xaa nii xtop tumi nii
xyey Roma byeñ xa nak xkyalwnabey Dios. Por ngo lëë xaa kwchobnis
lo Juan. 30 Per lëë xaa fariseo ni maestre ley kwchobnisty xaa lo Juan.
Kwxaakty xaa kyalnsaak nii pxaal Dios.
Chëb kaa Jesús:
31 —¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp dyon? 32 Nak meñ nii no natiemp
gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe kity laañee chak kiy aan xñee xaa lo
xcombañer xaa: “Biily noo flaut aan byëëdy to, ni biily noo ti nii së mban
aan biiñdyak to.” 33 Por na nii biid Juan xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo
xaa, porñee tawdy xaa kyaxtily ni kowdy xaa viñ. 34 Lëë na nii lëë mguiy nii
pxaal Dios chaw ni chi viñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa gue ni ngonip
xaa, ni xñee do nii lëë xaa xtsiil lsa meñ ngoptol ni meñ nii xtop tumi nii xyey
Roma. 35 Per por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Lëë Jesús kwey lidzy Simoñ

36 Lëë tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy xaa par kaw Jesús, aan lëë Jesús sob lo
mezh. 37 Tsiñee lëë tu kwnaa ngoptol nii no leñ kyedzy ko biñ nii lëë Jesús
ptsiñ lidzy xaa fariseo go, lëë me kwey noy me tu bot aceit nii xlyaa nex.
38 Lëë me big nëz xitsy Jesús choon me aan lëë me pkadz niy xaa con nis lo
me. Loxsye ngo lëëw pkwiitsy me con kits kik me, ni lëë me ptsiil chuwo,
ni lëë me kwtëëbo aceit xlyaa nex. 39 Tsigo nladzy xaa fariseo nii kwtsyetsy
Jesús kaw Jesús: “Deelñee nyak xaa gue profet, nyeñ xaa nii no xtol kwnaa
nii so lo xaa.” 40 Per lëë Jesús chëb lo xaa fariseo:
—Simoñ, chakladzyaa kniyaa tu cos lool.
Aan lëë xaa chëb:
—Kwnëw maestre.
41 Lëë Jesús chëb:
—Chop xaa name nsëëb lo tu xaa nii xkutiñ tumi. Tu xaa nsëëb kaay kyoow
denario. Lëë stu xaa nsëëb choowptsiiw. 42 Aan como pchilody nguizh xaaw,
lëë xaa nii xkutiñ tumi ptsily chop lë xaa parñee kak nsëëbtre xaa. Kwnë dyon
lo chop xaa go cho xaa mastre ksak styoo.
43 Lëë Simoñ chëb:
—Buty xaa nii mastre nroob tumi nsëëbo.

Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xtiitsoo.
44 Lëë Jesús byoogw buy lo kwnaa go, aan lëë xaa chëb lo Simoñ:
—¿Pe chanoo kwnaa re? Kwsëbaa liidzyoo, aan bneestyoo nis nyadx niyaa. Per lëë kwnaa re kwtiib niyaa con nis lo me, ni lëëw pkwiitsy me con kits kik me. 45 Ptsiilchuwdyoo naa, per lëë me, destye kwlaañaa, tugak no ktsiil chuw me niyaa. 46 Ni kwtëëbtyoo aceit lo kikaa, per lëë me kwtëëb me aceit xlyaa nex niyaa. 47 Por ngo xñen nii lëë kchë xtol me bily, porñee tir pkëstyoo me. Per lëë meñ nii ndalydy xtol xpily, xisy xkëstyoo meñ go.
48 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo kwnaa go:
—Lëë kchë xtoloo bily.
49 Tsigo nladzy stubla xaa nii ksa xaa nche sob lo mezh:
—¿Cho nak xaa gue nii axte tol xtsily xaa?
50 Per lëë Jesús chëb lo kwnaa go:
—Porñee bniladzyoo, ngo nii lëël kwtelaa. Byey, pe tsinidre kikoo.

8

Kwnaa nii beeñ yudar Jesús

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwey ndaly kyedzy nii nche tañ go, kukluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ. 2 Wi bla kwnaa nii kwlii xaa kyalbini mal leñ styoo ni beeñ kyak xaa kunal. Lady kwnaa go si María Magdalena. Leñ styoo me pchoo kadzy kyalbini mal. 3 Ni lady kwnaa go si Xwan, tsiil Cuza. Lo Herodes kwë Cuza tsiiñ. Ni lady kwnaa go si Susan, ni wi kchë kwnaa nii ptee kchë nii pkiiñ xaa kunal.

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Ndaly meñ pchoo xkyedzy par kan meñ Jesús. Por ngo singootyee ndaly meñ ptyop, aan lëë Jesús pso cuent re lo meñ, chëb xaa:
5 —Tu ngon name pchoo si kon. Aan tsi lëë xaa bislo xnee xaa pni, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw ksubniy meñ ni lëëw ptop mguiñ. 6 No gaa laañee byabo lady kyo, aan tsi lëë pni go kwlañ, lëëw pidzy, porñee ngopty lyu. 7 Ni no laañee byabo lady yakitsy, aan tsi lëëw kwlañ, lëë yakitsy kwtiño. 8 Per lëë stub lugar lëë xipni xaa byab laañee neely lyu, aan lëëw kwroob ni ngui koko. No lady pni go kwsob axte tu kyoow xob.
Loxsye bitiits Jesús ngo, nguiedzy chëb xaa:
—Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon
(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)

9 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits xa nak cuent ko, 10 aan lëë xaa chëb:
—Lëë Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per lëë lo meñ nii nche tublad nonsyke con cuent xluyno, parñee nikxe kuy meñ, per kandy meñ, ni nikxe kon meñ, per kyeñdy meñ.
11 'Lëë pni nak sinak xtiits Dios. 12 Lëë pni nii byab lo nëz nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, per xlyëëdy lëë xaatox chikwii tiits ko styoo meñ, parñee knilasty meñ ni telaady meñ. 13 Lëë pni nii byab lady kyo nak sinak meñ nii xle xkëëtyag xtiits Dios, per como kindy luw, xtsedy xniladzy meñ go, por tsi lëë kyalnë sëëd lëë meñ go xchooxso. 14 Lëë pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, per tseyga tseyga lëë kchë cos nii chak lo kislyu re, ni kchë cos non ni cos ngui xluuylo meñ go aan xsoobty meñ

go xtiits Dios. 15 Lëë pni nii byaab kaa laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni xniladzyo ni chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Xcuent bini
(Mr. 4:21-25)

16 'Ni tu cho xkëëdy tu bini par kaaw leñ lon o tsolan gaaw, sink lëëw xkyë par sobo tu laañee ksaaniw lo meñ nii xsyëëb yu. 17 Singo gak nody tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody kaa tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy.

18 'Kol kap cuent, por lëë meñ nii chaple cos jkaarew. Per lëë meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chap meñ go kpichee.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Lëë xñaa Jesús ni betsy xaa kwey laañee so xaa, per pchilody mbig me lo xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. 20 Lëë meñ kunitiits lo xaa chëb:

—Lëë xñaal ni lëë betsyoo nche ley, chakladzy kan lii.

21 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Kchësy meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni chuuñtsyeyo nak tnan ni nak betsyaa.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Tu tse lëë Jesús kwyo tu leñ barkw ksa xpëëdscuel, aan lëë xaa chëb:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

Lëë xaa si, 23 aan lëë Jesús kuutkesy leñ barkw. Lëë me gaa bislo xpi ni lëë nis noyaktsë leñ barkw. Tsiñee kon xpëëdscuel Jesús nii lëë barkw nonity lo nis, 24 lëë xaa kukuuñ kna Jesús, chëb xaa:

—¡Maestre! ¡Maestre! ¡Lëë barkw nonity lo nis!

Lëë Jesús kuxche, aan lëë xaa kwëntseeb lo me ni lo nis, ni lëë gaaw byaktse. 25 Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan lo xtseeb ko xñee xpëëdscuel xaa lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa re nii xsoob me ni xsoob nis xtiits xaa?

Mguiy nii kwyo kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Gerasa nii nche stublad chu nistoo Galilea. 27 Aan tsiñee lëë xaa byety barkw, lëë tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo big lo Jesús. Kok xtsele nii chakwty xaa ladx ni nody xaa leñ tu yu, sink lady paa no xaa. 28 Lëë xaa psoxib lo Jesús, aan lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—Jkaaldyoo naa, Jesús, Xiñ Dios nii sob kpaa. Xñabaa nii ksaksidyoo naa.

29 Singo chëb xaa porñee lëë Jesús kwnabey nii kchoo kyalbini mal go leñ styoo xaa. Ndaly vuelt psaksi kyalbini mal xaa, aan nikxe pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden parñee kchoody xaa, lëëw pchug xaa, aan lëë kyalbini mal go kuni xaa tañ. 30 Lëë Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël?

Aan lëë xaa chëb:

—Ndaly lën.

Singo chëb xaa porñee ndaly kyalbini mal kwsëëb leñ styoo xaa. 31 Lëë kyalbini mal go kwnab nii kxaaldy Jesúso linfiern. 32 Aan como lëë tub tsoon ngutsy ncheno wagw chex kiy go, lëë kyalbini mal kwnab tiitspey lo Jesús par sëëbo leñ ngutsy ko. Aan lëë xaa pteedy tiitspey. 33 Lëë kchë kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go, lëëw kwsëëb leñ ngutsy nii nche siko, aan lëë kchë ngutsy ko kukyab lo nis, aan lëë ma kuty.

34 Lëë xaa nii xkyënap ngutsy pxooñ, kukni tiits kyedzy ni lëë xaa bitiits
kchë nii kon xaa lo meñ nii ptsyool xaa nëz. 35 Lëë meñ kukuy aan tsiñee
lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo sob lo
Jesús. Nyaani chak xaa ni lëë xaa tse nakw xab xaa. Lëë meñ ptsyeb. 36 Aan
lëë xaa nii kon kchë ngo bitiits xa byak xaa nii kwyo kyalbini mal leñ styoo.
37 Tsigo lëë kchë meñ Gerasa kwnab nii kpi Jesús tañ go, porñee tir ptsyeb me.
Lëë Jesús byo barkw aan lëë xaa bi. 38 Kokladzy xaa nii pchoo kyalbini mal
leñ styoo nyinal xaa Jesús, per lëë Jesús psonëz xaa chëb:

39 —Byey liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo.

Lëë xaa go sey aan tyub leñ kyedzy bitiits xaa xa beeñ kyak Jesús xaa.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ skiñ xab Jesús (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad chu nistoo stub, xle meñ kuktsiilnëz meñ
xaa, porñee kchësy meñ nche mbës xaa. 41 Lëë tu xaa nii lë Jairo nii xñabey
leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa psoxib lo Jesús parñee tsi Jesús lidzy xaa, 42 porñee
lëë xiñtsyaap xaa nii chap masy tu tsiipchop iz no nëz kyalkuty. Mëëd tusy
nak me lo xaa. Lëë Jesús si aan xtaagw kchë meñ nii sinal xaa.

43 Lady kchë meñ go si tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyaknë me, xchoo
me cheñ. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kukxiñ me xtumi me aan byagty me.
44 Lëë kwnaa go big nëz xitsy Jesús aan lëë me kwseñ skiñ xab xaa, aan wor
go kazh lëë me byag cheñ.

45 Lëë Jesús chëb:

—¿Cho kwseñ xabaa?

Aan como kchësy meñ chëb: “Lëdy lëë noow”, lëë Pedre chëb:

—Maestre, kchësy meñ xtaagw lii ni xchëëp lii.

46 Per lëë Jesús chëb:

—No cho kwseñ naa, por byeñaa nii lëën beñ tu kyalntson.

47 Tsiñee lëë kwnaa go kon nii chilody tsolan me, xisy me aan lëë me
kuksoxib lo Jesús. Aan xña lo meñ lëë me pxobtol penak kwseñ me xaa ni
lëë me chëb nii wor go kazh lëë me byak. 48 Lëë Jesús chëb lo me:

—Xiñ, porñee bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii, ngo nii lëël byak. Byey, pe
tsinidre kikoo.

49 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu xaa nii pchoo lidzy xaa nii xñabey leñ
ktoo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo xaa xñabey go:

—Lëë xiñtsyaapoo tse lox kuty. Kotsiiñtroo lo maestre.

50 Lëë Jesús biño, aan lëë xaa chëb:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy nii lëë Dios kuuñ kyak xiñoo aan lëë me kyak.

51 Tsi lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa go, xaktyee Pedre, ni Santiagw, ni Juan, ni
xñaa mëëd kwnaa go ni pxosy me blaa xaa kwsëëb leñ yu. 52 Kchësy meñ
nchenoyoon ni no kteenë por mëëd kwnaa go, per lëë Jesús chëb:

—Koondy to. Kujty me, sink lëë me nixyesy.

53 Kchësy meñ pxidzyni Jesús, porñee nan meñ nii kuty me. 54 Lëë Jesús
kwseñ ña me aan lëë xaa chëb:

—Mëëd wiñ, lool xñen, kuxche.

55 Lëë me pañ aan wor go kazh lëë me kuxche, aan lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

56 Tir psee pxosy me, per lëë Jesús chëb nii ni tu cho lo kutiisty xaaw.

9

Lëë xpëëdscuel Jesús chikluuy xtiits Dios (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee tiitspey
lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ ni kuuñ kyak xaa
meñ xsyaknë. 2 Lëë xaa pxaal xpëëdscuel xaa parñee kluuy xaa xa nak
xkyalwnabey Dios lo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë, 3 chëb xaa:
—Koydy to nii jkiiñ do nëz, ni yag nii ksoxka do, ni bols, ni kyaxtily, ni tumi,
ni koydy to ladx par ktsyëë xab to. 4 Tsiñee ktsiñ do cualquier lidzy meñ, kol
kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko. 5 Deelñee no tu kyedzy nii kaklasty meñ
knee meñ laañee kwës to, kol kchoo kyedzy ko, aan kol kwib yu nii xña niy
do, parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.
6 Lëë xpëëdscuel xaa kwey kchë kyedzy nii nche tañ go, bluuy xaa xa
kteelaa Dios meñ ni beeñ kyak xaa meñ xsyaknë.

Lëë Herodes chakladzy kan Jesús (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Lëë rey Herodes biñ nii lëë meñ xseety Jesús ni kchësy nii chuuñtsyey
Jesús, aan nandy Herodes pe kwxaak, porñee no meñ kwnee nii lëë Juan pañ.
8 No gaa meñ kwnee nii lëë profet Elías kwlañche, ni no meñ kwxaak nii tu
profet nii biid penaadle pañ. 9 Per lëë Herodes chëb:
—Yuub naa kwnabey kwchug kik Juan. ¿Cho ngue tsigo tant xseety meñ?
Por ngo nii kokladzy Herodes nyan Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Tsiñee lëë xapostle Jesús bikche, lëë xaa bitiits kchë nii beeñtsyey xaa,
aan lëë Jesús sini xaa tu kyedzy nii lë Betsaida. 11 Per lëë meñ byeño, aan lëë
meñ kunal. Lëë Jesús kaa kwnee lo meñ xa nak xkyalwnabey Dios ni lëë xaa
beeñ kyak meñ xsyaknë.
12 Lëë tse no ktsye tsi lëë ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa big lo xaa chëb:
—Psonëz meñ parñee kyey meñ wxiladzy ni tsikyub meñ nii ktyaaw
kyedzy ni kchë laañee sob yu, por ni tu cho kindy nu.
13 Lëë Jesús chëb:
—Lëë do wo, kol ktee nii kaw meñ.
Lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:
—Kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo, xakxe deelñee kyosyuuy noo
nii kaw kchësy meñ re.
14 Siik kaay mily meñ, per lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol këb lo meñ nii sob meñ choowptsii gaa meñ tub lugar.
15 Lëë xpëëdscuel xaa psoob tiits aan loxsye kwsob meñ, 16 lëë Jesús kwseñ
ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa par ktee xaa
skizh lo Dios. Loxsye beeñ grol xaaw, lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa par
kiisy xaaw lo meñ. 17 Kchësy meñ byëly, aan tsiñee lëë wagw kwlox ptyop
tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy.

Lëë Pedre xñee nii Jesús nak Crist (Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Tu tse lëë Jesús noyutiitsni Dios nonsy, aan lëë xpëëdscuel xaa nche lo
xaa. Lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?
19 Lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist, no gaa meñ xñee nii lii nak profet Elías, ni no stubla meñ xñee nii no cho tu profet nii pañ nakoo.
20 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho nakaa?
Aan lëë Pedre kwëb chëb:
—Lii nak Crist, Xiñ Dios.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety (Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Per lëë Jesús psaan kazh tiits nii ni tu cho lo këbty xaaw.
22 Ni lëë xaa chëb nii tir mban tedy mguiy nii pxaal Dios, ni ksaldy xaa kol xaa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëë meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ.
23 Ni lëë gak Jesús chëb lo kchësy meñ:
—Deelñee no tu do chakladzy tso xladaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do, ni no nii tse con tse tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. 24 Por lëë kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. 25 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë meñ kety? 26 Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon xtitsaa, lëë mguiy nii pxaal Dios kteladzy kan kchë meñ go tsiñee lëë xaa kiid con xkyalwnabey Dios ksa xaa angly. 27 Xsobaa nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ xkyalwnabey Dios.

Lëë Jesús xtsyëëlo (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Tse nii kwlox xon kpidz nii bitiits Jesús kchë ngo, lëë xaa kwey tu kik kiy kukutiitsni xaa Dios ksa xaa Pedre, Santiagw ni Juan. 29 Mentre lëë Jesús noyutiitsni Dios, lëë lo xaa ptsyëë ni lëë xab xaa byak nguitsy ni lëëw bibëly. 30 Aan lëë chop xaa ptsiñ chutiitsni xaa. Moisés ni Elías nak chop xaa go. 31 Xpibëly xaa. Lëë xaa bitiits nii lëë Jesús kety Jerusalén. 32 Nikxe kwyo mgaal lo Pedre ksa xcombañer, lëë xaa kwchena, aan lëë xaa kon nii xpibëly Jesús ni xpibëly xaa nii bitiitsni Jesús. 33 Tsiñee lëë chop xaa go no kpi lo Jesús, lëë Pedre chëb:
—Maestre, ¡xaatke mbëë nche no nu! Lëë noo ksaa tson yu yagxiidy: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.
Per nandy Pedre penak kwnee xaa singo. 34 Lëë Pedre bii nonee tsiñee lëë tu xkey ptaagw laañee nche xaa. Lëë xaa kwnity lo xkey go, aan lëë xaa ptsyeb. 35 Lo xkey go pchoo tsiy tu xaa nii chëb:
—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.
36 Loxsye biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, lëë xaa kon nii xaktyee Jesús so. Koñee kwneedy xaa, ni tu cho lo bitiisty xaa kchë nii kon xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ (Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús byety kiy ksa xpëëdscuel aan lëë tubtsoon meñ kuktsiilnëz xaa. 38 Lady kchë meñ go no tu xaa nii nguiedzy kwnee chëb:
—Maestre, të kanoo xiñganaa. Mëëd tusy nak xaa lon. 39 Per lëë tu kyalbini mal xsaksi xaa, xkuptsyëw xaa, ni xchono xaa lyu, ni xkwiiw ptsiiñ chuw xaa, aan xlaadyo xaa. 40 Lëën tse kwnab lo xpëëdscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.
41 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no nii kxekwaa lo do? Tëni xiñoo nu dyon.
42 Tsiñee lëë xaa wiñ go big lo Jesús, lëë kyalbini mal pchon xaa lyu, aan lëë xaa kutyë stub. Per lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go, ni lëë xaa beeñ kyak xaa wiñ go, aan ndaan xaa sikni pxosy xaa xaa. 43 Kchësy meñ psee kon xkyalntson Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mentre lëë meñ nche ksee kon kchë nii beeñtsyey Jesús, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
44 —Kol jkëëtyag nii kniyaa lo do, aan knitylasty to nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ.
45 Per byeñdy xaa nii chëb Jesús, porñee blaady Dios nyeñ xaaw, aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa lo Jesús xa nak tiits ko.

¿Cho mastre non?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Lëë xpëëdscuel Jesús bislo ptilytiits dyon cho xaa nak xaa nii mastre non.
47 Tsi lëë Jesús byeñ xa no kik xaa, lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa wiñ go kwi xaa, 48 ni lëë xaa chëb:
—Kchë meñ nii kantsi xaa wiñ re porñee xniladzy meñ xtitsaa, chantsi meñ go naa, ni chantsi meñ go xaa nii pxaal naa. Por ngo, tu xaa nii pa nondy lady to nak xaa nii mastre non.

Meñ nii xlëëdy lo no no xlad no
(Mr. 9:38-40)

49 Lëë Juan chëb:
—Maestre, lëë noo ptyon tu xaa nii xkwii kyalbini mal aan xseety xaa lël, per lëë noo pkaw, porñee nody xaa lady no.
50 Lëë Jesús chëb:
—Jkady tow, por kchë xaa nii xlëëdy lo do no xfavor do.

Lëë Jesús chakntseeb lo Santiagw ni lo Juan

51 Worñee lëë Jesús mer kyëp kpaa, lëë xaa kwloo valor lo xaa, aan lëë xaa si Jerusalén. 52 Lëë xaa pxaal xaa nii kwtenech lo xaa par kyub xaa go laañee kwës xaa xtañ meñ Samaria. 53 Per kwnëdy meñ Samaria ndee laañee ngwës xaa, porñee byeñ meñ nii Jerusalén si xaa. 54 Tsiñee lëë xpëëdscuel Jesús nii lë Juan ni Santiagw kon ngo, lëë xaa chëb:
—Jesús, ¿pe chakladzyoo nii kñab noo kxaal Dios ki par knitylo kchësy meñ re?
55 Lëë Jesús byoogw, aan lëë xaa kwëntseeb lo xpëëdscuel xaa. 56 Loxsye ngo lëë xaa si stu kyedzy.

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús
(Mt. 8:19-22)

57 Nëz no xaa, lëë tu xaa chëb lo Jesús:
—Xey, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.
58 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguiñ pchoos, per lëë mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzy xaa xisy wiñ chapty xaa.
59 Lëë Jesús chëb lo stu xaa nii so siko:
—Tënal naa.
Per lëë xaa go kwëb chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa.
60 Lëë Jesús chëb:
—Blaa jkeetsy meñ kutysaa meñ meñ kuty. Lii nii xcueentoo kukluuy xtiits Dios lo meñ.
61 Lëë stu xaa chëb:
—Xey, chakladzyaa sënalaa lii, per blaa kaknin tiits lidzyaa.
62 Lëë Jesús chëb:
—Kchë xaa nii xsyeñ ña rad aan xuy xaa tublad, xkiiñdy xaa par kyë xaa tsiiñ laañee xñabey Dios.

10

Lëë Jesús pxaal meñ kukluuy xtiits Dios

1 Lëë Jesús kwle stsongaly ptsiipchop meñ, aan chop kaa chop kaa meñ pxaal xaa nech tsi kchë kyedzy nii no tsi xaa. 2 Lëë xaa chëb lo meñ go:
—Nak meñ nii no laañee tsi do sinak tsiñee lëë kwlaap mer kislo aan kindy ndaly xaa nii kyë tsiiñ. Por ngo no nii kñab to lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kluuy xtiits xaa lo meñ. 3 Lëën xal lëë do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiily. 4 Koydy to bols ni tumi ni kyalkidy, ni jkëëptyuxty to meñ nëz parñee klyëëdy to. 5 Tsiñee sëëb to tu leñ yu, kol nab nii kakni Dios meñ nii no leñ yu go. 6 Aan deelñee jkëëtyag meñ nii no yu go nii kñee do, lëë nii kwnab to kak cumplir, per deelñee jkëëtyagty meñ gow, kakty nii kwnab to cumplir. 7 Kol kwës tugak yu, ni kol kaw ni kol ki nii kneestyee meñ, por nonguial kazh xaa nii xkyë tsiiñ. Ktsëëlejty to laañee kwës to. 8 Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksal meñ do, kol kaw nii kneetsy meñ, 9 ni kol kuuñ kyak kchë meñ xsyaknë nii no siko, ni kol këb nii lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey meñ. 10 Per deelñee ktsiñ do tu kyedzy nii ksaldy meñ do, kol kchoo aan kol këb lo meñ: 11 “Axte xkiti nii pkaay niy noo xkwib noo parñee kyeñ do nii no xtol do. Per kol kaknan nii lëë xkyalwnabey Dios merle klyañche lo do.” 12 Nli xñen nii tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy meñ go que nii tedy meñ Sodoma.

Kyedzy nii xsoobty tiits (Mt. 11:20-24)

13 ’¡Chooksye lëë doy meñ Corazín ni chooksye lëë do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye kwsob meñ go nëb lo xkiti parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. 14 Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy to que nii tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. 15 Lëë lii nii nol Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak tir klaa soboo? Klaadyoo gon, por lëël kyab laañee mastre nxity.
16 ’Kchë meñ nii xkëëtyag nii xñee do xkëëtyag xtitsaa, per lëë meñ nii xsaldy lëë do, ni naa xsaldy meñ go. Aan deelñee xsaldy meñ naa, xsaldyak meñ xaa nii pxaal naa.

Lëë meñ nii pxaal Jesús bikche

17 Lëë ksa tsongaly ptsiipchop xaa nii kukluuy xtiits Dios bikche aan xle xaa chëb xaa:
—Jesús, axte kyalbini mal psoob xtiits noo tsiñee pseety noo lël.
18 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñee do, por konaa xa pchingaa xaatox leñ kpaa sinak tsiñee xyab tu nkwsiy. 19 Por lëën bnetsy tiitspey lo do parñee subniy do mëël ni subniy do mëkwkyoow, ni parñee kuñ do gan lo xaatox, aan ni tu pe kakty to. 20 Per kledy

to porñee xsoob kyalbini mal xtiits to, sink kol kle porñee lëë lë do kë lo kitsy nii ngotsey Dios kpaa.

Lëë Jesús xtee skizh lo Dios (Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Lëë Jesús ble, aan por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo xaa lëë xaa chëb:
—Xnetsyaa skizh lool, Tat Tios, por lii xñabey kpaa ni lii xñabey kislyu, ni kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy. Singo Tat Tios beeñtsyeyoo, porñee singo kwlaño styool.
22 'Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon. Ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa.
23 Lëë Jesús byoogw aan nonstyee lo xpëëdscuel xaa chëb xaa:
—Dichos meñ nii chan kchë nii chan do. 24 Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly rey kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw. Ni ndaly xaa kokladzy nguëëtyag nii xkëëtyag to, per pkëëtyagty xaaw.

Xcuent tu xaa Samaria

25 Lëë tu maestre ley kunee lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:
—¿Pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody?
26 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos xñabey xley Moisés?
27 Lëë maestre ley chëb:
—Lo ley xñee: "Pkëstyoo xDioosoo tyub styool, ni tyub xkyalmbañoo, ni tyubñaa fuersy nii nol, ni tyub xkyalcheeñoo. Ni pkëstyoo meñ sinak xkëstyool lii."
28 Lëë Jesús chëb:
—Nli singo xñeew. Deelñee suuñtsyeyoo kchë ngo, skaal kyalmbañ nii nitylody.
29 Per parñee këb meñ nii buen xaa, lëë xaa chëb:
—Kwnë dyon cho jkëstyoon.
30 Tsigo lëë Jesús bitiits nrii lo xaa, chëb Jesús:
—Tu xaa name pchoo xaa Jerusalén, si xaa Jericó. Aan lëë ngbaan pchoo lo xaa nëz, aan axte ladx nii no lady xaa kwlan ngbaan ni ptee ngbaan xcheñ xaa. Casy beety ngbaan xaa. 31 Siko nix xaa tsiñee lëë tu pxosy kwtedy nëz ko. Per tsi lëë pxosy kon xaa, lëë pxosy kwte tublad. 32 Singo gak beeñtsyey tu xaa nii chuñ yudar pxosy tsiñee kon xaa xaa nii psaksi ngbaan. Lëë xaa kwte tublad. 33 Per tsi lëë tu xaa Samaria nii kwtedy nëz ko kon xaa nii psaksi ngbaan, lëë xaa pkëstyoo xaa, 34 ni lëë xaa big beeñ xaa xaa go rmedy con aceit ni viñ, ni lëë xaa pchal ladx laañee bnek. Loxsye ngo lëë xaa psoob xaa go lady xkway xaa, aan lëë xaa kuni xaa tu posad par kan xaa xaa. 35 Lëë byaani lyu lëë xaa Samaria kwlii tumi aan lëëw pteedy xaa lo xaa nii xtee posad, chëb xaa: "Kon xaa re, aan deelñee jkaady tumi re, na tsiñee kpikchen kizhaa nii kak falt."
36 Tsigo lëë Jesús chëb lo maestre ley:
—Lo ksa tson xaa nii kwtedy dyon, ¿cho xaa pkëstyoo xaa nii psaksi ngbaan?
37 Lëë maestre ley chëb:
—Xaa nii blis xaa.
Lëë Jesús chëb:
—Singo no nii kuuñtsyeyoo.

Lëë Jesús chi lidzy Marty ni Mariy

38 Lëë Jesús pkaa nëz, aan lëë xaa ptsiñ tu kyedzy nii no tu kwnaa nii lë
Marty. Lëë me ptee lidzy me kwlës xaa. 39 Aan lëë pël Marty nii lë Mariy
kwsob lo Jesús par jkëëtyag me nii xñee xaa. 40 Per lëë Marty singootyee no
xmandad me, lëë me big lo Jesús, chëb me:
—Xey, ¿pe ni tu pe sinidy kikoo nii lëë pëlaa psaan kchë mandad lon? Kudzy
lo me kuñ me naa yudar.
41 Per lëë Jesús chëb:
—Marty, por ndaly cos nol kyalnë, 42 per tugak cos precisy. Lëë Mariy kwle
cos ko, aan ni tu cho kladyo lo me.

11

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Tu vuelt lëë Jesús noyutiitsni Dios. Tsi lëë xaa byal, lëë tu xpëëdscuel xaa
chëb:
—Jesús, beeñ kseedy lëë noo kutiitsni noo Dios sinak beeñ kseedy Juan
xpëëdscuel.
2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee kutiitsni do Dios, kol këb:
Tat Tios, lii nii soboo kpaa, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksak lii,
ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo.
3 Bneetsy nii tyaaw noo natse.
4 Beeñ noo perdón sinak chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.
Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo parñee kyaabty noo lo tol.
5 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol tsoo ksoob no nii chap to tu amigw, aan tsi do lidzy xaa wrol kyool,
këb to: “Kwlootiñ tson kyaxtily lon, 6 por lëë tu xamigwaa kwlañche lidzyaa,
aan kindy pe ktedyaa kaw xaa.” 7 Kñëdy xamigw to gon: “Kuuñ klëëdyoo
naa. Lëën tse psugw chilidzyaa ni lëën nix ksa xiñaa. Chilody kaschen par pe
knetsyaa nii jkiiñoo.” 8 Nli xñen nii nikxe nii nyakty to xamigw xaa, lëë xaa
tsische, por lëë do kulii xkaal xaa aan lëë xaa kneetsy kchë nii jkiiñ do. 9 Kol
nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyol dow, ni
kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo. 10 Por kchë meñ nii xñab cos xkaaw, ni kchë
meñ nii xyub cos xtsyolo, ni kchë meñ nii xkëëptyux chu yu lëëw xyaly.
11 ’¿Pe no tu do dyon xyax xtee tu mëël lo xiñ do tsiñee xñab xaa tu mël? 12 ¿Ni
pe no do xtee tu mëkwkyoow tsiñee xñab xiñ do tu tsit? 13 Kol kyeñ gaanoo nii
nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe Tat Tios nii sob kpaa
tsigo kteejty Kyalbini Ntson lo meñ nii kñabo?

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Lëë Jesús kwlii kyalbini mal leñ styoo tu ngop, aan lëë ngop bislo kwnee.
Kchësy meñ psee kon ngo, 15 per no meñ kwnee:
—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchësy kyalbini mal, ptee tiitspey lo xaa gue
par kwii xaa kyalbini mal.
16 No gaa meñ kokladzy nii nyuuñtsyey xaa tu kyalntson leñ kpaa parñee
kuñ meñ xaa preb. 17 Per como nan xaa pe xsya styoo meñ go, lëë xaa chëb:
—Ni tu kyedzy nii nak chop tiiy gon xtiiydy. Lëëw xnitylo, aan kchë yu
nii no leñ kyedzy ko xyab lady xcombañer. 18 Singo gak xaatox deelñee kak
xaa chop tiíy, ¿xa kchilo kñabey xaa? Lëën xñe kchë nrii porñee xñee do nii

lëë Beelzebú bneetsy tiitspey lon par kwin kyalbini mal. 19 Deelñee singo
xsyak to, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsigo par kwii xaa kyalbini
mal? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. 20 Per deelñee por
xkyalwnabey Dios xkwin kyalbini mal, lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey lo
do.
21 'Tsiñee lëë tu xaa ndaan chap kiib ni xkyënap lidzy, segur nak kchë nii no
leñ lidzy xaa. 22 Per deelñee tsi stu xaa nii mastre ndaan lo xaa, aan kla xaa
kiib nii xtaan xaa, lëë xaa kiisy kchë nii chap xaa go lo xcombañer xaa.
23 'Kchë xaa nii nody xfavoraa, chiidnidy xaa meñ lon, sink lëë xaa
xsëëbtañ meñ, porñee xlëë xaa lon.

Kyalbini mal nii xpikche
(Mt. 12:43-45)

24 'Tsiñee lëë tu kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ, lëëw xkyënsë tañ xyubo
dyon pa kwëso. Per deelñee xtsyoldy laañee kwëso, lëëw xñee: "Lëën kpikche
lidzyaa laañee pchon." 25 Tsiñee lëë kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëë leñ
styoo meñ nii pchoow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwxixkwaa.
26 Tsigo lëëw chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëëw xsyëëb leñ
styoo meñ go ksaw, aan mastre mban xtyedy meñ go.

Dichos meñ nii xsoob xtiits Dios

27 Mentre lëë Jesús nonee kchësy ngo, lëë tu kwnaa nii no lady meñ chëb:
—¡Dichos kwnaa nii kop lii ni pkadzy lii!
28 Lëë Jesús chëb:
—¡Mastre dichos meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, ni xsoob xtiits xaa!

Lëë meñ chakladzy kan tu kyalntson
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Lëë meñ ptyopre, aan lëë Jesús chëb:
—Lëë meñ mal nii no natiemp chakladzy kan tu kyalntson, per ni stu
kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii beeñtsyey Jonás. 30 Por
sinak nii kunee gak Jonás lo meñ Nínive, sëëdnee mguiy nii pxaal Dios lo meñ
natiemp. 31 Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy lëë kwnaa nii kok rey xtañ meñ
Sabá jkëëkiy meñ nii no natiemp, por sit pchoo me par jkëëtyag me xtiits rey
Salomón, aan mastre precisy nii xñen que kchë xkyalchak rey Salomón. 32 Wi
meñ Nínive jkëëkiy meñ nii no natiemp tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, por
ptikche meñ Nínive styoo lo Dios worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, aan
mastre precisy nii xñen que nii kwnee Jonás.

Bini nii no leñ styoo meñ
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Ni tu meñ xkëëdy bini par kolan meño leñ tu cajón, sink lëë meñ xsoobo
tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëëb leñ yu. 34 Nak mëlo do sinak tu bini nii
xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do, tyub leñ styoo do nyaani. Per
deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. 35 Kol kap cuent nii kyuuydy
bini nii no leñ styoo do. 36 Por deelñee tyub leñ styoo do no bini, kindy nguey
leñ styoo do, aan singo mod lëë do kan nyë kchë cos, sinak tsiñee xsaani tu
bini lo do.

Lëë Jesús xkëëkiy xaa fariseo ni maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, lëë tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy par kaw
Jesús. Lëë Jesús kwsëëb leñ yu aan lëë xaa kwsob lo mezh. 38 Aan psee xaa
fariseo kon xaa nii kwtiibty Jesús ña antes nii kaw xaa. 39 Per lëë Jesús chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ fariseo nyë xkiib to vas nii xtyëë nii chi do, ni xkiib to kyon nii xtyëë nii chaw do, per lëë leñ styoo do kaktsë kchë clasy cos mal. 40 ¡Nguey do! ¿Pe nandy to nayak nii xaa nii psaa gak lëë do psaa xkyalmbañ do? 41 Kol ktee nii chap to lo meñ nii no lyaadzy tsiin kyak nyë do.

42 '¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo nii xtiix to pixtily ni xtiix to rud ni kchë clasy kizh nii xsaakon do lo Dios, per xsaldy to xkyalxtisy Dios ni xkyalwkëstyoo xaa! Ngo mastre precisy, per ksaandy to nii kokon do cos lo Dios.

43 '¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo nii chakladzy to sob to laañee xsyob meñ non leñ ktoo, ni choki do jkëëptyux meñ do pal nëz!

44 '¡Chooksye lëë doy!, porñee nak to sinak paa nii nyoody, aan xyeñdy meñ xsyub niy meño.

45 Tsigo lëë tu maestre ley kwëb chëb:

—Maestre, wi loo noo gon pxiñoo tiits por kchë nii kwneel.

46 Per lëë Jesús chëb:

—¡Chooksye lëë doy, maestre ley nii chakladzy to kuuñtsyey meñ cos nii ni tu cho chilody kuuñtsyey, aan lëë lëë do xteejty to nii kuuñtsyey dow!

47 '¡Chooksye lëë doy nii xsaa do chu xpaa kchë profet nii beety pxusykoltoo do! 48 Por singo mod lëë do xluuy nii byo ni beeñtsyey pxusykoltoo do styoo do, por lëë xaa beety, aan lëë do xsaa chu paa.

49 'Por ngo nladzy Dios: "Lëën kxal profet ni apostle, aan lëë meñ kuty xaa, ni lëë meñ kyënlaag xaa." 50 Lo meñ nii nche natiemp kuuñkiy Dios kchë profet nii noyuty meñ destye nii kwche kislyu, 51 destye Abel axte Zacarías, xaa nii beety meñ kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. Kyëkiy meñ nii nche natiemp.

52 '¡Chooksye lëë doy, maestre ley nii chuuñ xcheñ do xtiits Dios, aan xyeñdy tow, ni xlaady kaa to kyeñ meño!

53 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee kchë ngo, lëë maestre ley ni lëë xaa fariseo blëë. Aan ndaly nii kwnabtiits xaa lo Jesús par kisyeedy xaa xaa. 54 Nladzy xaa nyuuñ knee xaa Jesús tu tiits nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.

12

Lëë Jesús xñee nii chilody jkyeetsy cos

1 Mentre gaa lëë meñ ptyopbe, lika xtyaagw meñ. Tsigo lëë Jesús kwnee klo lo xpëëdscuel, chëb xaa:

—Kol kap cuent nii kakty to sinak xaa fariseo, por chuuñtsyeydy xaa nii xñee xaa. 2 Por nody ni tu cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kak ndoondy. 3 Singo gak kchë nii kwnee do lo nguey, lëëw kñee meñ xña lo xbini ngbidz. Nikle gaa kchë nii kwnee tsilaan do worñee nyoogw yu, lëë meñ tsëp kik lidzy aan lëëw kuptsyë meñ.

Cho no nii ktsyeb meñ
(Mt. 10:28-31)

4 'Ktsyebty to xaa nii chuty, por tsiñee lox kuty xaa lëë do chilodre pe kuñ xaa lëë do. 5 Sink kol ktsyeb xaa nii schilo kuty lëë do ni schilo kxaal lëë do linfiern. Xaa go kol ktsyeb.

6 '¿Pe lëdy xaktyee chop centab nayak non kaay mguiñ wiñ?, aan ni tu ma xnitylasty Dios. 7 Lëë lëë do axte kits kik to ngab lo Dios. Por ngo, ktsyebty to, por mastre non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Crist (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Nli xñen nii kchë meñ nii kchoo xfavoraa lo kislyu re schon xfavor meñ
go tsi lëë meñ go klyañche lo xangly Dios. 9 Per lëë meñ nii kchoody xfavoraa
lo kislyu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo xangly Dios.
10 'Axte meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal Dios kuñ Dios perdón, per kuñdy
xaa perdón meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson.
11 'Tsiñee lëë meñ tsini lëë do leñ ktoo ni tsikso lëë do lo xaa xñabey par
jkëëkiy meñ do, pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa to. 12 Por
tsiñee tsitsib kñee do, lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos këb to.

Xcuent tu rikw

13 Tsigo lëë tu xaa nii no lady meñ chëb lo Jesús:
—Maestre, kudzy lo betsyaa nii kuuñ grol xaa nii psaan pxosyaa loo noo.
14 Lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Cho në lool nii xtisyaa o xaa nii gaa chuuñ grol cos nakaa?
15 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol kap cuent. Kak kpiñdy to, por syoobty no kislyu re parñee tsyaap no
tubtsoon cos.
16 Loxsye ngo lëë xaa pso cuent re, chëb xaa:
—Kwyo tu rikw nii singootyee kok xkwaa, 17 aan nladzy rikw: "¿Xa kuñaa?
Kindy pa kotseyaa nii ptyop lo xkwaan." 18 Aan lëë gak rikw chëb: "Nanaa
xa kuñaa. Lëën ktsily yu nii chotsey nii xtyop lo xkwaan, aan lëën ksa stu nii
mastre ngol, parñee kotseyaa kchë nii ptyop lo xkwaan ni kchë nii chaapaa
leeñgo. 19 Loxsye ngo misme naa këp lon: Biño gaanoo. Pxiladzy ni ble,
por skaa kchë nii chapoo par kaawoo ni kil ndaly iz." 20 Per lëë Dios chëb:
"Natsypee ngueyoo. Na kyool kazh lëël kety. Aan ¿cho kyaani kchë nii
ngotseyoo?" 21 Singo xtsyool meñ nii xtop cos lo kislyu re, per lëë lo Dios,
ni tu pe chapty meñ go.

Chantsi Dios xiñ (Mt. 6:25-34)

22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Lëën xñe kchë nrii lo do parñee tsody to kyalnë nii dyon pe kaw do par
kpañ do, ni tsody to kyalnë nii dyon pe kakw to. 23 Por mastre non kyalmbañ
lo nii ktyaaw, ni mastre non xcuerp no lo ladx. 24 Kol kan myak gaanoo.
Chandy ma, ni xlaapty ma, ni xkotseydy ma nii ktyaaw, per lëë Dios xyaan
ma. Aan ¡mastre non do lo ma! 25 Nikxe xaapre gaa tsoxko do, per ni tu wor
chilody kiskool do lo tse nii no kpañ do. 26 Deel ni ngo chilody to kuuñtsyey
do, ¿penak nii choxko do por cos nii jkiiñ do?
27 'Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo aan xkyëdyo tsiiñ ni xkibtyo ladx. Aan ni
rey Salomón kokwty tu ladx ntson nii ntson si ntsono. 28 Deelñee Dios tsigo
busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëdyak lëëw chek lo ki, ¿penak
nii xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab to? 29 Por ngo, kteenëdy to nii dyon pe
kaw do o ki gaa to. 30 Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëë
lëë do nanle Tat Tios nii sob kpaa pe cos chak falt lo do. 31 Kol kuuñtsyey nii
xñabey Dios tsiin kxaal xaa kchë nii jkiiñ do.

No nii kto meñ xcheñ (Mt. 6:19-21)

32 'Ktsyebty to, por nikxe ndalydy to, lëë Tat Tios bneetsy tiits nii wi do
kñabey. 33 Kol kto kchësy nii chap to, ni kol kteedyo lo meñ nii no lyaadzy,

aan kol kweek mbës ngoch nii koxty, por ndaly nii jkaa do kpaa, aan kindy
nkwxog siko ni kindy ngbaan. 34 Por laañee no nii chap to siko xyo styoo do.

Dichos mos nii xkwena
35 'List kol kwe, kol kakw xab to, ni kol jkëë xbini do. 36 Kol kwe si xkwe
mos nii këmbës patrón nii si lo tu kyalwtsiilña, parñee siikñee kseetsy patrón
chu yu, lëë mos kxalyo. 37 Dichos mos nii nixna tsiñee lëë patrón kpikche,
por nli xñen nii lëë patrón këb lo xaa: "Kwsob lo mezh", aan lëë patrón kyë
nii kaw xaa. 38 Dichos mos nii nixna nikxe ktsiñ patrón wrol kyool o wor
tempran gaa. 39 Ni nli gaa xñen nii deelñee kyeñ tu xpixwan yu pa wor tsi
ngbaan lidzy xaa, klaady xaa sëëb xaa. 40 Singo gak, lëë do, ligier kol kak, por
lëë mguiy nii pxaal Dios kiid mer worñee pe sidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Mt. 24:45-51)
41 Tsigo lëë Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Pe nonsy loo noo psool cuent re ote wi lo kchësy meño yak?
42 Lëë Jesús chëb:
—¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan
xaa tu mos nii xsoob tiits parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa?
43 Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón, kan xaa
nii lëë mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. 44 Nli xñen, nii lëë patrón këb
lo xaa: "Kop cuidad kchësy nii chaapaa." 45 Per deelñee mal mos ko ni nan
xaa nii xtse si xpatrón xaa, lëë xaa ksaksi kchë meñ nii xkyë tsiiñ lo xpatrón
xaa, ni lëë xaa tso wagw ni lëë xaa kyë kunip. 46 Per mer tse nii pe sinidy kik
xaa, lëë xpatrón xaa ktsiñ, aan lëë patrón ksaksi xaa sinak xsaksi patrón kchë
mos nii xsoobty tiits.
47 'Deelñee nan mos pe cos chakladzy patrón, aan xsoobty mos tiits, ndaly
golp jkaa mos. 48 Per deelñee nandy mos pe cos chakladzy patrón aan ko
mos falt, xisy golp jkaa mos. Por deelñee ndaly nii byaani meñ, ndaly nii kak
wnab lo meñ. Deelñee ndaly gaa cos nan meñ, ndaly nii no kuuñtsyey meñ.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Mt. 10:34-36)
49 'Lëën syely kuñ kyalxtisy lo kislyu. Nak nii kuuñtsyeyaa sinak tsiñee chek
ki, ni ¡xsyaak gaan naaty tsek kaa kislyu! 50 No nii teedyaa lo tu kyalnë dox,
aan ¡mban xtee styoon nii lëën ktsyool kyalnë go! 51 Këbty to tsaaplaa syelyaa
lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëën syelyni tily. 52 Por destye
natse, deelñee no kaay meñ tu yu, lëë meñ kak chop tiiy. Tublad tso tson meñ,
lëë stublad tso chop meñ. 53 Lëë mëëdpkiy ktilyni pxosy, ni lëë mëëd kwnaa
ktilyni xñaa, ni lëë nkwxizh ktilyni xñaatsaap.

Lëë Jesús chak ntseeb lo meñ
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)
54 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:
—Tsiñee chan do nii lëë xkey no nëz laa chaasy ngbidz, xñee do lëë kyo
kyab, aan nli gaa xyabo. 55 Singo gak tsiñee xpi me nëz kyety xñee do lëë
naay kak, aan nli gaa chako. 56 ¡Nguey do! Deelñee xyeñ do xa chak leñ kpaa
tsiñee lëë kyo kyab, ni xyeñ do xa chak lo kislyu tsiñee lëë naay kak, ¿penak
nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp?

Ptee nii kwnee lo meñ nii xlëë lool
(Mt. 5:25-26)

57 ’¿Penak nii xyeñdy to pe cos nonguial kuuñtsyey do? 58 Deelñee xkëëkiy tu
xaa lëë do aan chakladzy xaa tsikso xaa lëë do lo xtisy, kol nee lo xaa lëë ka
bii xteedyo tiits. Por deelñee kyab to ña xtisy, lëë xtisy këb lo mayor: “Kol ko
xaa gue skiib”, aan lëë xaa ko lëë do skiib. 59 Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib
axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

13

Lëë meñ nii ktikchedy styoo lo Dios kety

1 Misme tse go lëë bla xaa kukan Jesús aan lëë xaa bitiits nii lëë Pilat beety
bla meñ Galilea aan lëë xaa pkots xcheñ meñ go xcheñ ma nii kwlokon xaa.
2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nladzy to nayak nii ptsyool xaa go ngo porñee mastre no xtol xaa que
xtol xaa xtañ xaa. 3 Lëdyo gon. Ni lëën xñe kaazhkaa lo do nii deelñee
kpikchedy styoo do lo Dios, wi do kety. 4 ¿Ni pe nladzy to nii mastre no xtol
ksa tsiimtson xaa nii byab yu ngol nii lë Siloé lady que xtol kchësy meñ nii
no Jerusalén? 5 Lëdyo gon. Ni lëën xñe kaazhkaa lo do nii deelñee kpikchedy
styoo do lo Dios, wi do kety.

Xcuent yag yegw nii xkyëdy nex

6 Lëë Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:
—Tu xaa name sob tub xan yag yegw lady xyag uv xaa, aan lëë xaa kukuy
dyon pe kë yegw low, aan ni tu yegw ptsyoldy xaa. 7 Tsigo lëë xaa chëb lo xaa
nii xkyënap kchë xyag uv xaa: “Buy gaanoo, lëëw kak tson iz nii xyely kyubaa
yegw lo yag re, per lo ksa iz ko ni tu xnexo karty kawaa. Pchugo masy, por
xaktyee xlyëw lo kwaa.” 8 Per lëë xaa nii xkyënap kwaa kwëb chëb: “Xey,
psaansyew na iz. Lëën ksoly xano ni lëën ko pyëëb xano, 9 tsiin tsaaplaa skyë
nex low singo. Aan deelñee kyëdyo, mansye kchugloo.”

Lëë Jesús beeñ kyak tu kwnaa

10 Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ lëë Jesús beeñ kseedy meñ leñ ktoo.
11 Aan lady kchësy meñ no tu kwnaa nii kwlox tsiimtson iz xsyaknë. Tu
kyalbini mal beeñ me chop xkwaa, aan pchilodre nyak tubli me. 12 Tsiñee
lëë Jesús kon me, lëë xaa kwtsyetsy me aan lëë xaa chëb:
—Kwnaa, lëël byak, xsyaknëdroo.
13 Tsigo lëë xaa pxob ña xaa lady me, aan wor go kazh lëë me byak tubli,
aan lëë me bislo biily me lay lo Dios. 14 Per lëë xaa nii xñabey leñ ktoo blëë,
porñee beeñ kyak Jesús me tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, aan lëë xaa chëb
lo meñ:
—Xoop kpidz nonguial kak tsiiñ. Kol të leñ tse go par kak to rmedy, kiijty
to tse nii chakty tsiiñ.
15 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Mal do. ¿Pe chinidy to xyosy to kunis nayak o xburr gaa to nikxe chakty
tsiiñ? 16 Lëë kwnaa re gon lo xtiiy Abraham sëëd me, aan kok tsiimtson iz nii
nguëëtuu xaatox me lo kyalkits re. ¿Pe nonguialdy nayak laa me nikxe tse nii
chakty tsiiñ nak?
17 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa nii xlëë lo xaa pteladzy, per kchësy meñ
ble kon kyalntson nii beeñtsyey xaa.

Xa nak laañee xñabey Dios
(Mt. 13:31-33; Mr. 4:30-32)

18 Lëë gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako?
19 Nako gon sinak tu medzy martas nii chan meñ lo kwaa aan tsiñee lëëw
chak lal tu yag, lëë mguiñ xko xipchoos loo go.
20 Lëë gak Jesús chëb:
—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon? 21 Nako gon sinak levadur nii
xkëë kwnaa tson lmud riñ par tsobe kchësy kobyi.

Puert nya
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Worñee lëë Jesús no nëz si xaa Jerusalén, beeñ kseedy xaa meñ kyedzy
ni tañ nii kwtedy xaa. 23 Aan lëë tu xaa kwnabtiits lo xaa chëb:
—Xey, ¿ndalydy meñ lë xtyelaa lo tol?
Lëë Jesús chëb:
24 —Kol ktee nii sëëb to laañee xñabey Dios, por nako sinak tu puert nya
aan ndaly meñ kakladzy sëëb, per kchilodyo. 25 Loxsye ksuugw xpixwan yu
puert, deelñee kyaan do ley lëë do këb: “Xey, pxaly chu yu syëëb noo.” Per lëë
xaa kñë lo do: “Nandyaa cho xaa do.” 26 Tsigo lëë do këb: “Ptyaawni noo
ni ptyowni noo lii, ni beeñ kseedyoo meñ nëz laa no noo.” 27 Per lëë xaa
kyëb kñë xaa: “Lëën niyle nii nandyaa cho xaa do. Kol kyey por ngoptol do.”
28 Tsigo lëë do koon ni lëë do kaw lay do tsiñee kan do nii lëë Abraham ni lëë
Isaac ni lëë Jacob ni lëë kchësy profet ncheno laañee xñabey Dios, aan lëë do
byaan ley. 29 Por ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu sob kaw laañee xñabey
Dios. 30 Tsiñee lëë tse go tsitsib ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu parñee
ktaan xaa nii mban nina.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

31 Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Bi nu, porque lëë Herodes chakladzy kuty lii.
32 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol tsi aan kol këb lo mëz wnee xuuy go: “Natsesy ni kxesy kwin kyalbini
mal ni kuuñ kyakaa meñ xsyaknë, widzy lëën kyal.” 33 Per no nii ktsiñaa
laañee san natse, kxe ni widzy. Por ni tu profet chilody kety deelñee sody xaa
Jerusalén.
34 ’¡Chooksye lëë doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak
nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt kokladzyaa ndopaa to
sinak xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! 35 Lëë na lëë xkyedzy
to kyaanladzy. Ni kpikchedre kan do naa axte tse nii lëë do këb: “Skizh Dios,
xaatke buen xaa nii pxaal xaa.”

14

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xchooki

1 Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ lëë Jesús kwey wagw lidzy tu xaa nii
xñabey lo meñ fariseo, aan lëë stubla xaa fariseo bleetsy xaa. 2 Siko lëë Jesús
kon tu xaa xsyaknë nii xchooki. 3 Lëë Jesús kwnabtiits lo maestre ley ni lo
xaa fariseo chëb:
—¿Pe nonguial dyon kak tu xaa xsyaknë rmedy tse nii chakty tsiiñ ote
nonguialdyo yak?
4 Per ni tu xaa kwneedy. Tsigo lëë Jesús kwseñ xaa xsyaknë go aan loxsye
beeñ kyak xaa xaa, lëë xaa chëb: “Byey.” 5 Ni lëë xaa chëb lo meñ fariseo:

—Deelñee kyab tu xiñ do o tu xyosy kaa to leñ tu kyeech nxity, ¿pe kwiidy
to xaa nayak ni pe kwiidy to ma nikxe chakty tsiiñ tse go?
6 Aan ni tu xaa pchilody pe nyëb.

Meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña

7 Tsiñee kon Jesús nii kchësy xaa nii koktsyetsy xkwe yagxily nii xsyob xaa
non, lëë xaa ptee tu consef lo meñ chëb xaa:
8 —Tsiñee tsi do laañee chak tu kyalwtsiilña, sobty to laañee xsyob xaa non,
por toontlaa tsi stu xaa nii mastre non lo do. 9 Aan kñë xaa nii kwtsyetsy lëë
do: “Pte xlugaaroo lo xaa re.” Tsigo lëë xkyalto do kchoo por lëë do tsisob
axte lultime bankw. 10 Masy tsiñee tsi do lo tu lni, kol sob axte lultime bankw
parñee tsiñee kan xaa nii kwtsyetsy lëë do to, kñë xaa: “Penak nii soboo
ske. Tësoboo axte klaa.” Singo mod xña lo kchësy meñ lëë do klisklaa xaa.
11 Porque kchësy xaa nii xalyga chak nyaa kyablyu aan lëë xaa mban kyak
klaa.
12 Lëë gak Jesús chëb lo xaa nii kwtsyetsy xaa:
—Tsiñee kuuñlool tu siily o tu xtsee gaa, kwëstyoo xamiigwoo, ni betsyoo, ni
meñ liidzyoo, ni meñ rikw nii no kex chiliidzyoo, por toontlaa kwetsyak xaa
lii aan singo mod lëë xaa ktikche favor nii beeñtsyeyoo. 13 Masy tsiñee kuñoo
tu lni, kwtsyetsy kchë meñ prob, ni meñ nii chilody së, ni meñ nii chandy.
14 Por chilody ktikche meñ go kyalnsaak ko lool, per lëë Dios kuuñ kle lii ni
lëë xaa ktikche favor go lool tse nii lëë xaa kuuñ kpañ meñ kuty nii beeñtsyey
kyalbuen.

Xcuent xaa nii beeñlo tu niskwaan

15 Loxsye biñ meñ ngo, lëë tu xaa nii wi sob lo mezh chëb lo Jesús:
—Dichos meñ nii chaw laañee xñabey Dios.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tu xaa name beeñlo xaa tu niskwaan aan ndaly lo meñ chëb xaa nii tsi
meñ wagw. 17 Tsiñee lëë xwor wagw kol, lëë xaa pxaal xmos xaa kukëb lo
meñ nii koktsyetsy: “Kol të por lëë niskwaan lox koklo.” 18 Per xaal xaal nii
chëb meñ parñee tsidy meñ. Klosy lo tu xaa nii kwey mos chëb: “Lëën kal
lox kwxi tublë lyu, aan no nii kakuyaa loo go. Chilody kan.” 19 Lëë stu xaa
chëb: “Lëën kwxi kaay nëz yosy aan lëën kakuñ ma preb. Chilody kan.” 20 Lëë
stu xaa chëb: “Lëën kal ptsiilña. Chilody kan.” 21 Tsiñee lëë mos bikche, lëë
xaa chëb kchë nii chëb meñ, aan lëë xaa nii pxaal xaa blëë. Tsigo lëë xaa
chëb lo xmos xaa: “Sinusy kwey kchë nëz yu ni nëzniy nii no leñ kyedzy, aan
tëni kchë meñ prob, kchë meñ nii chilody së, ni meñ ciegw.” 22 Blyëëdyako,
lëë mos chëb: “Xey, lëën beeñtsyey nii kwnabeyoo naa, aan lëë lugar bii no.”
23 Tsigo lëë xaa chëb lo mos: “Kwey nëz nii xchoo chu kyedzy ni kwey kchë
skiñ kwraly, aan tëni xoo stubla meñ parñee kyaktsë lidzyaa. 24 Por ni tu meñ
nii kwtsyetsyaa klo kawdy niskwaan nii beeñloon.”

Meñ nii chakladzy kak xpëëdscuel Jesús

25 Ndaly meñ kunal Jesús aan lëë xaa byoogw chëb xaa:
26 —Deelñee no tu xaa nii sëëdnal naa aan mastre xkëstyoo xaa pxosy xaa
que naa o mastre gaa xkëstyoo xaa xñaa xaa, tsiil xaa, xiñ xaa, betsy xaa ni
psyañ xaa, o xkëstyoo gaa xaa lëë xaa, chilody kak xaa xpëëdscuelaa. 27 Ni
chiloody kaa kak meñ xpëëdscuelaa deelñee tejty meñ lo kyalnë ni deelñee
kiidnaldy meñ naa. 28 Deelñee no tu do chakladzy ksaa tu yu ngol, ¿pe
xsyobty to nayak kwii do cuent parñee kan do dyon pe slëb to ksaalo dow?
29 Por deelñee xaktyee kyeeñ do cimient, aan lëbty to ksaalo dow, kchësy meñ

nii kano kxidzyni lëë do, 30 këb meñ: “Lëë xaa re bislo nsaa lidzy, per kwlëbty
xaa nsaalo xaaw.” 31 O deelñee gaa no tu rey nii tsiktily contre stu rey, ¿pe
xsyobty xaa nayak kwii xaa cuent parñee kan xaa dyon pe slëb tsii mily
soldad nii chap xaa ktily contre kaly mily xsoldad stu rey? 32 Aan deelñee
kyeñ xaa nii lëbty xsoldad xaa, bii sitre sëëd stu rey, lëë xaa kxaal xaa nii
tsikëb: “Masy kwës tily.” 33 Singo tsigo busy, deelñee ksaandy to kchë nii chap
to, chilody kak to xpëëdscuelaa.

Tsiñee nxiytre sedy
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 ’Buen sedy. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? 35 Lëëw
ksyëëb porñee ni par lyu ni par pyëëb xkiiñdyo. Deelñee chakladzy to kyeñ do,
kol jkëëtyag.

15

Xcuent xaa nii xtsil xpëkwxiily
(Mt. 18:10-14)

1 Lëë xaa nii xtop tumi nii xyey Roma ni lëë stubla xaa ngoptol big par
jkëëtyag xaa xtiits Jesús. 2 Por ngo lëë xaa fariseo ni lëë maestre ley kwneenë
Jesús, chëb xaa:

—Xtsiil lsa xaa gue meñ ngoptol ni chaw xaa ksa xaa meñ go.

3 Tsigo lëë Jesús pso tu cuent lo meñ chëb xaa:

4 —Deelñee chap to tu kyoow mëkwxiily dyon, aan xnity to tu ma, ¿pe
xsaandy to stap kalyptsiipkee ma nii kwnijty tañ nayak, aan chikyub to ma
nii kwnity, axte nii xtsil do ma? 5 Aan tsiñee lëë ma xtsil do, xle do xob to
ma chu yañ do, 6 aan tsiñee lëë do xtsiñ lidzy to, xtop to kchë xamigw to
ni kchë meñ nii no kexka chilidzy to, aan xñee do: “Kol kle lon, por lëën
ptsil mëkwxiily nii kwnity.” 7 Nli xñen nii mastre kak wle kpaa por tu meñ
ngoptol nii ktikche styoo lo Dios que por tapkalyptsiipkee meñ buen nii
xkiiñdy ktikche styoo lo Dios.

Xcuent kwnaa nii xtsil xcentab

8 ’Kol tsoo kso no xcuent tu kwnaa nii chap tsii pes plat, aan xnity me tuwo.
¿Pe xkëëdy me bini nayak ni pe xloobty me yu ni pe xkyëkyubty mew axte nii
xtsil mew? 9 Aan tsiñee lëëw xtsil me, xtop me kchë xamigw me ni meñ nii no
kexka chilidzy me, aan xñee me: “Kol kle lon, porque lëën ptsil pes plat nii
bnityaa.” 10 Nli xñen nii singo gak xle kchë angly nii no kpaa tsiñee xtikche
tu xaa ngoptol styoo lo Dios.

Xcuent xaa nii beeñ perdón xiñgan

11 Lëë gak Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xaa wiñ, 12 aan lëë xaa nii mastre nyab
chëb lo pxosy: “Pa, neetsy kchë nii xyalaa.” Tsigo lëë pxosy xaa kwtiisy
kchë nii chap. 13 Kok xtsedyako lëë xaa nii mastre nyab pto kchësy nii pchal,
aan con tumi go lëë xaa si stu tañ nii sit. Siko pxiñ xaa kchë xtumi xaa
laañee xkaatyee. 14 Per tsiñee lëë xaa lox pxiñ xtumi xaa, lëë kpiñ kwyo
tañ go, aan lëë xaa kwte kpiñ. 15 Tsigo lëë xaa kunab tsiiñ lo tu xaa nii no
tañ go, aan lëë xaa go pxaal xaa lo kwaa kukap xaa ngutsy. 16 Ptee gan xaa
nyaw xaa nii chaw ngutsy, per ni tu cho pteejtyo. 17 Lëë lultime nladzy xaa:
“¡Blaktre gaa meñ nii kë xtsiiñ pxosyaa na axte xyely chaw, lëë naa na noteedy
kpiñ nu! 18 Lëën kya lidzy pxosyaa, aan këpaa: Papá, kwlon falt lool ni lo

Dios. 19 Nonguialtre kakaa xiñoo. Beeñ cuent nii sinak tu xmoosoo nakaa.”
20 Loxsye ngo lëë xaa pkaa nëz, lëë xaa sey lidzy pxosy xaa.
’Bii sitre siid xaa tsiñee lëë pxosy xaa kon xaa, aan lëë pxosy xaa pkëstyoo
xaa. Lëë xaa kwloo corr kuktsiil nëz xaa xiñ xaa, aan lëë xaa kwteetsy xaa,
ni lëë xaa taw pxit kwesy xaa. 21 Tsigo lëë xiñ xaa chëb: “Papá, kwlon falt lo
Dios ni lool. Nonguialtre kakaa xiñoo.” 22 Per lëë pxosy xaa chëb lo xmos:
“Sinusy kol kwii ladx buen jkakw to xaa, kol ko tu nily ña xaa, ni kol jkëë lab
xaa. 23 Kol tëni tu becerr nii xro aan kol kuty ma, por ¡lëë no tyaaw ni lëë no
kuuñ lni! 24 Por nladzyaa te kuty xiñaa, per kujty xaa. Kwnity xaa, per lëë
xaa ptsil.” Aan lëë lni bislo.
25 ’Mentre lëë stu xiñgan xaa nii nak xaa kol këno tañ. Tsiñee lëë xaa bikche,
lëë xaa biñ ti ni lëë xaa kon nii lëë wyëë kayak. 26 Lëë xaa kwtsyetsy tu mos,
aan lëë xaa kwnabtiits pe cos chak. 27 Tsigo lëë mos chëb: “Lëë betsyoo blañ,
aan lëë pxoosyoo kwnabey kuty becerr xro, porñee mbëë blañ xaa ni ndaan
xaa.” 28 Per lëë betsy kol xaa blëë, aan kwnëdy xaa nyo xaa yu. Por ngo lëë
pxosy xaa pchoo kwnee lo xaa. 29 Tsigo lëë xaa chëb lo pxosy xaa: “Nanoo gon
blaktre iz nojkiiñaa lool ni nanoo nii tugak xsobaa xtiitsoo, aan ni tu chiv wiñ
karty kneetsyoo par kawnin xamigwaa. 30 Lëë nana nii blañ xiñoo nii kukxiñ
xtumil lo kwnaa nii xkwe pal nëz, lëël chuty becerr xro par lëë xaa.” 31 Tsigo
lëë pxosy xaa kwëb chëb: “Xiñ, lii tugak so lon, ni kchësy kaa nii chaapaa
xcheñoo nako. 32 Per no nii kuuñ no lni ni kle no, por lëë betsyoo nii kwxaak
no kuty bikche. Kwnity xaa, per lëë xaa ptsil lo no.”

16

Xcuent mos nyaani

1 Lëë Jesús bitiits nrii lo xpëëdscuel, chëb xaa:
—Tu xaa rikw name kop xaa tu mos, aan lëë meñ kuni tiits lo xaa nii lëë
mos ko no kxiñ xtumi xaa. 2 Tsigo lëë patrón kwtsyetsy mos ko, aan lëë xaa
chëb lo xaa: “¿Pe nli kchë nii këjkëëkiy meñoo dyon? Bneetsy cuent dyon xa si
lo xtsiiñoo, porque chilodre kyëël tsiiñ lon.” 3 Tsigo nladzy mos ko: “¿Pe kuñaa
na busy na nii lëë xpatrónaa kwii naa lo tsiiñ? Nodyaa fuersy par kyën tsiiñ
tañ, aan xteladzyaa kñabaa limosn. 4 Nanaa xa kuñaa parñee tso cho lidzy
ktsiiñaa tsiñee lëë xpatrónaa kwii naa lo tsiiñ.” 5 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy tuga
tuga meñ nii nsëëb lo xpatrón xaa. Klosy lo tu xaa nii ptsiñ chëb xaa: “¿Palal
nsëëboo lo xpatrónaa?” 6 Lëë xaa go kwëb chëb: “Nsëbaa tu kyoow barrily
aceit.” Tsigo lëë mos nii sinoy cuent chëb: “Naa xpagareel aan pkëë stuwo nii
xaktyee choowptsii barrily aceit nsëëboo.” 7 Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits
lo stu xaa, chëb xaa: “Liik, ¿palal nsëëboo?” Lëë xaa go kwëb: “Nsëbaa tu
kyoow lmud xobxtily.” Tsigo lëë mos chëb: “Naa xpagareel aan pkëë stuwo
nii xaktyee tapkaly lmud xobxtily nsëëboo.” 8 Psee patrón kon nii singootyee
nyaani mos mal go. Nli xñen nii mastre nan meñ nii xyuumbeydy Dios xa
nak cos nii chak lo kislyu re que meñ nii xyuumbey Dios.
9 ’Kol kiisy kchë nii chap to lo kislyu re parñee kap to amigw, parñee tso cho
kneetsy laañee kwës to kpaa tsiñee lëë kchë nii chap to lox.
10 ’Kchë xaa nii chap cuidad cos nikxe ndalydyo, sap cuidad xaa cos ndaly,
per lëë xaa ni chap cuidajty cos xisy, xa kap cuidad xaa cos ndaly. 11 Deelñee
chap cuidajty to cos nii no lo kislyu re, ¿cho lë nii knee cos nii nli non lo do?
12 Aan deelñee chap cuidajty to xcheñ meñ, ¿cho lë nii kneetsy nii jkaa do?
13 ’Ni tu cho chilody kyë tsiiñ chop lo patrón. Por neñdy slëë xaa lo tu xaa,
lëë lo stu xaa kle xaa. O neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ tu xpatrón xaa, aan

ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios deelñee tumi tugak
sini kik to.
14 Pxidzy xaa fariseo nii tir xyo tumi styoo biñ nii kwnee Jesús. 15 Tsigo lëë
Jesús chëb:
—Chakladzy to nii këb meñ nii buen do, per nan Dios pe cos xsya styoo do.
Por kchësy nii xsyak meñ non pa nondyo lo Dios.

Xley Moisés ni xkyalwnabey Dios

16 'Lëë xley Moisés ni lëë kchë profet bluuy xtiits Dios axte tse nii lëë Juan
biid. Destye tse go lëë meñ xkëëtyag xa nak laañee xñabey Dios aan xoo xsyëëb
meñ siko.
17 'Ni tu letre nii kë lo ley kyaanlasty. Kchësyo kak cumplir. Por nli xñen nii
masy ngandy nitylo kislyu ni nitylo kpaa que nii kyaanladzy ley.

Kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Deelñee klaa tu xaapkiy tsiil, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa.
Singo gak xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, tol chuñ xaa.

Rikw ni Lázaro

19 'Tu rikw name nonsyke ladx non ni ladx ngui chakw xaa, aan ksatyee
tse chuñ xaa lni. 20 Kwyo gak tu prob nii pcholë Lázaro. Xyodz lady xaa aan
chisob xaa nëb lo lyu chilidzy rikw. 21 Kokladzy prob re nyëly con cos nii
xlyaal leñ xmezh rikw. Aan axte mëkw big kwlee lady xaa laañee xyodz.
22 Lëë tu tse lëë prob kuty, aan lëë angly kukni xaa laañee no Abraham kpaa.
Lëë rikw kutyak, aan lëë xaa pkyeetsy. 23 Aan mentre lëë rikw no te mban
laañee xyey meñ nii chety, lëë xaa blis lo xaa aan lëë xaa kon nii lëë Lázaro so
lo Abraham. 24 Tsigo lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa: "Tat Abraham, pkëstyoo
naa. Pxaal Lázaro tsijkadz xaa punt xkweñ lo nis aan kiid ksalyu xaa lo
ludzyaa, porque tir mban no teedyaa lo ki re." 25 Per lëë Abraham kwëb
chëb: "Xiñ, psaladzy gaanoo nii mbëë kwtedyoo lo kislyu, lëë Lázaro mban
kwtedy xaa. Lëë na mbëë notedy xaa nu, lëë lii mban notedyoo. 26 Ni chilody
gaaw, por tir ngol yoo nii kë groltyee, aan chilody kiid meñ nii no nu ske, ni
meñ nii no gaa ske chilody kiid nu." 27 Tsigo lëë rikw chëb: "Xñabaa lool tsigo
busy, Tat Abraham, nii kxaaloo Lázaro lidzy pxosyaa, 28 parñee kñee xaa lo
kaay betsyaa nii byaan tsiin kiijty xaa laañee sinriityee mban noteedyaa."
29 Tsigo lëë Abraham chëb: "Lëë nii pkëë Moisés ni pkëë kchë profet byaanle.
¡Ksal xaa kchë ngo!" 30 "Ksaldy xaaw", chëb rikw, "per deelñee kyaklo tu xaa
nii kutyle lo xaa, spikche styoo xaa lo Dios." 31 Lëë Abraham chëb: "Deelñee
chaklasty xaa ksal xaa xley Moisés ni kchë nii pkëë profet, nikxe kpañ tu meñ
kuty, kpikchedy styoo xaa."

17

Xaa nii xsyaab meñ lo tol
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Tugak ktee tiits nii kyab meñ lo tol, per ¡brobsye xaa nii ksyaab meñ lo
tol! 2 Masy buen kxituu tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo
que nii kuñ xaa xtol meñ nii xniladzy xtitsaa. 3 Kol kap cuent.
'Deelñee ko betsy to falt lo do, kol nee lo xaa, aan deelñee kpikche styoo xaa,
kol kuñ xaa perdón. 4 Nikxe ko xaa falt lo do kadzy vuelt tu kpidz, deelñee ksa

kadzy vuelt ko kiid në xaa lo do: “Kpikchedraa kon falt lool”, no nii kuñ do xaa perdón.

Nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy

5 Lëë apostle chëb lo Jesús:
—Chakladzy noo nii mastre kniladzy noo Dios.
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee niladzy to Dios, xisy wiñak, nikxe nyak xkyalwniladzy to lalak tu medzy martas, nchilo nyëb to lo yag re: “Bichee nu aan kusob lo nistoo”, aan lëë yag nsoob xtiits to.

Nii nonguial kuuñtsyey mos

7 ’Deelñee chap to tu mos nii chikon o chikap kaa ma, ¿pe xñee do lo xaa nayak tsiñee xpikche xaa: “Kwte të soboo kaawoo”? 8 Lëdyo gon, sink xñee do lo xaa: “Beeñlo tu xtseen ni kwtëë nii kawaa ni kin. Loxsye kawaa schilo soboo kaawoo ni kil.” 9 Aan ni skizh xteejty to lo mos nii beeñtsyey kchë nii kwnabey do. 10 Singo gak lëë do, tsiñee lox kuuñtsyey do kchë nii xñabey Dios to, no nii këb to: “Mos nii pa xkiiñdy nak no, por xaktyee nii pchilo lo no beeñtsyeey no. Beeñtsyeeytre no pe stu cos.”

Lëë Jesús chuuñ kyak tsii xaa xsyaknë

11 Lëë Jesús kwte laañee ntsiil meñ Samaria ni meñ Galilea worñee lëë xaa si Jerusalén, 12 aan lëë tsii xaa xsyaknë nii xyodz lady kuktsiilnëz Jesús kyedzy nii ptsiñ Jesús, per big kexty xaa, 13 sink lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Jesús, lii nii nakoo maestre, pkëstyoo lëë noo!
14 Tsiñee lëë Jesús kon ksa xaa go, lëë Jesús chëb:
—Kol tsi lo pxosy.
Aan nëz si xaa lëë xaa byak. 15 Tsiñee kon tu xaa xsyaknë go nii lë xaa byak, lëë xaa bikche xtee xaa skizh lo Dios. 16 Aan lëë xaa psoxib lo Jesús, axte pkiitsy kë xaa lyu par ktee xaa skizh ni lëëw na xaa Samaria nak xaa. 17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsii xaa xsyaknë nawen byak? ¿Ko skee xaa? 18 ¿Nonsy xaa sit re nawen bikche ktee skizh lo Dios?
19 Lëë Jesús chëb lo xaa nii byak ko:
—Kuso aan byey. Por porñee bniladzyoo ngo nii lëël byak.

Xa kñabey Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo Jesús pa wor klyañche xkyalwnabey Dios aan lëë Jesús chëb:
—Kiijty xkyalwnabey Dios parñee kan dow. 21 Ni tu cho kñëdy lo do: “Lëëw nrii”, o “Lëëw nrek kaa.” Por lëë xkyalwnabey Dios kwlañchel lo do.
22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Sitsib tse nii lëë do kakladzy kan do mguiy nii pxaal Dios lo kislyu, aan kandy to xaa. 23 No meñ kñë lo do: “Lëë xaa so nu”, o “lëë gaa xaa so nek.” Per tsidy to ni tsinaldy to meñ go. 24 Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpaa, singo kak mguiy nii pxaal Dios tsiñee lëë xaa kiid stub. 25 Per no nii te kazh xaa kyalnë ni ksaldy meñ nii no natiemp xaa. 26 Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub. 27 Tiemp ko lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo leñ barkw, aan lëë kchësy meñ go kuty

lo kyo. 28 Singo gak kok xtiemp Lot: lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ
kwyo meñ, ni wtosy ni wsisy kuni kik meñ. Lyaadzy konsye ni lyaadzy yusy
kwyo meñ. 29 Per tsiñee lëë Lot pchoo leñ kyedzy Sodoma, lëë ki ni kyo lëë
nii xsaay byab kpaa, aan kchësy meñ go kuty. 30 Singo kak tsiñee lëë mguiy
nii pxaal Dios kpikche.
31 'Tse go deelñee no cho do so kik yu aan no xcheñ do leñ yu, kyejty to
par kwii dow. Deelñee no gaa to so tañ, kpikchedy to kyey do lidzy to. 32 Kol
ksaladzy nii ptsyool tsiil Lot. 33 Kchë xaa nii kakladzy kteelaa xkyalmbañ
kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ.
34 'Kyool go deelñee nix chop xaa lo tugak lon, lëë Dios koy tu xaa, per lëë
xaa ksaan stu xaa. 35 O deelñee gaa kë chop kwnaa wëët, lëë xaa koy tu me
aan lëë xaa ksaan stu me. 36 Singo gak deelñee kë chop xaa tsiiñ tañ, lëë tu
xaa kyooy, aan lëë stu kyaan.
37 Tsigo lëë meñ chëb:
—¿Pa kak kchësy nrii?
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Laañee kaa ma kuty ktyop pech.

18

Xcuent tu kwnaa viud

1 Loxsye ngo lëë Jesús pso tu cuent lo xpëëdscuel parñee këb xaa nii ktsagty
xpëëdscuel xaa, sink tugak kutiitsni xaa Dios axte nii ktikche Dios lo xtiits xaa.
2 Sinrii së lo cuent ko:
—Tu kyedzy name kwyo tu xtisy nii ptsyebty Dios ni psaldy meñ. 3 Leñ
kyedzy ko gak kwyo tu kwnaa viud nii kunab kyalxtisy lo xtisy parñee ksaksi
xaa meñ nii xlëë lo me. 4 Xtse kwë me, per psaldy xtisy me. Lëë lultime
nladzy xaa: "Nikxe nii xtsyeebtyaa Dios ni xsaldyaa meñ, 5 per como kety
kety chiid kisyeedy me naa, lëën kcho xfavor me parñee kiijtre me, por
toontlaa kloox me xpaciensyaa."
6 Lëë Jesús chëb:
—Singo gon chëb xtisy mal. 7 ¿Lëë Dios dyon pe kchoody xaa xfavor meñ nii
xniladzy xtiits xaa nayak deelñee tsel kyool xñab meñ kyalxtisy lo xaa? ¿Slaa
xaa nawen kyëmbës meñ go xaa? 8 Klyëëdy xaa gon, lëë xaa kchoo xfavor
meñ go. Per tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios dyon kiid, ¿pe bii sanre xaa meñ
nii xniladzy xtiits Dios lo kislyu re?

Xaa fariseo ni xaa nii xtop tumi

9 Lëë Jesús pso cuent re par xaa nii xsyak nii tir buen aan xsyablyu los
demasy meñ, chëb xaa:
10 —Tu vuelt kwey tu xaa fariseo ni tu xaa nii xtop tumi nii xyey Roma lidzy
Dios par kutiitsni xaa Dios. 11 Lëë xaa fariseo kwsoli aan lëë xaa chëb lo Dios:
"Tat Tios, xnetsyaa skizh lool, porñee naktyaa sinak xaa nii nak ngbaan, ni
xaa mal, ni naktyaa sinak xaa nii no tsiil aan choni stu kwnaa, ni porñee
naktyaa sinak xaa nii xtop tumi nii so ske. 12 Naa chawdyaa chop vuelt tu
leñ xmal par kuuñ ksakaa lii ni chuñaa kchë nii xtsiñaan tsii tant aan xtedyaa
tu tanto jkiiñ liidzyoo." 13 Lëë xaa nii xtop tumi nii xyey Roma kwsosit aan
byaxty xaa nlis xaa lo xaa kpaa, sink lëë xaa xtee golp styoo xaa xñee xaa lo
Dios: "¡Tat Tios, pkëstyoo naa, por tu ngoptol nakaa!" 14 Nli xñen nii tsi lëë xaa
nii xtop tumi nii xyey Roma bikche sey lidzy, lëë Dios beeñ xaa perdón, per
lëë xaa fariseo kokty xaa perdón. Por lëë kchë xaa nii xaly chak nyaa kyablyu
aan lëë xaa nii mban chak kyak klaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Wi xaa wiñ kuni meñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ. Per lëë
xpëëdscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ. 16 Per lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ
kyey laañee xñabey Dios. 17 Nli xñen nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak
xniladzy tu xaa wiño, sëëbty meñ laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús chutiitsni tu rikw
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Lëë tu xaa xñabey chëb lo Jesús:
—Maestre buen, ¿pe cos kuuñtsyeyaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody?
19 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñeel nii bueenaa? Tugak xaa buen no. Lëë xaa go nak Dios.
20 Nanloo nii xñabey xley Dios: “Kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo,
kujtyoo, kwandyoo, kñeedyoo tiits kizh par ksaksil meñ, ni psal pxoosyoo ni
xñaal.”
21 Lëë xaa go chëb:
—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.
22 Tsiñee biñ Jesús nrii, lëë xaa chëb:
—Tu cos bii chakoo falt: pto kchësy nii chapoo aan pkadyo lo meñ prob
tsiin kchilo kapoo cos kpaa. Loxsye ngo të aan tënal naa.
23 Per tsiñee lëë xaa go biñ ngo, mban ptee styoo xaa, porñee tir rikw xaa.
24 Tsiñee kon Jesús nii mban kok xaa, lëë Jesús chëb:
—¡Xaatee ngan sëëb rikw laañee xñabey Dios! 25 Masy ngandy sëëb tu camey
xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.
26 Kchësy meñ nii biñ ngo chëb:
—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigo?
27 Lëë Jesús chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.
28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëë noo psaan kchësy nii koop noo aan lëë noo syoopnaal lii.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchë xaa nii psaan lidzy, tsiil, o betsy, o pxosy, o xiñ gaa par
sëëb xaa laañee xñabey Dios, 30 ndaly re nii jkaa xaa lo kislyu re aan lëë lo stu
kislyu nii nare sëëd lëë xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel tublad, aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Chan do gon nii lëë no syo Jerusalén, aan siko lëë kchësy nii pkëë profet
nii ktsyoolaa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios kak cumplir. 32 Lëë meñ jko naa
ña meñ sit, ni lëë meñ kityni naa, lëë meñ kotsyetsy naa, ni lëë meñ kchoo
mxeñ lon. 33 Lëë meñ kiñ naa ni lëë meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz
lëën kpañ.
34 Per byeñdy xpëëdscuel Jesús ngo, por nonsyke cos ngano. Nandy xaa
penak chëb Jesúso.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ciegw
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Lëë Jesús mer ktsiñ Jericó, aan lëë tu ciegw sob kex chu nëz xñab limosn,
36 tsiñee lëë ciegw biñ nii singootyee ndaly meñ xtyedy, lëë xaa kwnabtiits
penak nii singootyee xtye meñ. 37 Lëë meñ chëb lo xaa nii lëë xaa Nazaret nii
lë Jesús sitedy siko. 38 Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa:
—¡Jesús, lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!
39 Kchësy meñ nii sinech kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per
lëël mastre kwchuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!
40 Lëë Jesús kwsotse, aan lëë Jesús chëb:
—Kol tëni xaa nu dyon.
Tsiñee lëë ciegw ko ptsiñ kex, lëë Jesús chëb lo xaa:
41 —¿Pe cos chakladzyoo?
Lëë ciegw ko chëb:
—Xey, chakladzyaa nii kña lon stub.
42 Lëë Jesús chëb:
—¡Lëë lool kña! Lëël byak, por bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii.
43 Wor go kazh lëë lo ciegw ko byak, aan lëë xaa sinal Jesús xtee xaa skizh
lo Dios. Wi kchësy meñ nii kon ngo ptee skizh lo Dios.

19

Jesús ni Zaqueo

1 Lëë Jesús ptsiñ Jericó aan lëë xaa kwte leñ kyedzy. 2 Leñ kyedzy ko kwyo
tu xaa rikw nii pcholë Zaqueo. Lëë xaa kwnabey lo xaa nii xtop tumi nii xyey
Roma. 3 Kokladzy xaa nyuumbey xaa Jesús, per pchilodyo porñee tir ndaly
meñ aan tir wiich Zaqueo. 4 Por ngo lëë xaa kwloo corr kwnech xaa, aan
parñee kchilo kan xaa Jesús, lëë xaa kwyëp tu lo yag nii sob laañee notedy
Jesús. 5 Tsiñee lëë Jesús sitedy xan yag ko, lëë xaa blëp lo lo yag, aan lëë xaa
chëb:
—Zaqueo, sinusy byety ske, por no nii kwësaa liidzyoo natse.
6 Lëë Zaqueo byety wxooñ, aan xle xaa lëë xaa kuni Jesús lidzy xaa. 7 Tsiñee
kon meñ ngo, lëë meñ kwneenë Jesús, xñee meñ nii lëë xaa kwlës lidzy tu
ngoptol. 8 Lëë Zaqueo kuso, aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Xey, lëën jkady grol kchë nii chaapaa lo meñ prob. Ni deelñee no cho lo
kwlaanaa pe tu cos, lëën ktikche tap lal nii kwlaanaa.
9 Lëë Jesús chëb:
—Lëë Dios pteelaa kchë meñ nii no lidzy xaa re natse, por wi xaa ngab lo
xtiiy Abraham. 10 Por lëë mguiy nii pxaal Dios sëëd kyub ni sëëd kteelaa kchë
meñ nii no xtol.

Xcuent tumi

11 Lëë meñ pkëëtyag kchë nii kwnee Jesús, aan lëë xaa pso tu cuent, porñee
lëë xaa mer ktsiñ Jerusalén, aan nladzy meñ nii lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
kñabey, 12 chëb xaa:
—Tu vuelt name kwyo tu xaa non nii no kak rey, per no nii tsi xaa tu kyedzy
sit parñee kak xaa rey. 13 Per antes nii kchoo xaa, lëë xaa kwtsyetsy tsii xaa
nii xkyë tsiiñ lo xaa, aan lëë xaa ptee deel palal gaa tumi lo xaa go, chëb
xaa: “Kol kyë dilgensy con tumi re axte nii kpikchen.” 14 Per como xtilyni
meñ kyedzy xaa, lëë meñ kyedzy pxaal bla xaa nii kukëb: “Chaklasty noo
nii kak xaa gue xrey noo.” 15 Per lëë xaa kok rey, aan tsiñee lëë xaa bikche
xkyedzy xaa, lëë xaa kwnabey kok tsyetsy ksa xaa nii ptee xaa tumi lo parñee
kaknan xaa palal beeñ catu xaa go gan. 16 Lëë tu xaa nii ptsiñ klo chëb:

“Xey, lëë tumi nii bneetsyoo lon broob, lëëw byak tsii.” 17 Tsigo lëë rey chëb:
“Buen ngo. Tir xaa tsiiñ nakoo. Ngui beeñ tsiiñoo tumi wiñ nii kwaal. Por
ngo lëël kak xtisy. Tsii kyedzy kñabeyoo.” 18 Lëë stu mos ptsiñ chëb: “Xey,
lëë tumi nii bneetsyoo lon broob, lëëw byak kaay.” 19 Lëë rey chëb lo xaa:
“Lëël kak xtisy. Kaay kyedzy kñabeyoo.” 20 Lëë stu mos ptsiñ aan lëë xaa
chëb: “Xey, lëë xtumil nrii. Lëëw pkën lo tu bayjan. 21 Porñee ptsyeebaa
lii, ni nanaa nii tir ntseeboo, por xtopoo nii kwleektyoo ni xlaapoo laañee
kondyoo.” 22 Tsigo lëë rey chëb: “Maaloo, misme xtiitsoo pteekyo lii. Deelñee
nanoo nii tir ntseebaa, ni nanoo nii xtopaa nii kwlektyaa nii xlaapaa laañee
kondyaa, 23 ¿penak kulodyoo xtumin bankw parñee neetsylo tyub xiño na nii
lëën bikche?” 24 Aan lëë rey chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla tumi lo xaa
gue, aan kol kteedyo lo xaa nii nroob tumi ptsiñaa.” 25 Tsigo lëë meñ chëb:
“Xey, per con nrooble tumi kwaa xaa.” 26 Lëë rey kwëb chëb: “Lëë meñ nii
chaple cos jkaarew, per lëë meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chapsye
meñ go kpichee.” 27 Loxsye ngo lëë xaa chëb: “Kol tëni kchë xaa nii koklasty
nyakaa rey, aan xña lon kol kuty xaa.”

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Loxsye bitiits Jesús kchë ngo, lëë xaa pkaa nëz par ktsiñ xaa Jerusalén.
29 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex laañee ntsiil meñ Betfagé ni meñ Betania xan kiy
nii lë Olivos, lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa, 30 chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nyoo nu, aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë tu burr
këtuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tëni ma. 31 Aan
deelñee kñabtiits meñ lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa jkiiñ ma.

32 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey, aan lëë xaa ptsyol burr nii chëb Jesús. 33 Lëë
xaa no klaa burr tsiñee lëë xpixwan ma chëb:

—¿Penak xlaa do ma?

34 Tsigo chëb xaa:

—Lëë xmaestre noo jkiiñ ma.

35 Lëë xaa biy burr aan tsiñee ptsiñ xaa lëë xaa pxob xab xaa lady ma
parñee sob Jesús ma. 36 Aan tyub nëz nii notedy Jesús ptañ meñ xab. 37 Aan
tsiñee lëë xaa sisëëb chex kiy nii lë Olivos, lëë meñ nii ksa xaa si bislo xle ni
xtee skizh lo Dios por kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús. 38 Nguieex kwnee
meñ:

—¡Lëë Dios pxaal tu xaa nii kak xrey no! ¡Byinayk rey! ¡Skizh Dios nii sob
kpaa!

39 Tsigo lëë bla xaa fariseo nii no lady meñ chëb lo Jesús:

—Maestre, kwëntseeb lo xaa nii sëëdnal lii parñee kñeedre xaa.

40 Per lëë Jesús chëb:

—Deelñee kyoogw chuw kchë meñ re, lëë kyo kñee xcuent meñ.

41 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ kexka Jerusalén, lëë xaa biiñ por kchë meñ nii no
leñ kyedzy ko, 42 chëb xaa:

—¡Chooksye lëë doy, naaty xaatsye nyeñ do xa nak xkyalwtelaa Dios siquier
natse! Per lëë na chilody kyeñ dow ni chilody kan dow. 43 Por sitsiñ tse nii
lëë xaa nii xlëë lo do ksuugw kwraly lëë do, aan klaady xaa kchoo meñ ni
klaady xaa sëëb meñ, 44 ni lëë xaa knitylo xkyedzy to. Ni tu kyo kyaandy lady
xcombañero, kchësyo nitylo. Ni lëë xaa kuty meñ, por byeñdy to nii kokladzy
Dios ndeelaa lëë do.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa kwlii kchësy meñ
nii no wto siko, 46 chëb xaa:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee nii laañee kiid kutiitsni meñ Dios nak
lidzy Dios, per lëë do byuño lidzy ngbaan.
47 Ksatyee tse beeñ kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios. Aan lëë xaa nii xñabey
lo pxosy, ni maestre ley ni xaa xñabey nii no kyedzy kwëkyub dyon xa kuty
xaa Jesús. 48 Per pchilodyo, porñee kchësy meñ pkëëtyag nii bluuy Jesús.

20

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Tu tse mentre lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios, lëë xaa nii
xñabey lo pxosy ni maestre ley ni lëë bla xaa kol ptsiñ, 2 aan lëë xaa chëb lo
Jesús:
—¿Cho bnee tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?
3 Lëë Jesús chëb:
—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Kol në dyon: 4 ¿cho pxaal Juan
dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso, ote cholsye meño yak?
5 Lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:
—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo nii
bnilasty to nii bluuy xaa?" 6 Aan chilody tyeesy no nii meñ lo kislyu re pxaal
Juan, por suty meñ no lo kyo. Por kchësy meñ xniladzy nii xtiits Dios bluuy
Juan.
7 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús nii nandy xaa cho pxaal Juan biid kchoobnis
Juan. 8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Per ni naa tsigo busy kniydy dyon cho bneetsy tiitspey lon.

Xcuent xaa nii beeñ tsiiñ yag uv
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Loxsye ngo lëë Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:
—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv, aan lëëw ptee xaa companiy lo xaa nii
kuuñ tsiiñoo, aan lëë xaa si laa sit. 10 Tsi lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal tu
xmos xaa siknab nii xyal xaa lo xaa nii beeñ tsiiñ, per lëë xaa go ptee xcheñ
xmos xaa, aan lëë xaa psonëz xaa singosy. 11 Tsigo lëë xpixwan yag uv pxaal
stu mos, per singo gak kwlootsyetsy xaa nii beeñ tsiiñ mos ko aan loxsye ptee
xaa xcheñ xaa, lëë xaa psonëz xaa singosy. 12 Lëë xpixwan yag uv bikche
pxaal stu mos, per lëë xaa nii beeñ tsiiñ ptee xcheñ xaa, aan lëë xaa psonëz
xaa.
13 'Tsigo nladzy xpixwan uv: "Lëë nana ¿pe kuñaa?" Lëë lultime, lëë xaa
pxaal xiñgan xaa nii xkëstyoo xaa. Nladzy xaa stsyeb xaa tsiiñ xiñgan xaa.
14 Per tsiñee lëë xaa tsiiñ kon xiñgan xaa, lëë xaa tsiiñ chëb lo xcombañer: "Lëë
xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now." 15 Lëë
xaa kwlii xiñgan xpixwan uv lo kwaa, aan lëë xaa beety xaa.
'¿Pe në do dyon pe cos kuuñtsyey xpixwan uv xaa nii beeñ tsiiñ xkwaa xaa?
16 Lëë xaa gon kuty ksa xaa tsiiñ go, aan lëë xaa ktee xkwaa xaa lo stu xaa
tsiiñ.
Tsiñee biñ meñ ngo, lëë meñ chëb:
—¡Nëdy Dios ngo!
17 Lëë Jesús buy lo meñ aan lëë xaa chëb:
—¿Penak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë kyo nii psëëb xaa
nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre xkiiñ?

18 'Deelñee kyab meñ lady kyo go, lëë meñ go kak byuy. Per deelñee kyab
kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.
19 Wor go kazh kokladzy xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nyaasy xaa
Jesús, porñee byeñ xaa nii contre lëë xaa pso Jesús cuent ko. Per byaxty xaa,
porñee ptsyeb xaa meñ.

Tumi nii chazh lo xtisy
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 Por ngo lëë xaa pxaal bla xaa nii chak si chak xaa buen kukleetsy Jesús,
parñee kyub xaa dyon pe cos jkëëkiy Jesús tsiin jko xaa xaa ña xtisy. 21 Lëë
xaa chëb lo Jesús:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ
ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios.
22 Kwnë dyon pe nonguial tizh no tumi nii xtop xtisy Roma, ote nonguialdyo
yak.
23 Lëë Jesús byeñ pe cos no styoo xaa, por ngo lëë Jesús chëb:
24 —Kol kluuy tu pes lon dyon.
Loxsye buy Jesúso, lëë xaa chëb:
—¿Chonre dyon kë loo go, ni cho lë kë nu?
Lëë xaa chëb:
—Lëë xtisy Roma ni lë xaa kë loo go.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh kaa nii nsëëb to
lo Dios.
26 Aan pchilody nyuuñ knee xaa tu cos nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús. Lëël
lëë xaa psee biñ xaa nii kwnee Jesús, aan kwneedre xaa.

Lëë xaa saduceo chutiitsni Jesús
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ
kuty, por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:
28 —Maestre, lëë Moisés chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy
kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa nii psaan xaa deelñee chapty me
mëëd, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd. 29 Tu vuelt name kwyo tu
xaa nii kop xoop betsy aan lëë xaa ptsiilña. Per blyëëdy lëë xaa kuty, aan
como kopty tsiil xaa mëëd, 30 lëë tu betsy xaa ptsiilña tsiil xaa aan lëë xaa
kutyak. 31 Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per
ni tu xaa psaandy mëëd. 32 Lëë byalo wi kwnaa go kuty. 33 Kwnë na dyon
cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëë meñ kuty kpañ, deelñee ksa kadzy xaa
ptsiilña me.
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo kislyu re busy xtsiilña mguiy ni xtsiilña kwnaa, 35 per lëë meñ nii
kchal kpañ kpaa, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre. 36 Por kejtre meñ go, sink
lëë meñ go kak sinak angly ni lëë meñ go kak xiñ Dios porñee lëë Dios kuuñ
kpañ meñ go. 37 Ni axte Moisés kaa xluuy lo no nii nli xpañ meñ kuty por
worñee kon xaa yakitsy nii noyek xñee xaa nii lëë Dios nak xDios Abraham,
xDios Isaac ni xDios Jacob. 38 Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink
xDios meñ mbañ nak xaa, porque par Dios kchë meñ nii kuty mbañ.
39 Tsigo lëë bla maestre ley chëb:
—Maestre, buen ptikcheel lo xtiits xaa nii kwnabtiits lool.
40 Aan byaxtre meñ nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:
—¿Penak dyon xñee do nii lo xtiiy rey David sëëd Crist?, 42 con misme David
na pkëë leñ kitsy nii kë salmos sinrii:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
“Kwsob kwin nëzli,
43 axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëë lool.”
44 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy rey David, deelñee misme rey David xñee nii lëë
Crist xñabey lo xaa?

Nii chuuñtsyey maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Kchësy meñ nche jkëëtyag nii nonee Jesús aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel
xaa:
46 —Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa ladx non,
ni chakladzy xaa nii jkëëptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy.
Tsiimpee xsyob xaa laañee xsyob xaa non leñ ktoo, ni tsiñee chi xaa tu wagw,
laañee xsyob xaa non xsyob xaa. 47 Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee
këb meñ nii tir buen xaa, xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo
mastre ksaksi Dios xaa.

21

Kwnaa viud nii kwloo tumi alcansiy
(Mr. 12:41-44)

1 Lëë Jesús no kuy xa xko meñ rikw tumi alcansiy 2 tsiñee lëë tu kwnaa
viud nii tir prob ptsiñ, aan lëë me kwloo chop centab cobre nii xisy non leñ
alcansiy. 3 Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Nli xñen lo do nii mastre nroob tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy
que kchë nii kwloo meñ rikw. 4 Por kchësy meñ xko tumi nii chuñ sobre
alcansiy, per lëë me, lo xkyalprob me, lëë me kwloo kchësy tumi nii nseñ me
alcansiy.

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Lëë meñ ncheyutiits nii tir ngui kchë kyo nii nyaa lidzy Dios ni tir ngui
xixkwaaw, tsiñee lëë Jesús chëb:
6 —Sitsiñ tse nii lëë kchë nii nche kuy do nitylo. Ni tu kyo kyaandy lady
xcombañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Loxsye ngo lëë xpëëdscuel Jesús chëb:
—Maestre, ¿pa wor kak kchë nii kwneel? ¿Xa mod kyeeñ noo nii lëëw mer
kak?
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kap cuent parñee jkëëtidy meñ do. Por ndaly xaa nii kakladzy kak
sinakaa kiid, aan lëë xaa kñë nii lëë xaa nak Crist ni lëë xaa kñë nii lëë wor
kutsiñ, per tsinaldy to xaa. 9 Tsiñee kon do nii lëë guerr ni tily noyak, ktsyebty
to. Por singo no nii kako, per nitylody kaa kislyu.
10 Tsigo lëë xaa kwnee re chëb xaa:
—Lëë kchë kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa ni lëë kchë xaa xñabey ktily.
11 Ndaly laañee kni xu dox, ni lëë kpiñ kiid ni lëë kyalkits kiid, ni lëë meñ kan
cos ntseeb leñ kpaa.

12 'Per antes nii kak kchësy cos re, lëë meñ kñaasy lëë do. Aan lëë meñ tsini
lëë do lo xaa nii xñabey leñ ktoo, ni lëë meñ ko lëë do skiib, axte lo rey ni lo
xtisy tsikso meñ do por naa. 13 Siko stedyo tiits kñee do lo meñ cho nakaa.
14 Kol ktee nii pe tsinidy kik to nii dyon pe këb to o xa ksoli gaa to, 15 porque
naa ksyab leñ kik to pe cos këb to lo xaa nii xlëë lo do. Aan kxekwty xaa
con xaaw ni chilody kaa kñë xaa nii buendyo por nonsyke tiitsliw. 16 Misme
pxosy to, betsy to, xaa lidzy to ni xamigw to kak niladzy lëë do. No do axte
kuty xaa, 17 ni kchësy kaa meñ klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa. 18 Per ni tu
pe kakty to por ni tu kits kik to knekty. 19 Kol kxekw tsiin telaa do.
20 'Tsiñee kan do nii lëë xaa nii noy kiib nche kyako Jerusalén, klyëëdy lëëw
nitylo. 21 Tse go deelñee nche do Judea, kol kxooñ, kol tsëp kiy. O deelñee
gaa nche do Jerusalén, kol kchoo kyedzy, ni deelñee nche do tañ, kyeydy to
kyedzy. 22 Porque ntseeb kak tse go, por lëë kchë nii kë leñ xkitsy Dios kak
cumplir. 23 ¡Brob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o xkadzy kaa mëëd! Por tir
mban tedy meñ tse go ni lëë meñ ktsyool tu kyalnë dox. 24 No meñ kety con
spad, no gaa meñ kyooy xoo tyub lo kislyu. Aan lëë meñ sit kyëpkyety leñ
kyedzy Jerusalén axte ksa tse nii ktee Dios tiitspey.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Kchë meñ ni nche lo kislyu jkan kik ni ktsyeb por kchë señ nii ko ngbidz,
mëë, mëly ni por kchë xbi nistoo. 26 Lëë meñ jkyey tseb por nandy meñ pere
kak lo kislyu. Por axte wi kpaa kni. 27 Axte tsigolye lëën kchukë lo xkey con tu
kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa, por naa nak mguiy nii pxaal Dios. 28 Tsiñee
lëë kchë cos re kislo, kol ko nguiool styoo do ni kol klis kik to, porque klyëëdy
lëë do telaa.
29-30 'Kol ksaladzy gaanoo nii tsiñee lëë yag yegw o stu gaa yag xkë peñ,
xyeñ do nii lëë xtiemp kyo sëëd yob. 31 Singo gak tsiñee kan do nii lëë kchë
cos nii psetyaa noyak, kol kaknan nii lëë xkyalwnabey Dios mer klyañche.
32 'Por nli xñen nii antes nii kety kchë meñ nii no natiemp lëë kchë cos re
kak. 33 Stedy kpaa ni stedy kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.
34 'Kol kap cuent klaady to jkyedzy styoo do lo nip o lo kchë gaa cos nii no lo
kislyu re, por toontlaa kyeñdy to tsitsib tse go. 35 Por nako sinak tu tramp. Por
kchë meñ nii nche lo kislyu kan nii kak tse go. 36 Kol kyëmbës tse go ni tugak
kol nab lo Dios nii kteelaa xaa lëë do lo kchë cos ntseeb nii kiid ni parñee
kchilo kpig to lon.
37 Yutsye beeñ kseedy Jesús meñ leñ lidzy Dios, lëë kyool lëë xaa kuktseñ
kiy nii lë Olivos. 38 Aan silyga xtsiñ meñ leñ lidzy Dios parñee jkëëtyag meñ
xtiits xaa.

22

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Lëë paskw sëëd yob. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur. 2 Aan
lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley byub dyon xa kuty Jesús, per
pchilodyo porñee ptsyeb xaa meñ.
3 Lëë xaatox kwsëëb leñ styoo Judas. Xpëëdscuel Jesús nak Judas. Iscariote
kwnee meñ lo Judas. 4 Aan lëë Judas kwey lo xaa nii xñabey pxosy ni lo xaa
nii xkyënap lidzy Dios parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. 5 Ble xaa go lo Judas,
aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi. 6 Byo xtiits xaa go styoo Judas. Por ngo lëë

xaa bislo byub xaa xa jkaa Jesús tu laañee kindy meñ parñee jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

7 Lëë paskw kol. Lo lni go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni chuty meñ mëkwxiily. 8 Por ngo lëë Jesús chëb lo Pedre ni lo Juan:

—Kol tsikuuñlo nii tyaaw xtsee no na paskw.

9 Lëë xaa kwnabtiits chëb xaa lo Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noow?

10 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tsiñee ktsiñ do leñ kyedzy, lëë do kan tu xaa nii nsob yañ tub che nis. Kol tsinal xaa axte laañee ktsiñ xaa, 11 aan kol këb lo xpixwan yu: "Lëë maestre pxaal lëë noo parñee kñabtiits noo pa sob yu laañee kawxtsee xaa ksa xpëëdscuel xaa na paskw." 12 Lëë xaa kluuy tu cuart ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.

13 Lëë xpëëdscuel xaa si aan lëë xaa ptsil yu nii chëëbpee Jesús, aan lëë xaa beeñlo nii kak xtsee paskw.

14 Tsiñee lëë xwor xtsee kol, lëë Jesús kwsob lo mezh ksa xaa apostle. 15 Aan lëë Jesús chëb:

—¡Penaadle non gan kawnin lëë do na paskw antes nii ketyaa! 16 Por axte nii klañche xkyalwnabey Dios kuñaa paskw stub.

17 Loxsye ngo lëë xaa kwseñ tu vas viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëë xaa chëb:

—Kol ki nrii ni kol kiisyo lo xcombañer do. 18 Por nli xñen nii kidraa viñ sink lëën kwës axte klyañche xkyalwnabey Dios.

19 Lëë Jesús kwseñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa, aan lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa chëb xaa:

—Lëë xcuerpaa nrii. Kol kawo parñee ksaladzy to naa, por lëën kety parñee telaa do.

20 Singo gak tsiñee lëë xtsee kwlox, lëë xaa kwseñ tu vas viñ aan lëë xaa chëb:

—Tu cheñaa nrii. Lëëw kxee parñee kpily xtol do.

21 'Lëë na lëë xaa nii kakniladzy naa sob lo mezh nu. 22 Per no nii ktsiiñaa laañee pxaal Dios naa. Per ¡brobsye xaa nii kakniladzy naa!

23 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo xñabtiits lo xcombañer dyon cho xaa kokniladzy Jesús.

Cho mastre non

24 Lëë xpëëdscuel Jesús ptilytiits parñee kaknan dyon cho xaa mastre non. 25 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu ni nan do nii chakladzy xaa nii këb meñ nii tir buen xaa. 26 Per lëë lëë do nody nii kak to singo, sink deelñee no tu do chakladzy kñabey no nii kak to sinak tu xaa nii xsoob tiits ni sinak tu xaa wiñ. 27 Kol në dyon cho mastre non, ¿pe xaa nii xsyob lo mezh chawo ote xaa nii xkyë niskwaano yak? ¿Pe lëdy xaa nii xsyob lo mezh nak xaa non? Per lëë naa, lëën no lady to sinak tu xaa nii chuñ mandad.

28 'Ni kon gaa to kchë kyalnë ptsyoolaa aan psaandy to naa. 29 Por ngo lëën knetsy kyalwnabey lo do sinak nii bneetsy Tat Tioso lon, 30 aan lëë do kaw ni lëë do ki laañee xñabeyaa ni lëë do sob parñee kñabey do lo ksa tsiipchop tiiy meñ nii no tañ Israel.

Lëë Pedre këb nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Simoñ, lëë xaatox gon kwnab lëë do parñee kuxso xaa to sinak xchooxso xobxtily. 32 Per lëën kwnab lo Dios nii kakni xaa lii, parñee kchosody styool kaazhkaa, aan tsiñee lëë styool kpikche, pchoobladzy styoo xcombañeeroo parñee kchosody styoo xaa.
33 Tsigo lëë Simoñ Pedre chëb:
—Nikle win tso skiib, ni nikxe kety no tusyke, per ksandyaa lii.
34 Per lëë Jesús chëb:
—Pedre, na kyool kazh tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.
35 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee pxalaa lëë do sin bols, ni sin tumi, ni sin kyalkidy, ¿pe no dyon pe cos kok falt lo do?
Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Ni tu pe kokty falt.
36 Lëë Jesús chëb:
—Lëë na, deelñee no cho do chap bols, kol koyo, ni kol koy tumi. Aan deelñee chapty to spad, kol kto xchaket to aan kol si tuwo. 37 Por no nii kak cumplir xkitsy Dios nii xñee nii win pkab lady xaa mal. Kchë laañee chakyety nii ktsyoolaa kak cumplir.
38 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Maestre, lëë chop spad xoob nu.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaano.

Lëë Jesús chutiitsni Dios
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëë xpëëdscuel xaa sinal. 40 Tsiñee lëë xaa ptsiñ siko, lëë xaa chëb:
—Kol kutiitsni Dios parñee kyabty to lo tol.
41 Aan lëë xaa kwsë lal laañee xyab tu kyo tsiñee xkëë meño, aan lëë xaa psoxib par kutiitsni xaa Dios, 42 chëb xaa:
—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.
43 Ngo nonee xaa tsiñee lëë tu angly byety kpaa par ktee xfuersy xaa. 44 Lo xkyalnë Jesús mastre chutiitsni xaa Dios, aan axte lo lyu byab nis nii psinis xaa, xñaw si xña cheñ.
45 Tsiñee lëë xaa lox bitiitsni Dios, lëë xaa sey laañee nche xpëëdscuel xaa. Per ksasy xpëëdscuel nche nixyesy, porñee tir xteenë xaa. 46 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Penak nche nixyesy to? Kol tsische aan kol kutiitsni Dios, parñee kyabty to lo tol.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee, tsiñee lëë tubtsoon meñ ptsiñ. Lëë xpëëdscuel xaa nii pcholë Judas nech lo meñ, aan lëë xaa ptee tu pxit kwesy Jesús, 48 per lëë Jesús chëb:
—Judas, ¿con tu pxit nawen jkol naa ña meñ re?
49 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa Jesús kon nii ktsyool Jesús, lëë xaa chëb:
—¿Pe stiily noo con spad?

50 Aan lëë tu xaa nii nak ksa Jesús biswee tu xmos xaa nii mastre non lo
pxosy, pchug xaa tyag xaa nii sob nëzli. 51 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan.
Lëë xaa kwseñ tyag mos ko, aan lëëw beeñ kyak xaa. 52 Loxsye ngo lëë xaa
chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy, ni lo xaa nii xkyënap lidzy Dios, ni lo xaa kol
nii sinaasy xaa:
—¿Penak nii sëëdxi do naa con spad ni yag nyak xaa ngbaan? 53 Ksatyee tse
kwyon lady to leñ lidzy Dios, aan kwnaasty to naa. Per nyoo nii lëë xaatox
xchëëp lëë do nina.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Lëë meñ kwnaasy Jesús, aan lëë meñ kuni xaa lidzy xaa nii mastre non
lo pxosy. Lëë Pedre kunal sit sit. 55 Lëë meñ psaay ki groltyee lo ley. Aan wi
Pedre kwsob lady meñ go chu ki. 56 Siko sob Pedre tsiñee lëë tu kwnaa nii
xkyë tsiiñ siko kon xaa aan lëë me chëb:
—Wi meñ gue nak ksa Jesús.
57 Per lëë Pedre chëb:
—Xyuumbeydyaa xaa gue.
58 Kok xtsedyako, lëë stu xaa nii so siko kon Pedre, aan lëë xaa chëb:
—Wil lë no xlad Jesús.
Per lëë Pedre chëb:
—Lëdyo.
59 Nonsyak koko tu wor, lëë stu xaa chëb:
—Soot paa gon nii wi xaa gue no xlad Jesús, por xaa Galilea xaa.
60 Per lëë Pedre chëb:
—Nandyaa pe cos xñeel.
Aan wor go kazh, mentre lëë Pedre bii nonee, lëë tu nguidy kol pkwetsy.
61 Tsigo lëë Jesús psuugw lo buy lo Pedre. Lëë Pedre gaa psaladzy nii chëb
Jesús: “Na kyool kazh tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii
jkwetsy nguidy kol.” 62 Lëë Pedre pchoo siko aan lëë xaa biiñ.

Xaa nii ptee xcheñ Jesús
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Lëë xaa nii kwënap Jesús ptee xcheñ xaa ni kwtsityni xaa xaa. 64 Ni ptse
xaa lo Jesús, aan xñee xaa:
—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!
65 Ni kwlootsyetsy xaa Jesús. Ndaly nii chëb xaa lo xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa kol ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë
maestre ley ptyop, aan lëë xaa kuni Jesús lo stu xaa nii mastre non, aan siko
lëë xaa chëb lo Jesús:
67 —Kwnë dyon pe lii nak Crist.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee kniyaa na nii naaw, knilasty to xtitsaa. 68 Deelñee gaa kñabtiitsaa
tu pe cos lo do, kñëdy tow. 69 Per destye nina lëën soob kwi Dios nëzli.
70 Loxsye ngo lëë xaa xñabey chëb:
—¿Lii tsigo busy nak Xiñ Dios?
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Misme lëë do xñee nii naaw.

71 Tsigo lëë kchë xaa go chëb:
—¿Pa jkiiñre gaa no testigw? Misme lëë no ptyon pchoo kchë tiits re chuw xaa.

23

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Lëë xaa pchoo siko aan lëë xaa kuni Jesús lo Pilat, 2 chëb xaa:
—Lëë xaa re pkaa loo noo. Lëë xaa noyuñ xkyedzy noo chop tiiy, xñee xaa nii nody nii tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma, ni xñee xaa nii lëë xaa nak Crist nii kak rey.
3 Lëë Pilat chëb lo Jesús:
—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?
—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.
4 Tsigo lëë Pilat chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo meñ kyedzy:
—Nody xfalt xaa re.
5 Per nguiedzy chëb xaa xñabey:
—Con kchë xiwseedy xaa lëë xaa noyuñ meñ chop tiiy. Galilea bislo xaa, lëë na lëë xaa kwlañche Judea.

Lëë Jesús so lo Herodes

6 Tsiñee biñ Pilat ngo, lëë Pilat kwnabtiits dyon pe xaa Galilea nak Jesús. 7 Lëë xaa xñabey chëb nii lëëw, aan lëë Pilat pxaal Jesús lo Herodes porñee lëë Herodes xñabey Galilea aan lëë xaa so Jerusalén leñ tse go. 8 Tsiñee lëë Herodes kon Jesús, lëë xaa ble porñee penaadle kokladzy xaa nyan xaa Jesús, porñee biñ xaa kchë nii beeñtsyey Jesús aan kokladzy xaa nyan xaa tu kyalntson. 9 Ndaly nii kwnabtiits Herodes, per koñee kwëbty Jesús. 10 Aan wi xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nii tugak xkëëkiy Jesús nche siko. 11 Lëë Herodes kwtsityni Jesús ksa xsoldad ni lëë xaa pkakw Jesús ladx nii chakw rey. Loxsye ngo lëë Herodes pxaal xaa lo Pilat stub. 12 Tse go lëë Herodes ni lëë Pilat bnee buen, por klo xñee lsady xaa.

Lëë meñ chakladzy nii kyë Jesús lo crusy
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Loxsye ngo lëë Pilat ptop kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni kchë xaa nii nak xtisy ni kchësy meñ kyedzy. 14 Aan lëë xaa chëb:
—Lëë do gon biidni xaa re lon, në do nii lëë xaa noyuñ meñ chop tiiy. Aan xña lo do gon lëë xaa beeñ kñelin, per nlidy ngo xaa kchë falt nii xkëëkiy do xaa. 15 Nikle gaa Herodes, byeñ xaa nii nody xfalt xaa re. Por ngo lëë xaa ptikche xaa nu stub. Kol kan gaanoo nii ngody xaa falt nii tsigal kety xaa. 16 Lëën ksaksi xaa, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.
17 Porñee tsiñee chak paskw, nak xmod Pilat klaa xaa tu xaa nii no skiib par kuuñ ksak xaa styoo meñ kyedzy. 18 Per nguiedzy chëb meñ:
—¡Beety xaa gue, aan blaa Barrabás!
19 Lëë Barrabás no skiib por tu tily nii kok leñ kyedzy, ni porñee beety Barrabás tu meñ. 20 Kokladzy Pilat nlaa xaa Jesús. Por ngo kwnee xaa lo meñ stub. 21 Per mastre nguieex chëb meñ:
—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!
22 Lëëw byon vuelt nii xñee Pilat lo meñ:
—¿Per pe cos nak xfalt xaa? Karty ko xaa tu falt nii tsigal kety xaa. Lëë xaa ksaksin, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

23 Per loñee singootyee nguiedzy kwnee meñ nii no nii kyë Jesús lo crusy,
lëë nii kokladzy meñ kok. 24 Lëë Pilat beeñtsyey nii kokladzy meñ. 25 Aan
loxsye blaa xaa xaa nweety bñech nii no skiib, lëë xaa pko Jesús ña meñ.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Tsiñee lëë soldad sijkëë Jesús lo crusy, lëë xaa kwnaasy tu xaa Cirene nii
lë Simoñ, nii bikche tañ, aan lëë xaa pkoy xaa xicrusy Jesús. Loxsye ngo lëë
xaa bneechlo Jesús.
27 Ndaly meñ ni ndaly kwnaa choon ni chuptsyë sinal xitsy Jesús. 28 Per lëë
Jesús byoogw, aan lëë xaa chëb:
—Kchësy to siñee nak to kwnaa Jerusalén, koondy to por naa, sink kol koon
por lëë do ni por xiñ do. 29 Porque sitsiñ tse nii lëë meñ këb: “Dichos kwnaa
nii chilody kap mëëd ni dichos kwnaa nii pkasty mëëd.” 30 Ni lëë meñ këb lo
kiy: “Kol kyab lady noo.” Ni lëë meñ këb lo tañ: “Kwloolan lëë noo.” 31 Por
deelñee ptsyoolaa kchë kyalnë re nii nakaa sinak tu yag mbañ, ¿xa lë nii xña
kyalnë ktsyool do nii nak to sinak tu yag pidzy?
32 Wi chop xaa mal kuni xaa kyë lo crusy ksa Jesús. 33 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
laañee lë Calavera, lëë xaa pkëë Jesús lo crusy, ni lëë xaa pkëë chop xaa mal
go kwi Jesús, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. 34 Aan lëë Jesús chëb:
—Tat Tios, beeñ kchë xaa re perdón, porque nandy xaa pe cos chuuñtsyey
xaa.
Aan lëë soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon cho xaa kchalo. 35 Lëë meñ
kukuy aan axte wi kchë xaa xñabey kwtsityni xaa xñee:
—Pteelaa xaa meñ. Kyety xaa lo crusy na dyon deelñee nli nii lëë xaa nak
Crist nii pxaal Dios.
36 Wi soldad kwtsityni Jesús. Ptee xaa viñ nyi lo Jesús, 37 ni chëb xaa lo xaa:
—Deelñee nli lii nak xrey meñ Israel, pteelaa lii.
38 Ni kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús nii xñee: “Lëë xaa re nak xrey meñ
Israel.”
39 Wi tu xaa mal nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa chëb:
—Deelñee nli nii lii nak Crist, pteelaa lii ni pteelaa lëë noo.
40 Per lëë stu xaa mal nii wi kë lo crusy kwëntseeb lo xcombañer chëb:
—¿Pe xtsyeebtyoo Dios nawen? ¿Pe xyeñdyoo nayak nii lo crusyak kël?
41 Lëë no busy porñee beeñ no mal ngo no tizh no xfalt no lo crusy. Per lëë
xaa re, ni tu pe karty kuuñtsyey xaa.
42 Tsigo lëë xaa chëb lo Jesús:
—Psaladzy naa tsiñee lëël sob kñabeyoo.
43 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii natse kazh lëël së kyo no kpaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Tsiñee kol xwe ngbidz lëë lo kislyu pkyey, aan lëëw byaani axte las tres.
45 Ni lëë lo ngbidz pkyey ni lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli. 46 Loxsye
ngo lëë Jesús kwchuptsyë ni lëë xaa chëb:
—Tat Tios, kokni xkyalbinin.
Aan lëë xaa kuty.
47 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad kon kchë nii kok, lëë xaa biily lay lo
Dios, chëb xaa:
—Nli nii kwyody xtol xaa re.

48 Kchësy meñ nii kwey ni kon kchë nii kok xyaasy styoo bi. 49 Per lëë kchësy
xaa nii byuumbey Jesús ni kchë kwnaa nii pchoonal xaa destye Galilea
kwche sit buy.

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Kwyo tu xaa buen nii pcholë José. Xaa Arimatea xaa. Judea ngab
xkyedzy xaa. Wi xaa kwyo lady xaa xñabey nii no Israel. 51 Kwëmbës xaa nii
klyañche xkyalwnabey Dios. Por ngo nii byody kchë nii beeñtsyey xaa xñabey
styoo xaa. 52 Lëë xaa kwey lo Pilat, aan lëë xaa bnab xcuerp Jesús. 53 Loxsye
blity xaa xcuerp Jesús lo crusy, lëëw pchal xaa tu sábana, aan lëë xaa kujkeetsy
Jesús tu leñ paa nii ndeeñ lo kyo. Ni tu cho karty jkyeetsy leñ paa go. 54 Mer
tse nii kxe kxiladzy meñ lo tsiíñ nak tse go, por ngo lëë meñ nowxixkwaa.

55 Lëë kwnaa nii pchoonal Jesús destye Galilea kukuy pa pkyeetsy Jesús, ni
lëë me kon xa kwyo xcuerp Jesús paa. 56 Tsiñee lëë me ptsiñ chu yu, lëë me
pxixkwaa ngwaan nii xlyaa nex, aan lëë me pxiladzy tse nii chakty tsiiñ, por
singo xñabey xley Moisés.

24

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Per tsi lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ kwtedy, lëë kwnaa go si chu paa
silyga. Noy me ngwaan xlyaa nex nii pxixkwaa me. 2 Tsiñee lëë me ptsiñ,
kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. 3 Lëë me kwsëëb leñ paa, per
kondy me xcuerp Jesús. 4 Por ngo, tir ptsyeb me, nandy me pe kwxaak me,
tsiñee kolpsye lëë me kon nii lëë chop mguiy so lo me nonsyke ladx xpibëly
nakw xaa. 5 Lo xtseeb ko lëë me pkiits kë lyu, per lëë chop xaa go chëb lo me:
—¿Penak nii sëëd kyub to tu meñ nii mbañ lady meñ kuty? 6 Kindy meñ nii
xyub to nu, lëë me pañ. Kol ksaladzy nii kwnee me lo do worñee bii no me
Galilea. 7 Kwnee me nii no nii kyab me ña meñ ngoptol, ni lëë meñ jkëë me
lo crusy, per tse nii loxo tson kpidz lëë me kpañ.

8 Tsigo lëë kwnaa go psaladzy xtiits Jesús, 9 aan tsi lëë me bikche chu paa,
lëë me kukso cuento lo ksa tsiiptub apostle ni lo meñ nii nak ksa Jesús. 10 Lëë
María Magdalena, ni Xwan, ni Mariy xñaa Jacob, ni stubla kwnaa kunitiits lo
apostle. 11 Per kwxaak apostle nii chak wety me aan bnilasty xaa xtiits me.

12 Per lëënlëdy lëë Pedre kwey chu paa, aan tsiñee lëë xaa buy leñ paa,
xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa. Loxsye ngo lëë xaa sey chu yu aan psee
xaa kon xaa kchë nii kok.

Chop xpëëdscuel Jesús nii kwey Emaús
(Mr. 16:12-13)

13 Misme gak tse go lëë chop xpëëdscuel Jesús no nëz si Emaús. Tsiiptub
mily metre nak nëz tsiñee xchoo meñ Jerusalén. 14 Chutiits xaa kchë nii kok
Jerusalén. 15 Lëë xaa pkaa lo Jesús aan lëë xaa si ksa xaa. 16 Per nikxe kon xaa
Jesús, pchilody nyeñ xaa nii Jesúso. 17 Lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe cos chutiits to dyon na nii sëëd to nëz? ¿Penak nii mban chak to?
18 Tsigo lëë tu xaa nii lë Cleofas chëb:
—¿Nandyoo nawen pe cos kok Jerusalén leñ tse re, aan kwlësoo Jerusalén?
19 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos kok?
Aan lëë xaa chëb:

—Nii ptsyool Jesús Nazaret wo. Tu profet nii kwnee xtiits Dios kok xaa ni
kon gaa meñ nii nakni Dios xaa, por kchë nii beeñtsyey xaa. 20 Per lëë xaa nii
xñabey lo pxosy ni lëë xaa xñabey kwnab nii kyë xaa lo crusy par kety xaa.
21 Nladzy noo nii lëë xaa ndeelaa xkyedzy noo. Per natse chak tson kpidz nii
ptsyool xaa singo. 22 Per lëë bla kwnaa nii no lady noo ptseb lëë noo, por lëë
me kwey chu paa nasilytoo, 23 aan como kintre xcuerp Jesús leñ paa, lëë me
byood chu yu. Aan lëë me bitiits nii lëë chop angly byaklo lo me aan lëë angly
chëb nii mbañ Jesús. 24 Loxsye ngo lëë bla xcombañer noo kwey chu paa, aan
kon xaa nii nli xtiits kwnaa go, per kondy xaa Jesús.

25 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguey do ni natsypee neñ do par kniladzy to kchë nii kwnee
profet! 26 ¿Pe nody nayak nii tedy Crist kchë kyalnë re antes nii kyëp xaa
kpaa?

27 Loxsye ngo lëë Jesús beeñ kseedy chop xaa go, bluuy xaa xlibre Moisés
laañee xñee kchë nii ktsyool Crist ni bluuy xaa kchë libre nii pkëë profet.

28 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy nii si xaa, lëë Jesús beeñ nii koñee lëë xaa
ndyedy. 29 Per lëë xaa pkwëës Jesús, chëb xaa:

—Kwlës, porque lëë tse ptsye, aan lëë lyu mer jkyey.

Lëë Jesús kwsëëb par kwës xaa. 30 Aan tsiñee lëë xaa nche sob lo mezh,
lëë Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëë xaa beeñ grol
kyaxtily aan lëëw pteedy xaa chop lo xaa go. 31 Wor go lëë lo xaa byaly, aan
lëë xaa byeñ nii Jesúso. Per pchilodre nyan xaa Jesús. 32 Tsigo xñeesy xaa:

—¿Pe lëdy gaanoo lika xyan leñ styoo no worñee bluuy xaa xkitsy Dios lo
no nëz?

33 Lëënlëdy lëë xaa pkaa nëz, sey xaa Jerusalén. Tsiñee ptsiñ xaa, lëë ksa
tsiiptub apostle ni lëë meñ nii nak ksa xaa tse pkaal lsa. 34 Lëë meñ go chëb
lo xaa:

—Nli nii lëë Jesús pañ, por lëë Simoñ kon xaa.

35 Tsigo lëë chop xaa go bitiits xa ptsyool xaa nëz, ni lëë xaa bitiits xa
byakpey xaa Jesús worñee beeñ grol Jesús kyaxtily.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Lëë chop xaa go bii noyutiits ngo tsiñee lëë Jesús kwso groltyee lady xaa
chëb:

—Kakni Dios to dyon.

37 Kchësy xaa ptsyeb porñee nladzy xaa te pesyo. 38 Per lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xtsyeb to, ni penak nii xkan kik to? 39 Kol kuy ñan
gaanoo ni kol kuy niyaa. Naaw. Kol seeñ naa. Non tsit ni kë pëëlaa, aan lëë
pesy gon nodyo tsit ni kë pëëldyo.

40 Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa bluuy ña xaa ni lëë xaa bluuy niy xaa. 41 Per
como singootyee xle xpëëdscuel xaa, lika bnilasty xaaw, por ngo lëë Jesús
chëb:

—¿Pe cos chap to tyaaw no?

42 Tsigo lëë xaa ptee tublë mël pkyee lo Jesús, 43 aan xña lo xaa lëë Jesús taw
ma. 44 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—Worñee bii non lady to niyaa nii kchësy nii xseety xley Moisés, ni profet,
ni kchë nii kë leñ kitsy nii kë salmos ktsyoolaa. Lëë na lëëw kok cumplir.

45 Tsigo lëë Jesús bluuy xa nak kitsy nii kë xtiits Dios aan lëë xaa byeño,
46 chëb Jesús:

—Këlnii lëë Crist kety, ni këlnii tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. 47 Ni
këlnii lëë meñ Jerusalénni lëë meñ nii nche tyub lo kislyu jkëëtyagxtiits Dios
tsiin ktikche meñ styoo lo Dios parñeekpily xtol meñ. 48 Aan lëë do kñeekchë
nii kon do. 49 Por lëë do jkaa nii kneetsy Tat Tios. Naa kxalo. Per kchoody to
leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii jkaa do Kyalbini Ntson nii sëëdkpaa.

Lëë Jesús xyëp kpaa (Mr. 16:19-20)

50 Lëë Jesúskuni kchë xpëëdscuelaxte Betania, aan lëë xaa blis ñaxaa par
kuuñlayxaa xpëëdscuelxaa. 51 Aan mentre noyuuñlayxaa xaa, lëë xaa byëp
kpaa. 52 Loxsye biily mëëdscuellay lo Jesús, lëë xaa sey leñ kyedzy Jerusalén
xle xaa, 53 aan sob sobsye tse kwey xaa lidzy Dios par ktee xaa skizh.

Kitsy nii pkëë San Juan

Lëë xaa nii nak xtiits Dios biid lo kislyu

1 Klo worñee karty kwe kislyu kwyo tublan tiits kexka lo Dios aan lëë tiits
ko nak Dios. 2 Lo Dios kwyo tiits ko. 3 Lëë tiits ko psaa kchë kchësy cos. Ni tu
cos nii no kwyaady sin tiits ko. 4 Lëë tiits ko nak kyalmbañ aan lëë kyalmbañ
go nak bini nii xsaani lo meñ. 5 Lëë bini go xsaani lo nguey aan kchilody
nguey ksuuyo.
6 Lëë Dios pxaal tu xaa nii pcholë Juan 7 biid këb lo meñ nii lëë xaa nii nak
bini kiid parñee tsiñee kiid xaa kniladzy meñ xtiits xaa. 8 Lëdy Juan nak bini,
sink lëë xaa biid këb lo meñ nii lëë bini kiid. 9 Tsigore biid bini nii nli xsaani
lo meñ lo kislyu.
10 Lëë xaa nii nak bini go biid lo kislyu, aan nikxe nii lëë xaa psaa kislyu,
byuumbeydy meñ xaa. 11 Biid xaa lo meñ xkyedzy xaa, per psaldy meñ
xkyedzy xaa xaa. 12 Lëë xaa ptee tiits nii kchë meñ nii bniladzy xtiits xaa
kak xiñ Dios. 13 Ni nli gaa nii xiñ Dios nak meñ go, per nakty meñ go xiñ Dios
porñee koly meñ go sinak chaly xiñ chol meñ, sink lëë meñ go nak xiñ Dios
porñee singo kwlaño styoo Dios.
14 Lëë xaa nii nak tiits ko biid lo kislyu aan lëë xaa kwyo lady no. Pkëstyoo
xaa kchësy meñ ni bluuy xaa tiitsli, ni ptyon gaa noo kyalwnabey nii ptee Tat
Tios lo xaa. Mëëd tusy nak xaa lo Tat Tios. 15 Lëë xaa nii nak tiits ko pseety
Juan tsiñee chëb Juan:
—Mastre non tu xaa nii kiid tsiñee lëën kpi, por nol xaa worñee lëën koly.
16 Kchësy lo no xneetsy xaa kchë nii chap xaa ni xitsy xkwaa gaa kyalnsaak
nii xneetsy xaa lo no. 17 Lëë Moisés biidni xley Dios, per lëë Jesucrist biidni
kyalwkëstyoo ni tiitsli. 18 Ni tu cho karty kan Dios, xaktyee xiñ xaa nii tugak
no lo xaa. Lëë xaa bluuy Dios lo no.

Lëë Juan Bautist xñee cho nak Jesucrist
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Lëë meñ Israel nii no Jerusalén pxaal pxosy ni meñ levita nii chuñ yudar
pxosy kunabtiits cho nak Juan. 20 Aan lëë Juan chëb:
—Kaazhkaa lëdy naa nak Crist.
21 Tsigo lëë xaa go kwnabtiits stub chëb:
—¿Cho nakoo tsigo busy? ¿Pe lii nak profet Elías?
Lëë Juan chëb:
—Lëdyo, lëdy naaw.
Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits stub chëb xaa:
—¿Lii tsigo busy nak profet nii no kiid?
Lëë Juan kwëb chëb:
—Lëdyo.
22 Tsigo lëë xaa go chëb stub:
—¿Cho nakoo busy? Por no nii kyo knii noo tiits lo xaa nii pxaal lëë noo.
Kwnë dyon cho nakoo.
23 Lëë Juan chëb:
—Naa nak tsiy xaa nii xñee lo meñ tañ: “Kol kwii tu nëz tubli tedy xaa nii
xñabey.” Singo kwnee profet Isaías.
24 Tsigo lëë bla xaa nii pxaal meñ fariseo chëb lo Juan:

25 —Deelñee lëdy lii tsigo busy nak Crist ni lëdy lii nak Elías ni lëdy lii nak
profet, ¿penak nii xchoobnisoo?
26 Tsigo lëë Juan chëb:
—Nli naa xchoobnis con nis, per lady to no tu xaa nii xyuumbeydy to.
27 Lëë xaa kiid tsiñee lëën kpi. Xaa non xaa ni parñee kxakaa tuu kidy lab
xaa xkiiñdyaa.
28 Betania nii nche kexka chu kiigwpee Jordán no kchoobnis Juan worñee
kunee kchë xaa go lo Juan.

Lëë Jesús nak xaa nii xtsily xtol meñ

29 Lëë byaani lyu lëë Jesús kwey lo Juan aan tsiñee lëë Juan kon xaa, lëë
Juan chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily Dios nii ktsily kchë xtol meñ sëëd ske.
30 Lëë xaa psetyaa worñee niyaa nii nare kiid tu xaa nii mastre non lon,
por nol xaa worñee kolyaa. 31 Nikle nandyaa cho nak xaa, per lëën syely
kchoobnis parñee kyuumbey meñ Israel xaa.
32 Lëë gak Juan chëb:
—Konaa byety Kyalbini Ntson kpaa sinak tu palom aan lëë Kyalbini Ntson
byab lady xaa. 33 Nandyaa cho nak xaa, per lëë xaa nii pxaal naa syely
kchoobnisaa con nis në lon: “Xaa nii kanoo kyab Kyalbini Ntson lady, xaa
go kchoobnis meñ con Kyalbini Ntson.” 34 Lëë xaa konlaa ni lëën xñeli gaa
nii lëë xaa nak Xiñ Dios.

Mëëdscuel nii klootyee kwle Jesús

35 Lëë byaani stu lyu lëë Juan nche misme gak lugar go ksa chop xpëëdscuel.
36 Tsiñee lëë Juan kon nii lëë Jesús sitedy siko, lëë Juan chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily Dios si ske.
37 Tsiñee lëë chop xpëëdscuel Juan biñ ngo, lëë xaa sinal Jesús. 38 Tsi lëë Jesús
kon nii lëë xaa sinal, lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
Tsigo lëë xaa chëb:
—Maestre, ¿pa nak liidzyoo?
39 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol të gaanoo kuy do paw.
Tsigo lëë xaa kwey laañee no Jesús aan lëë xaa ptseñ lo Jesús porñee tsel
siik las cuatro nak worñee pchoonal xaa Jesús.
40 Betsy Simoñ Pedre nii lë Ndresy nak xpëëdscuel Juan nii pchoonal Jesús.
41 Lëë Ndresy kukyub Simoñ aan lëë xaa chëb lo xaa:
—Lëë noo ptyon Mesías, xaa nii këmbëës no kiid. Lëë xaa nak Crist.
42 Loxsye ngo lëë Ndresy kuni Simoñ lo Jesús aan tsiñee lëë Jesús kon xaa,
lëë Jesús chëb:
—Lii nak Simoñ. Xiñ Jonás nakoo, per lëël kcholë Cefas. (Tiits ko nak sinak
nii xñee no Pedre.)

Lëë Jesús xkwetsy Felip ni Natanael

43 Lëë byaani stu lyu lëë Jesús kwlokyeñ tsi xtañ meñ Galilea. Lëë xaa
ptsyool Felip aan lëë xaa chëb:
—Tënal naa.
44 Betsaida lë xkyedzy Felip. Xaa kyedzy ko gak nak Ndresy ni Pedre.
45 Loxsye ngo lëë Felip kukyub Natanael aan lëë xaa chëb:
—Lëë noo ptyon xaa nii tant xseety Moisés leñ libre nii kë ley ni lëë gaa
xaa nak xaa nii tant pseety kchë profet. Lëë xaa nak Jesús Nazaret. José nak
pxosy xaa.

46 Lëë Natanael chëb:
—¿Schilo nawen kchoo tu xaa buen leñ kyedzy Nazaret?
Tsigo lëë Felip chëb:
—Të gaanoo kuyoo.
47 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë Natanael mer ktsiñ lo xaa lëë xaa chëb:
—Lëë tu xaa nii nli nak xaa Israel sëëd ske. Ni tu kyalwkëti nody leñ styoo xaa.
48 Lëë Natanael kwnabtiits chëb:
—¿Xa xyuumbeyoo naa?
Lëë Jesús chëb:
—Antes nii ngwetsy Felip lii, konaa soboo xan yag yegw.
49 Tsigo lëë Natanael chëb:
—Maestre, lii nak Xiñ Dios. Lii nak xrey meñ Israel.
50 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtitsaa nayak xaktyee porñee niyaa nii lëën kon lii xan yag yegw? Nare kanoo cos nii mastre kuuñ ksee styool.
51 Ni chëb Jesús:
—Nli xñen nii lëë do kan kyaly kpaa ni lëë do kan nii lëë xangly Dios kyëp kyety lady mguiy nii pxaal Dios.

2

Lëë Jesús chi laañee chak kyalwtsiilña

1 Tse nii kwloxo tson kpidz lëë tu kyalwtsiilña kok Caná, tu kyedzy nii nche nëz Galilea. Lëë xñaa Jesús kwey, 2 aan wi Jesús kwey ksa xpëëdscuel. 3 Mer wroltyee lo lni lëë viñ pidzy, aan lëë xñaa Jesús chëb:
—Lëë xviñ meñ re kwlox.
4 Per lëë Jesús chëb lo xñaa:
—¿Penak nii xñeelo lon? Karty tsitsib xworaa.
5 Per lëë me chëb lo meñ nii xkiisy viñ:
—Kol kuuñtsyey kchë nii kñë xaa.
6 Lëëtyee gaa lëë xoop tiñ nii nyaa con kyo nche siko. Leñ tiñ go chadx ña meñ Israel. Masy tap kaly gaa o tu kyoow gaa litre nis xtyëë tu leñ tiñ go.
7 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa nii xkiisy viñ:
—Kol jkatsë ksa tiñ gue nis.
Lëëw pkatsë xaa axte pixo chu tiñ. 8 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Kol kwii xisyo aan kol tsiniw lo xaa nii chuñ lni.
Aan lëëw kuni xaa. 9 Tsiñee lëë xaa nii chuuñtsyey lni pkëë chuw nis nii byak viñ, nandy xaa dyon pa pchoow. Xaktyee xaa nii xkiisyo nano, porñee lëë xaa go kwlii nis. Por ngo lëë xaa kwtsyetsy xaa nii ptsiilña 10 aan lëë xaa chëb:
—Kchësy meñ gon xkiisy viñ buen tsiñee lëë lni chislo, aan axte lultime xkiisy meñ viñ mban, per lëë lii, lëël kwlootsey viñ buen par kiisylo lultime.
11 Caná nii ngab Galilea klootyee beeñtsyey Jesús kyalntson. Siko bluuy xaa xkyalwnabey xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa bniladzy xtiits xaa.
12 Loxsye ngo lëë xaa si Capernaum ksa xñaa xaa ni betsy xaa ni xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa kwlës siko bla kpidz.

Lëë Jesús chuuñ nyë lidzy Dios
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Aan como lëë paskw nii chuuñtsyey meñ Israel sëëd yob, lëë Jesús kwey Jerusalén. 14 Tsiñee lëë xaa kwsëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa kon kchë meñ nii xto yosy, ni meñ nii xto mëkwxiily ni palom, ni meñ nii nche sob laañee xtsyëë

tumi. 15 Tsigo lëë xaa psaa tu soty aan lëë xaa kwlii kchë meñ go leñ lidzy Dios
ksa meñ go mëkwxiily ni yosy. Kchësy xtumi meñ nii xtsëë centab pchoots xaa
lo lyu ni ptische xaa xmezh meñ go. 16 Chëb xaa lo xaa nii xto palom:
—¡Kol kwii kchë ngue nu! ¡Kyuñdy to lidzy pxosyaa tu mesón!
17 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa psaladzy tiits nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios.
Sinrii xñeew: “Tirak xkëstyoon lidzy pxosyaa.”
18 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson parñee kniladzy noo nii xaa xñabey nakoo.
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol knitylo ktoo re aan tsonak kpidz lëëw ksoblin stub.
20 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Choowpxoop iz kwë meñ kwyaa ktoo re. ¿Xa ksaaloolo tsonak kpidz?
21 Per byeñdy xaa nii misme xcuerp Jesús nak ktoo nii pseety Jesús. 22 Por
ngo, tsiñee lëë Jesús pañ, lëë xpëëdscuel xaa psaladzy kchë nii kwnee xaa, aan
lëë xaa bniladzy kitsy nii kë xtiits Dios ni lëë xaa bniladzy xtiits Jesús.

Xyuumbey Jesús kchësy meñ

23 Worñee lëë Jesús kwey paskw Jerusalén, ndaly meñ bniladzy xtiits xaa
tsiñee kon meñ kchë kyalntson nii beeñtsyey xaa. 24 Per kopty Jesús kchë meñ
go confians, porñee xyuumbey xaa kchë meñ. 25 Xkiiñdy xaa nii dyon cho këb
xa nak meñ lo xaa, por misme lëë xaa nan pe cos xsya leñ styoo meñ.

3

Lëë Jesús chutiitsni Nicodemo

1 Lëë tu xaa fariseo nii pcholë Nicodemo kwey lo Jesús. Tu xaa non nak xaa
lo meñ Israel. 2 Kyool kwey Nicodemo lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Maestre, ndon noo nii lëë Dios pxaal lii par kuuñ kseedyoo lëë noo, por
ni tu cho chilody kuuñtsyey kyalntson nii chuuñtsyeyoo deelñee naknidy Dios
xaa.
3 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii sëëbty kchë meñ nii kaldy stub laañee xñabey Dios.
4 Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits chëb:
—¿Per xa mod na dyon kpikche kaly tu xaa nii kwyoxle stub? ¿Pe schilo
nayak kyo xaa leñ xñaa xaa stub par kpikche kaly xaa?
5 Aan lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen nii deelñee sëëbty Kyalbini Ntson leñ styoo meñ nii chaly,
chilody kyey meñ go laañee xñabey Dios. 6 Kchë meñ nii chaly no pxosy,
per deelñee sëëbty Kyalbini Ntson leñ styoo meñ, chilody kak meñ xiñ Dios.
7 Kseety styool nii xñen lool nii kchësy meñ no nii kaly stub. 8 Laañee xkaatyee
xpi me ni chonoo xbi me, per nandyoo pa sëëd me ni nandyoo pa tsi me.
Singo gak nak Kyalbini Ntson nii xsyëëb leñ styoo meñ.
9 Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits stub chëb:
—¿Pe nli lëësy kchë cos re?
10 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Maestre nakoo Israel aan nandyoo xa nak kchë cos re? 11 Nli xñen nii
nonsyke nii ndon noo ni ptyon noo xñee noo. Per xnilasty to kchë nii xñee
noo. 12 Deelñee xnilasty to xtitsaa tsiñee xsetyaa cos lo kislyu re lo do, ¿xa
kniladzy to xtitsaa tsiñee lëën kseety cos nii sëëd kpaa?
13 ’Ni tu cho karty tsëp kpaa, xaktyee xaa nii byety kpaa. Lëë xaa go nak
mguiy nii pxaal Dios. 14 Aan sinak nii psaa gak Moisés tu mëël aan psoob
klaa xaa ma tu kik yag, singo gak no nii kyënal mguiy nii pxaal Dios lo crusy,

15 parñee kchësy meñ nii kniladzy xtiits xaa nii pxaal Dios, kejty meñ go, sink
lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Xkyalwkëstyoo Dios

16 'Tir pkëstyoo Dios meñ nii nche lo kislyu re. Por ngo lëë xaa pxaal xiñ xaa
nii nak mëëd tusy lo xaa, parñee kejty kchësy meñ nii kniladzy xtiits xiñ xaa,
sink lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. 17 Pxaaldy Dios xiñ lo kislyu
par jkëëkiy xaa meñ, sink lëë xaa pxaal xiñ xaa par kteelaa xaa meñ.
18 'Kchë meñ nii xniladzy xtiits Xiñ Dios chilody kyëkiy meñ go, per lëë meñ
nii xnilasty, lëë meñ go kyëkiy porñee xnilasty meñ go xtiits xaa nii nak mëëd
tusy lo Dios. 19 Kchësy meñ nii xnilasty kyëkiy, por psaldy meñ go xaa nii
nak bini worñee biid xaa lo kislyu, sink lëë meñ go byaan lo nguey porñee
xtsiladzy meñ go xtol. 20 Kchësy meñ nii chuñ cos mal xtilyni bini, aan xpigty
meñ go lo bini parñee kak ndoondy kchë cos mal nii chuñ meñ go. 21 Kchë
meñ nii xniladzy tiitsli xpig lo bini parñee kak nyoo nii lëë meñ go chuuñtsyey
nii xñabey Dios.

Lëë Juan Bautist xseety Jesús

22 Loxsye ngo lëë Jesús kwey xtañ meñ Judea ksa xpëëdscuel, aan lëë xaa
pchoobnis meñ siko. 23 Lëëtyee gaa wi Juan no kchoobnis meñ tu laañee
lë Enón nii nche kexka Salim. Naal nis no siko, aan ndaly meñ kuchobnis.
24 Karty tso Juan skiib wor go.
25 Per lëë bla xaa nii nak ksa Juan ptilytiitsni tu xaa Israel. Ptilytiits xaa xa
kak nyë meñ parñee kuuñ ksak meñ Dios. 26 Aan lëë xaa kukëb lo Juan:
—Maestre, biño gaanoo, lëë xaa nii biid lool stublad chu kiigwpee Jordán,
xaa nii tant pseetyoo loo noo, lëë xaa no kchoobnis aan lëë meñ sinal xaa.
27 Tsigo lëë Juan chëb:
—Ni tu meñ chilody kap pe tu cos deelñee kteejty Dioso. 28 Misme lëë do
biñ kwnen nii lëdy naa nak Crist, sink tu xaa nii kwtenechsye lo xaa nakaa.
29 Lo tu kyalwtsiilña tsesy xsyo xamigw xaa nii ptsiilña. Lëë xaa nii ptsiilña
xsyob kwi tsiil, aan tsi lëë xaa nii ptsiilña xñee, xle xamigw xaa. Singo gak
naa xlen chonaa kchë nii chuuñtsyey xaa. 30 No nii kak xaa tu xaa non, lëë
naa no nii tseyga tseyga kyablyun.

Xaa nii sëëd kpaa

31 'Lëë xaa nii sëëd kpaa xñabey kchë meñ. Kchë meñ nii no lo kislyu xñee
nonsyke cos nii no lo kislyu. Per lëë xaa nii sëëd kpaa xñabey lo kchë meñ,
32 ni nonsyke nii konle xaa ni biñle xaa xñee xaa. Per ni tu cho xnilasty nii
xñee xaa. 33 Per kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa xyeñ nii nli tiitsli xñee Dios.
34 Porque xtiits Dios xñee xaa nii pxaal Dios, ni lëë gaa Dios xtee xKyalbini
lo xaa, xkady Dios xKyalbini. 35 Xkëstyoo Tat Tios xiñ, por ngo lëë xaa ptee
kchëlo kyalwnabey lo xaa. 36 Kchësy meñ nii kniladzy xtiits Xiñ Dios jkaa tu
kyalmbañ nii nitylody. Per lëë meñ nii knilasty xtiits Xiñ Dios, jkaady meñ
go kyalmbañ nii nitylody, sink lëë meñ go jkaa castigw nii kxaal Dios.

4

Lëë Jesús chutiitsni tu kwnaa Samaria

1 Lëë meñ fariseo biñ nii ndaly meñ kwsëëb xlad Jesús ni ndalyre meñ
xchobnis lo xaa que lo Juan. 2 Per lëdy lëë Jesús xchoobnis, sink xpëëdscuel
xaaw. 3 Tsiñee lëë Jesús biñ ngo, lëë xaa bi xtañ meñ Judea aan lëë xaa sey
xtañ meñ Galilea.

4 Per no nii tedy xaa nëz xtañ meñ Samaria. 5 Por ngo lëë xaa kutedy tu
kyedzy nii nche xtañ meñ Samaria. Sicar lë kyedzy ko. Kexka siko nix lyu
nii pkady Jacob lo xiñ xaa José. 6 Siko kë tu kiigw nii xñee meñ go xkiigw
Jacob, aan como xtsag Jesús, lëë xaa kwsob chu kiigw ko. Lëë ngbidz mer
xwe. 7-8 Lëë xpëëdscuel gaa xaa si leñ kyedzy sisi nii ktyaaw. Siko sob Jesús
tsiñee lëë tu kwnaa Samaria ptsiñ chu kiigw sixi nis, aan lëë Jesús chëb lo me:
—Pkady xisy xisoo kin.
9 Tsigo lëë me chëb:
—¿Xa mod nii meñ Israel nakoo aan xñaboo nis lon nii nakaa meñ Samaria?
(Singo chëb me porñee xñeenguidy meñ Israel lo meñ Samaria.) 10 Tsigo lëë
Jesús chëb:
—Deelñee nyanoo kchë nii xnee Dios, ni nyanoo cho xñab nis lool, xsobaa
nii lii nyab nis lo xaa, aan lëë xaa neetsy tu nis nii xnee kyalmbañ lool.
11 Loxsye ngo lëë kwnaa go chëb:
—Ni tu pe noydyoo, xey, par kwiil nis aan nxity kiigw. ¿Pa kwiil nis mbañ
nii kneetsyoo kin? 12 Lëë pxusykoltoo noo Jacob psaan kiigw re. Nu kow me
nis kchë xiñ me ni xma me. ¿Pe mastre nayak nonoo lo me?
13 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kchësy meñ nii chi nis re xlyaa nis stub. 14 Per lëë meñ nii ki nis nii
ktedyaa, kpikchedre klyaa meñ go nis. Porque lëë nis nii ktedyaa kak sinak
tu xlyañ leñ styoo meñ go aan lëëw ktee tu kyalmbañ nii nitylody lo meñ go.
15 Tsigo lëë kwnaa go chëb:
—Xey, nee nis ko kin parñee klyaadraa nis, ni parñee kyelyxidraa nis chu
kiigw re.
16 Lëë Jesús chëb:
—Kutsyetsy tsiiloo aan tëni me nu.
17 Tsigo lëë kwnaa go kwëb chëb:
—Kindy tsiilaa.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñeel nii kindy tsiiloo, 18 por kaay mguiy kwyonil aan lëdy tsiiloo nak
meñ nii nonil nina. Nli xñeel, xkëëtiidyoo.
19 Tsiñee lëë kwnaa go biñ ngo, lëë me chëb:
—Xey, chanaa gon nii nli tu profet nakoo. 20 Chu kiy re biid pxusykoltoo
noo lo Dios, per lëë lëë do nii nak to meñ Israel xñee do nii Jerusalén nak
laañee kyo noo lo Dios.
21 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Bniladzy nii kniyaa. Lëë wor kutsiñ nii kiijtre to chu kiy re ni tsidy to
Jerusalén par ksoxib to lo Tat Tios. 22 Kchësy to siñee nak to meñ Samaria
nandy to cho lo xsoxib to, per lëë noo ndon noo cho lo xsoxib noo, por xlad
meñ Israel sëëd xaa nii xteelaa. 23 Per sitsiñ tse, ni lëëw kutsiñle gaa nina
kazh, nii lëë meñ nii nli chool lay lo Tat Tios koolo sinak xñabey Kyalbini
Ntson. Por singo chakladzy Tat Tios nii kool meño. 24 Kyalbini nak Dios.
Por ngo no nii kool meñ lay lo xaa sinak xñabey Kyalbini Ntson ni no nii kool
meño tyub styoo meñ.
25 Tsigo lëë kwnaa go chëb:
—Nanaa nii lëë Mesías kiid (Crist nak Mesías), aan tsiñee lëë me kiid, lëë me
kluuy loo noo xa nak kchë cos.
26 Lëë Jesús chëb:
—Naa nak Mesías, lëë meeraa xñe lool.
27 Ngo nonee Jesús tsiñee lëë xpëëdscuel xaa ptsiñ, aan ntseeb psee
xpëëdscuel xaa nii lëë xaa noyutiitsni tu kwnaa. Per ni tu xaa byaxty nyëb:

“Pe cos chuñoo”, o “penak kaa noyutiitsnil kwnaa gue.” 28 Tsigo lëë kwnaa
go psaan xche chu kiigw aan lëë me sey leñ kyedzy. Tsiñee ptsiñ me lëë me
chëb lo meñ:
29 —Kol të gaanoo kan do tu meñ nii në kchë cos nii kayuuñtsyeyaa. ¿Toon
pe lëdy lëë me nak Crist?
30 Tsigo lëë meñ kyedzy kwey laañee so Jesús. 31 Mentre gaa lëë xpëëdscuel
Jesús xñee:
—Maestre, të kaawoo.
32 Per lëë Jesús chëb:
—Lëën kaw tu cos nii xyuumbeydy to.
33 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo xñabtiits lo xcombañer xñee:
—¿Pe no yak cho biidni nii taw xaa?
34 Per lëë Jesús chëb:
—Xwagwaa nak kuuñtsyeyaa xtsiiñ xaa nii pxaal naa, ni xwagwaa nak
kisyaalaa xtsiiñ xaa. 35 Xñee do: “Bii chak falt stap mëë par kislo kwlaap”,
per kol kuy buen lo kwaa gaanoo, kchësyo no jketsy. 36 Kchësy meñ nii
xkyë kwlaap chazh, aan kchë nii xlaap meñ go chotsey par tu kyalmbañ nii
nitylody, parñee kle kchë meñ nii xkyë kon ni meñ nii xkyë kwlaap. 37 Nli
gak tiits nii së sinrii: “Xaa meñ nii chan, xaa meñ nii xkyë kwlaap.” 38 Lëën
pxal lëë do kwlaap laañee kwëdy to tsiiñ. Xaa cho kwë tsiiñ, aan lëë do bley
xtsiiñ meñ go.
39 Ndaly meñ Samaria nii no kyedzy ko bniladzy xtiits Jesús por kchë
nii kwnee kwnaa go worñee chëb me: “Në me kchë cos nii kayuuñtsyeyaa.”
40 Aan tsiñee lëë meñ Samaria ptsiñ, lëë meñ go chëb lo Jesús: “Kwlës loo noo.”
Aan lëë Jesús kwlës lo meñ go chop kpidz. 41 Ndalyre meñ bniladzy tsiñee biñ
meñ kchë nii kwnee mer xaa. 42 Tsigo lëë meñ chëb lo kwnaa go:
—Na si nagon, xniladzy noo, lëdy xaktyee nii nëël loo noo, sink wi por kchë
nii ptsyon noo kwnee me. Ndon noo nii nli lëë me kteelaa meñ lo tol.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ rey

43 Tse nii kwloxo chop kpidz, lëë Jesús bi Samaria aan lëë xaa si nëz xtañ
meñ Galilea. 44 Misme Jesús chëb: “Xsaldy meñ tu profet deelñee tsi xaa
xkyedzy xaa.” 45 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ Galilea, ngui kwnee meñ go lo xaa,
porñee wi kchë meñ go kwey paskw Jerusalén aan kon meñ go kchë nii
beeñtsyey xaa lo lni go.
46 Tsigo lëë Jesús kwey Caná stub. Galilea ngab Caná. Leñ kyedzy ko byuñ
xaa nis viñ. Lëëtyee gaa leñ tse go lëë xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ rey nii no
Capernaum xsyaknë. 47 Tsiñee lëë xaa nii xkyë xtsiiñ rey biñ nii lëë Jesús bi
Judea aan lëë xaa tsi Galilea, lëë xaa kwey lo Jesús aan lëë xaa kwnab nii tsi
Jesús lidzy xaa par kuuñ kyak Jesús xiñ xaa nii no xnëz kyalkuty. 48 Tsigo lëë
Jesús chëb:
—Deelñee kandy to milagre ni kyalntson, knilasty to xtitsaa.
49 Tsigo lëë xaa nii xkyë xtsiiñ rey chëb:
—Xey, ligier tsoo, por toon kety xiñaa.
50 Lëë Jesús chëb:
—Byey, kejty xiñoo.
Lëë xaa go bniladzy xtiits Jesús aan lëë xaa sey. 51 Tsiñee lëë xaa sey, lëë
xmos xaa kuktsiil nëz xaa chëb:
—Lëë xiñoo byak.
52 Tsigo lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pa wor bislo byak buen xiñaa?

Lëë mos chëb:
—Neeg a la una pchoo xaa xlyëë.
53 Tsigo lëë xaa nii byak xiñ psaladzy nii mer wor go chëb Jesús: “Kejty xiñoo”, aan lëë xaa bniladzy xtiits Jesús kchë meñ lidzy xaa.
54 Chople kyalntson noyuuñtsyey Jesús tsiñee lëë xaa bi Judea ptsiñ xaa Galilea.

5

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii kutoo

1 Kok xtsedyako lëë meñ Israel beeñtsyey tu lni aan lëë Jesús kwey Jerusalén stub. 2 Aan leñ kyedzy Jerusalén laañee lë puert mëkwxiily kë tu pily nii lë Betesda. Singo lëw con tiitsë hebreo. Kaay lo ley chap pily go. 3-4 Ndaly meñ xsyaknë nche nix lo ley go, kchë meñ nii chandy, ni meñ nii chilody së ni meñ nii kutoo. 5 Lady kchë meñ xsyaknë go no tu xaa nii kok kalyptsiipxon iz xsyaknë. 6 Tsiñee lëë Jesús kon xaa, byeñ Jesús nii kok xtsele nix mbës xaa siko. Lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe chakladzyoo kyakoo?
7 Tsigo lëë xaa xsyaknë go chëb lo Jesús:
—Xey, kindy cho ko naa leñ pily tsiñee lëë nis xni. Cad nii chakladzyaa sëëbaa, klol stu meñ xsyëëb.
8 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kuxche, blis xtal aan kwsë.
9 Wor go kazh lëë xaa go byak. Lëë xaa blis xta xaa aan lëë xaa bislo kwsë xaa. Per como mer tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ byak xaa, 10 lëë bla meñ Israel chëb lo xaa:
—Chakty tsiiñ natse. Chilody kyoyoo xtal.
11 Tsigo lëë xaa nii byak ko kwëb chëb:
—Lëë xaa nii beeñ kyak naa në lon: “Blis xtal aan kwsë.”
12 Tsigo lëë meñ Israel kwnabtiits chëb:
—¿Cho në lool: “Blis xtal aan kwsë”?
13 Per nandy xaa cho beeñ kyak xaa, porñee lëë Jesús kwnity lady meñ. 14 Tsi lëë Jesús kon xaa leñ lidzy Dios, lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kon gaanoo lëël byak. Na kpikchedroo kuñoo tol tsiin ktsyooldyoo tu kyalnë nii mastre ntseeb.
15 Tsigo lëë xaa nii byak ko kunitiits lo meñ Israel go nii lëë Jesús beeñ kyak xaa. 16 Por ngo lëë meñ Israel go kwënal kuty Jesús porñee chuuñtsyey Jesús ngo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. 17 Per lëë Jesús chëb:
—Tugak xkyë Tat Tios tsiiñ, nikle gaa naa tugak xkyën tsiiñ.
18 Por ngo nii mastre kwyoki meñ Israel go kuty Jesús, porñee lëdy xaktyee tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ xsaldy xaa, sink wi penak nii chakladzy xaa kak xaa sinak Dios tsiñee xñee xaa nii pxosy xaa nak Dios.
19 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii chilody kuuñtsyey Xiñ Dios nii klyaañtyee styoo xaa. Xaktyee nii chan xaa chuuñtsyey Tat Tios chuuñtsyey xaa. Kchësy nii chuuñtsyey Tat Tios chuuñtsyey Xiñ Dios. 20 Xkëstyoo Tat Tios xiñ. Por ngo nii xluuy xaa kchë nii chuuñtsyey xaa lo xiñ xaa, ni nare kluuy xaa cos nii kuuñ ksee lëë do. 21 Sinak nii chuuñ kpañ Tat Tios meñ kuty nii xtee xaa kyalmbañ, singo gak xtee xiñ xaa kyalmbañ lo meñ nii klyaañtyee styoo xaa. 22 Chuñdy Tat Tios kyalxtisy, sink lëë xaa ptee kyalwnabey lo xiñ xaa parñee kuñ xiñ xaa

kyalxtisy, 23 ni parñee ksal meñ Xiñ Dios sinak nii xsal meñ Tat Tios. Deelñee xsaldy meñ Xiñ Dios, chilody ksal meñ xaa nii pxaal xaa.

24 'Nli xñen nii kchësy meñ nii kniladzy tiits nii xñen ni kniladzy xaa xaa nii pxaal naa, ksaksidy xaa nii pxaal naa meñ go, sink lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. 25 Ni nli xñen nii sitsiñ wor ni lëë gaaw kutsiñ nina kazh nii lëë meñ kuty kon tsiy Xiñ Dios, aan kchë meñ kuty nii ksal xtiits xaa kpañ. 26 Porque lëë Tat Tios nak kyalmbañ, aan lëë xaa ptee tiits nii wi xiñ xaa kak kyalmbañ parñee ktee xaaw lo meñ. 27 Aan lëë Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuñ xaa kyalxtisy, por lëë xaa nak mguiy nii pxaal Dios. 28 Kseety to, por sitsiñ worñee kchë meñ kuty kon tsiy xaa, 29 aan lëë meñ kuty ko kchoo leñ paa. Kchësy meñ kuty nii beeñ buen jkaa kyalmbañ, per lëë kchësy meñ kuty nii beeñ mal tedy castigw.

Xkyalwnabey Xiñ Dios

30 'Chilody kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon, sink lëën chuñ kyalxtisy sinak nii xñabey xaa nii pxaal naa. Ni ngui chuñaa kyalxtisy, por syeldyaa par kuuñtsyeyaa nii chakladzyaa, sink lëën syely par kuuñtsyeyaa nii chakladzy pxosyaa. 31 Deelñee misme naa xñe cho nakaa, chilody kniladzy meñ nii nli kchë nii xñen. 32 Per no tu xaa nii xñee cho nakaa, ni nanaa nii nli kchë nii xñee xaa. 33 Lëë do pxaal meñ nii kunabtiits lo Juan, aan kchësy nii chëb Juan nliw. 34 Per xkiiñdyaa nii cho kñee cho nakaa. Singo niyaa parñee chilo telaa do lo tol. 35 Kok Juan sinak tu bëly nii xsaani, aan mbëë bleni do xbini xaa xisy wiñ. 36 Per kchësy nii chuuñtsyeyaa xluuy nii nli lëë Tat Tios pxaal naa, por nii xñabey xaa chuuñtsyeyaa, ni mastre gaa nono lo xtiits Juan. 37 Ni wi gaa Tat Tios nii pxaal naa xñee cho nakaa, nikxe nii karty kon do tsiy xaa ni karty kan do xaa. 38 Xnilasty to nii xñen porñee nody xtiits xaa nii pxaal naa leñ styoo do. 39 Xseedy to kitsy nii kë xtiits Dios porñee nladzy to leñ kitsy ko ktsil do kyalmbañ nii nitylody, aan leñ kitsy ko xñee cho nakaa. 40 Per chaklasty to kiid to lon parñee jkaa do kyalmbañ nii nitylody.

41 'Chaklastyaa nii kuuñ ksak meñ naa, 42 por xyuumbey bueenaa lëë do ni nanaa nii xkëstyoody to Dios. 43 Lëë Tat Tios pxaal naa, aan xsaldy to naa, per deelñee nyiid tu xaa nii pxaaldy pxosyaa, xaa gol nsal do. 44 ¿Xa kchilo na dyon kniladzy to xtitsaa deelñee misme lëë do chuuñ ksak xcombañer do, aan xkwësty to nii kuuñ ksak Dios to? 45 Këbty to tsaaplaa naa jkëëkiy lëë do lo Tat Tios. Misme Moisés xkëëkiy lëë do, ni lëëw na Moisés sye xsaladzy to. 46 Deelñee niladzy to nii kwnee Moisés, niladzy to nii xñen, por lëë Moisés pkëë leñ kitsy nii kë xtiits Dios cho nakaa. 47 Per deelñee xnilasty to nii pkëë xaa, ¿xa mod kniladzy to nii xñen?

6

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 Loxsye ngo, lëë Jesús si stublad chu nis Galilea. No meñ xñeew Tiberias. 2 Aan singootyee ndaly meñ kunal porñee chan meñ kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa tsiñee chuuñ kyak xaa meñ xsyaknë. 3 Lëë Jesús kwyëp tu kik kiy aan lëë xaa kwsob siko ksa xpëëdscuel xaa. 4 Lëë paskw nii chuuñtsyey gaa meñ Israel sëëd yob. 5 Tsiñee lëë Jesús buy, kon xaa nii singootyee ndaly meñ sinal. Lëë xaa chëb lo Felip:

—¿Pa lë nii syuuy no nii kyaan no kchësy meñ gue?

6 Singo chëb xaa par kuñ xaa Felip preb, por nanle xaa xa kuñ xaa. 7 Tsigo
lëë Felip chëb:
—Per ni chop kyoow denario kyaxtily jkaady parñee jkaa meñ re tublë
gaaw.
8 Tsigo lëë betsy Simoñ Pedre nii lë Ndresy nii wi nak xpëëdscuel xaa chëb:
9 —Lëë tu xaa wiñ nii so nu noy kaay kyaxtily ni chop mël, per ¿pe lë nrii lo
tant meñ?
10 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol këb lo meñ sob meñ.
Aan singootyee no kizh siko. Masy kaay mily xaapkiy pkab. 11 Lëë Jesús
kwseñ ksa kyaxtily go, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa
aan lëëw kwtiisy xaa lo meñ nii nche sob. Singo gak kwtiisy xaa mël aan kchë
meñ byëly. 12 Tsiñee lëë meñ lox taw, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol ktop kchë nii byuy nii byaan parñee ni tublëw xiñdy.
13 Lëëw ptop xaa, aan lo kaay kyaxtily go byaktsë tsiipchop tskwidy nii
byuy. 14 Tsiñee kon meñ kyalntson nii beeñtsyey Jesús, xñee meñ:
—Nli nii lëë xaa re nak profet nii no kiid lo kislyu.
15 Per como lëë Jesús byeñ nii lëë meñ chakladzy koy xoo meñ xaa parñee
kak xaa rey, lëë xaa pxooñ, lëë xaa si kiy tusy xaa.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë xpëëdscuel Jesús biidso chu nis. 17 Lëë xaa
byo barkw par tekë xaa nis ktsiñ xaa Capernaum. Lëë lyu gaa lox pkyey,
aan karty kpikche Jesús. 18 Lëë nis bislo chisoli por tu me dox nii bislo xpi.
19 Tsiñee kok masy tu kaay o xoop kaa mily metre si xaa lo nis, lëë xaa ptsyeb
porñee kon xaa nii lëë Jesús xsyë lo nis aan lëë Jesús xpig chu barkw. 20 Per
lëë Jesús chëb:
—¡Naaw, ktsyebty to!
21 Tsigo lëë xaa blaa kwyëp Jesús leñ barkw aan blyëëdy lëë xaa ptsiñ laañee
si xaa.

Lëë Jesús nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ

22 Tsi lëë lyu byaani, lëë meñ nii byaan stublad chu nis byeñ nii lëë
xpëëdscuel Jesús bii byo leñ tu barkw nii so siko, per byody Jesús leñ barkw ko.
23 Mentre gaa lëë stubla barkw Tiberias ptsiñ kex laañee taw meñ kyaxtily
tsi lox ptee Jesús skizh lo Dios. 24 Aan tsiñee konsye meñ nii kindy Jesús
siko ni kindy xpëëdscuel xaa, lëë meñ byo barkw, lëë meñ sikyub xaa kyedzy
Capernaum.
25 Tsiñee lëë meñ ptsiñ stublad chu nis, lëë meñ ptsil Jesús aan lëë meñ
kwnabtiits chëb:
—Maestre, ¿pa wor kwlaañoo nu?
26 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii porñee taw do axte laañee byëly do, ngo nii xyub to naa.
Xyubty to naa porñee byeñ do xa nak kyalntson nii beeñtsyeyaa. 27 Kyëdy to
tsiiñ par ktsiñaa do nii ktyaawsye, por xlyoxo, sink kol kyë tsiiñ par ktsiñaa
do tu kyalmbañ nii nitylody. Lëë mguiy nii pxaal Dios kneetsy kyalmbañ go
lo do, por lëë Tat Tios bluuyle nii lëë xaa nak Xiñ Dios.
28 Tsigo lëë meñ kwnabtiits chëb:
—¿Xa kuuñ noo par kuuñtsyeey noo kchë nii chakladzy Dios?
29 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Chakladzy Dios nii kniladzy to xtiits xaa nii pxaal xaa.

30 Tsigo lëë meñ chëb:
—¿Pe cos kluuyoo tyon noo parñee kniladzy noo xtiitsoo? ¿Pe cos kuuñtsyeyoo? 31 Lëë pxusykoltoo noo taw kyaxtily nii lë maná tañ. Sinrii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëë Dios ptee kyaxtily nii blyaal kpaa taw xaa.”
32 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëdy Moisés bneetsy kyaxtily nii byety kpaa lo do. Lëësy Tat Tios xnee kyaxtily nii nli xyety kpaa. 33 Lëë xaa nii byety kpaa nak kyaxtily nii xteedy pxosyaa lo meñ parñee kpañ meñ.
34 Lëë meñ chëb:
—Xey, bneetsy kyaxtily go tyaaw noo.
35 Lëë Jesús chëb:
—Naa nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ. Kchësy meñ nii kiid lon, kpikchedre klyaañ meñ go, ni kchësy meñ nii kniladzy xtitsaa, kpikchedre klyaa meñ go nis. 36 Sinak nii niylaa lo do, nikxe chan do naa, per xnilasty to. 37 Kchësy meñ nii xnee Tat Tios lon chiid lon. Aan ni tu meñ nii chiid lon xsonëëztyaa. 38 Porque pchodyaa kpaa parñee kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon, sink lëën syely par kuuñtsyeyaa nii chakladzy xaa nii pxaal naa. 39 Chaklasty xaa nii pxaal naa nii jkëëtañaa meñ nii bneetsy xaa lon, sink chakladzy xaa nii kchë meñ go kuuñ kpaañaa tsi lëë tse go tsigal. 40 Por chakladzy xaa nii pxaal naa nii kchësy meñ nii kuy lo Xiñ Dios ni kniladzy xtiits xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. Aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi lëë tse go tsigal.
41 Tsiñee biñ meñ Israel ngo, lëë xaa bislo kwneenë xaa Jesús, porñee chëb Jesús: “Naa nak kyaxtily nii byety kpaa.” 42 Tsigo lëë meñ go bislo xñee:
—¿Pe lëdy lëë Jesús nayak nak xiñ José? Xyuumbey no pxosy xaa ni xñaa xaa. ¿Penak nii xñee xaa nii lëë xaa byety kpaa?
43 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ksaan, kñeenëdre to. 44 Por ni tu cho chilody kiid lon deelñee kiidnidy Tat Tios nii pxaal naa xaa. Aan naa kuuñ kpañ kchë meñ nii kiid lon tsi lëë tse go tsigal. 45 Leñ kchë libre nii pkëë profet xñee sinrii: “Lëë Tat Tios kuuñ kseedy kchësy meñ.” Por ngo nii kchësy meñ nii xkëëtyag xtiits Tat Tios, ni xseedy nii xñee xaa, chiid lon.
46 ’Xñedyaa nii nol tu xaa nii kayan Tat Tios. Xaktyee xaa nii pchoo lo Dios kayanle Tat Tios. 47 Nli xñen nii kchësy meñ nii kniladzy xtitsaa jkaa kyalmbañ nii nitylody. 48 Naa nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ. 49 Nikxe taw pxusykoltoo do kyaxtily nii lë maná tañ, lëë xaa kuty. 50 Per lëë naa kyaxtily nii byety kpaa xnen. Chejty kchë meñ nii chaw kyaxtily go. 51 Naa nak kyaxtily nii byety kpaa par ktedyaa kyalmbañ lo meñ, aan kejty kchësy meñ nii chaw kyaxtily re. Misme xcuerpaa nak kyaxtily nii ktedyaa. Lëëw ktedyaa parñee kpañ kchë meñ nii nche lo kislyu.
52 Tsigo lëë meñ Israel bislo ptilytiits ksa xcombañer, xñee:
—¿Xa kchilo dyon kneetsy xaa re xcuerp tyaaw no?
53 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii deelñee kawdy to xcuerp mguiy nii pxaal Dios ni kidy to xcheñ xaa, kpañdy to. 54 Kchësy meñ nii chaw xcuerpaa ni chi tu cheñaa, xkaa kyalmbañ nii xnitylody, aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi lëë tse go tsigal. 55 Por nii xtyaaw nak xcuerpaa, ni nii xtyoow nak tu cheñaa. 56 Kchësy meñ nii chaw xcuerpaa ni chi tu cheñaa nakni naa, ni nakni gaan meñ go. 57 Lëë Tat Tios nii pxaal naa xnee kyalmbañ, aan por kyalmbañ go lëë meñ mbañ. Singo gak kchë meñ nii kaw naa jkaa kyalmbañ. 58 Kyaxtily nii byety kpaa

xnen. Naktyo sinak maná nii taw pxusykoltoo do ni nikxe gaa taw xaaw, lëë xaa kuty. Per lëë meñ nii kaw kyaxtily nii byety kpaa kejty meñ go.
59 Leñ ktoo nii sob leñ kyedzy Capernaum bluuy Jesús kchë nrii.

Tiits nii xnee kyalmbañ

60 Tsiñee lëë kchë meñ nii nak xpëëdscuel xaa biñ ngo, ndaly xaa bislo xñee:
—Tir ngan kchë nii xñee xaa. ¿Cho lë nii kuuñtsyeyo?
61 Tsi lëë Jesús byeñ kchë nii nonee tsilaan meñ go, lëë xaa chëb:
—¿Pe xyeedy kik to biñ do kchë nii kwnen? 62 ¿Pe nyuñ do deelñee nyan do nii lëë mguiy nii pxaal Dios xyëp kpaa par kyey xaa laañee sob xaa klo? 63 Lëë Kyalbini xnee kyalmbañ. Pa xkiiñdy cuerp. Kchë tiits nii xñen lo do xñee xa nak kyalmbañ nii xnee kyalbini. 64 Per no do nii xnilasty nii xñen.
Singo chëb Jesús porñee nanle xaa cho xnilasty ni nanle xaa cho kak niladzy xaa. 65 Ni chëb xaa:
—Por ngo nii lëën niyle lo do nii ni tu cho chilody kiid lon deelñee kiidnidy Tat Tios xaa.
66 Destye tse go ndaly xpëëdscuel Jesús pchooxso kwënaltre xaa Jesús. 67 Tsigo lëë Jesús chëb lo ksa tsiipchop xpëëdscuel:
—¿Pe wi do chakladzy kchooxso?
68 Lëë Simoñ Pedre kwëb chëb:
—Xey, ¿cho lo kyo noo? Lii nak xaa nii xñee tiits nii xnee kyalmbañ nii xnitylody. 69 Ni ndonle noo ni xniladzy noo nii lii nak Xiñ Ntson Dios.
70 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsiipchop to nawen kwlen? Per lëë tu do byaklo xaatox.
71 Xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas pseety Jesús worñee lëë xaa kwnee singo, por lëë Judas kok niladzy xaa nikxe nii wi Judas pkab lady ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa.

7

Lëë Jesús chi lni

1 Loxsye ngo, lëë Jesús kunsë nëz xtañ meñ Galilea. Koklasty xaa nyi xaa nëz Judea, por lëë meñ Israel nii xñabey tañ go kënal kuty xaa. 2 Per como lëë lni nii xsaa meñ Israel yu yag xiidy sëëd yob, 3 lëë betsy Jesús chëb:
—Pchoo nu, kwey Judea parñee wi meñ nii nak ksal nii no siko kan kchë nii chuuñtsyeyoo. 4 Por ni tu cho chuuñtsyeydy tsilaan tu cos deelñee chakladzy xaa kyuumbey meño. Deelñee chuuñtsyeyoo kchë cos re, pchoo parñee kyuumbey meño.
5 Singo chëb betsy xaa, porñee ni betsy xaa xnilasty xtiits xaa. 6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Karty tsitsib xworaa, per lëë lëë do kindy xwor do. 7 Xtilynidy meñ nii nche lo kislyu lëë do. Per lëë naa, xtilyni kchë meñ go naa porñee xñen nii mal kchë cos nii chuuñtsyey meñ go. 8 Kol tsi lni. Naa kadyaa, por karty tsitsiñ xworaa.
9 Aan loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa byaan Galilea. 10 Per loxsye si betsy Jesús, lëë xaa sinal. Tsilaan kwey xaa, kwey neñlody xaa. 11 Kwëkyub xaa Israel nii xñabey xaa lo lni, xñee xaa:
—¿Ko xaa go?
12 Ndaly meñ bislo xseety Jesús. No meñ xñee: “Buen xaa.” No gaa meñ xñee: “Buendy xaa por xkëëti xaa meñ.”
13 Per ni tu meñ kwneedy nder confians, porñee ptsyeb meñ xaa Israel nii xñabey.

14 Mer wroltyee lo lni lëë Jesús kwteyo lidzy Dios aan lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ. 15 Kchësy meñ Israel nii xñabey psee xñee:
—¿Pa pseedy xaa gue kchë nii xñee xaa con kweydy xaa scuel?
16 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Lëdy nii chakaa xluyaa, sink nii xñabey xaa nii pxaalno. 17 Deelñee no cho
chakladzy kuuñtsyey nii chakladzy Dios, syeñ meñ go deelñee nii xñabey Dios
xluyaa o deelñee gaa nii xlyañsye styoono. 18 Kchësy xaa nii xñee nii xlyañ leñ
styoo chakladzy xaa nii ksal meñ xaa, per lëë xaa nii chakladzy nii ksal meñ
xaa nii pxaal xaa, lëë xaa go xñee tiitsli aan ni tu tiits xuuy xñeedy xaa.
19 '¿Pe lëdy nawen bneetsy Moisés ley lo do? Per ni tu do chuuñtsyeydy nii
xñabey ley go. ¿Penak nii chakladzy to kuty to naa?
20 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:
—Kyalbini mal no leñ styool. ¿Cho chakladzy kuty lii?
21 Lëë Jesús chëb:
—Por tugak kyalntson nii beeñtsyeyaa tse nii xiladzy to lo tsiiñ, kchësy to
xsee. 22 Lëë Moisés psaan nii tsobey mëëd. Por ngo nii xkobey do mëëd tse
nii xiladzy to lo tsiiñ, per lëdy kik Moisés kwlaño, por destye pxusykoltoo
do beeñtsyeyo. 23 Lëë nana, lëë do xkobey mëëd tse nii chakty tsiiñ porñee
chaklasty to ksaan do xley Moisés. ¿Penak tsigo nii xlëë do lon porñee beeñ
kyakaa tu meñ tse nii chakty tsiiñ? 24 Kuñdy to kyalxtisy si no kik to, sink kol
kuñ kyalxtisy sinak xñabey Dios.

Lëë Jesús xñee pa sëëd xaa

25 Tsigo lëë bla meñ Jerusalén bislo xñabtiits lsa, xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nawen kënal meñ xñabey kety? 26 Lëë na lëë xaa so
ske xñee xaa aan ni tu cho pe xñeedy lo xaa. ¿Pe wi xaa nii xñabey yak xniladzy
nii nli lëë xaa nak Crist? 27 Ndon no pa sëëd xaa, per tsiñee lëë Crist kiid, ni
tu cho kaknandy pa kchoo xaa.
28 Lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios tsiñee lëë xaa biñ ngo, aan
lëë xaa chëb:
—¡Xsyak to nii xyuumbey do naa ni nan do pa pchon! Per syeldyaa porñee
chakladzyaa, sink lëën syely porñee pxaal tu xaa nii xyuumbeydy to naa. Lëë
xaa go xñee tiitsli. 29 Xyuumbeyaa xaa porñee lo xaa pchon, ni lëë xaa pxaal
naa.
30 Tsigo lëë meñ kokladzy nyaasy xaa, per ni tu cho byaxty, porñee karty
tsitsiñ xwor xaa. 31 Per ndaly meñ nii bniladzy xtiits xaa, xñee:
—Tsiñee kiid Crist na dyon, ¿pe suuñtsyey xaa kchë kyalntson nii
chuuñtsyey xaa re?

Lëë meñ fariseo xaal mayor tsinaasy Jesús

32 Tsi lëë meñ fariseo biñ nii lëë meñ chutiits cho nak Jesús, lëë xaa kok ksa
xaa nii xñabey lo pxosy par kxaal xaa mayor tsinaasy Jesús. 33 Tsigo lëë Jesús
chëb:
—Xtsedre tson lady to, por lëën kya lo xaa nii pxaal naa. 34 Aan nikxe kyub
to naa, ktsildyaa lo do, por chilody kiid to laañee tson.
35 Tsigo lëë meñ Israel nii xñabey bislo xñabtiits lo xcombañer xñee:
—¿Pa lë nii tsi xaa nii chilody ktsil no xaa? ¿Pe si xaa lo meñ Israel nii
ncheno tañ yak parñee wi lo meñ sit kluuy xaa xtiits xaa? 36 ¿Penak nii në
xaa lo no: "Nikxe kyub to naa, per ktsildyaa lo do, por chilody kiid to laañee
tson"?
37 Ntson chak tse nii lëë lni xyal, aan tse go lëë Jesús kuso chëb lo meñ:

—Deelñee no cho do xlyaa nis, kol të lon aan kol ki. 38 Kchësy leñ styoo meñ
nii xniladzy xtitsaa klyañ nis mbañ, por singo kë leñ xkitsy Dios.
39 Tsiñee lëë Jesús kwnee singo, lëë xaa chëb nii kchësy meñ nii xniladzy
xtiits xaa sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo. Karty kiid Kyalbini Ntson wor go,
porñee karty kyey xaa kpaa.

Lëë meñ chak chop tiiy

40 No meñ nii biñ kchë nii kwnee xaa bislo xñee:
—Lëë xaa gue nak profet nii no kiid.
41 No gaa meñ kwnee:
—Lëë xaa gue nak Crist.
Per no meñ kwnee:
—Lëdyo. ¿Pe Galilea nawen kchoo Crist? 42 Leñ xkitsy Dios kë nii lo xtiiy
rey David kchoo Crist, ni Belén kchoo xaa, por kyedzy ko pchoo David.
43 Por Jesús lëë meñ kok chop tiiy. 44 No meñ kokladzy nyilo Jesús skiib, per
ni tu meñ byaxty.

Xnilasty xaa xñabey xtiits Jesús

45 Tsiñee lëë mayor ptsiñ laañee nche sob xaa fariseo ni xaa nii xñabey lo
pxosy, lëë xaa chëb lo mayor:
—¿Penak nii sëëdnidy to xaa?
46 Tsigo lëë mayor kwëb chëb:
—¡Ni tu cho karty tsyon noo kñee sinak nii xñee xaa go!
47 Lëë xaa fariseo chëb:
—¿Pe wi do nawen tse kwëti? 48 ¿Pe tse nayak bniladzy tu xaa nii xñabey
xtiits xaa, ni pe tse bniladzy meñ fariseo xaa? 49 Per nguialsi meñ nii
xyuumbeydy xley Moisés.
50 Tsigo lëë tu xaa fariseo nii lë Nicodemo nii kwey lo Jesús tu vuelt chëb:
51 —Lo xley no gon xñee nii chilody jkëëkiy no tu xaa deelñee karty tsyon
no xtiits xaa parñee kak ndon no pe cos beeñtsyey xaa.
52 Tsigo lëë xcombañer xaa kwëb chëb:
—¿Pe wil nayak nak xaa Galilea? Pseedy kitsy nii kë xtiits Dios kaa tsiin
kanoo nii ni tu profet karty kchoo Galilea.
53 Loxsye ngo lëë meñ sey lidzy.

8

Kwnaa nii pkaa chop stu mguiy

1 Per lëë Jesús si kiy nii lë Olivos. 2 Lëë byaani lyu lëë xaa ptsiñ leñ lidzy
Dios stub. Lëë meñ gaa ptyop aan lëë xaa kwsob beeñ kseedy xaa meñ. 3 Lëë
maestre ley ni xaa fariseo ptsiñni tu kwnaa nii pkaa lo xaa chop stu mguiy.
Lëë me pso xaa groltyee lady meñ, 4 aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Maestre, lëë kwnaa re pkaa loo noo chop stu mguiy. 5 Lo ley nii psaan
Moisés loo noo gon xñee nii no nii kety clasy kwnaa re lo kyo. ¿Lii, dyon pe
nëël?
6 Kchësy ngo chëb xaa parñee kuñ xaa Jesús preb tsiin tso pe cos jkëëkiy xaa
Jesús. Per lëë Jesús pkiitsy kë lyu aan lëë xaa bislo xkëë xaa lo lyu con xkweñ
xaa. 7 Aan como xyaldy kñabtiits xaa, lëë Jesús blis kik aan lëë Jesús chëb:
—Deelñee no tu xaa nii nody xtol lady to, klo xaa go jkëë kyo me.
8 Lëë xaa pkiitsy kë lyu stub, xkëë xaa lo lyu. 9 Tsiñee biñ xaa go ngo, lëë
xaa pkaa nëz tuga xaa, klosy xaa nii mastre kol. Lëë kwnaa go so gak lo Jesús.
10 Lëë Jesús blis kik aan lëë xaa chëb lo kwnaa go:

—¿Ko meñ nii xkëëkiy lii? ¿Pe ni tu me kwtiñdy lii?
11 Lëë me chëb:
—Ni tu me, xey.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nikle naa kiñdyaa lii. Na byey aan kpikchedroo kuñoo tol go.

Lëë Jesús nak bini

12 Lëë Jesús kwnee lo meñ stub aan lëë xaa chëb:
—Naa nak bini nii xsaani lo meñ, aan kchësy meñ nii kiidnal naa jkaa bini nii kluuy xa kpañ meñ tsiin kyënsëdy meñ lo nguey.
13 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Misme lii xñee cho nakoo. Nlidy kchë nii xñeel.
14 Lëë Jesús chëb:
—Nikxe nii misme naa xñe cho nakaa, nli kchë nii xñen. Por nanaa pa pchon ni nanaa pa kan, per lëë lëë do nandy to pa pchon ni nandy to pa kan. 15 Lëë do chuñ kyalxtisy sinak nii no kik meñ lo kislyu re. Naa, ni tu cho xkëëkiydyaa. 16 Per deelñee kuñaa kyalxtisy, sinak nii xñabey Dios kuuñtsyeyno. Lëdy nonsyaa chuñ kyalxtisy, sink chopaa pxosyaa. 17 Lo xley do kë nii deelñee tugak së lo xtiits chop meñ, nliw. 18 Chopaa pxosyaa nii pxaal naa xñe cho nakaa.
19 Lëë xaa fariseo kwnabtiits chëb:
—¿Ko pxoosyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Xyuumbeydy to naa, ni xyuumbeydy to pxosyaa. Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbeyak to pxosyaa.
20 Kchësy ngo chëb Jesús mentre lëë xaa noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios laañee nche sob alcansiy. Per ni tu cho kwnaasty xaa, porñee karty tsitsiñ xwor xaa.
21 Lëë Jesús chëb stub:
—Lëën kya aan lëë do kyub naa, per lëë do kety lo xtol do, por chilody së do laañee kan.
22 Tsigo lëë meñ Israel nii xñabey bislo xñee lo xcombañer:
—¿Penak nii xñee xaa nii chilody kyo no laañee tsi xaa? ¿Pe sety xaly xaa yak?
23 Lëë Jesús chëb:
—Meñ leñ kyety re nak to, per naa meñ leñ klaa rek nakaa. Lo kislyu ngab to, per naa kpaa ngabaa. 24 Lëën niy nii lëë do kety lo xtol do, por deelñee knilasty to nii naa nak xaa nii nakaa, lëë do kety lo xtol do.
25 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho nakoo?
Lëë Jesús chëb:
—Destye klo lëën niy lo do cho nakaa. 26 Ndaly nii no kniyaa ni kuuñkiyaa, per tiitslisy xñee xaa nii pxaal naa, aan kchësy nii xñen lo meñ biñ tyagaa pchoow chuw xaa.
27 Per byeñdy meñ nii Tat Tios xaa nii sob kpaa pseety xaa. 28 Por ngo nii chëb xaa:
—Tsiñee lëë do jkëënal mguiy nii pxaal Dios lo crusy, lëë do kyeñ nii naaw. Xñedyaa nii xlyañsye styoon, sink nii bluuysye Tat Tios lon xñen. 29 Lëë xaa nii pxaal naa nakni naa. Karty ksaan xaa naa nonsyaa, por tugak chuuñtsyeyaa nii xyostyoo xaa.
30 Tsiñee lëë meñ biñ nii kwnee Jesús, ndaly meñ bniladzy xtiits xaa.

Xiñ Dios ni xiñ xaatox

31 Lëë Jesús chëb lo meñ Israel nii bniladzy xtiits xaa:
—Deelñee ksaandy to xtitsaa, nli nii xpëëdscuelaa nak to. 32 Lëën kluy tiitsli
lo do, aan lëë tiitsli klaa lëë do.
33 Tsigo lëë meñ chëb:
—Lo xtiiy Abraham xsyoop noo. Ni tu cho karty ksiniy lëë noo. ¿Xa mod
nii xñeel lëë noo laa?
34 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ nii chuñ tol këtuu lo tol. 35 Tu xaa nii no xpixwan
lëdy meñ wlidzy nak xaa, por chilody tso xaa lidzy xpixwan xaa tyub nii
kpañ xaa. Per lëë xaa nii chaly lidzy pxosy schilo tso xaa lidzy pxosy xaa
tyub nii kpañ xaa. 36 Por ngo, deelñee klaa Xiñ Dios to lo tol, lëë do kyënlaa.
37 Nanaa nii lo xtiiy Abraham sëëd to, per lëë do chakladzy kuty to naa,
porñee chaklasty to ksoob to xtitsaa. 38 Nii konaa chuuñtsyey Tat Tios xñen
lo do, nikle gaa lëë do nii në pxosy to lo do chuuñtsyey do.
39 Tsigo lëë meñ chëb:
—Abraham nak pxoosy noo.
Per lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyak to xiñ Abraham nyuuñtsyey do nii beeñtsyey xaa. 40 Per
nikxe bluyaa kchë tiitsli nii bluuy Dios lon, lëë do chakladzy kuty to naa.
¡Ni tu vuelt beeñtsyeydy Abraham nii chakladzy to kuuñtsyey do! 41 Nii
chuuñtsyey pxosy to chuuñtsyey do.
Tsigo lëë meñ chëb:
—Lëdy mëëd xaly nak noo. Tugak pxoosy noo no. Lëë Dios nak pxoosy noo.
42 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyak Dios pxosy to nguëstyoo do naa, por lo Dios pchon aan lëën
so nu. Syeldyaa porñee chakladzyaa, sink lëë Dios pxaal naa. 43 ¿Penak nii
xyeñdy to nii xñen? Xyeñdy to porñee chaklasty to jkëëtyag to xtitsaa. 44 Xaa
tox nak pxosy to, xlad xaa no do aan nii xyostyoo xaa chuuñtsyey do. Destye
klo nweety bñech nak xaatox ni iip xñeedy xaa tiitsli. Tsiñee lëë xaa xñee,
nonsyke tiits xuuy xñee xaa, por lëë xaa nak pxosy wnee xuuy. 45 Per lëë naa
nii xñen nonsyke tiitsli, xnilasty to xtitsaa. 46 ¿Cho do dyon kyax kñë nii no
xtolaa? Aan deelñee tiitsli na xñen, ¿penak nii xnilasty to xtitsaa? 47 Kchësy
meñ nii ngab lo Dios xkëëtyag xtiits Dios, per lëë lëë do ngabty to lo Dios, ngo
nii chaklasty to jkëëtyag to xtiits xaa.

Nol Crist worñee koly Abraham

48 Tsigo lëë meñ chëb:
—Nli gak xtiits noo tsiñee xñee noo nii meñ Samaria nakoo ni tsiñee xñee
noo nii kyalbini mal no leñ styool.
49 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Ni tu kyalbini mal nody leñ styoon. Tat Tios chuuñ ksakaa ni xlisklaan,
per lëë do xsyablyu naa. 50 Chaklastyaa nii klisklaa do naa, nikxe nii no tu
xaa nii chakladzy klisklaa meñaa. Lëë xaa go chuñ kyalxtisy. 51 Nli xñen nii
kejty kchë meñ nii xsoob xtitsaa.
52 Lëë meñ chëb:
—Na si nagon, ndon noo nii no kyalbini mal leñ styool, por kuty Abraham
ni kuty kchësy profet. Lëë lii name xñeel: “Kejty kchësy meñ nii xsoob
xtitsaa.” 53 ¿Pe mastre nayak nakoo lo pxoosy noo Abraham nii kuty ksa
profet? ¿Cho xsyakoo nii nakoo?
54 Lëë Jesús chëb:

—Deelñee misme naa klisklaa naa, pa nondyo. Per lëë pxosyaa nii xñee do nak xDios to xlisklaa naa. 55 Xyuumbeydy to Dios. Naa si xyuumbeyaa xaa. Deelñee kniyaa nii xyuumbeydyaa xaa, tu wnee xuuy nii nak sinak to nakaa. Per xyuumbeyaa xaa ni xsobaa xtiits xaa. 56 Ble pxusykoltoo do Abraham tsiñee byeñ xaa nii lëën kyely, aan tsiñee lëë xaa kon naa, lëë xaa ble.

57 Tsigo lëë meñ chëb lo Jesús:

—Ni choowptsii iz name chaptyoo, ¿aan xñeel nii lëël kon Abraham?

58 Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii nolaa worñee lëë Abraham koly.

59 Por ngo lëë meñ kwseñ kyo par klaal kyo meñ Jesús, per lëë Jesús kwyolan aan lëë xaa pchoo lidzy Dios.

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xñady lo

1 Lëë Jesús sitedy tub lugar, tsiñee lëë xaa kon tu xaa nii koly ciegw. 2 Aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:

—Maestre, ¿penak nii koly xaa re ciegw xaa? ¿Pe por xtol pxosy xaaw ote por misme xtol xaaw yak?

3 Lëë Jesús chëb:

—Lëdy por xtol xaaw, ni lëdy por xtol pxosy xaaw, sink lëëw ptsyool xaa parñee kuuñtsyey Dios tu kyalntson por lëë xaa. 4 No nii kyëë no xtsiiñ xaa nii pxaal naa lëë ka bii nyaani. Por tsi lëë lyu jkyey, ni tu cho chilody kyë tsiiñ. 5 Naa xsaani lo meñ mentre lëën bii so lo kislyu.

6 Loxsye chëb Jesús ngo, lëë xaa pchoo mxeñ lo lyu, aan lëë xaa kwtëëb peñ go lo xaa nii chandy, 7 ni lëë xaa chëb:

—Kutiib lool chu pily nii lë Siloé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Pxaal.)

Lëë xaa nii chandy ko kutiib lo aan tsi lëë xaa bikche, lëë lo xaa tse byaly.

8 Tsi lëë meñ nii xyuumbey xaa kon nii lëë xaa byak, lëë meñ bislo xñee:

—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak xsyob pal nëz xñab tumi?

9 No meñ xñee:

—Lëëw, lëë xaaw.

No gaa meñ xñee:

—Lëdy xaaw, per si chakpee xaa go chak xaa.

Per lëë xaa nii byak xñee:

—Lëëw, naaw.

10 Tsigo lëë meñ xñabtiits xñee:

—¿Xa mod nak tsigo nii lëël chan?

11 Tsigo lëë xaa nii byak xñee:

—Lëë xaa nii lë Jesús pkadz peñ kwtëëb lon. Loxsye ngo lëë xaa në lon: “Kwey chu pily Siloé aan kwtiib lool.” Lëën kwya, aan tsiñee lëën lox kwtiib lon, lëëw byaly.

12 Lëë meñ chëb:

—¿Ko xaa go tsigo?

Lëë xaa nii byak chëb:

—Nandyno.

Lëë xaa fariseo xñabtiits lo xaa nii byak

13 Lëë meñ kuni xaa nii byak lo xaa fariseo. 14 Tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ pkadz Jesús peñ nii kwtëëb Jesús lo xaa nii byak. 15 Por ngo, wi xaa fariseo kwnabtiits chëb:

—¿Xa mod nak nii lëë lool byak?

Lëë xaa nii byak chëb:
—Peñ ptyëëb lon, aan tsi lëëw lox kwtiibaa, lëëw byaktsey. Lëë na lëën chan.
16 Tsigo no xaa fariseo chëb:
—Lëdy xlad Dios no xaa nii beeñ kyak lii, por xsaldy xaa tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ.
No gaa xaa chëb:
—Deelñee ngoptol xaa, ¿xa kchilo kuuñtsyey xaa kyalntson re?
Por ngo lëë xaa kok chop tiiy. 17 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:
—Ndon noo nii lëë xaa beeñ kyak lii. ¿Pe nëël dyon cho nak xaa?
Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Naay xñen nii tu profet nak xaa.
18 Per bnilasty xaa Israel nii xñady lo xaa nii byak. Por ngo lëë xaa kwtsyetsy pxosy xaa 19 aan lëë xaa chëb:
—¿Pe lëë xiñ do nrii? ¿Pe nli nii destye nii koly xaa chandy xaa? ¿Xa mod nii lëë xaa chan nina?
20 Lëë pxosy xaa nii byak ko chëb:
—Ndon noo nii xiñ noow, ni nli nii destye nii koly xaa chandy xaa. 21 Per ndondy noo xa byak xaa, ni ndondy kaa noo cho beeñ kyak lo xaa. Kwrooble xaa, kol nabtiits lo xaa. Misme lëë xaa kñë dyon xa byak xaa.
22 Ptsyeb pxosy xaa, por lëë xaa Israel nii xñabey byaanle tiits nii klaady xaa sëëb meñ nii kniladzy nii lëë Jesús nak Crist ktoo. 23 Por ngo lëë pxosy xaa chëb: “Kol nabtiits lo xaa. Bay kwrooble xaa.”
24 Lëë xaa Israel kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:
—Pkon Dios nii nli nii xñeel, por ndon noo nii no xtol xaa nii beeñ kyak lii.
25 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:
—Nandyaa deelñee no xtol xaa o nody kaaw, per nan nyëën nii klo xñady lon, lëë na lëën chan.
26 Lëë xaa nii xñabey kwnabtiits stub chëb:
—¿Pe cos beeñ xaa lii? ¿Xa beeñ kyak xaa lool?
27 Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Lëëw niylaa, per psaldy to xtitsaa. ¿Penak nii chakladzy to kniyno stub? ¿Pe wi do yak chakladzy sëëb to xlad xaa?
28 Tsigo lëë xaa xñabey kwlootsyetsy xaa, ni lëë xaa chëb lo xaa:
—Kwsëëb xlad xaa go, lëë gaa noo kyonaal Moisés. 29 Ndon noo nii kwnee Dios lo Moisés. Per lëë xaa gue, ni ndondy noo pa pchoo xaa.
30 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:
—Nii ksee gaa ñe gon kan ñe nii nandy to pa pchoo xaa, aan lëë xaa beeñ kyak lon. 31 Ndon no gon nii chondy Dios xtiits ngoptol. Xaktyee xtiits meñ nii xsoob xtiits xaa nii chuuñtsyey nii xyostyoo xaa chon xaa. 32 Lo nii kwche kislyu karty tso tu xaa nii kuuñ kyak lo tu meñ nii chaly ciegw. 33 Deelñee nyody xaa go xlad Dios, ni tu pe nchilody nyuuñtsyey xaa.
34 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Lo tol name kolyoo aan ¿chakladzyoo ksaabiniil lëë noo?
Aan lëë xaa kwlii xaa ktoo.
35 Blyëëdyak lëë Jesús biñ nii lëë xaa fariseo kwlii xaa nii byak ko ktoo. Tsiñee lëë Jesús ptsyool xaa, lëë Jesús chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtiits mguiy nii pxaal Dios?
36 Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Xey, kwnë dyon chow, parñee kniladzyaa xtiits xaa.

37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kayanloo xaa. Lëë mer xaa noyutiitsnil.
38 Lëë xaa nii byak ko psoxib lo Jesús chëb:
—Xniladzyaa.
39 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Lëën syely lo kislyu re parñee kuñaa kyalxtisy tsiin kan kchë meñ nii xñady lo ni parñee kandy meñ nii xña lo.
40 Lëë bla xaa fariseo nii nche siko biñ nii kwnee Jesús aan lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe wi loo noo nawen xñady?
41 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee nyak to ciegw, nyody xtol do. Per como xñee do nii chan do, no xtol do.

10

Xaa nii xkyënap mëkwxiily

1 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy xaa nii xsyëëbty nëz chu xikwraly mëkwxiily nak ngbaan. 2 Per lëë xaa nii xkyënap mëkwxiily nëz chu kwraly xsyëëb xaa. 3 Lëë xaa nii xkyënap kwraly xlaa xsyëëb xaa nii chikap mëkwxiily aan xñee lë xaa kchë mëkwxiily ni xyuumbey gaa ma tsiy xaa. 4 Tsiñee lëë xaa lox xkwii ma kwraly, lëë xaa xñech lo ma aan lëë ma chinal xitsy xaa porñee xyuumbey ma tsiy xaa. 5 Per chinaldy ma meñ nii xkaatyee, porñee xyuumbeydy ma tsiy chol meñ.
6 Lëë Jesús bitiits ngo, per byeñdy meñ xa nako.
7 Lëë Jesús chëb stub:
—Nli xñen nii naa nak sinak chu kwraly laañee xtyedy mëkwxiily. 8 Ngbaan kchë xaa nii biid worñee karty kyelyaa, per psaldy mëkwxiily xaa. 9 Naa nak sinak chu kwraly laañee xtyedy mëkwxiily. Pe kakty meñ nii sëëb nëz chu kwraly, sink lëë meñ go kak sinak mëkwxiily nii xtsyol kizh tsiñee xchoo ma kwraly.
10 'Kchë xaa nii nak ngbaan xkwan, chuty ni xnitylo, per naa, lëën syely parñee mbëë kpañ meñ. 11 Naa nak xaa nii ngui chan mëkwxiily. Kchë xaa nii xkëstyoo mëkwxiily xtee xaa xkyalmbañ xaa por lëë ma, 12 per lëë xaa nii xkyë lo mëkwxiily par ktsiñaa tumi, tsiñee chan xaa lëë pëw sëëd, nche gak mëkwxiily lëë xaa xooñ, porñee lëdy xma xaaw. Por ngo lëë pëw xñaasy mëkwxiily ni lëë pëw xsëëb tañ ma. 13 Xooñ xaa porñee par ktsiñaa xaa tumi xkyë xaa tsiiñ, xcuenjty xaa mëkwxiily.
14 'Naa nak xaa nii ngui chan mëkwxiily. Xyuumbeyaa xpëkwxiilyaa ni xyuumbey gaa ma naa 15 sinak nii xyuumbey Tat Tios naa ni xyuumbeyaa xaa. Xtedyaa xkyalmbañaa por mëkwxiily. 16 Chaapaa stubla mëkwxiily nii nody kwraly re, per no nii kakxin ma parñee kyak ma tugak kwraly ni tso tugak xaa nii kyënap ma. Son ma xtitsaa tsi lëën kñe.
17 'Xkëstyoo Tat Tios naa porñee xtedyaa xkyalmbañaa parñee kpikche jkano stub. 18 Ni tu cho xlady xkyalmbañaa, sink xaalyaa xtedyo. Chaapaa nii ktedyno ni chaap kaan nii kpikche jkano. Nrii nak nii në Tat Tios lon.
19 Tsiñee lëë meñ biñ kchë tiits re, lëë meñ kok chop tiiy stub. 20 No meñ chëb:
—Chak wety xaa gue, tu kyalbini mal no leñ styoo xaa. ¿Penak nii xsal do xaa?

21 No gaa meñ chëb:
—Ni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo xñeedy singo. ¿Pe schilo kyalbini mal nawen kuuñ kyak lo meñ nii chandy?

Xsaldy meñ Israel Jesús

22 Mer mëë nii chak nal, lëë meñ Jerusalén noyuñ xilni lidzy Dios. 23 Lëë Jesús kaa këno nëz laa lë xcorredor Salomón. 24 Lëë meñ ptyop lo xaa aan lëë meñ kwnabtiits chëb:
—¿Axte pa wor na busy kyal lox jkanoo kik noo? Deelñee lii nak Crist, kwnë gaaw.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëëw niylaa aan bnilasty to xtitsaa. Kchësy cos nii chuuñtsyeyaa con xtiitspey Tat Tios xluuy cho nakaa. 26 Per xnilasty to xtitsaa porñee lëdy xpëkwxiilyaa nak to. 27 Xyuumbey xpëkwxiilyaa tsiyaa, nikle gaa naa xyuumbeyaa ma ni chiidnal ma naa. 28 Naa xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo meñ nii nak xpëkwxiilyaa, aan tsitsiñdy tse nii kety meñ go, ni ni tu cho klady meñ go lon. 29 Mastre non Tat Tios nii bneetsy kchë meñ go lon, aan ni tu cho chilody kwii meñ go ña xaa. 30 Tugak nakaa chopaa Tat Tios.
31 Tsigo lëë meñ kwseñ kyo stub par klaal kyo meñ xaa. 32 Per lëë Jesús chëb:
—Ndaly cos buen beeñtsyeyaa por xkyalwnabey Tat Tios. Kol në dyon ¿pe por ngo chakladzy to jkëë kyo do naa?
33 Lëë meñ chëb:
—Klaal kyody noo lii por cos buen nii beeñtsyeyoo, sink lëë noo klaal kyo lii porñee pxiñoo tiits lo Dios. Sinak chol meñ nakoo aan lëël chakladzy kakoo Dios.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy lo xley do nawen kë nii lëë Dios chëb: “Kchësy to nak dios”? 35 Ndon no nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëë xaa kwloolë dios kchë meñ nii psal xtiits xaa, aan ni tu cho chilody gon ktsëë xtiits Dios. 36 Aan deelñee Tat Tios kwle naa ni pxaal naa lo kislyu, ¿xa mod tsigo xyax to xñee do nii lëën pxiñ tiits lo Dios porñee kwnen nii naa nak Xiñ Dios? 37 Deelñee chan do nii chuuñtsyeydyaa nii xñabey Tat Tios, knilasty to xtitsaa. 38 Per deelñee chuuñtsyeyaa nii xñabey Tat Tios, nikxe knilasty to xtitsaa, kol kniladzy kchë cos nii chuuñtsyeyaa, parñee kyeñ do nii tugak nakaa chopaa Tat Tios.
39 Por ngo lëë meñ kwloo kyeñ nyaasy Jesús stub, per lëë Jesús pxooñ.
40 Lëë Jesús si stublad chu kiigwpee Jordán, aan tsi lëë xaa ptsiñ laañee pchoobnis Juan meñ, lëë xaa kwlës. 41 Ndaly meñ kutedy lo xaa siko xñee:
—Nikxe nii beeñtsyeydy Juan ni tu kyalntson, per nli kchë nii kwnee xaa worñee bitiits xaa cho nak Jesús.
42 Ndaly meñ bniladzy xtiits Jesús siko.

11

Xkyalkuty Lázaro

1 Kwyo tu xaa xsyaknë nii pcholë Lázaro. Betania lë xkyedzy xaa. Siko kwyo xaa ksa psyañ xaa Mariy ni Marty. 2 Lëë Mariy re nak kwnaa nii kwtiib niy Jesús con aceit nii xlyaa nex aan beeñ jkwiitsy mew con kits kik me. 3 Chop pël kwnaa go pxaal tiits lo Jesús chëb:
—Lëë xamiigwoo xsyaknë.
4 Tsiñee lëëw biñ Jesús, lëë xaa chëb:

—Kujty kyalkits ko xaa, sink lëë kyalkits ko jkiiñ parñee kluuy Dios xkyalwnabey ni parñee kak nyoo xkyalwnabey Xiñ Dios.
5 Xkëstyoo Jesús Mariy, ni Marty ni Lázaro, 6 per tsiñee lëë xaa biñ nii lëë
Lázaro xsyaknë, lëë xaa kwlës schop kpidz laañee kwey tiits lo xaa. 7 Loxsye
ngo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Kol tsoo Judea stub.
8 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Maestre, kal pa tse go kesy kokladzy meñ Israel nii no nëz tañ go nyuty
lii lo kyo, ¿aan chakladzyoo tsil siko stub?
9 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe nlidy nayak nii tsiipchop wor nak tu kpidz? Por ngo xlyasty niy xaa
nii xkyënsë yutsye, porñee xsaani bini nii xsaani lo kislyu re lo xaa. 10 Per lëë
xaa nii xkyënsë kyool xlyadzy niy xaa porñee kindy bini. 11 Lëë xamigw no
Lázaro kuutkesy, per lëën kakuuñ kna xaa.
12 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Deelñee kuutkesy xaa, klyëëdy lëë xaa kyak.
13 Per byeñdy xpëëdscuel Jesús nii lëë Lázaro kuty. Nladzy xaa te nli nii
kuutkesy Lázaro sinak nii chakesy meñ. 14 Por ngo lëë Jesús chëb:
—Lëë Lázaro kuty. 15 Xlen nii sodyaa siko wor go, por lal tu bueno par lëë
do parñee kniladzy to xtitsaa. Per kol tso ton no xaa.
16 Tsigo lëë Max nii kwloolë xaa Kwach chëb lo xcombañer:
—Kol tsoo wi no parñee kety no ksa no xaa.

Lëë Jesús xchoobladzy styoo psyañ Lázaro

17 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ, taple kpidz kok nii pkyeetsy Lázaro. 18 Tsonak mily
metre xsyë meñ par tsi meñ Betania tsiñee xchoo meñ Jerusalén. 19 Por ngo
ndaly meñ Jerusalén kutedy lo Marty ni lo Mariy par kchoobladzy meñ styoo
me por xkyalkuty psyañ me. 20 Tsiñee lëë Marty biñ nii lëë Jesús no nëz ktsiñ,
lëë me kuktsiil nëz xaa, per lëë Mariy byaan chu yu. 21 Lëë Marty chëb lo
Jesús:
—Deelñee nsyool nu, nyejty psyañaa. 22 Per nanaa nii sneetsy Dios kchë nii
kñaboo.
23 Lëë Jesús chëb:
—Lëë psyañoo kpañ stub.
24 Tsigo lëë Marty chëb:
—Nanaa nii lëë me kpañ ksa me meñ nii kutyle tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy.
25 Lëë Jesús chëb:
—Naa chuuñ kpañ meñ ni naa xnee kyalmbañ. Nikxe kety meñ nii
xniladzy xtitsaa, lëë me kpañ. 26 Kejty meñ nii bii mbañ deelñee kniladzy
meñ xtitsaa. ¿Pe xniladzyoo tiits re dyon?
27 Lëë me chëb:
—Xniladzyaa nii lii nak Crist, meñ nii nak Xiñ Dios, ni xniladzyaa nii lii
nak meñ nii no kiid lo kislyu.

Lëë Jesús choon chu xpaa Lázaro

28 Loxsye chëb Marty ngo, lëë me kutsyetsy pël me Mariy, aan tsilaan chëb
me lo Mariy:
—Lëë maestre kwlañche aan lëë me xkwetsy lii.
29 Siikñee biñ Mariy ngo, lëë me kuso aan lëë me si laañee so Jesús.
30 Kwsëëbty kaa Jesús leñ kyedzy, sink lëë xaa kwlës laañee kuktsiil nëz Marty
xaa. 31 Tsiñee kon meñ Israel nii nche kchoobladzy styoo Mariy nii lëë Mariy

pchoo wxooñ, lëë meñ go sinal xitsy me nladzy meñ go te chu paa sikoon me.
32 Tsiñee lëë Mariy ptsiñ laañee so Jesús, lëë me psoxib lo Jesús, chëb me:
—Deelñee nsyool nu, nyejty psyañaa.
33 Mban ptee styoo Jesús kon xaa choon Mariy ni choon meñ nii ksa me ptsiñ. 34 Lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pa pkeetsy to xaa?
Lëë meñ go chëb:
—Të gaanoo kuyoo paw.
35 Aan lëë Jesús biiñ. 36 Por ngo no meñ chëb lo xcombañer:
—Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo xaa xaa.
37 No gaa meñ chëb:
—Lëë xaa gue psaabini lo meñ nii xñady lo. ¿Pe nody tu mod nii ndeelaa xaa Lázaro lo kyalkuty?

Lëë Lázaro xpañ

38 Lëë Jesús pteenë stub, aan lëë xaa big chu paa. Tu kyo pxoob chu paa nii pkyeetsy Lázaro. 39 Lëë Jesús chëb:
—Kol ktichee kyo gue.
Per lëë psyañ Lázaro nii lë Marty chëb:
—Neñdy tse xlyaa nigw me, por natse chak tap kpidz nii kuty me.
40 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy nayak lëën niy lool nii deelñee xniladzyoo xtitsaa, lëël kan xkyalwnabey Dios?
41 Tsiñee lëë meñ ptichee kyo nii ntse chu paa, lëë Jesús blëp lo leñ kpaa chëb:
—Tat Tios, xnetsyaa skizh lool porñee chonoo xtitsaa. 42 Nanaa nii tugak chonoo xtitsaa, per lëën xñe sinrii parñee kniladzy kchë meñ re nii lii pxaal naa.
43 Loxsye ngo lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Lázaro, pchoo ske!
44 Lëë xaa nii kuty ko pchoo, nxituusy ña xaa ni niy xaa con ladx ni ntse lo xaa con stublë ladx. Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kxaak xaa, aan kol klaa kyey xaa.

Lëë meñ nii xñabey xyub mod kuty Jesús (Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Ndaly meñ Israel nii kutedy lo Mariy bniladzy xtiits Jesús porñee kon meñ nii beeñtsyey xaa. 46 Per no meñ kukutiits kchë nii beeñtsyey Jesús lo xaa fariseo. 47 Tsigo lëë xaa fariseo ni xaa nii xñabey lo pxosy beeñ tu junt. Lëë xaa chëb:
—¿Xa kuuñ no? Ndaly kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa. 48 Deelñee ksaan no, kchësy meñ kniladzy xtiits xaa, aan lëë xtisy Roma kiid kla kyalwnabey lo no aan lëë xaa knitylo xkyedzy no.
49 Per lëë tu xaa nii lë Caifás nii mastre non lo pxosy iz ko chëb:
—Ni tu pe nandy to, 50 ni xyeñdy to nii buen kety tugak xaa por xkyedzy no, lëjty nii nitylo kyedzy.
51 Per chëbty Caifás ngo porñee kwlaño styoo xaa, sink lëëw chëb xaa porñee lëë Dios psyaab leñ kik xaa nii lëë Jesús kety por meñ Israel. Lëë Dios psyaab tiits ko styoo xaa porñee lëë xaa nak xaa nii mastre non lo pxosy iz ko. 52 Lëjty nonsy por meñ Israel kuty Jesús, sink wi por kchë xiñ Dios nii nche tyub lo kislyu kuty xaa. 53 Destye tse go lëë meñ Israel nii xñabey byaan tiits nii lëë xaa kuty Jesús.

54 Por ngo nii pchoo neñlody re Jesús, sink lëë xaa kwey tu kyedzy nii lë
Efraín nii nche kexka tu tañ pidzy. Aan lëë xaa kwlës siko ksa xpëëdscuel xaa.
55 Lëë xilni gaa meñ Israel nii lë paskw sëëd yob, aan ndaly meñ no nëz
si Jerusalén parñee kak nyë meñ sinak xñabey xley Moisés. 56 Kwëkyub meñ
Jesús leñ lidzy Dios, xñeesy meñ lo xcombañer:
—¿Pe në do dyon? ¿Pe siid xaa lni ote kiijty xaa yak?
57 Lëë xaa fariseo gaa ni xaa nii xñabey lo pxosy chëb nii deelñee no cho nan
pa no Jesús, këb xaaw parñee kchilo jkaa Jesús.

12

Lëë Mariy xkyëëb aceit niy Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Xoop kpidz chak falt kak paskw, lëë Jesús kwey Betania. Siko no xaa nii
beeñ kpañ xaa nii lë Lázaro. 2 Tsi lëë Jesús ptsiñ, lëë meñ beeñlo tu xtsee par
Jesús. Lëë Marty kwtëë niskwaan. Wi Lázaro kwsob lo mezh chaw. 3 Lëë
Mariy kuxi siik grol litre aceit nardo nii xlyaa nex. Aan nikxe nii nyazh nono,
lëëw kwtëëb me niy Jesús. Loxsye ngo lëëw pkwiitsy me con kits kik me. Tyub
leñ yu kwlaa aceit ko. 4 Tsigo lëë Judas Iscariote nii pko Jesús ña meñ xñabey
chëb:
5 —¿Penak nii kwtody aceit nii xlyaa nex re tson kyoow denario par kak
meñ prob yudar?
6 Per chëbty Judas ngo porñee xkëstyoo xaa meñ prob, sink lëëw chëb xaa
porñee ngbaan xaa, aan como lëë xaa kënoy bols tumi, xkwan xaa tumi nii
no leeñgo. 7 Lëë Jesús chëb:
—Psaan me, por pena ngotsey mew par tse nii jkyeetsyaa. 8 Tugak kan do
meñ prob, per lëë naa, lëdy tugak son lo do.

Lëë meñ xñabey chakladzy kuty Lázaro

9 Ndaly meñ Israel kwey Betania tsiñee biñ meñ nii lëë Jesús ptsiñ siko.
Kweydy meñ par kan meñ nonsy Jesús, sink lëë meñ kwey par kan meñ
Lázaro nii beeñ kpañ Jesús. 10 Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy byaan tiits nii wi
Lázaro kuty xaa, 11 porñee por Lázaro ndaly meñ Israel bniladzy xtiits Jesús.

Lëë Jesús xsyëëb Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Tsi lëë lyu byaani ndaly meñ nii sitedy paskw Jerusalén biñ nii lëë Jesús
ktsiñ. 13 Lëë meñ pchug siñ par tsiktsiilnëz meñ xaa. Kchësy meñ xñee:
—¡Skizh Dios! ¡Xaatke buen xaa nii pxaal xaa, xaa nii kak xrey meñ Israel!
14 Lady tu burr kwsob Jesús, por singo kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios:
15 Kchësy to sinak to meñ Sión ktsyebty to.
Kol kuy gaanoo lëë xrey do sëëd sobsye xaa lady tu burr wiñ.
16 Klo byeñdy xpëëdscuel Jesús nii beeñtsyey Jesús, per tsi lëë Jesús lox byëp
kpaa, lëë xpëëdscuel xaa psaladzy nii kël nii sinrii ktsyool xaa aan nli gaa
singo ptsyool xaa.
17 Kchësy meñ nii kon xa kwlii Jesús Lázaro leñ paa ni xa beeñ kpañ xaa
xaa bitiitso. 18 Kuktsiil nëz meñ Jesús porñee biñ meñ nii lëë xaa beeñtsyey
kyalntson go. 19 Per lëë xaa fariseo bislo xñee lo xcombañer:
—¿Pe chan dow na? Ni tu pe chilody kuuñtsyeey no. Kchësy meñ no xlad
xaa.

Lëë meñ sit xyub Jesús

20 Lady kchësy meñ nii kukiily lay lo Dios paskw no bla xaa sit. 21 Lëë xaa
sit ko big lo tu xaa Betsaida nii lë Felip aan lëë xaa chëb:
—Xey, chakladzy noo tyon noo Jesús.
22 Lëë Felip kukëbo lo Ndresy, aan chop xaa kukëbo lo Jesús. 23 Lëë Jesús nii
nak mguiy nii pxaal Dios chëb:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë Dios klisklaa naa. 24 Nli xñen nii deelñee kñaady
xobxtily lo lyu, ktyaldyo, per deelñee kñaaw, lëëw ktyaly. 25 Kchësy meñ
nii xkëstyoo xkyalmbañ lo kislyu re kety, per kejty meñ nii xkëstyoody
xkyalmbañ, sink lëë meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody. 26 Kchësy xaa nii
chakladzy kuñ xtsiñaa no nii kiidnal xaa naa parñee laañee tson siko tso xaa.
Xle Tat Tios lo meñ nii chuñ xtsiñaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

27 'Mban xteedy styoon nina, per ¿pe sëpaa lo Tat Tios nayak nii kteelaa xaa
naa lo kyalnë re con par ngo syelyaa? 28 Tat Tios, bluuy xkyalwnabeyoo.
Tsigo lëë meñ biñ tsiy tu xaa nii pchoo kpaa chëb:
—Lëëw bluylaa, per lëëw kluyaa stub.
29 Kchësy meñ biñ tsiy xaa go aan no meñ kwnee:
—Tu nkwsiyo.
No gaa meñ kwnee:
—Lëdyo, tu angly kwnee lo xaa.
30 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy por naa biñ do tsiy xaa go, sink por lëë dow. 31 Lëë wor kutsiñ nii lëë
kyalxtisy kak lo kislyu re, ni lëë wor kutsiñ nii lëë Dios ksonëz xaa nii xñabey
lo kislyu re. 32 Tsiñee lëën kyë lo crusy, lëën kuñ nii kchësy meñ kpig lon.
33 Singo mod lëë xaa chëb xa kety xaa. 34 Tsigo lëë meñ chëb:
—Lo xleey noo xñee nii tsiñee lëë Crist kiid kpidy xaa. ¿Penak tsigo xñeel no
nii kety mguiy nii pxaal Dios? Cho nak kaa mguiy nii pxaal Dios.
35 Lëë Jesús chëb:
—Xtsedre kan do bini. Kol kyënsë lëë ka lëë bini bii no parñee jkaady to
nguey, por nandy kchë meñ nii xkyënsë lo nguey pa si. 36 Lëë ka bii chan do
bini, kol jkaaxcuento parñee tugak tsow lo do.
Loxsye chëb Jesús ngo lëë xaa bi aan lëë xaa kwyolan lo meñ go.

Xnilasty meñ Israel xtiits Jesús

37 Nikxe nii kon meñ kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús, bnilasty meñ xtiits
xaa, 38 sink lëë meñ beeñ cumplir nii pkëë profet Isaías tsiñee chëb xaa:
Tat Tios, ¿cho bniladzy xtiitsoo na dyon?
¿Cho lo bluuy gaal xkyalwnabeyoo?
39 Pchilody niladzy meñ xtiits Dios, porñee lë gak profet Isaías pkëë sinrii:
40 Lëë Dios ptse lo meñ ni lëë xaa beeñ jkyedzy styoo meñ, parñee kandy meñ
ni kyeñdy meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee ktikchedy meñ styoo lon, tsiin ktsilyaa xtol
meñ.
41 Kchë nrii kwnee Isaías porñee kon xaa xkyalwnabey Jesús aan lëë xaa
bitiits xa nak kyalwnabey go.
42 Nikxe nii singo chëb Isaías, ndaly meñ Israel nii xñabey bniladzy xtiits
Jesús, per kwneedy xaaw porñee ptsyeb xaa ngwii xaa fariseo xaa ktoo.
43 Singo beeñtsyey xaa go porñee xyore xkyalnsaak meñ lo kislyu re styoo
xaa que xkyalnsaak Dios.
44 Lëë Jesús chëb:

—Kchësy meñ nii xniladzy xtitsaa lëdy nonsy xtitsaa xniladzy meñ go, sink wi xtiits xaa nii pxaal naa. 45 Ni wi gaa lo xaa nii pxaal naa xuy meñ nii xuy lon. 46 Naa nak bini nii biid lo kislyu parñee kyënsëdy kchë meñ nii kniladzy xtitsaa lo nguey. 47 Deel no meñ nii chon xtitsaa aan xsaldyo, lëdre naa jkëëkiy meñ go, por xsyeldyaa par jkëëkiyaa meñ, sink lëën syely par kteelaan meñ lo tol. 48 Kchësy meñ nii xtilyni naa ni xsaldy xtitsaa nol cho jkëëkiy meñ go. Kchësy tiits nii kwnën jkëëkiy meñ nii xsaldy naa tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. 49 Porque xñedyaa nii xlyañ styoon, sink lëë Tat Tios nii pxaal naa xñee kchë nii kluyaa ni kñen lo meñ. 50 Ni nanaa nii kchë nii xñee Tat Tios xnee kyalmbañ nii xnitylody. Por ngo, kchë nii xñee Tat Tios xñen lo meñ.

13

Lëë Jesús xkiib niy xpëëdscuel

1 Tse nii kxe kak paskw, nanle Jesús nii lëë wor kutsiñ nii lëë xaa kpi lo kislyu re par kyey xaa lo Tat Tios. Tugak pkëstyoo xaa kchë meñ nii bniladzy xtiits xaa axte tse nii lëë xtse xaa psa.

2 Lëë Jesús ncheyaw xtsee ksa xpëëdscuel tsiñee lëë xaatox kwloo kik xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas nii lëë xaa kak niladzy Jesús. 3 Nan Jesús nii lëë Tat Tios ptee kyalwnabey lo xaa ni nan Jesús nii lo Dios pchoo Jesús ni lo Dios kaa kyey xaa. 4 Per mer worñee noyak xtsee lëë Jesús kuso, lëë xaa kwlii xmankw xaa ni lëë xaa pxituu tu tway xpans xaa. 5 Loxsye ngo lëë xaa kwtëë nis leñ tu tiñ aan lëë xaa bislo xkiib xaa niy xpëëdscuel xaa ni lëëw pkwiitsy xaa con tway nii nxituu xpans xaa.

6 Tsiñee kol nii lëë xaa kiib niy Simoñ Pedre, lëë Simoñ Pedre chëb:

—¿Penak nii lii kiib niyaa?

7 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xyeeñdyoo penak nii chuuñtsyeyaa nrii nina, per tsiñee tedsyo, lëëw kyeeñoo.

8 Per lëë Pedre chëb:

—Nikxe pere kladyaa kiiboo niyaa.

Lëë Jesús chëb:

—Deelñee kiibtyaa niyoo chilody tsol xladaa.

9 Tsigo lëë Simoñ Pedre chëb:

—Deelñee singo busy nako, kiibtyoo nonsy niyaa, sink wi ñan ni kikaa kwtiib.

10 Per lëë Jesús chëb:

—Nonstyee niy xaa nii kal lox kosy precisy tsadx, por nder lady xaa nyë. Nyë do nii lëë do, nikxe nii lëdy kchësy to nyë.

11 Chëb xaa nii lëdy kchë xpëëdscuel xaa nyë, porñee nanle xaa cho kak niladzy xaa.

12 Loxsye kwtiib Jesús niy xpëëdscuel, lëë xaa kokw xmankw xaa stub, aan lëë xaa psob lo mezh aan lëë xaa chëb:

—¿Pe byeñ do kchë nii beeñtsyeyaa? 13 Maestre ni xey xñee do lon. Tiitsli xñee do, porque nli maestraa ni nli xey nakaa. 14 Per deel maestraa ni xeyaa aan kwtiibaa niy do, singo gak lëë do no nii kiib to niy xcombañer do. 15 Lëën bluy nrii lo do parñee wi do kuuñtsyey nii beeñtsyeyaa. 16 Nli xñen nii mastre non tu xaa nii xchee que xaa nii xkyë tsiiñ, ni mastre non xaa nii xñabey que xaa nii chi mandad. 17 Deelñee kyeñ do kchë cos re ni kuuñtsyey dow, mbëë kpañ do.

18 'Lëdy kchë lo do xñen. Nanaa cho kwlen. Per no nii kak cumplir xtiits
Dios nii xñee sinrii: "Lëë xaa nii chaw xkuñaa ktilyni naa." 19 Lëën xñe kazh
nrii lo do parñee tsiñee lëëw kak, kniladzy to nii naa nak Crist. 20 Nli xñen nii
kchësy meñ nii xleni xaa nii xalaa xluuy xtitsaa, xleni naa. Aan kchësy meñ
nii xleni naa, xleni xaa nii pxaal naa.

Lëë Jesús xñee nii lëë Judas jko xaa ña xaa xñabey (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Loxsye chëb Jesús ngo, mban ptee styoo xaa, aan lëë xaa chëb:
—Nli xñen nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.
22 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús xuy lsasy lo xcombañer, porñee nandy xaa cho
xñee Jesús. 23 Lëë tu mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús sobyaw xtsee kwi
Jesús, 24 aan lëë Simoñ Pedre kwloo señ lo xaa parñee kñabtiits xaa cho pseety
Jesús. 25 Tsigo lëë xaa big kexre kwi Jesús aan lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—Xey, kwnë dyon chow.
26 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëën jkadz tublë kyaxtily, aan lo xaa nii kteno, xaa gow.
Lëë xaa pkadz tublë kyaxtily aan lëëw pteedy xaa lo xiñ Simoñ Iscariote nii
lë Judas. 27 Aan tsi lëë Judas lox taw kyaxtily go, lëë xaatox kwsëëb leñ styoo
xaa. Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nii no kikoo kuuñtsyeyoo, beeñtsyey gaaw klyëëdyoo.
28 Per ni tu xaa nii nche sob lo mezh byeñdy penak chëb Jesús singo. 29 Aan
como lëë Judas nak cuent tumi, no xaa nladzy tsaaplaa chëb Jesús nii no nii
tsisi Judas tu cos nii jkiiñ paskw, o no gaa nii kteedy Judas pe tu cos lo meñ
prob. 30 Loxsye taw Judas kyaxtily go, lëë Judas pchoo. Lëë lyu gaa pkyeyle.

Lëë Jesús xñabey tu cos ngub

31 Loxsye pchoo Judas, lëë Jesús chëb:
—Na sí lëë do kan xkyalwnabey mguiy nii pxaal Dios, aan por mguiy go
lëë do kan xkyalwnabey Dios. 32 Aan deelñee xluuy mguiy nii pxaal Dios xa
nak xkyalwnabey Dios, klyëëdy lëë Dios kluuy nii wi mguiy go xñabey. 33 Xiñ,
xtsedre son lo do. Nikxe kyub to naa, per nii chëpaa gaa lo meñ Israel nii
xñabey, xñen lo do: Chilody së do laañee kan. 34 Lëën xñabey nii kuuñtsyey do
tu cos ngub nii kniyaa: Kol jkëstyoo xcombañer do. Sinak nii xkëstyoon lëë do,
no nii jkëstyoo do xcombañer do. 35 Deelñee jkëstyoo do xcombañer do, kchësy
meñ kyeñ nii xpëëdscuelaa nak to.

Lëë Jesús xñee nii lëë Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre xaa (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Lëë Simoñ Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Pa tsil?
Lëë Jesús kwëb chëb:
—Chilody sënaloo naa nina, per tseyladzy lëël kiidnal.
37 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Penak nii chilody sënalaa lii nina? Axte xkyalmbañaa schilo ktedyaa por
lii.
38 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe nli nii steedyoo xkyalmbañoo por naa? Por antes nii jkwetsy nguidy
kol tson vuelt, lëël këb nii xyuumbeydyoo naa.

14

Lëë Jesús xtsiñni meñ lo Dios

1 'Kteenëdy to. Tugak kol ksaladzy Dios ni kol ksaladzy naa. 2 Nroob lugar
no lidzy pxosyaa. Deelñee nyody lugar, niyaa lo do. Lëën kakxixkwaa laañee
tso do. 3 Aan loxsye kxixkwaan laañee tso do, lëën kyely kxi lëë do, parñee
tso do laañee tson. 4 Nanle to nëz nii xlyañ laañee tson.
5 Tsigo lëë Max chëb:
—Ndondy noo pa tsil. ¿Xa mod kaknan noo nëz?
6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Naa xtsiñni meñ lo Dios ni naa xñe tiitsli ni naa xtedy kyalmbañ nii
xnitylody lo meñ. Chilody ktsiñ meñ lo Tat Tios deelñee kanidyaa meñ.
7 Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbey do pxosyaa. Per destye nina lëë xaa
kyuumbey do, por tugak kwso xaa lo do ni tugak kon do xaa.
8 Tsigo lëë Felip chëb:
—Blaa tyon noo Tat Tios tsiin kniladzy styoo noo.
9 Tsigo lëë Jesús chëb lo Felip:
—¿Blaktre tiemp kok nii non lady to, aan xyuumbeydyoo naa? Kchë meñ
nii chan naa chan Tat Tios. ¿Penak nii chakladzyoo klaan kan do Tat Tios?
10 ¿Pe xnilastyoo nayak nii non leñ styoo Dios ni no Dios leñ styoon? Kchë nii
xñen lo do xñedyno porñee xlyañsyew styoon. Lëë Tat Tios nii no leñ styoon
chuuñtsyey nii chakladzy. 11 Kol kniladzy nii non leñ styoo Tat Tios ni kol
kniladzy nii no Tat Tios leñ styoon. Deelñee gaa xnilasty to nii xñen, kol
kniladzy kchë nii chan do chuuñtsyeyaa. 12 Nli xñen nii schilo kuuñtsyey meñ
nii xniladzy xtitsaa kchë nii chuuñtsyeyaa ni ndalyre gaa nii kchilo kuuñtsyey
meñ go, por lëën kya lo Tat Tios. 13 Aan kchësy nii kñab to lo Tat Tios porñee
xniladzy to xtitsaa, lëëw kuuñtsyeyaa parñee kluyaa xkyalwnabey Tat Tios.
14 Kchë cos nii kñab to porñee xniladzy to xtitsaa, lëëw kuuñtsyeyaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kxaal Kyalbini Ntson

15 'Deelñee xkëstyoo do naa, suuñtsyey do nii xñabeyaa. 16 Lëën kñab nii kxaal
Tat Tios stu xaa nii tugak kuñ lëë do yudar. 17 Lëë xaa nii kiid nak Kyalbini
Ntson nii xñee cho nak Dios aan chilody sëëb xaa leñ styoo meñ nii xnilasty
xtitsaa, porñee xyuumbeydy meñ xaa ni chandy meñ xaa. Per lëë lëë do
xyuumbey do xaa, porñee lëë xaa no leñ styoo do aan iip kchoody xaa leñ
styoo do. 18 Ksandyaa to nonsy to, lëën kpikche par kaknin lëë do. 19 Xtsedre
kan meñaa, per lëë do san do naa aan lëë do kpañ porñee mbañaa. 20 Tsi lëë
tse go tsitsib lëë do kyeñ nii nli non leñ styoo Tat Tios, ni nli no do leñ styoon,
ni nli non leñ styoo do. 21 Kchë meñ nii chuuñtsyey nii xñabeyaa, nyoo nii
xkëstyoo meñ go naa. Aan lëë pxosyaa jkëstyoo meñ nii xkëstyoo naa, nikle
gaa naa lëën jkëstyoo meñ go ni lëën kluylo lo meñ go.
22 Tsigo lëë stu xaa nii lë si lë Judas chëb:
—¿Penak nii xaktyee loosy noo kluuylool? ¿Penak nii kluuyloodyoo cholsye
lo meñ nii nche lo kislyu?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kchë xaa nii xkëstyoo naa xsal xtitsaa, aan lëë Tat Tios jkëstyoo kchë xaa
go, ni lëën kyely chopaa Tat Tios par tsyo noo leñ styoo xaa go. 24 Kchë xaa
nii xkëstyoody naa xsaldy xaa xtitsaa. Kchë nii xñen lo do lëdy xtitsno, xtiits
Tat Tios nii pxaal naaw.
25 'Kchë nrii niyaa tyub nii kwyon lady to. 26 Per lëë Kyalbini Ntson nii
kxaal Tat Tios xcuentaa kluuy kchë kchësy cos lo do ni kuñ lëë do yudar
parñee ksaladzy to kchë nii bluylaa lo do.
27 'Lëën kya, per lëën ksan xkyalnsaakaa lo do. Lëën knetsy xkyalnsaakaa,
per knestyno sinak xneetsy chol meñ nii nche lo kislyu rew. Kteenëdy to ni

ktsyebty to, 28 por nanle to nii lëën kya, ni nanle to nii lëën kpikche kyely
kanaa lëë do. Deelñee nli nguëstyoo do naa, nle do nyon do nii lëën kya lo
Tat Tios, por mastre non Tat Tios que naa. 29 Lëën xñe kazh nrii lo do parñee
tsiñee lëëw kak, kniladzy to kchë nii niyaa lo do.
30 'Nroobdre kñen lo do, por lëë xaa nii xñabey lo kislyu re sëëd. Nikxe nii
xñabeydy xaa naa, 31 per singo no nii kako parñee kaknan meñ nii nche lo
kislyu nii xkëstyoon Tat Tios ni chuuñtsyeyaa nii xñabey xaa. Kol tsiso tsiin
kpii no nu.

15

Sinak tu yag uv nak Jesús

1 'Naa nak sinak tu yag uv aan ni stu yag chakty si chakaa. Lëë pxosyaa
nak sinak xaa nii chantsi yag uv. 2 Deelñee no tu xikwaa nii xkyëdy nex, lëëw
xchug xaa. Per chantsi xaa kchë xikwaa nii xkyë nex ni chuuñ nyë xaaw
parñee kyëre nex low. 3 Nyë do nii lëë do, porñee bniladzy to kchë nii bluyaa
lo do. 4 Kol kyënaady chexaa sinak kënaadyaa chex to. Por chilody kyë nex lo
tu xikw yag deelñee kënaajtyoo chex tronk. Singo gak lëë do, ni tu pe chilody
kuuñtsyey do deelñee kyënaajty to chexaa.
5 'Naa nak sinak tu yag uv. Lëë do nak sinak xikwo. Deelñee kyënaady
meñ chexaa ni kyënaadyaa chex meñ, ndaly nii kchilo kuuñtsyey meñ, por
ni tu pe chilody kuuñtsyey meñ deelñee kuñdyaa meñ yudar. 6 Kchë meñ nii
xkyënaajty chexaa ksyëëb aan lëë meñ go kpidzy sinak xpidzy kchë xikw yag
nii xtop meñ par tsek ki.
7 'Deelñee tugak kyënaady to chexaa ni ksaandy to xtitsaa, schilo kñab to
kchë nii kakladzy to aan lëëw knetsyaa. 8 Chuuñ ksak to Tat Tios tsiñee
chuuñtsyey do xtsiñaa. Aan kchë nii chuuñtsyey do xluuy nii nli xpëëdscuelaa
nak to. 9 Xkëstyoon lëë do sinak nii xkëstyoo Tat Tios naa. Singo gak lëë do
kchoxsody to tsiin tugak jkëstyoon lëë do. 10 Deelñee ksoob to xtitsaa, tugak
jkëstyoon lëë do, sinak nii xsobaa xtiits Tat Tios ni tugak kaa xkëstyoo xaa naa.
11 'Lëën niy kchë nrii lo do parñee kle do sinak nii xlen ni parñee tugak kle
do. 12 Lëën xñabey nii jkëstyoo do xcombañer do sinak nii xkëstyoon lëë do.
13 Tsiñee chety tu xaa par kteelaa xaa xcombañer xaa nyoo nii tir xkëstyoo
xaa xaa. 14 Xamigwaa nak to deelñee chuuñtsyey do nii xñabeyaa. 15 Xñedraa
lo do mos, por nandy mos pe cos chuuñtsyey xaa nii xñabey mos. Xamigwaa
nak to. Ngo nii lëën bluy kchë nii në pxosyaa lon lo do. 16 Kwledy to naa, sink
naa kwle lëë do parñee tugak kuuñtsyey do nii xñabey Tat Tios. Aan kchë nii
kñab to porñee xniladzy to xtitsaa kneetsy Tat Tios. 17 Nrii nak nii xñabeyaa:
Kol jkëstyoo xcombañer do.

Lëë meñ lo kislyu re xlëë lo Jesús

18 'Deelñee xlëë meñ nii nche lo kislyu re chan lëë do, kol kaknan nii klo
lon blëë meñ. 19 Deelñee nyak to sinak meñ nii nche lo kislyu re, nguëstyoo
meñ lëë do. Per lëën kwle lëë do lady meñ nii nche lo kislyu re, aan por
ngo xlëë meñ lo do, porñee naktre to sinak meñ nii nche lo kislyu. 20 Tugak
kol ksaladzy nii mastre non xaa nii xchee que xaa nii xkyë tsiiñ. Deelñee
kwënlaag meñaa, wi do kyënlaag meñ. Ni deelñee psal meñ nii kwnen, salak
meñ nii kñee do. 21 Lëë meñ kyënlaag lëë do, porñee xsoob to xtitsaa ni porñee
xyuumbeydy meñ xaa nii pxaal naa.

22 'Nyody xtol meñ deelñee nyely kluuydyaa xtitsaa lo meñ. Per na chilody këb meñ nii nandy pe beeñ. 23 Wi lo pxosyaa xlëë meñ nii xlëë lon. 24 Nyody xtol meñ deelñee nyandy meñ kchë kyalntson nii beeñtsyeyaa. Ni tu cho karty kuuñtsyey clasy kyalntson re. Per nikxe kon meñ kchë kyalntson go, lëë meñ xlëë lon ni xlëë meñ lo pxosyaa. 25 Per no nii kak cumplir tiits nii kë lo xley xaa nii xñee sinrii: "Pe beñdyaa aan blëë meñ lon."

26 'Per tsiñee lëë xaa nii chuñ yudar kiid, lëë xaa kñee xcuentaa. Lëë xaa nak Kyalbini Ntson nii kxaal Tat Tios aan nonsyke tiitsli kñee xaa. 27 Ni wi do kñee xcuentaa, por tugak kwënal do naa destye nii bislon xluyaa xtiits Dios.

16

1 'Lëën chutiits kazh kchë cos re lo do parñee ksaandy to xtitsaa. 2 Lëë meñ kwii lëë do ktoo ni sitsiñ tse nii këb meñ tu favor chuñ meñ lo Dios tsiñee chuty meñ do. 3 Kchë nrii kuuñtsyey meñ porñee karty kyuumbey meñ naa ni karty kyuumbey meñ Tat Tios. 4 Lëën xñe kazh nrii lo do parñee ksaladzy to nii lëëw niylaa tsiñee lëë tse go tsitsib.

Nii chuuñtsyey Kyalbini Ntson

'Niydyaa nrii lo do worñee kal bniladzy to xtitsaa, por naa tugak kokni lëë do. 5 Per lëë na nii lëën kya lo xaa nii pxaal naa, ni tu do xñabtiisty dyon pa kan. 6 Lëël mban chak to porñee niyaa kchë cos re lo do. 7 Nli xñen nii buen kyan. Por deelñee kyadyaa, kiijty xaa nii chuñ yudar. Per deelñee kyan, naa kxal xaa go lo do. 8 Tsiñee lëë xaa kiid, lëë xaa kluuy lo meñ nii no xtol meñ, ni lëë xaa kluuy nii no tu nëz tubli, ni lëë xaa kluuy nii no xkyalxtisy Dios. 9 Lëë xaa kluuy nii no xtol meñ, porñee xnilasty meñ xtitsaa. 10 Ni lëë xaa kluuy nëz tubli, por lëën kya lo Tat Tios, aan kantre to naa. 11 Ni lëë xaa kluuy nii chuñ Dios kyalxtisy. Por ngo lëë xaatox nii xñabey lo kislyu re pkaal.

12 'Ndalyre nii no kniyaa lo do, per chilody kyeñ dow nina. 13 Per tsiñee lëë xaa nii nak Kyalbini Ntson kiid, lëë xaa kluuy nonsyke tiitsli lo do, por kñeedy xaa nii klyañ styoo xaa, sink lëë xaa kñee kchë nii kon xaa, ni lëë xaa kluuy cos nii nare kak. 14 Lëë xaa kuuñ ksak naa, por lëë xaa kiidni xtitsaa lo do. 15 Kchë nii chap Tat Tios nak xcheñaa. Por ngo nii niyaa nii lëë Kyalbini Ntson kiidni xtitsaa lo do.

Lëë kyalnë kyak kyalwle

16 'Xtsedre kan do naa, per kak xtsedyak lëë do kan naa stub.

17 Tsigo lëë bla xpëëdscuel xaa bislo xñabtiits lsa lo xcombañer xñee:

—¿Penak nii xñee xaa nii xtsedre tyon no xaa, aan kak xtsedyak lëë xaa tyon no stub? ¿Ni penak nii xñee xaa nii lëë xaa kyey lo Tat Tios? 18 ¿Penak nii xñee xaa "xtsedre"? Xyeñdy no xa nak tiits ko.

19 Lëë Jesús byeñ nii lëë xpëëdscuel xaa chakladzy kñabtiits lo xaa. Por ngo lëë xaa chëb:

—Lëën niy lo do nii xtsedre kan do naa, aan kak xtsedyak lëë do kan naa stub. ¿Pe nrii nonabtiits lsa do lo xcombañer do? 20 Nli xñen nii lëë do koon ni lëë do kteenë tsiñee lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kle. Per nikxe kteenë do, lëë xkyalnë do kyak kyalwle. 21 Tsiñee lëë tu kwnaa kaly xiñ, mban chak me porñee lëë xwor yoob kol. Per tsi lëë mëëd lox chaly, ni xsalastre me yoob nii kwë me lo kyalwle nii lëë xiñ me kwlañche lo kislyu. 22 Singo gak lëë do xteenë do nina. Per tsi lëën kyely kan lëë do stub, lëë styoo do kyo nguiool, aan ni tu cho chilody kwii kyalwle go leñ styoo do.

23 'Tsi lëë tse go tsitsiñ, ni tu pe kñabtiistre to lon. Nli xñen nii kchë nii kñab to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa, lëëw kneetsy xaa. 24 Axte nina ni tu

pe karty kñab to porñee xniladzy to xtitsaa. Kol nab nii chakladzy to, parñee tsi lëëw kneetsy Dios, mastre kle do.

Lëë Jesús xñabey lo kislyu

25 'Nonsyke con cuent kwnen kchë nrii lo do. Per sitsiñ tse nii ksodraa
cuent par kuuñ ksedyaa to, sink nëz nii xa nak Tat Tios kñen lo do. 26 Tse go
yuub to kñab nii kakladzy to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa. Xkiiñdy nii
naapee kñe lo Tat Tios. 27 Por xkëstyoo Tat Tios lëë do, porñee xkëstyoo do naa,
ni porñee bniladzy to nii lëë Tat Tios pxaal naa. 28 Lo Tat Tios pchon byelyaa
lo kislyu. Per lëë na lëën kpi lo kislyu par kyan lo Tat Tios stub.

29 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:

—Na si nagon, xyeeñ noo nii xñeel, aan xsodroo cuent par kñeel. 30 Na si
nagon, xtyon noo nii xaa chak nakoo. Xkiiñdy nii cho kñabtiits lool. Por ngo
xniladzy noo nii lëë Dios pxaal lii.

31 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xniladzy to nina, 32 per sitsiñ wor ni lëëw kutsiñle gaa nina nii lëë do
kchoots klyaal, aan lëë do ksaan naa nonsyaa. Per sodyaa nonsyaa, lëë Tat
Tios nakni naa. 33 Lëën bitiits kchë nrii lo do parñee pe tsinidy kik to, por naa
nakni lëë do. Mban tedy to lo kislyu re, per ktsyebty to, por naa xñabey lo
kislyu.

17

Lëë Jesús xñab nii kakni Dios xpëëdscuel xaa

1 Loxsye kwnee Jesús kchë ngo, lëë xaa blëp lo leñ kpaa aan lëë xaa chëb:
—Tat Tios, lëë wor kutsiñ nii lëël klisklaa xiñoo parñee klisklaa xiñoo lii.
2 Por lii pteedy tiits nii kñabey xaa kchësy lo meñ nii nche lo kislyu re, ni lii
pteedy tiits nii kteedy xaa kyalmbañ nii xnitylody lo kchësy meñ nii pxaaloo
lo xaa. 3 Kchësy meñ nii kwaal kyalmbañ nii xnitylody xniladzy nii liisy nak
Dios ni xniladzy xtiits Jesucrist nii pxaaloo.

4 'Beeñ ksakaa lii lo kislyu re, por lëën byal tsiiñ nii bneetsyoo lon. 5 Lëë
nana, Tat Tios, xñabaa nii klisklaal naa ni ksooboo naa kwil laañee sobaa
worñee karty kwe kislyu.

6 'Lo kislyu kwlel kchësy meñ nii pxaaloo lon, aan lëën bluy cho nakoo lo
meñ go. Lool ngab kchë meñ go, aan lëël pxaal kchë meñ go lon, aan lëë meñ
go psal xtiitsoo. 7 Lëë na kchë meñ go nan nii kchë nii bneetsyoo lon xcheñoo
nako. 8 Por lëën bluy tiits nii pxaaloo, aan lëëw psal meñ. Lëë meñ byeñ nii
nli lool pchon, ni lëë meñ bniladzy nii lii pxaal naa.

9 'Xñabaa nii kaknil kchë meñ go. Xñabtyaa nii kaknil chol meñ, sink lëën
xñab por kchë meñ nii pxaaloo lon, por lool ngab kchë meñ go. 10 Kchësy nii
chaapaa nak xcheñoo, ni kchësy kaa nii chapoo nak xcheñaa, aan lëë kchë
meñ nii pxaaloo lon xluuy tu kyalwnabeyaa.

11 'Sodraa lo kislyu re, per lëë kchë meñ nii pxaaloo lon bii kyaan, por
lëën kyely parñee tson lool. Tat Tios, kon kchë meñ go con kyalwnabey
nii bneetsyoo lon, parñee kyak tusy meñ go sinak nii nak tusy no chop no.
12 Worñee kwyon lady meñ nii pxaaloo lon, konaa meñ go con kyalwnabey
nii bneetsyoo lon. Ni tu meñ go kujty. Xaktyee meñ nii nolak kety kuty,
parñee kak cumplir xtiitsoo.

13 'Lëë nana lëën kyely laañee soboo. Per lëë ka lëën bii so lo kislyu lëën
xñe kchë cos re, parñee kle kchë meñ go sinak nii xlen. 14 Lëën bluy xtiitsoo lo
meñ nii pxaaloo lon, per lëë meñ nii nche lo kislyu xlëë porñee nodre kik meñ
go sinak nii no kik meñ nii nche lo kislyu, nikle gaa naa nody kikaa sinak nii

no kik meñ lo kislyu re. 15 Xñabtyaa nii kwiil meñ go lo kislyu, sink lëën xñab
nii klaadyoo jkaal xaatox meñ go. 16 Nody kikaa si no kik meñ lo kislyu re.
Singo gak kaa kchë meñ nii pxaaloo lon, nodre kik meñ go si no kik meñ lo
kislyu re. 17 Beeñlay kchë meñ go con xtiitsoo, por xtiitsoo nak tiitsli. 18 Lëën
kxal kchë meñ go sinak nii pxaaloo naa lady meñ nii nche lo kislyu. 19 Aan
por kchë meñ go lëën xsob xtiitsoo, parñee wi meñ go ksoob xtiitsoo. Por
tiitsli nak xtiitsoo.
20 'Xñabtyaa nii kaknil nonstyee meñ nii xniladzyle, sink lëën xñab por
wi meñ nii nare kniladzy xtiitsoo. 21 Tat Tios, xñabaa nii kyak tusy kchësy
meñ go sinak nii non leñ styool ni nol leñ styoon. No nii kyak tusy kchësy
meñ go parñee kniladzy meñ nii nche lo kislyu nii lii pxaal naa. 22 Misme
kyalwnabey nii bneetsyoo lon ptedyaa lo meñ nii xniladzy parñee kyak tusy
meñ go sinak nii nak no. 23 Naa no leñ styoo meñ nii xniladzy lii, lëë lii no
leñ styoon parñee kyak tusy meñ go, tsiin kyeñ meñ nii nche lo kislyu nii lii
pxaal naa ni kyeñ meñ nii xkëstyool meñ nii xniladzy lii sinak nii xkëstyool
naa.
24 'Tat Tios, lii pxaal kchë meñ go lon, aan lëë nana lëën chakladzy nii
laañee tson siko tso meñ go, parñee kan meñ go kyalwnabey nii bneetsyoo
lon. Lëël bneetsy kyalwnabey go lon porñee xkëstyool naa destye worñee
karty kwe kislyu. 25 Xyuumbeydy chol meñ nii nche lo kislyu lii, Tat Tios, per
naa xyuumbeyaa lii, ni kchësy kaa meñ nii pxaaloo lon nan nii lii pxaal naa.
26 Lëën bluyle cho nakoo lo meñ nii pxaaloo lon, per lëëw kluyraa, parñee
jkëstyoo meñ go xcombañer sinak nii xkëstyool naa, ni parñee tson leñ styoo
kchë meñ go.

18

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Loxsye chëb Jesús kchë ngo, lëë xaa si stublad chu psë nii lë Cedrón ksa
xpëëdscuel xaa aan lëë xaa kwsëëb tu lo kwaa. 2 Wi Judas nii pko Jesús ña
xaa xñabey nan pa kë kwaa go porñee ndaly vuelt kuni Jesús xpëëdscuel siko.
3 Siko ptsiñni Judas tubtsoon soldad ni tubtsoon mayor nii pxaal xaa nii
xñabey lo pxosy ni xaa fariseo. Kchë xaa go noy kiib ni noy bini. 4 Per como
nanle Jesús nii singo ktsyool xaa, lëë xaa kwnabtiits lo xaa go, chëb xaa:

—¿Cho xyub to?

5 Lëë xaa go chëb:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Naa nak Jesús.

Lëë Judas nii kok niladzy kaa xaa no lady kchë xaa go. 6 Tsiñee lëë Jesús
chëb: "Naa nak Jesús", kchësy xaa bikche nde xitsy byab lyu. 7 Tsigo lëë Jesús
chëb stub:

—¿Cho xyub to?

Aan lëë xaa go chëb stub:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëën niyle nii naa nak Jesús Nazaret. Deelñee naa xyub to, kol klaa
xpëëdscuelaa.

9 Kchë nrii kok parñee kak cumplir nii chëb Jesús tsiñee kwnee xaa: "Tat
Tios, pe kokty ni tu xaa nii pxaaloo lon."

10 Tsigo lëë Simoñ Pedre kwlii xispad aan lëë xaa pchug tyag tu xaa nii lë
Malco. Xmos xaa nii xñabey lo pxosy nak Malco. 11 Per lëë Jesús chëb lo Pedre:
—Psoob xispaadoo xlugaro. ¿Pe nladzyoo nayak nii teejtyaa lo kyalnë nii
pxaal Tat Tios?

Lëë Jesús so lo xaa nii xñabey lo pxosy
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Tsigo lëë soldad ni lëë xaa nii xñabey lo soldad ni lëë xmayor xaa Israel
kwnaasy Jesús aan lëë xaa pxituu xaa. 13 Klo lidzy Anás kuni xaa Jesús porñee
lëë Anás nak pxosytsaap Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy
iz ko. 14 Lëë gak Caifás chëb nii masy buen kety tugak xaa, lëjty nii kety kchë
meñ kyedzy.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Chop Simoñ Pedre stu xpëëdscuel Jesús kunal. Xyuumbey xaa xaa nii
mastre non lo pxosy. Por ngo lëë xaa kwsëëb axte lo xley xaa nii mastre non
lo pxosy ksa xaa Jesús. 16 Per lëë Pedre byaan ley. Por ngo lëë xpëëdscuel Jesús
nii xyuumbey pxosy nii mastre non pchoo, aan lëë xaa kwnee lo kwnaa nii
xkyënap chu puert parñee klaa me tedy Pedre. 17 Tsigo lëë kwnaa nii xkyënap
chu puert chëb lo Pedre:
—¿Pe lëdy kaa wil no xlad Jesús?
Lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
18 Lëë mos ni lëë mayor psaay ki aan lëë xaa nche soli chu ki xtsëë xaa
porñee singootyee chak nal. Aan wi Pedre kuso lady xaa xtsëë.

Lëë xaa nii mastre non lo pxosy xñabtiits lo Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Cho nak xpëëdscueeloo ni pe cos xluuyoo lo meñ?
20 Lëë Jesús chëb:
—Xña lo ngbidz kwnen lo meñ. Leñ ktoo ni leñ liidzy kaa Dios tugak beeñ
ksedyaa meñ. Siko xkaalsa kchë meñ Israel. Ni tu pe karty kñe tsilaanaa.
21 ¿Penak nii xñabtiitsoo lon? Kwnabtiits lo meñ nii pkëëtyag xtitsaa, aan lëë
meñ go kñë pe cos kwnen. Kchë meñ go nan pe cos kwnen.
22 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë tu mayor byaasy lo Jesús chëb:
—¿Singue nawen xkyëboo lo xaa nii mastre non lo pxosy?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nonguialdy nii kwnen, kwnë dyon penak nii nonguialdyo. Per
deelñee nonguial nii kwnen, ¿penak nii kwtiñoo naa?
24 Loxsye ngo nxituu xaa pxaal Anás xaa lo Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii
mastre non lo pxosy.

Lëëw xchop vuelt nii xñee Pedre nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Lëë Pedre gaa bii so ktsëë chu ki aan lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre:
—Nli gaa na ¿pe lëdy wil no xlad Jesús?
Aan lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
26 Kok xtsedyako lëë tu xmos xaa nii mastre non lo pxosy chëb:
—¿Kondyaa nawen nii wil so laañee pkaa Jesús?
Tyag xaa lidzy xaa go pchug Pedre.

27 Lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
Aan wor go kazh lëë nguidy kol pkwetsy.

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)
28 Silyga kwlii xaa Jesús lidzy Caifás aan lëë xaa kuni Jesús chu yulyey. Per kwsëëbty xaa leñ yulyey, por deelñee sëëb xaa Israel leñ lidzy xaa sit, chilody kaw xtsee xaa paskw, porñee singo xñabey xley xaa. 29 Por ngo lëë Pilat pchoo leñ yulyey, aan lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos xkëëkiy do xaa re?
30 Tsigo kchësy xaa chëb:
—Deelñee nyody xfalt xaa re, nyoopniidy noo xaa lool.
31 Lëë Pilat chëb:
—Kol tsini xaa aan kol kuñ kyalxtisy sinak xñabey xley do.
Per lëë xaa Israel go chëb:
—Chilody kuuty noo meñ, por xlaady xleey noo.
32 Singo chëb xaa go parñee kuñ xaa cumplir nii kwnee Jesús tsiñee chëb Jesús xa kety Jesús. 33 Lëë Pilat byo leñ yulyey stub, lëë xaa kwtsyetsy Jesús, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:
—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe kikoo kwlañ nii kñabtiitsoo nrii lon, ote no yak cho nëw lool?
35 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Pe meñ Israelaa nayak? Lëë meñ xkyedzyoo ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy biidni lii lon. ¿Pe cos beeñ gaal?
36 Lëë Jesús chëb:
—Naktyaa sinak rey nii xñabey lo kislyu re. Deelñee nyakaa sinak rey lo kislyu re, ndily kchë meñ nii no xladaa parñee nyaabtyaa ña xaa Israel nii xñabey. Per naktyaa sinak rey lo kislyu re.
37 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Nli tsigo busy nii reeyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Lii xñee nii reeyaa, per lëën koly ni lëën byely lo kislyu re parñee kñen tiitsli. Aan kchësy meñ nii xsal tiitsli xkëëtyag xtitsaa.
38 Lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos nak kaa tiitsli?

Lëë meñ kuty Jesús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)
Loxsye kwnabtiits Pilat lo Jesús, lëë Pilat pchoo ley stub aan lëë xaa chëb lo meñ Israel:
—Kindy xfalt xaa re. 39 Per nak xcostumbre to nii no klaan tu xaa nii no skiib na paskw. ¿Pe chakladzy to nii klaan xrey do?
40 Kchësy meñ kwchuptsyë chëb:
—¡Klaadyoo xaa gue! ¡Blaa Barrabás!
Aan tu ngbaan nak Barrabás.

19

1 Tsigo lëë Pilat kwnabey ptee soldad cheñ Jesús. 2 Lëë soldad psaa tu coron yakitsy aan lëëw psoob xaa kik Jesús ni lëë xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë. 3 Loxsye ngo lëë soldad big lo Jesús xñee:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!

Aan byaasy xaa lo Jesús.
4 Lëë Pilat pchoo leñ yulyey stub aan lëë xaa chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xaa kwlin parñee kan do nii nody xfalt xaa.
5 Sob coron yakitsy kik Jesús ni nakw xaa ladx nixñë yë go pchoo xaa ley.
Lëë Pilat chëb:
—¡Lëë xaa nii kwnaasy to so nu!
6 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë mayor kon Jesús, lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa, xñee xaa:
—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!
Lëë Pilat chëb:
—Kol tsini xaa aan lëë do kol jkëë xaa lo crusy por xyeñdyaa pe cos nak xfalt xaa.
7 Per lëë meñ Israel chëb:
—Chaap noo tu ley aan lo xleey noo xñee nii no nii kety xaa nii kñee nak Xiñ Dios. Aan lëë xaa gue xñee nii lëë xaa nak Xiñ Dios.
8 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo, mastre ptsyeb xaa. 9 Lëë xaa kwsëëb leñ yulyey stub, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:
—¿Cho xaal?
Per kwëbty Jesús.
10 Lëë Pilat chëb:
—¿Xkyëbtyoo nawen? ¿Nandyoo nayak nii ñan no kyalxtisy? Schilo kñabeyaa kyëël lo crusy ni schiloo gaa kñabeyaa laal.
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nchilody nyabeyoo lon deelñee neesty Dios tiits. Por ngo nii mastre no xtol meñ nii biidni naa lool que xtoloo.
12 Destye wor go lëë Pilat byub mod nii nlaa xaa Jesús, per lëë meñ Israel kwchuptsyë chëb:
—¡Deelñee klaal xaa gue, lëdy xamigw xtisy Roma nakoo! ¡Por falt xko xaa nii chakladzy kak rey lo xtisy Roma!
13 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo, lëë xaa kwlii Jesús ley aan lëë xaa kwsob lo ley nii xñee meñ Letsy Kyo. Siko xsyob xaa tsiñee chuñ xaa kyalxtisy. Gabatá lë lo ley go con tiitsë hebreo. 14 Mer xwe ngbidz tse nii kxe kak paskw, lëë Pilat chëb lo meñ Israel:
—¡Lëë xrey do nrii!
15 Per lëë meñ Israel chëb:
—¡No nii kety xaa! ¡No nii kety xaa! ¡Pkëë xaa lo crusy!
Lëë Pilat chëb:
—¿Pe mod skën xrey do lo crusy nawen?
Lëë xaa nii xñabey lo pxosy kwëb chëb:
—Lëdy rey xaa, por xaktyee xtisy Roma xñabey lëë noo.
16 Loxsye ngo lëë Pilat kwnabey nii koy soldad Jesús parñee kyë Jesús lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Tsi lëë soldad kwlii Jesús, lëë Jesús noy xicrusy par tsi Jesús laañee xñee meñ Israel Gólgota. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik meñ kuty.) 18 Siko pkëë xaa Jesús lo crusy, aan tyuxlad kwi Jesús pkëë xaa tuga xaa. Groltyee lady chop xaa go kwë Jesús. 19 Kwnabey Pilat nii kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús. Sinrii xñee tiits ko: “Jesús Nazaret, xaa nii nak xrey meñ Israel.” 20 Ndaly meñ Israel blab tiits ko, por kexka leñ kyedzy pkëë xaa

Jesús lo crusy. Con tiitsë hebreo ni latiñ ni griego kwë tiits ko. 21 Por ngo lëë
xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo Pilat:
—Jkëëdyoo: “Xrey meñ Israel”, sink pkëë: “Xaa re chëb nii lëë xaa nak xrey
meñ Israel.”
22 Per lëë Pilat kwëb chëb:
—Chilody kpily nii kwnabeyaa kwë. Singootyee no nii kyaano.
23 Loxsye pkëë soldad Jesús lo crusy, lëë xaa ptop xab Jesús aan lëëw beeñ
xaa tap lë, tublë gaaw kwaa tu soldad. Per tsiñee lëë xaa blis tu ladx nool nii
chakw Jesús, kon xaa nii tub ñasyako ndiib. 24 Lëë xaa chëb lo xcombañer xaa:
—Kchosty now. Masy kol tsoo ko now rif dyon cho kchalo.
Singo mod lëë soldad beeñ cumplir xtiits Dios nii xñee: “Kwtiisy xaa xabaa
ni kwloo xaaw rif.” Kchë ngo beeñtsyey soldad ko.
25 Kex laañee kwë Jesús lo crusy kwche xñaa xaa chop pël, ni Mariy nii nak
tsiil Cleofas, ni María Magdalena. 26 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë xñaa xaa so
kwi tu mëëdscuel nii mastre xkëstyoo xaa, lëë xaa chëb lo xñaa xaa:
—Lëë xiñoo so ske.
27 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Lëë xñaal so ske.
Aan destye wor go lëë xñaa Jesús kwyo lidzy xpëëdscuel xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Nan Jesús nii lëë xaa beeñtsyey kchë nii no kak, per parñee kuñ xaa
cumplir kitsy nii kë xtiits Dios, lëë xaa chëb:
—Xlyaan nis.
29 Lëë tu canty nii kaktsë viñ nyi sob siko. Lëë soldad pkadz tublë ladx lo
viñ go, lëëw psoob xaa lo tu punt yag nii lë hisopo, aan lëëw ptsig xaa lo Jesús.
30 Lëë Jesús kwsup ladx nii kodz lo viñ go aan lëë xaa chëb:
—Lëëw nagon, lëë kchë nii no kak kok.
Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa pkëënal kik xaa aan lëë xaa kuty.

Lëë tu soldad xsëëb xlans kwi Jesús

31 Mer tse nii kxe kak paskw pkëë xaa Jesús lo crusy, aan kwnëdy meñ Israel
nii nyaan meñ kuty ko lo crusy tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, porñee tir
nda nak tse go. Por ngo lëë xaa kunee lo Pilat parñee kñabey Pilat ketsy ksa
niy xaa nii kwë lo crusy ni kñabey Pilat nii kyety ksa xaa go lo crusy. 32 Lëë
soldad kwey aan lëë xaa kwtiitsy niy chop xaa nii kwë kwi Jesús lo crusy.
33 Per tsiñee lëë xaa big kex lo Jesús, kwtiisty xaa niy Jesús, porñee kon xaa nii
lëë Jesús tse lox kuty.
34 Per lëë tu soldad pxaly kwi Jesús con lans, aan nonsyke cheñ ni nis pchoo.
35 Lëë xaa nii kono chutiitso. Nli xtiits xaa, ni nan gaa xaa nii tiitsli xñee xaa
parñee wi do kniladzyo. 36 Lëë kchë cos re kok parñee kak cumplir xkitsy
Dios laañee xñee: “Ni tublë xtsit xaa kiisty meñ.” 37 Leñ xkitsyak Dios xñee:
“San meñ xaa nii kyaly kwi con lans.”

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Lëë tu xaa Arimatea nii lë José kunee lo Pilat parñee klis xaa xcuerp Jesús.
Wi José kwyo xlad Jesús, per ni tu cho lo chëbty xaaw, porñee ptsyeb xaa meñ
Israel nii xñabey. Lëë Pilat pteedy tiits, aan lëë José blis xcuerp Jesús. 39 Wi
tu xaa nii lë Nicodemo, nii kunee lo Jesús tu kyool, ptsiñ. Noy xaa masy tu
kalyptsii kil ngwaan xlyaa nex nii nyaa con kizh nii lë mirra ni áloe. 40 Chop

José Nicodemo pchal xcuerp Jesús ladx nii kodz lo ngwaan xlyaa nex, por
singo xkeetsy meñ Israel meñ kuty. 41 Kex tu lo kwaa kwë Jesús lo crusy, aan
lo kwaa go ndeeñ tu paa kub. Ni tu cho karty jkyeetsy leeñgo. 42 Tse nii kxe
kxiladzy meñ Israel lo tsiiñ nak tse go. Por ngo lëë xaa pkeetsy Jesús leñ paa
go, porñee kexka siko ndeeño.

20

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Lëë tse tminkw bii nguey lëë María Magdalena kwey chu paa, aan lëë
me kon nii xoobtre kyo nii ntse chu paa. 2 Tsigo lëë me kwloo corr ptsiñ me
laañee no Pedre chop tu mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús, aan lëë me chëb:
—Lëë meñ kwlii xcuerp Jesús leñ paa aan ndoondy pa kulo meño.
3 Wor go kazh lëë Pedre si chu paa chop mëëdscuel go. 4 Chop xaa kwloo
corr, per klo mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús ptsiñ chu paa. 5 Lëë xaa
kwsinchuñ par kuy xaa leñ paa, per xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa,
aan kwsëëbty xaa leñ paa. 6 Xitsyak xaa nal Pedre. Lëë Pedre kwsëëb leñ
paa, aan xaktyee gak kchë ladx nii pchal Jesús kon Pedre. 7 Per lëë xaa kon
nii nixty ladx nii pxituu kik Jesús laañee nche ladx pchal xcuerp Jesús, sink
lëëw nix tublad nyeecho. 8 Tsigo lëë mëëdscuel nii klo ptsiñ chu paa kwsëëb,
aan loxsye kon xaa kchë ngo, lëë xaa bniladzy nii pañ Jesús. 9 Karty kyeñ
xaa xkitsy Dios nii xñee nii no nii kpañ Jesús wor go. 10 Loxsye ngo lëë chop
xpëëdscuel Jesús sey laañee xkwës xaa.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Mr. 16:9-11)

11 Per lëë Mariy byaan chu paa choon. Lëë me kwsinchuñ par kuy me leñ
paa, 12 aan lëë me kon nii lëë chop angly nii nakw ladx rusy nche sob laañee
pxoob xcuerp Jesús. Tu angly sob nëz laañee kwyo kik Jesús, lëë stu angly sob
nëz laa kwyo niy xaa. 13 Lëë angly kwnabtiits lo me chëb:
—¿Penak nii choonoo?
Lëë me kwëb, chëb me:
—Porñee lëë meñ biy xcuerp Jesús, aan nandyaa pa kulo meño.
14 Nonsyak chëb me ngo, tsiñee lëë me psuugw lo me, aan lëë me kon nii
lëë Jesús so siko, per byeñdy me nii Jesúso. 15 Lëë Jesús chëb lo me:
—¿Penak nii choonoo? ¿Cho xyuboo?
Nladzy me te xaa nii xkyënap kwaa gow. Por ngo lëë me chëb:
—Xey, deelñee lii biy xcuerp Jesús, kwnë pa kulolo parñee kyoyno.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¡Mariy!
Lëë me byoogw wxooñ, aan lëë me chëb con tiitsë hebreo:
—¡Rabuni! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Maestre.)
17 Lëë Jesús chëb:
—Blaan, por karty kyan lo Tat Tios. Per byey aan kudzy lo xpëëdscuelaa nii
lëën kya lo xDios no. Lëë xaa nak pxosyaa ni lëë gak kaa xaa nak pxosy to.
18 Lëë María Magdalena kunitiits lo xpëëdscuel Jesús. Chëb me nii lëë me
kon Jesús ni chëb me kchë nii chëb Jesús lo me.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Misme tse tminkw ko lëë xpëëdscuel Jesús pkaal lsa, aan lëë xaa byoogw
yu, porñee xtsyeb xaa meñ Israel nii xñabey. Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús
kwsëëb leñ yu aan lëë xaa kwso groltyee lady xpëëdscuel xaa, chëb xaa:
—Kakni Dios to dyon.
20 Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa bluuy ña xaa ni kwi xaa laañee kwsëëb lans,
aan kchësy xpëëdscuel xaa ble. 21 Lëë Jesús chëb stub:
—Dios kakni do. Lëën kxal lëë do sinak nii pxaal Tat Tios naa.
22 Lëë Jesús blub lo xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Kol klaa sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do. 23 Kchësy meñ nii kuñ do
perdón kpily xtol, per kpildy xtol kchësy meñ nii kuñdy to perdón.

Lëë Jesús xñee lo Max

24 Worñee kwey Jesús, kindy tu xpëëdscuel xaa nii lë Max. (Kwach kwloolë
xaa Max.) 25 Lëë xcombañer Max chëb lo Max:
—Lëë noo ptyon Jesús.
Per lëë Max chëb:
—Deelñee kandyaa ña xaa laañee kwsëëb clav, ni ksëëbtyaa xkweñaa laañee
kwsëëb clav ni laañee kwsëëb lans, knilastyaa nii kon do xaa.
26 Lëë kwloxo xon kpidz, lëë xpëëdscuel Jesús pkaal lsa stub, aan wi Max no
lady xaa tse go. Per nikxe tsiitsy ntse xaa chu puert, lëë Jesús kwsëëb. Aan
lëë Jesús kwso groltyee lady xaa chëb:
—Kakni Dios to dyon.
27 Tsigo lëë xaa chëb lo Max:
—Psëëb xkweeñoo lo pat ñan, ni bneetsy ñal nu parñee ksëëblo kwin.
Jkandy kikoo, sink bniladzy.
28 Lëë Max chëb:
—¡Lii xñabey ni lii nak Dios!
29 Lëë Jesús chëb:
—Porñee konoo naa, ngo nii xniladzyoo nii naa nak Dios. Dichos kchë meñ
nii kondy naa aan xniladzy xtitsaa.

Penak nii kwë kitsy re

30 Këdy kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwyo xaa lady xpëëdscuel
xaa leñ kitsy re. 31 Per lëë kchë nrii kwë parñee kniladzy to nii lëë Jesús nak
Crist, ni kniladzy to nii lëë xaa nak Xiñ Dios. Deelñee kniladzy to xtiits xaa,
lëë do jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

21

Lëë Jesús xyaklo lo kadzy xpëëdscuel

1 Loxsye ngo, lëë Jesús byaklo lo xpëëdscuel chu nistoo nii lë Tiberias. Sinrii
mod byaklo xaa. 2 Lëë Simoñ Pedre nche ksa Max nii kwloolë meñ Kwach,
ni tu xaa Caná nii pcholë Natanael, ni xiñ Zebedeo, ni schop xpëëdscuel Jesús.
3 Lëë Simoñ Pedre chëb lo xaa:
—Lëën kënasy mël.
Tsigo lëë xcombañer xaa chëb:
—Wi noo syënaal lii.
Lëë xaa kwyo barkw, lëë xaa si. Per ni tu mël kwnaasty xaa kyool
go. 4 Tsiñee lëë lyu mer kyaani, lëë Jesús ptsiñ chu nistoo go, per byeñdy
xpëëdscuel xaa nii lëë xaaw. 5 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe ni tu mël karty kñaasy to?
Lëë xpëëdscuel xaa chëb:

—Ni tu ma.
6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kchon xkyex to kwi barkw nëzli tsiin kñaasy to mël.
Lëë xaa psoob tiits, aan loxsye ngo xlyëbty xaa kwii xaa kyex lo nis, porñee singootyee ndaly mël kwnaasy xaa. 7 Tsigo lëë mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús chëb lo Pedre:
—¡Lëë Jesús ngue!
Siikñee biñ Simoñ Pedre nii Jesúso, lëë xaa kokw xab xaa, porñee nakwty xaa xab xaa, aan lëë xaa kwsëëb lo nis. 8 Lëë stubla xpëëdscuel Jesús ptsiñni barkw chu nis, porñee kiin tu kyoow metre nak laañee so barkw par chu nis. Ngopxax xaa kyex nii kaktsë mël. 9 Tsiñee lëë xaa byety leñ barkw, kon xaa nii lëë ki tse noyek, ni lëë tu mël tse xoob lo ki, ni lëë xaa kon nii lëë kyaxtily ntsiib. 10 Lëë Jesús chëb:
—Kol tëni bla mël nii kal lox kwnaasy to.
11 Lëë Simoñ Pedre kwyëp leñ barkw aan lëë xaa kwtopxax kyex nii kaktsë kchë mël ngol axte chu nis. Aan nikxe nii no tu kyoow choowptsiiptson mël leñ kyex ko, per pchostyo. 12 Lëë Jesús chëb:
—Kol të kxiincheñ do.
Aan ni tu xpëëdscuel xaa byaxty nyabtiits cho nak xaa, porñee kchë xaa nan nii Jesúso. 13 Lëë Jesús kwseñ kyaxtily aan lëëw kwtiisy xaa. Singo gak kwtiisy xaa mël.
14 Lëëw byon vuelt nii xyaklo Jesús lo xpëëdscuel loxsye pañ xaa.

Lëë Jesús xñee lo Pedre

15 Tsiñee lëë wxiincheñ kwlox, lëë Jesús chëb lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa sinak nii xkëstyoo xaa re naa?
Lëë Pedre chëb:
—Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.
16 Lëë Jesús kwnabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre stub, chëb xaa:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?
Lëë Pedre chëb:
—Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.
17 Lëëw byon vuelt nii lëë Jesús xñabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre xñee xaa:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?
Tsigo lëë Pedre pteenë, porñee lëëw byon vuelt nii xñabtiits xaa dyon pe xkëstyoo Pedre xaa, aan lëë Pedre chëb:
—Nody tu cos nii nandyoo. Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily. 18 Nli xñen nii worñee kokoo xaa yeeñ, yuuboo pxituu leñoo par tsil laañee kokladzyoo. Per tsiñee lëël kox, lëël klis ñal parñee kxituu meñoo, ni lëë meñ tsini lii laañee chaklastyoo tsil.
19 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa kwnee xa no nii kety Pedre parñee kuuñ ksak xaa Dios. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo Pedre:
—¡Tënal naa!

Mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús

20 Tsiñee lëë Pedre psuugw lo, kon xaa nii lëë mëëdscuel nii mastre xkëstyoo
Jesús nal xitsy xaa. Lëë xaa go sob kwi Jesús wtse nii kok xtsee, ni lëë xaa go
kwnabtiits chëb: “Jesús, ¿cho kakniladzy lii?” 21 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—Lëë xaa rek, ¿xa kak xaa?
22 Lëë Jesús chëb:
—Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo?
Tënal naa.
23 Por ngo lëë tiits pchoots klyaal lady xaa nii kejty mëëdscuel go. Per chëbty
Jesús nii kejty xaa, sink lëë xaa chëb: “Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte
nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo?”
24 Lëë mer xpëëdscuel Jesús ngo xñee kchë nrii, ni lëë xaa pkëëw. Ni ndon
gaa noo nii tiitsli xñee xaa.
25 Tir ndaly nii beeñtsyey Jesús. Deelñee nguiëw lo kitsy kchë kchësyo, buty
ngaady lo kislyu nyotsey kchësy libre nii nguië.

Nii beeñtsyey apostle

Lëë Jesús psaan tiits nii lëë Kyalbini Ntson kiid

1 Teófilo, leñ libre nii klootyee gon pkën, lëën pkë kchë nii beeñtsyey Jesús ni
kchë nii bluuy xaa destye worñee bislo xaa, 2 axte tse nii lëë xaa byëp kpaa.
Antes nii kyey xaa kpaa, lëë xaa kwle xaa nii kak xapostle xaa ni lëë xaa beeñ
kseedy xapostle xaa por Kyalbini Ntson parñee kyeñ xaa pe cos kuuñtsyey
xaa. 3 Aan loxsye kuty Jesús, choow kpidz byaklo xaa lo meñ, xluuy xaa nii
nli mbañ xaa ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey Dios.

4 Worñee lëë Jesús bii no lady apostle, lëë xaa chëb lo apostle:

—Kchoody to leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii kak cumplir xtiits
Dios nii bluyaa tsiñee niyaa 5 nii lëë Juan pchoobnis con nis sye, per xlyëëdre
lëë do chobnis con Kyalbini Ntson.

Lëë Jesús xyëp kpaa

6 Lëë Jesús nche ksa apostle tsi lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Pe lëë wor kutsiñ nii lëël ktee kyalwnabey lo meñ Israel stub?

7 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Xyaldy to nii kaknan do pa wor o pa tsee gaa kuuñtsyey Dios nii no
kuuñtsyey xaa. 8 Per tsiñee lëë Kyalbini Ntson sëëb leñ styoo do, lëë Dios
kneetsy kyalwnabey lo do parñee kñee do cho nakaa lo meñ Jerusalén, ni lo
meñ Judea, ni lo meñ Samaria, ni axte kchë lo meñ nii mastre sit nche lo
kislyu.

9 Loxsye chëb Jesús ngo, nche kuyak meñ, lëë xaa byëp kpaa. Lëë xaa
kwnity tu leñ xkey aan bikchedre nyan meñ xaa. 10 Lëë meñ nche klëp lo
leñ kpaa mentre lëë Jesús sijkë, tsiñee lëë chop xaa xab rusy byaklo lo meñ,
11 chëb:

—Meñ Galilea, ¿penak nii singueetyee nche klëp lo do leñ kpaa? Sinak nii
konak to sey Jesús kpaa, kan do kpikche xaa.

Lëë meñ xso Matías parñee kyaan xaa xlugar Judas

12 Loxsye ngo lëë meñ bi kiy nii lë Olivos, lëë meñ sey Jerusalén. Kiin tu
mily metre kwsë meñ porñee kexka Jerusalén sob kiy Olivos. 13 Tsiñee lëë
meñ ptsiñ leñ kyedzy, lëë meñ kwey laañee xkwës Pedre, ni Jacob, ni Juan,
ni Ndresy, ni Felip, ni Max, ni Bartolomé, ni Mateo, ni Jacob xiñ Alfeo, ni
Simoñ xaa nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista, ni Judas betsy
Jacob. 14 Tugak pkaal lsa meñ ksa meñ betsy Jesús, ni Mariy xñaa Jesús, ni
stubla kwnaa par kutiitsni meñ Dios.

15 Leñ tse go lëë siik tu kyoow kaly meñ nii xniladzy xtiits Jesús pkaal lsa
aan lëë Pedre chëb lo meñ go:

16 —Beetsy, lëë Kyalbini Ntson gon psaani leñ kik David tsiñee kwnee xaa
leñ kitsy nii kë xtiits Dios xa kuuñtsyey Judas, ni nol gaa nii lëëw kak cumplir.
Lëë Judas nak xaa nii kwnech lo meñ nii kwnaasy Jesús. 17 Wi Judas kwyo
lady no, ni wi xaa kwë lo tsiiñ re. 18 Per lëë xaa kwxii tublë lyu con tumi nii
kozh xaa por xtol xaa. Loxsye ngo lëë xaa kukyab nxixto lo lyu go aan lëë xaa
kotsy xkyee. 19 Tsiñee lëë meñ nii no Jerusalén biño, lëë meñ go kwloolë lyu
go Acéldama. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee pxee cheñ.) 20 Leñ libre
nii kë salmos xñee sinrii:
No nii kyaanladzy lidzy xaa,

ni ni tu cho tsody leeñgo.
Ni xñee gako:
No nii so stu xaa nii so xlugar xaa.
21-22 'Lëë bla xaa nii tugak kwënal lëë noo destye tse nii pchoobnis Juan
Jesús axte tse nii lëë Jesús byëp kpaa ncheno nu. Nonguial tsigo busy nii kpee
tu xaa go sëëb lady noo parñee ksa noo xaa kñee nii nli pañ Jesús.
23 Tsigo lëë xaa pso tu xaa nii lë Matías, ni stu xaa nii lë José. (No schop lë
José: Tuwo nak Barsabás, lëë stuwo nak Justo.) 24 Loxsye ngo lëë xaa biily lay
lo Dios chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii nanoo pe xsya leñ styoo catuu noo, bluuy dyon cho xaa re
kwlel 25 parñee kuñ xaa tsiiñ nii psaan Judas tsiñee lëë Judas sey laañee xyal
kyey xaa.
26 Lëë xaa kwloo suert, aan lëëtyee lëë Matías pchalo. Destye wor go lëë
Matías kwsëëb lady ksa tsiiptub apostle.

2

Worñee biid Kyalbini Ntson

1 Lëë tsiñee lëë lni Pentecostés kol, lëë kchësy meñ nii xniladzy xtiits Jesús
ptyop tub lugarak. 2 Kolpsye lëë meñ biñ tu bi nii sëëdsëëb kpaa, sinak tsiñee
xpi tu medox, aan tyub leñ yu nii nche sob meñ kwyo bi go. 3 Tsigo lëë kchëlo
tiits byaklo sinak bëly, lëëw pkaasy kchë lo meñ nii ncheno leñ yu go. 4 Aan
kchësy leñ styoo meñ go kwsëëb Kyalbini Ntson, ni lëë meñ go bislo kwnee
stu clasy tiits, sinak nii psyaab Kyalbini leñ styoo meñ go.
5 Lëëtyee gaa leñ tse go ndaly meñ Israel nii chuuñtsyey nii xñabey xtiits
Dios ptsiñ Jerusalén, kok xtsele ncheno tañ meñ go tyub lo kislyu. 6 Tsiñee
lëë bi go kwyo, lëë meñ ptyopbe, aan nandy meñ pe cos kwxaak meñ, porñee
biñ meñ xñee xpëëdscuel Jesús xtiitsë meñ. 7 Ntseeb psee meñ, xñee meñ lo
xcombañer:
—¿Pe lëdy nonsyke meñ Galilea nayak nak kchë meñ nii nchenee? 8 ¿Xa
mod nak busy, nii xtsyon no xñee kchë meñ gue xtiitsë no? 9 Nche meñ Partia
nu, ni meñ Media, ni meñ Elam, ni meñ Mesopotamia, ni meñ Judea, ni meñ
Capodocia, ni meñ Ponto, ni meñ nii sëëd nëz Asia, 10 ni meñ Frigia, ni meñ
Panfilia, ni meñ Egipto, ni meñ Libia nii ncheno kexka Cirene, ni meñ Roma.
No pxosy meñ go nak xaa Israel, no gaa meñ go kwsëëb xlad meñ Israel
xmod. 11 Ni nche meñ Creta ni Arabia nu. Per kchësy no xtsyon xñee meñ
re xkyalntson Dios con mer xtiitsë no.
12 Kchësy meñ go psee aan nandy meñ go pe cos kwxaak. Ngo nii lika lo
xcombañer meñ go xñee meñ go:
—Nli gaa na ¿xa nak kchë cos re?
13 Lëë stubla gaa meñ lika kwtsityni, xñee:
—¿Pe ksal do xaa gue?, xsyudzy xaa.

Nii chëb Pedre lo meñ

14 Tsigo lëë ksa tsiipchop apostle kusoli aan lëë Pedre chëb:
—Meñ Judea ni kchësy to siñee ncheno do Jerusalén, kol kaknan nrii, ni kol
kon nii kñen lo do. 15 Xsyusty meñ re gon sinak nladzy to, por bii sily, lëë las
nueve kal nak. 16 Lëë nii kwnee profet Joel noyak cumplir. Lëë xaa chëb:
17 Tsi lëë tse go tsitsib, xñee Dios,
lëën kxal xKyalbini Ntsonaa lo kchë meñ nii nche lo kislyu.
Lëë xiñgan do ni xiñtsyaap to kñee xtitsaa,

lëën kñe lo xaa yeeñ lo mgaal,
ni lëë xaa kol kñee xkaal.
18 Lëën kxal xKyaalbiniin lo mguiy ni lo kwnaa nii xsoob xtitsaa,
tsiin kñee meñ go xtitsaa.
19 Lëën kuuñtsyey kyalntson leñ kpaa,
lëë lo kislyu lëë styoo meñ ksee kan meñ cheñ ni ki ni koxtoo.
20 Lëë lo ngbidz jkyey,
lëë mëë kyak cheñ,
antes nii lëë Dios nii xñabey lëë no kiid.
Ntseeb kak tse go.
21 Per stelaa kchë meñ nii kuptsyë kwetsy Dios parñee kakni Dios meñ go.
22 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Kchësy to siñee nak to meñ Israel, kol jkëëtyag nii kñen. Nan do gon nii lëë Dios kwle Jesús Nazaret lady to, ni nan do nii por lëë xaa beeñtsyey Dios ndaly kyalntson. 23 Per tsi lëë xaa pkaa ña do, lëë xaa beety to, pkëë do xaa lo crusy. Kchë do meñ ngoptol, beeñtsyey do sinak nii nol kik Dios kak. 24 Per lëë Dios beeñ kpañ xaa, pteelaa Dios xaa lo xyoob kyalkuty, kwlëbty kyalkuty lo xaa. 25 Sinrii xñee rey David tsi lëë xaa xseety Jesús:
Tugak xñech Dios nii xñabey lon,
tugak nakni xaa naa, ngo nii pe kaktyaa.
26 Por ngo xle styoon, ni nguiool cholaa.
Mbëë kpañaa, pe tsinidy kikaa,
27 por nanaa nii klaadyoo kyaanaa laañee xyaan meñ kuty,
ni nanaa nii klaadyoo kyodz xcuerpaa.
28 Lii bluuy nëz nii xnee kyalmbañ lon,
ni slen tsiñee lëën kan lii.
29 Loxsye ngo lëë Pedre chëb:
—Beetsy, kol kwës gaanoo, lëën kniy lo do nii lëë pxusykoltoo no David kuty, ni lëë xaa pkyeetsy, lëë xpaa gaa xaa bii xtyon no. 30 Tu xaa nii xyeñ xtiits Dios kok David. Ngo nii nan xaa nii lo xtiiy xaa kwe Dios tu xaa nii kñabey. 31 Sotak David nii lëëw tse chan xaa tsiñee kwnee xaa nii lëë Crist kpañ, ni tsi lëë xaa kwnee nii kyaandy xcuerp Crist laañee xyaan meñ kuty ni kyosty xcuerp xaa. 32 Ni nan gaa to nii lëë Dios beeñ kpañ Jesús, ni kchëë noo xñee nii ptyon noo. 33 Lëë Jesús pañ parñee sob xaa kwi Dios nëzli, kñabey xaa. Ni lëë Dios kaa ptee xKyalbini Ntson lo xaa, aan lëë xaa pxaal Kyalbini Ntson go lo kislyu. Lëë ngo nak nii chan do ni biñ do natse. 34 Lëdy David byëp kpaa, por misme David chëb:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
“Kwsob kwin nëzli kñabeyoo,
35 mentre lëën kuñ nii ksoob meñ nii xlëë lool xtiitsoo.”
36 ’Kol kaknano kchësy to siñee nak to meñ Israel nii misme Jesús nii pkëë do lo crusy nak xaa nii kwle Dios, ni lëë Dios pso xaa xñabey xaa.
37 Tsiñee lëë meñ nii nche siko biñ xtiits Pedre, mban pteestyoo kchë meñ go, aan lëë meñ go kwnabtiits lo Pedre ni lo apostle chëb:
—Beetsy, kol në pe cos kuuñ noo.
38 Tsigo lëë Pedre kwëb chëb:
—Kol ktsëë xmod to, kol ktikche styoo do lo Dios, ni kol chobnis kchësy to siñee xniladzy to xtiits Dios parñee kak perdón xtol do, tsiin singo mod lëë Dios kneetsy Kyalbini Ntson lo do. 39 Lo do ni lo xiñ do ni lo meñ sit pxaal Dios tiits re. Lëë tiits re sëëd lo kchë meñ nii klyañ styoo Dios kwetsy xaa.
40 Lëdy nriisy kwnee Pedre, ndalyre nii kwnee xaa lo meñ, chëb xaa:

—Kol ksaan kchë tol nii chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios.

41 Tsigo lëë meñ nii psal xtiits xaa kwchobnis, aan tse go kwsëëb siik tson
mily meñ nii kal bniladzy lady meñ nii xniladzyle. 42 Aan iip psaandy meñ
go kchë nii bluuy apostle, mbëë pañ meñ go kchë xcombañer, chutiitsni meñ
go Dios ni xkaal lsa meñ go par kaw meñ go kyaxtily tusyke.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkaal lsa

43 Kchë meñ psee kon kchë kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey apostle.
44 Kchësy meñ nii bniladzy tugak kok meñ go ni pkady meñ go kchë nii chap
meñ go lo xcombañer. 45 Pto meñ go kchë nii chap meñ go, aan kchë tumi go
pkaasy según lyaadzy nii ncheno tub tub meñ. 46 Ksatyee tse xkaal lsa meñ go
leñ lidzy Dios. Lëë tsi lëë meñ xtsiñ lidzy tu xcombañer, lëë kyaxtily xkaasy
aan mbëë con kyalwle chaw meñ gow tusyke. 47 Ni tugak pseety meñ go Dios
aan kchë meñ Jerusalén bleni meñ nii xniladzy xtiits Dios ni ksatyee gaa tse
lëë Dios xtsiñnire meñ xtyelaa lo tol.

3

Lëë tu meñ nii xsyëdy xyak

1 Tu tse lëë Pedre ni Juan si lidzy Dios tusyke. Siik las tres nak, por wor
go xkaal lsa meñ par kutiitsni meñ Dios. 2 Aan ksatyee tse xsyob tu xaa nii
xsyëdy chilidzy Dios. Destye nii koly xaa xsyëdy xaa. Ksatyee tse chiksoob
meñ xaa chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson par kñab xaa tumi lo meñ nii
xsyëëb nëz chu puert ko. 3 Tsiñee lëë xaa kon nii lëë Pedre ni Juan si nëz nii
sëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa kwnab tumi. 4 Tsigo lëë Pedre ni Juan buy lo xaa.
Loxsye ngo lëë Pedre chëb:

—Buy loo noo.

5 Lëë xaa nii xsyëdy ko psoob xtiits Pedre, nladzy xaa tsaaplaa no pe ndeedy
Juan ni Pedre lo xaa. 6 Per lëë Pedre chëb:

—Chaaptyaa tumi, per lëën kne kchë nii chaapsyaa. Con kyalwnabey nii
bnee Jesús lon lëën xñe lool: Kusoli aan kwsë.

7 Tsigo lëë Pedre kwseñ ñali xaa aan lëë xaa blis so xaa, aan wor go kazh
lëë niy xaa pkyedzy. 8 Tsigo lëë xaa kwyasklaa, lëë xaa kwsoli, aan lëë xaa
pchilo kwsë. Loxsye ngo lëë xaa kwsëëb lidzy Dios ksa xaa, chasklaa xaa ni
xñee xaa xaatke ntson Dios. 9 Kchësy meñ nii kon nii lëë xaa go xsyë ni lëë xaa
xñee xaatke ntson Dios 10 psee ni ptsyeb meñ, porñee xyuumbey meñ xaa, ni
nan meñ nii lëë xaa xsyob chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson xñab xaa
tumi.

Kchë tiits nii kwnee Pedre lo meñ leñ lidzy Dios

11 Lëë xaa nii byak ko xlaady xaa Pedre ni Juan, aan kchësy meñ ptyopbe
laañee xñee meñ lo xley Salomón, porñee siko so Pedre ni Juan ni xaa nii byak
ko.

12 Tsi lëë Pedre kon nii lëë meñ xtyopre, lëë xaa chëb:

—Meñ Israel, ¿penak nii singueetyee xsee do? ¿Penak nii xuy do loo noo?
¿Pe xsyak to nawen nii lëë noo beeñ kyak xaa re con xkyalchak no o porñee
gaa tir tir bueen noo? 13 Lëdyo gon, lëë xDios pxusykoltoo no Abraham, Isaac
ni Jacob blisklaa xiñ xaa Jesús, xaa nii pko do ña meñ xñabey. Aan tsi lëë Pilat
kokladzy nlaa xaa, kwnëdy to. 14 Ni nyab to nlyaa Xiñ Ntson Dios, lëël lëë
do kwnab kwlaa tu nweety bñech. 15 Singo mod lëë do beety xaa nii xnee
kyalmbañ. Per lëë Dios beeñ kpañ xaa, aan nriisy lëë noo xñee nii nli ptyon

noow. 16 Por xkyalwnabey Jesús lëë xaa re byak ni xyuumbey gaa to xaa. Lëë
xaa pkaa fuersy porñee bniladzy xaa xtiits Jesús.
17 'Beetsy, nanaa nii tsi lëë do beety Jesús kchë xmeñ xñabey do, nandy to
pe cos beeñtsyey do wor go. 18 Per singo mod lëë Dios beeñ cumplir kchë nii
kwnee profet tsiñee chëb xaa nii no mban tedy Crist. 19 Por ngo, kol ktsëë
xmod to ni kol ktikche styoo do lo Dios, parñee singo mod lëë xtol do kpily
ni parñee knee Dios tu kyalwxiladzy lo do 20 tsi lëë xaa kxaal Jesucrist, xaa
nii nol kiid lo do. 21 Per no nii kwës Jesucrist kpaa axte nii kweekli Dios kchë
cos. Por singo chëb Dios lo kchë profet nii biid penaadle. 22 Lëë Moisés chëb
lo pxusykoltoo no: "Lëë Dios kxaal tu xaa nii kñee xtiits Dios. Sinak nii pxaal
xaa naa, lady to kchoo xaa go. Kol ksal kchëëtyee nii kñë xaa, 23 por kchësy
meñ nii ksaldy profet ko, lëë meñ go nitylo. Singo mod lëë meñ go kchoo
kyedzy Israel."
24 'Ni kchësy kaa profet kwnee kchë nii noyak leñ tse re. Klo Samuel kwnee
nii sinrii kak, loxsye ngo kchë profet nii biid. 25 Par lëë do nak kchë tiits nii
pxaal Dios lo profet ni par lëë do nak tiits nii psaan Dios lo pxusykoltoo no
tsiñee chëb xaa lo Abraham: "Lo xtiiyoo kchoo meñ nii kuuñlay kchë meñ nii
nche lo kislyu." 26 Tsi lëë Dios kaa beeñ kpañ xiñ, klo lo do pxaal Dios xaa
par kuuñlay xaa lëë do, parñee ksaan do xtol do.

4

Lëë Pedre ni Juan so lo xaa xñabey

1 Lëë Pedre ni Juan bii nonee lo meñ, tsiñee lëë pxosy ptsiñ ksa xaa nii
xkyënap lidzy Dios ni xaa saduceo. 2 Xlëë xaa porñee lëë Pedre ni Juan nonee
lo meñ nii nli spañ meñ kuty, por lëë Jesús pañ. 3 Lëë xaa xñabey kwnaasy
xaa aan leñ skiib ptseñ xaa kyool go, porñee tsel ptsye tse kwnaasy xaa xaa.
4 Per ndaly meñ nii pkëëtyag kchë nii kwnee xaa bniladzy, aan lëë meñ nii
xniladzy xtiits Dios ptyalyre. Pkab siik kaay mily nonstyee xaapkiy.
5 Lëë byaani lyu lëë xaa nii xñabey lo meñ Israel, ni xaa kol, ni maestre
ley pkaal lsa Jerusalén. 6 Wi Anás, xaa nii xñabey lo pxosy so siko, ni Caifás,
ni Juan, ni Alejandro ni kchësy meñ lidzy xaa nii xñabey lo pxosy. 7 Lëë xaa
kwnabey koktsyetsy Pedre ni Juan, aan loxsye pso xaa xaa groltyee, lëë xaa
kwnabtiits lo xaa, chëb xaa:
—¿Cho bnee tiitspey lo do nii chuuñtsyey do kchë cos re?
8 Tsigo lëë Pedre, xaa nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo kwëb chëb:
—Kchësy to nii nak to xaa xñabey ni kchësy to xaa kol, 9 lëë do xñabtiits loo
noo dyon xa byak tu xaa xsyaknë. 10 Lëë noo kñeeli lo do parñee kaknan do ni
kaknan kchë meñ nii no Israel nii lëë xaa re byak por xkyalwnabey Jesucrist
Nazaret. Lëë do pkëë xaa lo crusy, per lëë Dios beeñ kpañ xaa. 11 Lëë Jesús
nak sinak kyo nii psëëb to kchë do siñee xsaa do yu, per lëë na lëë xaa nak
sinak tu kyo nii mastre xkiiñ. 12 Ni tu cho chilody kteelaa lëë no lo tol lo kislyu
re, xaktyee Jesús, xaa nii pxaal Dios.
13 Tsiñee lëë xaa xñabey kon nii nder confians xñee Pedre ni Juan, aan lëdy
xaa chak nak xaa, psee xaa xñabey aan lëë xaa byeñ nii xpëëdscuel Jesús nak
xaa. 14 Pchilody pe cos nguëëkiy xaa xñabey xaa, porñee lëë xaa nii byak so
siko. 15 Per lëë xaa kwnabey pchoo Pedre ni Juan lo junt aan lëë xaa byaan
kchë xaa siñee xñabey xaa, xtilytiits lsa xaa, 16 xñee xaa:
—¿Xa kuuñ no xaa re? Por kchësy meñ nii no Jerusalén nan nii lëë xaa
beeñtsyey kyalntson re, aan chilody tyeesy no nii nlidyo. 17 Per parñee

kxooñtre tiits lady meñ, kol tsoo ktseb no xaa, parñee destye natse kseejtre
xaa lë Jesús ni stu lo meñ.
18 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy xaa, aan lëë xaa kwnabey nii kseejtre xaa ni
kluuytre xaa xtiits Jesús lo meñ. 19 Per lëë Pedre ni Juan kwëb chëb:
—Misme lëë do na dyon kol kyeñ deelñee buen sak Dios nii ksoob noo xtiits
to, lëël nii ksoob noo xtiits Dios. 20 Kñabty to nii ksaan noo kñee noo kchë nii
ptyon noo ni ptsyon noo, por chilodyo.
21 Tsigo lëë xaa xñabey kwëntseeb lo xaa, per lëë xaa blaa xaa. Ptsyoldy xaa
xa nsaksi xaa xaa, porñee kchësy meñ xtee skizh lo Dios por kchë nii kon meñ.
22 Masy choow iz chap xaa nii byak por kyalntson go.

Lëë meñ nii xniladzy chutiitsni Dios

23 Tsi lëë Pedre ni Juan kwlaa, lëë xaa sey laañee nche xcombañer xaa aan
lëë xaa bitiits kchë nii chëb pxosy ni xaa kol lo xaa. 24 Tsiñee lëë xcombañer
xaa lox pkëëtyag kchë nii bitiits xaa, lëë xaa bitiitsni Dios tusyke kchë xaa,
chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii psaal kpaa ni kislyu ni nistoo ni kchë lo cos, 25 lii beeñ
knee pxusykoltoo noo David, tsiñee por Kyalbini Ntson chëb xaa:
¿Penak nii xlëë meñ nii nche lo kislyu,
ni penak nii cho cos nii pa xkiiñdy leñ kik meñ?
26 Lëë kchë rey ni lëë xtisy nii xñabey lo kislyu ptyop
parñee ktilyni xaa Dios ni parñee ktilyni xaa xaa nii kwle Dios.
27 'Nli nii lëë Herodes ni Poncio Pilato pkaal lsa leñ kyedzy re kchë xaa meñ
sit ni meñ Israel par ktilyni xaa xiñoo Jesús nii pxaaloo lo kislyu. 28 Singo mod
lëë xaa beeñtsyey kchë nii nol kikoo kak destye penaadle. 29 Lëë nana, Tat
Tios, buy kchë xkyalntseeb xaa, aan beeñ yudar xaa nii xsoob xtiitsoo parñee
ktsyebty xaa kluuy xaa xtiitsoo. 30 Bluuy xkyalwnabeyoo tsiin kuuñ kyak xaa
meñ xsyaknë ni kuuñtsyey xaa kyalntson por xtiits xiñ ntsonoo Jesucrist.
31 Tsiñee lëë xaa lox bitiitsni Dios, lëë laañee nche xaa pxisy, aan lëë
Kyalbini Ntson kwsëëb kchë leñ styoo xaa, ni lëë xtseeb pchoo lo xaa parñee
kñee xaa xtiits Dios.

Kwyody xpixwan cos

32 Tugak kwyo kik kchë meñ nii bniladzy xtiits Dios. Ni tu cho chëbty:
"Xcheñsyaa nak cos re", sink kchësy xcheñ meñ kok kchë cos, kwyody
xpixwano. 33 Con kyalwnabey gaa tugak lëë apostle kwnee nii nli pañ Jesús
aan mbëë beeñlay Dios xaa. 34 Kwyody ni tu meñ nii nyo lyaadzy lady xaa,
por lëë meñ nii chap lyu o yu gaa ptow aan lëë meñ kuni tumi go lo apostle
35 par kiisy apostlo lo meñ nii no lyaadzy. 36 Singo beeñtsyey tu xaa nii pcholë
José. Lo xtiiy Leví pkab xaa, chu nis nii lë Chipre koly xaa. Aan lëë apostle
kwnee lo xaa Bernabé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Xaa nii xchoobladzy.)
37 Lëë xaa pto tublë lyu nii kop xaa aan lëë xaa kuni tumi go lo apostle.

5

Xtol Ananías ni Safira

1 Singo gak beeñtsyey tu xaa nii pcholë Ananías chop tsiil xaa Safira. Lëë
xaa pto tublë lyu, 2 aan pteejty xaa kchë tumi nii kwtow lo apostle, xaktyee
groltyeew ptee xaa. Lëë xaa byaani stu grolo, aan chop tsiilsye xaa koknano.
3 Lëë Pedre chëb lo xaa:
—Ananías, ¿penak nii kwsëëb xaatox leñ styool par jkëëtiil Kyalbini Ntson
aan kyaanil grol tumi nii kwto lyu? 4 ¿Pe lëdy xcheñoo nayak nak lyu? Ni tsi

lëëw lox ptoo gaal, ¿pe lëdy xcheñoo nayak nak tumi go? ¿Penak nii beeñtsyeyoo sinrii? Dios gon pkëëtiil, pkëëtiidyoo cholsye meñ.
5 Tsiñee biñ Ananías ngo, lëë Ananías byab lyu aan lëë xaa kuty. Ntseeb
ptsyeb kchë meñ nii koknano. 6 Tsigo lëë bla xaa yeeñ nii nche siko pchal
Ananías tublë ladx aan lëë xaa kujkeetsy xaa.
7 Lëë kwloxo siik tson wor, lëë tsiil Ananías ptsiñ. Ni tu pe nandy me. 8 Lëë
Pedre kwnabtiits lo me chëb:
—Kwneeli dyon, ¿pe lal nii pto do lyu në do lon?
Lëë me chëb:
—Nliw, lal ngo pto noow.
9 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Penak nii kwyotiits to par jkaal do xKyalbini Ntson Dios? Lëë meñ nii
kujkeetsy tsiiloo siid ske. Lëë na lëël jkyeetsyak wil.
10 Aan wor go kazh lëë me byab kexka lo Pedre. Tsi lëë xaa yeeñ go bikche
kon xaa lëë me tse lox kuty, lëë me blis xaa aan lëë me kujkeetsy xaa kwi tsiil
me. 11 Aan kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa siko ni kchësy meñ
nii koknano ptsyeb.

Kyalntson nii beeñtsyey apostle

12 Ndaly kyalntson beeñtsyey apostle lady meñ nii tugak xkaal lsa laañee
lë lo xley Salomón. 13 Aan nikxe nii ni stu meñ byaxty nsyëëb lady meñ nii
xniladzy xtiits Dios, bleni meñ kyedzy meñ nii xniladzy. 14 Ni lëë meñ nii
xniladzy kaa ptyalyre, nikxe mguiyo nikxe gaa kwnaaw. 15 Kwlii meñ kchë
meñ xsyaknë nëz aan xkix meñ meñ xsyaknë go lo ta parñee tsiñee te Pedre
siquier xmalë xaa kyab lady bla meñ xsyaknë go. 16 Wi meñ kyedzy nii nche
kexka Jerusalén biidni meñ xsyaknë ni meñ nii no kyalbini mal leñ styoo aan
kchë meñ go byak.

Lëë Pedre ni Juan no skiib

17 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa saduceo xtilyni apostle porñee kchë
meñ xleni apostle. 18 Lëë xaa kwnaasy apostle aan lëë xaa kwloo xaa xiskiib
kyedzy. 19 Per lëë tu xangly Dios kukxaly chu skiib wor kyool aan lëë angly
kwlii xaa skiib chëb:
20 —Kol tsi lidzy Dios aan kol kutiits lo meñ xa nak kyalmbañ nii xneetsy
Jesús.
21 Lëë byaani kazh lyu silyga, lëë xaa kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa bislo
xluuy xaa xtiits Dios lo meñ sinak chëb angly lo xaa.
Mentre gaa lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa nii nak ksa pxosy ptop
kchë xaa kol nii xñabey nii no Israel. Loxsye ngo lëë xaa kwnabey kchoo
apostle skiib. 22 Per tsi lëë mayor ptsiñ chu skiib, cho sëre gaa, aan lëë mayor
kuknitiits, 23 chëb:
—Tsiitsy nyoogw chu skiib ptsiiñ noo, lëë soldaad kaa nche nap chu puert.
Per tsiñee lëë noo pxaly chu puert, ni stu cho kintre leeñgo.
24 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa nii xkyënap lidzy Dios biño,
lëë xaa kwnabtiits lsa lo xcombañer xaa, xñee xaa: Nli gaa axte pa lo kyal
kchë cos re. 25 Ngo nchenee xaa tsi lëë tu meñ ptsiñ chëb:
—Lëë xaa nii gon kwloo do skiib no kluuy xtiits Dios lo meñ leñ lidzy Dios.
26 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo mayor ni lëë mayor kukxi xaa, per psaksidre
xaa xaa, porñee ptsyeb xaa ndeekyo meñ kyedzy xaa. 27 Tsiñee lëë xaa ptsiñni
xaa, lëë xaa pso xaa groltyee lady kchë xaa kol nii xñabey, aan lëë xaa nii
xñabey lo pxosy chëb lo xaa:

28 —Lëë noo bñeel lo do gon nii nodre nii kseety to lë Jesús. Aan biñdy to
tiits, sink lëë do no kiisy xiwseedy to tyub Jerusalén, aan chakladzy to jkëëkiy
do lëë noo xkyalkuty Jesús.
29 Tsigo lëë Pedre ni lëë stubla apostle kwëb chëb:
—No nii klo xtiits Dios ksoob noo que xtiits chol meñ lo kislyu re. 30 Lëë
xDios pxusykoltoo no beeñ kpañ Jesús, xaa nii pkëë do lo crusy. 31 Lëë Dios
psoob Jesús nëzli parñee kñabey Jesús ni parñee kteelaa Jesús meñ Israel nii
ktikche styoo. 32 Ksa noo Kyalbini Ntson nii xtee Dios lo meñ nii xsoob xtiits
xaa xñee nii nli beeñtsyey Dios nrii.
33 Tsiñee lëë xaa xñabey biñ ngo, per nli busy blëë xaa aan wor go kazh
kokladzy xaa nyuty xaa apostle. 34 Per lady kchë xaa xñabey go no tu xaa
fariseo nii pcholë Gamaliel. Maestre ley xaa ni xsal gaa meñ xaa. Lëë xaa
kwsoli aan lëë xaa kwnabey pchoo apostle ley xisy wiñ. 35 Loxsye ngo lëë
xaa chëb lo xaa xñabey:
—Kchësy to xaa Israel, siñee nche do nu, kol kyeñ gon pe kuñ do xaa gue.
36 Kol ksaladzy gaanoo nii penaadle pchoo tu xaa nii pcholë Teudas, xñee xaa
nii tu xaa non nak xaa, aan kwsëëb siik tap kyoow meñ xlad xaa. Per blyëëdy
lëë xaa beety meñ, aan kchësy meñ nii kwsëëb xlad xaa pchoots klyaal, aan
lëë xcuent xaa byal sikootyee. 37 Kok xtsedyako, leñ tse nii chaa cens, lëë tu
xaa Galilea nii pcholë Judas pchoo, aan singo gak ndaly meñ kwsëëb xlad
xaa, per lëë meñ beety xaa, aan lëë kchësy meñ nii kwsëëb xlad xaa pchoots
klyaal. 38 Por ngo lëën xñe lo do: Kol ksaan xaa gue, jkaaldy to xaa. Por
deelñee kiksye chol meñ xlyañ nii chuuñtsyey xaa sitsiñ tse nii lëëw kyal.
39 Per deelñee xtsiiñ Dios kayuuñtsyey xaa, chilody jkwëës to low. Kol kap
cuent, toontlaa Dios no ktilyni do.
40 Kchësy xaa xñabey go psal xtiits Gamaliel. Loxsye ngo lëë xaa kwtsyetsy
apostle. Lëë xaa ptee xcheñ xaa ni lëë xaa chëb nii nodre nii kseety xaa
lë Jesús, per lëë xaa blaa xaa. 41 Lëë apostle pchoo lady xaa xñabey go xle
xaa porñee lëë Dios ptee tiitspey psaksi meñ go xaa por xtiits Jesús. 42 Aan
psaandy xaa, sink ksatyee tse kwnee xaa lo meñ nii lëë Jesús xaa nii pxaal
Dios biid kteelaa meñ lo tol. Kchë ngo kwnee xaa lo meñ leñ lidzy Dios ni
kchë ngo kwnee xaa tsiñee kwey xaa lidzy meñ.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xso kadzy xaa nii kuñ yudar

1 Leñ tse go, como lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyalyre, lëë xaa Israel
nii xñee tiitsë griego chëb lo xaa Israel nii xñee tiitsë hebreo nii xtyoontsidy
kwnaa viud nii xñee tiitsë griego tsi lëë nii xtyaaw xkaasy. 2 Tsigo lëë ksa
tsiipchop apostle ptop kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa chëb:
—Buendyo nii ksaan noo kluuy noo xtiits Dios par kiisy noo nii ktyaaw.
3 Por ngo, beetsy, kol kyub kadzy xaa nii chap to confians, xaa nii xyeñ, ni
xaa nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo, aan kol ktee tsiiñ re lo xaa. 4 Lëë
noo tugak kutiitsni Dios ni lëë noo kluuy xtiits xaa.
5 Byo nii kwnee apostle styoo xaa nii xniladzy xtiits Dios, aan lëë xaa kwle
tu xaa nii pcholë Xteb. Tyub styoo Xteb xniladzy Xteb Dios ni nyoo gaa nii no
Kyalbini Ntson leñ styoo Xteb. Ni lëë xaa kwle Felip, ni Prócoro, ni Nicanor,
ni Timón, ni Parmenas, ni Nicolás, tu xaa Antioquía nii penaadle bniladzy
xlay meñ Israel. 6 Loxsye ngo lëë xaa kuni xaa nii kwle xaa lo apostle, aan
lëë apostle kwnab lo Dios por kchë xaa go ni lëë apostle pxob ña xaa kik xaa
go.

7 Lëë xtiits Dios pkaasyre, ni lëë meñ nii xniladzy ptyalyre Jerusalén, aan
axte wi bla xipxosy meñ Israel bniladzy.

Lëë xaa xñabey xñaasy Xteb

8 Kokni Dios Xteb. Ngo nii ptee xaa tiitspey beeñtsyey Xteb kyalntson lady
meñ. 9 Lëë bla xaa Cirene, ni xaa Alejandría, ni xaa Cilicia, ni bla xaa kyedzy
Asia, nii chi ktoo nii lë Libertados, bislo ptilytiitsni Xteb. 10 Per xlyëbty xaa lo
Xteb, porñee nonsyke Kyalbini Ntson xsyaab leñ kik Xteb pe cos ktikche Xteb
lo xaa. 11 Tsigo lëë xaa kwtiix bla xaa nii këb nii biñ kwneenë Xteb Moisés ni
Dios. 12 Lëë xaa pkiily meñ kyedzy ni xaa kol ni maestre ley. Singo mod lëë
xaa kwnaasy Xteb aan lëë xaa kukso xaa lo xaa xñabey. 13 Byubak xaa meñ
nii kwnee xuuy chëb:

—Lëë xaa gue tugak nonee në lidzy Dios ni xley Dios. 14 Ptsyon noo
kwnee xaa nii lëë Jesús Nazaret knitylo lidzy Dios ni lëë xaa me ktsëë kchë
costumbre nii psaan Moisés lo no.

15 Tsigo lëë xaa xñabey ni lëë kchë meñ nii nche sob siko buy lo Xteb, aan
lëë xaa kon nii chak lo Xteb si chak lo tu angly.

7

Kchë tiits nii kwnee Xteb

1 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo pxosy kwnabtiits lo Xteb chëb:

—¿Pe nli nii kwneel kchë nii xkëëkiy meñoo?

2 Lëë Xteb kwëb chëb:

—Beetsy, kchësy to siñee nak to xaa kyedzy re, xñabaa lo do nii jkëëtyag
to choplan xtitsaa. Worñee gon lëë pxusykoltoo no Abraham bii no nëz
Mesopotamia, lëë Dios ntson byaklo lo xaa, antes nii kyey xaa nëz xtañ meñ
Harán, 3 lëë Dios chëb lo xaa: “Psaan xtañoo ni kchësy meñ liidzyoo, aan kwey
tañ nii kluyaa lool.” 4 Tsigo lëë Abraham pchoo xtañ meñ Caldea aan lëë
xaa kutso nëz Harán. Lëë loxsye kuty pxosy xaa, lëë Dios biidni xaa tañ re,
laañee no do nina. 5 Per ni tublë lyu pteejty Dios lo xaa tañ re, per ni tu laa
nsyo tu niy xaa pteejty Dios. Aan nikxe nii chapty xaa mëëd tiemp ko, lëë
Dios chëb nii lëëw ktee xaa lo xiñ xaa tsi lëë xaa lox kety. 6 Ni lëë Dios chëb
kazh nii lëë kchë meñ nii sëëd lo xtiiy xaa tsitso xtañ meñ sit, ni lëë meñ sit
jkuñ xaa tsiiñ, ni lëë meñ sit ksaksi xaa tap kyoow iz. 7 Per lëë Dios chëbak
nii lëë xaa ksaksi kchë meñ sit nii jkuñ meñ Israel tsiiñ, aan loxsye ngo lëë
meñ Israel kchoo siko, aan lëë meñ Israel kiid kutiitsni Dios nu. 8 Lëë Dios
kwnee lo Abraham, aan lëë Dios kwnabey nii tsobey xaa, sinak tu señ nii
lëë Dios tugak kakni xaa. Por ngo, tsi lëë xiñ xaa Isaac koly, tse nii ptsiil
xaa xmal, lëë Abraham kwlobey xaa, aan singo gak beeñtsyey Isaac xiñ xaa
Jacob, aan singo gak kwlobey Jacob ksa tsiipchop xiñ xaa. Lëë xiñ Jacob nak
pxusykoltoo ksa tsiipchop xtiiy meñ Israel.

9 ’Betsy xiñ Jacob nak José, aan por kyalmbidy lëë xaa pto xaa par kyey xaa
Egipto. Per lëë Dios kokni José, 10 ni lëë Dios pteelaa xaa kchëlo kyalnë, ni Dios
kaa ptee kyalchak lo xaa. Lëë Dios beeñ nii byo xmod José styoo Faraón rey
Egipto. Ngo nii lëë xaa pso José kok José xtisy Egipto aan axte wi lidzy rey
kwnabey José.

11 ’Tsi lëë kpiñ biid, mban kwte meñ tyub Egipto ni Canaán, aan ptsyoldy
pe nyaw pxusykoltoo no. 12 Per tsi lëë Jacob biñ nii lëë xobxtily no Egipto, lëë
xaa pxaal xiñ xaa siko, xaa nii kok pxusykoltoo no. Lëë xaa kwey primer viaj.
13 Lëë pchopo viaj lëë José pchoo neñlo lo betsy, aan lëë gaa xaa byuumbey

xaa. Singo lëë rey Egipto koknan pa lo tiiy sëëd José. 14 Loxsye ngo lëë José
chëb lo betsy: “Kol tsikxi pxosy no ni meñ lidzy no.” Tsongalyptsiipkyay meñ
lidzy xaa ptsiñ Egipto. 15 Singo nak nii lëë Jacob kutso Egipto, siko kuty xaa, ni
siko kuty pxusykoltoo no. 16 Lëë kwloxo bla iz lëë kchë xtsit xaa byey Siquem,
aan lëëw pkyeetsy leñ paa nii kwxii Abraham con tumi lo xiñ Hamor.

17 ’Lëë tsi lëë tiits nii chëb Dios lo Abraham mer kak cumplir, lëë meñ
Israel ptyaly Egipto. 18 Aan lëëtyee gaa tiemp ko lëë tu rey nii byuumbeydy
José kwsob kwnabey Egipto. 19 Lëë rey go pkëëti xtiiy no ni lëë xaa psaksi
pxusykoltoo no, xoo kwnabey xaa psëëb pxusykoltoo no xiñ xaa nii lox chaly
parñee kety mëëd. 20 Tiemp ko koly Moisés. Tu mëëd nii byo styoo Dios kok
xaa, aan lëë pxosy xaa kwloolan xaa tson mëë. 21 Per tsiñee pchilodre ngolan
xaa xaa, lëë xaa psëëb xaa, aan misme xiñtsyaap rey Egipto blis xaa, aan lëë
me kon xaa sinak nii nyak xaa xiñ me. 22 Ngo nii pseedy Moisés kchë nii
xseedy meñ Egipto, ni kok ndaan xaa por kchë nii kwnee xaa ni beeñtsyey
xaa.

23 ’Choow iz Moisés tsi lëë xaa kwlokyeñ tsitedy xaa lo meñ xkyedzy xaa,
meñ Israel. 24 Siko kon xaa nii lëë tu xaa Egipto no ktee xcheñ tu xaa
xkyedzy xaa. Aan parñee kla xaa xaa xkyedzy xaa, lëë xaa beety xaa Egipto
go. 25 Nladzy xaa tsaaplaa nyeñ meñ xkyedzy xaa nii lëë Dios kteelaa meñ
xkyedzy xaa por lëë xaa, per byeñdy meñ xkyedzy xaaw. 26 Lëë byaani lyu,
lëë Moisés kon nii lëë chop xaa Israel nche ktily aan como lëë xaa kokladzy
ntsily xaa xaa lëë xaa chëb: “Betsy to. ¿Penak nii singue nche ktily do?”
27 Tsigo lëë xaa nii no ktee cheñ xcombañer pchëëp Moisés, aan lëë xaa chëb:
“¿Cho psoo gaal nii kñabeyoo loo noo, ni cho në lool nii kakoo xixtisy noo?
28 ¿Ote chakladzyoo yak kutyoo naa sinak beetyoo xaa Egipto neeg?” 29 Tsi
lëë Moisés biñ ngo, lëë xaa pxooñ aan lëë xaa si nëz xtañ meñ Madián. Siko
kwyo xaa ni siko koly chop xiñ xaa.

30 ’Lëë kwloxo choow iz, lëë tu angly byaklo lo xaa lo tu yakitsy nii noyek
kexka xan kiy nii lë Sinaí. 31 Ntseeb psee Moisés kon ngo. Tsi lëë xaa big par
kan ngui xaaw, lëë xaa biñ tsiy Dios nii xñee: 32 “Naa nak xDios pxusykoltool,
naa nak xDios Abraham, xDios Isaac ni xDios Jacob.” Tsigo lëë Moisés bislo
xisy porñee tir xtsyeb xaa, aan byaxty xaa nyuy xaa. 33 Per lëë Dios chëb lo
xaa: “Blity laboo, por ntson laañee nosubniyoo. 34 Chanaa xa këksaksi meñ
Egipto meñ nii ngab lon. Por ngo lëën byety par kteelaan meñ nii ngab lon.
Na të tsiin kxalaa lii Egipto.”

35 ’Klo chëb meñ kyedzy lo Moisés: “¿Cho psool nii kñabeyoo loo noo ni cho
në lool nii kakoo xixtisy noo?” Per lëë Dios pxaal xaa sinak tu xaa xñabey
ni sinak tu xaa nii xteelaa. Lëë angly nii byaklo lo xaa lo yakitsy nii noyek
kokni xaa. 36 Lëë Moisés kwlii pxusykoltoo no Egipto, ni beeñtsyey gaa xaa
kyalntson Egipto, ni chu Nistoo Nixñë, ni tyub tañ pidzy nii kwtedy xaa
choow iz ksa xaa pxusykoltoo no. 37 Ni misme gaa Moisés chëb lo meñ Israel:
“Lëë Dios kxaal tu profet nii kchoo lady to, sinak nii pxaal xaa naa.” 38 Lëë
gak Moisés pkaal lsa ksa pxusykoltoo no tañ pidzy. Lëë angly nii kwnee lo
xaa kiy nii lë Sinaí kokni xaa. Lëë xaa pkaaxcuent xtiits ntson Dios nii xnee
kyalmbañ par kteso xaaw lo no.

39 ’Per koklasty pxusykoltoo no nsoob xtiits xaa, sink lëë pxusykoltoo
no kokladzy mbikche nyey Egipto. 40 Lëë pxusykoltoo no chëb lo Aarón:
“Chakladzy noo nii ksaal tu mdyo nii nech loo noo, por toon pe cos kok Moisés
nii kwlii lëë noo xtañ meñ Egipto.” 41 Tsigo lëë xaa psaa tu mdyo nii chak
si chak tu becerr, ni lëë xaa beety ma mbañ par kokon xaa ma lo mdyo go.

Loxsye ngo lëë xaa beeñtsyey tu lni par kleni xaa mdyo nii kwyaa con ña xaa.
42 Ngo nii lëë Dios psaan pxusykoltoo no par kleni xaa kchë mëly nii xsaani
leñ kpaa. Sinrii kë leñ xkitsy Dios nii pkëë kchë profet:
Lo choow iz nii kunsë do tañ pidzy,
¿pe beety to ma dyon, par kokon do ma lon?
43 Psoobty to tiits gon,
sink lëë do kwënoy lidzy mdyo nii lë Moloc,
ni lëë do kwënoy xmëly ximdyo do Renfán,
mdyo nii psaa do par kleni do.
Por ngo lëën kwi lëë do xtañ do,
aan lëë do kxalaa tu laañee mastre sit lo Babilonia.
44 'Tyub nii kwyo pxusykoltoo no tañ kwënoy xaa lidzy Dios nii kwyaa con
ladx. Leeñgo kwyotsey table nii kë ley. Lëë yu go kwyaa sinak nii kwnabey
Dios lo Moisés, tsiñee chëb xaa nii ksaa xaaw sinak nii kon xaaw. 45 Lëë
pxusykoltoo no byaani yu go aan tsi lëë meñ xkyedzy no ptsiñ xtañ meñ
sit ksa Josué, wiw ptsiñni xaa. Siko kwlii Dios kchë meñ nii nol kyedzy ko
par ktee Dios kyedzy ko lo pxusykoltoo no. Aan singo kwëngob xaa yu go
axte xtiemp David. 46 Lëë rey David bleni Dios, aan kokladzy xaa nsaa xaa
tu laañee nyo xDios meñ Israel. 47 Per lëël Salomón nak nii psaa lidzy Dios.
48 Nikxe nii nody Dios nii sob kpaa leñ yu nii chaa con ña meñ. Sinak chëb
Dios lo profet:
49 Kpaa nak laañee sobaa xñabeyaa,
lo kislyu xson niyaa.
¿Xa xña yu nii ksaa do par naa? xñee Dios,
¿o xa xñaa gaa laañee kxiladzyaa?
50 ¿Pe lëdy con ñan nayak psan kchë cos?
51 'Per lëë do, chëb Xteb, tugak nguiedzy nak styoo do. Chaklasty to jkëëtyag
to xtiits Dios. Nak to sinak meñ nii xyuumbeydy Dios. Tugak xtilyni do
Kyalbini Ntson. Lëësyak pxusykoltoo do nak to. 52 ¿Pe kwyo tu profet dyon
nii psaksidy pxusykoltoo do? Lëë pxusykoltoo do beety kchë xaa nii kwnee
nii lëë Crist kiid, aan lëë na nii lëë Crist biid, lëë do kokniladzy xaa ni lëë do
beety xaa. 53 Lëë angly biidni xley Dios lo do, per xsaldy tow.

Xkyalkuty Xteb

54 Tsiñee lëë xaa xñabey lox biñ kchë nii kwnee Xteb, per nli busy blëë xaa
lo Xteb axte chawlay xaa. 55 Tsigo lëë Xteb nii nyoo no Kyalbini Ntson leñ
styoo blëp lo leñ kpaa aan lëë xaa kon xkyalntson Dios, ni lëë xaa kon nii lëë
Jesús kusoli kwi Dios nëzli. 56 Aan lëë xaa chëb lo xaa xñabey:
—¡Kol kuy leñ kpaa gaanoo! Lëën chan nii lëë Xiñ Dios nii pxaal xaa so kwi
xaa nëzli.
57 Per lëë xaa xñabey koñee ptsetyag, aan lëë xaa bislo chuptsyë yë xaa, lëë
xaa kwseñ Xteb. 58 Lëë xaa kwlii Xteb leñ kyedzy aan lëë xaa pteekyo Xteb.
Lëë tu xaa nii pcholë Saulo byaani xab kchë meñ nii kukteekyo Xteb. 59 Aan
mentre lëë xaa no kteekyo Xteb, lëë Xteb chëb lo Jesús:
—Jesús, pkaaxcuent xkyalbiniin.
60 Loxsye ngo lëë xaa psoxib aan lëë xaa kwchuptsyë nguiedzy xñee xaa:
—Tat Tios, ksaldyoo xtol meñ re.
Aan loxsye kwnee xaa singo, lëë xaa kuty.

8

1 Aan kwyo Saulo conforme nii kuty Xteb.

Lëë Saulo këⁿlaag meñ nii xniladzy xtiits Dios

Misme tse go lëë meñ bislo xsaksi meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no
Jerusalén aan kchësy meñ nii xniladzy pchoots klyaal tyub xtañ meñ Judea
ni Samaria. Xaktyee apostle byaan Jerusalén. 2 Lëë bla xaa nii buen styoo
kujkeetsy Xteb ni mban biiñ xaa. 3 Mentre gaa lëë Saulo këⁿlaag meñ nii
xniladzy xtiits Dios, xsyëëb xaa yu por yu xkwii xoo xaa kwnaa ni mguiy
chilo xaa skiib.

Lëë Felip xluuy xtiits Dios lo meñ Samaria

4 Per lëë kchë meñ nii pchoo Jerusalén xluuy xtiits Dios nii xteelaa laañee
xtsiiñtyee meñ. 5 Wi Felip pchoo Jerusalén, aan lëë xaa kwey leñ kyedzy
Samaria aan lëë xaa bislo xñee xaa lo meñ nii lëë Jesús nak xaa nii pxaal Dios.
6 Tsiñee lëë meñ kon kchë kyalntson nii chuuñtsyey Felip, lëë meñ pkaal lsa
par jkëëtyag meñ nii xñee Felip. 7 Ndaly meñ nii no kyalbini mal leñ styoo
byak, aan chuptsyë kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ go, ni ndaly meñ nii
kutoo ni meñ nii xsyëdy byak. 8 Por ngo ble meñ kyedzy ko.

9 Per leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii pcholë Simoñ. Chuuñtsyey xaa kyalbruj
aan chuuñ ksee xaa meñ Samaria, xñee xaa nii tu xaa non nak xaa. 10 Kchësy
xaa wiñ ni xaa kol xkëëtyag xtiits xaa aan xñee meñ:

—Lëë xaa gue noy xkyalwnabey Dios.

11 Kchësy meñ psal xaa, porñee con xkyalbruj xaa xtse beeñ ksee xaa meñ.
12 Per tsiñee lëë meñ bniladzy xtiits Jesús nii ptsiñni Felip, lëë meñ byeñ
xa nak xkyalwnabey Dios, ni lëë meñ kwchobnis, nikxe mguiyo nikxe gaa
kwnaaw. 13 Aan axte wi Simoñ bniladzy ni kwchobnis, aan lëë xaa bislo
kwënal xaa Felip, xsee xaa chan xaa kchë kyalntson nii chuuñtsyey Felip.

14 Tsiñee lëë apostle nii ncheno Jerusalén biñ nii lëë meñ Samaria bniladzy
xtiits Dios, lëë xaa pxaal Pedre ni Juan siko. 15 Tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë
xaa kwnab lo Dios por kchë meñ Samaria nii bniladzy parñee sëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo meñ go. 16 Porñee lëë meñ go kwchobnis worñee bniladzy
meñ go xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús, per ni tu leñ styoo meñ go karty sëëb
Kyalbini Ntson. 17 Lëë Pedre ni Juan pxob ña kik meñ go, aan lëë Kyalbini
Ntson kwsëëb leñ styoo meñ go.

18 Tsi lëë Simoñ kon nii lëë Kyalbini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ tsi lëë
apostle xob ña kik meñ, lëë xaa kwlii tumi, 19 aan lëë xaa chëb:

—Kol kneetsy kyalwnabey gue lon parñee kchë kik meñ nii kxobaa ñan
sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo.

20 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Deelba nitylool kchë xtumil. ¿Xa nanoo nii sil nii xkady Dios?
21 Nonguialdy nii kuuñtsyeyoo tsiiñ nii chuuñtsyeey noo, por chan Dios nii
nguidy no styool. 22 Psaan xtoloo, aan kwnab lo Dios nii ktsily xaa tol nii
psya leñ styool. 23 Por chanaa nii tir chak mbiidyoo, ni chanaa nii xlaady tol
lii.

24 Tsigo lëë Simoñ kwëb chëb:

—Kol nab lo Dios por naa, parñee ktsyooldyaa kchë nii në do lon.

25 Loxsye bitiits apostle cho nak Jesús, ni loxsye bluuy xaa xtiits Dios, lëë
xaa bikche sey xaa Jerusalén, aan ndaly kyedzy Samaria nii ptedy xaa bluuy
xaa xtiits Dios.

Lëë Felip chutiitsni tu xaa Etiopía

26 Loxsye ngo, lëë tu xangly Dios chëb lo Felip:

—Ligier kwey nëz kyety, nëz nii xchoo Jerusalén xtsiñ Gaza.

Lëë nëz ko xtyedy nëz tañ pidzy. 27 Lëë Felip si aan lëë tu xaa Etiopía pkaa
lo xaa nëz. Tu xaa non nak xaa go, lëë xaa xkotsey kchë xtumi kwnaa nii nak
rey Etiopía nii lë Candace. Lëë xaa kukiily lay lo Dios Jerusalén. 28 Lëë xaa
sey xtañ xaa, sobsye xaa leñ tu carret, xlab xaa libre nii pkëë profet Isaías.
29 Tsigo lëë Kyalbini Ntson chëb lo Felip:
—Big kex xan carret ke.
30 Tsi lëë Felip big, lëë xaa biñ nii lëë xaa Etiopía go no klab libre nii pkëë
profet Isaías. Tsigo lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe xyeeñoo libre nii no klaboo?
31 Lëë xaa Etiopía chëb:
—¿Xa kyeeñ no deelñee kindy cho kñë lon xa nako?
Tsigo lëë xaa chëb lo Felip:
—Kwyëp aan kwsob kwin.
32 Sinrii xñee laañee no klab xaa Etiopía go:
Sinak nii chixi meñ mëkwxiily nii kety, kuxi meñ xaa,
ni nak xaa sinak tu mëkwxiily nii chuptsyëdy tsi xtsiib meñ ma,
por kwchuptsyëdy xaa.
33 Psaksi meñ xaa, aan ni tu cho beeñdy xkyalxtisy xaa.
¿Cho lë nii kñë xa kok kchë meñ nii kwyo xtiemp xaa?
Por lëë xaa seyle, sodre xaa lo kislyu.
34 Tsigo lëë xaa Etiopía chëb lo Felip:
—Beeñ favor kwnë lon dyon cho por lëë xñee profet nrii, ¿pe por lëë xaaw,
ote por stu meño yak?
35 Lëë Felip bislo chëb xa nak laañee no klab xaa, aan singo mod lëë Felip
chëb lo xaa cho nak Jesús. 36 Lëë tsi lëë xaa sitedy tu laañee no nis, lëë xaa
Etiopía chëb lo Felip:
—Xaatee mbëë no nis nu. ¿Pe chiloody kaa dyon chobnisaa?
37 Lëë Felip chëb:
—Deelñee xniladzyoo tyub styool, schilow.
Lëë xaa Etiopía kwëb chëb:
—Xniladzyaa nii Jesucrist nak Xiñ Dios.
38 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsotse carret, aan lëë xaa kwsëëb lo nis chop
xaa Felip, aan lëë Felip pchoobnis xaa. 39 Tsi lëë xaa pchoo lo nis, lëë
xKyalbini Ntson Dios biy Felip. Aan bikchedre nyan xaa Felip, per xle xaa
lëë xaa byo nëz. 40 Tsi lëë Felip byeñ lëë xaa tse so tu kyedzy nii lë Azoto, siko
pchoo xaa lëë xaa si Cesarea. Aan kchë kyedzy nii kwtedy xaa bluuy xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

9

Lëë Saulo xniladzy xtiits Jesús
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Mentre gaa lëë Saulo tugak nonee nii lëë xaa kuty xpëëdscuel Jesús. Por
ngo, lëë xaa kunee lo xaa nii xñabey lo pxosy. 2 Aan lëë xaa kwnab tublë kitsy
parñee con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy lëë xaa tsinaasy kchë meñ nii no
xlad Jesús nii chi kchë ktoo nii sob Damasco. Nol kik xaa nii lëë xaa tsikni
kchë meñ nii kñaasy xaa Jerusalén, nikxe kwnaaw nikxe gaa mguiyo. 3 Per
lëë xaa merle ktsiñ Damasco, tsi lëë tu bini nii sëëd sëëb kpaa bibëly kyako
kwi xaa. 4 Lëë xaa byab lyu, aan lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:
—Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?
5 Tsigo lëë Saulo kwnabtiits chëb:

—¿Chool?
Aan lëë tsiy xaa go kwëb chëb:
—Naa nak Jesús, xaa nii xsaksil.
6 Tsigo lëë Saulo bislo xisy lo kyalxtseeb chëb:
—¿Pe cos chakladzyoo nii kuuñtsyeyaa?
Aan lëë Jesús chëb:
—Kuxche aan kwey leñ kyedzy. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.
7 Kchë xaa nii ksa Saulo si ptsyeb, porñee biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, per ni tu cho kondy xaa. 8 Loxsye ngo lëë Saulo kuxche lo lyu, per tsi lëë xaa pxaly lo xaa pchilodre nyan xaa. Nak nii lëë xaa nii ksa xaa si kwseñ ña xaa par ktsiñ xaa Damasco. 9 Siko kwlës xaa tson kpidz. Pchilody nyan xaa, aan ni tu pe tawdy xaa ni ni tu pe kowdy xaa.
10 Leñ kyedzy Damasco kwyo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii pcholë Ananías. Lëë Dios byaklo lo xaa lo tu mgaal chëb:
—¡Ananías!
Aan lëë Ananías kwëb chëb:
—Lëën nrii, Tat Tios.
11 Tsigo lëë Dios chëb:
—Kuxche aan kwseñ nëz nii xñee meñ Tubli, aan tsiñee ktsiiñoo laañee sob lidzy Judas kwnabtiits por tu xaa Tarso nii lë Saulo. Lëë xaa noyutiitsni naa. 12 Lëë xaa kon tu xaa nii lë Ananías lo mgaal nii xsyëëb laañee nix xaa, xob ña lady xaa parñee kpikche kan xaa stub.
13 Tsiñee lëë Ananías biñ ngo, lëë Ananías chëb:
—Tat Tios, ndaly meñ noyutiits lon xa nak xaa go ni kchë kyalnë nii no kteedy xaa kchë meñ nii xniladzy lii nii no leñ kyedzy Jerusalén. 14 Lëë na lëë xaa sëëdak nu con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy par koy xoo xaa kchë meñ nii xniladzy lii.
15 Per lëë Dios chëb:
—Kwey, por lëë xaa kwlen parñee kluuy xaa xtitsaa lo meñ sit ni lo xrey meñ sit ni lo meñ Israel. 16 Lëën kluy kchë kyalmban nii tedy xaa por naa.
17 Tsigo lëë Ananías kwey laañee kwlës Saulo. Tsiñee lëë xaa kwyo leñ yu, lëë xaa pxob ña xaa lady Saulo aan lëë xaa chëb:
—Saulo, lëë Jesús, xaa nii byaklo lool nëz nii sëëdoo, pxaal naa parñee kpikche kanoo stub ni sëëb Kyalbini Ntson leñ styool.
18 Wor go kazh lëë tublë cos nii nyaa si nyaa lbey pchoo lo xaa aan lëë xaa kon stub. Tsigo lëë xaa kuxche aan lëë xaa kwchobnis. 19 Loxsye ngo lëë xaa taw par jkaa xaa fuersy stub.

Lëë Saulo xluuy xtiits Dios Damasco

Lëë Saulo kwlës bla kpidz lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Damasco, 20 aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, xñee xaa nii lëë Jesús nak Xiñ Dios. 21 Kchësy meñ nii pkëëtyag nii kwnee xaa xsee, xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak kënlaag kchë meñ Jerusalén nii no xlad Jesús? ¿Ni pe lëdy kaa par tsikni xaa kchë meñ nii kñaasy xaa lo xaa xñabey lo pxosy sëëd xaa nu?
22 Per lëë Saulo pkaare fuersy, aan axte beeñ kchop xaa kik kchë meñ Israel nii no Damasco, tsiñee xñee xaa lo meñ nii nli lëë Jesús nak xaa nii pxaal Dios.

Lëë Saulo xtyelaa lo meñ Israel

23 Lëë kwloxo bla kpidz, lëë meñ Israel kwnee lsa dyon xa kuty xaa Saulo, 24 per blyëëdy lëë Saulo koknano. Aan tsel kyool ni yutsye kwche mbës xaa chu puert nii kë chu kyedzy par kuty xaa Saulo. 25 Per lëë meñ nii no xlad

Saulo kwloo Saulo leñ tu tskwidy ngol aan lëë xaa blity meñ tub chex pyedzy nii ntse kyako kyedzy wor kyool, aan singo lëë Saulo kwtelaa.

Lëë Saulo xtsiñ Jerusalén

26 Tsiñee lëë Saulo ptsiñ Jerusalén, lëë xaa kokladzy nsyëëb xaa lady meñ nii nakle xpëëdscuel Jesús, per kchësy meñ ptsyeb kon xaa porñee bnilasty meñ nii wi xaa tse nak xpëëdscuel Jesús. 27 Per lëë Bernabé kuni xaa lo apostle. Aan lëë Bernabé bitiits nii lëë Saulo kon Jesús nëz, ni lëë xaa bitiits xa mod kwnee Jesús lo Saulo, ni lëë xaa bitiits nii ptsyebty Saulo kwnee Saulo lo meñ Damasco cho nak Jesús. 28 Loxsye ngo lëë Saulo kwsëëb lady xpëëdscuel Jesús leñ kyedzy Jerusalén aan lëë xaa bislo xñee xaa cho nak Jesús lo meñ. 29 Bitiitsni xaa ni ptilytiitsni xaa meñ Israel nii xñee tiits griego, per lëë meñ go kwyoxko kuty xaa. 30 Tsiñee lëë meñ nii nak xpëëdscuel Jesús byeño, lëë xaa kuni Saulo kyedzy Cesarea, aan siko lëë xaa pxaal xaa nëz Tarso.

31 Leñ tse go mbëë pañ kchë meñ nii bniladzy xtiits Dios nii kwyo Judea, ni Galilea, ni Samaria ni ptsyeb meñ go Dios. Lëë Kyalbini Ntson beeñ meñ go yudar, por ngo lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyalyre.

Lëë Eneas xyak

32 Leñ tse go lëë Pedre kutedy lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan lëë xaa kutedy lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy nii lë Lida. 33 Leñ kyedzy ko lëë xaa kutedy lo tu xaa nii pcholë Eneas. Kok xon iz nii chilody tsische Eneas, porñee tyub xaa kutoo. 34 Lëë Pedre chëb lo xaa:

—Eneas, lëë Jesucrist kuuñ kyak lii. Kuxche aan ptuub xtal.

Wor go kazh lëë Eneas kuxche, 35 aan kchësy meñ Lida ni meñ Sarón nii kon kuxche Eneas bniladzy xtiits Dios.

Lëë Dorcas xpañ

36 Tiemp ko kwyo tu kwnaa nii xniladzy xtiits Dios leñ kyedzy Jope nii pcholë Tabita. (Lëë con tiits griego xñee meñ me Dorcas.) Tugak chuñ me yudar meñ nii no lyaadzy. 37 Lëë Dorcas kwxaaknë aan lëë me kuty. Loxsye pkasy meñ me, lëë me pxob meñ tu leñ yu nii sob klaa. 38 Kexka Lida nche Jope. Por ngo, tsiñee lëë meñ Jope nii xniladzy xtiits Dios biñ nii lëë Pedre so leñ kyedzy Lida, lëë meñ go pxaal chop xaa nii kunitiits lo Pedre chëb:

—Klyëëdyoo, sinusy kol tsoo Jope.

39 Lëë Pedre sinal aan tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë meñ kuni xaa laañee xoob tuukwnaa go, aan lëë kchësy kwnaa viud ptyop kyako kwi xaa choon xluuy kchë vestid ni mankw nii psaa Dorcas worñee bii mbañ me. 40 Tsigo lëë Pedre kwlii kchësy meñ ley, lëë xaa psoxib, aan lëë xaa kwnee lo Dios. Loxsye ngo lëë xaa buy lo kwnaa kuty ko, aan lëë xaa chëb:

—Tabita, kuxche.

Tsigo lëë me pxaly lo me. Tsi lëë me kon Pedre, lëë me kwsobli. 41 Lëë xaa kwseñ ña me aan lëë me psoli xaa. Loxsye ngo lëë xaa kwtsyetsy meñ nii xniladzy xtiits Dios ni lëë xaa kwtsyetsy kchë kwnaa viud nii nche worñee lëë xaa ptsiñ parñee kan meñ nii lëë me pañ. 42 Lëëw koknan kchësy meñ nii no leñ kyedzy Jope, aan ndaly meñ bniladzy Dios. 43 Ndaly kpidz kwlës Pedre lidzy tu xaa nii xkuutsy kidy nii pcholë Simoñ nii no leñ kyedzy ko.

10

Lëë Pedre chi lidzy Cornelio

1 Leñ kyedzy Cesarea kwyo tu xaa nii pcholë Cornelio. Xñabey xaa lo tu kyoow soldad nii sëëd nëz Italia. 2 Buen xaa ni xtsyeb xaa Dios kchë meñ lidzy

xaa. Nroob tumi xtee xaa par kuñ xaa meñ Israel yudar, ni tugak chutiitsni
xaa Dios. 3 Lëë tu wtse, siik las tres, lëë tu xangly Dios byaklo lo xaa aan nyë
kon xaa nii lëë angly ko kwsëëb laañee sob xaa chëb:
—¡Cornelio!
4 Ptsyeb Cornelio buy lo angly, per lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe nëël?
Tsigo lëë angly chëb:
—Lëë Dios biñ xtiitsoo ni lëë xaa kon kchë nii no kteedyoo par kuñoo yudar
meñ nii no lyaadzy. 5 Kon cho pxaal leñ kyedzy Jope tsitsyetsy Simoñ, xaa nii
xñee gak meñ Pedre. 6 Lidzy stu Simoñ nii xkuutsy kidy nii sob lidzy kexka
chu nistoo xkwës xaa.
7 Tsiñee lëë angly nii kwnee lo Cornelio bi, lëë Cornelio kwtsyetsy chop xaa
nii xkyë tsiiñ lo xaa ni lëë xaa kwtsyetsy tu xsoldad xaa nii xniladzy xtiits
Dios. 8 Loxsye bitiits Cornelio kchë nii ptsyool xaa, lëë xaa pxaal xmos xaa
Jope.
9 Lëë byaani lyu, tsel xwe ngbidz lëë Pedre kwyëp kik yu par kutiitsni xaa
Dios. Lëë gaa xaa nii pxaal Cornelio mer ktsiñ Jope. 10 Kwlaañ Pedre aan
kokladzy xaa nyaw xaa, per mentre lëë siily noyaklo, lëë xaa kwneexkaal
11 nii lëë kpaa byaly, aan lëë tublë sinak ladx mant ngol sëëd sëëb nxituusy
ksa tap skiñ ladx ko. 12 Lo ladx ko kë kchëlo ma nii no lo kislyu, sinak ma nii
sob tap niy, ni mëël, ni kchë ma nii sob xikw. 13 Tsigo lëë Pedre biñ tsiy tu xaa
nii chëb:
—Pedre, kuso, beety kchë ma gue aan taw ma.
14 Per lëë Pedre kwëb chëb:
—Chilodyo, por wi ma nii xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo nii mbañaa karty
kawaa ma nii nonguialdy ktyaaw.
15 Lëë tsiy xaa go kwnee stub chëb:
—Kñeedyoo nii chilody kaawoo nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.
16 Tson vuelt biñ xaa tsiy xaa go, axte tsigolye lëë ladx ko byëp kpaa stub.
17 Lëë Pedre no kyalnë dyon xa kyeñ xaa kchë nii kwnee Dios lo xaa lo mgaal
go, tsi lëë xaa nii pxaal Cornelio ptsiñ chu puert xñabtiits dyon pa nak lidzy
Simoñ. 18 Nguiedzy kwnabtiits xaa dyon pe siko xkwës tu xaa nii lë Simoñ nii
xñee meñ Pedre. 19 Aan como lëë Pedre bii no kyalnë nii dyon xa kyeñ xaa
kchë nii chëb Dios lo xaa lo mgaal go, lëë Kyalbini Ntson chëb lo xaa:
—Buy gaanoo, tson meñ xyub lii. 20 Kuso, byety aan kunal meñ gue. Jkañdy
kikoo, por naa pxal meñ gue.
21 Tsigo lëë Pedre byety aan lëë xaa chëb lo xaa nii pxaal Cornelio:
—Naa nak xaa nii xyub to. ¿Pe cos tsiiñ sëëd to?
22 Lëë xaa nii pxaal Cornelio kwëb chëb:
—Xmandad Cornelio syoop noo. Tu xaa nii xñabey lo tu kyoow soldad nak
xaa. Buen xaa, xtsyeb xaa Dios, ni kchë meñ Israel xle lo xaa. Lëë tu xangly
Dios chëb nii no kwetsy xaa lii par tsil lidzy xaa tsiin jkëëtyag xaa kchë nii
këëboo.
23 Tsigo lëë Pedre pteedy xaa nëz leñ yu, aan lëë xaa ptseñ ksa xaa kyool
go. Lëë byaani lyu, lëë Pedre sinal ksa bla xaa nii xniladzy xtiits Dios nii no
leñ kyedzy Jope.
24 Lëë byaani stu lyu lëë xaa ptsiñ Cesarea. Lëë gaa Cornelio tse nche mbës
ksa meñ lidzy ni xamigw xaa nii kwtsyetsy xaa. 25 Tsi lëë Pedre ptsiñ chu yu,
lëë Cornelio pchoo kuktsiilnëz xaa aan lëë Cornelio psoxib lo xaa sinak nii
nyak xaa tu xaa non. 26 Per lëë Pedre bliso xaa chëb:
—Kusoli, por sinakakaa nakoo.

27 Aan mentre lëë xaa bii sinee, lëë Pedre kwsëëb leñ yu aan lëë xaa kon nii
singootyee ndaly meñ tse nche mbës. 28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nan buen do gon nii chilody ktsiil lsa tu meñ Israel meñ sit o sëëb kaa
xaa leñ lidzy tu meñ sit. Per lëë Dios bluuy lon lo tu mgaal nii nody nii
kpixladzyaa meñ sit. 29 Por ngo, siñee kwtsyetsy to naa, lëën syely. Blyëëdyaa.
Ni tu pe chëptyaa. Lëë nina na busy, chakladzyaa kaknanaa penak kwtsyetsy
to naa.
30 Tsigo lëë Cornelio kwëb chëb:
—Natse chako tap kpidz, misme wor re gak lëën so leñ lidzyaa nu, cholaa
lay nii chak lo Dios wor wtse aan lëëtyee gaa tse go tawdyaa par kuuñ ksakaa
Dios, tsiñee lëë tu xaa nii nakw tu ladx nii xpibëly byaklo lon. 31 Aan lëë xaa në
lon: Cornelio, lëë Dios gon biñ xlayoo ni lëë xaa kon kchë nii no kteedyoo par
kuñoo yudar meñ nii no lyaadzy. 32 Lëë nana busy kwnabey nii kaktsyetsy
Simoñ, xaa nii xñee gak meñ Pedre. Lëë xaa so leñ kyedzy Jope. Lidzy stu
Simoñ nii xkuutsy kidy nii sob lidzy kexka chu nistoo xkwës xaa. 33 Por ngo
nii blyëëdyaa lëën pxal xaa nii biid kyub lii, aan buen nii sëëdoo. Lëë na chan
Dios nii lëë noo nche nu par jkëëtyag noo kchë nii pxaal Dioosoo sëëdneel loo
noo.

Kchë nii kwnee Pedre lidzy Cornelio

34 Tsigo lëë Pedre bislo kwnee chëb:
—Na si nagon, lëën xyeñ nii nli lëdy wi Dios xsee chan meñ, 35 sink kchë
meñ nii xsal xaa ni chuuñtsyey nii xñabey xaa, kchë meñ go xyo styoo xaa.
36 Lëë Dios kwnee lo meñ Israel nii lëë Jesucrist kiidni tiits nii kchoobladzy
styoo meñ. Lëë Jesucrist nak xaa nii xñabey kchë lo meñ. 37 Nan do gon
pe cos kok tyub xtañ meñ Israel. Galilea bislow, loxsye kwnee Juan nii
no nii chobnis meñ. 38 Ni nan gaa to xa kwle Dios Jesús Nazaret ni xa
kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo xaa. Aan lëë Dios ptee kyalwnabey lo xaa
parñee kuñ xaa kyalbuen ni kuuñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksí xaatox
lo kyalkits. Kchë ngo beeñtsyey xaa porñee chop xaa Dios nak. 39 Lëë noo
chutiits kchë nii ptyon noo beeñtsyey Jesús leñ kyedzy Jerusalén ni tyub xtañ
meñ Israel. Loxsye ngo lëë meñ beety xaa, pkëë meñ xaa lo crusy. 40 Per tse
nii kwloxo tson kpidz lëë Dios beeñ kpañ xaa, aan lëë xaa byaklo loo noo.
41 Byaklody xaa kchë lo meñ, sink xaktyee kchë noo siñee kwlel Dioos noo,
ptyon noo xaa par kutiits noo nii nli pañ xaa. Ptyaaw noo ni ptyow noo ksa
noo xaa loxsye pañ xaa. 42 Aan lëë xaa pxaal lëë noo kñee noo lo meñ nii lëë
Dios pso xaa par kñabey xaa lo meñ kuty ni lo meñ mbañ. 43 Ni kwneel gaa
kchësy profet cho nak Jesús, ni kwneel gaa xaa nii kchësy meñ nii kniladzy
xtiits Jesús kpily xtol.

Lëë Kyalbini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ sit

44 Lëë Pedre bii nonee, tsiñee lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo kchësy
meñ nii nche jkëëtyag nii xñee xaa. 45 Aan lëë meñ Israel nii xniladzy nii kwey
ksa Pedre psee kon nii wi leñ styoo meñ sit blaa Dios kwsëëb Kyalbini Ntson,
46 porñee biñ xaa nii lëë kchë meñ go xñee xaatke ntson Dios con stu clasy
tiitsë. 47 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Pe no gaa dyon cho jka nis par chobnis kchë meñ re, por misme Kyalbini
Ntson nii kwsëëb leñ styoo no kwsëëb leñ styoo kchë meñ re?
48 Aan lëë xaa kwnabey kwchobnis meñ go con xtiitspey Jesucrist. Loxsye
ngo lëë kchë meñ go kwnab nii kwës Pedre bla kpidz.

11

Lëë Pedre chikni tiits lo meñ nii xniladzy nii no Jerusalén

1 Lëë apostle ni kchë meñ nii xniladzy nii no tyub xtañ meñ Israel biñ nii
lëë bla meñ sit bniladzy xtiits Dios. 2 Per tsiñee lëë Pedre ptsiñ Jerusalén, lëë
bla meñ Israel kwneenë Pedre, 3 chëb xaa:
—¿Penak nii kusëëboo lidzy meñ sit, ni tawnil kchë meñ go?
4 Tsigo lëë Pedre bislo bitiits xa kwey xaa lidzy Cornelio, lëë xaa chëb:
5 —Leñ kyedzy Jope son, aan tsiñee lëën noyutiitsni Dios, lëë tu mgaal
kwtedy lon, aan lëën kon tublë ladx mant ngol nii sëëdsëëb kpaa nxituusy
ksa tap skiño aan lëëw byab axte laañee son. 6 Tsiñee lëën big kex par kuy
nyëën dyon pe cos kë lo ladx ko, lëën kon kchëlo ma nii sob tap niy, kchëlo ma
tox, ni kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii sob xikw. 7 Aan lëën biñ tsiy tu xaa nii
në lon: “Pedre, kuso, beety ma gue aan taw ma.” 8 Per lëën chëp: “Chilodyo,
por wi ma nii xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo nii mbañaa karty kawaa ma nii
nonguialdy ktyaaw.” 9 Tsigo lëë tsiy xaa nii sëëd kpaa në lon stub: “Kñeedyoo
nii chilody kaawoo nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.” 10 Tson vuelt biñaa tsiy
xaa go. Loxsye ngo lëë ladx ko byëp kpaa stub. 11 Wor go kazh lëë tson xaa
kwlañ lidzy xaa nii kwlësaa. Cesarea pchoo xaa biid kyub xaa naa. 12 Aan lëë
Kyalbini Ntson në lon: “Kunal, jkañdy kikoo.” Wi ksa xoop xaa re kwsënal
naa, ksa noo psyëëb leñ lidzy tu xaa 13 nii bitiits loo noo xa byaklo tu angly
chilidzy xaa chëb: “Pxaal meñ leñ kyedzy Jope tsitsyetsy Simoñ, xaa nii xñee
gak meñ Pedre. 14 Aan lëë Pedre kñë xa telaal ni xa telaa meñ liidzyoo lo tol.”
15 Tsiñee lëën bislo xñen, lëë Kyalbini Ntson nii klootyee kwsëëb leñ styoo
no kwsëëbak leñ styoo meñ go. 16 Tsigo lëën psaladzy xtiits Jesús tsiñee chëb
xaa: “Nli nii lëë Juan pchoobnis con nis sye, per lëë do chobnis con Kyalbini
Ntson.” 17 Por ngo, deelñee wi lo meñ sit ko pteedy Dios xKyalbini Ntson, ¿cho
nakaa parñee jkaan Dios? Por singo gak bneetsy xaa Kyalbini Ntson lo no.
18 Tsiñee lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Jerusalén lox biñ ngo,
kwneedre xaa, sink lëë xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:
—¡Wi meñ sit tsigo busy kteelaa Dios lo tol ni wi meñ sit jkaa kyalmbañ nii
xnitylody!

Meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios

19 Loxsye kuty Xteb, ndaly kyalnë nii kwtedy kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, aan no meñ go pxooñ ptsiñ axte Fenicia, Chipre ni Antioquía. Nonstyee
lo meñ Israel kwnee meñ go cho nak Jesús. 20 Per lëë bla xaa Chipre ni xaa
Cirene nii xniladzy xtiits Dios ptsiñ leñ kyedzy Antioquía aan wi lo meñ sit
kwnee xaa cho nak Jesús. 21 Lëë Dios kokni xaa, aan ndaly meñ go ptikche
styoo lo Dios aan lëë meñ go bniladzy xtiits Dios. 22 Tsiñee lëëw biñ meñ nii
xniladzy nii no Jerusalén, lëë xaa pxaal Bernabé kyedzy Antioquía. 23 Tsiñee
lëë Bernabé ptsiñ, ble xaa kon xaa xkyalnsaak Dios aan lëë xaa kwnab nii
ksaandy meñ go xtiits Dios. 24 Tu xaa buen nak Bernabé. Nyoo no Kyalbini
Ntson leñ styoo xaa ni nyoo nii tyub styoo xaa xniladzy xaa xtiits Dios. Aan
ndaly meñ go big lo Dios.
25 Loxsye ngo lëë Bernabé si Tarso sikyub Saulo. Aan tsi lëë xaa ptsil xaa,
lëë xaa kuni xaa Antioquía. 26 Nder tu iz kwlës xaa lo meñ Antioquía nii
xniladzy xtiits Dios aan ndaly meñ beeñ kseedy xaa. Lëë meñ Antioquía
klootyee kwnee lo meñ nii no xlad Jesús Cristiañ.
27 Leñ tse go lëë bla profet pchoo Jerusalén kwey Antioquía. 28 Lëë tu profet
nii pcholë Agabo kusoli lady meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan por Kyalbini

Ntson lëë xaa kwnee nii lëë kpiñ kiid tyub lo kislyu, aan nli gaa lëë kpiñ go
biid iz nii kwnabey Claudio. 29 Tsigo lëë meñ Antioquía nii xniladzy xtiits
Dios kwnee dyon xa kuñ xaa yudar meñ nii xniladzy nii no Judea. 30 Aan
lëë xaa ptop nii pchilootyee lo xaa par kxaal xaaw lo kchë xaa kol nii xñabey
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no tyub Judea. Lëë Saulo ni Bernabé kuni
kchë nii ptop meñ go.

12

Lëë Pedre no skiib

1 Leñ tse go lëë rey Herodes bislo psaksi bla meñ nii xniladzy xtiits Dios.
2 Lëë xaa pxaal soldad kukyeety betsy Juan nii pcholë Jacob con spad, 3 aan
como kon xaa nii byo kchë ngo styoo meñ Israel, lëë xaa kwnabey pkaa wi
Pedre. Kchë ngo beeñtsyey xaa leñ tse nii chak lni nii xtyaaw kyaxtily nii
xkyëdy levadur. 4 Loxsye pkaa Pedre, lëë Herodes kwloo xaa skiib, aan tap
tiiy soldad kwënap xaa, tap kaa soldad tu tiiy. Nladzy Herodes kwii xaa Pedre
loxsye te paskw parñee kñab meñ kyedzy kety Pedre. 5 Per nikxe nii tsiitsy
kwyo Pedre skiib, tugak kwnab meñ nii nak ksa xaa nii kakni Dios xaa.

Lëë Dios xkwii Pedre skiib

6 Kyool nii kxe kwii Herodes Pedre par kñab meñ kyedzy kety Pedre. Lëë
Pedre nixyesy leñ skiib nxituusy ña xaa con chop lë caden. Nix kaa tuga
soldad kwi xaa, ni lëë stubla gaa soldad nche nap chu skiib, 7 tsiñee lëë tu
xangly Dios ptsiñ, aan lëë tu bini ngol kwë leñ skiib. Lëë angly pteexug kwi
Pedre par kna Pedre, aan lëë angly chëb:

—Sinusy kuxche.

Tsigo lëë caden nii nxituu ña Pedre byak, 8 aan lëë angly chëb:

—Kokw xaboo ni pkëëniy laboo.

Loxsye beeñtsyey Pedre nii kwnabey angly, lëë angly chëb:

—Pix xkaxkeemoo aan tënal naa.

9 Lëë Pedre sinal xitsy angly, nandy xaa dyon pe nli nii chop xaa angly si
ote nlidyo yak. Soot xaa nii lo mgaal chan xaa kchë ngo. 10 Per klo lo tub
tiiy soldad nii nche nap kwtedy xaa. Loxsye ngo lëë xaa kwtedy lo stub tiiy
soldad nii nche nap stub lugar. Aan tsiñee lëë xaa ptsiñ chu puert kiib ngol
nii kë chu nëz, lëë puert ko byaly xaly aan lëë xaa pchoo. Loxsye kwsë xaa
xisy wiñ, lëë angly psaan xaa. 11 Axte tsigolye lëë Pedre byaabini aan lëë xaa
chëb:

—Na si nagon, chanaa nii nli lëë Dios pxaal xangly biidlii naa ña Herodes
ni biid kteelaa naa lo kchë nii kokladzy meñ Israel nyuñ xaa naa.

12 Ngo nladzy Pedre lëë xaa si lidzy Mariy, xñaa Juan, xaa nii kwnee gak
meñ Marcos. Ndaly meñ pkaal lsa siko par kutiitsni meñ Dios. 13 Tsiñee lëë
xaa pseetsy chu puert nii kë nëz chu nëz, lëë tu kwnaa nii tugak xkyë tsiiñ nii
pcholë Rode kukuy dyon chow. 14 Tsiñee lëë me byuumbey tsiy Pedre, pxaldy
me chu puert, sink lo kyalwle go lëë me bikche sey me leñ yu stub, sikni me
tiits nii lëë Pedre so chu puert.

15 Per lëë meñ nii ncheno leñ yu chëb lo me:

—¡Chak wetyoo!

Per tugak ndip xtiits me nii nli lëë xaaw. Lëë kchë meñ go chëb:

—Lëdy xaaw, buty xangly xaaw.

16 Lëë Pedre gaa tugak no kseetsy chu puert. Aan tsiñee lëë meñ pxaly chu
puert, psee meñ kon meñ nii nli lëë xaaw. 17 Per lëë xaa kwloo señ con ña xaa
parñee kwetse meñ, aan lëë xaa bitiits xa kulii Dios xaa skiib, ni lëë xaa chëb:

—Kol kutiits nrii lo Jacob ni lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.

Loxsye ngo lëë xaa pchoo, lëë xaa si stub lugar.
18 Tsiñee lëë lyu byaani, xyeñdy soldad dyon xa kuñ xaa, porñee nandy xaa
pe kok Pedre. 19 Lëë Herodes kwnabey kok wyub Pedre, aan como ptsildy
xaa xaa, lëë xaa kwtsyetsy xaa nii kwënap chu skiib aan lëë xaa kwnabey
kuty xaa. Loxsye ngo lëë Herodes pchoo Judea, lëë xaa si Cesarea.

Xkyalkuty Herodes

20 Leñ tse go lëë Herodes xlëë lo meñ Tiro ni Sidón, per lëë chop kyedzy ko
kwnee dyon xa tsinee xaa lo Herodes. Tsigo lëë xaa byub mod kwnee xaa lo
Blasto, tu xaa nii tugak so kex lo rey Herodes. Lëë Blasto kwnee lo Herodes
parñee klëëdre xaa lo chop kyedzy ko, porñee tañ nii xñabey Herodes xchoo
nii xtyaaw xtañ meñ Tiro ni meñ Sidón. 21 Lëë Herodes kwle tu tse nii tsinee
chop kyedzy ko lo xaa. Aan tsi lëë tse go kol, lëë Herodes kokw xab lni ni lëë
xaa kwsob lo xyakxily xaa leñ yulyey aan lëë xaa bislo kwnee xaa lo meñ go.
22 Tsi lëë meñ go biñ tsiy xaa, lëë meñ go bislo kwchuptsyë xñee:
—¡Lëdre xaa lo kislyu ngue nonee, sink tu dioslew!
23 Wor go kazh lëë tu xangly Dios beeñ ksaknë Herodes aan lëë msyog
beety xaa porñee beeñ ksakty xaa Dios.
24 Lëë meñ nii pkëëtyag ni bniladzy xtiits Dios ptyalyre.
25 Tsiñee lëë Bernabé ni Saulo byal xtsiiñ, lëë xaa bi Jerusalén, aan lëë xaa
biy Juan, xaa nii xñee gak meñ Marcos.

13

Lëë Saulo ni Bernabé chislo lo tsiiñ nii pteedy Dios lo xaa

1 Kwyo profet ni maestre lady meñ Antioquía nii bniladzy xtiits Dios. Lëë
lë xaa nrii: Bernabé, Simoñ (Yeesy kwnee meñ lo Simoñ), Lucio xaa Cirene,
Manaén (xaa nii kwroob tusyke chop Herodes, xaa nii kwnabey Galilea) ni
Saulo. 2 Lëë tu tse, lëë meñ ncheyutiitsni Dios ni tawdy meñ go par kuuñ ksak
meñ go Dios. Lëë Kyalbini Ntson chëb:
—Kol kwixaa Bernabé ni Saulo par kuuñtsyey xaa tu tsiiñ nii ktedyaa.
3 Loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëë xaa
pxob ña xaa kik Saulo ni Bernabé aan lëë xaa psonëz xaa.

Lëë Saulo ni Bernabé xtsiñ Chipre

4 Lëë Kyalbini Ntson pxaal Bernabé ni Saulo kyedzy nii lë Seleucia aan siko
lëë xaa kwyo barkw par tsi xaa Chipre. 5 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy nii lë
Salamina nii nche Chipre, lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios leñ xiktoo meñ
Israel. Wi Juan kunal kuñ xaa yudar. 6 Aan lëë xaa kwte tyub lo kislyu wiñ go
ptsiñ xaa axte Pafos. Siko lëë xaa kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Barjesús nii
nak bruj. Tu wnee xuuy nak xaa, xñee xaa nii xtiits Dios xñee xaa. 7 Lëë bruj
ko kok xamigw xtisy Chipre nii pcholë Sergio Paulo. Tu xaa nyaani kok xtisy
ko, lëë xaa kwnabey koktsyetsy Bernabé ni Saulo, parñee jkëëtyag xaa xtiits
Dios. 8 Per lëë bruj Barjesús, xaa nii pcholë gak Elimas, kokladzy nsyonlë
parñee nilasty xtisy xtiits Dios. 9 Tsigo lëë Saulo, xaa nii pcholë gak Pable, buy
lo bruj ko, nyoo nii no Kyalbini Ntson leñ styoo Saulo, 10 aan lëë xaa chëb:
—¡Sinak xaatox nakoo! ¡Ngo nii xñee xuuyoo ni ngo nii xyody cos buen
styool! ¿Penak nii tugak sonlël lo xnëz tubli Dios? 11 Lëë na lëë Dios ksaksi
lii. Lëël kyaan ciegw aan ndaly kpidz kchilody kanoo lo xbini ngbidz.
Wor go kazh lëë bruj ko byaan ciegw, aan lëë xaa byub dyon cho señ ña xaa
porñee chandy xaa. 12 Tsiñee lëë xtisy kon kchë ngo, lëë xaa bniladzy xtiits
Dios, aan psee xaa biñ xaa xtiits Dios.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ kyedzy Antioquía nii ngab Pisidia

13 Lëë Pable byo barkw chu nis Pafos ksa xcombañer par tsi xaa Perge,
tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Panfilia. Per lëë Juan pchoxso lo xaa, aan
lëë Juan sey Jerusalén. 14 Loxsye kwte xaa Perge, lëë xaa ptsiñ Antioquía, tu
kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Pisidia. Lëë tsi lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo
tsiiñ kol, lëë xaa kwsëëb ktoo aan lëë xaa kwsob. 15 Loxsye pkab libre ley ni
libre nii pkëë profet, lëë xaa nii xñabey leñ ktoo chëb lo xaa:

—Beetsy, deelñee chakladzy to kñee do choplan xtiits to lo meñ, schilo kñee
dow nina.

16 Tsigo lëë Pable kuso, aan lëë xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse
meñ, chëb xaa:

—Kol kono, meñ Israel, ni kchësy to siñee xtsyeb to Dios: 17 Lëë xDios
meñ Israel kwle pxusykoltoo no ni lëë Dios beeñ ktyaly xaa axte kok xaa tu
kyedzy ngol worñee bii ncheno xaa Egipto. Siko kok xaa meñ sit. Loxsye
ngo por xkyalwnabey Dios lëë xaa pchoo tañ go. 18 Choow iz pxekw Dios lo
pxusykoltoo no tañ pidzy nii kwtedy xaa, 19 ni lëë xaa bnitylo kadzy kyedzy
ngol nii nche nëz tañ nii lë Canaán par ktee xaa xilyu meñ go lo pxusykoltoo
no. 20 Tap kyoow grol iz kwë pxusykoltoo no singo. Loxsye ngo lëë Dios pso
juesy kwnabey lo pxusykoltoo no. Lëë profet Samuel kok lultime juesy.

21 'Loxsye ngo lëë pxusykoltoo no kwnab tu rey lo profet Samuel, aan
lëë Dios pso Saúl xiñ Cis nii sëëd lo xtiiy Benjamín kok rey. Choow iz
kwnabey Saúl lo pxusykoltoo no. 22 Lëë Dios kwlii Saúl, aan lëë xaa pso David
kok David rey, chëb xaa: "Lëë David xiñ Isaí nak tu xaa nii xyo styoon ni
suuñtsyey xaa kchë nii chakladzyaa." 23 Lo xtiiy David sëëd Jesús, xaa nii
pxaal Dios biid kteelaa meñ Israel, sinak nii psaanle Dios tiits. 24 Klo Juan
biid lo xaa. Lëë Juan bluuy xtiits Dios kchë lo meñ Israel, xñee Juan nii no
nii ktikche meñ styoo lo Dios ni chobnis meñ. 25 Aan tsiñee lëë xtse Juan mer
ksa, lëë Juan chëb: "Lëdy naa nak xaa nii nladzy to nii nakaa. Per skere sëëd
tu xaa nii mastre non lon, por naa ni parñee kliityaa lab xaa xkiiñdyaa."

26 'Kol kono gaanoo, beetsy, kchësy to siñee sëëd to lo xtiiy Abraham ni
kchësy to siñee xtsyeb to Dios. Lëë Dios pxaal tiits re lo no parñee kñë xaa
xa telaa no. 27 Koknandy meñ nii no Jerusalén ni koknandy xaa xñabey cho
kok Jesús. Ni byeñdy xaa kchë kitsy nii pkëë profet nii xkab leñ ktoo ksatyee
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. Por ngo lëë xaa beeñ cumplir nii pkëë profet
tsi lëë xaa beety Jesús. 28 Aan nikxe gaa ni tu pe beeñtsyeydy Jesús par kety
xaa, lëë meñ kwnab lo Pilat kuty xaa. 29 Tsiñee lëë Jesús lox kwtedy kchë nii
kë leñ xkitsy Dios nii no tedy xaa, lëë meñ blity xaa lo crusy aan lëë meñ
pkeetsy xaa. 30 Per lëë Dios beeñ kpañ xaa. 31 Aan ndaly kpidz byaklo Jesús
lo kchë meñ nii kwënsë ksa xaa tyub Galilea ni Jerusalén, aan lëë kchë meñ
go chutiitso lo meñ nina.

32 'Por ngo nii lëë noo xñee tiits ntson nii psaan Dios lo pxusykoltoo no lo do.
33 Lëë noo syoopnii xtiits Dios lo do. Kchë nii byaan Dios tiits ksa pxusykoltoo
no, lëëw beeñ xaa cumplir lo no nii nak no xiñ pxusykoltoo no. Lëë xaa beeñ
kpañ Jesús sinak nii kë leñ salmo dos nii xñee sinrii: "Lii nak xiñaa. Naa
bnetsy kyalmbañ lool natse." 34 Kwneel Dios nii lëë xaa kuuñ kpañ Jesús
parñee kpikchedre kety Jesús. Leñ kitsy nii kë xtiits xaa chëb xaa sinrii: "Lëën
kne kchë kyalnsaak nii chëpaa lo David lool." 35 Por ngo leñ kitsyak nii kë
salmos xñee: "Klaadyoo kyodz xcuerp xaa nii xsoob xtiitsoo." 36 Ni nan gaa
to xa beeñtsyey David kchë nii kwnabey Dios xtiemp xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kuty sinak nii kuty kchë pxusykoltoo xaa aan lëë xcuerp xaa byodz. 37 Per

byosty xcuerp Jesús, xaa nii beeñ kpañ Dios. 38-39 Por ngo, beetsy, lëë noo
syoopnee lo do nii lëë Jesús nak xaa nii xteelaa meñ lo tol. Por kchë tol nii
pchilody xley Moisés ntsily, lëë Jesús xtsilyo, deelñee kniladzy to xtiits xaa.
40 Kol kap cuent, toontlaa ktsyool do nii pkëë profet leñ xkitsy Dios tsiñee
chëb xaa:
41 Kol kono gaanoo kchësy to siñee xidzyni do xtiits Dios, kol ktsyeb aan kol
kety,
porque naa nii nakaa Dios, lëën kuuñtsyey tu cos nii iip knilasty to, nikxe cho
kutiitso lo do.
42 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé pchoo ktoo, lëë meñ chëb nii kpikche xaa
stub par kñeere xaa kchë ngo stu tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. 43 Ndaly meñ
Israel ni ndaly meñ sit nii kwsëëb xlad meñ Israel kunal Pable ni Bernabé tsi
lëë ktoo kwlox. Aan lëë Pable ni Bernabé kwnab nii ksaandy kchë meñ go
xtiitsli Dios.
44 Lëë ptsiilo xmal, tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, ndaly meñ kyedzy
ptyop par jkëëtyag meñ xtiits Dios. 45 Per tsiñee lëë meñ Israel kon nii
singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa blëë aan lëë xaa kwlootsyetsy Pable.
46 Per ptsyebty Pable ni Bernabé. Lëë xaa kwnee, chëb xaa:
—No nii klo lo do kluuy noo xtiits Dios nii nak to meñ Israel, per como
xsaldy tow, ni soot to nii chigaldy jkaa do tu kyalmbañ nii nitylody, lëë noo
kyoneew lo meñ sit. 47 Por singo kwnabey Dios lëë noo, në xaa:
Lëën pso lii sinak tu bini, parñee ksaaniil kchë lo meñ nii nche lo kislyu,
ni lëën pso lii parñee tsineel xa telaa meñ nii nche tyub lo kislyu lo tol.
48 Tsiñee lëë meñ sit biñ ngo, ble xaa, xñee xaa xaatke ntson Dios, aan lëë
xaa nii nonguial le jkaa kyalmbañ nii nitylody bniladzy xtiits Dios. 49 Por ngo
ndaly meñ pkëëtyag xtiits Dios tyub tañ go. 50 Per lëë meñ Israel kwlootiits bla
kwnaa rikw nii tugak chi ktoo ni bla xaa non nii no kyedzy ko parñee ktilyni
xaa Pable ni Bernabé tsiin kchoo xaa tañ go. 51 Tsigo lëë Pable ni Bernabé
kwtsib yuti nii xña niy xaa parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ, aan loxsye ngo
lëë xaa si stu kyedzy nii lë Iconio. 52 Per pe pseedy kchë meñ nii bniladzy
xtiits Dios. Tugak ble meñ go ni nyoo gaa nii no Kyalbini Ntson leñ styoo
kchë meñ go.

14

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ leñ kyedzy Iconio

1 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé ptsiñ leñ kyedzy Iconio lëë xaa kwsëëb leñ
xiktoo meñ Israel chop xaa, aan lëë xaa bislo kwnee xaa xtiits Dios, aan ndaly
meñ Israel ni meñ sit bniladzy xtiits Dios. 2 Per lëë meñ Israel nii koklasty
niladzy xtiits Dios pkiily meñ sit parñee ktilyni xaa kchë meñ nii bniladzy.
3 Por ngo mastre xtse kwlës apostle leñ kyedzy ko. Nder confians bluuy xaa
xtiits Dios, ni lëë Dios kaa bluuy lo meñ nii nli xtiits Dios xñee xaa, porñee ptee
Dios tiits beeñtsyey xaa kyalntson. 4 Per lëë meñ kyedzy ko kok chop tiiy. Grol
meñ pchoo xfavor meñ Israel, lëë stu grol meñ pchoo xfavor apostle. 5 Tsigo
lëë meñ Israel ni meñ sit bitiits ksa xaa xñabey parñee ksaksi xaa ni kuty xaa
apostle lo kyo. 6 Per tsiñee lëë Pable ni Bernabé byeño, lëë xaa pxooñ, lëë xaa
si nëz Listra ni Derbe. Chop kyedzy ko ngab Licaonia. 7 Wi tañ go bluuy xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

Lëë meñ xtee kyo Pable leñ kyedzy Listra

8 Leñ kyedzy Listra kwyo tu xaa nii chilody së. Destye nii koly xaa ndaandy
niy xaa, aan lo nii mbañ xaa karty së xaa. 9 Lëë xaa sob jkëëtyag nii xñee Pable

aan tsi lëë Pable buy lo xaa byeñ Pable nii xniladzy xaa nii schilo kuuñ kyak Dios xaa. 10 Tsigo nguiedzy kwnee Pable, chëb Pable lo xaa:
—Kuso, beeñ tubli niyoo.
Aan lëë xaa nii xsyëdy ko kwyasklaa, lëë xaa kwsoli aan lëë xaa bislo kwsë xaa. 11 Tsiñee lëë meñ kon nii beeñtsyey Pable, lëë meñ bislo chuptsyë xñee con tiitsë Licaonia:
—¡Lëë dios byety kpaa sëëd kan lëë no! ¡Nyaa xaa si nyaa meñ!
12 Xñee meñ nii lëë Bernabé nak dios nii lë Zeus aan lëë Pable kwnee meñ dios Hermes, porñee lëë Pable nak xaa nii xñee. 13 Ni lëë pxosy nii xkyënap xiktoo dios Zeus nii sob chu kyedzy biidni yosy ni tukyoo chu puert ktoo par kokon xaa ma lo Pable ni lo Bernabé kchë xaa meñ. 14 Per tsiñee lëë Bernabé ni Pable byeñ kchë nii noyuuñtsyey meñ, lëë xaa pchos xab xaa parñee kyeñ meñ nii xyody nii noyuuñtsyey meñ styoo xaa, aan lëë xaa kwsëëb lady meñ xñee xaa:
15 —¡Kol kono! ¿Penak nii chuuñtsyey do singue? Sinakak to nak noo, lëdy dioos noo. Lëë noo syoop kluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo do. Kol ksaan kchë ximdyo do par kniladzy to Dios mbañ nii psaa kpaa ni kislyu ni nistoo ni kchësy cos nii no lo kislyu. 16 Kwyo tu tiemp nii lëë Dios blaa beeñtsyey meñ nii kwlaañtyee styoo meñ. 17 Per psaandy xaa meñ, sink tugak kokni xaa meñ, aan por kchë xkyalnsaak xaa lëë xaa bluuy nii buen xaa. Por lëë xaa xaal kyo parñee kak xkwaa do ni lëë xaa xnee nii kaw do parñee kle do.
18 Aan nikxe chëb xaa kchë ngo, neñ beeñ xaa gan nii beejty meñ yosy par kokon meñ ma lo xaa.
19 Lëëtyee gaa leñ tse go lëë bla xaa Israel nii no Antioquía ni Iconio ptsiñ, aan lëë xaa pkiily meñ Listra par kteekyo xaa Pable. Lëë xaa pteekyo Pable ni lëë xaa kwtopxax Pable, kukchon xaa Pable tublad chu kyedzy, nladzy xaa nii kuty Pable. 20 Per tsiñee lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyop kyako Pable, lëë xaa kuxche aan lëë xaa byo leñ kyedzy stub. Lëë byaani lyu, lëë xaa si kyedzy nii lë Derbe chop xaa Bernabé.
21 Lëë xaa bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ Derbe, aan ndaly meñ kyedzy ko bniladzy. Loxsye ngo lëë xaa bikche sey xaa nëz Listra ni Iconio ni Antioquía stub. 22 Kchë kyedzy nii ptedy xaa pchoobladzy xaa styoo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, xñee xaa nii no nii tugak kniladzy meñ, ni xñee xaa nii parñee syëëb no laañee xñabey Dios no nii tyeedy no ndaly lo kyalnë. 23 Ksa kyedzy nii ptedy xaa pso xaa xaa kol nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Aan loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëë xaa kwnab nii kakni Dios ksa xaa kol nii pso xaa.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ Antioquía stub

24 Kwte xaa nëz Pisidia par ktsiñ xaa xtañ meñ Panfilia. 25 Loxsye bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús leñ kyedzy Perge, lëë xaa ptsiñ Atalia. 26 Siko lëë xaa byo barkw, lëë xaa sey kyedzy Antioquía, sikni xaa tiits lo meñ nii xniladzy nii lëë xaa byal tsiiñ nii pxaal Dios xaa. 27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Antioquía, lëë xaa ptop kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa bitiits kchë cos nii beeñtsyey Dios, ni lëë xaa bitiits xa ptee Dios tiits nii wi meñ sit kniladzy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. 28 Xtse kwlës Pable ni Bernabé lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy ko.

15

Lëë Pable ni Bernabé chi Jerusalén

1 Lëëtyee gaa leñ tse go, lëë bla xaa Judea ptsiñ Antioquía, aan lëë xaa bislo
xñee xaa lo meñ nii xniladzyle xtiits Dios: Chilody telaa do deelñee tsobeydy
to sinak nii xñabey xley Moisés. 2 Por ngo lëë Pable ni Bernabé ptilytiitsni xaa
go. Nroob kok xtily xaa, lëë byalo lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable
ni Bernabé ni stubla xaa nii xniladzy Jerusalén par tsinabtiits xaa lo apostle
ni lo kchë xaa kol dyon xa kak tily go.
3 Lëë meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios kwloonëz xaa, aan tsi lëë xaa
kwtedy xtañ meñ Fenicia ni Samaria, lëë xaa bitiits nii wi meñ sit bniladzy
xtiits Dios. Aan kchësy meñ nii biñ ngo ble.
4 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé ptsiñ Jerusalén, lëë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, ni apostle, ni kchësy xaa kol kuktsiil nëz xaa, aan lëë xaa bitiits kchë nii
beeñtsyey Dios. 5 Per lëë bla xaa fariseo nii xniladzy xtiits Dios chëb:
—No nii tsobey kchë meñ sit nii xniladzy xtiits Dios, ni no nii kuuñtsyey
meñ sit kchë nii xñabey xley Moisés.
6 Tsigo lëë apostle ni lëë xaa kol ptyop par kutiits xaa dyon xa kak tily go.
7 Loxsye kok xtse nche ktilytiits xaa, lëë Pedre kuso chëb:
—Beetsy, nan do gon nii penaadle lëë Dios kwle naa lady to par kluyaa
xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús lo meñ sit parñee wi kchë meñ go kniladzy.
8 Lëë Dios nii nan kchë nii xsya styoo no, bluuy nii wi meñ sit schilo telaa
lo xtol. Lëë xaa pteedy xKyalbini Ntson xaa lo meñ sit sinak nii bneetsyak
xaa Kyalbini Ntson lo no. 9 Lëdy wi Dios xkwe meñ. Tugak nak no lo Dios, ni
wi gaa xtol kchë meñ sit ptsily xaa porñee bniladzy meñ sit xtiits xaa. 10 Lëë
na, lëë do noyuuñ klëë Dios, porñee chakladzy to jkoy do meñ sit tu yow ni nii
pxusykoltoo no ni lëë no chilody kooy. 11 Buendy gon no kik to, por nan buen
do nii por xkyalnsaak Jesús xtyelaa no lo tol. Singo gak kaa xtyelaa kchë meñ
sit nii xniladzy.
12 Tsigo tsesy kwche xaa go, mentre lëë Pable ni Bernabé bitiits kchë
kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey xaa lady meñ sit laañee kwey xaa. 13 Tsiñee
lëë Pable ni Bernabé lox kwnee, lëë Jacob chëb:
—Beetsy, kol kon choplan xtitsaa gaanoo. 14 Lëë Pedre gon bitiits lo no nii
wi meñ sit xkëstyoo Dios. Por ngo, wi meñ sit kwle xaa. 15 Ni leñ xkitsy kaa
Dios pkëë profet sinrii:
16 Sitsiñ tse nii lëën ktop kchë meñ Israel nii ngab lo xtiiy David stub,
ni sitsiñ tse nii lëën kwek meñ go laañee kwche meñ go klo,
17 parñee kchësy meñ ktikche styoo lon,
ni parñee kchësy meñ sit nii kwlen kpig lon.
18 Lëë Dios kwnee kchë tiits re,
destye tiemp pxaal xaa xtiits xaa.
19 'Sootaa gon nii nonguialdy jkaal no meñ sit nii xniladzy xtiits Dios.
20 Lëëw comñee kxaal no tublë kitsy lo meñ sit parñee kawtre meñ sit kchë
cos nii chokon lo mdyo, ni tsonidy meñ sit stu meñ deel no tsiil meñ sit, ni
kawdy meñ sit ma nii xiyañ, ni kawdy meñ sit cheñ. 21 Ni ksatyee gaa tse nii
xiladzy meñ Israel lo tsiíñ xkab xley Moisés leñ kchë ktoo destye tyub tiemp.
22 Tsigo lëë apostle, ni lëë xaa kol ni lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
byaan tiits nii lëë xaa kwe bla xaa nii no lady xaa tsinal Pable ni Bernabé
Antioquía. Lëë xaa pso Judas, xaa nii pcholë gak Barsabás, ni lëë xaa pso
Silas. Xaa non nak chop xaa go lady meñ nii xniladzy xtiits Dios. 23 Loxsye
ngo lëë xaa pkëë tublë kitsy nii koy xaa nii tsi. Sinrii xñee leñ kitsy ko:
"Lëë noo nak apostle. Lëë noo xkëëptyux lëë do nii nak to meñ sit ksa noo
xaa kol. Kchë do siñee ncheno do Antioquía, ni Siria ni Cilicia xkëëptyuux noo

lëë do. 24 Ptsyon noo nii lëë bla xaa nii pchoo nu biid kteenë lëë do ni biid jkan kik to. Lëdy lëë noo pxaal xaa. 25 Por ngo lëë noo byaantiits kchëë noo, aan lëë noo pso bla xaa nii kiid tedy lo do ksa xaa betsy no Bernabé ni Pable. 26 Ndalyle vuelt notelaa Bernabé ni Pable kety xaa porñee xsoob xaa xtiits Jesucrist. 27 Lëë noo xaal Judas ni Silas tsiin yuub xaa kñë lo do xa nak kchë cos nii kë leñ kitsy nii xaal noo lo do. 28 Porque buen kwxaak Kyalbini Ntson ni buen kwxaak noo, nii ktsiibtre noo pe stu cos lady to, xaktyee nii precisy sye 29 nii kawdy to xpëël kchë ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy to cheñ, ni kawdy to xpëël ma nii xiyañ, ni tsonidy to stu meñ deelñee no tsiil do. Deelñee kuuñtsyeydy to kchë cos re, buen tsi do. Kakni Dios to dyon."

30 Loxsye kwloonëz apostle xaa, lëë xaa sinal Bernabé ni Saulo Antioquía. Tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa ptop kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa ptee kitsy nii sinoy xaa. 31 Aan tsiñee lëë kitsy ko lox pkab lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, kchë meñ go ble porñee pchoobladzy tiits ko styoo meñ. 32 Aan como wi Judas ni Silas xñee tiits nii xaal Dios, lëë xaa pchoobladzy kchë styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios. 33-34 Lëë kwloxo bla kpidz ngui psonëz meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa parñee kyey xaa lo meñ nii pxaal xaa. 35 Per lëë Pable ni Bernabé byaan Antioquía aan lëë xaa bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ksa xaa stubla meñ nii xniladzy.

Lëë Pable ni Bernabé xlë

36 Lëë kok xtsew, lëë Pable chëb lo Bernabé:

—Kol tsoo kchë kyedzy laañee bluuy no xtiits Dios parñee tyon no dyon xa no kchë meñ nii bniladzy.

37 Lëë Bernabé kokladzy nii wi Juan, xaa nii xñee gak meñ Marcos nyinal. 38 Per kwnëdy Pable porñee nche gak Pable ni Bernabé leñ kyedzy Panfilia, lëë xaa bikche, kunaldy xaa axte nyal tsiiñ. 39 Lëë xaa ptilytiits chop xaa, lëë byalo lëë xaa blë lsa. Lëë Bernabé kwyo tu barkw nii si nëz Chipre chop Marcos. 40 Lëë Pable gaa kwle Silas. Loxsye kwnab meñ nii xniladzy xtiits Dios por lëë xaa lo Dios, lëë xaa pchoo, 41 aan lëë xaa kwtedy nëz Siria ni nëz Cilicia xchoobladzy xaa styoo kchë meñ nii xniladzy.

16

Lëë Timoteo ni Silas chinal Pable

1 Lëë Pable ni Silas ptsiñ kyedzy nii lë Derbe. Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ stu kyedzy nii lë Listra. Siko lëë xaa kuktsiil tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii lë Timoteo. Xiñ tu kwnaa Israel nii xniladzy nak xaa, per xaa griego nak pxosy xaa. 2 Kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz Listra ni Iconio kwnee nii buen Timoteo. 3 Por ngo lëë Pable kokladzy nii wi Timoteo tsinal, aan parñee kody xaa falt lo kchë meñ Israel nii no tañ go, lëë xaa kwlobey Timoteo. Por kchë meñ go nan nii xaa griego nak pxosy Timoteo. 4 Aan kchë kyedzy nii kwtedy xaa, lëë xaa kwnee kchë nii xñabey apostle ni xaa kol nii ncheno Jerusalén nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy. 5 Singo mod ni tu meñ nii xniladzy pchosody styoo, sink tse con tse lëë meñ nii xniladzy ptyalyre.

Lëë Pable chan tu xaa Macedonia lo mgaal

6 Blaady Kyalbini Ntson nyee xaa xtiits Dios xtañ meñ Asia. Por ngo lëë xaa kwte nëz xtañ meñ Frigia ni Galacia, 7 aan lëë xaa ptsiñ axte laañee chislo xtañ meñ Misia. Siko lëë xaa kokladzy nyi xaa nëz Bitinia, per blaady xKyalbini Jesús. 8 Por ngo lëë xaa koñee kwtedy Misia, lëë xaa ptsiñ Troas. 9 Siko lëë Pable kon tu xaa Macedonia lo mgaal nii soli xñee: "Beeñ favor kwte

Macedonia par kuñoo lëë noo yudar.” 10 Siikñee lëë Pable lox kon xaa go lo
mgaal, lëë noo pxixkwaa par kyo noo Macedonia, porñee byeeñ noo nii lëë
Dios xkwetsy lëë noo parñee kluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús siko.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ Filipos

11 Lëë noo ptsyo barkw Troas, aan lëë noo syo tubli lo kislyu wiñ nii lë
Samotracia. Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Neápolis. 12 Siko pchoo
noo, lëë noo syo Filipos. Lëë meñ Roma xñabey kyedzy ko. Tu kyedzy non nii
ngab Macedonia nak Filipos. Ndaly kpidz blyëës noo kyedzy ko.
13 Lëë tsi lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kol, lëë noo pchoo leñ kyedzy,
lëë noo syo tu chu kiigwpee laañee chikutiitsni meñ Israel Dios. Lëë noo
psyoob siko, aan lëë noo bitiitsni kchë kwnaa nii ptyop. 14 Lidia lë tu kwnaa
nii pkëëtyag nii kwnee Pable. Tiatira lë xkyedzy me aan nonsyke ladx non xto
me. Lëë Dios beeñ nii bniladzy me nii kwnee Pable porñee xtsyeb me Dios.
15 Lëë me kwchobnis kchë meñ lidzy me. Loxsye ngo lëë me në loo noo:
—Nan do gon nii xniladzyaa Dios, na kol të kwës to lidzyaa.
Aan lëë me beeñ gan, blyëës no lidzy me.
16 Lëë tu vuelt, lëë noo syo laañee chutiitsni meñ Israel Dios, tsi lëë noo
ptsiil tu kwnaa nii no tu kyalbini mal nii chuñ kyalnsiñ leñ styoo. Nroob tumi
xtsiñaa me par xpixwan me porñee chuñ me kyalnsiñ. 17 Lëë me pchoonal lëë
noo, chuptsyë me xñee me:
—Xtsiiñ Dios nii sob kpaa chuuñtsyey meñ gue, ni lëë meñ gue xluuy xa
telaa do lo tol.
18 Ndaly kpidz kwë me singo, axte nii lëë me lox beeñ kyeedy Pable. Tsigo
lëë xaa bikche aan lëë xaa chëb lo kyalbini mal nii no leñ styoo me:
—Con xtiitspey Jesucrist xñen lool nii kchool leñ styoo kwnaa gue.
Aan wor go kazh lëë kyalbini mal go pchoo.
19 Per tsiñee lëë xpixwan kwnaa go byeñ nii chilodre ktsiñaa me tumi par
lëë xaa, lëë xaa kwnaasy Pable ni Silas aan lëë xaa kukso xaa lo xaa xñabey
chu yulyey. 20 Lëë xaa ptsiñni Pable ni Silas lo xtisy aan lëë xaa chëb:
—Lëë xaa Israel re noyuuñ chop kik meñ xkyedzy no, 21 ni lëë xaa re no
kluuy cos nii nonguialdy kuuñtsyeey no, porñee nak no xaa Roma.
22 Tsigo lëë meñ blëë. Por ngo lëë xtisy kwnabey pchoo xab Pable ni xab
Silas aan lëë soldad ptee xcheñ xaa. 23 Loxsye ptee xaa xcheñ xaa, lëë xaa
kwloo xaa skiib, aan lëë xaa chëb lo xaa nii xkyënap skiib nii buen buen
kyënap xaa Pable ni Silas. 24 Tsiñee lëë xaa nii xkyënap skiib biñ ngo, lëë xaa
kulo xaa axte xan skiib ni lëë xaa pxituu niy xaa lady chop lë yag.
25 Per lëë koko wrol kyool, lëë Pable ni Silas noyutiitsni Dios, ni lëë xaa
noyool lo Dios, ni lëë stubla gaa xaa nii no skiib nojkëëtyag, 26 tsiñee kolpsye
lëë tu xu bni aan lëëw beeñ kxisy kchë xcimient skiib. Aan wor go kazh lëë
kchë puert skiib byaly, ni lëë caden nii nxituu kchë meñ nii no skiib byak.
27 Tsi lëë xaa nii xkyënap skiib bna, kon xaa nii lëë kchë puert sinyaly. Lëë
xaa kwlii xispad xaa par kuty xaly xaa xaa, porñee nladzy xaa nii kchë meñ
nii no skiib pxooñ. 28 Per lëë Pable kwchuptsyë chëb:
—Ksaksidyoo lii, por kchësy noo ncheno nu.
29 Tsigo lëë xaa nii xkyënap skiib kwnab bini, aan lëë xaa kwsëëb wxooñ
leñ skiib. Xisy xaa, lëë xaa psoxib lo Pable ni lo Silas. 30 Loxsye kwlii xaa
Pable ni Silas skiib, lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—Kol në dyon pe cos kuuñtsyeyaa parñee telaan lo tol.
31 Lëë Pable ni Silas kwëb chëb:
—Bniladzy xtiits Jesucrist tyub styool aan lëël telaa lo tol kchëël meñ
liidzyoo.

32 Lëë Pable ni Silas bluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo xaa ni lo
kchë meñ nii ncheno lidzy xaa. 33 Aan wor kyool go, lëë xaa nii xkyënap skiib
kwtiib lady Pable ni lady Silas laañee bnek ni lëë xaa kwchobnis kchë meñ
lidzy xaa. 34 Loxsye ngo lëë xaa kuni Pable ni Silas lidzy xaa, aan lëë xaa ptee
nii taw xaa, ni lëë xaa ble porñee kchë meñ lidzy xaa bniladzy xtiits Dios.
35 Lëë byaani lyu, lëë xtisy pxaal soldad lo xaa nii xkyënap skiib chëb: Blaa
xaa nii kwyo skiib neeg. 36 Tsigo lëë xaa nii xkyënap skiib chëb lo Pable:
—Lëë xtisy pxaal tiits nii klaan lëë do. Lëë na, schilo kchoo do.
37 Per lëë Pable chëb lo soldad:
—Ni byeñdy xixtisy to pe cos nak xfaalt noo, per lëë xaa kwtiñ lëë noo xña
lo meñ kyedzy ni lëë xaa kwloo lëë noo skiib. Nandy xaa nii wi noo ngab
Roma. ¿Lëë nana chakladzy xaa klaa tsilaan xaa lëë noo? Yuub xaawo kiidlii
lëë noo.
38 Lëë soldad kuknitiits lo xtisy, aan tsi lëë xtisy biñ nii Roma ngab Pable ni
Silas, lëë xtisy ptsyeb. 39 Lëë xtisy kuknab perdón lo Pable ni lo Silas, ni lëë
xaa kwlii xaa skiib chëb xaa:
—Kol kuñ favor, kol kchoo kyedzy re.
40 Siikñee lëë Pable ni Silas pchoo skiib, lëë xaa kwey tubli lidzy Lidia, aan
loxsye pchoobladzy xaa styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëë xaa bi.

17

Lëë Pable ni Silas xtsiñ leñ kyedzy Tesalónica

1 Lo xiviaj Pable ni Silas, lëë xaa kwte nëz Anfípolis ni Apolonia. Loxsye ngo
lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Tesalónica laañee sob tu xiktoo meñ Israel. 2 Psaandy
Pable xcostumbre, lëë xaa kwey xiktoo meñ Israel, aan tson sabt nii xiladzy
meñ lo tsiiñ kukutiitsni xaa meñ Israel kitsy nii kë xtiits Dios. 3 Lëë xaa bluuy
laañee xñee nii no kety xaa nii pxaal Dios, ni no nii kpañ xaa, ni chëb Pable:
—Lëë Jesús nii xsetyaa lo do nak xaa nii pxaal Dios.
4 Tsigo lëë bla meñ Israel ni ndaly meñ griego ni kwnaa non kok ksa Pable
ni Silas. Kchë meñ go bniladzy nii kwnee Pable. 5 Per lëë meñ Israel nii
bnilasty blëë aan lëë xaa ptop bla xaa yox nii këns pal nëz parñee kuuñ jkyey
xaa kik meñ kyedzy tsiin klëë meñ kyedzy. Ni lëë xaa kusëëb xoo lidzy Jasón
par kñaasy xaa Pable ni Silas tsiin jko xaa xaa ña meñ. 6 Aan como ptsildy xaa
Pable ni Silas siko, lëë xaa biy Jasón ni bla meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëë
xaa kukso xaa lo xtisy nii xñabey leñ kyedzy ko, aan lëë xaa chëb:
—Lëë xaa nii noyuuñ jkyey kik kchë meñ nii nche tyub lo kislyu kwlañche
nu, 7 aan lëë Jasón ptee lidzy kwlës xaa. Xsaldy xaa nii xñabey xtisy Roma,
sink xñee xaa nii no stu rey nii lë Jesús.
8 Tsiñee lëë meñ kyedzy ni meñ xtisy biñ ngo, lëë xaa kok ntseeb. 9 Per lëë
Jasón ni lëë xaa nii ksa xaa kwyo skiib kwtiix multy aan lëë xtisy blaa xaa.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ kyedzy nii lë Berea

10 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable ni Silas
nëz kyedzy nii lë Berea. Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy ko, lëë xaa kwey leñ
xiktoo meñ Israel. 11 Ndoladzy kchë meñ Israel nii no kyedzy ko. Nakty xaa
sinak meñ Israel nii no leñ kyedzy Tesalónica, por mbëë pkëëtyag xaa xtiits
Dios nii bluuy Pable ni ksatyee gaa tse xyub xaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios
par kaknan xaa dyon pe nli kchë nii xñee Pable lo xaa. 12 Singo mod ndaly
meñ Israel bniladzy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ griego bniladzy. Nikxe
kwnaa nono, nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak xaa bniladzy. 13 Per tsiñee lëë
meñ Israel nii no Tesalónica biñ nii wi leñ kyedzy Berea no kluuy Pable xtiits

Dios, lëë xaa kwey siko par jkiily xaa meñ. 14 Per blyëëdy lëë meñ nii xniladzy
xtiits Dios pxaal Pable nëz chu nis, mentre lëë Timoteo ni Silas bii byaan leñ
kyedzy Berea. 15 Axte Atenas bikche ksa xaa nii kunal Pable. Lo xaa go pxaal
Pable tiits nii kyob tsiktsiil Silas ni Timoteo xaa leñ kyedzy Atenas.

Lëë Pable so leñ kyedzy Atenas

16 Mentre lëë Pable këmbës ktsiñ Silas ni Timoteo Atenas, iip
kwyonguiooldy styoo xaa kon xaa nii singootyee ndaly mdyo no leñ kyedzy
ko. 17 Por ngo bitiitsni xaa meñ Israel leñ ktoo ni bitiitsni xaa meñ sit nii
xtsyeb Dios, ni ksatyee gaa tse bitiitsni xaa meñ nii xtsyooltyee xaa lo kiy.
18 Wi bla xaa chak nii xñee meñ Epicúreos ni bla xaa chak nii xñee meñ
Estoicos bislo bitiitsni Pable. No xaa go chëb lo xcombañer:

—Nandy xaa gue pe xñee xaa.

No gaa xaa chëb:

—Sootee na xñee xaa nii no stu mdyo kub.

Singo kwnee xaa porñee biñ xaa nii xluuy Pable xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús ni biñ xaa nii xñee Pable nii xpañ meñ kuty. 19 Por ngo lëë xaa kuni
Pable tu laañee nii lë Areópago. Siko xkaal lsa nonsyke xaa chak. Lëë xaa
kwnabtiits lo Pable chëb xaa:

—¿Pe schilo dyon kñëël loo noo xa nak wseedy kub nii sëëdnil? 20 Porque
ndaly kchë cos ngub nii xñeel xyeeñdy noo. Chakladzy noo kaknan noo dyon
xa nako.

21 Singo chëb xaa porñee kchësy meñ Atenas ni meñ sit nii no siko iip
choxkody xaa nii kuuñtsyey xaa stu cos, sink tugak xkyëmbës xaa jkëëtyag xaa
ni kñee xaa tu cos ngub.

22 Lëë Pable kusoli groltyee lady xaa chak ko, aan lëë xaa chëb:

—Kol kono kchësy to nii nak to xaa Atenas, chanaa gon nii ndaly mdyo
xleni do. 23 Por worñee kwteedyaa laañee sob ximdyo do, konaa tu lo pkoog
nii kë sinrii: “Lëë pkoog re kwyaa par tu Dios nii ni tu cho xyuumbeydy.” Lëë
Dios nii nagon xleni do aan xyuumbeydy to nak Dios nii xsetyaa lo do.

24 ’Lëë Dios nii xsetyaa lo do psaa kislyu ni kchë cos nii no lo kislyu. Lëë xaa
xñabey kpaa ni lëë xaa xñabey kislyu. Nody xaa leñ ktoo nii xsaa chol meñ lo
kislyu re, 25 ni nody xaa lyaadzy nii dyon pe ktee meñ lo xaa, por lëë xaa xnee
kyalmbañ kchë lo no, ni kchë cos nii xkiiñ no.

26 ’Klo tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios parñee ktyaly meñ lo kislyu.
Ni lëë Dios psaanle pa tiemp ni pa tañ kpañ catu meñ. 27 Singo beeñtsyey Dios
parñee kyub meñ Dios, tsiin tsaaplaa gaa stsil meñ xaa, nikxe nii sijty so Dios
catu lo no. 28 Lëë Dios xnee kyalmbañ lo no, ni lëë xaa chuuñ kni lëë no, ni
por lëë xaa mbañ no, sinak nii kwnee bla xaa chak nii no lady to, tsiñee chëb
xaa: “Xtiiy Dios nak no.” 29 Deelñee lo xtiiy Dios tsigo busy syoop no, nody
nii kniladzy no nii chol mdyo or ni mdyo plat o mdyo kyo gaa nii xsaa chol
meñ nak Dios. 30 Tyub tsigo pxekw Dios kon kchë xkyalnguey meñ, per lëë
na tyub lo kislyu xñabey xaa nii ktsëë meñ xmod. 31 Por lëë Dios psol tu tse nii
lëë tu xaa nii kwlel xaa kiid kuñ kyalxtisy lo kislyu, ni lëë Dios kaa bluuyle
chow lo meñ tsiñee lëë xaa beeñ kpañ xaa.

32 Tsiñee lëë xaa chak ko biñ nii xpañ meñ kuty, no xaa pxidzyni Pable, no
gaa xaa chëb:

—Na lëëty dyon pa stu tse jkëëtyag noo nii xñeel.

33 Tsigo lëë Pable pchoo lady xaa. 34 Per lëë bla meñ nii bniladzy sinal
Pable. Lady meñ go si Dionisio, tu xaa nii wi xkaal lsa lady meñ nii xtyop
laañee lë Areópago. Ni wi tu kwnaa nii pcholë Dámaris bniladzy ni stubla meñ.

18

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Corinto

1 Loxsye ngo lëë Pable pchoo Atenas, lëë xaa si leñ kyedzy nii lë Corinto.
2 Siko lëë Pable kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Aquila. Kyedzy nii lë Ponto
koly xaa. Kal lik ptsiñ xaa Corinto chop tsiil xaa Priscila. Nëz Italia siid xaa,
porñee lëë xtisy Claudio kwnabey pchoo kchësy meñ Israel Roma. Lëë Pable
kutedy lo xaa 3 aan, como misme tsiiñ nii chuñak xaa chuñ Pable, xsaa xaa
yu kidy, lëë Pable kwlës lo xaa par kyë xaa tsiiñ chop xaa. 4 Aan ksatyee tse
nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kwey Pable ktoo par kutiitsni xaa meñ Israel
ni meñ sit xa nak xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.
5 Lëë Silas ni Timoteo pchoo Macedonia aan tsiñee lëë xaa ptsiñ Corinto,
lëë Pable bislo xluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ksatyee tse. Bluuy xaa
lo meñ Israel nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios. 6 Per lëë meñ bislo
ptilyni Pable ni lëë meñ go pxiñ tiits lo xaa. Por ngo lëë xaa kwtsib yuti nii
xña xab xaa parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ, ni lëë xaa chëb:
—Xcuent to deelñee telaady to lo tol, lëdy xcuentno. Por destye natse lëën
kluy xtiits Dios lo meñ sit.
7 Tsiñee lëë Pable pchoo ktoo, lëë xaa si lidzy tu xaa nii pcholë Justo. Tu
xaa nii xniladzy xtiits Dios nak Justo. Kexka chu ktoo no xaa. 8 Wi tu xaa
nii pcholë Crispo nii xñabey leñ ktoo bniladzy xtiits Dios kchë meñ lidzy. Ni
ndaly gaa meñ Corinto nii pkëëtyag xtiits Dios ni bniladzy kwchobnis. 9 Lëë
tu kyool lëë Dios chëb lo Pable lo mgaal:
—Ktsyeebtyoo. Tugak kwnee, ksuugwtyoo chuwoo. 10 Naa nakni lii. Ni tu
cho chilody ksaksi lii, por ndaly meñ nii ngab lon no leñ kyedzy re.
11 Tu iz grol kwlës Pable leñ kyedzy Corinto, bluuy xaa xtiits Dios lo meñ.
12 Per tsi lëë Galión pkaa kok xtisy Acaya, lëë meñ Israel kwnaasy Pable
aan lëë meñ kukso xaa lo xtisy, 13 aan lëë meñ chëb lo xtisy:
—Lëë xaa re no kluuy lo meñ kyedzy nii no nii kniladzy meñ xtiits Dios tu
mod nii xñabeydy xley meñ Israel.
14 Lëë Pable si nii nyee, tsi lëë Galión chëb lo meñ Israel:
—Deelñee ngo xaa tu falt nroob o nyuty kaa xaa tu meñ, nyonaa xtiits to.
15 Per como tiits sye nak kchë nii xñee do ni nonsyke lë meñ xseety to ni kchë
cos nii dyon xa xñee xley do, kol kan dyon xa kuuñtsyey do, por chaklastyaa
sëëbaa lo xcuent to.
16 Aan lëë Galión kwnabey pchoo meñ leñ yulyey. 17 Tsigo lëë meñ
kwnaasy tu xaa nii pcholë Sóstenes nii xñabey leñ ktoo, aan kexka chu yulyey
ptee meñ xcheñ xaa, per pe beeñdy xtisy Galión.

Lëë Pable xpi Corinto

18 Bii ndaly kpidz kwlës Pable leñ kyedzy Corinto. Loxsye ngo lëë xaa blë
ksa xaa meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan lëë xaa kwyo barkw par tsi xaa nëz
Siria ksa xaa Priscila ni Aquila. Aan antes nii lëë barkw kchoo chu nis nii
lë Cencrea, lëë Pable pka kik par kuñ xaa cumplir nii byaan xaa tiits chop
xaa Dios. 19 Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Efeso, lëë xaa psaan Priscila ni
Aquila, aan lëë xaa kwey ktoo par kñee xaa lo meñ Israel nii xkaal lsa siko.
20 Lëë meñ Israel go kwnab nii ngwësre Pable, per kwnëdy xaa. 21 Lëë xaa bi,
chëb xaa:
—Deelñee snë Dios, lëën kyely teedy lo do stub.
Aan lëë Pable byo barkw par kpi xaa Efeso. 22 Tsiñee lëë Pable ptsiñ
Cesarea, lëë xaa kwey Jerusalén kujkëëptyux xaa meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Loxsye ngo lëë xaa si Antioquía. 23 Kok xtsedyako lëë xaa pchoo stub, kutedy

xaa kchë kyedzy nii nche nëz Galacia ni nëz Frigia par kchoobladzy xaa styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios.

Lëë Apolos xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Efeso

24 Leñ tse go lëë tu xaa Israel nii pcholë Apolos ptsiñ leñ kyedzy Efeso. Xaa Alejandría nak xaa. So xnëz nak xtiits xaa ni buen buen xyuumbey xaa kitsy nii kë xtiits Dios. 25 Por ngo nii xyuumbey xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ni tyub styoo xaa xñee xaa lo meñ cho nak Jesús, nikxe nii por Juansye kwchobnis xaa. 26 Iip ptsyebty Apolos, lëë xaa bluuy xtiits Dios lo meñ Israel leñ ktoo. Per tsiñee lëë Priscila ni Aquila biñ nii xñee Apolos, lëë xaa kuni Apolos lidzy xaa parñee kluuyre xaa xa nak xtiits Dios lo Apolos. 27 Tsi lëë Apolos kwlokyeñ tsi nëz Acaya, lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios pkëë tublë kitsy kwseñ xaa si lo meñ nii xniladzy nii no siko, parñee ngui kñee meñ go lo xaa. Tsiñee lëë xaa ptsiñ Acaya, mbëë beeñ xaa meñ nii xniladzy xtiits Dios yudar. 28 Xña lo meñ ptilytiitsni xaa xaa Israel, per beeñ xaa gan porñee bluuy xaa nii leñ xkitsy Dios kë nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios.

19

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Efeso

1 Mentre lëë Apolos këno Corinto, lëë Pable kutedy kchë kyedzy nii nche kexka chu nëz nii si Efeso, aan leñ kyedzy Efeso lëë xaa kuktsiil bla meñ nii xniladzy xtiits Dios. 2 Lëë Pable kwnabtiits chëb:

—¿Pe kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do worñee bniladzy to xtiits Dios?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Per ni ndondy noo nii no Kyalbini Ntson.

3 Tsigo lëë Pable chëb:

—¿Xa kwchobnis to tsigo?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Si bluuy Juan, singo kwchobnis noo.

4 Loxsye ngo lëë Pable chëb:

—Lëë Juan pchoobnis meñ Israel nii ptsëë xmod, per lëë gak Juan chëb nii no nii kniladzy meñ xaa nii kiid loxsye kpi Juan. Lëë xaa go nak Jesús.

5 Tsiñee lëë meñ go biñ ngo, lëë meñ go kwchobnis sinak nii xñabey Jesús. 6 Aan tsiñee lëë Pable pxob ña kik meñ go, lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo kchësy meñ go, ni lëë meñ go bislo xñee stub clasy tiits ni nii tu cho karty kon ni lëë meñ go kwnee nii psyaab Dios leñ kik meñ go. 7 Tsiipchop nak meñ go.

8 Tson mëë tugak kwey Pable leñ ktoo siko, xluuy xaa xtiits Dios ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey Dios. Iip ptsyebty xaa. 9 Per lëë bla meñ nii koñee koklasty niladzy kwneenë xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Por ngo lëë Pable pchoo lady meñ go aan lëë xaa kuni kchë meñ nii xniladzy laañee sob xyuscuel tu xaa nii pcholë Tirano. Siko bluuy xaa xtiits Dios lo meñ ksatyee tse. 10 Chop iz kwëkluuy xaa xtiits Dios. Por ngo nii kchë meñ nii no nëz Asia pkëëtyag xtiits Dios, nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ sito. 11 Ni ndaly kchë kyalntson nii beeñtsyey Pable porñee kokni Dios xaa. 12 Axte wi xbayjan Pable ni xab xaa nii biy meñ psë meñ lady meñ xsyaknë aan lëë meñ xsyaknë byak ni lëë kyalbini mal pchoo leñ styoo meñ.

13 Wi bla xaa Israel nii xkwii kyalbini mal leñ styoo meñ pal nëz kokladzy nseety lë Jesús par kwii kyalbini mal, chëb xaa lo kyalbini mal:

—Con xtiitspey Jesús nii xseety Pable xñen lo do: Kol kchoo leñ styoo meñ gue.

14 Ksa kadzy xiñ Esceva, xaa nii xñabey lo pxosy, beeñtsyey ngo. 15 Per lëë
kyalbini mal chëb lo xaa:
—Xyuumbeyaa Jesús, ni nanaa cho nak Pable. Per lëë do, ¿cho nak to?
16 Wor go kazh lëë xaa nii no kyalbini mal go leñ styoo kwyas kwseñ ksa
xaa go. Per nli busy ptee xaa go xcheñ xaa. Koksye gan pchoo xaa ña xaa nii
no kyalbini mal leñ styoo. Xña xaa cheñ lëë xaa pxooñ nëb kidy xaa. 17 Aan
kchësy meñ Israel ni meñ sit nii no Efeso nii koknano ptsyeb. Por ngo ndaly
meñ blisklaa lë Jesús.
18 Ndaly meñ nii bniladzy kwey wxobtol, aan bitiits meñ go kchë cos mal
nii beeñtsyey meñ go worñee karty kniladzy meñ go Dios. 19 Ni ndaly meñ nii
pseedy kyalbruj biidni kchë xlibre, aan xña lo meñ lëëw kwyek. Kwloolbey
meñ nii masy tu choowptsii mily pes plat nono. 20 Singo mod ndaly meñ nii
pkëëtyag xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús bniladzy.
21 Loxsye kwte kchë cos ko, lëë Pable kwlokyeñ tsitedy kyedzy nii nche nëz
Macedonia ni Acaya, axte ktsiñ xaa Jerusalén. Ni chëb xaa nii loxsye kpikche
xaa Jerusalén, no nii tsi xaa Roma. 22 Lëë xaa pxaal Timoteo ni Erasto nëz
Macedonia mentre lëë xaa bii byaan Asia pa slal tiemp. Chop xaa go chuñ
xaa yudar.

Lëë meñ Efeso xlëë

23 Leñ tse go lëë tu tily bislo por xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. 24 Lëë
tu xaa nii pcholë Demetrio bislo tily go. Nonsyke mdyo plat ni xiktoo wiñ
naybaa nii lë Diana xsaa xaa, aan nroob tumi xsaan tsiiñ go lo xaa ni lo xaa
nii xkyë tsiiñ lo xaa. 25 Lëë xaa kwnee lo xaa nii xkyë tsiiñ lo xaa, ni lo kchë
xaa nii xkyë misme tsiiñ go, chëb xaa:
—Nan do gon nii nroob tumi xsaan tsiiñ re lo no. 26 Ni nan do gon ni chon
do nii lëë Pable no kluuy lo meñ nii lëdy Dios nak kchë mdyo nii xsaa chol
meñ, aan ndaly gaa styoo meñ nojko xaa. Lëdy nonsy leñ kyedzy Efeso nu no
kluuy xaa kchë ngo, sink wi tyub nëz Asia. 27 Ntseebo gon, por neñdy tsodre
xtsiiñ no, ni neñdy axte wi xiktoo naybaa Diana kyaanladzy aan kiijtre meñ
Asia ni meñ sit nii nche tyub lo kislyu lo naybaa Diana.
28 Tsiñee lëë meñ biñ ngo, per nli busy blëë meñ aan lëë meñ bislo
kwchuptsyë, xñee:
—¡Byinayk Diana xnaybaa meñ Efeso!
29 Kchë meñ kyedzy pkyey kik. Lëë meñ kwnaasy Gayo ni Aristarco. Chop
xaa Macedonia go nak ksa Pable. Lëë meñ kuni xaa axte tu laañee xkaal lsa
meñ. 30 Lëë Pable kokladzy nyinee xaa lo meñ, per blaady meñ nii xniladzy
xtiits Dios xaa. 31 Wi bla xamigw Pable nii xñabey Asia pxaal tiits nii nody
nii tsisëëb Pable lady meñ go. 32 Xaal xaal nii kwchuptsyë meñ nii kwey
junt. Pkyey kik meñ go. Ndaly meñ go ni nandy dyon pe cos tsiiñ kwey.
33 Per lëë bla meñ Israel chëb lo Alejandro xa nak cuent ko. Loxsye ngo lëë
meñ Israel pchëëp xaa lady meñ. Loxsye kwso Alejandro groltyee lady meñ,
lëë xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse meñ. Kokladzy xaa nchoo xaa
xfavor meñ Israel. 34 Per tsiñee lëë meñ byeñ nii xaa Israel xaa, lëë meñ bislo
kwchuptsyë. Siik chop wor kwchuptsyë meñ, xñee meñ:
—¡Byinayk Diana, xnaybaa meñ Efeso!
35 Tsiñee lëë xsecretario xtisy beeñ gan kwleektse meñ, lëë xaa chëb:
—Kol kono gaa meñ Efeso, kchësy meñ nii nche lo kislyu gon nan nii lëë
meñ Efeso xyal kantsi xiktoo naybaa Diana ni kchësy meñ nan nii kpaa byab
xnaybaa no Diana. 36 Nan do nii ni tu cho chilody kñë nii nlidy kchë nrii.

Por ngo, kol kwetse. Kuuñtsyeydy to cos nii nonguialdy. 37 Karty gon kwan
chop xaa nii biidni do nu ktoo ni karty kñeenë xaa xnaybaa no. 38 Deelñee
Demetrio ni xaa nii ksa xaa xkyë tsiiñ xñab kyalxtisy, par ngo no xtisy ni no
yulyey. Schilo tsinab Demetrio kyalxtisy lo xaa xñabey parñee siko catu xaa
kñee dyon xa nak xcuent xaa ni parñee kak ndoon gaa cho xaa nli xñee. 39 Aan
deelñee gaa chakladzy to kñab to pe stu cos, no nii kñab tow tu lo junt, per con
ngui mod. 40 Ntseeb gon tsijkëëkiy meñ no këb meñ nii lëë no noyuuñ tily por
kchë nii beeñtsyeey no natse, ni kindy kaa pe tyeesy no deelñee cho kñabtiits
lo no penak kok tily re.
41 Loxsye chëb secretario ngo, lëë xaa psonëz meñ.

20

Lëë Pable chi Macedonia ni Grecia

1 Tsiñee lëë tily go byal, lëë Pable kwtsyetsy kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios par kchoobladzy xaa styoo kchë meñ go. Loxsye ngo lëë xaa si nëz
Macedonia. 2 Kchë kyedzy nii kutedy xaa pchoobladzy xaa styoo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ Grecia. 3 Tson mëë kwlës xaa
Grecia. Lëë xaa no nëz nii tso xaa barkw par tsi nëz Siria, tsiñee lëë xaa biñ
nii lëë meñ Israel kënal kuty xaa. Por ngo lëë xaa sey nëz Macedonia stub.
4 Lëë xiñ Pirro nii pcholë Sópater kunal Pable. Xaa Berea nak Sópater. Ni wi
gaa chop xaa Tesalónica nii pcholë Aristarco ni Segundo, ni tu xaa Derbe nii
pcholë Gayo, ni Timoteo, ni chop xaa Asia nii pcholë Tíquico ni Trófimo kunal.
5 Lëë xaa kwtenech loo noo aan lëë xaa kwlës lëë noo leñ kyedzy Troas.
6 Loxsye kwte lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëë noo pchoo leñ
kyedzy Filipos. Lëë tse nii kwloxo kaay kpidz lëë xaa nii kwtenech pkaa loo
noo leñ kyedzy Troas. Kadzy kpidz blyëës noo leñ kyedzy ko.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Troas

7 Tsi lëë tse tminkw kol lëë noo pkaal lsa par tyaaw noo kyaxtily. Lëë Pable
beeñ kseedy meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan como no nii kchoo xaa kyaani
lyu, lëë xaa biskool xiwseedy xaa axte wrol kyool. 8 Leñ tu yu klaa pkaal lsa
noo. Ndaly pis nak yu go. Aan tyub leeñgo kwë bini petroly. 9 Lëë tu xaa
wiñ nii pcholë Eutico kwsob kexka chu ventan. Aan como lëë Pable biskool
xiwseedy, lëë xaa kwë mgaal aan lëë xaa pchingaa chu ventan axte lyu. Kuty
xaa blis meñ xaa. 10 Lëë Pable byety kwteetsy xaa wiñ go. Aan lëë xaa chëb
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios:
—Ktsyebty to, mbañ xaa.
11 Lëë Pable byo leñ yu aan lëë xaa taw kyaxtily ksa xaa meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa kwnee lo meñ tyub kyool. Lëë byaani lyu lëë
xaa bi. 12 Psak styoo meñ porñee mbañ xaa wiñ nii pchingaa chu ventan sikni
meñ xaa.

Lëë Pable xtsiñ kyedzy nii lë Mileto

13 Lëë noo bñeech syo noo kyedzy nii lë Asón con barkw par kwëës noo
Pable siko, por singo byaan noo tiits por lëë Pable si tub lo kislyu. 14 Tsiñee
lëë noo ptsiil Pable leñ kyedzy Asón, lëë noo ptsyo barkw ksa noo xaa, aan lëë
noo syo nëz Mitilene. 15 Lëë byaani lyu lëë noo ptyee mer laañee nyoo Quío.
Lëë byaani stu lyu lëë noo ptsiñ chu nis nii lë Samos. Siko pchoo noo lëë noo
ptsiñ Mileto. 16 Byody noo Efeso porñee koklasty Pable nii nlyëë noo xtañ
meñ Asia. Lëë xaa kwlokyeñ ktsiiñ noo Jerusalén tse nii chak lni Pentecostés,
deelñee ndeedyo tiits.

Lëë Pable xñee lo xaa kol

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ leñ kyedzy Mileto, lëë Pable kwnabey koktsyetsy xaa
kol nii xñabey lo meñ Efeso nii xniladzy xtiits Dios. 18 Tsi lëë kchë xaa kol go
kwlañche, lëë Pable chëb:
—Nan do gon xa nak xmodaa destye primer tse nii kwlañcheen Asia. 19 Ni
nan gaa to nii tyub nii kwyon lady to con kyalndoladzy ni wiiñ psobaa xtiits
Dios, ni ndaly gaa kyalnë pteedy meñ Israelaa. 20 Per psaandyaa tugak
bluyaa xtiits Dios lo do. Kwnen lo do leñ kyedzy ni kwnen lo do lidzy
to. 21 Ni chëpaa lo meñ Israel ni lo meñ sit nii no nii ktikche meñ styoo lo
Dios ni kniladzy meñ xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. 22 Lëë na lëën ka
Jerusalén, porñee lëë Kyalbini Ntson xaal naa. Nandyaa pe ktsyoolaa siko.
23 Ni nansyaa ksatyee kyedzy nii kan xñee Kyalbini Ntson nii lëë skiib ni lëë
kyalnë këmbës naa. 24 Per ni tu pe sinidy kikaa, ni xkyalmbañaa nondy lon.
Lëëw comñee mbëë kyaalaa tsiiñ nii bneetsy Dios lon. Lëë tsiiñ go nak nii
kluyaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ.
25 'Bluyaa lo do xa nak xkyalwnabey Dios. Lëë na xyeñpaa nii kpikchedre
kan do naa. 26 Por ngo chakladzyaa kniyaa lo do natse nii chaaptyaa tol
deelñee no tu do nii telaady. 27 Por nanaa nii kchë nii kwnabey Dios bluyaa
lo do. Ni tu pe kwloolandyaa lo do. 28 Por ngo, kol kap cuidad lëë do ni kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios. Porque por kchë do kuty Jesús lo crusy ni lëë gaa
Kyalbini Ntson pso lëë do parñee kap cuidad to meñ nii xniladzy xtiits Dios.
29 Nanaa nii tsiñee lëën kpi, lëë meñ nii ko kyalnë kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios kiid. Nak meñ go sinak chol ma tox nii chuty mëkwxiily. 30 Ni misme lady
kaa to kchoo xaa nii kluuy tiits xuuy parñee tsinal meñ nii xniladzy xtiits Dios
xaa. 31 Kol kap cuent, kol ksaladzy gaanoo nii tson iz nder tyub styoon bluyaa
xtiits Dios lo do tsel kyool.
32 'Lëë nana, beetsy, xñabaa nii kakni Dios to ni xñabaa nii ksaanlasty to
xtiits Dios nii xniladzy to. Lëë xtiits Dios kchoobladzy styoo do ni lëë xtiits
Dios knee kchë kyalnsaak nii xtee Dios lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa.
33 Tyub nii kwyon lady to kwyokidyaa xab meñ ni karty kaa tsokin xtumi
meñ. 34 Nan buen do nii kwën tsiiñ par ktsiñaan nii jkiiñaa ni nii jkiiñ meñ
nii biidnal naa. 35 Tugak bluyaa nii singo kak tsiiñ tsiin kchilo kuñ ñe meñ
nii no lyaadzy yudar, ni ksaladzy ñe xtiits Jesús tsiñee chëb xaa: "Mastre xle
meñ nii xkady que meñ nii xñaasy."
36 Loxsye kwnee Pable lëë xaa psoxib aan lëë xaa bitiitsni Dios ksa xaa.
37 Kchësy xaa kol go biiñ, ni lëë xaa kwteetsy Pable. 38 Mban ptee styoo xaa
porñee biñ xaa nii kpikchedre kan xaa Pable. Loxsye ngo lëë xaa kuksonëz
Pable axte chu barkw.

21

Lëë Pable si Jerusalén

1 Loxsye psaan xaa go lëë noo, lëë noo ptsyo barkw aan lëë noo syo tubli
lo kislyu wiñ nii lë Cos. Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ lo stu kislyu wiñ nii lë
Rodas. Siko pchoo noo, lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Pátara. 2 Chu nis Pátara
psyeeñ noo tu barkw nii tsi nëz Fenicia. 3 Tsiñee lëë noo syo lo nis, lëë
noo ptyon kislyu wiñ nii lë Chipre. Lëëw byaan nëz ñapeg noo, lëë noo syo
axte Siria. Aan como no nii ksaan barkw yow chu nis nii lë Tiro, lëë noo
blyëës siko. 4 Loxsye ptsiil noo meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëë noo blyëës
kadzy kpidz lo meñ go. Aan lëë Kyalbini Ntson kwnee kchë nii ktsyool Pable
Jerusalén lo meñ go, aan lëë meñ go chëb lo Pable:

—Nody nii tsil Jerusalén.

5 Per tsi lëë ksa kadzy kpidz ko psa, lëë noo bii. Kchë tsiil ni xiñ meñ nii
xniladzy xtiits Dios kuksonëz lëë noo axte chu nistoo, aan lëë noo psoxib chu
nis ko par kutiitsni noo Dios kchësy noo. 6 Loxsye ngo lëë noo blë lsa. Lëë noo
ptsyëëp barkw, lëë gaa meñ kyedzy ko bikche sey lidzy.

7 Tiro pchoo noo lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Tolemaida. Siko lëë noo byo
jkëëptyux meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë noo blyëës siko tu kpidz. 8 Lëë
byaani lyu lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea. Siko lëë noo byo lidzy Felip nii
xluuy xtiits Dios. Wi Felip ngab lady ksa kadzy xaa nii kwle meñ leñ kyedzy
Jerusalén par kuñ xaa xyudar apostle. 9 Ksa tap xiñtsyaap Felip nii karty
ktsiilña xñee tiits nii xsyaab Dios leñ styoo me. 10 Ndaly kpidz kok nii nche
noo siko, tsiñee lëë tu profet nii sëëd nëz Judea nii pcholë Agabo kwlañche.
11 Lëë xaa biid tedy loo noo. Lëë xaa kwseñ xcinturón Pable aan lëë xaa
pxituu niy xaa ni ña xaa con xcinturón Pable, xñee xaa:

—Lëë Kyalbini Ntson xñee nii sinrii kxituu meñ Israel xpixwan cinturón
re leñ kyedzy Jerusalén, ni lëë meñ jko xaa ña meñ sit.

12 Tsiñee lëë noo ptsyon xtiits xaa go, lëë noo kok ksa meñ Cesarea bñee noo
lo Pable parñee tsidy xaa Jerusalén. 13 Per lëë Pable kwëb, në:

—¿Penak choon do ni xko kyalnë do naa? Snëën kxituu meñaa, ni snëën
ketyaa Jerusalén par kuuñ ksakaa Jesús.

14 Aan como pchiloody noo ngwiisoo noo styoo xaa, lëë noo psaan xaa,
ptyeesy noo:

—Lëë Dios dyon kaknil.

15 Loxsye ngo, lëë noo pxixkwaa aan lëë noo syo Jerusalén. 16 Wi bla xaa
Cesarea nii xniladzy xtiits Dios biidnal lëë noo. Lëë xaa go kuni lëë noo lidzy
tu xaa Chipre nii pcholë Mnasón. Kok xtsele nii xniladzy xaa xtiits Dios.
Lidzy Mnasón blyëës noo.

Lëë Pable chitedy lo Jacob

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ Jerusalén, con kyalwle biid ktsiilnëz meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios lëë noo. 18 Lëë byaani lyu lëë noo byoteedy lo Jacob ksa noo
Pable, aan lëëtyee gaa wi kchë xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios nche siko. 19 Lëë Pable pkëëptyux kchë xaa go. Loxsye ngo lëë Pable
bislo bitiits kchë kchësy cos nii pteedy Dios tiitspey beeñtsyey xaa lady meñ
sit. 20 Tsiñee lëë kchë xaa go lox biñ nii bitiits Pable, lëë xaa ptee skizh lo Dios.
Tsigo lëë xaa chëb lo Pable:

—Bueno, beetsy, per nan nyëël gon nii ndaly meñ Israel xniladzy xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús. Aan kchësy meñ Israel go chuuñ ndip xtiits nii no nii
kyonaal no xley Moisés. 21 Ni lëë meñ Israel go biñ nii xluuyoo lo meñ Israel
nii no tañ nii ksaldy xaa kchë nii psaan Moisés. Ni lëë xaa biñ nii xñeel lo meñ
Israel nii no tañ nii kobeydy xaa xiñ xaa ni tsinaldy xaa xcostumbre no. 22 ¿Xa
kuuñ no? Por lëë meñ gon ktyop tsiñee lëë meñ kon nii lëël blañ. 23 Lëëw nii
nako no nii kuuñtsyeyoo nii kniiy noo: Lëë tap xaa nii chakladzy kuuñ ksak
Dios nche nu. 24 Kuni xaa, kol kuuñ nyë lëë do sinak nii xñabey xley Moisés,
ni kwtiix parñee jka kik xaa tsiin kyeñ meñ nii nlidy nii chuuñtsyeyoo kchë
nii noyon meñ, sink lëë meñ kyeñ nii wil chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés.
25 Lëë noo pxaal le tublë kitsy lo meñ sit nii xniladzy xtiits Dios parñee kawdy
meñ sit xpëël kchë ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy meñ sit cheñ, ni kawdy
meñ sit xpëël chol ma nii xiyañ, ni nody nii tsoni meñ sit stu meñ deelñee no
tsiil meñ sit.

Lëë meñ xñaasy Pable leñ lidzy Dios

26 Lëë Pable sini ksa tap xaa go. Lëë byaani lyu lëë xaa kok nyë ksa xaa
sinak nii xñabey xley Moisés. Loxsye ngo lëë Pable kwteyo leñ lidzy Dios par
këb xaa pa tse kyal kak nyë ksa tap xaa go ni parñee këb xaa pa tse kokon xaa
go nii sini xaa go lo Dios.
27 Per lëë ksa kadzy kpidz ko merle ksa, tsiñee lëë bla xaa Israel nii no nëz
Asia kon nii lëë Pable no leñ lidzy Dios aan lëë xaa go pkiily meñ par kñaasy
xaa Pable. 28 Lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Kol kono meñ kyedzy, kol kuñ lëë noo yudar kñaasy no xaa re! Por nody
xaa xlad meñ xkyedzy no, sink lëë xaa xluuy nii ksaldy meñ xley Moisés ni
ksaldy meñ lidzy Dios. Tyub lo kislyu xluuy xaa nrii. Lëë na axte wi bla meñ
sit pseëb xaa leñ lidzy Dios. Sinrii mod lëë xaa beeñ tu cos nii nonguialdy
kak.
29 Singo chëb xaa Israel go porñee kon xaa Pable leñ kyedzy chop Pable tu
xaa Efeso nii pcholë Trófimo. Nladzy xaa te wi Trófimo kuni Pable leñ lidzy
Dios.
30 Kchësy meñ kyedzy blëë aan lëë meñ ptyop tub lugarak. Lëë meñ
kwtopxax Pable, kwlii meñ xaa leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëë meñ psuugw
puert. 31 Kwxaak xaa wor go kazh nyuty xaa Pable, per tsiñee lëë tiits ptsiñ
lo xaa nii xñabey lo soldad nii lëë kchë meñ Jerusalén noyuñ tily, 32 lëë xaa
go ptop kchë xsoldad ni kchë xaa nii xñabey lo xsoldad xaa aan lëë xaa ptsiñ
wxooñ laañee nche meñ. Tsiñee lëë meñ kon xaa nii xñabey lo soldad ni kon
soldad, lëë meñ psaan Pable, pteejtre meñ xcheñ xaa. 33 Tsigo lëë xaa nii
xñabey lo soldad big, aan lëë xaa kwseñ Pable, ni lëë xaa kwnabey pxituu
Pable con chop lë caden. Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits cho nak Pable ni pe
cos beeñtsyey xaa. 34 Per xaal xaal nii kwnee meñ. Pchilody nyon xaa nii
xñabey lo soldad pe xñee meñ porñee kchë meñ chuptsyë. Por ngo lëë xaa
kwnabey kuni soldad Pable laañee sob yu nii no soldad. 35 Tsiñee lëë soldad
ptsiñni Pable laañee chislo scaler nii xyakxoob axte chu yu go, lëë soldad
kwlañ Pable, porñee tir ntseeb chak meñ nii nal, 36 xñee meñ:
—¡No nii kety kazh xaa!

Lëë Pable xñee lo meñ

37 Lëë soldad si nii jko Pable leñ yu, tsi lëë Pable chëb lo xaa nii xñabey lo
soldad:
—¿Pe schilo kñen choplan xtitsaa lool?
Tsigo lëë xaa nii xñabey lo soldad kwëb chëb:
—¿Pe chakoo nayak xñeel griego? 38 ¿Pe mod lëdy lii tsigo nayak nak xaa
Egipto nii penaadle beeñtsyey tu tily ni kuni tap mily nweety bñech tu tañ
pidzy?
39 Tsigo lëë Pable chëb:
—Lëdyo. Xaa Israelaa. Tarso kolyaa. Tu kyedzy non nii nche Cilicia nak
Tarso. Beeñ favor blaa kñen choplan xtitsaa lo meñ.
40 Lëë xaa nii xñabey lo soldad ptee tiitspey, aan lëë Pable kusoli lo scaler.
Lëë xaa kwloo señ con ña xaa par kwetse meñ. Tsi lëë meñ lox kwchetse, lëë
xaa kwnee con xtiitsë meñ Israel chëb xaa:

22

1 —Kol kono, beetsy, ni kol kono xaa kol. Lëën kñe choplan xtitsaa lo do
parñee kyeñ do nii nody xfaltaa.
2 Tsiñee lëë meñ biñ nii con xtiitsë meñ kwnee xaa, mastre tse kwche meñ.
Tsigo lëë Pable chëb:

3 —Xaa Israelaa. Tu kyedzy nii lë Tarso nii nche nëz Cilicia kolyaa, per leñ kyedzy Jerusalén nu kwroobaa. Lëë Gamaliel beeñ kseedy naa xley pxusykoltoo no, ni tugak kaa choxkoon kuuñ ksakaa Dios tyub styoon sinak nii noyuuñ ksak to Dios natse. 4 Penaadle kwënalaa nyutyaa meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Nikxe kwnaaw, nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak xaa kwyalon skiib. 5 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa kol nan kchë nii beeñtsyeyaa, por lëë xaa bneetsy kitsy nii kwseeñaa si lo xaa Israel nii no leñ kyedzy Damasco, aan lëën kwya kyedzy ko sakyubaa meñ nii xniladzy par kyely knin kchë meñ go nu ni par ksaksin kchë meñ go.

6 'Per tu tse mer xwe ngbidz, lëën no nëz nii ktsiiñaa leñ kyedzy Damasco, tsiñee lëë tu bini ngol nii sëëdsëëb kpaa bibëly kyako kwin. 7 Lëën byab lyu, aan lëën biñ tsiy tu xaa nii xñee: "Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?" 8 Tsigo lëën kwnabtiits chëpaa: "¿Chool?" Aan lëë tsiy xaa go në lon: "Naa nak Jesús Nazaret, xaa nii xsaksil." 9 Kchë xaa nii ksan sa ptsyeb kon bini go, per biñdy xaa tsiy xaa nii kwnee lon. 10 Tsigo lëën chëp: "Kwnë na busy pe cos kuuñtsyeyaa." Aan lëë xaa në: "Kuxche, ptsiñ Damasco. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo." 11 Aan como lëë bini go bnek lon, pchilody nyanaa. Lëë xaa nii ksan sa kwtob ñan, ptsiiñaa leñ kyedzy Damasco.

12 'Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii pcholë Ananías. Tu xaa nii nli xniladzy Dios nak xaa ni chuuñtsyey xaa nii xñabey xley Moisés. Kchësy kaa meñ Israel nii no Damasco xñee nii buen xaa. 13 Lëë Ananías biid tedy lon. Tsi lëë xaa kwlañ, lëë xaa në: "Beetsy Saulo, pxaly lool ni kon stub." Aan wor go kazh lëë lon byaabini aan lëën kon Ananías. 14 Loxsye ngo lëë xaa në lon: "Lëë xDios pxusykoltoo no kwle lii penaadle parñee kaknanoo pe cos chakladzy xaa ni parñee kanoo xiñ ntson xaa ni parñee konoo tiits nii xchoo chuw xiñ xaa. 15 Por lii kutiits cho nak xiñ xaa lo meñ nii nche lo kislyu. No nii kutiitsoo kchë nii konoo ni biiñoo. 16 Lëë nana ¿pe xlyëël nii chischeedyoo tsiin chobnisoo? Kwnab lo Dios nii koy xaa kchë xtoloo."

17 'Tsiñee lëën blañ Jerusalén nu, lëën kwya lidzy Dios, kwyakutiitsnin Dios, aan lëë tu mgaal kwtedy lon. 18 Lo mgaal go lëën kon Jesús, aan lëë xaa në lon: "Sinusy byobladzy pchoo Jerusalén, porque ksaldy meñoo tsiñee lëël kutiits cho nakaa." 19 Tsigo lëën chëp: "Kchë meñ re nan nii naa kwyanasy meñ nii xniladzy xtiitsoo leñ kchë ktoo, ni nan meñ nii naa kwyalo kchë meñ nii xniladzy xtiitsoo skiib ni naa gaa ptedy xcheñ kchë meñ go. 20 Ni byo gaa styoon nii kuty Xteb, xaa nii bluuy xtiitsoo. Naa byaani xab xaa nii kukyeety xaa." 21 Per lëë Jesús në lon: "Pchoo leñ kyedzy Jerusalén, por lëën kxal lii xtañ meñ sit."

Lëë Pable no ña xaa nii xñabey lo soldad

22 Tse kwche meñ biñ nii kwnee Pable, per tsiñee lëë meñ biñ nii lëë xaa pseety meñ sit, lëë meñ bislo kwchuptsyë xñee:

—¡No nii kety xaa gue! ¡Nonguialtre nii kpañ xaa!

23 Aan como byoogwty chuw meñ, sink lëë meñ bislo xkwii xab ni xlëp yu kpaa parñee kaknyoo nii xlëë meñ, 24 por ngo lëë xaa nii xñabey lo soldad kwnabey nii jko soldad Pable leñ yu, ni lëë xaa kwnabey ktee soldad cheñ Pable parñee kñeeli Pable dyon penak nii singootyee xlëë meñ lo Pable. 25 Per tsiñee lëë soldad lox pxituu Pable, lëë Pable chëb lo tu soldad nii so siko:

—¿Pe nonguial dyon nii kteedy to cheñ tu xaa Roma, deelñee karty kaknan do pe cos beeñ xaa?

26 Tsiñee lëë soldad ko biñ ngo, lëë xaa kuni tiits lo xaa nii xñabey lo kchë soldad, chëb xaa:

—Byeñ gon pe cos kuuñtsyeyoo, por Roma ngab xaa gue.
27 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo kchë soldad big lo Pable, aan lëë xaa kwnabti-
its, chëb xaa:
—¿Pe nli nii Roma ngaboo?
Lëë Pable kwëb chëb:
—Nliw.
28 Loxsye ngo lëë xaa nii xñabey lo soldad chëb:
—Deel naa nyazh kwtizhaa par jkabaa Roma.
Lëë Pable chëb:
—Per lëë naa destye nii kolyaa ngabaa Roma.
29 Tsiñee lëë soldad nii nche mbës ktee cheñ Pable biñ ngo, lëë xaa bichee
tublad. Aan axte wi xaa nii xñabey lo kchë soldad ptsyeb, porñee kwnaasy
xaa Pable ni pxituu xaa Pable con caden aan nandy xaa nii Roma ngab Pable.

Lëë Pable so lo xaa Israel nii xñabey

30 Lëë byaani lyu lëë xaa nii xñabey lo kchë soldad kokladzy nyaknan dyon
pe cos xkëëkiy meñ Israel Pable. Lëë xaa kwlii Pable skiib, ni lëë xaa kwnabey
koktsyetsy kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchësy xaa non nii no Jerusalén.
Loxsye ngo lëë xaa pso Pable groltyee lady kchë xaa xñabey go.

23

1 Lëë Pable buy kchë lo xaa xñabey go aan lëë xaa chëb:
—Beetsy, axte natse gon mbëë mbañaa. Pe sidy kikaa porñee chuuñtsyeyaa
nii chakladzy Dios.
2 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo pxosy nii pcholë Ananías kwnabey nii kyaasy
meñ nii nche kexka lo Pable chuw Pable. 3 Per lëë Pable kwëb chëb:
—¡Lëë Dios kiñ lii, xaa yox! Deelñee soboo ske par kuñoo kyalxtisy sinak nii
xñabey xley Moisés, ¿penak tsigo nii xsaldyoo ley, sink lëël xñabey kiñ meñaa?
4 Loxsye ngo lëë meñ nii nche siko chëb:
—¿Singuee gaa nawen xiñoo tiits lo xaa nii pso Dios kñabey lo pxosy?
5 Tsigo lëë Pable chëb:
—Beetsy, nandyaa nii lëë xaa nak xaa nii xñabey lo pxosy, por leñ kitsy nii
kë xtiits Dios gon xñee: “Ktsiibteedyoo xaa nii xñabey xkyedzyoo.”
6 Tsi lëë Pable byeñ nii grol meñ nii ncheno lo junt no xlad xaa fariseo, lëë
stu grol meñ no xlad xaa saduceo, nguiedzy kwnee xaa, chëb xaa:
—Beetsy, xaa fariseo nakaa ni xaa fariseo nak pxosyaa, per lëë meñ biid
kso naa nu porñee xniladzyaa nii spañ meñ kuty.
7 Tsiñee lëë Pable lox chëb ngo, lëë meñ fariseo ni meñ saduceo bislo
ptilytiits lsa, aan lëë kchë meñ go kok chop tiiy. 8 Porñee kchësy meñ saduceo
xñee nii nlidy kpañ meñ kuty, ni xnilasty meñ go nii no angly ni no kyalbini.
Per lëë meñ fariseo xniladzy kchësy ngo. 9 Kchësy meñ bislo chuptsyë aan lëë
bla maestre ley nii no xlad xaa fariseo kuso chëb:
—Ni tu cos mal karty kuuñtsyey xaa re. Neñdy tu angly o tu kyalbinii gaa
kwnee lo xaa.
10 Aan como xyaldy kuptsyë meñ, lëë xaa nii xñabey lo soldad ptsyeb,
nladzy xaa neñdy kuty meñ Pable tsi lëë meñ lox klëë. Por ngo lëë xaa
kwtsyetsy bla soldad kulii Pable siko par tsikni xaa Pable laañee sob yu nii
no xaa.
11 Tsi lëë kyool kol lëë Jesús byaklo lo Pable aan lëë xaa chëb:
—Ndaan kok, por siñee bitiitsoo gon cho nakaa lo meñ leñ kyedzy
Jerusalén, singo gak no nii kutiitslo Roma.

Lëë xaa Israel xyub dyon xa kuty xaa Pable

12 Lëë byaani lyu lëë bla xaa Israel bitiits dyon xa kuty xaa Pable, aan lëë
xaa pkon Dios nii kawdy xaa ni kidy xaa axte nii kuty xaa Pable. 13 Masy
choow xaa Israel pkon Dios. 14 Lëë xaa go kwey lo xaa nii xñabey lo pxosy ni
lo kchë xaa kol nii xñabey lo meñ Israel aan lëë xaa chëb:
—Lëë noo pkon Dios nii tyaawdy noo ni tyowdy noo axte nii kuuty noo
Pable. 15 Lëë na nagon, no nii kñee do lo xaa nii xñabey lo soldad parñee kiidni
xaa Pable lo do kxe. Kol këb nii lëë do kan dyon xa kak xcuent xaa, aan lëë
noo lyëës xaa nëz par kuuty noo xaa antes nii klyañche xaa.
16 Per lëë xiñgan psyañ Pable koknano aan lëë xaa kuni tiits lo Pable laañee
no soldad. 17 Lëë Pable kwtsyetsy tu soldad aan lëë xaa chëb lo xaa:
—Kuni xaa wiñ re lo xaa nii xñabey lo do, parñee këb xaa tiits nii sëëdni xaa.
18 Lëë soldad kuni xaa wiñ go lo xaa nii xñabey aan lëë xaa chëb:
—Lëë Pable, xaa nii no skiib kwtsyetsy naa aan lëë xaa në lon: Kuni xaa
wiñ re lo xaa nii xñabey lo do. Toon pe cos tiits sëëdni xaa lool.
19 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo soldad kwseñ ña xaa wiñ go, lëë xaa kuni xaa
tublad, aan lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe cos tiits sëëdnil lon?
20 Tsigo lëë xaa wiñ go chëb:
—Lëë xaa Israel byaan nii lëë xaa kñee lool parñee tsinil Pable lo xaa nii
xñabey lo meñ Israel kxe, porñee lëë lëësy xaa me kan dyon xa kak xcuent
Pable. 21 Per knilastyoo xtiits xaa, por masy choow xaa nii no xlad xaa tse
nchenolan, aan pkon xaa Dios nii kawdy xaa ni kidy xaa axte nii kuty xaa
Pable. Lëë na xaktyee xtiitsoo nche mbës xaa.
22 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo soldad psonëz xaa wiñ go, per lëë xaa chëb
kazh nii ni tu cho lo këbty xaa nii lox bitiits xaa.

Lëë xaa nii xñabey lo soldad xaal Pable lo xtisy nii pcholë Felsy

23 Lëë xaa nii xñabey lo kchësy soldad kwtsyetsy chop soldad nii xñabey lo
xcombañer, aan lëë xaa chëb:
—Kol kweektsey chop kyoow soldad nii së niy, ni kol kweek mbës tsongalt-
sii xaa nii xsyob cabay, ni chop kyoow xaa nii koy spad, par tsi xaa Cesarea
nawtse a las nueve.
24 Ni lëë xaa kwnabey kwyo xab cabay nii sob Pable, ni lëë xaa kwnabey nii
ndaan Pable ni mbañ Pable ktsiñni xaa Pable lo xtisy nii pcholë Felsy. 25 Lo
soldad pxaal xaa tublë kitsy nii si lo xtisy Felsy. Sinrii xñee lo kitsy ko:
26 “Naa nak Claudio Lisias. Lëën xal tublë kitsy re lool nii nakoo xtisy. 27 Lëë
meñ Israel kwnaasy xaa nii xalaa lool, mer nyuty meñ xaa, per tsiñee biñaa
nii Roma ngab xaa, lëën kwya ksan xsoldadaa, byaklan xaa. 28 Aan como
kokladzypaa nyaknanaa pe cos xkëëkiy meñ xaa, lëë xaa kwyaanin lo xaa
Israel nii xñabey. 29 Siko biñaa nii lëdy cos nii xkëëkiy meñ xaa, sink pel cos
cheñ xley meñ xkëëkiy meñ xaa. Per xyaldy nii kety xaa, ni skiib xyaldy tso
xaa. 30 Per como lëën biñ nii lëë meñ Israel chakladzy kuty xaa, lëë xaa xalaa
lool ni lëën kwne gaa lo meñ nii xkëëkiy xaa nii kiidnee xaa lool deelñee pe
cos xkëëkiy xaa Pable.”
31 Lëë soldad beeñtsyey nii kwnabey xaa nii xñabey lo soldad. Lëë xaa sini
Pable nëz Antípatris wor kyool go. 32 Lëë byaani lyu lëë kchë soldad nii si
niy bikche ptsiñ laañee sob xaa nii xñabey lo soldad. Lëë kchë gaa xaa nii sob
cabay sini Pable. 33 Tsiñee lëë soldad nii sini Pable ptsiñ Cesarea, lëë xaa ptee
kitsy nii pxaal xaa nii xñabey lo soldad lo xtisy ni lëë xaa ptee xcuent Pable.

34 Loxsye blab xtisy kitsy ko, lëë xaa kwnabtiits cho xaa Pable. Tsiñee biñ xaa
nii xaa Cilicia nak Pable, 35 lëë xaa chëb:
—Na tsiñee kiidsye xaa nii xkëëkiy lii konaa dyon xa nak xcueentoo.
Loxsye ngo lëë xaa kwnabey nii kyënap soldad Pable leñ yulyey nii psaa
Herodes.

24

Kchë nii chëb Pable lo xtisy Felsy

1 Tse nii kwloxo kaay kpidz, lëë Ananías, xaa nii xñabey lo pxosy ptsiñ
Cesarea ksa xaa bla xaa kol ni tu xaa chak nii pcholë Tértulo. Lëë xaa ptsiñ
tubli lo xtisy par jkëëkiy xaa Pable. 2 Tsiñee lëë Pable koktsyetsy, lëë Tértulo
bislo xkëëkiy xaa, xñee Tértulo lo xtisy Felsy:
—Skizhoo xtisy, mbëë nche noo ni kindy tily leñ xkyedzy noo por
xkyalchakoo. 3 Tyub laañee xñabeyoo xsako styoo noo. 4 Per parñee kislëëdre
noo lii, xñabaa nii jkëëtyagoo choplan xtiits noo. 5 Lëë noo gon bñaasy xaa re
porñee nak xaa sinak tu kyalkits. Laañee xkaatyee noyuñ xaa meñ Israel
chop tiiy ni lëë xaa xñabey lo tub tiiy meñ nii lë Nazareno. 6 Kokladzy xaa
nguidyni xaa lidzy Dios nii sob Jerusalén. Por ngo nii lëë xaa bñaasy noo aan
lëë noo nyuuñ kyalxtisy sinak xñabey xleey noo, 7 per lëë xaa nii lë Lisias nii
xñabey lo soldad biid kla xaa loo noo. 8 Lëë na misme lii gaanoo, kwnabtiits
lo xaa parñee kyeñoo nii nli kchë nii xkëëkiy noo xaa.
9 Wi kchë meñ Israel nii nche siko chëb nii nli beeñtsyey Pable kchë nii
xkyëëkiy xaa. 10 Tsigo lëë xtisy kwloo señ lo Pable parñee kñee Pable, aan
lëë Pable chëb:
—Xlen nii lii kon xa nak xcuentaa por nanaa nii kokle bla iz nii soboo
xñabeyoo tañ re. 11 Natse gon chak tsiipchop kpidz nii ptsiiñaa Jerusalén
par kolaa lay lo Dios. 12 Ni tu cho kondy nii lëën no ktilytiits pal nëz,
nikle leñ lidzy Dioso, nikle gaa leñ ktoow. Ni tu cho pkaldyaa leñ kyedzy
Jerusalén. 13 Chilody kluuy meñ Israel nii nche nu nii nli beeñtsyeyaa kchë
nii xkëëkiy xaa naa. 14 Lëën kñëëli lool nii nikxe nii xñee xaa re nii nlidy kchë
nii bluuy Jesús Nazaret, xsobaa xtiits xDios pxosyaa sinak xñabey xaa. Ni
xniladzy kaan kchë nii kë leñ xley Moisés ni kchë nii pkëë profet. 15 Ni wi
gaan xniladzy nii xniladzy xaa re. Xniladzyaa nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ
kuty. Nikxe meñ malo, nikxe gaa meñ bueno, kchëlo meñ kuuñ kpañ Dios.
16 Por ngo, tugak choxkoon kuuñtsyeyaa nii chakladzy Dios ni chuuñtsyeyaa
kyalbuen lo meñ.
17 'Kok xtsele nii këngën xtañ meñ sit. Lëë na lëën bikche tu kyedzyaa par
kyelynin palal tumi jkiiñ meñ nii no lyaadzy ni parñee kokonaa nii xñabey
xley Moisés lo Dios. 18 Kchë ngo noyuuñtsyeyaa tsiñee lëë bla meñ Israel nii no
nëz Asia kon naa leñ lidzy Dios. Kok nyë kaazhaa sinak nii xñabey xleey noo
antes nii sëbaa leñ lidzy Dios, ni kwyaanidy kaan tub yox meñ, ni byubtyaa
tily. 19 Lëë xaa nii kon naa leñ lidzy Dios kiid jkëëkiy naa deelñee beeñtsyeyaa
tu cos nii nonguialdy. 20 O deelñee gaa kchilody kiid xaa go, kñë xaa nii nche
nu dyon pe cos falt kwlon worñee kukso xaa naa lo xaa nii xñabey lo meñ
Israel. 21 Xakxe worñee nguiedzy kwnen chëpaa: "Lëë do biid kso naa nu
natse porñee xniladzyaa nii spañ meñ kuty", neñdy wor go kwlon falt.
22 Tsiñee lëë xtisy Felsy biñ xa së lo xtiits Pable, aan como nanle gaa xaa xa
nak xiwseedy meñ nii no xlad Crist, lëë xaa pkwëës lo cuent ko, aan lëë xaa
chëb:

—Na tsiñee kiidsye Lisias, xaa nii xñabey lo soldad, kaknanraa xa nak xcueentoo.
23 Loxsye ngo lëë xtisy Felsy kwnabey nii bii kyaan Pable leñ skiib, per lëë xaa chëb lo soldad nii klaa xaa Pable xisy wiñ ni klaa xaa tsitedy xamigw Pable lo Pable.
24 Lëë koko bla kpidz lëë xtisy Felsy ptsiñ chop tsiil xaa Drusila. Meñ Israel nak tsiil xaa. Aan lëë xaa kwnabey koktsyetsy Pable par kñee Pable dyon xa nak nii kniladzy meñ Jesucrist. 25 Per tsiñee lëë Pable pseedy nii no nii tsoxko meñ kpañ meñ sinak nii xñabey Dios, ni no nii kxekw meñ kuuñtsyeydy meñ nii klyaañtyee styoo meñ por sitsiñ tse nii lëë Dios kwetsy catu meñ, lëë xtisy Felsy ptsyeb aan lëë xaa chëb lo Pable:
—Kwey. Na tsiñee kteedyoo tiits lon, kwetsyaa lii stub.
26 Ni lëëw na kwëmbës xtisy Felsy nii ndee Pable tumi parñee nlaa xaa Pable. Por ngo kety kety kwtsyetsy xaa Pable parñee kñee xaa lo Pable. 27 Lëë kwloxo chop iz, lëë gaa xiz xtisy Felsy psa, aan lëë Porcio Festo pkaa kwsob xlugar xaa kok xtisy. Aan lëë Felsy psaan Pable skiib parñee buen kyaan xaa lo meñ Israel.

25

Lëë Pable chaktsyetsy lo Festo

1 Tse nii kwloxo tson kpidz nii pkaa xcuent Festo kyalxtisy, lëë xaa pchoo Cesarea, lëë xaa si Jerusalén. 2 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Jerusalén, lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa Israel nii mastre non kujkëëkiy Pable lo xaa. 3 Lëë xaa go kwnab tu kyalnsaak lo Festo chëb xaa nii kñabey Festo kyey Pable Jerusalén. Ni lëëw na nol kik xaa nii deelñee ndee Festo tiits, lëë xaa nyikuty Pable nëz. 4 Per lëë Festo chëb:
—Cesarea no Pable skiib ni klyëëdy kaan lëën kya Cesarea. 5 Por ngo no nii kiid xaa nii xñabey lo do Cesarea parñee jkëëkiy xaa Pable siko deelñee pe cos falt kwloo Pable.
6 Xonak o tsii gak kpidz kwlës Festo Jerusalén, lëë xaa bikche sey xaa Cesarea. Lëë byaani lyu nii ptsiñ xaa, lëë xaa kwsob leñ yulyey, aan lëë xaa kwnabey koktsyetsy Pable. 7 Tsiñee lëë Pable kwsëëb yulyey, lëë xaa Jerusalén big kex, aan lëë xaa bislo pkëëkiy xaa Pable tub yox cos ntseeb, per ni tu cos nii pkëëkiy xaa Pable pchilody nyuñ xaa preb nii nli beeñtsyey Pablo.
8 Per lëë Pable gaa tugak kwnee xaa, chëb xaa:
—Karty kuuñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy xaa gue naa. Nlidy nii xsaldyaa xley meñ Israel, ni nlidy nii xsaldyaa lidzy Dios, ni nlidy nii xsaldyaa xtisy Roma.
9 Per como lëë Festo kokladzy kyaan buen xaa lo meñ Israel, lëë xaa chëb lo Pable:
—¿Pe snëël tsil Jerusalén parñee siko kanaa dyon xa kak xcueentoo?
10 Tsigo lëë Pable kwëb chëb:
—Leñ yulyey nii ngab lo xtisy Roma son. Penak nii toon pare kan par kak xkyalxtisyaa. Ni nan bueen gaal nii karty kon falt lo meñ Israel. 11 Deelñee kwlo gaan tu falt nii xyal ketyaa, penaktyo na ketyaa. Per como nlidy kchë nii xkëëkiy xaa gue naa, ni tu cho xyaldy jko naa ña xaa Israel. Xñabaa nii yuub xtisy Roma kan dyon xa kak xcuentaa.
12 Tsigo, lëë Festo kwnabtiits lo xaa nii ksa xaa xñabey. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo Pable:
—Lëël kwnab nii yuub lo xtisy Roma tsil. Na tsil lo xaa na parñee kan xaa xa kak xcueentoo.

Lëë Pable so lo rey Agripa

13 Blyëëdyako lëë rey Agripa ni Berenice kwey Cesarea kujkëëptyux Festo.
14 Aan como ndaly kpidz kwlës xaa, lëë Festo bitiits lo xaa xa nak xcuent
Pable, chëb Festo:
—Lëë tu xaa nii psaan Felsy skiib bii no nu. 15 Aan tsi lëën kwya Jerusalén,
lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa kol nii xñabey lady meñ Israel biid
jkëëkiy xaa. Kchë xaa go kwnab nii kñabeyaa kety xaa. 16 Per lëën chëp nii
xñabeydy xtisy Roma kety tu meñ deelñee karty kan xaa ktilytiitsni meñ go
kchë xaa nii xkëëkiy xaa parñee kak ndoon dyon cho xaa nli xñee. 17 Por
ngo, tsiñee lëë xaa Israel go kwlañche nu, blyëëdyaa. Siñee byaani lyu lëën
kwsoob leñ yulyey aan lëën kwtsyetsy xaa nii xkëëkiy xaa go. 18 Per tsiñee
lëë xaa lox ptilytiits, ni tu cos ntseeb nii nladzyaa pkëëkiydy xaa xaa. 19 Nii
biñsyaa nonsyke kchë deel xa nak xlay xaa pkëëkiy xaa xaa ni por tu xaa nii
lë Jesús nii kuty, per lëë Pable xñee nii mbañ Jesús. 20 Aan como byeñdyaa
pe nyuuñtsyeyaa, lëën kwnabtiits dyon pe nyë Pable nyi xaa Jerusalén parñee
siko nyanaa dyon xa nyak xcuent xaa. 21 Per como lëë xaa kwnab nii yuub lo
xtisy nii sob Roma tsi xaa, lëën kwnabey nii laady xaa axte nii kteedyo tiits
lon kxalaa xaa lo xtisy Roma.
22 Tsigo lëë Agripa chëb lo Festo:
—Wi gaan gon no gan konaa xa së lo xtiits xaa go.
Lëë Festo kwëb chëb:
—Kxe kazh kaanoo, lëël kon xa së lo xtiits xaa.
23 Lëë byaani lyu, lëë Agripa ni Berenice kwsëëb yulyey ksa bla xaa nii
xñabey lo soldad ni xaa non nii no leñ kyedzy Cesarea. Nonsyke ladx non
nche nakw xaa. Loxsye ngo lëë Festo kwnabey koktsyetsy Pable. 24 Tsigo lëë
Festo chëb:
—Rey Agripa ni kchësy to siñee nche do nu, lëë xaa re so lo do nu. Ndalyle
meñ Israel nii no Jerusalén ni meñ Israel nii no leñ kyedzy Cesarea nu nonab
lon nii kñabeyaa kety xaa. 25 Per naa nii xcuentaa sootaa nii karty ko xaa tu
falt nii tsigal kety xaa, per como lëë xaa kwnab nii kak kiy kchë nii xkëëkiy
meñ go xaa axte lo xtisy Roma, lëën kwlokyeñ kxalaa xaa lo xtisy Roma.
26 Aan como xyeñdyaa gaa dyon pe cos beeñtsyey xaa, lëë xaa syelynin lo do, ni
loopoo rey Agripa syelynin xaa parñee kñabtiitsoo lo xaa parñee tsaap singo
mod kyeñaa pe cos jkën lo kitsy nii kxalaa lo xtisy Roma. 27 Porque lika sëlidyo
nii kxalaa tu xaa nii no skiib, deelñee këptyaa pe cos beeñtsyey xaa.

26

Lëë Pable xñee lo rey Agripa xa nak xcuent xaa

1 Tsigo lëë rey Agripa chëb lo Pable:
—Schilo kñeel xfavooroo.
Tsigo lëë Pable blis ña aan lëë xaa bislo kwnee xaa, chëb xaa:
2 —Nli gaa na, rey Agripa, xlen ni xsak styoon kñen lool xa nak kchë nii
xkëëkiy meñ Israel naa parñee singo mod misme naa ksoli naa lool. 3 Ni xlen
porñee nanaa nii xyeñoo xa nak xcostumbre noo kchësy noo siñee nak noo
meñ Israel ni nanoo pe cos nak xiwtilytiits noo. Por ngo xñabaa nii kapoo
paciensy konoo kchë nii kniyaa.
4 'Kchësy meñ Israel nan xa kwyon lady meñ tu kyedzyaa ni xa kwyon
Jerusalén destye nii nakaa xaa wiñ. 5 Xyuumbey nyë xaa Israel naa. Schilo
kñë xaa nii xtse kwyon xlad tub tiiy xaa nii lë fariseo deelñee chakladzy xaa.
Lëë xaa fariseo nak tub tiiy xaa nii mastre choxko kuñ cumplir xleey noo.
6 Aan lëë na lëë meñ Israel xkëëkiy naa porñee tyub styoon xniladzyaa nii lëë

Dios kuuñ kpañ kchë meñ kuty sinak nii kwneel xaa lo pxusykoltoo noo. 7 Ni
ksa tsiipchop kaa xtiiy noo nii no Israel këmbës nii kak cumplir nii kwneel
Dios. Por ngo, tsel kyool choxko kchë meñ go kleni Dios ni kuuñtsyey nii
xñabey Dios. Aan porñee win xniladzy nii kwneel Dios, lëë meñ Israel biid
kso naa nu. 8 ¿Lëë dook, penak nii xnilasty to nii chuuñ kpañ Dios meñ kuty?

9 'Klo nladzyaa nii no nii ktilynin meñ nii no xlad Jesús Nazaret 10 ni
beeñtsyey gaan nii no kikaa leñ kyedzy Jerusalén. Con xtiitspey xaa nii xñabey
lo pxosy ndaly kchë meñ nii no xlad Jesús kwlon skiib. Aan tsiñee lëë xaa
xñabey chakladzy kuty tu xaa go, win kwne nonguial kety xaa. 11 Ndaly vuelt
psaksin xaa nii no xlad Jesús parñee nsaan xaa nyilastre xaa Jesús. Laañee
sobtyee ktoo kwyan, aan por xkyalwlëën axte xtañ meñ sit kwyanlagaa meñ
go.

Lëë Pable chutiits xa bniladzy xaa Dios

12 'Kchë ngo no kikaa lëën sa kyedzy Damasco con xtiitspey xaa nii xñabey
lo pxosy. 13 Per mer xwe ngbidz gon, rey, lëën no nëz ksa xcombañeraa tsiñee
lëën kon tu bini nii sëëdsëëb kpaa. Mastre xpibëlyo que lo xbini ngbidz.
14 Tsigo kchëësy noo byab lyu. Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu xaa nii në lon con
xtiitsë meñ hebreo: "Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa? Misme lii gon no
ksaksi lii, sinak nii chuuñtsyey yosy tsiñee xkëëniy ma punt yag nii xkwib meñ
ma." 15 Tsigo lëën chëp: "¿Chool?" Aan lëë tsiy xaa go në lon: "Lëë meeraa nak
Jesús, xaa nii xsaksil. 16 Per kuxche, por lëën byaklo lool parñee kuuñtsyeyoo
nii chakladzyaa ni parñee kutiitsoo kchë nii konoo natse ni kchë nii kluuyre
gaan lool. 17 Naa kteelaa lii lo meñ Israel ni naa kteelaa lii lo meñ sit. 18 Lëën
kxal lii lo meñ sit parñee ksaabiniil kchë lo meñ go, parñee sëdre meñ go lo
nguey, sink lo bini, ni parñee ksoobtre meñ go xtiits xaatox, sink ksoob meñ
go xtiits Dios, ni kniladzy meñ go xtitsaa tsiin telaa meñ go lo xtol ni jkaa meñ
go nii ktee Dios lo meñ nii xniladzy."

19 'Por ngo, rey Agripa, lëën psob xtiits tsiy xaa nii kwnee lon. 20 Klootyee
lo meñ Damasco bluyaa xtiits Dios. Loxsye ngo lëëw bluyaa lo meñ Jerusalén
ni tyub xtañ meñ Judea ni lo meñ sit. Chëpaa nii ktsëë meñ xmod, ni ktikche
meñ styoo lo Dios, ni kuuñtsyey meñ cos nii kluuy nii nli xniladzy meñ Dios.
21 Por ngo lëë xaa Israel kwnaasy naa leñ ktoo aan kokladzy xaa nyuty xaa
naa. 22 Per por xkyalnsaak Dios lëën bii so nu, xluyaa xtiits Dios lo kchësy
meñ. Karty kñen ni tu cos nii kwneedy profet ni kwneedy Moisés nii kak, sink
nonsyke ngo xñen. 23 Lëë xaa go kwnee nii lëë Crist kety, ni lëë xaa go kwnee
nii klootyee Crist kpañ parñee kiidni Crist tiits nii xteelaa lo meñ xkyedzy
noo ni lo meñ sit.

24 Ngo nonee Pable tsiñee lëë Festo kwchuptsyë chëb:

—¡Chak wetyoo, Pable! Kchë xiwseedyoo noyuuñ wety lii.

25 Per lëë Pable kwëb chëb:

—Chakwejtyaa, Festo, sink sëli xtitsaa ni nli gaa kchë nii xñen. 26 Lëë rey
Agripa so nu. Nan buen xaa xa nak kchë cos re. Por ngo nder confians xñen
lo xaa. Nan bueenaa nii wi xaa nan xa nak kchë cos re, por lëdy tu cos nii
koktsilaano. 27 Nli gaa na, rey Agripa, ¿pe xniladzyoo kchë nii pkëë profet
dyon? Nanaa nii xniladzylo.

28 Loxsye ngo lëë rey Agripa chëb:

—Slalak nu lëël lox ngo styoon parñee kniladzyaa xtiits Jesucrist.

29 Tsigo lëë Pable chëb:

—Nikxe nii slalak nu o xlyëëre gaa lox ngon styool, tsaap në Dios que nii lëdy nonsy lii, sink wi kchë meñ nii nche jkëëtyag nii xñen natse kak sinakaa, nikxe nii lëdy kchë meñ kxituu con caden.

30 Loxsye chëb Pable kchë ngo, lëë rey ni xtisy ni Berenice ni kchë xaa nii
nche sob siko kuso. 31 Lëë xaa si tublad parñee kutiits xaa dyon xa kak cuent
ko, xñee xaa lo xcombañer xaa:

—Karty ko xaa re tu tol nii tsigal kety xaa, per ni skiib nonguialdy tso xaa.

32 Ni lëë Agripa chëb lo Festo:

—Nchilo nlyaa xaa re deelñee nyabty xaa nii yuub xtisy Roma kan xa kak
xcuent xaa.

27

Lëë Festo xaal Pable Roma

1 Tsiñee lëë xaa nii xñabey kwlokyeñ kxaal lëë noo Italia, lëë Pable ni stubla
xaa nii no skiib kok entregar lo tu xaa nii xñabey lo soldad nii pcholë Julio.
Xsoldad xtisy Roma nak kchë soldad ko. 2 Lëë noo ptsyo tu leñ xbarkw meñ
Adramitio. Lëë barkw ko no nëz nii kchoo tsi tyub nëz Asia. Wi Aristarco,
xaa Tesalónica nii ngab Macedonia, kwsënal lëë noo. 3 Lëë byaani lyu lëë noo
ptsiñ chu nis nii nche Sidón. Siko lëë Julio pkëstyoo Pable, lëë xaa blaa kutedy
Pable kchë lo xamigw ni lëë xaa blaa ptee meñ go nii pkiiñ Pable. 4 Tsiñee lëë
noo pchoo Sidón, lëë noo byoteedy chu kislyu wiñ nii lë Chipre, porñee tir
xpi me. 5 Lëë noo ptyeelaag nistoo mer laañee nyoo Cilicia ni Panfilia, aan
lëë noo ptsiñ tu kyedzy nii ngab Licia nii lë Mira.

6 Siko lëë xaa nii xñabey lo soldad kon tu xbarkw meñ Alejandría nii no nëz
tsi nëz Italia, aan lëë xaa blëp lëë noo barkw par kyo noo. 7 Ndaly kpidz tseyga
kwyo barkw nëz, aan tsiñee lëë noo ptsiñ laañee nyoo Gnido, blaadre me nyo
noo par delanty. Por ngo lëë noo ptyee mer laañee nyoo kyedzy nii lë Salmón
nii nche lo kislyu wiñ nii lë Creta. 8 Në syo noo tub chu nis, per lëë noo ptsiñ
tu lugar nii lë Buenos Puertos. Kexka siko nche kyedzy nii lë Lasea.

9 Kok xtsele ncheno noo lo nis, ni ntseeble gaa së barkw lo nistoo, porñee
lëë mëë nii chaknal sëëd yob. Por ngo lëë Pable kwnee chëb:

10 —Kol kono gaanoo, chanaa gon nii ntseeb ktsyool no tu kyalnë deelñee
kyore no tub lo nis. Neñdy kloow no barkw tyub xyowo, ni ntseeb kety no.

11 Per psaldy xaa nii xñabey lo soldad Pable, sink lëë xaa psoob xtiits
xpixwan barkw ni xtiits xaa nii chuuñ ksëë barkw. 12 Aan como nguidy nak
chu nis ko par kwës meño mëë nii chaknal, kchësy xaa kwlokyeñ nii masy
buen kchoo noo siko, parñee tsaap schilo ktsiiñ noo Fenice aan tyeedy noo
mëë nal siko. Fenice nak tu kyedzy nii ngab Creta. Siko xtsiñ barkw.

13 Aan como lëë tu me wiñ nii sëëd nëz kyety bislo xpi, nladzy xaa nii sini
lëë noo nii schilo kchoo noo siko. Lëë xaa pchooni barkw tub chu nis Creta.
14 Per kok xtsedyak pchoo barkw tsiñee lëë tu medox nii lë Nordeste 15 bislo
kwtopxax barkw. Aan como blaady me nyo noo par delanty, lëë noo blaa biy
me lëë noo. 16 Byoteedy noo tublad chu kislyu wiñ nii lë Clauda. Xisy xpi me
siko. Por ngo nikxe në pkyëë noo, per lëë noo bliis canow wiñ nii sëëdngopxax
barkw. 17 Loxsye byëp canow wiñ go, lëë xaa nii sini barkw pxituu tsiitsy
barkw con tuu. Ptsyeb xaa nyisobnag barkw lo yuzh nii lë Sirte. Por ngo lëë
xaa blity ladx nii kë kik barkw, ni lëë xaa blaa sini me barkw laañee xkaatyee.
18 Lëë byaani lyu lëë xaa bislo blaal xaa xyow barkw lo nis porñee lëë medox
ko bii xpi. 19 Lëë tse nii kwloxo tson kpidz lëë xaa go blaal kchë xtsiiñ barkw
lo nistoo. 20 Ndaly kpidz ptyoondy noo lo ngbidz ni ptyoondy noo mëly. Tir
ntseeb bi medox ko. Por ngo nii nladzy noo nii sikootyee nyaan noo.

21 Aan como kokle ndaly kpidz nii karty tyaaw noo, lëë Pable kusoli
groltyee lady kchë xaa nii sini lëë noo aan lëë xaa chëb:
—Deelñee nyon do xtitsaa nii nchoody no Creta, ntsyooldy no kchë kyalnë
re ni nsëëbty no xyow barkw. 22 Per na xa kuuñre no. Lëëw ptsyool le no. Per
pe tsinidy kik to. Nikxe nitylo barkw re lo nis, per ni tu do kejty. Ktsyebty to.
23 Porque tsikyool lëë tu angly byaklo lon. Lëë Dios nii xñabey naa pxaal angly
ko biidnë lon sinrii: 24 “Ktsyeebtyoo, Pable, porque no nii ktsiiñoo lo xtisy
Roma, aan por lii lëë Dios kteelaa kchë xaa nii ksal no leñ barkw.” 25 Por ngo,
kol ko nguiool styoo do, ktsyebty to, por xniladzyaa xtiits Dios ni xniladzyaa
nii lëë kchë nii në angly lon kak cumplir. 26 Per tesody nii lëë me tsikchon lëë
no tu chu kislyu wiñ nii nche lo nis re.

27 Lëë kyool nii kwloxo chop xmal nii kënsëë noo lo nistoo nii lë Adria,
lëë xaa nii chuuñ ksëë barkw byeñ nii lëë noo mer ktsiñ chu kislyu. 28 Lëë
xaa ptiix dyon pe nxityre jkaa lo kislyu. Tsigo lëë xaa kon nii xaktyee
skalyptsiipxoopak metre nxity laañee si barkw. Kok xtsedyako lëë xaa
ptiix stub aan lëë xaa kon nii xaktyee skalypkyadzyak metre nxity laañee si
barkw. 29 Aan como ptsyeb xaa nyijkaan barkw lo kyo, lëë xaa pchon tap lë
kiib nëz xan barkw parñee sëdy barkw. Loxsye ngo lëë xaa kwnab lo Dios
nii kyob kyaani lyu. 30 Mentre gaa lëë kchë xaa nii xkyë tsiiñ leñ barkw
kwlokyeñ kxooñ, lëë xaa blity tu canow wiñ nii noy barkw, xkëëlo xaa nii
lëë xaa kchon kiib nii kë nëz kë barkw lo nis. 31 Per lëë Pable kuni tiits lo xaa
nii xñabey lo soldad chëb:
—Deelñee kwësty ni tu xaa gue leñ barkw, ni tu do telaady.

32 Tsigo lëë soldad koñee pchug tuu nii nxituu canow wiñ go aan lëëw byab
lo nis.

33 Bii nguey, lëë Pable kwnee lo kchësy xaa nii si leñ barkw, chëb xaa:
—Natse gon chak chop xmal nii karty kaw do por kyalnë nii nandy to pe
cos ktsyool no. 34 Xñabaa nii kaw do parñee jkaa do fuersy telaa do, por ni tu
kits kik to kloowdy to.

35 Loxsye chëb Pable ngo, lëë xaa kwseñ tu kyaxtily aan xña lo kchësy xaa
go lëë xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëë xaa bislo wagw. 36 Lëë styoo kchë xaa
go byonguiool aan lëë xaa taw kchë xaa. 37 Choop kyoow tsongaly ptsiipxoop
noo syo leñ barkw. 38 Tsi lëë wagw kwlox lëë xaa blaal xobxtily nii noy barkw
lo nis parñee knitynë barkw.

Lëë barkw xnitylo lo nis

39 Tsiñee lëë lyu byaani, byuumbeydy xaa nii chuuñ ksëë barkw dyon xa
lë tañ nii nche noo. Per lëë xaa kon tu kislyu wiñ nii nche kexka tu chu play,
aan lëë xaa kwlokyeñ ktsig xaa barkw siko deelñee ndeedyo tiits. 40 Lëë xaa
pchug tuu nii këtuu kiib nii kë xan barkw aan lëëw byab lo nistoo. Ni lëë
xaa bislëë yag nii xchug nis parñee së barkw nëz nii chakladzy xaa. Loxsye
ngo lëë xaa blis ladx nii kë kë barkw lo me, aan lëë barkw bislo xpig chu
play. 41 Per lëë kë barkw kwsobtip lo yuzh, pchilodre niw, aan lëë xfuersy nis
bislo chuuñ pyuy nëz xano. 42 Tsigo lëë soldad kokladzy nyuty kchë xaa nii
sikni xaa tso skiib Roma parñee kxoobnisty xaa aan kxooñ xaa. 43 Per como
koklasty xaa nii xñabey lo soldad nii nyety Pable, blaady xaa nyuuñtsyey
soldad ngo, sink lëë xaa kwnabey nii klo kchë xaa nii chak xoobnis ktsiñ xaa
chu kislyu. 44 Lëë kchë xaa nii kokty na nxoobnis ptsiñ lo kislyu con table nii
nyaa barkw. Singo mod kchësy noo ptsiñ chu kislyu.

28

Lëë Pable xtsiñ lo kislyu wiñ nii lë Malta

1 Tsiñee lëë noo lox ptsiñ chu kislyu go kchësy noo, lëë noo kok ndon nii
Malta lë kislyu wiñ go. 2 Mbëë kon meñ nii ncheno siko lëë noo, aan como
singootyee chak nal ni so kyo, lëë meñ go psaay ki parñee ktsëë noo. 3 Lëë
Pable kuktop chop lë yag, aan lëëw no ktsiib xaa lo ki, tsiñee lëë tu mëël nii
no lady yag pchoo por xinlëë ki, aan lëë ma pchal ña Pable. 4 Tsiñee lëë meñ
nii no lo kislyu wiñ go kon nii lëë mëël go këñyoogw ña Pable, lëë meñ go bislo
xñee lo xcombañer:

—Neñdy tu nweety bñech nak xaa gue. Ngo nii nikxe lëë xaa kwtelaa lo
nistoo, per xlaady xkyalxtisy Dios kpañ xaa axte nii kizh xaa xtol xaa.

5 Per lëë Pable kwtsib ña aan lëë mëël go byab lo ki, per lëë lëë xaa, ni tu pe
kokty xaa. 6 Kchësy meñ kwche mbës nii nsyëki ña xaa o kolpsye gaa nyety
xaa. Per kok xtsesy nche mbës meñ kon meñ nii ni tu pe chakty xaa. Lëë meñ
bislo ptsëë xtiits, xñee meñ nii tu dios nak Pable.

7 Kexka siko kë xkwaa xaa nii xñabey lo kislyu wiñ go. Publio pcholë xaa.
Lëë noo byolëës lidzy xaa aan mbëë kon xaa lëë noo tson kpidz nder. 8 Aan
lëëtyee gaa leñ tse go lëë pxosy Publio nix no xlyëë ni kë yoobcheñ. Lëë Pable
kutedy lo xaa, aan loxsye kwnab Pable lo Dios por lëë xaa, lëë Pable pxob ña
lady xaa aan lëë gaa xaa byak. 9 Tsiñee kon meñ ngo, wi kchë meñ xsyaknë nii
no lo kislyu wiñ go biid, aan kchë meñ xsyaknë byak. 10 Aan mbëëre kontsi
kchë meñ lëë noo, aan tsiñee lëë wor kol nii ktsëëp noo barkw stub, bnee meñ
go kchë nii jkiiñ loo noo nëz.

Lëë Pable xtsiñ Roma

11 Tse nii kwloxo tson mëë nii nche noo lo kislyu wiñ go, lëë noo ptsyëëp
tu xbarkw xaa Alejandría nii kwlës chu kislyu wiñ go tyub mëë nal. Kë chop
mdyo nii xñee xaa Cástor ni Pólux kë barkw ko. 12 Tsiñee lëë noo ptsiñ chu nis
nii lë Siracusa, lëë noo blyëës tson kpidz. 13 Siko pchoo noo lëë noo syo tub
chu nis axte ptsiiñ noo laañee lë Regio. Lëë byaani lyu lëë tu me nii xchoo nëz
kyety bislo xpi. Lëë tse nii pchopo kpidz lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Puteoli.
14 Leñ kyedzy ko lëë noo byo ktsiil bla xaa nii xniladzy xtiits Jesús. Lëë xaa
kwnee loo noo parñee kwëës noo lo xaa tu xmal. Lëë tsi lëë xmal go kwyaa
lëë noo pchoo siko par ktsiiñ noo Roma. 15 Lëë gaa meñ nii xniladzy xtiits
Jesús nii no Roma tse koknan nii lëë noo no nëz ktsiiñ noo Roma. Ngo nii lëë
meñ biid ktsiilnëz lëë noo axte laañee lë Foro de Apio ni laañee lë Las Tres
Tabernas. Tsiñee lëë Pable kon kchësy meñ go, lëë xaa ptee skizh lo Dios ni
lëë xaa pkaa fuersy. 16 Tsiñee lëë noo ptsiñ Roma, lëë xaa nii xñabey lo soldad
ptee tiits nii tso Pable tublad chop tu soldad parñee kap cuidad soldad Pable.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios Roma

17 Tse nii kwloxo tson kpidz ptsiiñ noo, lëë Pable kwnabey koktsyetsy kchë
xaa Israel non nii no Roma. Tsiñee lëë kchë xaa go lox pkaal lsa, lëë Pable
chëb:

—Beetsy, nikxe gon ni pe beñdyaa lo meñ Israel ni nikxe nii kwneedyaa
contre xcostumbre pxusykoltoo no, lëë meñ kwnaasy naa aan lëë meñ pko
naa ña xaa Roma leñ kyedzy Jerusalén. 18 Tsiñee lëë xaa Roma nii xñabey
lox kwnabtiits dyon pe nli beeñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy meñaa, lëë xaa byeñ
nii nody xtolaa ni chigaldy ketyaa. Lëë xaa kokladzy nlaa xaa naa. 19 Per
kwxikyaldy xaa Israel. Por ngo lëën kwnab nii yuub xtisy nii sob Roma nu
kan dyon xa kak xcuentaa, per kwnabtyaa kyelyaa nu par jkëëkiyaa xaa tu

kyedzyaa. 20 Por ngo nagon kwtsyetsyaa lëë do parñee kñen choplan xtitsaa
lo do. Porque win xniladzy kchë nii xniladzy meñ Israel aan por ngo këtuun
nu.
21 Tsigo lëë kchë xaa nii koktsyetsy ko chëb:
—Ni tu xcart xaa Judea karty klyañ loo noo nii kseety lii, ni ni tu xaa betsy
no nii chiid nu karty kñee contre lii. 22 Lëë na chakladzy noo tsyon noo dyon
xa no kikoo, por ndon noo nii laañee xkaatyee xñee meñ contre lay kub nii
xluuyoo.
23 Lëë xaa pso tu tse nii jkaal lsa xaa, aan singootyee ndaly meñ kwey
laañee xkwës Pable. Aan destye wor silytoo axte ptsye tse bluuy Pable xa
nak xkyalwnabey Dios. Pseety xaa xley Moisés ni kchë nii pkëë profet parñee
jko xaa styoo meñ kniladzy meñ xtiits Jesús. 24 Grol meñ bniladzy nii kwnee
Pable, lëë stu grol meñ koñee bnilastyo. 25 Aan como lëdy kchë meñ bniladzy,
lëë meñ bislo bi. Tsigo lëë Pable chëb:
—Nli gak nii kwnee profet Isaías tsiñee por xKyalbini Ntson Dios chëb xaa:
26 Na kwey aan kudzy lo meñ gue:
Nlipee nikxe xaapre kon do, per kyeñdy to,
ni nikle gaa kuy do, per kandy to.
27 Por lëë kchë styoo meñ lox pkyedzy,
ntse tyag meñ,
ni ndíib lo meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee kchilody kan meñ,
ni kon meñ,
ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa
xtol meñ.
28 Kol kaknan nii destye natse lëë xkyalwtelaa Dios tsi lo meñ sit. Meñ gosy
skëëtyag xtiits Dios. 29 Tsiñee lëë Pable lox chëb ngo, lëë xaa Israel bi, per tir
ptilytiits lsa xaa.
30 Chop iz nder kwtiñ Pable tu yu leñ kyedzy Roma, aan leñ yu go kutedy
meñ lo xaa. 31 Mbëë bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ ni bluuy xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Ni tu cho pe chëbty lo xaa.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ nii no leñ kyedzy Roma

1 Paablaa. Xtsiiñ Jesucrist xkyën. Lëë Dios kwtsyetsy naa parñee kakaa
xapostle xaa parñee kluyaa tiits nii xteelaa.
2 Penaadle bluuy Dios tiits re. Ndaly profet pkëëw leñ kitsy nii kë xtiits Dios.
3 Lëë tiits re xñee cho nak Jesucrist, Xiñ Dios. Lo xtiiy rey David sëëd xaa.
4 Per por xkyalwnabey Kyalbini Ntson lëë xaa kok Xiñ Dios, porñee pañ xaa
lo kyalkuty.
5 Por Jesucrist lëë Dios bnee tiits nii kakaa apostle parñee tyub lo kislyu tso
meñ nii kniladzy xtiits xaa ni ksoob xtiits xaa. 6 Lady meñ nii kwtsyetsy Dios
jkab lo Jesucrist ngab to. 7 Lëë Dios xkëstyoo lëë do kchë do siñee no do leñ
kyedzy Roma, ni lëë xaa kwle lëë do parñee jkab to xkyedzy xaa. Lëë lëësy
Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ
do.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

8 Xtedyaa skizh lo Jesucrist ni lo Tat Tios por lëë do, por laañee xkaatyee
chakyety to porñee xniladzy to xtiits Dios. 9 Aan lëë Dios chan nii tugak
xsaladzyaa lëë do tsiñee chutiitsnin xaa. Xtsiiñ Dios xkyën. Tyub styoon
xluyaa xtiits xiñ xaa. 10 Tugak xñabaa lo Dios nii knee xaa tiits kyely teedyaa
lo do. 11 Por chakladzyaa kanaa to parñee jkaa do xkyalnsaak Dios tsiin
kchosody styoo do, 12 sinak nii xñee ñe, parñee kchoobladzy lsa no styoo no
porñee xniladzy no xtiits Dios.
13 Beetsy, kol kaknan gaanoo nii ndaly vuelt kwlokyeeñaa kyelyaa lo do,
per xtejtyo tiits. Chakladzyaa kyelyaa parñee ktopaa kyalnsaak sinak nii
xtopno stub lugar. 14 No nii kluyaa xtiits Dios lo kchë meñ, nikxe lo meñ nii
no kyedzyo, nikxe gaa lo meñ nii no taño, nikxe lo meñ nyaaniw, nikxe gaa
lo meñ ngueyo. 15 Por ngo nii xtee gaanaa kyely kluyaa xtiits Dios wi lo do
nii no do leñ kyedzy Roma.

Xtiits Dios nii xteelaa

16 Xtelastyaa xtiits Dios nii xteelaa, por xkyalwnabey Dios nako parñee
kteelaaw kchë meñ nii xniladzyo. Klo meñ Israel telaa. Tsigore telaa meñ
sit. 17 Lëë tiits re xñee nii lëë Dios xteelaa lëë no lo tol porñee xniladzy sye no
xtiits xaa. Ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: “Por kyalwniladzy lëë xaa
nii buen kpañ.”

Xtol meñ

18 Xtyon no nii lëë xcastigw ntseeb Dios sëëd kpaa parñee ksaksi xaa kchë
meñ yox ni meñ mal, por xlaady xtol kchë meñ go jkaasy xtiitsli Dios. 19 Aan
nan meñ go cho nak Dios, por misme Dios bluuyo. 20 Schilo kak nyoo nii
nyoody por kchë cos nii psaa Dios. Destye nii kwche kislyu kok nyoo nii lëë
xaa nak Dios ni kyaaldy kaa xkyalwnabey xaa. Por ngo nii kindy pe jkëëlo
meñ go. 21 Per nikxe xyuumbey meñ go Dios singo mod, chuuñ ksakty meñ
go Dios ni xteejty meñ go skizh lo xaa. Al contrario cos nii pa xkiiñdysye
sini kik meñ go, ni lëë xkyalcheñ meñ go pkyey. 22 Nikxe nii xñee meñ go
nii nyaani meñ go, per nguey meñ go. 23 Por lëë meñ go psaan xkyalntson
Dios nii xnitylody por mdyo nii chak si chak chol meñ, ni por mdyo nii nyaa
si nyaa mguiñ, ni por mdyo nii chak si chak ma nii sob tap niy, ni ma nii
xtyoopxax.

24 Por ngo lëë Dios psaanladzy meñ go parñee kuuñtsyey meñ go kchë cos
mal nii no styoo meñ go. Aan chuuñtsyey meñ go cos nii xkwii kyalto kchë
xcombañer, 25 porñee xnilasty meñ go xtiitsli Dios, sink tiits xuuy xniladzy
meñ go. Xsoxib meñ go lo kchë cos nii psaa Dios. Xsoxibty meñ go lo Dios nii
psaaw. Por lëë Dios xyal jkaa skizh tugak. Singo no nii kako.
26 Por ngo lëë Dios psaanladzy meñ go parñee kuuñtsyey meñ go cos nii
xkwii kyalto. Por axte wi kwnaa ptsëë xmod. Choni me saa kwnaa me.
27 Singo gak xaapkiy, chokidre xaa kwnaa, sink saapkiy xaa choki xaa.
Chuuñtsyey xaa cos nii xkwii kyalto ksa saapkiy xaa, aan mban xtye xcuerp
xaa castigw por cos mal nii chuuñtsyey xaa.
28 Chaklastre xaa ksal xaa Dios, aan lëë Dios kaa psaanladzy xaa parñee
kuuñtsyey xaa nii chigaldy kak. 29 Kchëlo cos mal no kik xaa, mal xaa, ngbiñ
xaa, mbidy xaa, nweety bñech xaa, xtilyni xaa meñ, wnee xuuy xaa, ni wagw
tiits kizh xaa. 30 Xñeenë xaa meñ, xtilyni xaa Dios, xekwty xaa lo meñ, nyaa
xaa, chuuñtsyey xaa cos mal, ni xsoobty xaa xtiits pxosy xaa. 31 Chondy xaa
tiits, chuñdy xaa cumplir xtiits xaa, xkëstyoody xaa meñ, xkombedy xaa styoo
xaa. 32 Nan xaa nii lëë Dios xñabey kety kchë meñ nii chuuñtsyey ngo, per lëëw
chuuñtsyey xaa, aan axte xle xaa chan xaa meñ nii chuuñtsyeyo.

2

Lëë Dios chuñ kyalxtisy

1 Por ngo kindy pe jkëlool, lii nii xseel meñ, deelñee chootyee nakoo.
Misme lii xtee kyo lii tsiñee xseel meñ, por chuuñtsyeyoo nii chuuñtsyey
meñ. 2 Por ndon no nii tsiñee lëë Dios chuñ kyalxtisy, xsaksi xaa meñ
nii chuuñtsyey kchë ngo. 3 Aan lii nii xseel chanoo nii chuuñtsyey meñ
aan chuuñtsyeylo, ¿pe xsyakoo nayak nii stelaal lo xkyalwsaksi Dios? 4 ¿Pe
xsyablyul xkyalndoladzy Dios nayak ni xpaciency xaa? ¿Xyeñdyoo nayak nii
lëë xkyalndoladzy Dios xtsig lii lo xaa? 5 Per nguiedzy styool ni chaklastyoo
ktikcheel styool lo Dios. Por ngo lëël xyuubre kyalnë par tse nii lëë Dios kiid
kuñ kyalxtisy. 6 Lëë xaa kizh meñ segúnkchë nii beeñtsyey meñ. 7 Lëë Dios
ktee kyalmbañ nii nitylody lo meñ nii tugak beeñtsyey kyalbuen ni tugak
beeñ ksak Dios. 8 Per lëë xaa ksaksi meñ nyaa nii xsaldy tiitsli ni meñ ngoptol.
9 So kyalwsaksi ni kyalnë par kchë meñ nii chuuñtsyey kyalmal, klo par meñ
Israel, tsigore par meñ sit. 10 Per lo meñ nii chuuñtsyey kyalbuen lëë Dios
ktee kyalnsaak parñee mbëë kpañ meñ go. Klo gak lo meñ Israel ktee xaaw,
tsigore lo meñ sit.
11 Por lëdy wi Dios xkwe meñ. 12 Por kchë meñ sit nii beeñ tol aan nandy
meñ go nii no xley Moisés, tsody ley tsiñee lëë meñ go kety. Per lëë xkyalxtisy
meñ Israel nii beeñ tol kak sinak xñabey xley Moisés. 13 Por xtyelaady meñ nii
xkëëtyag nii xñabey ley, sink meñ nii chuuñtsyey nii xñabey ley xtyelaa. 14 Per
tsiñee lëë meñ nii nandy nii no ley chuuñtsyey nii xñabey ley, misme meñ go
xsaa ley. 15 Por kchë nii chuuñtsyey meñ go nyoo nii leñ styoo meñ go no ley.
Ni misme gaa xkyalcheñ meñ go ksoli meñ go o ksyablyu gaa meñ go 16 tse
nii lëë Dios ni lëë Jesucrist kuñ xkyalxtisy meñ segúnkchë nii no kik meñ.
Lëë xtiits Dios nii xluyaa xñee nii singo kako.

Meñ Israel ni xley Moisés

17 Per lii nii xñeel nii meñ Israeloo, ni xsyeeñoo xley Moisés ni xtaanoo Dios,
18 nanoo pe cos chakladzy Dios. Ni xluuy ley lool nii no nii kwel cos mbëë.
19 Xsyakoo nii lii kob ña meñ nii xñady lo ni ksaabini lo meñ nii so lo nguey.

20 Xsyakoo nii schilool kuuñ kseedyoo meñ nguey ni kñeel lo meñ mban, por
nanoo nii lo xley Moisés kë kyalchak ni tiitsli. 21 Deelñee chuuñ kseedyoo
meñ, ¿penak nii chuuñ kseejtyoo lii? Deelñee xluuyoo nii ndox kwan meñ,
¿penak nii xkwanoo? 22 Deelñee xñeel nii ndox tsoni meñ stu kwnaa o stu
mguiy deelñee no tsiil meñ, ¿penak nii chuuñtsyeyoo singo? Deelñee xlëël
chanoo mdyo, ¿penak nii xkwanoo nii no xiktoo mdyo? 23 Xtaanoo xley
Moisés, per xsyablyul Dios tsiñee xsaldyoo ley go. 24 Nli gak nii xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: "Por lëë do, xñeenë meñ sit Dios."
25 Xkiiñ kyalwyobey palalsye deelñee xsaloo xley Moisés, per deelñee
chuuñtsyeydyoo nii xñabey ley, pe nandy nii kwyobeyoo. 26 Per deelñee no xaa
nii nobeydy aan chuuñtsyey xaa nii xñabey ley, sak cuent nii nobey xaa, nikxe
nii nobeydy xaa. 27 Kchë xaa nii nobeydy xcuerp, per chuuñtsyey xaa nii
xñabey ley, ksee kan lii. Por chuuñtsyeydyoo nii xñabey ley, nikxe nii xyeeñlo
ni nobeyoo. 28 Por lëdy laa klaasy kak no meñ Israel, ni lëdy xaktyee porñee
nobey xcuerp now, 29 sink tyub styoo no no nii kak no meñ Israel, ni no nii
tsobey styoo no. Këdy kchë ngo lo kitsy, sink styoo no now. Kchë xaa nii nak
singo xsolidy chol meñ xaa, sink Dios xsoli xaa go.

3

1 ¿Pe non dyon nii kak no meñ Israel, ni pe non nii tsobey no? 2 Nono gon.
Por lo meñ Israel psaan Dios xtiits. 3 ¿Pe kok tsigo worñee pchooxso meñ
Israel? ¿Pe ptsëë Dios lo xtiits nayak? 4 ¡Lëdyo gon! Tugak xñee Dios tiitsli
nikxe kchë meñ xñee xuuy, por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee:
Sak meñ nii bueenoo por kchë nii xñeel,
ni mbëë kchukëël tsiñee kak kyalxtisy.
5 Per deelñee por xtol no chak nyoo xkyalbuen Dios, ¿pe mal Dios porñee
xsaksi xaa lëë no? No meñ xñee nii nliw. 6 Per ¡lëdyo gon! Por deelñee nyak
mal Dios, ¿xa kuñ xaa kyalxtisy lo kislyu?
7 Per deelñee xkiiñ xtiits xuuyaa parñee kak nyoore xtiitsli Dios, ¿penak
tsigo xsyak xaa nii no xtolaa? 8 Deelñee nyako singo, ¿penak nii chuuñtsyeydy
no cos mal parñee kiid cos buen? No meñ xñee nii ngo xluyaa par ksyablyu
meñaa, per nonguial ksaksi Dios meñ go.

Kindy meñ buen

9 ¿Pe tyeesy no dyon? ¿Pe mastre nayak buen no que meñ sit? ¡Lëdyo gon!
Por ndon no nii nikxe meñ Israel no, nikxe gaa meñ sit no, ña tol no no. 10 Leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
Kindy meñ buen,
ni tu meñ buen nody.
11 Kindy meñ nii xyeñ,
kindy cho kyub Dios.
12 Kchësy meñ këtañ,
kchësy meñ byab lo tol.
Kindy cho kuñ kyalbuen,
ni tu cho kindy.
13 Nak yañ meñ sinak tu paa nii nyaly,
con ludzy meñ xñee xuuy meñ,
xvenen mëël xchoo chuw meñ.
14 Nonsyke cos mal ni tiits në xchoo chuw meñ.
15 Ligier xsyë meñ par kuty meñ,
16 kchë nii chuuñtsyey meñ xnitylo ni xsaksi,

17 nandy meñ xa tso mbëë meñ.
18 Sinidy xkyalntseeb Dios kik meñ.
19 Ndon gaa no nii kchë nii xñee xley Moisés, lo meñ nii sinalo xñeew, parñee
kyoogw chuw kchësy meñ ni parñee kchësy meñ kyab lo xkyalxtisy Dios.
20 Por ni tu tol ktsildy Dios porñee sinal meñ ley, por xaktyee parñee kñë ley
nii no xtol no xkiiñ ley.

Lëë no telaa por xtiits Jesucrist

21 Lëdy por ley telaa no, por lëë Dios bluuy nii no stu mod nii telaa no,
aan kchë ngo xtyoon tsiñee xkab xley Moisés ni xlibre profet. 22 Lëë Dios
xteelaa lëë no porñee xniladzy no xtiits Jesucrist. Xkwedy xaa meñ, sink kchë
meñ nii xniladzy xtiits Jesucrist xteelaa xaa. 23 Por kchësy meñ no xtol ni
kchësy meñ nche sit lo Dios. 24 Per por xkyalnsaak Dios lëë xaa xteelaa meñ
singosy, porñee xniladzy meñ xtiits Jesucrist. 25 Lëë Dios pso Crist parñee
por xkyalkuty Crist kpily xtol no deelñee kniladzy no xtiits xaa. Aan lëëw
kok singo parñee kak nyoo nii buen Dios. Psaldy Dios tol nii beeñtsyey meñ
tiemp 26 porñee kop xaa paciensy, nikle gaa nina nyoo nii buen Dios, por lëë
xaa xteelaa kchë meñ nii xniladzy xtiits Jesús.
27 ¿Pa byaan xkyalnyaa no tsigo? Lëëw bichee gon. ¿Penak dyon bicheew?
¿Pe porñee chuuñtsyeey no nii xñabey xley Moiséso? Lëdyo, sink porñee
xniladzy no xtiits Jesucristo. 28 Xtyon no tsigo busy nii lëë Dios xteelaa meñ
porñee xniladzy meñ xtiits Jesucrist. Xteelaady xaa meñ porñee chuuñtsyey
meñ nii xñabey ley.
29 ¿Pe xaktyee meñ Israel nayak xteelaa Dios? ¿Pe lëdy wi meñ sit nayak
xteelaa xaa? Wi meñ sit gon xteelaa Dios, 30 por tugak Dios no. Lëë Dios
xteelaa meñ nii xniladzy xtiits Jesucrist. Xkwenjty xaa deelñee nobey meñ
o nobeydy kaa meñ. 31 ¿Pe porñee xniladzy no xtiits Jesucrist tsigo, lëë no
ksyablyu xley Moisés? ¡Lëdyo gon!, sink lëë no xlisklaa ley.

4

Xkyalwniladzy Abraham

1 ¿Pe styeesy no tsiñee kseety no pxusykoltoo no Abraham? 2 Deelñee nyak
Abraham tu xaa buen por xtsiiñ xaa, nyo pe ndaan xaa, nikxe nii ndaandy
xaa lo Dios. 3 ¿Pe lëdy nayak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Bniladzy Abraham
xtiits Dios, por ngo lëë Dios beeñ cuent nii buen xaa”? 4 Lëë nana, deelñee
xkyë tu xaa tsiiñ, chayjty xaa nii chazh xaa, sink nii nsëëb meñ lo xaa xkaa
xaa. 5 Per deelñee no tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol, lëë
Dios chuñ cuent nii buen xaa porñee bniladzy xaa, nikxe nii beeñtsyeydy xaa
ni tu cos par tsigal xaaw. 6 Lëë rey David xñee xa xle xaa nii xsaldy Dios xtol,
sink chuñ Dios cuent nii buen xaa. 7 Chëb rey David:
Dichos meñ nii ptsily Dios xtol aan psaldy Dioso.
8 Dichos meñ nii chuñdy cuent Dios xtol.
9 ¿Pe par meñ nii nobeysye dyon nak kyalwle re, ote wi par meñ nii
nobeydyo yak? Lëë noo bñeel gon nii lëë Dios beeñ cuent nii buen Abraham
porñee bniladzy Abraham. 10 Per ¿pa wor dyon beeñ Dios cuent nii buen
Abraham? ¿Pe loxsye kwyobey xaaw, ote klow yak? Klow. 11 Aan tsigore
kwyobey Abraham parñee kak nyoo nii lëë Dios beeñ cuent nii buen xaa
porñee bniladzy xaa xtiits Dios. Por ngo lëë Abraham byak pxosy kchësy meñ
nii nobeydy nii xniladzy xtiits Dios, ni por ngo lëë Dios chuñ cuent nii wi meñ

go buen. 12 Ni lëë Abraham nak pxosy meñ nii nobey nii xniladzy xtiits Dios
sinak nii bniladzy Abrahamo worñee karty tsobey xaa.

Lëë tiits nii psaan Dios chak cumplir

13 Lëë Dios chëb lo Abraham nii lëë xaa kyaani kislyu kchë meñ lidzy xaa.
Per chëbty Dios ngo porñee beeñtsyey Abraham nii xñabey xley Moisés, sink
porñee bniladzy Abraham xtiits Dioso ni porñee beeñ Dios cuent nii buen
xaaw. 14 Por deelñee xaktyee meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés jkaa
nii ksaan Dios, pa xkiiñdy tsigo nii kniladzy meñ xtiits Dios, ni lëë tiits kaa
nii psaan Dios kyablyu. 15 Por xsaksi ley, per laañee kindy ley, kindyak cho
ko falt.

16 Lëë Dios beeñlay Abraham porñee bniladzy Abraham xtiits xaa, aan kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios xkaa kyalnsaak ko singosy. Lëdy xaktyee par
meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés nak kyalnsaak ko, sink wi par kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak bniladzy Abrahamo. Lëë Abraham nak
pxosy kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios, 17 sinak nii xñee leñ kitsy nii kë
xtiits Dios: "Lëën byuñ lii pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu." Dios nii
chuuñ kpañ meñ kuty ni xko cos nii nody bniladzy Abraham.

18 Nikxe kwyody pe nsaladzy Abraham, lëë xaa bniladzy xtiits Dios, aan
singo mod lëë xaa byak pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu. Por lëë Dios
chëb lo xaa: "Lëë kchë meñ nii jkab lo xtiiyoo ktyaly." 19 Pchosody styoo
Abraham, nikxe nii tsel tu kyoow iz xaa, ni nikle nan xaa ni nii lëë xaa ni nii
tsiil gaa xaa Sara chilody kap mëëd. 20 Pkandy kik xaa ni psaanlasty xaa tiits
nii psaan Dios lo xaa, sink tyub styoo xaa bniladzy xaaw ni ptee xaa skizh lo
Dios. 21 Tyub styoo xaa bniladzy xaa nii chuñ Dios cumplir xtiits. 22 Por ngo
nii lëë Dios beeñ cuent nii buen xaa.

23 Lëdy por Abrahamsye xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë Dios beeñ
cuent nii buen xaa. 24 Wi por lëë now. Por lëë Dios chuñ cuent nii buen no
kchë no siñee xniladzy no xtiits xaa nii beeñ kpañ Jesucrist. 25 Lëë Jesucrist
kuty lo crusy por kchë xtol no, ni lëë xaa pañ parñee kteelaa xaa lëë no lo tol.

5

Mbëë nche no lo Dios

1 Na nii lëë no kwtelaa lo tol porñee bniladzy no xtiits Dios, mbëë nche
no lo Dios por Jesucrist. 2 Por Jesucrist kwaa no xkyalnsaak Dios porñee
bniladzy no xtiits xaa. Tsiitsy nche no lo xtiits xaa ni xle no nii lëë no jkaa
xkyalwnabey Dios. 3 Ni lëdy kaa por ngosy xle no, sink xle no lo kyalnë, por
ndon no nii lëë kyalnë xnee kyalndaan lo no parñee kaap no paciensy. 4 Aan
lëë paciensy chakni lëë no parñee buen kchukë no lo Dios, aan loxsye kchukë
buen no, mastre kniladzy no xtiits Dios. 5 Aan kyaan maldy tiits ko lo no, por
lëë Dios bnee xKyalbini Ntson lo no porñee xkëstyoo xaa lëë no.

6 Por worñee karty kchilo telaa no, lëë Crist kuty por kchë meñ ngoptol
worñee lëë tse kutsiñ. 7 Lëdy likasy kety meñ xcuent stu meñ, nikxe nii neñdy
so tu xaa nii kety xcuent tu meñ buen. 8 Per nyoo nii xkëstyoo Dios no, por lëë
Crist kuty por lëë no worñee bii ngoptol no. 9 Lëë nana nii lëë no kwtelaa lo
tol por xkyalkuty Jesucrist, lëë no telaa lo kyalnë dox nii kiid. 10 Por deelñee
big no lo Dios por xkyalkuty xiñ xaa worñee bii xtilyni no xaa, pe lëëdyxe nina
tsigo nii lëë xiñ xaa mbañ. 11 Ni xle gaa no lo Dios por Jesucrist, porque por
Jesucrist big no lo xaa.

Adán ni Jesucrist

12 Por tugak xaa kwyo tol lo kislyu aan lëë tol biidni kyalkuty. Singo mod
kchë meñ pchal kyalkuty, por kchë meñ kwloo tol. 13 Antes nii nyo ley, lëë
tol tse no lo kislyu, nikxe nii chakty cuent nii no tol tsiñee kindy ley. 14 Per
destye xtiemp Adán axte xtiemp Moisés lëë kyalkuty ptaan lo xaa nii kwloo
tol, nikxe nii beeñtsyeydy xaa si beeñtsyey Adán worñee psoobty Adán xtiits
Dios. Lëë Adán kok sinak xaa nii tsigore biid.
15 Per nakty tol nii beeñtsyey Adán sinak nii xneetsy Dios lo no. Por xtol
tugak xaa ndaly meñ kuty. Per lëë kyalwtelaa nii xkady Dios, por tugak xaa
biido, aan mastre ntsono, por ndaly meñ xteelaaw. 16 Nakty xtol Adán sinak
xkyalnsaak Dios. Por tugak tol biid castigw, per lëë xkyalnsaak Dios xtsily
kchë kchësy xtol meñ. 17 Per deelñee xaktyee por xtol tu xaa ptaan tol, mastre
no nii ktaan meñ nii ptsily Dios xtol singosy. Xtaan meñ go, por lëë meñ go
mbañ sinak xñabey Jesucrist.
18 Deelñee xaktyee por xtol Adán lëë xtol kchësy meñ kwyo, singo gak
xaktyee por xkyalbuen Jesucrist pteelaa xaa kchësy meñ lo tol. 19 Porñee
psoobty tugak xaa tiits, lëë xtol kchësy meñ kwyo, per singo gak porñee psoob
tugak xaa tiits, lëë meñ telaa lo tol.
20 Lëë ley biid parñee ktyaly tol, per tsiñee lëë tol lox ptyaly, mastre ptyaly
xkyalnsaak Dios. 21 Lëë tol biidni kyalkuty. Lëë gaa xkyalnsaak Dios pteelaa
lëë no lo tol ni bneetsy tu kyalmbañ nii tsitsiñdy tse nitylo lo no porñee
bniladzy no xtiits Jesucrist.

6

Kuuty no lo tol, per mbañ no lo Dios

1 ¿Pe tyeesy no? ¿Pe slyore no tol nayak parñee kak nyoore xkyalnsaak
Dios? 2 ¡Lëdyo gon! Lëë no kutyle lo tol. ¿Xa tsyore no lo tol na dyon? 3 ¿Pe
nandy to nayak nii lëë no byak tusy ksa no Crist por kyalwchobnis, ni lëë no
byak ksa xaa lo xkyalkuty xaa? 4 Por kyalwchobnis lëë no pkyeetsy ksa no
Jesucrist ni lëë no kuty parñee kpañ no ni jkaa no tu kyalmbañ kub, sinak nii
pañ Jesucrist por xkyalwnabey Tat Tios.
5 Por deelñee byak tusy no Crist worñee kuty xaa, lëë no kyak tusy xaa tsi lëë
no kpañ si pañ xaa. 6 Ndon no nii lëë kchë nii xsya styoo no kwë lo crusy ksa
Crist parñee nitylow tsiin kñabeytre tol lo no. 7 Por chilody kñabey tol lo meñ
nii chety. 8 Deelñee ksa no Crist kuty, ndon no nii lëë no tsyo lo xaa. 9 Por ndon
no nii lëë Crist pañ lo kyalkuty aan kpikchedre kety xaa. Pe kuñtre kyalkuty
xaa. 10 Tsiñee lëë Crist kuty, kaazhkaa kuty xaa lo tol, per lëë xaa pañ parñee
tso xaa lo Dios. 11 Singo gak lëë do, kol kuñ cuent nii lëë do kuty lo tol, per
mbañ do lo Dios, porñee nak ksa do Jesucrist.
12 Por ngo, klaady to nii kñabey tol lo do, parñee kuuñtsyeydy to nii
klyaañtyee styoo do. 13 Kteejty to nii kyab to lo tol par kuuñtsyey do cos mal,
sink kol tso ña Dios sinak meñ nii kuty ni bikche pañ stub. Kol tso ña Dios par
kuuñtsyey do cos buen. 14 Por kñabeytre tol lëë do, por nodre to ña ley, sink
lëë do no lo xkyalnsaak Dios.

Lëë do kwtelaa lo tol

15 ¿Pew tsigo? ¿Pe slyo no tol nayak por xñabeytre ley lëë no, sink lo
xkyalnsaak Dios no no? ¡Lëdyo gon! 16 Nan nyë do nii deelñee to do lo tu xaa
par ksoob to xtiits xaa, xpixwan do nak xaa aan no nii ksoob to xtiits xaa.
Singo tsigo busy deelñee ksoob to xtiits tol, lëë do kety, o deelñee ksoob kaa
to xtiits Dios, lëë do kyak tubli. 17 Per skizh Dios nii kchësy to siñee kwyo do lo

tol, lëë do psoob xtiits Dios tyub styoo do. 18 Lëë na nii lëë do kwtelaa lo tol,
lëë do mbañ sinak xñabey Dios. 19 Xñen si xñee chol meñ, por chilody kyeñ
do kchë cos re. Sinak nii ptee do tiits beeñtsyey do kchë cos mal, kol ktee nii
kuuñtsyey do cos buen nii xyo styoo Dios.
20 Worñee lëë do bii no lo tol, beeñtsyeydy to nii xñabey Dios. 21 ¿Per pe cos
dyon beeñ do gan? Xaktyee xkyalto do xkwii kchë cos ko nina. Por xaktyee
kyalkuty xneetsyo. 22 Per lëë na nii lëë do kwtelaa lo tol ni lëë do xkiiñ lo Dios,
lëë do jkab lo Dios ni lëë do jkaa tu kyalmbañ nii xnitylody. 23 Kyalkuty sye
xneetsy tol, per lëë xkyalnsaak Dios xneetsy kyalmbañ nii xnitylody, porñee
byak ksa no Jesucrist.

7

Kyalwtsiilña

1 Beetsy, xyuumbey do ley ni nan do nii xaktyee tsiñee mbañ meñ xñabeyo
meñ. 2 Sinak tu kwnaa nii xtsiilña, no nii tsoni me tsiil me mentre mbañ xaa,
per deelñee kety tsiil me, lëë me xlyaa lo xley kyalwtsiilña. 3 Por ngo, deelñee
tsoni me stu mguiy mentre bii mbañ tsiil me, tol chuñ me. Per deelñee kety
tsiil me, schilo ktsiilña me stu mguiy aan chuñdy me tol, por nonidre me tsiil
me.
4 Singo gak lëë do, beetsy, nii ngab to lo Crist, lëë do kuty lo xley Moisés
parñee ktsiilña do stu xaa. Lo Jesucrist nii pañ lo kyalkuty ngab to nina. Singo
mod lëë no jkiiñ lo Dios. 5 Worñee pañ no sinak cho xaa ngoptol, lëë ley psoob
ki kyalmal nii no leñ styoo no aan lëë kyalmal go beety lëë no. 6 Per lëë na
nii lëë no kuty lo ley nii pkëëtuu lëë no, lëë no kwlaa parñee jkiiñ no lo Dios
sinak xñabey Kyalbini Ntson, lëdy sinak xñabey ley.

Tol nii no leñ styoon

7 ¿Pe styeesy no tsigo nayak, nii tol xley Moisés? ¡Lëdyo gon! Per deelñee
nyody ley, nyaknandyaa nii no tol. Nyaknandyaa nii ndox tsokin xcheñ meñ
deelñee nyeedy ley: “Tso kidyoo xcheñ meñ.” 8 Per lëë tol kwseñ ley parñee
ksoobkiw kchë cos mal nii no leñ styoon. Por deelñee kindy ley, pa nondy
tol. 9 Worñee byuumbeydyaa ley, pañaa. Per tsiñee lëën byuumbey ley, lëë
tol nii no leñ styoon pkaa fuersy aan lëën kuty. 10 Singo lëë ley nii bneetsy
kyalmbañ lon beety naa. 11 Por lëë tol kwseñ ley aan lëëw pkëëti naa aan
misme con ley beetyo naa.
12 Ntson xley Moisés, ni buen nii xñabey ley. 13 ¿Per pe buen ley tsigo aan
beetyo naa? ¡Lëdyo gon! Lëë tol beety naa aan singo kok nyoo nii tolo. Kwseñ
tol cos buen par kutyo, aan singo mod kok nyoo nii tir mal tol.
14 Ndon no gon nii lëë Dios pxaal ley, per xaa lo kislyun aan lëë tol xñabey
naa. 15 Xyeñdyaa penak xtsyolaa nrii. Por chuuñtsyeydyaa nii chakladzyaa,
sink nii xyody styoon chuuñtsyeyaa. 16 Per deelñee chuuñtsyeyaa nii chak-
lastyaa kuuñtsyeyaa, xyeñaa nii buen ley. 17 Por ngo lëdre naa chuuñtsyey
kchë cos ko, sink tol nii no leñ styoono. 18 Por nanaa nii xaa lo kislyun
aan nody cos buen leñ styoon. Chakladzyaa kuuñtsyeyaa cos buen, per
chilody kuuñtsyeyno. 19 Chuuñtsyeydyaa cos buen nii chakladzyaa, sink lëën
chuuñtsyey cos mal nii chaklastyaa. 20 Deelñee chuuñtsyeyaa nii chaklastyaa
kuuñtsyeyaa, lëdre naa chuuñtsyeyo, sink tol nii no leñ styoon chuuñtsyeyo.
21 Singo tsiñee chakladzyaa kuuñtsyeyaa cos buen, klol cos mal xchoo leñ
styoon. 22 Xyo xley Dios styoon, 23 per no tu cos leñ styoon nii xsyonlë lo
xkyalcheñaa. Lëë tol nii no leñ styoono aan nguëtuuw naa.

24 ¡Broobaa! ¿Cho kteelaa naa lo tol re? Por lëëw chuty naa. 25 ¡Dios syew
gon! Xtedyaa skizh lo Dios, por lëë Jesucrist pteelaa naa. Xyeñaa nii no nii
kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios, per como xaa lo kislyun, lëën këtuu lo tol.

8

Kyalmbañ nii xneetsy xkyalbini Dios

1 Kintre pe cos kyëkiy xaa nii nak ksa Crist. 2 Lëë kyalbini mbañ nii xnee
Jesucrist pteelaa lëë no lo xley tol ni lo kyalkuty. 3 Por lëë Dios beeñtsyey nii
pchilody xley Moisés. Lëë ley go byab lyu por xtol meñ. Lëë Dios pxaal xiñ
sinak tu xaa nii no tol, aan biid xiñ xaa sinak chol meñ lo kislyu, parñee kuñ
xaa gan lo tol. 4 Singo biid xaa parñee kchilo kuuñtsyeey no nii xñabey ley,
por mbañtre no sinak no chol xaa lo kislyu, sink lëë no mbañ sinak xñabey
xKyalbini Dios.

5 Kchë xaa nii mbañ sinak mbañ chol meñ, nii nosy lo kislyu sini kik xaa.
Per lëë xaa nii mbañ sinak xñabey Kyalbini Ntson, ngosy sini kik xaa. 6 Aan
kyalkuty xtsyool meñ nii sini kik cos nii chak lo kislyu re, per mbëë kpañ
meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xKyalbini Dios. 7 Kchësy meñ nii xaktyee cos
lo kislyu re sini kik xtilyni Dios, por chaklasty meñ go ni chilody meñ go ksal
xley Dios. 8 Por ngo chuuñ ksakty meñ go Dios, por nii xlyaañtyee styoo meñ
go chuuñtsyey meñ go.

9 Per lëë do chuuñtsyeytre to nii chuuñtsyey kchë meñ nii no lo kislyu, sink
sinak xñabey Kyalbini Ntson mbañ do, deelñee busy no Kyalbini Ntson leñ
styoo do. Kchë meñ nii nody xkyalbini Crist leñ styoo, ngabty meñ go lo Crist.
10 Per deelñee no Crist leñ styoo do, mbañ xkyalbini do, por lëë Dios pteelaa
lëë do, nikxe nii lëë xcuerp to kety por tol. 11 Aan deelñee no xkyalbini xaa
nii beeñ kpañ Crist lo kyalkuty leñ styoo do, yuub xaa knee kyalmbañ lo do
por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo do.

12 Singo tsigo busy, beetsy, nsëëb no tu cos, per nsëëbty now lo tol, parñee
tsyo no si cho chol meñ lo kislyu. 13 Por deelñee kpañ do si klaañtyee styoo
do, lëë do kety. Per deelñee kuñ Kyalbini Ntson lëë do yudar parñee ksaan do
xtol do, lëë do kpañ.

14 Kchësy meñ nii chuuñtsyey nii xñabey Kyalbini Ntson nak xiñ Dios. 15 Por
lëdy kyalbini nii jkëëtuu lëë do nak Kyalbini Ntson nii kwaa do, parñee ktsyeb
to stub, sink lëë kyalbini go xyuñ lëë do xiñ Dios parñee këb to nii lëë Dios nak
pxosy to. 16 Lëë Kyalbini Ntson xyak tusy xkyalbini no parñee tyeesy no nii
xiñ Dios nak no. 17 Aan como xiñ Dios nak no, wi no jkaa nii ksaan Dios lo
Crist. Deelñee xtyee no kyalnë ksa no xaa, lëë no kyo laañee xñabey xaa.

18 Pa lëdy kyalnë nii xtyeedy no natiemp lo kyalnsaak nii nare tyon no.
19 Xekwtre kchë nii psaa Dios këmbëso tse nii lëë meñ nii nak xiñ Dios
kakyety. 20 Kchë nii psaa Dios byablyu, per lëdy porñee kokladzyo, sink
styoo Dios kwlañ nii singo kak. Per kwyo tiits 21 nii nitylodyo, parñee jkaaw
kyalntson nii jkaa meñ nii nak xiñ Dios. 22 Ndon no nii mban xtyedy kchë
nii psaa Dios. Xkyëw yoob sinak xkyë tu kwnaa nii kap mëëd yoob. 23 Ni lëdy
kaa xaktyee kchë nii kwyaa xtye kyalnë, sink wi no, nikxe nii lëë no kwaal
Kyalbini Ntson, parñee kak nyoo nii lëë no jkaa nii kneetsy Dios. Xkyëë no
tu yoob në, këmbëës no tse nii lëë no kyak xiñ Dios, parñee jkub xcuerp no.
24 Por porñee pkyëmbëës no, lëë no kwtelaa. Per deelñee nyoo nii këmbëës
no, pe nandyo, por lëëw nyool. Deelñee xtyonle no tu cos, penak kyëmbëës

now. 25 Per deelñee këmbëës no tu cos nii xtyondy no, no nii kaap no paciensy kyëmbëës now.
26 Ni lëë gaa Kyalbini Ntson chuñ lëë no yudar lo xkyalmban no. Por nandy no xa kñee no lo Dios, per yuub Kyalbini Ntson xñab por lëë no lo Dios. Tsiitsyweew aan chilody kñee no xa nak nii xñeew con tiits. 27 Per como nan Dios pe xsya styoo no, nan xaa pe xñee Kyalbini, por lëë Kyalbini xñab nii xyo styoo Dios par meñ nii ngab lo Dios.

Beeñ no gan

28 Ndon no nii kchë cos no xfavor meñ nii xkëstyoo Dios. Kchë meñ go kwtsyetsy Dios porñee singo kwlaño styoo xaa. 29 Por kchë meñ nii klo byuumbey Dios, psaanle Dios nii lëë meñ go kak sinak xiñ xaa, parñee kak xiñ xaa xaa non lo kchë meñ nii ngab lo xaa. 30 Aan lëë Dios kwtsyetsy kchë meñ nii psaanle xaa destye klo, ni lëë xaa ptsily xtol meñ nii kwtsyetsy xaa, ni kchë gaa meñ nii ptsily xaa xtol kwaa xkyalnsaak xaa.
31 ¿Pe tyeesy no tsigo? Deelñee no Dios xfavor no, ¿cho lë nii jkaal lëë no? 32 Per ni Xiñ Dios pkady Dios lo no, sink lëë xaa blaa kuty xiñ xaa por kchësy no. ¿Xa kneesty xaa kchë cos nii jkaa xiñ xaa wi lo no tsigo? 33 ¿Cho jkëëkiy kchë meñ nii kwle Dios na dyon?, con lëë Dios xñee nii nody xtol meñ go. 34 ¿Cho ktee kyo na dyon?, con lëë Jesucrist kuty ni lëë gaa xaa pañ, aan lëë xaa sob kwi Dios nëzli, xñab xaa por lëë no. 35 ¿Cho lë nii na dyon kuso lëë no lo xkyalwkëstyoo Crist? ¿Pe skwiso kyalnë no, o nii kyënlaag kaa meñ no, o kpiñ gaa, o kyalproob kaa, o kyalntseeb kaa, o kyalkuty kaa? 36 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee:
Por lii ksatyee tse kënal kyalkuty noo.
Xsyak meñ noo sinak mëkwxiily nii kety.
37 Per chuuñ no gan por xaa nii xkëstyoo lëë no. 38 Xyeñpaa nii per ni kyalkuty, ni kyalmbañ, ni angly, ni kyalbini mal, ni nii no natiemp, ni nii nare gaa kiid, 39 ni nii no kpaa, ni nii no gaa leñ kislyu, ni tu cos nii no chilody kuso lëë no lo kyalwkëstyoo nii bneetsy Dios lo no por Jesucrist.

9

Meñ nii kwle Dios

1 Tiitsli xñen, por xniladzyaa xtiits Crist. Xkëëtiidyaa, por lëë Kyalbini Ntson xñee nii tiitsli xñen. 2 Xteenën ni tugak xkyë yoob styoon. 3 Axte xtegaanaa kyaabaa lo kyalsi, ni so sitaa lo Crist, deelñee nchilo nyuñaa meñ tu kyedzyaa yudar. 4 Meñ Israel nak meñ tu kyedzyaa, aan lëë Dios beeñ cuent nii xiñ Dios nak meñ go. Kwyo Dios lady meñ go ni psaan xaa xley Moisés lo meñ go, ni chëb xaa nii lëë xaa kteelaa meñ go, ni lëë xaa chëb xa kool meñ go lay. 5 Xaa xñabey nak pxusykoltoo meñ go ni lo xtiiy gaa meñ go pchoo Crist worñee koly xaa. Lëë Crist nak Dios. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa tugak.
6 Per lëdy nii kokty cumplir tiits nii psaan Dios lo meñ Israel, sink koktyo par meñ Israel nii ngabty lo Dios. 7 Lëdy kchë meñ nii sëëd lo xtiiy Abraham nak xiñ Dios, por lëë Dios chëb lo xaa: "Lëë Isaac kuuñ ktyaly xiñoo." 8 Nrii gon xluuy nii nakty meñ xiñ Dios por lo tiiy nii chaly meñ, sink xaktyee meñ nii koly sinak psaan Dios tiits nak xiñ Dios. 9 Por lëë Dios chëb lo Abraham: "Tsiñee lëë tiemp tsitsiñ, lëën kyely, aan lëë Sara kap tu mëëd."
10 Ni lëdy sikosy byalo. Tugak pxosy chop xiñ Rebeca, Isaac pxusykoltoo no. 11-13 Por ni karty kaly mëëd kwach ko, ni tu kyalbuen o kyalmaal gaa beeñtsyeydy xaa, lëë Dios chëb lo Rebeca: "Lëë mëëd kol ksoob xtiits mëëd wiich." Ni leñ kitsy nii kë gaa xtiits Dios xñee: "Pkëstyoon Jacob, per blëën lo

Esaú.” Nu nyoo nii lëë Dios xkwe meñ nii xlyañ styoo xaa, meñ nii chakladzy xaa xkwetsy xaa. Xkwenjty xaa nii chuuñtsyey meñ.
14 ¿Pe styeesy no tsigo nii mal Dios? ¡Lëdyo gon! 15 Por lëë xaa chëb lo Moisés:
“Skëstyoon xaa nii kakladzyaa.” 16 Singo tsigo busy, pe nandy nii kakladzy
no o ktee gaa no fuersy, deelñee xkëstyoody Dios no. 17 Por leñ kitsyak nii kë
xtiits Dios xñee nii chëb Dios lo rey Egipto: “Pson lii kakoo rey parñee kluyaa
xkyalwnabeyaa, ni parñee kaknan meñ cho nakaa lo kislyu.” 18 Skëstyoo Dios
meñ nii kakladzy xaa, ni suuñ jkyedzy kaa xaa styoo meñ nii kakladzy xaa.
19 Per neñdy snëël lon: “Deelñee singo mod nako, ¿pe jkëëkiy Dios meñ con
ni tu cho chilody sonlë lo xaa?” 20 Per ¿chool na dyon parñee ktilytiitsnil
Dios? ¿Pe xñee kis peñ lo xaa nii psaaw nayak: “¿Penak nii psaal naa sinrii?”
21 Schilo xaa nii chuuñ tsiiñ peñ kuuñtsyey nii klyaañtyee styoo xaa. Schilo
ksaa xaa tu kis peñ ngui, ni schilo ksaa xaa tu kis nii palsye jkiiñ.
22 ¿Aan pe tyeesy no deelñee kokladzy Dios nluuy xcastigw ni xkyalwnabey,
pxekw xaa lo meñ nii xyal tedy castigw ni xyal nitylo? 23 Lëëw gon beeñtsyey
xaa parñee kluuy xaa xkyalntson xaa lo no. Pkëstyoo xaa lëë no ni pxixkwaa
xaa lëë no parñee tyon no xkyalntson xaa. 24 Por lëë Dios kwtsyetsy lëë no.
No no nak meñ Israel. No gaa no nak meñ sit. 25 Leñ libre nii pkëë profet
Oseas chëb Dios:
Meñ sit kak meñ tu kyedzyaa,
ni meñ nii xkëstyoodyaa jkëstyoon.
26 Ni misme laañee chëb Dios:
“Lëdy meñ tu kyedzyaa nak to”,
siko lëë xaa këb:
Lëë do nak xiñ Dios mbañ.
27 Per tsi lëë meñ Israel kokyety, lëë profet Isaías chëb: “Nikxe ndaly meñ
Israel sinak ndaly yuzh nii nche chu nistoo, ndalydy meñ go telaa. 28 Por
klyëëdy lëë Dios kuñ cumplir xtiits tyub lo kislyu.” 29 Misme profet Isaías
chëb:
Deelñee ngwiladzy Dios meñ nii sëëd lo xtiiy no,
lëë no nyak sinak meñ Sodoma ni Gomorra.

Bnilasty meñ Israel xtiits Dios

30 ¿Pe styeesy no tsigo? Kwëkyubty xaa sit nii mbig kex xaa lo Dios, sink lëë
xaa big kex lo Dios porñee bniladzy xaa. 31 Per lëë meñ Israel nii kwyoxko
beeñtsyey nii xñabey ley, beeñdy meñ go gan mbig kex lo Dios. 32 ¿Penak dyon
beeñdy meñ go gan? Porñee gon big kexty meñ go lo Dios por kyalwniladzy,
sink lëë meñ go big kex lo Dios por nii beeñtsyey meñ go. Por ngo lëë niy meñ
go kwladzy kyo nii xlyadzy niy meñ. 33 Kyo re xseety kitsy nii kë xtiits Dios:
Lëën kso tu xaa leñ kyedzy Jerusalén.
Lëë xaa kchal niy meñ,
per kchosody styoo meñ nii kniladzy xtiits xaa.

10

1 Beetsy, tyub styoon xñabaa lo Dios nii telaa meñ Israel lo tol. 2 Nli xñen
nii tir choxko meñ Israel jkiiñ lo Dios, per nandy meñ Israel xa kuuñtsyey nii
chakladzy Dios. 3 Por xyeñdy meñ Israel nii lëë Dios xtsily xtol meñ, sink xaa
mod chakladzy meñ Israel telaa lo tol. Xsaldy meñ Israel nii psaan Dios. 4 Lëë
Crist bisyaal xley Moisés tsiin kchë meñ nii kniladzy xtiits xaa telaa lo tol.
5 Lëë Moisés xñee nii kchë meñ nii kuuñtsyey nii xñabey ley telaa lo tol. Per
par ley sye kpañ meñ go. 6 Per lëë meñ nii telaa lo tol por kyalwniladzy, xñee

kitsy nii kë xtiits Dios: “Këëbtyoo leñ styool: ¿Cho tsëp kpaa? (Nak nrii sinak
nii nyëboo parñee kyety Crist.) 7 Ni këëbtyoo: ¿Cho kyety leñ kislyu?” (Por nak
nrii sinak nii nyëboo parñee kchoo Crist lady meñ kuty.) 8 Xñee kitsy nii kë
xtiits Dios: “Kexka lool so xtiits Dios, ni kexka chuwoo, ni kexka styool.” Lëë
tiits ko nak xtiits Crist nii xluuy noo. 9 Deelñee con chuwoo xñeel nii lëë Jesús
xñabey lo no, ni tyub styool xniladzyoo nii beeñ kpañ Dios xaa lo kyalkuty,
lëël telaa. 10 No nii kniladzy no leñ styoo no parñee kpily xtol no, ni no nii
con chuw no kñee no cho nak Jesucrist parñee telaa no.
11 Xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Ni tu meñ nii kniladzy xtiits Crist kchosody
styoo.” 12 Nak xaady meñ Israel ni meñ sit. Por misme xDiosak meñ Israel
nak xDios meñ sit, ni kchë gaa lo meñ xteedy xaa nii xñab meñ. 13 Por xñee
kitsy nii kë xtiits Dios: “Kchësy meñ nii kseety lë Dios telaa lo tol.” 14 ¿Per
xa kseety meñ lë Dios na dyon, deelñee karty kniladzy meñ xtiits Dios? ¿Ni
xa kniladzy meñ Dios na dyon, deelñee karty jkëëtyag meñ xtiits Dios? ¿Ni
xa jkëëtyag kaa meñ xtiits Dios na dyon, deelñee kindy cho kluuyo lo meñ?
15 ¿Ni xa tso xaa nii tsikluuy xtiits Dios na dyon, deelñee kindy cho kxaal xaa?
Sinak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “¡Xaatke ntson chak tsiñee xlyañche xaa nii
xluuy xtiits Dios!”
16 Per lëdy kchë meñ xsal xtiits Dios. Sinak xñee profet Isaías: “Tat Tios, ¿cho
xniladzy kaa xtiits no na dyon?” 17 Singo tsigo busy, lëë meñ xniladzy porñee
xkëëtyag meñ xtiits Crist.
18 Per xñe gakaa: ¿Pe pkëëtyag meñ xtiits Dios yak? ¡Pkëëtyag meño gon! Por
xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios:
Tyub lo kislyu biñ meñ tsiy xaa nii bluuy xtiits Dios,
ni tyubñaa lo kislyu ptsiño.
19 Per xñe gakaa stub: ¿Pe karty yak kyeñ meñ Israelo? Destye klo gon
kwnee Moisés:
Lëën kuñ nii ksiniy do tu kyedzy nii lëdy kyedzy,
ni lëën kuñ nii klëë do lo tu kyedzy nii chaklasty kon tiits.
20 Lëë gak profet Isaías byax chëb:
Meñ nii kwëkyubty naa ptsil naa,
ni lëën bluylo lo meñ nii kwnabtiisty por naa.
21 Aan tsi lëë profet Isaías xseety meñ Israel, xñee xaa: “Tyub tse kwtsyet-
syaa meñ ntseeb nii xsoobty tiits.”

11

Meñ Israel nii kwle Dios

1 Lëë nana xñen: ¿Pe psaan Dios meñ Israel tublad yak? ¡Lëdyo gon! Misme
naa, xaa Israelaa. Abraham nak pxusykoltoon. Lo xtiiy Benjamín syelyaa.
2 Destye klo kwle Dios meñ Israel parñee jkab meñ Israel xkyedzy Dios. Lëë
na xsaandy Dios meñ Israel tublad. ¿Pe nandy kaa to nayak nii leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee nii tsiñee biily profet Elías lay, pkëëkiy xaa meñ Israel lo Dios?
Chëb xaa: 3 “Tat Tios, lëë meñ beety xiprofetoo ni lëë meñ bnitylo xipkoogoo.
Xaktyee naa mbañ aan win chakladzy meñ kety.” 4 Per lëë Dios kwëb: “Lëën
kwle kadzy mily xaa nii karty ksoxib lo mdyo nii lë Baal parñee jkiiñ xaa
lon.” 5 Singo gak natiemp bii no chop tson xaa nii kwle Dios por xkyalnsaak
Dios. 6 Aan por xkyalnsaak Dioso, lëdy por kyalbuen nii chuuñtsyey meño.
Por deelñee nyako por nii chuuñtsyey meñ, lëdre por xkyalnsaak Dioso.
7 Kwaady xaa Israel nii kwëkyub xaa, per lëë xaa nii kwle Dios sye kwaaw.
Lëë los demasy meñ pkyedzy styoo, 8 sinak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëë

Dios beeñ jkyedzy styoo xaa go, aan axte natse singo nak xaa. Sob mëlo xaa,
per xñady lo xaa, ni sob tyag xaa, per chondy xaa." 9 Wi gak rey David chëb:
Deelba kyak xilni xaa tramp ni kyako kyex,
parñee ladzy niy xaa tsiin te xaa castigw.
10 Deelba jkyey lo xaa parñee kandy xaa,
ni deelba kyeech xitsy xaa kaazhkaa.

Meñ sit nii xtyelaa

11 Lëë nana xñe gaakaa: ¿Pe kaazhkaa nayak byab meñ Israel lyu? ¡Lëdyo
gon!, sink worñee nii lëë meñ Israel pchooxso lo Dios, lëë meñ sit pchilo
kwtelaa parñee tsoki styoo meñ Israel. 12 Deelñee por xtol meñ Israel lëë
meñ sit kwaa xkyalnsaak Dios, ¿pe toodyxe tso kyalwle tsiñee lëë meñ Israel
ktikche styoo lo Dios?
13 Per lëën kniy tu cos lo do nii nak to meñ sit. Lëë Dios pxaal naa lo meñ
sit. Por ngo ngui chuuñtsyeyaa xtsiñaa. 14 Por chakladzyaa nii tsoki styoo meñ
tu kyedzyaa kan lëë do parñee ktee xaa nii telaa xaa lo tol. 15 Por deelñee
byaan meñ Israel tublad parñee kpig meñ sit lo Dios, ¿pe lë nii kak tsigo tsiñee
lëë meñ Israel kpig lo Dios stub? Lëë meñ Israel gon jkaa kyalmbañ. 16 Por
deelñee nak lay kyaxtily, tyub kobyi nak lay, aan deelñee nak lay lu tu yag, wi
xikwo nak lay lo Dios.
17 Nak meñ Israel sinak xikw yag oliv nii kwchug, aan xlugaro kwsëëb to
nii nak to sinak tu yag oliv tañ. Singo mod lëë do pkab lo lu yag ko. 18 Per
ktaandy to lo xikw kol yag ko. Deelñee xtaan do, kol ksaladzy nii lëdy lu yag
ko nak to, sink lu yag ko nseñ lëë do.
19 Neñdy snë do: "Per lëë xikw yag ko kwchug parñee kyënaady no chex
yag ko." 20 Nliw, per lëë meñ Israel kwchug porñee bnilasty meñ Israel xtiits
Dios, aan lëë do sob chex yag ko porñee bniladzy to. Ktaandy to, sink masy
kol ktsyeb. 21 Por deelñee beeñdy Dios perdón xaa nii penaadle kok xikw yag,
ni lëë do kuñdy xaa perdón. 22 Kol kuy gaanoo xaatke buen Dios, nikxe nii
ntseeb xaa. Ntseeb xaa lo meñ Israel nii pchooxso, per buen xaa lo do. Per
no nii kpañ do sinak xñabey xaa, por deelñee kpañdy to singo, lëë do chug.
23 Deelñee kniladzy xaa Israel xtiits Dios, lëë xaa kpig lo Dios stub, por schilo
ktsig kex Dios xaa stub. 24 Deelñee lëdy xaa Israel do, tu xikw yag oliv tañ do,
aan lëë do kwënaady chex yag buen. ¿Pe lëëdyxe xaa Israel tsigo nii destye
chex yag buen kwsob xaa, lëë xaa gon kyënaady chex xyag xaa stub?

Lëë meñ Israel telaa

25 Lëën kniy nii ngolan Dios, parñee sakty to nii xaa chak to. Lëë styoo meñ
Israel pkyedzy parñee kpig kex meñ sit lo Dios. 26 Aan tsiñee lëë ngo kyal,
kchë meñ Israel telaa lo tol, por xñee xkitsy Dios:
Lëë xaa nii kteelaa kiid Jerusalén, aan lëë xaa kwii xtiiy Jacob lo tol.
27 Aan tiits re xsanaa, nii lëën ktsily kchë xtol meñ Israel.
28 Nak xaa Israel sinak meñ nii xlëë lo xtiits Dios, parñee knee Dios tiits
telaa do. Per bii xkëstyoo Dios xaa Israel, por lëë Dios kwle pxusykoltoo xaa.
29 Por xlady Dios nii xneetsy xaa, ni xtsëëdy Dios lo xtiits. 30 Tiemp psoobty
to xtiits Dios, per lëë na nii xsoobty meñ Israel tiits, lëë Dios xkëstyoo lëë do.
31 Xsoobty xaa Israel tiits nina, parñee jkëstyoo Dios lëë do ni parñee jkëstyoo
Dios xaa nina. 32 Lëë Dios blaa nii kchësy no ksoobty tiits, parñee jkëstyoo xaa
lëë no, kchësy no.
33 ¡Natsypee ngol xkyalnsaak Dios, ni xkyalnyaani xaa, ni xkyalchak xaa!
Ni tu cho chilody kyeñ nii no kik xaa ni kchë nii chuuñtsyey xaa. 34 Por ¿cho

nan na dyon pe cos no kik Dios? ¿Ni cholë nii gaa kteedy consef lo xaa? 35 ¿Pe
no gaa cho pteedy pe tu cos lo xaa parñee ktikche xaaw? 36 Por kchë cos sëëd
lo Dios. Por lëë xaa ni par lëë gaa xaa no kchësy cos. ¡Tugak kol tsoo ktee no
skizh lo Dios! Amén.

12

Nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Xñabaa lo do, beetsy, nii por xkyalnsaak Dios kokon do xcuerp to lo xaa.
Por xyo styoo Dios nii kteedy to skizh lo xaa singo mod. 2 Kpañdy to si mbañ
meñ natiemp, sink kol ktsëë xmod to parñee ngui kpañ do ni kyeñ do nii
chakladzy Dios, tsiin kyeñ do pe cos buen, ni pe cos mbëë, ni pe cos tubli.
3 Por kyalnsaak nii bneetsy Dios lon, lëën xñe kchë lo do nii sakty to nii
tir non do, sink ngui kol ko kik to aan ndoladzy kol kak, según kyalnsaak nii
bneetsy Dios lo do porñee xniladzy to xtiits xaa. 4 Ndaly nii sob lady no, per
xaal xaal laa xkiiño. 5 Singo gak lëë no, nikxe ndaly no, lo Crist ngab no kchësy
no. Tusyke nak no ksa no xaa, sinak nii nyak no tugak cuerp.
6 Xaal xaal nak kyalnsaak nii bneetsy Dios lo no, según kwlaño styoo xaa.
Por ngo, deelñee kwaa no kyalnsaak nii kñee no xtiits Dios, no nii kñee now
tyub styoo no. 7 Deelñee kwaa gaa no kyalnsaak nii jkiiñ no lo meñ, no nii
jkiiñ no ngui mod. Xaa nii kwaa kyalnsaak nii kluuy xtiits Dios, no nii kluuy
xaaw lo meñ. 8 Lëë xaa nii gaa kwaa kyalnsaak nii kchoobladzy styoo meñ,
no nii kchoobladzy xaa styoo meñ. Lëë xaa nii gaa xkady, no nii ngui mod
jkady xaa. Singo gak xaa nii kwaa tu tsiiñ, no nii kuuñtsyey ngui xaaw. Singo
gak xaa nii chuñ yudar, no nii nguiool tso styoo xaa tsiñee chuñ xaa yudar.
9 Kol jkëstyoo lsa lëë do tyub styoo do. Kol kpixladzy kan do cos mal aan kol
kuuñtsyey cos buen. 10 Kol jkëstyoo xcombañer do sinak nii nyak xaa betsy to.
Kol ktee xlugar xaa ni kol ksal xaa.
11 Kol kyë tsiiñ, ktsyaabty to. Kol jkiiñ lo Dios tyub styoo do.
12 Nguiool kol kpañ por kchë nii xniladzy to. Kol kxekw kyalnë. Ksaandy
to tugak kol kool lay lo Dios.
13 Kol sak nii xlyaadzy to nak xlyaadzy meñ nii xniladzy xtiits Dios. Ngui
kol kan meñ nii chiid tedy lo do.
14 Kol nab lo Dios nii kuuñlay xaa xaa nii xkyënlaag lëë do. Ktsiibtedy to
xaa.
15 Kol kle ksa do xaa nii xle, ni kol koon ksa do xaa nii choon.
16 Ngui kol kpañ kchë xcombañer do. Kak nyaady to, sink kol kak ndoladzy.
Sakty to nii tir chak to.
17 Ktikchedy to mal por mal. Kol ktee nii tugak kuuñtsyey do cos nii buen
lo kchë meñ. 18 Axte laañee kteedyo tiits, ngui kol kpañ kchë xcombañer do.
19 Beetsy, kuñdy to kyalxtisy yuub to, sink kol klaa nii lëë Dios ksaksi, sinak nii
xñee xtiits xaa: “Naa kuñ kyalxtisy ni naa kizh meñ.” 20 Ni xñeew: “Deelñee
xlyaañ xaa nii xlëë lool, ptee nii kaw xaa. Ni deelñee xlyaa xaa nis, ptee nii ki
xaa, tsiin kyan lo xaa lo kyalto.” 21 Klaady to nii kuñ kyalmal gan lo do, sink
kol kuñ gan lo kyalmal con kyalbuen.

13

1 No nii kchë do ksoob xtiits xaa xñabey. Por nody ni tu xaa xñabey nii
psoobty Dios, aan kchë xaa xñabey nii no, Dios pso xaa. 2 Por ngo kchë xaa
nii xsoobty xtiits xaa xñabey, xtiits Dios xsoobty xaa. Aan lëë kchë xaa go
tedy castigw. 3 Por nody xaa xñabey parñee ktseb xaa xaa nii chuñ kyalbuen,

sink lëë xaa no par xaa nii chuñ kyalmal. Deelñee chaklastyoo ktsyeeboo xaa xñabey, ngui kok tsiin kakni xaa xñabey lii. 4 Por Dios kë xaa xñabey tsiiñ parñee kuñ xaa lii yudar. Per deelñee chuñoo kyalmal, ptsyeb. Por lëdy lika noy xaa spad, por xtsiiñ Dios kë xaa par ksaksi xaa xaa nii chuñ kyalmal. 5 Por ngo no nii ksoob no xtiits xaa xñabey, lëjty xaktyee parñee ksaksidy xaa lëë no, sink porñee no xkyalcheñ no. 6 Wi por ngo xkizh to contribucioñ, por xtsiiñ Dios kë xaa xñabey aan ngo nak xtsiiñ xaa.

7 Kol ktee nii chigal catu xaa. Kol kizh kchë contribucioñ lo xaa nii xtopo. Deel no gaa xaa nii ksal do, kol ksal xaa, ni deel no gaa xaa nii xyal ksoob to xtiits, kol ksoob xtiits xaa.

8 Ni tu cho lo kyëtiñdy to, sink kol jkëstyoo lsa xcombañer do. Por deelñee jkëstyoo do, lëë do beeñle cumplir nii xñabey ley. 9 Lëë ley gon xñee: “Tsonidyoo stu meñ deelñee no tsiiloo, kujtyoo, kwandyoo, tsookidyoo.” Per schílo kak cumplir kchë ngo con ley nii xñee: “Pkëstyoo xcombañeeroo sinak xkëstyool lii.” 10 Xsaksidy xaa nii xkëstyoo xcombañer. Singo mod lëë kyalwkëstyoo chuuñtsyey nii xñabey ley.

11 Kol kyeñ xa nak tiemp nii no no, ni kol kaknan nii lëë wor kutsiñ nii kte xkaal no. Por xtsedre lëë no telaa. Naktyo sinak worñee kal bniladzy no xtiits Dios. 12 Lëë kyool mer tedy aan lëë yutsye sëëd. Por ngo kol tsoo ksaan no cos nii chak lo nguey, aan kol tsoo kwe no lo bini sinak tsiñee xkwetsey soldad. 13 Ngui kol tso tsyo no sinak cho meñ yutsye. Kyëëdy no kunip ni kuuñdy no lni yox, ni tsyonidy no stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni ktildy no ni kak mbijty no. 14 Sink kol sak Jesucrist sinak tu ladx kiib nii kakw to, aan kuuñtsyeydy to cos mal nii no styoo do.

14

Kñeenëdy to

1 Ngui kol nee lo xaa mban nii xyuumbey nizhty xtiits Dios. Ktilytiitsnidy to xaa. 2 No xaa nii chaw kchëlo cos. No gaa xaa mban nii kizh yësy chaw. 3 Per nody nii ksee xaa nii chaw kchëlo cos xaa nii chawdy cualquier cos. Singo gak xaa nii chawdy kchëlo cos nody nii ksee xaa nii chaw kchëlo cos, por lëë Dios pkaañ a xaa tub tub xaa. 4 ¿Cho nakoo parñee kñeenël xmos stu xaa? Deelñee buen so xaa o maal gaaw, lëë xpatrón xaa kan. Per buen kyaan xaa lo xpatrón xaa, por lëë Dios ksoli xaa.

5 No xaa nii xsyak nii no tse nda, ni no xaa nii xsyak nii tublosy nak tse. Catu xaa no nii kniladzy xaa nii no styoo xaa. 6 Kchë xaa nii xsyak nii nda nak tu tse, par Dios xsyak xaa ndaw. Lëë xaa nii gaa chaw kchëlo cos, par Dios chaw xaaw aan xtee xaa skizh lo Dios. Singo gak xaa nii chawdy kchëlo cos, par kuuñ ksak xaa Dios chawdy xaa kchëlo cos ni xtee gaa xaa skizh lo Dios.

7 Ni tu no mbañdy porñee chakladzy no, ni ni tu no chejty porñee xlyaño styoo no. 8 Deelñee mbañ no, par Dios mbañ no. Deelñee kety kaa no, par Dios kety no. Por ngo nikxe kpañ no, nikxe gaa kety no, lo Dios ngab no. 9 Por lëë Crist kuty ni lëë xaa pañ parñee kñabey xaa lo meñ kuty ni lo meñ mbañ.

10 ¿Penak tsigo xñeenël betsyoo? ¿O penak kaa xpixladzyoo chanoo xaa? Kchë no kyo lo Dios parñee kuñ xaa xkyalxtisy no. 11 Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:

Nli xñen, chëb Tat Tios,
nii kchësy meñ ksoxib lon,
ni kchë meñ knee skizh lon.

12 Singo tsigo busy kchë no kak tsyetsy lo Dios parñee ktee no cuent lo xaa.

Kuñdy to xtol xcombañer do

13 Por ngo nody nii kñeenë no xcombañer no. Kol ktee nii kchondy to
xcombañer do lo tol tsiin kusody to xaa lo xtiits Dios. 14 Nanaa nii ni tu cos
nii xtyaaw peejty. Xñen nrii porñee xniladzyaa xtiits Crist. Per deelñee no
tu xaa nii xsyak nii peedy tu cos, peedyo lo xaa. 15 Deelñee porñee chaawoo
xkëëtañoo xcombañeeroo, lëdre por kyalwkëstyoo chuuñtsyeyoo cos. Klaadyoo
nii kyëtañ tu xaa nii xniladzy xtiits Dios por cos nii chaawoo, por wi por lëë
xaa kuty Crist. 16 Kteejty to tiits nii kñeenë meñ kyalnsaak nii kwaa do. 17 Por
nody Dios lady no porñee xtyaaw no o xtyow gaa no pe cos, sink lëë xaa no
lady no porñee mbañ no sinak xñabey xaa ni porñee xle no por Kyalbini Ntson
nii no leñ styoo no. 18 Kchë xaa nii xkiiñ lo Crist singo mod, chuuñ ksak xaa
Dios ni buen xchukë xcuent xaa lo meñ.

19 Por ngo, kol tsoo kuuñtsyeey no kchë cos nii kchoobladzy styoo xcom-
bañer no, ni kol tsoo kuuñ no xaa yudar. 20 Jkëtañdy to lo xtsiiñ Dios por
nii xtyaaw. Kchë nii xtyaaw nyë, per ntseeb ktyaaw tu cos deelñee xkëëtaño
meñ. 21 Masy silidyee tyaawdy no pëël ni tyowdy no viñ ni kuuñtsyeydy no
cos nii kuso xcombañer no lo xtiits Dios. 22 Deelñee xniladzyoo xtiits Dios,
liisy ni Dios sye nano. ¡Dichos xaa nii pe sinidy kik por chuuñtsyey xaa nii xyo
styoo Dios! 23 Per lëë xaa nii nolidy kik tsiñee chaw xaa pe tu cos, chak xtol
xaa, porñee chawdy xaaw tyub styoo xaa. Aan kchë xaa nii no tublidy styoo
tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos, tol chuñ xaa.

15

Beeñ ksak xcombañeeroo, kuuñ ksaktyoo lii

1 Kchë no siñee tsiitsy nche no lo xtiits Dios, no nii syak no xlyaadzy xaa
mban sinak nii nyako xlyaadzy no aan kuuñ ksakty no lëë no. 2 No nii kchë no
kuuñtsyeey cos buen parñee kuuñ ksak no xcombañer no tsiin kniladzyre xaa
xtiits Dios. 3 Por ni Crist beeñ ksakty xaa lëë xaa, sink lëë xaa beeñ cumplir
xtiits Dios nii xñee: “Naa pchal kchë nii kwlootsyetsy meñ lii.” 4 Kchë nii
kwnee Dios tiemp kwë parñee jkiiño lo no tsiin kchosody no ni kchoobladzyo
styoo no parñee kniladzyre now. 5 Aan lëë lëësy Dios nii xnee kyalndoladzy
dyon kakni lëë do parñee ngui kpañ do kchë xcombañer do sinak nii bluuy
Crist 6 parñee tugak kak tsiy do tsiñee ktee do skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist.

Lëë meñ sit xkëëtyag xtiits Dios

7 Kol jkaaña xcombañer do sinak nii pkaaña Crist to parñee kteedy meñ
skizh lo Dios. 8 Chakladzyaa kniyaa lo do nii lëë Crist biid parñee jkiiñ xaa
lo meñ Israel. Lëë xaa biid kuñ cumplir nii chëb Dios lo pxusykoltoo meñ
Israel parñee kluuy xaa nii chuñ Dios cumplir kchë nii xñee Dios. 9 Ni lëë xaa
biid parñee wi meñ sit ktee skizh lo Dios por xkyalnsaak Dios, sinak nii xñee
kitsy nii kë xtiits xaa:

Por ngo lëën kñe cho nakoo lo meñ sit,
ni lëën kol lay lool.

10 Lëë stub lugar xñee xkitsy Dios:

Kchë do siñee nak to meñ sit, kol kle ksa do meñ xkyedzy Dios.

11 Lëë gak kitsy nii kë xtiits Dios xñee:

Kchësy to siñee nche do lo kislyu,
kol ktee skizh lo Tat Tios.

12 Lëë stub lugar pkëë profet Isaías:

Lëë xtiiy Isaí jkëpeñ,

aan lëë xaa kchoo kñabey xaa lo meñ sit,
aan lëësy xaa ksaladzy meñ sit.
13 Lëë lëësy Dios nii xnee kyalndoladzy dyon, ko nguiool styoo do ni knee
tiits nii mbëë kpañ do kchë do siñee xniladzy to xtiits xaa, parñee mastre tso
kyalwniladzy leñ styoo do por xkyalwnabey Kyalbini Ntson.
14 Beetsy, nanpaa nii no kyalndoladzy leñ styoo do, ni nanaa nii chak to,
ni nanaa nii schilo kuuñ kseedy to xcombañer do, 15 per lëën byax pkën chop
tson cos leñ kitsy re, parñee knitylasty tow. Lëë Dios kwnabey naa. 16 Kyën
xtsiiñ Jesucrist lo meñ sit. Xluyaa xtiits Dios nii xteelaa lo meñ sit, parñee
kpig meñ sit lo xaa, ni kak meñ sit sinak tu cos nii xlyaa nex nii chokon lo
Dios. Por lëë Kyalbini Ntson chuuñ nyë meñ sit.
17 Porñee xniladzyaa xtiits Jesucrist, ngo nii xlen kën xtsiiñ Dios.
18 Kyaxtyaa kñën stu cos, sink lëën kñe nii chuuñtsyey Crist por naa, parñee
ksoob meñ sit xtiits Dios. Pkëëtyag meñ sit xtitsaa 19 ni kon meñ sit kyalntson
ni milagre nii beeñtsyeyaa por Kyalbini Ntson. Singo mod lëën beñ cumplir
bluyaa xtiits Crist nii xteelaa. Destye Jerusalén bislon aan ptsiiñaa axte xtañ
meñ Iliria. 20 Singo mod lëën bluy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist laañee
karty kon meño, parñee kyëdyaa tsiiñ laañee bislol stu meñ. 21 Lëën beñ nii
xñee kitsy nii kë xtiits Dios:
Lëë meñ nii destye karty kon cho nak xaa kan xaa,
ni lëë meñ nii karty jkëëtyag xtiits xaa kyeñ.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

22 Por ngo karty ktee tiits kyely teedyaa lo do, nikxe ndaly vuelt kwloky-
eeñaa nyelyaa. 23 Per lëë na nii lëën byal xtsiñaa tañ re, ni como kokle gaa
ndaly iz nii chakladzyaa kyelyaa lo do, 24 tsaap steedyo tiits tsiñee lëën ka
España. Aan loxsye kanaa lëë do, tsaap schilo kuñ do naa yudar ktsiiñaa
laañee san. 25 Per lëë na lëën ka Jerusalén par kanin tu nii jkiiñ lo betsy no
nii no siko. 26 Por lëë styoo meñ Macedonia ni meñ Acaya kwlañ nii ktop
xaa tumi aan kxaal xaaw lo betsy no nii no lyaadzy Jerusalén. 27 Styoo xaa
kwlaño ni bueen gaa beeñtsyey xaa, porque por meñ Israel bniladzy xaa
xtiits Dios. Por ngo no nii kuñ xaa meñ Israel yudar. 28 Tsiñee lëën lox kte
nii ptyop, lëën kcho par España aan lëën kyely teedy lo do. 29 Xyeñpaa nii tir
kuuñlay Crist lëë do tsiñee lëën kyely teedy lo do.
30 Beetsy, por Jesucrist ni por kyalwkëstyoo nii xneetsy Kyalbini Ntson lo
no, xñabaa nii kyak tusy no, parñee kñab no lo Dios por naa. 31 Kol nab lo
Dios nii kteelaa xaa naa lo meñ Judea nii xnilasty xtiits Crist, ni kol nab nii
mbëë jkaañaa meñ Jerusalén nii sanin, 32 parñee tsaap në Dios que nii nguiool
no styoon tsiñee klyaañaa lo do aan kxiladzyaa lo do. 33 Lëë lëësy Dios nii
xchoobladzy styoo meñ dyon kakni lëë do. Amén.

16

Lëë Pable xkëëptyux meñ

1 Xkëëbaa psyañ no Febe lo do. Leñ kyedzy Cencrea kë me xtsiiñ Dios. 2 Kol
kan me sinak xtyoon meñ nii ngab lo Crist, por singo no nii kuuñtsyey meñ
nii xniladzy xtiits Crist. Kol ktee kchë nii jkiiñ lo me, por tir chuñ me meñ
yudar ni wi gaan beeñ me yudar.
3 Kol jkëëptyux Prisca ni Aquila. Ksan me kë xtsiiñ Crist. 4 Kwyo me xnëz
kyalkuty par kteelaa me naa. Lëdy nonsyaa xte skizh lo me, sink wi kchë meñ
sit nii xniladzy xtiits Dios. 5 Kol jkëëptyux kchë meñ nii xkaal lsa lidzy Prisca

ni Aquila. Kol jkëëptyux xamigwaa Epeneto. Klootyee xaa bniladzy xtiits Crist nëz Asia. 6 Kol jkëëptyux Mariy nii tir xkyë tsiiñ lady to. 7 Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Andrónico ni Junias. Ksan xaa kwyo skiib. Apostle nii nli chuñ tsiiñ nak xaa. Klo xaa bniladzy xtiits Crist lon.

8 Kol jkëëptyux Ampliato. Xamigwaa nii xniladzy xtiits Crist nak xaa. 9 Kol jkëëptyux Urbano. Ksa noo xaa xkyëë tsiiñ. Ni kol jkëëptyux Estaquis. 10 Kol jkëëptyux Apeles. Tugak xluuy xaa nii nli xniladzy xaa xtiits Crist. Ni kol jkëëptyux meñ lidzy Aristóbulo. 11 Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Herodión, ni kol jkëëptyux meñ lidzy Narciso nii xniladzy xtiits Dios. 12 Kol jkëëptyux Trifena ni Trifosa. Wi me xkyë xtsiiñ Crist. Ni kol jkëëptyux psyañ no Pérsida. Tir xkyë me xtsiiñ Dios. 13 Kol jkëëptyux Rufo. Ngab xaa lo Dios. Ni kol jkëëptyux xñaa xaa. Nak me sinak tnan. 14 Kol jkëëptyux Asíncrito, ni Flegonte, ni Hermes, ni Patrobas, ni Hermas ni betsy no nii nche lo xaa. 15 Kol jkëëptyux Filólogo, ni Julia, ni Nereo ni psyañ xaa, ni Olimpas ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nche lo xaa.

16 Kol jkëëptyux lsa xcombañer do aan kol kaw tu pxit kwesy xaa. Kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkëëptyux lëë do.

17 Beetsy, xñabaa nii kan do cho chuñ lëë do chop tiiy ni cho xlyë lo xtiits Dios nii pkëëtyag to. 18 Kol ksosit lo xaa go, por xkyëdy xaa xtsiiñ Jesucrist, sink lyaadzy nii kuuñtsyey xaa nii xlyañ styoo xaa no xaa, aan con tiits ngui xkëëti xaa meñ mban. 19 Kchësy meñ nan nii nsoob tiits to. Por ngo xlen. Aan chakladzyaa nii kak nyaani do par kuuñtsyey do cos buen, lëjty nii kuuñtsyey do cos mal. 20 Aan klyëëdy lëë Dios knee tiits nii sobniy do xaatox. Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do.

21 Xkëëptyux Timoteo lëë do. Chopaa xaa xkyë tsiiñ. Ni xkëëptyux xaa tu kyedzyaa Lucio ni Jasón ni Sosípater lëë do.

22 Naa nak Tercio. Naa xkë kitsy re. Xkëëptyuuxaa lëë do. Win ngab lo Crist.

23-24 Xkëëptyux Gayo lëë do. Lidzy xaa xkwësaa. Kchë lo meñ nii xniladzy xtiits Dios xtee xaa lidzy xaa. Ni xkëëptyux Erasto nii nak tesorer lëë do, ni xkëëptyux betsy no nii lë Cuarto lëë do.

25 Kol tsoo ktee no skizh lo Dios. Lëë xaa kso tsiitsy lëë do lo xtiits Crist nii bluyaa lo do. Tiits ko kwlootsey Dios destye worñee karty kwe kislyu, 26 per lëë na lëëw kok ndoon por kchë nii pkëë profet. Lëë Dios kwnabey nii singo kako. Lëë nii kwlootsey Dios kok ndoon parñee kchë meñ kniladzyo ni kuuñtsyeyo.

27 ¡Lësy Dios nyaani! ¡Lo xaa kol tsoo ktee no skizh tugak por Jesucrist! Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable, styoo Dios kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist. Chopaa
betsy no Sóstenes xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz Corinto.
2 Lëë Dios kwle lëë do parñee jkab to lo Jesucrist ni parñee jkab to xkyedzy
Dios tsiin kyak ksa do meñ nii xsoob xtiits Jesucrist tyub lo kislyu. 3 Lëë lëësy
Dios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

4 Tugak xtedyaa skizh lo Dios por kchë kyalnsaak nii bneetsy xaa lo do por
Jesucrist. 5 Por Crist lëë Dios bnee kchë kchësy cos lo do. Lëë xaa bnee tiits
nii kñee do ni lëë xaa bnee kyalchak lo do. 6 Singo mod lëë do byeñ nii nli
kchë tiits nii xñee cho nak Crist. 7 Por ngo, ni tu pe chaktre falt knee Dios lo
do, mentre kyëmbës to kiid Crist stub. 8 Ni lëë gaa Dios kakni lëë do, parñee
ni tu cho jkëëkiydy lëë do tse nii lëë Jesucrist kiid. 9 Kchë tiits nii xñee Dios
chuñ xaaw cumplir ni lëë gaa xaa kwtsyetsy lëë do parñee tso do xlad xiñ
xaa Jesucrist.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

10 Por tiitspey nii bneetsy Jesucrist lon lëën xñe lo do nii kakty to chop
tiiy. Sink ngui kol kpañ, tugak kol ko kik to. 11 Por lëë meñ lidzy Cloé pxaal
tiits lon nii no tily lady to. 12 Xaal xaal xñee do, no do xñee nii xlad Pable
no do, no gaa to xñee nii xlad Apolos no do, ni no do xñee nii xlad Pedre
no do ni no stubla do nii xlad Crist no do. 13 Per kol në dyon pe ndaly tiiy
nayak nak Crist. ¿Pe lëë Pable nayak kwë lo crusy parñee ktsily Dios xtol
do? ¿Ote porñee ngab to lo Pable yak kwchobnis to? 14 Xtedyaa skizh lo Dios
nii ni tu do pchoobnistyaa, xaktyee Crispo ni Gayo pchoobnisaa, 15 parñee
këbty meñ nii lëë meñ kwchobnis porñee ngab meñ lon. 16 Wi meñ lidzy
Estéfanas pchoobnisaa, per xsalastyaa dyon pe no cho stu meñ pchoobnisaa.
17 Por pxaaldy Crist naa par kchoobnisaa meñ, sink lëë xaa pxaal naa parñee
kluyaa xtiits xaa lo meñ, pxaaldy xaa naa parñee toon pere kñen, parñee
kyanlyudy xkyalkuty xaa lo crusy.

Lëë Crist nak xkyalnyaani no

18 Xsyak meñ nii këtañ lo tol nii pa xkiiñdy tiits nii xñee nii lëë Crist kuty
lo crusy, per lëë lo no nii kwtelaa no lo tol ndon no nii tu xkyalwnabey Dios
nak. 19 Lëë gak Dios xñee:
Lëën knitylo xkyalchak meñ nyaani,
ni lëën kuuñ jkyey kik meñ nii xyeñ.

20 ¿Pa së xaa nii chak na ni pa sëë gaa maestre ley ni pa së kchë xaa nii
tant nan lo kislyu re? ¿Pe bnitylody Dios xkyalchak meñ lo kislyu re nayak?
21 Nan Dios pe cos chuuñtsyey xaa. Por ngo blaady xaa nii con xkyalchak meñ
nyuumbey meñ xaa, sink styoo xaa kwlañ nii kchë meñ nii kniladzy xtiits
xaa telaa lo tol, nikxe nii no meñ xsyak so xnëzty xtiits xaa.

22 Kchë meñ Israel chakladzy kan kyalntson, lëë meñ sit na chakladzy
kyalchak. 23 Lëë lëë noo xtiits Crist nii kwë lo crusy xluuy noo, per xteladzy
meñ Israel xkëëtyago. Lëë meñ sit na xsyak nii pa xkiiñdyo, 24 per lëë meñ
nii no xlad Crist, nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ sito, nan meñ go nii lëë
Crist kwaa xkyalwnabey Dios ni xkyalnyaani Dios. 25 Xsyak meñ nii so xnëzty
cos nii chuuñtsyey Dios, per mastre so xnëzo lo kchë cos nii chuuñtsyey meñ.

Singo gak kchë cos nii xsyak meñ mban, per lo Dios mastre ndaano que lo
kchë cos nii chuuñtsyey meñ. 26 Beetsy, no nii kyeñ do nii lëë Dios kwle lëë
do, nikxe nii xsyak meñ nii nyaanidy to, ni nikxe lëdy xaa xñabey nak to,
ni nikxe nakty meñ lidzy to meñ non. 27 Lëë Dios kwle kchë xaa nii xsyak
meñ nguey parñee kuuñ kteladzy xaa meñ nyaani, ni lëë xaa kwle xaa mban
parñee kuuñ kteladzy xaa meñ ndaan. 28 Lëë Dios kwle meñ nii pa nondy lo
kislyu re sinak nii xñee ñe meñ nii pa xkiiñdy, meñ nii ni tu cho nakty, parñee
ksyablyu xaa meñ non. 29 Por ngo ni tu cho chilody ktaan lo Dios. 30 Misme
Dios ptsig lëë do lo Crist, ni lëë gaa xaa pso Crist parñee kak Crist xkyalnyaani
no tsiin por Crist lëë noo kpig lo Dios ni lëë gaa no telaa. 31 Por leñ kitsy nii
kë xtiits Dios xñee: “Deelñee no cho chakladzy ktaan, no nii ktaan xaa por
Crist.”

2

Xtiits Crist nii kwë lo crusy

1 Pkiiñdyaa tiits ngan ni kwneedyaa si xñee xaa chak worñee byely kluyaa
xtiits Dios lo do. 2 Xtiits sye Crist nii kuty lo crusy kuni kikaa worñee byelyaa
lo do. 3 Mban chakaa worñee byelyaa lo do ni xisyaa tseb, 4 ni koklasty gaan
ngon styoo do con tiits nii xñee xaa chak worñee bluyaa xtiits Dios, sink lëë
Kyalbini Ntson ni lëë xtiits Dios pko styoo do, 5 parñee xtiits sye Dios kniladzy
to, knilasty to xtiits chol meñ.

Por Kyalbini Ntson xyuumbey meñ Dios

6 Xñee noo tiits ngan lo meñ nii penaadle xniladzy xtiits Dios. Per lëdy xtiits
xaa nii no lo kislyu re nak tiits ngan go ni lëdy xtiits xaa nii xñabey lo kislyu
rew, por ktiiydy xaa. 7 Xtiits Dios nii ni tu cho karty kon xñee noo. Lëë tiits
ko xñee nii destye nii kwyaa kislyu nol kik Dios xa kteelaa xaa lëë no. 8 Karty
kyeñ xaa xñabey tiits re, por deelñee nyeñ xaaw nguëëdy xaa Crist lo crusy.
9 Per leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëë Dios kwlootsey cos nii ni tu cho
karty kan ni kon, parñee kluuy xaa lo meñ nii xkëstyoo xaa. Ni tu kik meñ
karty tsini cos ko. 10 Lëë Kyalbini Ntson xluuy cos ko lo no, por lëë Kyalbini
Ntson nan xa nak kchë cos, axte kchë cos nii ngotsey Dios nan Kyalbini Ntson.
11 Deel lo kislyu gaaw, ¿cho nan kchë nii xsya leñ styoo meñ na dyon?
Xaktyee xkyalbini meñ gon nano. Singo gak Dios, xaktyee xKyalbini Ntson
xaa nan pe xsya styoo xaa. 12 Kwaady no kyalbini nii no leñ styoo chol meñ
lo kislyu re, sink Kyalbini nii xneetsy Dios kwaa no, parñee kchilo kyeeñ no
xa nak kyalnsaak nii bneetsy Dios lo no. 13 Tiits nii bluuy Kyalbini Ntson loo
noo xñee noo. Xñedy noow porñee byo noo wseedy. Singo xluuy noo xtiits
Dios lo meñ nii no Kyalbini Ntson leñ styoo.
14 Xsaldy meñ nii nody Kyalbini Ntson leñ styoo tiits nii sëëdni xKyalbini
Ntson Dios. Xsyak meñ go nii pa xkiiñdyoo porñee xyeñdy meñ gow. Xaktyee
meñ nii no Kyalbini Ntson leñ styoo xyeño. 15 Schilo ksee kchë meñ nii no
Kyalbini Ntson leñ styoo xa chak kchë cos, per ni tu cho chilody ksee kan xa
chak meñ go. 16 Por xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “¿Cho lë nii kyeñ pe cos no
leñ kik Dios? ¿Cho lë nii kchilo kuuñ kseedy Dios?” Per lëë lëë no sinak nii no
kik Crist no kik no.

3

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

1 Pchilody ñen lo do sinak nii xñen lo meñ nii mbañ sinak xñabey Kyalbini
Ntson, sink sinak nii xñen lo chol meñ lo kislyu re kwnen lo do, por nak to

sinak xaa wiñ, karty kal do lo xtiits Dios. 2 Nonsyke tiits nii ngandy bluyaa lo
do, por nak to sinak mëëd yeeñ nii chilody kaw niskwaan, pchilody nyeñ do
tiits ngan ni naa gaa xyeñdy tow, 3 por bii no kik to si no kik chol meñ lo kislyu.
Deelñee chakniladzy to, ni xtily do ni chak to chop tiiy sinak nii chuuñtsyey
yak chol meñ chuuñtsyey do. 4 Por tsiñee xñee tu do: “Naa xlad Pable non”,
xñee stu do: “Naa nii xcuentaa xlad Apolos non”, lëë do chuuñtsyey sinak
chuuñtsyey chol meñ lo kislyu re.

5 ¿Cho nak Pable na dyon ni cho nak Apolos? ¿Pe lëdy nayak xtiits sye
Dios xsoob noo? Por ngo bluuy noow lo do ni bniladzy kaa tow. Catuu noo
beeñtsyeey nii kwnabey Dios lëë noo. 6 Naa kwlolyu pni, lëë Apolos psiiw, per
lëë Dios beeñ nii kwlañ pni go ni lëë gaa xaa beeñ kroobo. 7 Por ngo paaty
nondy xaa nii chan ni xaa nii xsii. Lëë Dios nak xaa nii non por lëë xaa chuuñ
kroob pni go. 8 Tugak nak xaa nii chan ni xaa nii xsii, nikxe lëë Dios kizh xaa
según tsiiñ nii beeñtsyey xaa. 9 Xaa nii xkyë xtsiiñ Dios nak noo, lëë do nak
xilyu Dios. Ni nak to sinak tu yu nii no ksaa Dios. 10 Nakaa sinak tu albanily.
Lëë Dios bneetsy tiits nii kwekaa cimient, aan xaa xaa nii no klëp xipyedzyo.
Per no nii kap xaa nii klëpo cuidad. 11 Por ni tu cho chilody kweek stu cimient.
Lëë Crist nak cimient ko. 12 Schilo klëp no xipyedzy cimiento ko con or, con
plat ni con kyo ngui, o con yag, con kizhkoob kaa ni con koobki gaa. 13 Per
lëë kchë xtsiiñ no kak nyoo tsiñee lëë Dios kuñ kyalxtisy. Por tse go lëë Dios
kxaal ki parñee kuñ ki preb kchë xtsiiñ no. 14 Deelñee tso tu xaa nii ksaa tu yu
nii tsekty lo ki go, lëë Dios kizh xaa. 15 Per deelñee tsek yu nii psaa no, nikxe
mban tyeedy no, lëë noo telaa sinak tu xaa nii xtyelaa lo ki.

16 ¿Pe nandy kaa to nayak nii leñ styoo do nak lidzy Dios ni leñ styoo do no
xKyalbini Ntson Dios? 17 Deel cho knitylo lidzy Dios, lëë Dios knitylo meñ go,
por nda lidzy Dios nii lëë gaa to nak yu go.

18 Kyëti xaldy to. Deelñee no do xsyak nii tir chak to, no nii kyak to sinak tu
xaa nii ni tu pe chakty parñee kyak to tu xaa chak. 19 Por pa xkiiñdy kyalchak
nii no lo kislyu re lo Dios. Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii misme Dios
xchon xaa chak lo tramp. 20 Ni leñ kitsy ko gak xñee nii nan Dios nii pa xkiiñdy
xkyalnyaani xaa chak. 21 Por ngo, ktaandy to deelñee kënal do chol xaa lo
kislyu re, por xcheñ do nak kchësy cos. 22 Xcheñ do nak Pable ni Apolos
ni Pedre. Xcheñ do nak kislyu, xcheñ do nak kyalmbañ ni xcheñ do nak
kyalkuty, xcheñ do nak kchë cos nii no natiemp ni xcheñ do nak kchë cos
nii nare kiid, 23 ni lo Crist kaa ngab to, ni lëë Crist ngab lo Dios.

4

Tsiiñ nii chuuñtsyey xaa nii nak apostle

1 Kol sak lëë noo sinak tu mos nii xkyë xtsiiñ Crist, o sinak kaa tu xaa nii
sëëd kluuy nii no kik Dios. 2 No nii kak nyoo nii schilo kñëlo Dios lëë no
deelñee jkaa no tu tsiiñ. 3 Naa nii xcuentaa pe sinidy kikaa dyon pe xyo
xtsiñaa styoo do o styoo gaa xaa xñabey. Per ni naa nody kyalnë dyon xa
si lo xtsiñaa. 4 Karty kyeñaa dyon pe no pa kwlon falt, per lëdy por ngo nii
kniyaa nii nody xfaltaa. Lëë Dios nan pe cos nak xfaltaa, por lëë xaa chuñ
xkyalxtisyaa. 5 Kuñdy kaa to kyalxtisy. Kol kwës axte nii kiid Jesús parñee
kwii xaa kchë cos nii nolan nëz lo bini. Lëë Jesús kwii kchë nii xsya styoo
meñ tsiin kizh Dios kchë meñ.

6 Beetsy, lëën xñe kchë cos re lo do porñee xkëstyoon lëë do. Ni lëën psety kaa
Apolos ni naa lo do parñee kan do kchë nii chuuñtsyeey noo tsiin kchosody to

lo xtiits Dios parñee kaknidy to tu xaa par kteekyo do stu meñ. 7 Por ¿cho
xlisklaal na dyon nii xtaa noo lo meñ, ni pe cos chap kaal nii bneesty Dios?
Aan deelñee gaa lëë xaa bneetsy kchë nii chapoo, ¿penak tsigo nii xtaanoo?
8 Xsyak to ni tir rikw to ni xsyak to nii ni tu pe xkiiñdy to. Xsyak to nii rey
do. Xkiiñtre to lëë no. ¡Deelba nli nyak to rey parñee syoob noo kñabey no ksa
no! 9 Sootaa nii kchëë noo siñee nak noo apostle lëë Dios psaanladzy lëë noo.
Nak no sinak xaa nii nche mbës kety. Xiwkity meñ ni xiwkity angly nak noo.
10 Xsyak meñ nii nguey noo, porñee no noo xlad Crist. Lëë lëë do xsyak to
nii tir xyeñ do xtiits Crist. Mban noo, per lëë do tir ndaan do. Xsyakty meñ
lëë noo, per lëë do xsoob meñ xtiits to. 11 Axte natse gon chak falt nii tyaaw
noo ni nii tyow noo, ni chak falt xab noo. Xsaksi meñ lëë noo ni kindy liidzy
noo. 12 Xtsaag noo xkyëë noo tsiiñ. Xkotsyetsy meñ lëë noo, per tiits buen
xtikchee noo lo meñ. Xkyënlaag meñ lëë noo, per xekw noo. 13 Xñeenë meñ
lëë noo, per nguudzy xtikchee noo lo xtiits meñ. Sinak nii xsyak meñ pel cos
xsyak meñ lëë noo. Axte natse xyak meñ nii pa xkiiñdy noo.
14 Xkëdyaa kchë nrii parñee kwin xkyalto do, sink lëëw xkën parñee kñen lo
do sinak nii nyak to xiñaa. 15 Por nikxe nyo tsii mily maestre nii kluuy xtiits
Dios lo do, nody ndaly pxosy to. Naa nak pxosy to, por naa byely kluuy xa
nak xtiits Dios lo do. 16 Por ngo xñabaa nii kuuñtsyey do nii chuuñtsyeyaa.
17 Lëën xal Timoteo lo do. Xkëstyoon xaa. Nak xaa sinak xiñaa. Lëë xaa
kuuñ ksaladzy lëë do nii chuuñtsyeyaa kchë nii xñabey xtiits Dios nii xluyaa
kchë laañee chateedyaa. 18 No do xtaan porñee xsyak to nii kyely teejtyaa lo
do. 19 Per deelñee sneetsy Dios tiits klyëëdy lëën kyely teedy lo do. Tsigo lëën
kan dyon pe cos nak xtsiiñ xaa nii tant chak nyaa lëjty xaktyee tiits ktaan
xaa. 20 Por lëjty tiits sye nak xkyalwnabey Dios, sink nli xñabey xaa. 21 ¿Pe
chakladzy to nii kak ntseebaa lo do tsiñee kyelyaa ote chakladzy to yak nii
ngui kñen lo do ni kantsin lëë do?

5

Cos nii nonguialdy kak

1 Kayonaa gon nii no tu xaa nii noni tsiil pxosy lady to. Per ni lady meñ nii
xnilasty xtiits Dios gon chakty tol go. 2 ¡Aan xtaan do, lëjty nii tso do kyalnë!
No nii kwii do xaa nii chuuñtsyey tol go lady to. 3 Por nikxe nii sodyaa yuubaa
lo do, lëë xkyalbinin so lo do, ni lëën kwlokyeñle gaa pe cos kuuñtsyey do.
4-5 Kol jkaal lsa aan con xtiitspey Jesucrist kol kwii xaa go lady to, por lëë
Jesucrist kakni lëë do, ni lëë xkyalbini gaan so lo do. Kol kwii xaa nii beeñ tol
go lady to parñee kyab xaa ña xaatox, aan lëë xkyalbini xaa telaa tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy.
6 Buendy gon nii ktaan do por kchë cos nii chuuñtsyey do. ¿Pe nandy to
nayak nii chop lë gak levadur xkuube kobyi? 7 Kol kwii levadur nii kwxiñle
lady to parñee kak to sinak kobyi nii xkyëdy levadur. Ni nli gaa nii nak to
sinak kyaxtily nii xkyëdy levadur, por lëë Crist kuty por lëë noo sinak nii
chuty meñ mëkwxiily paskw. 8 Kol tsoo kuuñtsyeey no paskw, per ksaady no
kyaxtily con levadur nii kwxiñle, sink kol tsoo ksaa no kyaxtily nii xkyëdy
levadur, por kyaxtily go nak sinak tiitsli ni tiits ndoladzy. Lëë levadur nii
kwxiñle nako sinak tol.
9 Leñ stu kitsy nii pxalaa gon niyaa lo do nii ktsiil lsady to meñ nii no
xikwnaa o ximguiy gaa. 10 Per niydyaa nii koñee kñeedre to lo kchë meñ nii
no ximguiy o xikwnaa gaa, ni lo meñ ngbiñ, ni lo meñ nii xsoxib lo mdyo, por
parñee kñeedre to lo kchë meñ go no nii kchoo do lo kislyu re. 11 Sink niyaa

nii ktsiil lsady to meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no ximguiy o xikwnaa gaa me, ni meñ ngbiñ, ni meñ nii xsoxib lo mdyo, ni meñ nii xñee tiits kizh, ni meñ ngonip, ni meñ ngbaan. Per ni kawnidy to clasy meñ go. 12-13 Xyaldy nii kanaa meñ nii xnilasty xtiits Dios. Lëë Dios kuñ xkyalxtisy meñ go. Per lëë do nonguial nii kuñ do kyalxtisy lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por ngo, kol kwii xaa nii beeñ tol go lady to.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chi lo xtisy nii xnilasty Dios

1 Tsiñee xtily do ksa xcombañer do, ¿penak nii xyax to chinab to kyalxtisy lo xtisy nii xnilasty xtiits Dios? ¿Penak nii chinabty tow lo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios? 2 ¿Pe nandy to nayak nii lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios kuñ kyalxtisy lo kislyu? Aan deelñee lëë do kuñ kyalxtisy lo kislyu ¿penak nii kakty kuñ do tu kyalxtisy wiñ? 3 ¿Pe nandy to nayak nii axte lo angly kuuñ no kyalxtisy? Deelñee singo tsigo busy nako, ¿penak nii chilody kweekli no pel cos wiñ nii xtsyool no lo kislyu re? 4 Deelñee xtily do ¿penak nii chini do xtily do lo xaa nii xnilasty xtiits Dios? 5 Lëën xñe nrii parñee kteladzy to. ¿Pe nody ni tu xaa nyaani lady to nayak parñee jkwëës xaa lo xtily do? 6 Ni lëdy kaa xaktyee xtily do ksa do xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios, sink chini do xtily do lo xtisy nii xnilasty xtiits Dios.

7 Tu kyaltow nii tso tily lady to. ¿Penak nii xekwty to ksaksi meñ do ni penak nii masy xlaady to kwan meñ do? 8 Per xaal nii chuuñtsyey do, misme lëë do xkwan xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios.

9-10 ¿Pe nandy to nayak nii chilody sëëb meñ ngoptol laañee xñabey Dios? Këbty to tsaaplaa nlidyo, por sëëbty meñ nii choni stu kwnaa o stu mguiy, ni meñ nii xsoxib lo mdyo, ni mguiy nii chaani stu mguiy, ni ngbaan, ni meñ ngbiñ, ni meñ ngonip, ni meñ nii xñee tiits kizh ni kchë meñ nii chuñ tramp laañee xñabey Dios. 11 No do beeñtsyey tol go, per lëë Dios beeñ nyë lëë do worñee bniladzy to xtiits Jesucrist ni kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do.

Leñ styoo no no Kyalbini Ntson

12 Xñee do ni tu cho xsiniydy naa. Schilo kuuñtsyeyaa nii klyaañtyee styoon. Nli tiits ko, per lëdy kchë cos buen. Schilo kuuñtsyeey no nii klyaañtyee styoo no, per nody kñabey ni tu cos lo no. 13 Nli xtiits meñ tsiñee xñee meñ nii par niskwaan kwyaa xpans no ni par xpaans kaa no byaan nii kak wagw, per lëë Dios knitylo chop cos ko. Per nlidy nii byaan no parñee tso ximguiy no o xikwnaa gaa no, por par Dios byaan no ni lo Dios kaa ngab no. 14 Por sinakak nii beeñ kpañ Dios Crist, kuuñ kpañ xaa lëë no por xñabey xaa.

15 ¿Pe nandy to nawen nii lo Crist ngab no? ¿Pe sak chopaa tu kwnaa yox nii chaani ndaly mguiy nawen deelñee lo Crist ngabaa? ¡Chilodyo gon! 16 ¿Ote nandy to yak nii tsiñee chak chop mguiy tu kwnaa tugak meñ xyak xaa chop xaa me? Singo xñee kitsy nii kë xtiits Dios. 17 Singo gak tsiñee chak chop no Dios, tugak xyak no ksa no Dios.

18 Kol kpichee lo xtol meñ nii no ximguiy o xikwnaa gaa. Kchë tol nii chuuñtsyey meñ laa klaasy xyaano, per lëë meñ nii no ximguiy o xikwnaa gaa, xcuerp meñ xsaksi tol go. 19 ¿Pe nandy to nii leñ styoo do nak sinak tu yu aan leeñgo no Kyalbini Ntson nii bneetsy Dios lo do ni lëdre gaa lëë do xñabey xcuerp to? 20 Por lëë Dios kwxii lëë do. Por ngo no nii ksoob to xtiits Dios tyub styoo do.

7

Lëë Pable xñee lo meñ nii ptsiilñal ni lo meñ nii nare ktsiilña

1 Lëën ktikche lo kchë nii kwnabtiits to leñ kitsy nii pxaal do lon. Buen tsi
meñ deelñee ktsiilñady meñ. 2 Per como ndox nii tsoni meñ stu kwnaa o stu
mguiy gaa, masy buen nii catu kwnaa ni catuu gaa mguiy kap tsiil. 3 Ni no
gaa nii kuñ xaapkiy cumplir lo tsiil, nikle gaa kwnaa no nii kuñ me cumplir
lo tsiil me. 4 Nody nii jka kwnaa xcuerp, por cheñ tsiil me nako. Singo gak
mguiy nody nii jka xaa xcuerp xaa, por cheñ tsiil xaa nako. 5 Jkady to lëë
do lo tsiil do, deelñee byaandy to tiits nii ktsiil lsady to por lëë do kutiitsni
Dios. Loxsye te tiemp nii byaan do tiits, no nii kyak chop to stub, por toontlaa
kxekwty to aan kuñ xaatox xtol do.

6 Nak nii kñen lo do sinak tu permis, xñedyaa nii no kuuñtsyey dow. 7 Nii no
kikaa, deelba kchë do nyak sinakaa, per xaal xaal psaa Dios lëë no.

8 Kchë lo meñ solter ni lo kwnaa viud xñen nii masy buen tsi do, deelñee
ktsiilñady to, sinak naa. 9 Per deelñee xyeñ do nii kxekwty to, kol ktsiilña,
porque masy buen ktsiilña do lëjty nii kak xtol do.

10 Lëë lo meñ nii ptsiilñal xñabaa nii klaady kwnaa tsiil. Lëdy kiksyaa
xlyañoo nrii, sink lëë Jesucrist xñabey nii singo kako. 11 Per deelñee klaa
kwnaa tsiil, nodre nii ktsiilña me, o xakxe gaa deelñee knee ngui me chop
tsiil me. Singo gak xaapkiy nody nii ksëëb tsiil xaa.

12 Lëën kñe lo meñ nii karty ksetyaa, styoon xlyañ nrii, lëdy Jesucrist
xñabeyo. Deelñee xnilasty tsiil tu xaa xtiits Dios, per sinidy kik me nii klaa me
xaa, nody nii klaa xaa me. 13 Singo gak deelñee no tsiil tu kwnaa nii xnilasty
xtiits Dios, per sinidy kik xaa nii klaa xaa me, nody nii ksëëbtsiil kwnaa go.
14 Por nikxe nii xnilasty xaapkiy xtiits Dios, lëë xaa xpig kex lo Dios por tsiil
xaa. Singo gak kwnaa nii xnilasty xtiits Dios, lëë me xpig kex lo Dios por tsiil
me. Deelñee kaktyo singo mod lëë xiñ do kak sinak xiñ meñ nii xnilasty xtiits
Dios, per lëë na lo Dios le ngab xiñ do. 15 Per deelñee tugak xñee xaapkiy o
kwnaa gaa nii xnilasty xtiits Dios nii lëë xaa ni lëë me ksëëb tsiil, masy buen
nii ksëëbtsiil xaa ni ksëëbtsiil me. Singo mod lëë kwnaa ni lëë xaapkiy nii
xniladzy xtiits Dios kyaan tusy, por lëë Dios kwtsyetsy lëë no parñee mbëë
kpañ no. 16 Por ¿xa kñë kwnaa na dyon nii schilo kteelaa me tsiil me, o xa
kñëë gaa xaapkiy nii schilo kteelaa xaa tsiil xaa?

17 Deelñee xaatyee nak to worñee kwtsyetsy Dios to, no nii singo kyaan
do. Nrii xñen lo kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios. 18 Deelñee nobeyle to
worñee kwtsyetsy Dios to, singo kol kyaan. Deelñee nobeydy kaa to, tsobeydy
to. 19 Precisty nii tsobeypee to, sink kol ksoob xtiits Dios, ngo precisy. 20 No
nii kyaan do sinak to worñee kwtsyetsy Dios to. 21 Deelñee no xpixwan do
worñee kwtsyetsy Dios to, pe tsinidy kikoo. Per deelñee xtee tiits nii laa do,
kol ktee nii laa do. 22 Por kchë xaa nii no xpixwan worñee kwetsy Dios xaa,
nodre xpixwan xaa. Tu xaa nii kë xtsiiñ Dios nak xaa. Lëë kchëë gaa xaa
nii nody xpixwan worñee koktsyetsy xaa, lëë Crist nak xpixwan xaa nina.
23 Nyazh gon kwxii Dios to. Klaady to nii cholsye meñ kak xpixwan do.
24 Singo tsigo busy, beetsy, kol kak sinak to worñee kwtsyetsy Dios to.

25 Lëë nana lëën kñe lo meñ nii karty ktsiilña, lëdy xtiits Dios kñen, sink
lëën kñe sinak xñee tu xaa nii chap Dios confians. 26 Xsyakaa gon nii buen nii
ktsiilñady xaapkiy, por ntseeb nak natiemp. 27 Per deelñee ptsiilñal xaa, nody
nii klaa xaa tsiil xaa, per deelñee karty ktsyol xaa kwnaa masy kyubty xaa
me. 28 Ni nikle gaa ktsiilña xaapkiy, lëdy tolo. Singo gak kwnaa nikxe ktsiilña

me, lëdy tol chuñ me. Per lëën xñe kazh nii lëë meñ nii ktsiilña te kyalnë lo kislyu, aan chaklastyaa nii te do kyalnë.
29 Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo do nii xtsedre kwe no nu. Por ngo, kchë
xaa nii ptsiilña no nii tso xaa sinak nii nyody tsiil xaa. 30 Singo gak xaa nii no
kyalnë, no nii kpañ xaa sinak nii nyody xaa kyalnë. Nikxe gaa xaa no lni, no
kak xaa sinak chak meñ nii xledy. Singo gak xaa nii xkyë wsi no nii sak xaa
nii lëdy xcheñ xaa nak cos nii kwxii xaa. 31 Singo gak kchë xaa nii xsyak nii
no gan lo kislyu re, no nii sak xaa nii nodyo cuent, por lëë kislyu re lox.
32 Chaklastyaa nii tso do kyalnë, por tsiñee bii so tusy tu xaa, choxko xaa
ksoob xaa xtiits Dios ni choxko xaa kuuñ ksak xaa Dios. 33 Per tsiñee lox
xtsiilñasy xaa, lyaadzy lo kislyusy cho xaa, parñee kuuñ ksak xaa tsiil xaa.
34 Singo gak kwnaa nii karty ktsiilña ni kwnaa nii iip ptsiilñady. Choxko me
kuuñ ksak me Dios tyub styoo me. Per lëë kwnaa nii no tsiil, lyaadzy lo
kislyusy no me, parñee kuuñ ksak me tsiil me.
35 Skiiñ tiits nii xñen lo do. Chaklastyaa ksiniyaa lëë do, sink chakladzyaa
nii mbëë kpañ do kuñ do xtsiiñ Dios.
36 Per deelñee no tu xaa nii xsyak nii masy buen ktsiilña xaa, porñee
xekwtre xaa. Schilo kuuñtsyey xaa nii no kik xaa, por lëdy tol ktsiilña
meñ. 37 Singo gak deelñee no tu xaa nii koñee kaklasty ktsiilña, penaktyo.
38 Por buen chuuñtsyey xaa nii xtsiilña, per mastre buen chuuñtsyey xaa nii
xtsiilñady.
39 No nii tsoni kwnaa tsiil mentre mbañ xaa. Per deelñee kety xaa, schilo
ktsiilña me stu mguiy nii xniladzy xtiits Dios. 40 Per mastre mbëë tso me
deelñee kpikchedy ktsiilña me. Nrii nak xtitsaa, per xsyakaa nii lëë xKyalbini
Ntson Dios nii no leñ styoon xñee pe cos kñen.

8

Niskwaan nii chokon lo mdyo

1 Lëën kñe xa nak xcuent niskwaan nii xkokon meñ lo mdyo. Nli nii kchë
no ndon xa nak cuent re, per por xkyalnan no lëë no chak nyaa, per lëë
kyalwkëstyoo chuuñ jkyedzy lëë no. 2 Deelñee no tu xaa nii xsyak nii chak,
karty lox kseedy xaa. 3 Per deelñee no tu xaa nii xkëstyoo Dios, xyuumbey
Dios xaa.
4 Lëë xcuent nii dyon pe schilo ktyaaw niskwaan nii chokon lo mdyo, ndon
no gon nii nondy mdyo lo kislyu re, ni ndon no nii tugak Dios no. 5 Nikxe tso
tub yox mdyo nii lë dios lo kislyu o kpaa gaa, 6 per par lëë no tugak Tat Tios no.
Lëë xaa psaa kchë cos, ni por lëë gaa xaa lëë no mbañ. Ni tugak xaa xñabey
no. Lëë xaa go nak Jesucrist. Por lëë xaa kwyaa kchësy cos, ni por lëë xaa
kwyaa no.
7 Per lëdy kchë meñ nan nrii. No meñ nii byël kuksoxib lo mdyo, aan tsiñee
chaw meñ niskwaan nii chokon lo mdyo, xsyak meñ nii tol chuuñtsyey meñ.
8 Lëdy kaa nii ktyaaw ktsig lëë no lo Dios. Por ngo pe nakty deelñee tyaaw
no o tyaawdy kaa no. 9 Per kol kap cuent, por toontlaa ksyaab to meñ nii
kal bniladzy xtiits Dios lo tol. 10 Deelñee nanoo xa nak cos re aan tsil wagw
laañee chokon niskwaan lo mdyo, aan kan tu xaa nii kal bniladzy xtiits Dios
lii, neñdy wi xaa kyax kaw xaa nii kwyokon lo mdyo, nikxe nii xsyak xaa nii
ndoxo. 11 Aan por xkyalnanoo lëël jkëëtañ tu xaa nii kal bniladzy xtiits Dios,
ni lëëw na wi por lëë xaa kuty Crist. 12 Singo tsigo busy deelñee ksyaab to
xaa nii kal bniladzy xtiits Dios lo tol, falt xko do lo Crist. 13 Por ngo, deelñee

ksyaabaa meñ lo tol por niskwaan nii chawaa, masy buen nii kpikchedraa kawaa niskwaan go, parñee kuñdyaa xtol meñ.

9

Nii xyal jkaa xaa nii nak apostle

1 Nli gon nii schilo kuuñtsyeyaa kchë nii chuuñtsyey tu apostle, por konaa Jesucrist ni nyoo gaa nii kën xtsiiñ Dios por por ngo lëë do xniladzy xtiits Dios. 2 Neñdy no meñ nii xnilasty nii apostlaa, per lëë do no nii kniladzy tow, por lëë do xniladzy xtiits Dios nii bluyaa aan siko kesy xluuy nii nli apostlaa.

3 Nrii xñen lo meñ nii xñee në naa: 4 Nonguial nii kneetsy meñ nii kawaa ni kin, 5 ni nonguial nii kaapaa tsiilaa nii xniladzy xtiits Dios, sinak nii chap stubla apostle tsiil, ni betsy Jesús, ni Pedre. 6 ¿Ote xsyak to yak nii chopsye noo Bernabé chilody kyaan meñ nii xniladzy xtiits Dios? 7 ¿Ni pe no gaa tu soldad nii xkizh xgast, ni pe no tu xaa nii xso yag uv aan chawdy xaa uv ni pe no tu xaa nii chap mëkwxiily aan chidy xaa nidzy? 8 Këbty to nii kiksyaa xlyañ cos re, porque axte lo xley Moisés xñee: 9 “Kodyoo kyex chuw yosy nii xkyë kon.” Chëbty Dios ngo gon porñee sini yosy kik xaa, 10 sink lëëw chëb xaa por lëë no. Porque nikxe xaa nii xkyë kono, nikxe gaa xaa nii xkyë kwlaapo, no nii tsini kik xaa, nii wi xaa kchal nii ktyop lo kwaa. 11 Singo tsigo busy deelñee bluuy noo xtiits Dios lo do, ¿pe tir xsyak xuuy do nii kñab noo palal cos nii jkiiñ noo? 12 Deelñee xteedy to nii xkiiñ stu meñ, no nii kneetsy to nii jkiiñ noo.

Per karty gon kñab noow. Al contrario, xekw noo parñee syonlëdy noo lo xtiits Dios. 13 Ni nan gaa to nii kchë xaa nii xkyë tsiiñ leñ lidzy Dios siko xchoo nii chaw xaa. Kchë xaa nii xkyë tsiiñ laañee chety ma nii chokon lo Dios, chaw xaa xpëël ma nii chety siko. 14 Ni lëë gaa Jesucrist psaan tiits nii kchë xaa nii xluuy xtiits Dios siko klyañ nii kaw xaa. 15 Per karty gon kuuñtsyeyaa ngo, ni xaldy gaan kitsy re parñee kñabaa pe cos lo do. ¡Silidyee ketyaa, lëjty nii ktichee meñ kyalwle nii no leñ styoon!

16 Deel naa, lëdy parñee ktaanaa xluyaa xtiits Dios, sink nonguial kluyno. Por ¡broobsyaa deelñee kluydyno! 17 Por ngo, deelñee kluyno porñee xlyaño styoon, lëën kozhle. Per nikxe gaa chaklastyaa, lëëw kluyaa por lëë Dios xñabey naa. 18 Por ngo xlen xluyaa xtiits Dios porñee cho xkizhty naa. Xtsiñaadyaa nii kawaa porñee xluyaa xtiits Dios.

19 Nikxe ni tu cho xñabeydy naa, xaalyaa ptee tiits nii kñabey meñ naa, parñee singo mod ndaly re meñ kniladzy xtiits Dios. 20 Tsiñee non lady meñ Israel chakaa si chak meñ Israel parñee jkon styoo meñ go. Kchë meñ Israel go sinal xley Moisés ni wi gaan chanal ley go nikxe nii xñabeydy ley go naa. 21 Singo gak parñee jkon styoo meñ nii sinaldy xley Moisés chakaa si chak meñ go, nikxe nii xñabeysye Dios chuuñtsyeyaa, por lëë Crist xñabey naa. 22 Tsiñee gaa non lady meñ nii kal bniladzy xtiits Dios win chak si chak meñ go parñee jkon styoo meñ go. Si chak kchë meñ chakaa, parñee telaa meñ lo tol. 23 Kchë nrii chuuñtsyeyaa por xtiits Dios nii xteelaa, parñee jkan kyalnsaak nii xnee tiits re.

24 Nan do gon nii tsiñee cho carrer ndaly meñ xko corr, per xaktyee xaa nii chuñ gan xkaa premio. Per lëë do kol ko corr parñee kuñ do gan tsiin jkaa do premio. 25 Kchë xaa nii chakladzy gon kuñ gan lo tu wkity, xsaan xaa kchë cos nii chuñ mal xaa. Aan xaktyee tu coron nii nyaa con xikw laurel nii pa xkiiñdy chuñ xaa gan. Per lëë do tu premio nii nitylody jkaa do. 26 Deel

naa, xkodyaa corr sinak xaa nii xñady lo, ni xkëdy kaan puñety lo me, 27 sink xsaksin xcuerpaa parñee ksoobo xtitsaa, parñee kyaandyaa tublad aan naa beeñ ksedy ndaly meñ.

10

No nii kap meñ cuent lo mdyo

1 Kol kaknan gon nii kchë pxusykoltoo noo kwsë lo xingal xkey nii pxaal Dios ni kchë xaa kwtekë nistoo nii lë Nistoo Nixñë. 2 Kchë xaa byak ksa Moisés tsiñee lëë xaa kwchobnis lo xkey go ni lo nistoo go. 3 Ni kchëë gaa xaa taw nii pxaal Dios, 4 ni kchë xaa kow nii pxaal Dios. Kow xaa nis nii kwlañ lady kyo nii tugak kwënoy xaa nëz. Lëë kyo go nak Crist. 5 Per ndaly xaa psakty styoo lo Dios, por ngo lëë xaa kuty tañ laañee kwtedy xaa.

6 Kchë ngo kok parñee tsyon now aan tsokidy no cos mal, sinak nii kwyoki xaa gow. 7 Por ngo, ksoxibty to lo mdyo, sinak nii beeñtsyey bla xaa go ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: “Lëë meñ kwsob taw ni kow aan loxsye ngo lëë meñ beeñtsyey nii pkatyee.” 8 Kapty no ximguiy no ni xikwnaa gaa no, sinak nii beeñtsyey xaa go aan tu kpidzak kuty kalyptson mily xaa. 9 Jkaaldy no Crist sinak nii beeñtsyey xaa go, aan ndaly xaa kuty porñee taw mëël xaa. 10 Kliskiydy to pe cos lo Dios sinak nii beeñtsyey pxusykoltoo noo, aan beety xangly nguialkuty xaa.

11 Kchë nrii ptsyool pxusykoltoo no aan lëëw kwë lo kitsy nii kë xtiits Dios parñee tsyon now, kchë no siñee no no natiemp nii lëë kislyu mer nitylo. 12 Deelñee no xaa nii xsyak nii tubli so xaa, no nii kap xaa cuent parñee kyabty xaa. 13 Sinak nii xtsyoolak to kyalnë ptsyool xaa nii penaadle kwyow, per kol ksaladzy Dios por buen xaa aan klaady xaa ktsyool do tu kyalnë nii kxekwty to. Al contrario lëë xaa kluuy xa kchoo do lo kyalnë aan singo mod lëë do kxekw te do lo kyalnë.

14 Por ngo, beetsy, kol ksaan kchë mdyo. 15 Xñen lo do sinak xñen lo meñ nyaani ni misme lëë gaa to kol kyeñ xa së lo xtitsaa. 16 Tsiñee gon xtyow no nii no leñ vas nii nak lay, xcheñ Crist ngo xtyow no. Singo gak tsiñee xtyaaw no kyaxtily nii nak lay, xcuerp Crist ngo xtyaaw no. 17 Ni nikxe gaa ndaly no, kchë no xtyaaw kyaxtily go. Por ngo tugak nak no.

18 Kol kuy gaanoo xa nak xmod xaa Israel, kchë xaa nii chaw xpëël ma nii xyakon nako sinak nii wi xaa go nsakon cos lo Dios. 19 Per xñedyaa lo do nii non mdyo ni xñedyaa nii stu nak pëël nii chokon lo mdyo. 20 Sink lëën xñe nii lo kyalbini mal xkokon meñ nii xnilasty xtiits Dios cos, lëjty lo Dioso aan chaklastyaa nii ktsiil lsa do kyalbini mal. 21 Chilody gon jkë chuw do chu xvas Crist ni chu xvas kyalbini mal, ni chilody kawni do Dios ni kawni do kyalbini mal misme tiemp.

22 ¿Ote chakladzy no yak kuuñ klëë no Dios? ¿Pe mastre nayak ndaan no lo xaa?

No nii kuuñ ksak no xcombañer no

23 Nli nii schilo kuuñtsyeey no nii no kik no, per lëdy kchë cos buen. Schilo kuuñtsyeey no nii no kik no, per lëdy kchë cos xchoobladzy styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios. 24 No nii kuuñ ksak no xcombañer no, tsinidy kik no nii lëësy no precisy.

25 Kol kaw kchë nii xtyo leñ mesón, kñabtiisty to pa sëëdo parñee jkaandy kik to. 26 Por xcheñ Dios nak kislyu ni xcheñ xaa nak kchë cos nii no loo go.

27 Deelñee kwetsy tu xaa nii xnilasty xtiits Dios lëë do parñee kaw do, aan tsi
do, kol kaw kchë nii kyë xaa, ni tu pe kñabtiisty to parñee jkaandy kik to. 28 Per
deelñee kñë tu xaa lo do: Lo mdyo kwyo kon pëël gue, kawdy tow, parñee
kuñdy to xtol xaa go ni parñee jkaandy kik xaa. 29 Lëdy kik to gon jkan, sink
kik xaa nii në ngo lo dow.

Per neñdy no xaa nii kñë: "¿Penak nii chilody kuuñtsyeyaa nii no kikaa
deelñee xaa kik xaa nii xkan? 30 Deelñee xtedyaa skizh lo Dios tsiñee chawaa,
¿penak nii kñeenë meñ naa tsiñee chawaa?" 31 Por ngo, deelñee chaw do o
chi gaa to, kol ktee skizh lo Dios. 32 Kyubty to nii kyab meñ lo tol, nikle meñ
Israelo, nikle gaa meñ sito, ni nikle gaa meñ nii xniladzy xtiits Dioso. 33 Naa
nii xcuentaa, tugak choxkoon nii kuuñ ksakaa styoo kchësy meñ, nodyaa
lyaadzy naasy, sink wi lyaadzy meñ non, parñee kchë meñ telaa lo tol.

11

1 Kol kuuñtsyey nii chuuñtsyeyaa, sinak nii chuuñtsyeyaa nii beeñtsyey Crist.

Xa kutiitsni kwnaa Tat Tios

2 Xlen lo do gon, beetsy, porñee tugak xsaladzy to naa ni porñee sinal do
xtiits Dios nii bluyaa lo do. 3 Per chakladzyaa nii kaknan do nii lëë Crist
xñabey lo xaapkiy, aan lëë xaapkiy xñabey lo tsiil. Singo gak lëë Dios xñabey
lo Crist. 4 Deelñee xtse tu xaapkiy kik tsiñee chutiitsni xaa Dios o tsiñee gaa
xluuy xaa xtiits Dios, xkyalto xaa nii xñabey lo xaa xkwii xaa. 5 Per deelñee
xtsedy tu kwnaa kik tsiñee chutiitsni me Dios o tsiñee gaa xluuy me xtiits
Dios, xkyalto tsiil me xkwii me. Nakako sinak nii nga me kik me. 6 Deelñee
chaklasty kwnaa ktse kik, masy jka mew, per deelñee xsyak me nii tu kyaltow
deelñee jka kik me, no nii ktse me kik me. 7 Nody nii ktse xaapkiy kik, por si
nyaa Dios psaa Dios xaa, tsiin singo lëë xaapkiy xsal Dios. Per lëë kwnaa xsal
xaapkiy. 8 Por worñee psaa Dios xaapkiy, lëdy lady kwnaa pchoo xaapkiy,
sink lady xaapkiy pchoo kwnaa. 9 Por xaapkiy kwyaa kwnaa, lëdy por kwnaa
kwyaa xaapkiy. 10 Por ngo ni por angly no nii ktse kik kwnaa parñee kak nyoo
nii lëë tsiil me xñabey lo me. 11 Per kol kyeñ gaanoo kindy mguiy deelñee
kindy kwnaa ni nyody kwnaa deelñee nyody xaapkiy. 12 Nli nii lady xaapkiy
pchoo kwnaa ni nli nii por kwnaa lëë mguiy chaly, per lëë Dios chuuñtsyey
tsiiñ go.

13 Misme lëë do dyon kol kyeñ pe buen nii ktsedy kik kwnaa tsiñee kutiitsni
me Tat Tios. 14 Ni misme gaa lëë no xtyon nii tu kyaltow deelñee klaa xaapkiy
kak nool kik xaa, 15 aan tu kyalnsaako lo kwnaa deelñee nool kik me, por
nool kits kik me parñee ktsew kik me. 16 Deelñee no xaa nii xyody nrii styoo,
no nii kaknan xaa nii chaapty noo ni chapty meñ nii xniladzy xtiits Dios stu
costumbre.

Xixtsee Crist

17 Xlëën gon nii xkën nrii, por pe nandy nii xkaal lsa do, sootee na nii kuño
buen lëël mal chuño. 18 Ni kanëël gaa meñ lon nii tsiñee xkaal lsa do, chop tiiy
nak to, aan no xtiits meñ go xniladzyaa. 19 ¡Nli nawen nii lëë do kak chop tiiy
parñee kak nyoo cho do nli xniladzy xtiits Dios! 20 Aan porñee nak to chop tiiy
tsiñee xkaal lsa do par kaw xtsee do, lëdre xixtsee Crist chuuñtsyey do. 21 Por
tsi lëë xwor xtsee chal, xaal xaal chaw do, aan no meñ nii chawdy ni no meñ
nii axte xsyudzy. 22 ¿Pe chilody nawen kaw do ni ki do chilidzy to? ¿Penak nii
xkwiipee to xkyalto meñ nii xniladzy xtiits Dios ni xkyalto meñ nii kindy pe
kaw? Kol në dyon pe slen lo do. ¡Kledyaa gon!

23 Misme Crist gon në nii bluyaa lo do nii wtse nii lëë tu apostle kok niladzy
xaa, lëë xaa kwseñ kyaxtily 24 aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ
grol xaa aan lëë xaa chëb: “Lëë xcuerpaa nrii. Kol kawo parñee ksaladzy to
naa, por lëën kety parñee telaa do.” 25 Aan singo gak tsiñee lëë xtsee kwlox lëë
xaa kwseñ tu vas aan lëë xaa chëb: “Tu cheñaa nrii. Kol kiw parñee ksaladzy
to nii por tu cheñaa lëë Dios beeñ cumplir xtiits lo do.” 26 Por ngo cad nii ki
dow ni kaw dow lëë do xsaladzy nii lëë Crist kuty aan lëë xaa kiid stub.

27 Kchë xaa nii chaw ni chi tsiñee chak xixtsee Crist aan chuuñ ksakty xaa
Crist, tu tol chuñ xaa lo xcuerp Crist ni lo xcheñ Crist. 28 Por ngo catu do kol
kyeñ deel no xtol do antes nii kaw do ni ki do nii xkaasy lo xixtsee Crist. 29 Por
deel comñee kaw do ni ki do aan xyeñdy to nii xcuerp Crist chaw do ni xcheñ
xaa chi do, lëë do te castigw. 30 Ni por ngo gaa ndaly do xsyaknë ni ndaly do
choxchal, ni no gaa xcombañer do noyetyle. 31 Per deelñee kyeeñ no pe cos
chuuñtsyeey no, xkiiñdy nii ksaksi Dios no. 32 Ni nan gaa to nii lëë Dios xsaksi
lëë no, parñee tyejty no kyalnë nii te kchë meñ nii xnilasty xtiits xaa.

33 Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee jkaal lsa do par kaw xtsee do, kol kwës
xcombañer do. 34 Deelñee no tu xaa nii xlyaañ, kaw xaa lidzy xaa, parñee
ksaksidy Dios to tsiñee xkaal lsa do. Kchë cos nii kwneedyaa xa kak yuubaa
kan xa kako tsiñee kyelyaa.

12

Kyalwnabey nii xkiisy Kyalbini Ntson

1 Beetsy, chakladzyaa nii kaknan do xa nak kyalnsaak nii xnee Kyalbini
Ntson.

2 Nan do gon nii worñee karty kniladzy to xtiits Dios, mdyo ngop nii
xkaatyee bniladzy to. 3 Lëë na chakladzyaa nii kaknan do nii ni tu cho
chilody këb: “¡Nguialsi Jesús!” deelñee no xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xaa.
Ni ni tu cho chiloody këb: “¡Lëë Jesús xñabey!” deelñee nody Kyalbini Ntson
leñ styoo xaa.

4 Xaal xaal nak kyalnsaak nii xkaa meñ, per tugak nak Kyalbini Ntson nii
xneetsyo. 5 Ndaly mod schilo jkiiñ meñ, per tugak lo xaa nii xñabey xkiiñ
meñ. 6 Ni ndaly gaa mod schilo kak cos, per tugak nak Dios nii no leñ styoo
kchë meñ. 7 Kchëlo meñ chiid Kyalbini Ntson parñee jkiiñ meñ lo xcombañer.
8 Lëë Kyalbini Ntson xtee kyalchak lo bla meñ, ni no gaa lo meñ xteedy
Kyalbini Ntson kyalnyaani. 9 No lo meñ xteedy Kyalbini Ntson kyalwniladzy
ni no meñ xkaa tiitspey parñee kuuñ kyak meñ xaa xsyaknë. 10 No meñ xkaa
tiitspey parñee kuñ meñ kyalntson, ni no meñ xkaa tiitspey parñee kñee meñ
tiits nii xaal Dios. No gaa meñ xkaa kyalnyaani parñee kyeñ meñ xa nak
kyalbini mal ni xa nak kyalbini buen, ni no meñ xkaa tiitspey parñee kñee
meñ stu tiitsë nii ni tu cho xyeñdy, ni no meñ nii xkaa tiitspey parñee kñee
meñ xa nak kchë tiitsë go. 11 Per tugak nak Kyalbini Ntson nii chuuñtsyey
kchë cos re, ni lëë gaa Kyalbini Ntson xkiisy kchë kyalwnabey según xlyañ
styoo Kyalbini Ntson.

Kchësy to ngab lo Crist

12 Nikxe ndaly party nyaa xcuerp no, per tugak cuerp nako. Singo gak
Crist. 13 Singo gak lëë no, nikxe meñ Israel no o meñ sit kaa no, ni nikxe no
xpixwaan no o nody kaa xaa, lëë no pchoobnis Kyalbini Ntson parñee kyak
tusy no ni tugak kaa nak Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no.

14 Lëdy tugak party gon nyaa xcuerp no, sink ndaly party nyaaw. 15 Deelñee
këb niy no lo xcuerp no: “Lëdy ñal nakaa, ngabtyaa lool”, lëdy por ngo nii
sobtyo lady no. 16 O deelñee gaa këb tyag no: “Lëdy mëlool nakaa, ngabtyaa
lool”, lëdy por ngo nii sobtyo lady no. 17 Kol kyeñ gaanoo deelñee tyub lady
no nsyob mëlo no, ¿xa tsyon no tsigo? O deelñee gaa tyub lady no nsyob tyag
no, ¿xa knuup no cos tsigo? 18 Per lëë Dios psoob catu cos laañee kwlaño styoo
xaa. 19 Deelñee tugak cos nsaa Dios, ¿pa nyaan xcuerp no tsigo? 20 Per nikxe
gaa ndaly party nyaa cuerp, tugak cuerp no.

21 Chilody gon këb mëlo no lo ña no: “Xkiiñdyaa lii”, ni chilody këb kik no lo
niy no: “Xkiiñdyaa to.” 22 Al contrario no party nii xsyak no mban aan party
ko mastre xkiiñ lo no. 23 Ni ngui xkakw xab no party nii xisy xyo styoo no ni
ngui xtyon party nii xsyak no nguidy 24 Xkiiñdy party nii ngui nii toon xare
xixkwaaw. Lëë Dios psaa xcuerp no singo parñee tyontsi no party nii xsyak
no nguidy, 25 ni parñee ktildy xparty xcuerp no, sink kan lsaw xcombañero.
26 Deelñee në tublë xcuerp no, tyub lady no xsee yoob ko. Singo gak deelñee
xtyoontsi tublë lady no, tyub xcuerp no xle.

27 Lëë do gon nak xcuerp Crist, ni lo Crist kaa ngab to kchësy to. 28 Por
ngo xaal xaal nak tsiiñ nii ptee Dios lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa. Klo
apostle pso xaa. Loxsye ngo lëë xaa pso profet, ni meñ nii kak maestre, ni
meñ nii kuñ kyalntson, ni meñ nii kuuñ kyak xaa xsyaknë, ni meñ nii kuñ
yudar, ni meñ nii so lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa, ni meñ nii kñee stub
clasy tiitsë. 29 Lëdy kchë meñ gon nak apostle ni lëdy kchë meñ chuuñtsyey
kyalntson, 30 ni lëdy kchë meñ chuuñ kyak xaa xsyaknë ni lëdy kchë meñ xñee
stub clasy tiitsë ni lëdy kaa kchë meñ schilo kñë xa nak tiits ko. 31 Kol tsoxko
nii kneetsy Dios kyalnsaak nii mastre non lo do.

13

Kyalwkëstyoo

1 Lëën kluy tu cos nii mastre precisy lo do. Deelñee xñen stu tiitsë nii xyeñ
meñ ni xñen tiitsë nii xñee angly, aan nody kyalwkëstyoo leñ styoon, nakaa
sinak tublë kiib o tu platiiy gaa nii xsyetsy. 2 Deelñee xñen tiits nii xaal Dios,
ni nanaa cos nii Dios sye nan, ni chakaa kchëlo cos, ni tyub styoon xniladzyaa
nii schilo kticheen kiy xlugaro, cho naktyaa deelñee nody kyalwkëstyoon leñ
styoon. 3 Deelñee kiisyaa kchë nii chaapaa lo meñ prob ni klaan ksaay meñaa,
per pe nandy kchë ngo, deelñee nody kyalwkëstyoo leñ styoon.

4 Kchë xaa nii no kyalwkëstyoo leñ styoo, chap xaa paciensy, buen xaa ni
chak mbijty xaa ni chak nyaady xaa. 5 Chak yoxty xaa ni chak nyasty xaa,
xlëëdy xaa ni chody kyalnë styoo xaa. 6 Xledy xaa tsiñee xyab stu meñ lo tol,
sink xle xaa chon xaa tiitsli. 7 Tugak xekw xaa xtsyool xaa kyalnë ni xkwës
xaa te kyalnë ni tugak xniladzy xaa xtiits Dios.

8 Tsitsiñdy tse nii tsodre kyalwkëstyoo, per sitsiñ tse nii tsodre xaa nii nak
profet, ni kñeedre meñ stub clasy tiitsë, ni jkiiñtre kyalchak. 9 Por xyuumbey
nizhty no xtiits Dios, ni xñeedy profet kchësyo, 10 per tsiñee lëë tse nii lëë no
kaknan kchë cos, tsitsiñ ksalastre no kchë cos wiñ nii ndon no nina.

11 Worñee kokaa xaa wiñ, kwnen si xñee xaa wiñ ni kwyo kikaa sinak no
kik xaa wiñ, per tsi lëën kol, lëën psaan xmod xaa wiñ. 12 Xtyon nyëdy no kchë
cos nina. Nako sinak tsiñee xtyon no cos lo tu kyowan, per sitsiñ tse nii lëë
no tyon nyë cos. Nandyaa xa nak kchë cos nina, per sitsiñ tse nii lëën kaknan
xa nako, sinak nii nan Dios xa nakaa.

13 No tson cos nii tejty, lëë cos ko nak kyalwniladzy, ni kyalwsaladzy ni
kyalwkëstyoo, per lëë kyalwkëstyoo nak nii mastre precisy.

14

Meñ nii xñee stub clasy tiitsë

1 Kol tsoxko nii jkëstyoo do, ni kol tsoki nii kneetsy Dios tu kyalnsaak lo do.
Kol nab nii kñee do tiits nii xaal xaa. 2 Lo Dios xñee xaa nii xñee stub clasy
tiitsë, xñeedy xaa lo meñ. Por Kyalbini Ntson xñee xaa, per ni tu cho xyeñdyo.
3 Aan lëë xaa nii xñee tiits nii xaal Dios gon, lo meñ xñee xaa parñee kyeñ meñ,
ni parñee kchoobladzy xaa styoo meñ ni ko nguiool xaa styoo meñ. 4 Losye
xaa nii xñee stub clasy tiitsë xkiiñoo, per lëë xaa nii xñee tiits nii xaal Dios,
kchë lo meñ nii xniladzy xtiits Dios xkiiño.

5 Nlen deelñee kchë do ngaa kyalnsaak nii kñee do stub clasy tiitsë, per
mastre nlen deelñee kchë do nyee tiits nii xaal Dios. Por mbëëre nii kñee
do tiits nii xaal Dios, ni buenak kaa nii kñee do stub clasy tiitsë deelñee tso
cho kñee xa nako parñee kchë lo meñ nii xniladzy xtiits Dios jkiiño. 6 Por
ngo, beetsy, deelñee kyelyaa lo do aan kñen stub clasy tiitsë, ni tu cho kyeñdy
xtitsaa. Pe nandy kyelyaa, xakxe deelñee kñen tiits nii pxaal Dios o kluy gaan
pe tu cos lo do.

7 Nak kchë nrii sinak kiib musyk, sinak flaut o arp kaa. Deelñee nyoody
pa ti chool meñ, nyoody dyon chow xsyetsy. 8 Singo gak tsiñee chak guerr,
deelñee nyoody pe xkwetsy trompet, kyëmbësty meñ nii kislo tily. 9 Singo gak
lëë do deelñee kñeedy to tiits nii xyeñ meñ, ¿xa kaknan meñ pe cos xñee do?
¡Lo me xñee do, lëdy lo meño! 10 Ni ndon gaa no nii ndaly clasy tiitsë no lo
kislyu, aan kchësy tiitsë go xkiiñ. 11 Per deelñee xyeñdyaa xtiitsë xaa nii xñee
lon, tu xaa sit nakaa lo xaa ni tu xaa sit nak xaa lon. 12 Ya ke nii tir choki do
jkaa do kyalnsaak nii xnee Kyalbini Ntson, kol tsoxko jkaa do tu kyalnsaak
nii jkiiñ lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.

13 Por ngo, kchë xaa nii xñee stub clasy tiitsë no nii kñab xaa lo Dios nii kyeñ
xaaw. 14 Por deelñee kutiitsnin Dios con stub clasy tiitsë, nli nii lo Dios xñee
xkyalbinin, per nandyaa dyon pe cos xñen. 15 ¿Pe cos kuuñtsyeyaa tsigo? No
nii gon kutiitsnin Dios con stub clasy tiitsë ni no nii kutiitsnin xaa con tiitsë
nii xyeeñaa. No nii kolaa lay con stub clasy tiitsë ni no nii kolno con tiitsë
nii xyeeñaa. 16 Por deelñee kool do lay lo Dios con stub clasy tiitsë nii xaktyee
xkyalbini do xyeñ, chilody koolni chol meñ lëë do lay, por xyeñdy xaa pe xñee
do. 17 Nikxe ntson lay nii chool do, per xyeñdy chol meño. 18 Xtedyaa skizh
lo Dios nii naa nak tu xaa nii mastre xñee stub clasy tiitsë. 19 Per tsiñee xkaal
lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios, buen nii nikxe kaayak lan tiits nii kyeñ meñ
kñen, lëjty nii kñen tsii mily tiits aan ni tu cho kyeñdyo.

20 Beetsy, tsody kik to sinak no kik xaa wiñ. Kol kak sinak xaa wiñ tsiñee
chan do cos mal, per kol ko kik to sinak no kik xaa kol. 21 Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios gon xñee: “Nikxe kñen lo meñ re con xtiitsë meñ sit, ni nikxe kñee meñ
sit lo meñ re, kondy meñ re xtitsaa.” 22 Parñee kan meñ xkyalwnabey Dios
ngo nii xñee meñ nii xniladzy xtiits Dios stub clasy tiitsë, per tsiñee lëë tu xaa
xñee tiits nii xaal Dios, lo meñ nii xniladzy xtiits Dios xñee xaa. 23 Deelñee
sëëb tu xaa nii xnilasty xtiits Dios laañee xkaal lsa do, aan kan xaa nii lëë do
nchenee stub clasy tiitsë nii ni tu cho xyeñdy, sëb xaa nii chak wety to. 24 Per
deelñee kchë do nchenee tiits nii xaal Dios, aan sëëb tu xaa nii xnilasty xtiits
Dios, misme lëë xaa kyeñ nii no xtol xaa tsiñee kon xaa xtiits Dios nii nchenee

do. 25 Singo mod lëë xaa kwii kchë tol nii no ngueetsy leñ styoo xaa, aan lëë
xaa ksoxib lo Dios ni lëë xaa kyeñ nii nli no Dios lady to.

So xnëz kol kuuñtsyey cos

26 Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee jkaal lsa do, no do kakladzy kool lay lo
Dios, no gaa to kuuñ kseedy ni no do kñee nii pxaal Dios lo do, ni no do kñee
stub clasy tiitsë, ni no do kñee xa nak tiitsë go. Kol kuuñtsyey kchë ngo parñee
jkiiño lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. 27 Tsiñee kñee do stub clasy tiitsë, schilo
kñee chop to o tson gaa to, per no nii tuga to kñee, ni no nii tso tu xaa nii kñee
xa nak tiits ko. 28 Deelñee kindy tu xaa nii kñee xa nak tiits ko, masy kñeedy
tow, kol neesy lo Dios leñ styoo do. 29 Singo gak deelñee kñee do tiits nii xaal
Dios, schilo kñee axte tson do. Lëë los demasy to, kol jkëëtyag nii kñee xaa
go. 30 Per deelñee kñee Dios lo tu xaa nii sob, lëë xaa nii klo bislo xñee kwës
31 parñee kchilo kñee xaa, tsiin kchë do kseedy ni kchë styoo do kchoobladzy
Dios. 32 No nii tsiitsy so xaa nii xñee tiits nii xaal Dios, parñee kñeedy xaa nii
jkaatyee. 33 Porque ndoladzy Dios, xkaandy xaa kik meñ. Singo nak xaa lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa.

34 Nody nii kñee kwnaa tsiñee xkaal lsa do, sink no nii ksoob me xtiits tsiil
me, por singo xñabey xley Moisés. 35 Deelñee no tu cos nii xyeñdy kwnaa,
no nii kñabtiits me lo tsiil me tsiñee ktsiñ me lidzy me, por buendy nii kñee
kwnaa tsiñee xkaal lsa do. 36 Kol ksaladzy kaa noo nii lëdy por lëë do bislo
xtiits Dios, ni lëdy kaa lëësy to xniladzyo. 37 Deelñee no tu xaa nii xsyak nii
profet xaa, o xsyak kaa xaa nii lëë Kyalbini Ntson ptee tu kyalnsaak lo xaa,
syeñ xaa nii lëë Dios kwnabey pkën nrii. 38 Per deelñee xsaldy xaa nii pkën,
ksaldy to xaa.

39 Singo tsigo busy, kol tsoxko kñee do tiits nii xaal Dios, per jkady to kñee
meñ stub clasy tiitsë. 40 Per ngui kol kak ni so xnëz kol kuuñtsyey cos.

15

Lëë Jesucrist pañ

1 Beetsy, chakladzyaa nii ksaladzy to xtiits Dios nii bluyaa lo do. Bniladzy
to tiits ko ni tsiitsy so do low. 2 Por tiits ko lëë do telaa lo tol deelñee ksaandy
tow, per deelñee ksaan dow xlyë bniladzy tow.

3 Klo nii bluuy Dios lon bluyaa lo do. Bluyaa nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee nii por xtol no kuty Crist, ni leñ kitsyak ko xñee 4 nii lëë xaa pkyeetsy aan
tse nii kwloxo tson kpidz lëë xaa pañ. 5 Ni bluyaa nii klo lo Pedre byaklo xaa,
tsigore byaklo xaa lo ksa tsiipchop apostle. 6 Loxsye ngo tugak tiemp byaklo
xaa lo kaay kyoow meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ go bii mbañ,
no gaa meñ go kutyle. 7 Tsigore byaklo xaa lo Jacob, ni lo kchë apostle.

8 Lultime lon byaklo xaa nii nakaa sinak tu mëëd xaly. 9 Por naa nak tu xaa
nii xisy non lo apostle, per ni chilody kcholën apostle, por kwënlagaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios. 10 Per por xkyalnsaak Dios lëën nak apostle. Ni byaan
maaldy gaan lo xaa, sink mastre ndip xkyën tsiiñ que kchë apostle, nikxe nii
lëdy naa kë tsiiñ, sink Dioso. Por Dios tugak nakni naa. 11 Por precisty dyon
cho mastre chuñ tsiiñ, xtiits Dios precisy ni lëë gaaw bniladzy to.

Spañ meñ nii chety

12 Deelñee xñee noo lo do nii lëë Crist pañ, ¿penak nii no do xñee nii nlidy
xpañ meñ kuty? 13 Por deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy. 14 Aan
deelñee pañdy Crist, pa nondy tiits nii xluuy noo, ni pe nandy kchë nii
xniladzy to. 15 Deelñee nyak nli kchë ngo, wnee xuuy noo, por lëë noo niiy

lo do nii lëë Dios beeñ kpañ Crist. Per deelñee nlidy nii xpañ meñ kuty, nlidy
nii pañ Crist. 16 Deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy. 17 Aan deelñee
pañdy Crist, pe nandy kchë nii xniladzy to, ni lo tol bii no do. 18 Deelñee singo
nako, kchë meñ kuty nii bniladzy xtiits Dios kwëtañ. 19 Deelñee xaktyee lo
kislyu re xsaladzy no Crist, tu xaa nii mastre mban nak no.
20 Per pañ Crist gon. Klootyee xaa pañ lo kchë meñ kuty nii kpañ. 21 Por
sinak nii por tugak xaa kwlañ kyalkuty lo kislyu, singo gak por tugak xaa
kwlañ nii lëë meñ kuty kpañ. 22 Por Adán kchësy meñ chety. Lëë por Crist
na, kchësy meñ kuty kpañ. 23 Per catu meñ kpañ tsiñee kchal meño. Klo Crist
pañ. Axte tsiñee kiid Crist stub, lëë kchë meñ nii no xlad xaa kpañ. 24 Wor
go lëë kislyu nitylo, ni wor go lëë Crist knitylo kchë xaa xñabey aan lëë xaa
jko kyalwnabey ña Tat Tios. 25 Por axte lox kweekli Dios kchë meñ nii xlëë lo
Crist, axte tsigolye lëë Crist kñabey. 26 Lultime nguialkuty knitylo xaa. 27 Lëë
Dios kwloo kchësy cos ña Crist. Per tsiñee xñee kitsy nii kë xtiits Dios nii kchë
cos no ña Crist, lëdy wi Dios gon, por lëë Dios pko kchë cos ña Crist. 28 Aan
tsiñee lëë kchë cos lox kyo ña Crist, lëë Crist kyo ña Dios, por lëë Dios pko
kchësy cos ña xaa. Aan singo mod lëë Dios kñabey kchë kchësy cos.
29 No meñ gon xchoobnis por meñ kuty. ¿Penak chuuñtsyey meñ ngo con
xpañdy meñ kuty na? Deelñee xpañdy meñ kuty, ¿penak tsigo nii xchobnis
meñ por meñ kuty? 30 ¿Ni penak nii tugak ntseeb ktsyool noo tu kyalnë? 31 Nli
gon, beetsy, nii ksatyee tse xtyelaa ketyaa, ni nli nii xlen nii xniladzy to xtiits
Crist. 32 Deelñee styoosyaa kwlañ nii ptilynin ma tox leñ kyedzy Efeso, pe
nandyo. Deelñee xpañdy meñ kuty, nli xtiits xaa nii xñee: “Kol tso tyaaw no
ni kol tso tyow no. Byeñxke kxe widzy lëë no kety.”
33 Kyëtidy to, por nli tiits nii së sinrii: “Lëë xaa mal xkëëtañ xaa buen.” 34 Kol
jko xkyalcheñ do, kuñdy to tol, por no do gon xyuumbeydy Dios. Lëën xñe nrii
parñee kteladzy to.
35 Neñdy no do nladzy: “¿Xa lë nii kpañ meñ kuty ni pe sak meñ kuty nii
kpañ si chak no?” 36 Nguey do, por tsiñee xñaa tu medzy, klo chety medzy ko
parñee klyañ tu yag. 37 Lëdy yag nii klyañ gon cholyu, sink xaktyee xmedzyo
cholyu, nikxe xobxtily, nikxe gaa stub clasy pniw. 38 Aan lëë Dios gon xsaa
pni go sinak nii xlyañ styoo xaa, ni catu pni go xroob lal nii xñabey Dios.
39 Xaal xaal gon nak cuerp. Xaa nak xcuerp bñech, xaa gaa nak xcuerp ma,
ni xaa nak xcuerp mguiñ, ni xaa nak xcuerp mël. 40 Ni xaa gaa nyaa cuerp
nii no kpaa, ni xaa nyaa cuerp nii no lo kislyu. Ntson cuerp, per xaa nyaa
xkyalntson cuerp nii no kpaa, ni xaa nyaa xkyalntson cuerp nii no lo kislyu.
41 Ni stu nak xbini ngbidz lo xbini mëë, ni xaa nak xbini mëly ni misme gaa
lady mëly no ndaly clasy bini.
42 Singo gak tsiñee xpañ meñ kuty. Xkyeetsy cuerp nii xnitylo, aan xpañ tu
cuerp nii nitylody. 43 Xkyeetsy tu cos nii yox, aan xpañ tu cos ngui. Xkyeetsy
tu cos mban, aan xpañ tu cos ndaan. 44 Xkyeetsy tu cuerp nii pchoo lo kislyu,
aan xpañ tu cuerp nii sëëd kpaa. Deelñee no cuerp nii pchoo lo kislyu, no gak
cuerp nii sëëd kpaa.
45 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee nii klootyee Adán kok tu xaa mbañ,
per lëë Adán nii biid lultime nak kyalbini nii xnee kyalmbañ. 46 Per lëdy klo
kyalbini gon biid, sink klo cuerp kwyo. Lultime kwlañche kyalbini. 47 Meñ
lo kislyu nak klootyee mguiy nii kwyaa con yu, per meñ kpaa nak mguiy nii
biid despuesy. 48 Chak meñ lo kislyu si kok xaa nii kwyaa con yu. Lëë meñ
nii ngab kaa kpaa chak si chak xaa nii pchoo kpaa.
49 Deelñee pcho no mguiy nii kwyaa con yu, scho no mguiy nii sëëd kpaa.

50 Kol kono gaa, beetsy. Chilody gon tso cuerp nii nyaa con tsit ni pëël
laañee xñabey Dios, por chilody tso cos nii xnitylo laañee no cos nii xnitylody.
51 Per lëën kniy tu cos nii nolan lo do. Lëdy kchë no kety, per kchë no ktsyëëlo.
52 Kolpsye, sinak tsiñee xtiib lo no, tsiñee lëë lultime trompet kpetsy, lëë
kchësy meñ kuty kpañ parñee kpikchedre kety meñ kuty. Aan lëë no ktsyëëlo.
53 Por lëë xcuerp no nii xnitylo kyak tu cuerp nii nitylody. Lëëw kyak tu
cuerp nii kejty. 54 Aan tsiñee lëë xcuerp no lox kyak tu cuerp nii nitylody,
lëë xtiits Dios kak cumplir nii xñee: "Lëë kyalkuty kwnitylo por lëë gan kok."
55 Kyalkuty, ¿ko xkyalndaanoo na par ksaksil lëë noo? 56 Lëë tol xtee tiits
parñee ksaksi kyalkuty lëë no, ni lëë xley Moisés xtee kyalwnabey lo tol.
57 Per skizh Dios, por lëë xaa xnee tiits nii kuuñ no gan, porñee xniladzy no
xtiits Jesucrist.

58 Por ngo, beetsy, tugak kol kuñ xtsiiñ Dios. Ksaandy to ni kchooxsody to
lo xtiits Dios, por nan do lëdy singosy xniladzy to xtiits Jesucrist.

16

Tumi nii xtyop par meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Tumi nii xtyop gon par meñ nii xniladzy xtiits Dios, kol ktopo sinak nii
psanaa tiits lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz Galacia. 2 So sobsye tse
tminkw kol kwiixaa palal tumi según nii ptsiñaa do, aan kol kotseyo parñee
ktopty to tumi tsiñee lëën klyañche. 3 Por naa kxal xaa nii kwe do tsi Jerusalén,
ni naa ktedy kitsy nii señ xaa, parñee tsini xaa nii ptop to lo betsy no nii no
leñ kyedzy ko. 4 Aan deelñee precisy nii win ka, lëë noo kyo ksa noo.

Lëë Pable xñee pare tsitedy Pable

5 Klo xtañ meñ Macedonia kateedyaa. Loxsye ngo lëën klyañ Corinto.
6 Neñdy slyëën lo do xisy wiñ, o neñdy kaa lo do teedyaa tyub nii chak nal,
tsiin kuñ do naa yudar tsiin lëën kpi, par kan laañee no kan. 7 Por chaklastyaa
nii ketyle kanaa to, sink chakladzyaa nii kwësaa lo do xisy, deelñee snee Dios
tiits. 8 Per lëën kwës leñ kyedzy Efeso axte lni Pentecostés, 9 por xtee tiits nii
kyën xtsiiñ Dios par kuñaa gan, nikxe nii ndaly meñ xlëë lo no.

10 Deelñee klyañ Timoteo, kol ktee nii kle xaa ni pe tsinidy kik xaa, por wi
xaa xkyë xtsiiñ Dios sinak nii xkyëno. 11 Por ngo ni tu do ksyablyudy xaa,
sink kol kuñ xaa yudar parñee klyañche xaa lon, por lëë xaa këmbësaa ksan
stubla betsy no.

12 Kwnen lo Apolos nii nyiid tedy xaa lo do ksa xaa betsy no, per kwnëdy
xaa. Per tsiñee kteedyo tiits lëë xaa kiid.

13 List kol kwe, ksaandy to xtiits Dios. Kol ko valor lo do, tsiitsy kol so.
14 Tsiñee kuuñtsyey do tu cos, kol kuuñtsyeyo con kyalwkëstyoo.

15 Nan do gon nii klootyee meñ lidzy Estéfanas bniladzy xtiits Dios nëz
Acaya, aan lëë xaa no jkiiñ lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. 16 Chakladzyaa nii
ksoob to xtiits kchë meñ nii nak sinak xaa ni xtiits kchë meñ nii xkyë xtsiiñ
Dios.

17 Xlen nii biid Estéfanas ni Fortunato ni Acaico, por lëë xaa beeñtsyey nii
chilody kuuñtsyey xaa. 18 Pchoobladzy xaa styoon ni styoo do. No nii kyeñ
do nii non clasy xaa go.

19 Xkëëptyux meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz Asia lëë do ni xkëëptyux
meñ nii xkaal lsa lidzy Aquila ni Prisca lëë do. 20 Kchë betsy no xkëëptyux lëë
do. Kol ktee tu pxit kwesy xcombañer do tsiñee jkëëptyux to xaa.

21 Paablaa, naa xal tyux re lo do con yuub ñan ni xletraa pkëno.

22 Deelñee no tu xaa nii xkëstyoody Jesucrist, nguialsi xaa. ¡Të Jesucrist!
23 Kakni Jesucrist to dyon. 24 Xkëstyoon kchësy to por lo Crist ngab no.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable. Styoo Dios kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist. Chopaa
Timoteo xal kitsy re lo meñ Corinto nii xniladzy xtiits Dios ni lo meñ nii no
tyub nëz Acaya. 2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalnë Pable

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios, pxosy Jesucrist, por lëë Tat Tios xkëstyoo
lëë no ni lëë xaa xchoobladzy styoo no. 4 Lëë Dios xchoobladzy styoo no
tsiñee no no tu kyalnë, parñee singo gak kchoobladzy no styoo xcombañer
no tsiñee no xaa tu kyalnë. 5 Por nikxe nii xtyee noo kyalnë porñee xsoob
noo xtiits Crist, per lëë gak Crist xchoobladzy styoo noo. 6 Por lëë noo xtyee
kyalnë parñee kchoobladzy noo styoo do ni parñee telaa do lo tol. Aan tsiñee
xchoobladzy Dios styoo noo, wi styoo do xchoobladzy xaa, tsiin kxekw to
tedy to kchë lo kyalnë nii xtyeedy noo. 7 Pe sinidy kik noo por ndon noo nii
nikxe mban xtyedy to, lëë Dios kchoobladzy styoo do.

8 Chakladzy noo kniiy noo lo do nii tir mban ptyeedy noo nëz Asia, lëdy
nii kxekw meño, nladzy noo sikootyee nyaan noo. 9 Pche noo si xkwe xaa
nii këmbës kety, per lëë noo ptsyool kchë kyalnë go parñee kyeeñ noo nii
chilody kteelaa xaaly noo lëë noo, sink Dios sye nii chuuñ kpañ meñ kuty
schilo kteelaa lëë noo. 10 Ni nli gaa lëë Dios pteelaa lëë noo lo kyalnë dox
ko. Lëë na xyeeñ noo nii kyalnë nii ktsyooltyee noo lëë Dios kteelaa lëë noo,
11 deelñee kuñ do yudar kñab to lo Dios por lëë noo. Deelñee ndaly meñ kñab
lo Dios por lëë noo, singo gak ndaly meñ ktee skizh tsiñee lëë Dios kuuñlay
lëë noo.

Lëë Pable xñee penak nii kweydy xaa Corinto

12 Xle noo porñee xyeeñ noo nii sinak xñabey Dios mbañ noo ni chan gaa to
nii singo mbañ noo lo kislyu re. Lëë Dios beeñ lëë noo yudar parñee kpañ
noo sinak xñabey xaa, lëdy porñee tir chak noow. 13 Lëë noo xkëë cos nii
schilo klab to ni kyeñ do. Tsaap në Dios que nii syeñ dow, 14 parñee tse nii
lëë Jesucrist kiid kle do kan do lëë noo ni klee gaa noo tyon noo lëë do.

15 Ngo no styoon worñee kokladzyaa nyely teedyaa lo do, parñee ngo
wlen styoo do chop vuelt. 16 Kokladzyaa nyely teedyaa lo do worñee nyan
Macedonia ni worñee mbikchen, parñee ngui nsonëz to naa tsiñee nyan
Judea. 17 Kñëx to: “¿Penak tsigo biijtyoo?” ¿Pe syak to nayak nii nakaa sinak
chol xaa lo kislyu re nii xñee san aan chidy xaa? Lëdyo gon. 18 Lëë Dios
nan nii tugak nak xtiits noo. Xñeedy noo schilow ni xñeedy noo kchilodyo
tugak tiemp. 19 Por worñee bluuy noo nii Jesucrist nak Xiñ Dios, ksa noo Sil
ni Timoteo, tugak bñee noo nii tiitsliw, deel Criist kaa tugak tiitsli nak xtiits
xaa. 20 Ni por lëë gaa xaa lëë kchë tiits nii psaan Dios chak cumplir, ni por lëë
xaa xñee no “Amén” tsiñee lox xtee no skizh lo Dios. 21 Aan lëë Dios chakni
lëë noo ni lëë do parñee kchooxsody no lo xtiits Crist, ni lëë xaa kwle lëë
noo. 22 Lëë xaa kwlooseñ lëë no worñee kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo no
parñee kyeeñ no nii nli schal no nii nare kneetsy xaa.

23 Si sob Dios, byely kteejtyaa Corinto sinak nii kwlokyeeñaa parñee kodyaa
to kyalnë. 24 Xñeedy noo nrii porñee chakladzy noo nii kniladzy to nii no kik
noo, por ndon noo nii tsiitsyle nche do lo xtiits Dios, sink chakladzy noo kuuñ
noo lëë do yudar parñee kle do.

2

1 Por ngo nii byely kteejtraa lo do parñee ko kyalnëdyaa to. 2 Por deelñee ko
kyalnën do, ¿cho lë nii ko nguiool styoon? Lëë gak tow gon. 3 Lëën pkë kitsy ko
por lëën kwlokyeñ kadyaa parñee ko kyalnëdy to naa, por nguial nii kuuñ kle
do naa. Xyeñpaa nii tsiñee kan do nii xlen, wi do kle. 4 Por axte biñaa worñee
pkën kitsy ko, por kyalnë nii non. Per pxaldyno parñee ko kyalnën do, sink
lëëw pxalaa parñee kyeñ do nii xkëstyoon do tyub styoon.

Kol kuñ perdón xaa nii kwloo falt

5 Deelñee no cho kwloo falt, lëdy nonsyaa kwloo kyalnë xaa, sink wi do
kwloo kyalnë xaa, per chaklastyaa ksaksin xaa. 6 Lëë lew castigw nii ptee
do xaa. 7 Per kol kuñ xaa perdón ni kol kchoobladzy styoo xaa. Toontlaa
por kchë kyalnë nii no xaa kchoso styoo xaa. 8 Por ngo xñabaa nii jkëstyoo do
xaa. 9 Lëën pkël xa kak cuent ko, parñee kuñaa to preb ni parñee kanaa dyon
pe xsoob to xtitsaa. 10 Deelñee beeñ do xaa go perdón, win kuñ xaa perdón,
deelñee no xfalt xaa. Por lëë do chuñaa xaa perdón ni porñee lëë Crist xñabey
naa, 11 parñee kuñdy xaatox xtsiiñ, por ndonle no kchë xmañ xaa.

Kwlësty Pable leñ kyedzy Troas

12 Tsiñee ptsiiñaa leñ kyedzy Troas par kluyaa xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesucrist, pteepee tiits nii nguiën xtsiiñ Dios. 13 Per kwyo lidy kikaa porñee
ptsildyaa betsy no Tito. Por ngo lëën pka nëz aan lëën kwya nëz xtañ meñ
Macedonia.

Por Crist lëë noo chuuñ gan

14 Per skizh Dios, por lëë xaa xneetsy tiits nii kuuñ noo gan por Crist, ni
loo gaa noo xaal xaa xtiits xaa parñee kiisy noow, parñee laañee xkaatyee
klyaa nexo. 15 Lëë noo nak sinak kox yaal nii xko Crist lo Dios, aan xlyaaw
kik meñ nii xtyelaa lo tol ni kik meñ nii xtyelaady. 16 Nak kox yaal re lo meñ
nii xtyelaady lo tol sinak tu me nii chuty, per lëë lo meñ nii xtyelaa lo tol nak
kox yaal re sinak tu me nii xnee kyalmbañ. Per ¿cho listle na dyon nche par
kuuñtsyey tsiiñ re? 17 No ktody noo xtiits Dios gon, sinak chuuñtsyey grol meñ.
Al contrario chan Dios nii tyub styoo noo xluuy noow, por lëë Dios pxaal noo
parñee kyëë noo xtsiiñ Crist.

3

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Tsiñee xñee noo sinrii, ¿pe xsyak to nii xfavoor noo xñee noo? ¿Ote
chakladzy to yak nii kluuy noo tublë kitsy nii kñee cho nak noo o kñab kaa
noo tublë kitsy lo do, sinak chuuñtsyey bla meñ? 2 Lëdyo gon, por misme lëë
do nak kitsy nii nseeñ noo. Nak to sinak kitsy nii kë leñ styoo noo, aan kchë
meñ xyeño ni xlabo. 3 Lëë do nak kitsy nii pkëë Crist aan lëë noo xaalo. Lëdy
con tint kwë do, sink con xKyalbini Tat Tios kwë do. Lëdy lo table kyo kwë
cart ko, sink leñ xkyalmbañ meño.

4 Tyub styoo noo xniladzy noo nrii, porñee por Crist Dios sye xsaladzy noo.
5 Xñeedy noo nrii porñee xyeeñ noo nii schiloo noo kuuñtsyeey noo pe cos, por
kchë nii chuuñtsyeey noo lëë Dios xluuyo loo noo. 6 Lëë xaa bluuy xa kuuñ
kseedy noo meñ parñee telaa meñ lo tol. Per xluuydy noo xley Moisés nii
xñabey kety meñ, sink lëë noo xluuy xtiits xKyalbini Dios nii xnee kyalmbañ.

7 Lo table kyo kwë ley nii pxaal Dios lo Moisés, aan tsiñee lëë Moisés
ptsiñ, pchilody nyuy meñ Israel lo Moisés, porñee tir xpibëly lo xaa. Per

xtsedy bibëlyo. Singo kwlañche ley nii xñabey kety meñ, 8 per ¡mastre kok xkyalwnabey Dios worñee lëë Kyalbini Ntson kwlañche! 9 Deelñee ntson ley nii kwnabey kety meñ, ¡mastre ntson tiits nii xñee nii lëë Dios ptsily xtol no! 10 Lëë xkyalwnabey xley Moisés nii biid klo byab lyu, por lëë xtiits Dios nii biid despuesy beeñ gan low. 11 Aan deelñee kok ntson xley Moisés nii ptiiydy, mastre kak ntson xtiits Dios nii tsitsiñdy tse kyal.

12 Porñee tiits gosy xsaladzy noo. Por ngo nder confians xñee noow. 13 Chuuñtsyeedy noo sinak beeñtsyey Moisés. Ptse Moisés lo con tublë ladx parñee kandy meñ Israel xa tseyga tseyga xpibëltre lo xaa. 14-15 Per lëë kik meñ Israel pkyey. Por ngo, axte nina, tsiñee xlab meñ Israel xley Moisés, misme ladx ko xlaady kyeñ meñ. Karty kyety ladx ko lo meñ, por xaktyee Crist schilo klityo. 16 Per tsiñee lëë meñ xpig lo Dios, lëë ladx nii ntse lo meñ xyety. 17 Por lëë Dios nak Kyalbini Ntson, aan laañee so xKyalbini Ntson Dios, kchë meñ nche nlaa. 18 Por ngo, kchë no siñee byety ladx nii ntse lo no, lëë no byak sinak tu kyowan laañee chak nyoo xkyalntson Dios. Aan singo mod tseyga lëë no kyak sinak Crist, por lëë no xyuumbey xa nak xkyalntson xaa. Kchë nrii chuuñtsyey Dios por lëë xaa nak Kyalbini Ntson.

4

1 Por ngo nii xchosody styoo noo, por skizh xkyalnsaak Dios nii bneetsy xaa tsiiñ re loo noo. 2 Karty kuuñtsyeey noo tu cos nii chak tsilaan ni cos nii xkwii kyalto. Xkëëtidy noo meñ ni karty kaa jkëëtañ noo lo xtiits Dios. Tiitslisy xñee noo ni Dios sye sini kik noo tsiñee xtyon noo lëë do. 3 Deelñee ngan xtiits Dios nii xluuy noo, lo meñsye nii karty telaa lo tol ngano. 4 Per xnilasty meñ go xtiits Dios porñee lëë xaatox nii xñabey lo kislyu re pkan kik meñ go parñee kniladzy meñ go xtiits ntson Crist, por lëë Crist chak si chak Dios. 5 Tsiñee xñee noo, xñeedy noo nii no kik noo, sink xñee noo nii lëë Jesucrist nak xaa nii xñabey, ni xñee noo nii cholsye xaa nii xkiiñ lo do nak noo, porñee xkëstyoo Jesús noo. 6 Por misme Dios nii psaabini lo nguey psaabini leñ styoo noo, parñee con bini go kchilo tyon noo xkyalntson Dios. Lo Jesucrist chak nyoo kyalntson go.

7 Nak xcuerp noo sinak tu kis peñ aan leeñgo no nii pkaady Dios loo noo. Lëë noo xluuy xkyalwnabey Dios, per lëdy xcheñ noow. 8 Por ngo, nikxe xtyeedy noo ndaly kyalnë, per xyaabty noo, ni nikxe mban xtyee noo, per xsyakty noo nii sikootyee kyaan noo. 9 Ni nikxe xkyënal meñ noo, xsyëdy noo nonsy noo, ni nikxe xchon meñ lëë noo lyu, xyaandy noo sikootyee. 10 Laañee xyootyee noo, xtyelaa kety noo si kuty Jesús, parñee kpañ noo si pañ Jesús. 11 Por mentre mbañ noo, cualquier tse ntseeb kety noo porñee xsoob noo xtiits Jesús, parñee kak nyoo nii no Jesús leñ styoo noo. 12 Singo mod lëë kyalkuty chuñ xtsiiñ leñ styoo noo, lëë kyalmbañ gaa chuñ xtsiiñ leñ styoo do.

13 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Bniladzyaa, por ngo kwnen.” Singo lëë noo porñee bniladzy noo xtiits Dios, ngo nii xñee noow. 14 Ndon noo nii lëë Dios beeñ kpañ Jesús, ni ndon noo nii lëë xaa kuuñ kpañ lëë no ni lëë xaa tsikni lëë no laañee sob xaa. 15 Par lëë do kok kchë cos ko, parñee siñee xtyaly meñ nii xkaa xkyalnsaak Dios, singo gak ktyaly meñ nii ktee skizh lo Dios por xkyalnsaak xaa.

16 Por ngo gaa nii iip xchosody styoo noo. Por nikxe nii chox xcueerp noo, tse con tse lëë xkyalbinii noo xkub. 17 Por lëdy cos kchë kyalnë nii xtsyool noo, que kchë kyalnsaak nii jkaa noo. 18 Xtyoondy noo cos nii nyoo, sink cos

nii nyoody xtyon noo. Por xtsedy xtiiy cos nii nyoo, per lëë cos nii nyoody iip nitylodyo.

5

Lidzy no nii sob kpaa

1 Nak xcuerp no sinak tu yu nii sob lo kislyu, per ndon no nii deelñee nitylo yu re, lëë Dios psaal tu yu nii nitylody leñ kpaa par lëë no, ni lëdy kaa cholsye psaaw. 2 Nli nii mban xtyee no mentre no no leñ cuerp re, porñee chakladzy no kyob kyoo no leñ lidzy no nii sob kpaa, 3 lëë no tsyo leñ yu go sinak nii nyako xab no parñee kwedy no nëb kidy no. 4 Xteenë no ni mban xtyeedy no mentre bii ncheno no leñ xcuerp no, porñee chaklasty no kchoo no leñ xcuerp yoox no, sink chakladzy no nii kneetsy Dios tu cuerp nii nitylody lo no. 5 Lëë Dios pxixkwaa lëë no par ngo ni lëë xaa bneetsy Kyalbini Ntson sinak tu señ nii lëë no jkaa nii kneetsy xaa.

6 Por ngo, tugak nguiool no styoo no, por ndon no nii mentre bii ncheno no leñ xcuerp no, sit nche no lo Dios. 7 Chilody tyon no xaa nina, per xniladzy no xtiits xaa. 8 Nguiool no styoo no ni choki gaa no kchoo no leñ xcuerp no, parñee kyoo no lo Dios. 9 Por ngo nii tugak choxko no kuuñ ksak no Dios, nikxe no no o nody kaa no leñ xcuerp no. 10 Por kchë no kaktsyetsy tse nii lëë Crist kuñ kyalxtisy, parñee jkaa no nii xyaal no, según kyalbuen o kyalmaal gaa nii beeñtsyeey no mentre ptsyo no leñ xcuerp no.

Lëë Crist ptsig lëë no lo Dios

11 Porñee xtsyeeb noo Dios ngo nii xtee noo nii jko noo styoo meñ. Nan Dios cho nak noo ni chakladzy gaan nii wi do kyuumbey do lëë noo. 12 Xñeedy noo nrii parñee kle do loo noo stub, sink lëëw xñee noo parñee kchilo ktikche do lo xtiits xaa nii xsee xa chak meñ aan chandy xaa nii no leñ styoo meñ. 13 Por deelñee chak wety noo, lo Dios chak wety noo. Per deelñee nyaanii noo, lo do nyaanii noo. 14 Destye nii byeeñ noo nii lëë Jesucrist kuty por kchësy meñ, lëë xkyalwkëstyoo xaa xñabey lëë noo, por lëë noo kuty lo tol. 15 Lëë Crist kuty por kchësy meñ, parñee kpañdy meñ singosy, sink kpañ meñ par kuuñ ksak meñ xaa, por lëë xaa kuty ni lëë xaa pañ por meñ. 16 Por ngo nii xtyoontre noo meñ sinak chan chol xaa lo kislyu re meñ. Nikxe nii si chan chol meñ lo kislyu re ptyon noo Crist, xtyoontre noo xaa singo nina. 17 Por ngo nii xkub kchë meñ nii xniladzy xtiits Crist. Lëë kchë cos nii kok klo kwtedy. Lëë na kchësy cos ngub.

18 Lëë Dios chuuñtsyey nrii. Lëë xaa ptsig lëë noo lo xaa por Crist, ni lëë gaa xaa pso lëë noo parñee ktsig noo kchësy meñ lo xaa. 19 Por Crist lëë Dios ptsily xtol meñ, aan lëë xaa pso lëë noo parñee kyonii noo tiits re lo meñ. 20 Por ngo xaa nii sëëdni xtiits Crist nak noo. Nako sinak nii yuub Dios nyee lo do. Xñab noo lo do tsigo busy nii por Crist kol kpig lo Dios. 21 Ni tu tol gon kwloody Crist, per por lëë no lëë Dios psaksi xaa sinak nii nyak xaa tu ngoptol, parñee tsiñee kpig no lo Crist, telaa no lo tol.

6

1 Xaa nii kë xtsiiñ Dios nak noo. Por ngo xñee noo lo do nii ksaanlasty to xkyalnsaak Dios. 2 Por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee:
Worñee pteedyo tiits pkëëtyagaa xtiitsoo,
koknin lii tse nii kwtelaal.
Lëë wor kutsiñ nina. Natse schilo telaal lo tol.

3 Chuuñdy noo cos nii nonguialdy kak parñee kñeenëdy meñ xtsiiñ noo,
4 sink tugak choxko noo nii kan meñ nii xtsiiñ Dios këë noo, por xekw noo
kyalnë, ni xtyee noo lyaadzy. 5 No kiñle meñ lëë noo ni no kol meñ lëë noo
skiib, pxekwle noo xkyalnxoly meñ ni no kyëël noo tsiiñ ndip, ni no kchool
xkaal noo ni no tyeedyle gaa noo kpiñ. 6 Ni nyoo gaa nii xtsiiñ Dios xkyëë noo
por ngui mod mbañ noo, ni porñee xyeeñ noo xtiits Dios ni por paciensy nii
chaap noo, ni por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo noo ni por xkyalwkëstyoo
noo, 7 ni por xtiitsli Dios nii xluuy noo ni por xkyalwnabey Dios, ni porñee
xsoob noo xtiits Dios, lëë xaa chakni lëë noo. 8 No wor xlisklaa meñ noo, no
gaa wor xsyablyu meñ noo. No wor mbëë xñee meñ cho nak noo, no gaa wor
xñeenë meñ noo. No wor xsyak meñ nii wnee xuuy noo nikxe nii tugak xñee
noo tiitsli. 9 No wor xsyak meñ nii xaa sit noo, nikxe nii kchë meñ xyuumbey
lëë noo. Xnëzle kyalkuty no noo, per lëë noo bii mbañ. Xsaksi meñ noo, per
chujty meñ noo. 10 Chak kyalnë loo noo, per tugak nle no styoo noo. Mban
chak noo, per ndaly meñ no kyuuñ noo rikw. Sootee nii ni tu pe chaapty noo,
per kchë cos no ña noo.
11 Beetsy, kchë do siñee no do leñ kyedzy Corinto, tiitslisy bñee noo lo do ni
tyub kaa styoo noo xkëstyoo noo lëë do. 12 Ni tu cos xkeesty noo lo do, sink
misme lëë do xsosit loo noo. 13 Xñen lo do sinak xñee xaa lo xiñ, nii jkëstyoo
do lëë noo sinak nii xkëstyoo noo lëë do.

Lëë no nak lidzy Dios

14 Kak chopty to meñ nii xnilasty xtiits Dios, por xaa nak kyalbuen ni
xaa nak kyalntseeb. ¿Xa ktsiil lsa gaa bini nguey? 15 Chilody gon ktsiil lsa
Crist xaatox, ni chiloody kaa ktsiil lsa xaa nii xniladzy xtiits Dios tu xaa nii
xnilastyo. 16 ¿Pe so mdyo leñ lidzy Dios nayak? Lëë no gon nak lidzy Dios
mbañ ni misme gaa Dios chëb:
Lëën tso ni lëën kyënsë lady meñ,
ni lëën kak xDios meñ,
ni lëë meñ jkab tu kyedzyaa.
17 Ni lëë gak Dios xñee:
Kol kchoo lady meñ nii xnilasty,
aan kuñdy to tol nii chuuñtsyey meñ go,
tsiin jkaa xcuentaa to.
18 Naa kak pxosy to ni lëë do kak xiñganaa ni xiñtsyaapaa.
Singo xñee Dios nii xñabey.

7

1 Lëë Dios gon, beetsy, psaan tiits re lo no. Por ngo no nii ksaan no tol nii
xkiypeedy xcuerp no ni xkyalbini no. Kol tsoo ktsyeb no Dios parñee xtiits
sye xaa ksob no.

Lëë meñ Corinto xtikche styoo

2 ¡Kol klaa syëëb noo leñ styoo do! Ni tu cho karty ksaksi noo, ni ni tu cho
karty jkëëtii noo. 3 Xñedyaa kchë nrii parñee kñeenën lëë do, por lëën niyle nii
tugak no do leñ styoon par kpañ no ni parñee kety no tusyke. 4 Tyub styoon
xñen lo do ni xlen lo do, por nikxe ptyee noo kyalnë, nguiool no styoon ni xle
gaan.
5 Destye nii kwlañchee noo xtañ meñ Macedonia, karty kxiladzy noo,
masyke kyalnë xtsyool noo. Xtilyni meñ noo ni ptsyeeb kaa noo. 6 Per lëë
Dios nii xchoobladzy styoo meñ nii no kyalnë pchoobladzy styoo noo worñee
lëë Tito kwlañche. 7 Per lëdy porñee kwlañchesy xaa pchoobladzy xaa styoo

noo, sink porñee pchoobladzy to styoo xaaw. Lëë xaa në nii chakladzy to kan do lëë noo ni në xaa nii no do kyalnë por naa, aan tir blen biñaa ngo.
8 Nikxe nii beeñ kteenë kitsy nii pxalaa lëë do, xteenëdyaa nina. Nikxe
nii pteenën konaa nii pteenë do xisy wiñ, 9 lëë na xlen. Per xledyaa porñee
pteenë do, sink porñee lëë kyalnë go ptikche styoo do lo Dios. Kwtedy to
kyalnë go sinak xyo styoo Dios. Por ngo nii ni tu pe kokty to por lëë noo.
10 Por kchë meñ nii xtye lo kyalnë sinak xyo styoo Dios, xtsëë meñ go xmod
aan singo mod lëë meñ go xtyelaa aan kindy penak tso meñ go kyalnë. Per
lëë meñ nii xtyee kyalnë nii no lo kislyu re, kaazhkaa chety meñ go. 11 Kwte
do kyalnë sinak xyo styoo Dios, aan lëë na ¡kol kuy kchë nii beeñ do gan!
Byeñ do nii no nii kchoo do xfavoraa. Blëë do aan axte ptsyeb to. Loxsye
ngo lëë do kokladzy nyan do naa ni lëë do kokladzy nsaksì do xaa nii kwloo
falt. Kchë ngo beeñtsyey do parñee kak nyoo nii lëdy to kwloo falt. 12 Worñee
pxalaa kitsy ko lo do, pxaldyno por xaa nii kwloo falt, ni pxaldyno por xaa
nii kwtedy kyalnë go, sink lëëw pxalaa parñee kan Dios nii sini noo kik to.
13 Por ngo nii pchoobladzy to styoo noo.
Per lëdy por ngosy byo nguiool styoo noo, sink wi porñee ptyon noo
singootyee xle Tito, por kchë do kwloo nguiool styoo xaa. 14 Byaan maaldyaa
lo Tito worñee chëpaa nii xlen lo do. Por sinakak nii nli kchë nii niiy noo lo do,
nli kchë nii ptyeesy noo lo Tito. 15 Aan tir xkëstyoo xaa lëë do tsiñee xsaladzy
xaa nii beeñtsyey do kchë nii kwnabey xaa ni ptsyeb to kon do xaa. 16 Xlen
nii schilo kña loon do.

8

Meñ nii xkady cos tyub styoo

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo kutiits lo do xa nak kyalnsaak nii pteedy Dios
lo meñ Macedonia nii xniladzy xtiits xaa. 2 Nikxe nii mban kwtedy meñ go
kyalnë, xle meñ go, ni nikxe nii prob meñ go, lëë meñ go pkady cos sinak nii
nyak meñ go rikw. 3 Nli xñen nii tyub styoo meñ go pkady cos aan axte nii
kindy pkady meñ go. 4 Xtse kwnab meñ go nii klaa noo kuñ meñ go yudar
xaa nii xniladzy xtiits Dios. 5 Nlasty noo nii nyuuñtsyey meñ go kchë ngo, por
klo xtiits Dios bniladzy meñ go. Loxsye ngo lëë meñ go psoob xtiits noo sinak
xyo styoo Dios. 6 Por ngo lëë noo bñab lo Tito nii wi lo do kñab xaa nii xtop
noo, por destye klo lëë xaa bislo xtop xaaw. 7 Lëë do chuñ gan lo kchë cos,
xniladzy to xtiits Dios, ni chuñ do gan tsiñee xluuy do xtiits Dios, ni chak to,
ni xkëstyoo do lëë noo. Por ngo no nii kuñ do gan na nii xtop noo nii jkiiñ lo
betsy no.
8 Xñabeydyaa nii kuuñtsyey do nrii, sink lëëw niyaa lo do parñee ktee tiits nii
kluuy do nii nli no kyalwkëstyoo leñ styoo do sinak nii now leñ styoo meñ.
9 Por nanle to xa nak xkyalnsaak Jesucrist. Rikw xaa, per lëë xaa byak prob
porñee xkëstyoo xaa lëë do, parñee por xkyalprob xaa lëë do kyak rikw.
10 Lëën kniy nii no kikaa. Destye iz kwtedy gon bislo do ptop to tumi re
tyub styoo do. 11 Lëë na kol kisyaalo sinak nii nguiool kwyo styoo do worñee
bislo do. Kol ktee nii kchilootyee lo do. 12 Por deelñee no meñ gan ktee tu cos,
xkaaña Dioso. Xñabty xaa nii chaapty no.
13 Xñabty noo nrii parñee te do lyaadzy porñee beeñ do stu meñ yudar,
14 sink lëëw xñab noo parñee kchë no kap nii jkiiñ lo no. Lëëw xtee tiits nii
ktee do nii chak falt lo meñ go, so gaa tse nii kneetsy meñ go nii kak falt lo do.
Singo mod kchë no kuuñ yudar, 15 sinak nii xñee xkitsy Dios: “Kokty falt cos
lo meñ nii chap ndalyo, ni lo meñ gaa nii chapty ndalyo koktyo falt.”

Lëë Tito chitedy lo meñ Corinto

16 Per skizh Dios nii kwloo xaa lëë do leñ styoo Tito sinak nii no do leñ
styoon. 17 Por ngo lëë xaa psoob xtitsaa, aan como tugak sini do kik xaa, lëë
xaa sëëd tedy lo do porñee kwlaño styoo xaa.

18 Lëë Tito sëëd chop tu betsy no nii xyuumbey kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios, porñee no xaa xfavor xtiits Dios. 19 Ni lëdy kaa por ngosy sëëd
xaa, sink lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kwle xaa parñee kuñ xaa lëë
noo yudar kuuñ noo tsiiñ re parñee kuuñ ksak noo Dios ni parñee kak nyoo
nii chakladzy noo kuuñ noo yudar. 20 Kchë nrii chuuñtsyeey noo parñee
kñeenëdy meñ lëë noo porñee xtop noo kchë tumi re. 21 Lëjty xaktyee por
Dios, sink wi por meñ, chakladzy noo ktop noo tumi re ngui mod.

22 Lëë noo xaal stu betsy no. Nyoo nii nguiool no styoo xaa. Lëë na mastre
xle xaa porñee chap xaa lëë do confians. 23 Deelñee kñabtiits meñ cho nak
Tito, kol këb nii xcombañeraa xaa ni chopaa xaa chuñ lëë do yudar. Singo
gak deelñee kñabtiits meñ cho nak xaa nii ksa Tito sëëd, kol këb nii lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios pxaal xaa parñee kuuñ ksak xaa Crist. 24 Aan parñee
kniladzy meño, kol kluuy nii nli xkëstyoo do xaa, ni kol kluuy nii lëdy likasy
xtaan noo lëë do.

9

Tumi nii xtyop

1 Xkiiñdy nii jkën leñ kitsy re xa nak xcuent tumi nii xtyop par betsy no
nii xniladzy xtiits Dios. 2 Por nanlaa nii buen styoo do, ni mbëë gaa xtee
styoon tsiñee xñen lo meñ Macedonia nii destye iz kwtedy lëë do kwlokyeñ
kuñ do yudar, aan por lëë do wi meñ Macedonia kwlañ styoo kuñ yudar.
3 Per lëën xal betsy no lo do parñee kak ndoon nii nli kchë cos buen nii
chutiitsaa. Lëë betsy no xalaa parñee list kwe do, 4 por toontlaa kiidnal bla
xaa Macedonia naa aan kan xaa nii nche tseydy to aan kchoo xkyalto noo,
aan nder confians bñee noo nii buen styoo do ni kchoo gaa xkyalto do. 5 Por
ngo nagon kwxaakaa nii buen kxalaa betsy no lo do parñee kuñ xaa lëë do
yudar lox ktop to nii byaanle to tiits destye klo, tsiin singo mod kak nyoo nii
lëdy lëë noo xñabo lo do, sink styoo do xlyaño.

6 Kol ksaladzy tiits nii xñee sinrii: Kchë meñ nii xisy chan, xisy nii xtop meñ
go, per lëë kchë meñ nii nroob chan, ndaly nii xlaap meñ go. 7 No nii ktee do
nii kwlañ styoo do. Kwteexoody tow, por xle Dios lo meñ nii xle chuñ yudar.
8 Lëë Dios kneetsy kchëlo kyalnsaak lo do, parñee ni tu pe kakty falt lo do ni
parñee kuñ do yudar. 9 Sinrii xñee xkitsy Dios:

Ndaly nii ptee xaa lo meñ prob,
aan ni tu cho knitylasty kyalnsaak nii beeñtsyey xaa.

10 Lëë Dios nii xnee pni nii xñaa ni xnee nii xtyaaw, knee kchë nii jkiiñ do ni
lëë xaa kuuñ ktyaly kchë cos buen nii no leñ styoo do. 11 Singo mod lëë do kap
kchëlo cos parñee kchilo kuñ do yudar. Aan lëë kchë meñ nii jkaa nii kxaal
do loo noo ktee skizh lo Dios. 12 Lëdy kaa xaktyee nii xkiiñ lo betsy no xteedy
to, sink por kchë ngo chop kyon vuelt xtee xaa skizh lo Dios. 13 Lëë betsy no
nii jkaa nii ktop to ktee skizh lo Dios, por nyoo nii xsoob to xtiits Dios. Ni lëë
styoo xaa ksak lo Dios por kchë nii ptop to par kak meñ yudar. 14 Aan lëë xaa
go kñab lo Dios por lëë do ni skëstyoo xaa lëë do por kyalnsaak nii bneetsy
Dios lo do. 15 ¡Skizh Dios por kyalnsaak nii bneetsy xaa lo no!

10

Xkyalwnabey Pable

1 Paablaa, con kyalndoladzy nii bneetsy Crist lon xñen lo do. Xñee meñ nii
tir ndoladzyaa tsiñee son lo do, per xtaanaa tsiñee son sit. 2 Por ngo xñabaa
nii kyubty to nii kak ntseebaa lo xaa nii xñee nii styoo noo xlyañ kchë nii
chuuñtsyeey noo, por syaxaa kñen lo xaa tsiñee lëën kyely. 3 Nli nii xaa lo
kislyu re nak noo, per xtiildy noo sinak xtily meñ lo kislyu re. 4 Por xsyeeñdy
noo kiib nii no lo kislyu, sink xkyalwnabey Dios nak xkiib noo par knityloo
noo xkyalwkëti xaatox. 5 Xnityloo noo kchë cos nii xlaady kyuumbey meñ
Dios. Kchë cos nii no kik meñ xtsig noo lo Crist parñee ksoob meñ xtiits xaa.
6 Saksi noo meñ nii xsoobty tiits tsiñee tyon noo nii lëë do xsoob tiits xtiits
Dios.

7 Nii chansye to xniladzy to. Deelñee no tu do xsyak nii xlad Crist no do, kol
kyeñ gaanoo nii wi noo no xlad Crist. 8 Nikxe nii xsyak to nii chakladzypaa
kaknan do nii xñabey noo, kindy penak kteladzyaa. Por lëë Dios bnee tiitspey
parñee kchoobladzy noo styoo do. Syoopty noo par jkëëtañ noo lëë do.
9 Chaklastyaa nii sak to nii chakladzyaa ktseebaa lëë do con kitsy nii xalaa.
10 No do xñee nii ntseeb xñee lo xcartaa, per ni tu cho xsaldy naa tsiñee son lo
do. 11 No nii kaknan xaa nii xñee singo nii sinakak xtiits noo tsiñee nche noo
sit, singo gak kako tsiñee kyoop noo lo do.

12 Xyaxty noo kak noo sinak kchë xaa nii xtaan xaly. Buendy chuuñtsyey
xaa go, por xtaan lsa xaa lo xcombañer xaa. 13 Xkiiñdy nii ktaan noo, por
misme Dios xluuy nii kuuñtsyeey noo, ni lëë gaa xaa bnee tiits nii kwlañchee
noo lo do leñ kyedzy Corinto. 14 Schilo kñabey noo lo do, por lëë Dios bneetsy
tiitspey loo noo worñee byoop noo lo do, por klootyee noo byoob kluuy cho
nak Crist lo do. 15 Ni xtaandy kaa noo xtsiiñ stu meñ sinak nyako xtsiiñ noo.
Al contrario, lëë noo këmbës nii kniladzyre to xtiits Dios parñee kluuyre noow
lo do, per nody nii kchoo noo laañee pxaal Dios lëë noo. 16 Nare kluuy noo
xtiits Dios lo meñ nii no sit lo do, per ktaandy noo xtsiiñ stu meñ.

17 Deelñee no tu xaa nii chakladzy ktaan, no nii ktaan xaa xtiits Dios. 18 Por
deelñee misme lëë no kchoo xfavor no, kchukëdy no. Per deelñee yuub Dios
kchoo xfavor no, schukë no.

11

Xaa nii chakladzy kak apostle

1 Lëën kñe blalan tiits nii so xnëzty lo do. Kol kxekw jkëëtyag tow. 2 Xsiniyaa
lëë do sinak xyostyoo Dios, por lëën kwlootiñ lëë do lo Crist aan chakladzyaa
ktedyaa to lo xaa sinak xchotiñ kwnaa yeeñ nii xtsiilña tugak mguiy. 3 Per
xtsyeebaa nii kyëti do sinak pkëëti mëël Eva aan kchoso styoo do lo Crist.
4 Por chanaa nii xkëëtyag to xtiits xaa nii xñee nii no stu Crist, ni xkëëtyag to
xtiits xaa nii xñee nii no stu kyalbini, ni xkëëtyag to xtiits xaa nii xñee nii no
stu tiits nii xteelaa. 5 Sotaa gon nii xyablyudyaa lo apostle nii kwsëëb to xlad.
6 Nikxe kaktyaa kñe nguin, per lëdy porñee chaktyno. Ni kayanle gaa to nii
nli chakaa, por kon do kchë nii beeñtsyeyaa.

7 ¿Ote mal yak beñaa nii singosy bluyaa xtiits Dios lo do, ni byablyun
par klisklaan lëë do? 8 Xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios pticheen tumi,
porñee kwnasyaa nii kwtiix meñ go naa parñee kyën tsiiñ lo do. 9 Ni nikle
gaa kwyon lyaadzy worñee kwyon lady to, ni tu cho lo kwlootsiiñdyaa, por
lëë xaa Macedonia nii kwlañche bnee kchë nii kok falt lon. Kopaa cuent

parñee kotsiiñdyaa lo do ni singo gaa tugak kuuñtsyeyaa. 10 Nan nyëën nii
nli xyuumbeyaa xtiits Crist, aan ni tu cho chilody jka nii klen, por ni tu pe
bneesty meñ nii no nëz Acaya lon. 11 ¿Penak dyon xñen sinrii, pe porñee
xkëstyoodyaa lëë dow? Axte Dios gon nan nii xkëstyoon lëë do.
12 Per ksandyaa nii chuuñtsyeyaa, parñee ktejtyaa tiits nii chol xaa kle si
xle noo. 13 Por nlidy nii apostle nak kchë xaa go. Wnee xuuy nii chakladzy
kak xapostle Crist nak xaa. 14 Ni lëdy kaa nii ksee ñe kan ñe xaa go, por yuub
xaatox xtsyëëlo parñee kak xaa sinak xangly Dios. 15 Por ngo kchë xaa nii
no xlad xaatox xtsyëëlo parñee kan meñ nii buen xaa, per mban kyal xcuent
kchë xaa go.

Kyalnë nii xtye Pable

16 Ni xñe gakaa xñen: Këbty to tsaaplaa chak wetyaa, per deelñee xsyak to
nii nli chak wetyaa, lëën kñe lo do si xñee xaa nii chak wety parñee win ktaan
xisy wiñ. 17 Lëdy Dios bneetsy tiitspey nii xñen kchë nrii, sink lëëw xñen si
xñee tu xaa wety nii chakladzy ktaan. 18 Por ndaly xaa nii xtaan cos nii no
lo kislyu re no. Por ngo, win ktaan. 19 Ni tir gaa nyaani do, per xekw to
xkëëtyag to xtiits xaa nii chak wety. 20 Xekw to lo xaa nii xkuñ lëë do tsiiñ,
ni xla xcheñ do, ni xkëëti lëë do, ni xlëë chan lëë do, ni xkotsyetsy lëë do.
21 Axte xteladzyaa kñen nii tir nguudzy kok noo lo do.
Per syaxaa ktaanaa sinak xtaan stu xaa, nikxe nii kñen si xñee tu xaa nii
chak wety. 22 Deelñee xñee xaa go hebreo, win xñew. Deelñee xaa Israeel
gaa nak xaa go, win nak xaa Israel. Deelñee lo xtiiy gaa Abraham sëëd
xaa go, win syely lo xtiiy Abraham. 23 Deelñee xtsiiñ gaa Crist xkyë xaa go,
mastre xkyën xtsiiñ Crist que xaa go. Xñen si xñee tu xaa nii chak wety. Por
ndalyre tsiiñ nii noyuuñtsyeyaa, ni ndalyre vuelt no ko meñaa skiib, ni no
kiñ meñaa, ni ndalyre vuelt notelaan lo kyalkuty. 24 Kaay vuelt pxob xaa
Israel naa kalyptsiipkee ña tuu kidy. 25 Tson vuelt pxob yag meñ naa. Lëë
stu vuelt lëë meñ blaal kyo naa. Tson vuelt kwnity barkw nii san lo nis.
Tu vuelt nder kyool ni tyub tse kwyon lo nistoo. 26 Tyub nii kën viaj, ndaly
vuelt kwtelaa nyoy nis kiigwpee naa. Ni ndaly vuelt notelaan lo ngbaan ni
lo xaa tu kyedzyaa ni lo xaa sit. Ndaly vuelt notelaan lo meñ leñ kyedzy
ni tañ ni lo nistoo. Ndaly vuelt notelaan lo meñ nii nlidy xniladzy xtiits
Dios. 27 Kakyëlaa tsiiñ ndip ni noteedylaa kyalnë. Ni ndaly vuelt no kchoo
xkalaa, ni no teedyaa kpiñ. Ndaly vuelt kwlaan nis. Ndaly gaa vuelt tawdyaa.
Noteedylaa nal ni kok falt xabaa.
28 Kchë lo kyalnë go noteedyaa, per tugak sini kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios kikaa. 29 Deelñee no tu xaa nii no nguiooldy styoo, wi styoon cho
nguiooldy. Deelñee xchon meñ tu xaa lo tol, xlëën. 30 Deelñee kakladzyaa
ktaanaa, schilo ktaanaa xkyalmbanaa. 31 Lëë Tat Tios nii nak pxosy Jesucrist
xyal jkaa skizh tugak. Lëë xaa nan nii nli kchë nii xñen. 32 Worñee kwyan
Damasco, lëë xtisy nii psoob rey Aretas pxaal xaa nii kulës naa chu kyedzy
parñee kñaasy xaa naa. 33 Per lëë meñ kwloo naa leñ tu tskwidy par klity meñ
naa nëz chex pyedzy nii ntse kyako kyedzy, aan singo kwtelaan lo xaa go.

12

Xkyalmban Pable

1 Pe nandy nii ktaanaa, per lëën ktaan kchë cos nii bluuy Crist lon. 2-3 Kok
tsida iz nii kuni Dios naa kpaa klaa. Nandyaa deelñee tyub xcuerpaa kuni
Dios naa, ote xaktyee xkyalbinino yak. Dios sye nano. 4 Per lëë Dios kuni

naa kpaa, aan siko biñaa cos nii ni tu xaa lo kislyu re chilody kñee. 5 Schilo
ktaanaa kchë ngo, per xtaandyno, sink xtaanaa por xkyalmbanaa. 6 Nikle
nii schilo ktaanaa, por nli kchë nii kñen, per xtaandyaa, parñee këbty meñ
nii chaktyaa nii xaa nonaa ni chaktyaa nii xaa chakaa. 7 Per parñee nyak
nyaadyaa por kchë nii konaa, lëën kwlañ tu yoob. Nako sinak tu kitsy
nii blisy xaatox naa. 8 Tsonle vuelt nonabaa lo Crist nii ktichee xaa yoob
ko, 9 per në xaa lon: "Xkyalwkëstyoosyaa xkiiñoo, por lo xaa mban xtedyaa
xkyalwnabeyaa." Por ngo xlen nii mbanaa, parñee jkan xkyalwnabey
Crist. 10 Xlen tsiñee mbanaa, ni xlen tsiñee xkotsyetsy meñaa, ni xlen tsiñee
non lyaadzy, ni tsiñee xkyënlaag meñaa, ni tsiñee xtyeedyaa kyalnë porñee
xniladzyaa xtiits Crist. Por tsiñee xsyakaa nii mbanaa, wor go mastre
ndanaa.

Lëë Pable no kyalnë por meñ Corinto

11 Kwnen si xñee tu xaa nii chak wety, per lëë do chap tol. No nii lëë
do klisklaa naa, por nody nii kyablyun lo apostle nii kwsëëb to xlad, nikxe
nii ni tu pa nondyaa. 12 Ni worñee kwyo gaan lady to, kopaa paciensy.
Ni kon do nii nli apostlaa por kchë kyalntson ni milagre nii beeñtsyeyaa.
13 Kwxaaktyaa nii mban do lo los demasy xaa nii xniladzy xtiits Dios, xakxe
porñee kwlootsiiñdyaa lo do. ¡Kol kuñaa perdón deelñee por ngo kwlon falt lo
do!

14 Lëëw kyon vuelt nii kyely tedyaa lo do. Aan ko tsiiñdyaa lo do. Por
kyeldyaa parñee kneetsy to nii chap to lon, sink lëën kyely kan lëë do. Por
nody nii ktop xaa wiñ tumi par pxosy xaa, sink pxosy xaa wiñ no nii ktop
tumi par xaa wiñ. 15 Mbëëre kuñaa gast nii chaapaa. Axte win kak gast por
lëë do. Per sootee na nii tsiñee mastre xkëstyoon lëë do, xisy xkëstyoo do naa.

16 Kwlootsiiñdyaa lo do, per no do xñee nii byubaa mod nii byab to tu lo
tramp. 17 ¿Pe no tu xaa nii pxalaa nayak pkëëti lëë do? 18 Naa pxal Tito chop
stu betsy no biid tedy lo do. ¿Pe pkëëti Tito lëë do? ¿Pe lëdy nayak nii tugak
no kikaa chop kik Tito?

19 Neñdy xsyak to nii misme lëë noo xfavoor noo xñee noo. Per lëdyo gon,
por xña lo Dios nii xñee noo si xñee xaa nii ngab lo Crist. Aan kchë nrii
xñee noo parñee kyuumbeyre to xtiits Dios. 20 Xtsyeebaa tsiñee kyelyaa lo
do, xaale nak to, o xaale gaa nakaa. Xtsyeebaa nii nche ktily do, ni noyak to
mbidy, ni nche klëë do, ni noyak nyaa do, ni ncheyaw do tiits kizh, ni nche
neenë do, ni ncheno do si xkaatyee. 21 Xtsyeebaa nii kuuñ kteladzy Dios naa
tsiñee kyelyaa lo do, aan konaa porñee karty ksaan do xtol do, ni noni do stu
kwnaa o stu gaa mguiy, ni xsaandy to kchë cos ntseeb nii noyuuñtsyey do.

13

Lëë xilban Pable xyal

1 Lëëw kyon vuelt nii kyelyaa lo do. Aan no nii kso do chop testigw o tson
gaa testigw nii nan xa nak xfalt xaa nii beeñ tol. 2 Per lëën xñe kazh lo xaa
nii kwloo falt klo ni kchë lo do, nii nikxe sodyaa lo do, per kol ksaladzy nii
niyaa lo do worñee pchop vuelt byelyaa lo do. Por kaptraa paciensy tsiñee
lëën kyely stub. 3 Por chakladzy to kaknan do dyon pe nli nii no xkyalwnabey
Crist leñ styoon. Aan mbandy Crist gon, sink ndaan chak xaa lo do. 4 Nli nii
kwë xaa lo crusy sinak xkyë tu xaa mban, per por xkyalwnabey Dios lëë xaa
mbañ. Singo gak lëë noo mban chak noo. Per sinak nii por xkyalwnabeyak
Dios pañ Crist, kpañ noo, parñee jkiiñ noo lo do.

5 Misme lëë do kol kyeñ deelñee nli xniladzy to xtiits Dios. Kol kuñ lëë do
preb. Kol kyeñ dyon pe nli no Crist leñ styoo do, ote nlidyo yak. 6 Naaty kyeñ
do nii nli xniladzy noo xtiits Dios. Ptyeedy noo preb. 7 Xñab noo lo Dios nii
kuuñtsyeydy to cos mal. Xñeedy noo nrii parñee kuuñ ksak to lëë noo, sink
lëëw xñee noo parñee kuuñtsyey do cos buen, nikxe nii xsyak to nii ptyejty
noo preb. 8 Por chilody ktilyni noo tiitsli, sink xfavor tiitsli no noo. 9 Por
ngo xle noo tsiñee mban xtyee noo parñee kak ndaan do, ni lëë noo kñabre
lo Dios por lëë do parñee kyak tubli do. 10 Lëën xal kitsy re antes nii kyelyaa
lo do parñee kak ntseebtyaa tsiñee kyelyaa. Por lëë Dios bneetsy tiitspey lon
parñee kluyaa xtiits xaa lo do. Bneesty xaaw parñee jkëëtañaa lëë do.
11 Kakni Dios to dyon, beetsy. Kol ktee nii ngui kpañ do. Kol kchoobladzy
lsa styoo do tsiin kakni Tat Tios nii xkëstyoo meñ lëë do. 12 Kol jkëëptyux
xcombañer do ni kol kaw tu pxit kwesy xcombañer do. 13 Kchësy meñ nii
xniladzy xtiits Dios nii no nëz re xkëëptyux lëë do.
14 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do, ni lëë lëësy Dios jkëstyoo lëë do, ni
lëë lëësy Kyalbini Ntson kneetsy tiits nii mbëë kpañ do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Galacia

1 Naa nak Pable, xapostle Jesucrist. Lëdy cholsye pso naa ni lëdy cholsye
pxaal naa, sink yuub Jesucrist ni Tat Tios, xaa nii beeñ kpañ xaa pxaal naa ni
pso naa. 2 Ksan kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios nii nche lon nu, xal kitsy re
lo kchë meñ Galacia nii xniladzy xtiits Dios. 3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë
lëësy Jesucrist kakni lëë do parñee mbëë kpañ do. 4 Lëë Jesucrist gon kuty por
kchë xtol no, parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë cos ntseeb nii no lo kislyu re.
Styoo Tat Tios kwlañ nii singo kuuñtsyey xaa. 5 ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh
lo Dios!

Tugak tiits nii xteelaa no

6 Xseen gon nii blyëëdy lëë do tse psaan Dios nii kwtsyetsy lëë do por
xkyalwkëstyoo Crist, par kniladzy to stu tiits nii xteelaa. 7 Per nody stu tiits
nii xteelaa gon, sink no bla xaa nii xkan kik to aan chakladzy xaa kxiñ xaa
xtiits Crist nii xteelaa. 8 Deelñee kiid tu xaa nii kluuy lo do nii no stu tiits nii
xteelaa aan xaa nako lo nii bluuyle noo lo do, nguialsi xaa nikxe yuub naaw
o nikxe gaa tu angly nii byety kpaaw. 9 Nii kwne gakaa klo, xñen: Deelñee
kiid tu xaa nii kluuy stu tiits nii xteelaa lo do aan xaa nako lo nii xniladzyle
to, nguialsi xaa.
10 Chaklastyaa kuuñ ksakaa meñ, sink lëën chakladzy kuuñ ksakaa Dios.
Deelñee kakladzyaa kuuñ ksakaa meñ, chilody kyën xtsiiñ Crist.

Xa kwlañ nii lëë Pable kak apostle

11 Kol kaknan gaanoo, beetsy, nii lëdy leñ kik chol meñ lo kislyu re kwlañ
tiits xteelaa nii xluyaa. 12 Porque lëdy cholsye bluuyo lon, sink yuub Jesucrist
bluuyo.
13 Biñle gaa to nii worñee kwyon lo xlay meñ Israel, kwënlagaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios aan kokladzyaa nlooxaa kchë meñ go. 14 Lo kchë
xlaay meñ Israel nii psedyaa beñaa gan lo kchë xaa nii tusy kchëën, porñee
kwyoxkoon kuuñtsyeyaa nii psaan pxusykoltoon. 15 Per antes nii nyalyaa
lëë Dios kwle naa, aan por xkyalwkëstyoo xaa lëë xaa kwtsyetsy naa worñee
kwlaño styoo xaa. 16 Lëë xaa bluuy xiñ xaa lon, parñee nluyaa xtiits xaa lo
meñ sit. Tsiñee lëë tse go kutsiñ ni tu cho lo kwyanabtiistyaa, 17 ni kwyady
kaan Jerusalén nyakanaa xaa nii nakle apostle. Sink blyëëdyaa lëën kwya nëz
Arabia, loxsye ngo lëën kwya Damasco stub.
18 Axte kwloxo tson iz lëën kwya Jerusalén. Tsigore lëën byuumbey Pedre.
Tsiiñ kpidz kwlësaa lo xaa. 19 Per kondyaa ndaly xaa nii nak apostle, xaktyee
Jacob betsy Jesús konaa. 20 Xkonaa Dios nii tiitsli nak kchë tiits nii xkën.
21 Loxsye ngo lëën kwya nëz xtañ meñ Siria ni nëz xtañ meñ Cilicia. 22 Per
byuumbeydy meñ nii xniladzy xtiits Crist nii no nëz Judea naa. 23 Xaktyee
biñ meñ go nii xñee meñ: “Lëë xaa nii kwënlaag lëë no tyub tsigo, ni kokladzy
nloox lëë no, xluuy xtiits Dios lo meñ nina.” 24 Kchë meñ go ptee skizh lo Dios
porñee bniladzyaa xtiits Dios.

2

Lëë Pable chinee lo apostle nii xñabey

1 Lëë kwloxo tsida iz lëën kwya Jerusalén chopaa Bernabé. Wi Tito byonii
noo. 2 Kwyan porñee byeñaa nii Dios pxaal naa. Tsi lëën ptsiñ Jerusalén,

nonsy lo xaa nii xñabey bitiitsaa xa nak tiits nii xteelaa nii xluyaa lo meñ sit. Kwyan porñee koklastyaa nii xlyësy nguiën tsiiñ. 3 Nikxe nii lëdy xaa Israel Tito, ni tu cho kwnabeydy nii nyobey xaa. 4 Per lëë bla xaa nii nlidy xniladzy xtiits Dios kwsëëb tsilaan lady noo parñee kleetsy xaa dyon xa mbañ noo porñee xniladzy noo xtiits Crist aan lëë xaa kokladzy nii nyuuñtsyeey noo nii xñabey xley Moisés. 5 Per psaldy noo xaa, porñee koklasty noo nii nchoxso do lo xtiits Dios nii xteelaa.

6 Per ni tu pe nëdy xaa xñabey go lon, nikxe nii xkwenjtyaa deel chootyee kok kchë xaa go, por tugak nak no lo Dios. 7 Lëë xaa byeñ nii lëë Dios pxaal naa kakluyaa tiits nii xteelaa lo meñ sit, sinak nii pxaal Dios Pedre tsikluuy xaaw lo meñ Israel. 8 Porque misme Dios nii pxaal Pedre kak xaa apostle lo meñ Israel, pxaal naa kakaa apostle lo meñ sit.

9 Por ngo lëë Jacob ni Pedre ni Juan kwseñ ñan ni ña Bernabé ksa xaa xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëë xaa byeñ nii lëë Dios bnee kyalnsaak re lon aan lëë noo byaan nii lëë xaa tsi lo meñ Israel, lëë gaa noo kyo lo meñ sit. 10 Nësy xaa nii tugak ksaladzy noo meñ prob, ni nli gaa tugak choxkoon kuñaa meñ prob yudar.

Lëë Pable chak ntseeb lo Pedre

11 Per tsi lëë Pedre biid leñ kyedzy Antioquía, kwëntseebaa lo xaa, porñee klëë ñe kan ñe nii chuuñtsyey xaa. 12 Klo name chaw xaa ksa xaa meñ sit, per tsiñee lëë bla xaa nii pxaal Jacob kwlañ, lëë xaa bislo psosit xaa lo kchë meñ go, porñee ptsyeb xaa xaa nii chakladzy tsobey meñ sit. 13 Aan wi bla meñ Israel nii xniladzy xtiits Dios beeñtsyey nii beeñtsyey Pedre, axte wi Bernabé byab lo xkyalwnee xuuy xaa. 14 Per tsiñee konaa nii chuuñtsyeydy xaa nii xñabey xtiits Crist, xña lo meñ chëpaa lo Pedre: “Xaa Israeloo aan këlsi xkyë meñ sit. ¿Xa chakladzyoo tsigo nii xoo kpañ meñ sit sinak nii mbañ meñ Israel?”

15 Meñ Israel no destye nii koly no, lëdy meñ sit nii no xtol nak no. 16 Per ndon no nii xtsildy xley Moisés xtol no, sink lëë Crist xtsilyo. Por ngo nii wi no bniladzy xtiits Jesucrist, parñee kpily xtol no, por chilody xley Moisés ktsily xtol meñ.

17 Lëë na deelñee tol chuuñ no tsiñee xpig no lo Crist par ktsily xaa xtol no, ¿pe lëë Crist tsigo chuñ xtol no? ¡Lëdyo gon! 18 Por deelñee xñen nii lëdy xley Moisés xtsily tol aan naa gak xñee nii kuuñtsyey meñ nii xñabey ley, tu ngoptol nakaa. 19 Por mbañtraa par kuuñtsyeyaa nii xñabey ley, sink lëën mbañ par kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios. 20 Ni lëdre gaa naa mbañ, sink lëë Crist mbañ leñ styoon, por win kwë lo crusy worñee kwë Crist. Aan kchë nii chuuñtsyeyaa nina lëëw chuuñtsyeyaa porñee xniladzyaa xtiits Xiñ Dios. Xkëstyoo xaa naa por lëë xaa kuty xcuentaa. 21 Chaklastyaa ksanaa xkyalnsaak Dios tublad, por deelñee nchilo ntsily ley xtol no, pe nandy kuty Crist.

3

No nii kniladzy to xtiits Dios

1 ¡Natsypee nguey kchë do siñee nak to meñ Galacia! ¿Cho pkëëti lëë do, parñee ksaan do xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús nii kwë lo crusy? 2 Kol në dyon penak nii kwsëëb xKyalbini Ntson Dios leñ styoo do. ¿Pe porñee beeñtsyey do nii xñabey xley Moiséso, ote porñee yak bniladzy to xtiits Dioso? 3 Natsypee nguey do. Deelñee kwsëëb xKyalbini Ntson Dios leñ styoo do porñee bniladzy to xtiits Dios, ¿penak nii chakladzy to kuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés stub? 4 ¿Pe ni tu pa pkiiñdy kchë kyalnë nii kwtedy to? ¡Deelba

nguiiño siquier palalsye! 5 Tsiñee chuuñtsyey xKyalbini Dios tu kyalntson
lady to, ¿pe chuuñtsyey xaaw porñee chuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés,
ote chuuñtsyey xaaw yak porñee xniladzy to xtiits Dios?
6 Bniladzy Abraham xtiits Dios, ngo nii lëë Dios pkaaxcuent xaa sinak nii
nyak xaa tu xaa buen. 7 Kol kaknan tsigo busy nii kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios ngab lo xtiiy Abraham. 8 Ni sëëdle gaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios
nii lëë Dios ktsily xtol kchë meñ sit nii kniladzy xtiits xaa. Por ngo nii destye
tiemp chëb xaa lo Abraham: "Kchësy meñ nii nche lo kislyu kuuñlayaa por
lii." 9 Singo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios chaklay sinak koklay Abraham,
porñee bniladzy xaa.
10 Nguialsi kchë meñ nii xñalo xley Moisés. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee nii nguialsi meñ nii chuñdy cumplir kchë nii xñabey xley Moisés. 11 Nyoo
tsigo busy nii kpildy xtol meñ nii chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés, por leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëë xaa nii pily xtol kpañ, porñee xniladzy xaa
xtiits Dios. 12 Per lëë xley Moisés xkiiñdy nii kniladzy meño, sink no nii kpañ
meñ par kuuñtsyey meñ nii xñabeyo.
13 Lëë Crist pteelaa lëë no lo xley Moisés nii ptsiibtee lëë no. Lëë xaa biy
kyalsi go xcuent no, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: "Nguialsi xaa nii
chety lo tu crusy." 14 Singo ptsyool Crist parñee wi meñ sit jkaa kyalnsaak
nii chëb Dios lo Abraham ni parñee sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo no deelñee
xniladzy no xtiits Dios.

Tiits nii psaan Dios lo Abraham

15 Beetsy, nan do gon nii tsiñee chaa tublë kitsy, aan chuñ xaa nii xsaaw
firmar, ni tu cho chilody ktsilyo ni ni tu cho chilody kaa pe cos jkëëre low.
16 Lëë Dios psaan xtiits lo Abraham ni lo xtiiy Abraham. Xñeedy leñ kitsy nii
kë xtiits Dios gon: "lo kchësy xtiiy Abraham", sinak nii nyo ndaly xtiiy xaa,
sink lëëw xñee: "lo xtiiyoo." Lëë tiiy go nak Crist. 17 Lëë Dios psaan xtiits
lo Abraham aan chëb xaa nii lëëw kuñ xaa cumplir. Por ngo chilody xley
Moisés ksyablyu ni ksaanladzy tiits nii psaan Dios, por axte kwte tap kyoow
kalyptsii iz biido. 18 Deelñee nchoo kyalnsaak nii knee Dios lo no lo xley
Moisés, lëdre tu cos nii pchoo chuw Dios. Per lëë Dios chëb kazh lo Abraham
nii singosy kneetsy xaaw lo no.
19 Kñëëx to, ¿pa xkiiñ xley Moisés tsigo? Lëëw gon biid parñee kak ndon no
pe cos nak tol. Lëëw pkiiñ worñee karty kiid xaa nii jkaa kyalnsaak nii chëb
Dios lo Abraham. Lëë angly biidni ley, aan lëë Moisés pkëëw. 20 Per tsi lëë
xtiits Dios biid, pkiiñtre Moisés ni angly, por yuub Dios biidniw.

Penak dyon biid ley

21 ¿Pe no xley Moisés contre tiits nii psaan Dios lo Abraham dyon? Lëdyo
gon, por pchilody xley Moisés ndee kyalmbañ ni ntsily xtol meñ nii beeñtsyey
nii xñabeyo. 22 Per leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii kchësy no nche këtuu lo
tol, parñee xaktyee meñ nii kniladzy xtiits Jesucrist kchal kyalnsaak nii kxaal
Dios.
23 Worñee karty kiid Crist lëë xley Moisés kwsonlë lo no, porñee karty
tsitsiñ tse nii kluuy Dios xa kniladzy no Crist parñee telaa no. 24 Lëë ley kuni
lëë no lo Crist sinak nii nyak no xaa wiñ, parñee tsiñee kniladzy no xtiits Crist,
telaa no lo tol. 25 Per lëë na nii lëë Crist biid, naktre no cuent ley. 26 Por kchësy
to nak xiñ Tat Tios porñee xniladzy to xtiits Crist, 27 ni porñee kwchobnis to,
lëë do nak ksa Crist. 28 Kintre nii dyon cho nak meñ Israel o cho nak kaa meñ
sit, ni kintre nii dyon cho no xpixwan o cho kindy kaa xpixwan, ni kintre nii

dyon cho nak mguiy o cho nak kaa kwnaa, por tugak nak no lo Crist. 29 Aan deelñee lo Crist ngab to, wi do ngab lo xtiiy Abraham ni wi do jkaa kyalnsaak nii chëb Dios lo Abraham.

4

1 Tsiñee gon lëë tu xaa wiñ xyaani kchë xcheñ pxosy, sinakak chol mos nii tugak xkyë tsiiñ lo meñ nak xaa, nikxe nii lëë xaa nak xpixwan kchë nii byaani xaa. 2 No meñ nii chan xaa, axte xsa tse nii psaan pxosy xaa tiits. 3 Singo gak lëë no, worñee karty kiid Crist, kok no sinak xaa wiñ. Ptsyo no ña kchë cos nii xñabey lo kislyu. 4 Per tsiñee lëë tse kutsiñ, lëë Dios pxaal xiñ. Tu kwnaa kop xiñ xaa ni pañ xiñ xaa sinak xñabey xley Moisés 5 parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë nii xñabey ley go, tsiin jkaaxcuent Dios no sinak nii nyak no xiñ Dios, 6 aan parñee kluuy nii nli xiñ Dios nak no, lëë Dios pxaal xKyalbini xiñ kwsëëb leñ styoo no, aan lëë Kyalbini go xñee nii lëë Tat Tios nak pxosy no. 7 Por ngo nii naktre to sinak xaa nii xkyë tsiiñ, sink lëë do nak xiñ xaa nii xchee. Xiñ Dios nak to aan styoo Dios kwlañ nii wi do kyaani nii kneetsy xaa.

Chaklasty Pable nii kchoso styoo meñ Galacia

8 Klo worñee karty kyuumbey do Dios, xtiits kchë mdyo nii nakty Dios psoob to. 9 Lëë na nii lëë do xyuumbey Dios, per masty kol tsoo kñee no, na nii lëë Dios xyuumbey lëë do, ¿penak chakladzy to ksoxib to lo kchë mdyo mban go stub par kuuñtsyey do nii xñabey mdyo go? 10 Bii no tse, ni mëë, ni iz nii nda nako lo do. 11 Xtsyeebaa nii xlyëtyee bluyaa xtiits Dios lo do.

12 Beetsy, xñabaa nii kak to sinakaa, porque sinak to nakaa. Kñëdy to nii tsaaplaa no pe beeñ do naa. 13 Por nanle to nii worñee klootyee bluyaa xtiits Dios lo do, lëëw bluyaa por tu kyalkits nii kwxaakaa. 14 Tu preb kwteedy to por kyalkits nii kwlaañaa. Per lëdy por ngo nii nsaldy to naa, sink kon do naa sinak nii nyakaa tu xangly Dios, ni sinak nii nyakaa Jesucrist. 15 ¿Pa psaan do kchë kyalwle go tsigo? Schilo gon kchon xfavor do aan kñen nii klo deelñee nchilow mer wi mëlo do ngwii do parñee neetsy tow lon. 16 Lëë nana, ¿pe xtiily no nayak porñee kwnen xtiitsli Dios lo do?

17 Choxko xaa nii gon chiid lo do xa kak to, per no lidy kik xaa, por chakladzy xaa nii ksaan do naa parñee lëësy xaa tsoxko do. 18 Buen nii tsoxko do meñ, per no nii tubli tso kik to, ni no nii tugak tsoxko do, lëjty xaktyee tsiñee son lo do. 19 Xiñ, xkyëën yoob si xkyë kwnaa nii kap mëëdo por lëë do, ni tugak kyëëno axte nii kniladzy to Crist tyub styoo do. 20 ¡Deelba yuubaa nsyo lo do parñee nyën lo do stu mod, por nandyaa pe xsyakaa!

Agar ni Sara

21 Kchësy to siñee chakladzy to kuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés, ¿pe karty nayak kon do nii xñee ley go? 22 Xñeew gon nii chop xaa wiñ kop Abraham. Tu xiñ xaa kop tu kwnaa nii kwë tsiiñ lo tsiil xaa, lëë stu xiñ xaa kop tsiil xaa. 23 Sinak chaly chol mëëd koly xiñ kwnaa nii kwë tsiiñ lo tsiil xaa, per lëë xiñ tsiil xaa koly parñee kak cumplir tiits nii chëb Dios. 24 Ngan nak nrii. Chop kwnaa go nak sinak chop testament. Tu testament ko nak kiy Sinaí, aan lëë Agar nak cuent siko. Kchë meñ nii chaly siko xkyë xtsiiñ meñ. 25 Lëë Agar nak cuent kiy nii lë Sinaí nii sob Arabia. Tu kwnaa nii tugak xkyë xtsiiñ meñ nak me. Por ngo nii nak meñ Jerusalén sinak me, por kchësy meñ go këtuu lo xley Moisés. 26 Per no stu Jerusalén kpaa, aan kyëtuudy meñ nii tso siko lo xley Moisés. Kyedzy ko ngab no. 27 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee:

Lii nii nakoo kwnaa nii chilody kap mëëd, ble.
Lii nii karty kyëël yoob nii xkyë kwnaa nii chap mëëd, ble ni kwchuptsyë.
Porque ndalyre mëëd kap kwnaa nii psëëb tsiil
que kwnaa nii no tsiil.

28 Beetsy, sinak Isaac nak to, por lëë Dios psaan tiits nii lëë xaa kaly. 29 Per sinakak tiemp ko nak natiemp. Lëë mëëd nii koly si chaly chol mëëd ptilyni mëëd nii koly sinak xñabey Kyalbini Ntson. 30 ¿Per pe cos xñee kitsy nii kë xtiits Dios dyon? Xñeew gon nii chëb Dios lo Abraham: "Psonëz kwnaa nii xkyë tsiiñ chop xiñ me, por chilody kyaani xiñ kwnaa nii xkyë tsiiñ nii kyaani xiñ kwnaa nii nak tsiiloo." 31 Singo tsigo busy, beetsy, nakty no sinak xiñ kwnaa nii xkyë tsiiñ, sink sinak xiñ kwnaa nii no tsiil nak no.

5

Kchooxsody to lo xtiits Crist

1 Lëë Crist pteelaa lëë no lo xley Moisés parñee kyënlaa no. Tsiitsy kol so kyalwtelaa go parñee kyëtuudy to lo ley stub.

2 Kol kon xtitsaa. Deelñee tsobey do, pe nandy nii xniladzy to xtiits Crist. 3 Kchë xaa nii chobey no nii kuuñtsyey xaa kchë nii xñabey xley Moisés. 4 Kchësy to siñee chakladzy to ktsily Dios xtol do porñee chuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés, lëë do pchoso lo xtiits Crist ni lëë do psaanladzy xkyalwkëstyoo Dios. 5 Per lëë no ndon no nii stsily Dios xtol no porñee xniladzy no xtiits Crist ni porñee no Kyalbini Ntson leñ styoo no. 6 Deelñee nakni Crist no, precisty nii tsobey no, sink precisy nii kniladzy no xtiits Crist ni jkëstyoo no xcombañer no.

7 Buen gon si do. ¿Cho kwliso styoo do parñee ksaan do tiitsli? 8 Lëdy kik Dios nii xkwetsy lëë do gon kwlañ nii lëë do ksaan tiitsli. 9 "Chop lë wiñak levadur xkobe kchë kob yi." 10 Xyeñpaa nii klaady Dios kniladzy to xtiits xaa nii xkëëti lëë do, per deelñee chootyee no jkëëtañ lëë do, lëë Dios ksaksi xaa.

11 Naa nii xcuentaa, deelñee bii nyoxkoon nii tsobey meñ nii xniladzy xtiits Crist, nguiënlaagty xaa Israel naa, ni nlëëdy xaa nyon xaa nii lëë Crist kuty lo crusy. 12 ¡Deelba kaazhkaa chug kchë xaa nii chakladzy tsobey do!

13 Lëë do koktsyetsy parñee kyënlaa do, per këbty to nii por ngo lëë do kuuñtsyey nii klyaañtyee styoo do, sink masy kol jkëstyoo xcombañer do. 14 Kol jkëstyoo xcombañer do si xkëstyoo do lëë do, por ngosy xñabey ley kuuñtsyey do. 15 Per deelñee xkyënyaw lsa do kchë xcombañer do, kol kap cuent, por toontlaa misme lëë do jkëëtañ xcombañer do.

Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson

16 Por ngo nii xñen lo do: Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson. Kuuñtsyeydy to cos mal nii xlyañ styoo do. 17 Por xtilyni Kyalbini Ntson cos mal nii xsya leñ styoo no ni xtilyni gaa cos mal go Kyalbini Ntson. Por ngo chilody kuuñtsyey do nii klaañtyee styoo do. 18 Per deelñee nakni Kyalbini Ntson do, këtuudre to lo ley.

19 Nyoo xa chak xaa nii chuuñtsyey nii xlyaañtyee styoo, por choni xaa meñ nii nakty tsiil xaa, ni chuuñtsyey xaa kchëlo cos yox nii xsya styoo xaa, 20 xsoxib xaa lo mdyo ni chuñ xaa kyalbruj. Xtily xaa, xyub xaa tily, xsiiniy xaa, ni sinusy xlëë xaa. Chuuñ ktily xaa meñ, xkyëksaa xaa tiiy, ni chuñ xaa meñ chop tiiy. 21 Chak mbidy xaa, xkyë xaa kunip, ni ndalyre gaa nii chuuñtsyey xaa. Lëën xñe nii kwne gakaa klo lo do, nii sëëbty kchë xaa nii chuuñtsyey ngo laañee xñabey Dios.

22 Per lëë xaa nii no xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xkyëstyoo meñ, nguiool
no styoo xaa, ndoladzy xaa, chap xaa paciensy, ngui xñee xaa lo meñ, buen
xaa, ni chuuñtsyey xaa nii xñee xaa. 23 Ndoo xaa ni chuuñtsyeytre xaa nii
xlyaañtyee styoo xaa. Ni tu ley chilody ksaksi xaa nii chuuñtsyey nrii. 24 Kchë
xaa nii ngab lo Crist sinidre kik xaa nii kuuñtsyey xaa kchë cos yox nii no
styoo xaa. 25 Deelñee no Kyalbini Ntson leñ styoo no, kol tsoo ktee no tiits nii
lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos kuuñtsyeey no.
26 Nody nii kak nyaa no, ni nody nii ktiily no, ni nody nii kak mbidy no
xcombañer no.

6

Kol kuñ lsa lëë do yudar

1 Beetsy, deelñee kan do nii lëë tu xcombañer do byab lo tu tol, lëë do nii
xchooxsody lo nii xñabey Kyalbini Ntson, kol kuñ xaa yudar. Per ngui mod ni
con kyalndoladzy kol nee lo xaa, por toontlaa wi do kyab lo tol. 2 Kol kuñ lsa
lëë do yudar, tsiin kuuñtsyey do nii xñabey Crist.
3 Deelñee no tu xaa nii chak nyaa, aan ni tu cho nakty xaa, xaly xaa xkyëti
xaa. 4 Catu do, kol kyeñ dyon pe cos chuuñtsyey do, aan deelñee xyow styoo
do, kol kle, per ktaandy to nii chuuñtsyey xcombañer do. 5 Por catu lo no
bneetsy Dios nii kuuñ no.
6 Kchë xaa nii xseedy xtiits Dios no nii ksak styoo xaa lo xaa nii chuuñ
kseedy xaa.
7 Kyëtidy to. Ni tu cho chilody kityni Dios. Nii kan do ngo klaap to.
8 Deelñee kuuñtsyey do kchë cos yox nii klyaañtyee styoo do, lëë do kety. Per
deelñee kuuñtsyey do nii xñabey Kyalbini Ntson, lëë do jkaa tu kyalmbañ nii
tsitsiñdy tse nitylo. 9 Tugak kol tsoo kyuuñtsyeey no kyalbuen, porque deelñee
kchosody styoo no, stsiñ tse nii lëë no jkaa nii tsigal no. 10 Por ngo cad nii
kteedyo tiits kol tsoo kuuñ no meñ yudar. Per deelñee meñ nii xniladzy xtiits
Dioso, mastre tsoxko no kuuñ no meñ go yudar.
11 Kol kuy gaanoo palaaty ke kchë letre ngol nii xkën lo kitsy nii xalaa
lo do. Con yuub ñan pkëno. 12 Kchë xaa nii chakladzy nii tsobey do, lëëw
chuuñtsyey xaa parñee buen kyaan xaa lo meñ, ni parñee kyënlaagty meñ xaa
sinak xkyënlaag meñ xaa nii xluuy nii lëë Crist kuty lo crusy. 13 Por ni xaa nii
chobey chuñdy cumplir kchë nii xñabey ley. Per chakladzy xaa nii tsobey do
parñee ktaan xaa nii lëë lëësy xaa kwlobey lëë do. 14 Lëë naa nii xcuentaa,
xaktyee por xkyalkuty sye Crist lo crusy xtaanaa. Porque por Crist lëën psan
kchë cos nii no lo kislyu re. 15 Mastre precisy ktsëë Dios xmod no que nii
tsobey no o tsobeydy kaa no. 16 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do, kchësy to
siñee mbañ do sinak bluyaa lo do, ni lëë lëësy Dios kakni kchë meñ nii nli
ngab lo Dios.
17 Destye natse chaklastraa nii cho kotsiiñ lon, por kchë bey nii no ladyaa
xluuy nii mban noteedyaa porñee nli xtsiiñ Crist kën.
18 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do. Amén.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Efeso

1 Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa. Styoo Dios kwlaño. Lëën xal kitsy re
lo meñ Efeso nii ngab lo Dios nii xniladzy xtiits Jesucrist. 2 Lëë lëësy Tat Tios
dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalnsaak Dios

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios, pxosy Jesucrist, por lëë xaa xaal kchëlo
kyalnsaak nii sëëd kpaa lo no porñee nak ksa no Crist. 4-5 Lëë xaa kwle lëë
no destye worñee karty kwe kislyu, parñee tsyo no lo xaa ni tsody xtol no.
Psaanle xaa tiits nii por Jesucrist lëë no kak xiñ xaa. Por singo kwlaño styoo
xaa. 6 Por ngo, tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios por xkyalnsaak xaa, por
lëë xaa beeñlay lëë no por xiñ ntson xaa. 7 Tir xkëstyoo Dios lëë no. Por ngo lëë
xaa pteelaa lëë noo por cheñ nii pxee xiñ xaa ni lëë xaa ptsily xtol no. 8 Lëë
xaa psaabini lëë no ni lëë xaa pxaly lo no 9 parñee kyeeñ no cos nii lëësy xaa
nan. 10 Kchë ngo kak cumplir tsiñee lëë tiemp tsitsiñ. Lëë Dios kso Jesucrist
parñee kñabey xaa lo kchë cos nii no lo kislyu ni kchë lo cos nii no kpaa.
11 Penaadle kwle Dios lëë no parñee jkab no lo Jesucrist tsiin jkaa no nii
ksaan xaa. Singo kwlaño styoo xaa, por nii xlyañ styoo xaa chuuñtsyey
xaa. 12 Lëëw beeñtsyey xaa singo, parñee kchësy noo siñee klo bniladzy noo
Crist, ktee noo skizh lo Dios por xkyalntson xaa. 13 Singo gak lëë do, worñee
pkëëtyag to tiitsli nii xteelaa, ni bniladzy to Crist, lëë do byak tusy ksa do Crist
ni lëë Dios bluuy nii lo xaa ngab to, por lëë xaa bnee xKyalbini Ntson xaa lo
do. 14 Lëë Kyalbini Ntson nak sinak tu señ nii lëë no jkaa nii ksaan Dios lo no,
loxsye kteelaa xaa kchë meñ nii ngab lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo Dios
por xkyalnsaak xaa.

Lëë Pable xñab nii ksaabini Dios meñ

15 Por ngo, tsiñee biñaa nii xniladzy to xtiits Jesús, ni xkëstyoo do meñ nii
ngab lo Dios, 16 tugak xtedyaa skizh lo Dios por lëë do. 17 Xñabaa lo xTat
Tios Jesucrist nii kneetsy xaa kyalnyaani lo do parñee kyeñ do xtiits xaa
ni kyuumbey nizh to xaa. 18 Xñabaa lo Dios nii ksaabini xaa kik to parñee
kaknan do pe cos këmbës meñ nii ngab lo xaa, ni kaknan do xa nak kyalnsaak
nii jkaa meñ nii ngab lo xaa, 19 ni parñee kan do blaktre kyalwnabey ptee
Dios lo meñ nii ngab lo xaa. Lëë kyalwnabey go kok nyoo 20 worñee beeñ
kpañ xaa Crist ni psoob xaa Crist kwi xaa leñ kpaa. 21 Tu xaa nii mastre non
byuñ xaa Crist. Kchë lo xaa xñabey xñabey Crist. Kchë lo cos nii no ni nare
gaa tso xñabey Crist. 22 Lo Crist psaan xaa kchë cos ni Cristak pso xaa kñabey
lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa. 23 Kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nak
sinak xcuerp Crist, aan lëë Crist xsaalo kchë cos.

2

Por xkyalnsaak Dios lëë no kwtelaa

1 Lëë Dios beeñ kpañ lëë do, por tyub tsigo kuty to por kchë xkyalntseeb to
ni xtol do. 2 Beeñtsyey do tol nii chuuñtsyey meñ nii nche lo kislyu re, ni psoob
to xtiits xaatox nii xñabey lo me ni xchoobladzy styoo meñ nii xsoobty xtiits
Dios. 3 Singo gak lëë noo tyub tsigo beeñtsyeey noo nii kwlaañtyee styoo noo
ni beeñtsyeey noo nii kwlaañtyee kik noo. Por ngo nii wi noo nchal xcastigw
Dios, sinak chol meñ. 4 Per tirak buen Dios, ni tirak xkëstyoo xaa lëë no. 5 Por

ngo lëë xaa beeñ kpañ no ksa no Crist, worñee bii kuuty no por kchë xtol no.
Por xkyalnsaak Dios lëë do kwtelaa lo tol. 6 Lëë Dios beeñ kpañ lëë no ksa no
Crist, parñee kñabey no ksa no xaa leñ kpaa. 7 Kchë nrii beeñtsyey xaa parñee
stub tse kak nyoo nii nli xkëstyoo xaa lëë no, porñee ngab no lo Jesucrist. 8 Por
xkyalnsaak Dios lëë do kwtelaa lo tol, porñee bniladzy to xtiits xaa. Lëdy lëë
do beeño gan, sink lëë Dios bneetsyo lo do. 9 Por ngo nii ni tu cho chilody
ktaan. 10 Por lëë Dios psaa lëë no parñee kyak ksa no Crist tsiin kuuñtsyeey
no cos buen nii penaadle no kik xaa.

Lëë Crist xyuuñ tusy meñ

11 Ni nan bueen gaa to gon nii lëdy meñ Israel do. Meñ nii nobeydy xñee
meñ Israel lo do. Lëë meñ Israel xkobey aan meñ nii nobey lë kchë meñ
go. 12 Kol ksaladzy gaanoo nii penaadle per ni Crist xyuumbeydy to. Ngabty
to lo meñ Israel ni chigaldy kyaani do ni tu nii ksaan Dios. Sin Dios kwche
do lo kislyu re. Kwyody ni tu pe cos nii nsaladzy to. 13 Per lëë na nii lëë do
ngab lo Crist por cheñ nii pxee xaa, lëë do big kex lo xaa. 14 Lëë Crist nak
xkyalndoladzy no. Lëë xaa byuñ meñ Israel ni meñ sit tugak kyedzy. Bnitylo
xaa pyedzy nii chuñ meñ go chop tiiy. Con xkyalkuty Crist 15 bisyaal xaa xley
Moisés aan lëë xaa byuñ chop kyedzy ko tu kyedzy kub. Singo mod lëë xaa
kwleek ngui meñ go lo xaa. 16 Worñee kuty Crist lo crusy lëë xaa bisyaal xtily
chop kyedzy ko, ni lëë xaa kwleek ngui meñ go lo Dios. Lëë xaa byuñ kchë
meñ go tugak kyedzy.

17 Lëë Crist biidni tiits nii xchoobladzy lo kchësy meñ, nikle lo meñ sito,
nikle gaa lo meñ Israelo. 18 Por Crist kchë no schilo kpig no lo Tat Tios por
tugak nak Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no. 19 Por ngo nii lëdre to meñ sit,
nchedre to xtañ meñ sit, sink tugak nak to ksa do meñ nii ngab lo Dios. Meñ
xkyedzy Dios nak to nina. 20 Nak to sinak tu yu nii nche xcimient lady apostle
ni profet, aan yuub Jesucrist nak sinak kyo nii mastre non. 21 Lëë Crist ladzy
yu axte tsaalow, tsiin kyako lidzy Dios. 22 Singo gak lëë do, lëë do kyak tu yu
laañee tso xKyalbini Dios.

3

Lëë Dios pxaal Pable lo meñ sit

1 Por ngo lëën no skiib porñee xluyaa xtiits Crist lo kchë do siñee nak to meñ
sit. 2 Ni kayonle gaa to nii lo xkyalnsaak Dios lëë xaa bnee tsiiñ re lon. 3 Lëë
Dios bluuy nii ngotsilaan xaa lon, ni lëë xaa në lon xa nako, ni lëëw niyle gaan
lo do klo. 4 Xsobaa nii tsiñee lëë do klab kitsy re, syeñ do nii nli xyuumbeyaa
nii ngotsilaan Crist. 5 Ni tu cho koknandy pe cos ngotsey Dios tyub tiemp, per
lëë na lëëw bluuy xaa lo apostle ni lo profet por xKyalbini Ntson xaa. 6 Lëë
nii kwloolan Dios nrii: nii por xtiits Jesucrist nii xteelaa, lëë meñ sit jkaa nii
jkaa meñ Israel, por tugak nak xaa aan kchë xaa jkaa nii chëb Dios.

7 Chigaldyno, per por kyalwnabey nii bnee Dios lon lëën kë tsiiñ re.
8 Mastre kyety non lo kchë xaa nii ngab lo Dios, per lëë xaa bnee kyalnsaak
re lon nii kluyaa xtiits xaa nii xñee xa nak xkyalnsaak Crist lo meñ sit. 9 Aan
lëë Dios nii psaa kchëlo cos pxaal naa parñee kluyaa kchë nii kwloolan xaa
lo meñ tyub tiemp. 10 Singo beeñtsyey xaa parñee lëë kchë xaa xñabey nii
ncheno leñ kpaa kyuumbey xkyalntson xaa por kchë meñ nii ngab lo xaa.
11 Lëë Dios beeñtsyey kchë nrii, sinak nii kwlokyeñle xaaw aan lëë Jesús beeño
cumplir. 12 Aan por Jesucrist lëë no xpig lo Dios. Nder confians xpig no

porñee xniladzy no xtiits xaa. 13 Por ngo xñabaa nii kchoxsody styoo do por
kchë kyalnë nii noteedyaa por lëë do, porque lal tu kyalnsaako lo do.

Xkyalwkëstyoo Crist

14 Por ngo xsoxibaa lo Tat Tios. 15 Lëë xaa kwleek kchë meñ, nikxe leñ
kpaaw nikxe gaa lo kislyuw. 16 Xñabaa lo Tat Tios nii lo kchë nii chap xaa
knee xaa xKyalbini Ntson xaa lo do parñee jkaa do fuersy ni kyalwnabey.
17 Ni xñabaa nii tso Crist leñ styoo do parñee kchosody to lo xtiits Dios ni
ksaandy to xkyalwkëstyoo do 18 tsiin tusyke ksa do meñ nii xniladzy xtiits
Dios kyeñ do gaanoo palaatyke xkyalwkëstyoo Crist. 19 Xñabaa nii kyuumbey
do kyalwkëstyoo ngol parñee kyuumbey nizh to Dios.
20 Skizh xkyalnsaak Dios nii ntsiibre nii chuuñtsyey xaa que lo nii xñab no o
no gaa kik no. 21 ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios kchësy no siñee xniladzy
no xtiits Dios ni ngab no lo Crist! Amén.

4

Tsiiñ nii kwtiisy Crist

1 Lëën no skiib porñee xluyaa xtiits Dios. Por ngo xñabaa nii kwe do sinak
nii nonguial kwe xaa nii ngab lo Dios. 2 Kol kak ndoladzy ni kol kap lsa
paciensy lo xcombañer do ni kol jkëstyoo xaa. 3 Kol tsoxko nii kchooxsody
to lo Kyalbini Ntson nii kwaa do. Tugak kol kyak ni ngui kol kwe. 4 Tugak
xcuerp Crist no ni tugak Kyalbini Ntson ni tugak xkyalwtelaa Dios. 5 Tugak
xaa xñabey no, tugak kyalwniladzy, ni tugak kyalwchobnis. 6 Tugak Tat Tios
nii xñabey kchë lo meñ no aan lëë xaa no leñ styoo no.
7 Per lëë Crist bnee tsiiñ nii kuuñ no catu no, segúnkwlaño styoo xaa. 8 Por
ngo nii xñee kitsy nii kë xtiits Dios:
Lëë xaa byëp kpaa, siknoy xaa meñ nii kwnaasy xaa,
ni lëë xaa psaan tsiiñ nii kuñ catu meñ.
9 ¿Aan penak dyon nii xñeew nii lëë xaa byëp kpaa? Singo gon xñeew porñee
klo byety xaa lo kislyu, tsigore byëp xaa kpaa. 10 Misme gak xaa nii byety
byëp kpaa parñee jkiiñ xaa tyubo. 11 Ni yuub xaa ptee tiits nii tso xaa nii
kak apostle, ni profet, ni xaa nii kluuy xtiits Dios, ni xaa nii kyënap meñ nii
xniladzy xtiits Dios, ni xaa nii kuuñ kseedy meñ. 12 Singo kwtiisy xaa tsiiñ
go lo meñ nii xniladzy xtiits Dios parñee singo mod ktyalyre meñ nii jkab lo
Dios, 13 axte nii tusyke tso kik no kchësy no siñee xniladzy no xtiits Dios ni
kyuumbey no Xiñ Dios. Singo mod lëë no kak si chakladzy Crist. 14 Kaktre
no sinak chol xaa wiñ, nii pelsye xkyëti ni chinal xiwseedy chol xaa wnee
xuuy nii xkëëtañ xaa. 15 Kol tsoo kñee no tiitsli ni kol tso jkëstyoo no meñ. Kol
tsoo kak ksa no Crist por lëë Crist xñabey lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.
16 Ni lëë Crist xyuuñ tusy lëë no, aan deelñee ni tu no xkëëtañdy, ngui kwe no,
jkëstyoo lsa no xcombañer no.

Xa kpañ meñ nii ngab lo Dios

17 Por xtiitspey Crist xñabaa lo do nii kpañdy to sinak mbañ meñ nii
xyuumbeydy Dios, por si xlyaañtyee kik meñ go mbañ meñ go. 18 Nguey
meñ go. Mbañdy meñ go sinak xñabey Dios, porñee nguiedzy styoo meñ go.
19 Neñtre meñ go, lëë meñ go lox byab lo visy. Chuuñtsyey meñ go kchë lo
cos yox. 20 Per lëë do byuumbeydy to Crist parñee singo tso do, 21 deelñee nli
gaa busy pkëëtyag to xtiitsli xaa, ni biñ do cho nak xaa. 22 Kol ktsëë xmod
to, kpañtre to si pañ do klo, por ni tu pa xkiiñdy kchë cos yox ko. Xaktyee

xkëëtaño lëë do. 23 No nii jkub xkyalbini do ni xkyalcheñ do, 24 ni no nii tso
do si xñabey Dios, kuuñtsyey do cos buen ni kñee do tiitsli. 25 Por ngo, jkëëtidre
to, sink kol nee tiitsli lo xcombañer do, por tugak nak no kchësy no. 26 Deelñee
xlëë do xkody to tol, per kol ktee nii klëëdy to tyub tsye. 27 Kteejty to tiits lo
xaatox. 28 Deelñee kwë do kyalkpaan, kwantre to, sink kol kyë tsiiñ con ña do,
parñee señ do pe cos ktee do lo meñ nii no lyaadzy. 29 Kñeedy to tiits yox, sink
kol kyub tiits ndoladzy. Kol nee tiits nii kchoobladzy styoo meñ nii xkëëtyag
xtiits to. 30 Kuuñ kteenëdy to xKyalbini Ntson Dios, por lëë Kyalbini Ntson
go nak sinak tu bey lo do parñee kak nyoo nii lo Dios ngab to tse nii lëë Dios
lox kteelaa lëë do. 31 Kol ksaan kchë kyalmbixladzy, kyalntseeb, kyalwlëë,
kyalwchuptsyë, kyalwkëti, ni kol ksaan kchë cos yox. 32 Kol kak ndoladzy lo
xcombañer do ni kol kuñ xaa perdón, sinak nii beeñ Dios to perdón por Crist.

5

Xa kyaabini lo no

1 Xiñ Dios nak to. Xkëstyoo xaa lëë do. Por ngo no nii kak to sinak xaa.
2 Kol jkëstyoo meñ sinak nii pkëstyoo Crist lëë no. Axte xkyalmbañ xaa ptee
xaa parñee kpily xtol no. Byo nii beeñtsyey xaa styoo Dios por kwyokon xaa
sinak chokon tu ma aan nizh xlyaa kox ko chëpo kpaa.

3 Lëë do nii ngab to lo Dios, nody nii tsoni do stu mguiy o stu gaa kwnaa,
ni nody nii kuuñtsyey do ni stu clasy cos yox ni kyalmbixladzy nii chuuñtsyey
meñ. 4 Kñeedy to tiits yox, ni kñeedy to tiits nii pa xkiiñdy, ni kñeedy to tiits
peedy, por pa xkiiñdyo, sink masy kol kool lay lo Dios. 5 Por nanle to nii ni
tu xaa nii choni stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni ni tu xaa nii chuuñtsyey cos
yox, ni ni tu xaa nii chak mbixladzy, sëëbty laañee xñabey Crist ni xñabey Dios.
6 Klaady to nii jkëëti chol meñ nii xñee tiits nii pa xkiiñdy lëë do, porque por
kchë cos ko lëë Dios ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa. 7 Ktsiil lsady to kchë
meñ go.

8 Klo nguey do, per lëë na nii lëë do ngab lo Dios, lëë do byaabini. Kol tso
si no xaa nyaani, 9 por lëë kyalnyaani xnee tiits nii kuuñtsyey do cos buen, ni
mbëë kpañ do ni kñee do tiitsli. 10 Kol tsoxko kuuñtsyey do nii xyostyoo Dios.
11 Kuuñtsyeydy to kchë cos nii chuuñtsyey meñ nii nyaanidy, sink kol ksaabini
lo meñ go. 12 Por axte xteladzy ñe kñee ñe nii chuuñtsyey tsilaan kchë meñ go,
13 per tsiñee lëë kchë cos xchukë lo bini, kchësyo chak nyoo. 14 Por ngo xñee
meñ:

Bna, lii nii nixyesyoo.
Kuxche, pchoo lady meñ kuty,
tsiin ksaabini Crist lool.

15 Por ngo, kol kap cuent. Kpañdy to si xkaatyee, sink nsaaksye kol kpañ.
16 Ngui kol kwe, kxiñdy to tiemp, porque nguidy nak tse. 17 Kuuñtsyeydy to nii
xkaatyee, sink kol ktee nii kyeñ do pe cos chakladzy Dios. 18 Kyëdy to kunip,
por xkëëtañ nip kik meñ. Sink kol ktee tiits nii kñabey Kyalbini Ntson lëë do.
19 Tsiñee kutiits to ksa do xcombañer do, kol kool salmos ni cant. Tyub styoo
do kol kuuñ ksak Dios. 20 Tugak kol ktee skizh lo Tat Tios por kchë nii xneetsy
xaa lo no por Jesucrist.

Kol jkëstyoo tsiil do

21 Kol ksoob lsa xtiits xcombañer do, kol ksal lëësy Jesucrist.

22 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do si xsoob to xtiits Crist. 23 Por lëë xaapkiy
xñabey lo kwnaa, sinak xñabey Crist lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëë Crist

xteelaa kchë meñ go. Lo xaa ngab meñ go. 24 Aan sinak nii xsal meñ nii ngab lo Dios Crist, singo no nii ksal kwnaa tsiil.

25 Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil do, sinak nii pkëstyoo Crist meñ nii xniladzy xtiits Dios, axte kuty xaa por kchë meñ go. 26 Kchë ngo beeñtsyey xaa parñee kuuñ nyë xaa kchë meñ go con xtiits xaa nii xteelaa ni con nis, 27 parñee tsiñee ktsiñ meñ go lo xaa, tsody xtol meñ go. Ni kakty meñ go sinak tu ladx nii pxuñ lady, sink mbëë nyë meñ go ni ntson meñ go ktsiñ lo xaa. 28 Sinak nii xkëstyoo xaapkiy xcuerp, singo no nii jkëstyoo xaa tsiil xaa. Kchë xaapkiy nii xkëstyoo tsiil xkëstyoo xaa lëë xaa. 29 Por ni tu cho xtilynidy xcuerp, sink chantsi xaaw ni xyaan xaaw sinak nii chantsi Crist kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, 30 por lo xaa ngab no. 31 “Por ngo no nii ksaan xaapkiy pxosy xaa ni xñaa xaa, parñee kyak tusy xaa chop tsiil xaa, aan kaktre xaa chop meñ, sink tugak meñ kak xaa.” 32 Nli gaa ngan nak tiits re, per Crist ni meñ nii xniladzy xtiits Dios xseetyo. 33 Per xñee gako nii jkëstyoo xaapkiy tsiil, ni ksoob kwnaa xtiits tsiil.

6

1 Xaa wiñ, kol ksoob xtiits pxosy to, por nonguial nii singo kuuñtsyey xaa wiñ nii ngab lo Crist. 2-3 Lo tu mandamient gon xñee: “Psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal parñee nle tsol ni xtse kpañoo lo kislyu re.” Lëë primer mandamient re xñee nii lëë no jkaa tu kyalnsaak deelñee kuuñtsyeey no nii xñabey Dios.

4 Singo gak lëë do, xaa kol, ngui kol nee lo xiñ do. Kuuñ klëëdy to xaa. Kol kuuñ kseedy xaa sinak xñabey Crist.

Xaa nii xchee mos

5 Singo gak lëë do nii xkyë do xtsiiñ meñ, kol ksoob xtiits xpixwan do lo kislyu re. Kol ksal xaa ni kol ktsyeb xaa. Kol kuñ cuent nii lo Crist kë do tsiiñ.

6 Tugak kol kyë tsiiñ, lëjty xaktyee tsiñee so xpixwan do parñee kan xaa lëë do, sink tyub styoo do kol kyë tsiiñ, por lo Crist ngab to ni ngo gaa xyo styoo Dios. 7 Nguiool kol ko styoo do tsiñee xkyë do tsiiñ. Kol kuñ cuent nii lo Dios kë do tsiiñ, kuñdy to cuent nii lo meño. 8 Por nanle to nii kchësy no deelñee chootyee nak no, lëë Dios kizh lëë no según cos buen nii beeñtsyeey no.

9 Singo gak lëë do nii xchee do mos, ngui kol kak lo xmos to, ktsebty to xaa. Kol ksaladzy gaanoo nii lo Dios nii sob kpaa ngab no kchësy no aan lëdy wi xaa xkwe meñ.

Nak meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak soldad

10 Lëë na, beetsy, kol kyak tusy ksa do Crist. Kchooxsody to lo xkyalwnabey xaa. 11 Nak kchë tiits nii xluuy Dios lo do sinak tu ladx kiib nii chakw soldad. Kol kakwo parñee kxekw to lo kchë xkyalwkëti xaatox. 12 Porque lëdy contre chol meñ lo kislyu re xtiily no, sink contre kyalbini mal nii no leñ kpaaw. Lëë kyalbini mal go xñabey lo kislyu nguey re. 13 Por ngo, tsiitsy kol so lo xtiits Dios, por nako sinak tu ladx kiib nii chakw soldad, parñee kxekw to lo kyalnë ni kyabty to lo tol. 14 Tsiitsy kol so, por lëë tiitsli ni lëë kyalxtisy kakni lëë do. 15 List kol kwe parñee tsikluuy do xtiits Dios nii xteelaa lo meñ. 16 Lëë xkyalwniladzy to ksuuy kchë flech nii kchoon xaatox chex to. 17 Lëë kyalwtelaa kak sinak tu cachuch kiib nii sob kik to. Lëë gaa xtiits Dios kak sinak tu spad nii xnee Kyalbini Ntson señ do. 18 Tugak kol nee lo Dios, kol knab nii kakni Kyalbini Ntson do. List kol kwë, kchosody styoo do ni kol nab por kchë meñ nii ngab lo Dios. 19 Kol nab lo Dios por naa parñee ktsyol pe

kñen ni ktsyeebtyaa tsiñee kñen xtiits xaa nii xteelaa lo meñ. 20 Lëë Dios pxaal naa kanin xtiits xaa lo meñ. Lëë na lëën no skiib. Kol nab nii ktsyeebtyaa kluyaa xtiits xaa.

21 Lëë betsy no Tíquico nii tugak kë xtsiiñ Dios kñë lo do dyon xa non ni pe cos noyuuñtsyeyaa. 22 Por ngo lëë xaa xalaa lo do, parñee kñë xaa xa no noo tsiin kchoobladzy xaa styoo do.

23 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist knee tiits nii mbëë kpañ do, jkëstyoo lsa do xcombañer do ni kniladzy to xtiits xaa. 24 Ni lëë lëësy Dios kakni lëë do kchësy to siñee xkëstyoo Jesucrist tyub styoo do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Filipos

1 Paablaa, chopaa Timoteo nii xkyë xtsiiñ Jesucrist xal kitsy re lo meñ
Filipos nii ngab lo Dios, ni lo xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios
ni lo xaa nii chuñ xaa xñabey go yudar. 2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy
Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xñab lo Dios por meñ nii xniladzy

3 Cad nii xsaladzyaa lëë do xtedyaa skizh lo Dios. 4 Ni cad nii chutiitsnin
Dios xñabaa por lëë do. 5 Xlen porñee ksa no tugak xluuy xtiits Dios nii xteelaa,
destye nii kwyan xtañ do axte natse. 6 Tyub styoon xniladzyaa nii lëë Dios nii
kwsëëb leñ styoo do worñee bniladzy to kakni lëë do axte nii lëë Jesucrist kiid
stub. 7 Nonguial nii klen lo do, por xkëstyoon do, ni porñee tugak chakni do
naa, tsiñee non skiib, ni tsiñee chanen xtiits Dios. 8 Dios nan nii xkëstyoon
lëë do sinak xkëstyoo Jesucrist to. 9 Xñabaa lo Dios nii tsore kyalwkëstyoo leñ
styoo do, ni tsaabini do parñee kyeñ do, 10 ni parñee kwe do cos buen, tsiin
kpañ do sinak xñabey Dios ni tsody pe cos nii kyëkiy do tsiñee lëë Crist kiid
stub. 11 Por Jesucrist lëë do kuuñtsyey cos buen parñee kuuñ ksak to Dios.

Parñee jkiiñ no lo Crist mbañ no

12 Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo do nii lëë kchë ni ptsyoolaa pkiiñ parñee
jkëëtyag meñ xtiits Dios nii xteelaa. 13 Por kchë soldad nii xkyënap yulyey ni
kchë meñ nii no siko nan nii lëën no skiib porñee ngabaa lo Crist. 14 Aan tsiñee
chan betsy no nii lëën no skiib, xtsyebty xaa, sink lëë xaa xluuy xtiits Dios
nder confians. 15 No xaa xluuy xtiits Dios por kyalmbixladzy ni kyalwlëë,
per no xaa xluuyo tyub styoo. 16-17 No xaa xluuy xtiits Dios parñee ksyablyu
xaa naa, na nii lëën no skiib. Per no xaa nii xluuyo tyub styoo, por nan xaa
nii lëë Dios pso naa par kchon xfavor xtiits Dios. 18 ¿Per pe xcuent kaan?
Deelñee tyub styoo xaaw o lëdy kaaw, lëë xaa xseety Crist aan ngo chuuñ
kle naa, 19 por nanaa nii buen nii kchukë xcuentaa, por xñab to lo Dios por
naa ni chakni gaa xkyalbini Jesucrist naa. 20 Chaklastyaa nii kchoo xkyalton,
sink chakladzyaa ni tugak kñen xtiits Dios ni kak nyoo nii xniladzyno, nikxe
mbañaa, nikxe gaa kutyaa. 21 Por parñee kyën xtsiiñ Crist non, nikxe mbañaa
nikxe gaa kutyaa. 22 Per deelñee parñee kyën xtsiiñ Dios no nii kpañaa,
nandyaa pe cos kwen. 23 Ngano por lal buen nii ketyaa par kyan lo Crist,
24 per parñee kuñaa lëë do yudar no nii kpañaa. 25 Nanpaa nii lëën bii so lo
do parñee kuñaa lëë do yudar kniladzyre to xtiits Dios ni kle do. 26 Lëën bii
so lo do, parñee ksak styoo do lo Crist. 27 Per kol tsoxko nii kpañ do sinak
xñabey xtiits Crist, tsiin nikxe kyely teedyaa lo do, nikxe gaa kyely tejty kaan,
chakladzyaa konaa nii xchoxsody to lo xtiits Dios, sink tub tiiyak nak to lo
xtiits Dios nii xteelaa, 28 xtsyebty to xaa nii xlëë lo do. Siko kesy xluuy nii lëë
xaa go nitylo ni siko xluuy nii lëë Dios kteelaa lëë do. 29 Por Crist lëë Dios
bnee tiits nii kniladzy to xtiits xaa ni tedy to kyalnë por lëë xaa. 30 Ksan do
kë tsiiñ re. Kon do xa kwën tsiiñ re ni bii chon gaa to nii lëën bii kë tsiiñ.

2

Xkyalndoladzy Crist

1 Singo tsigo busy deelñee xchoobladzy Crist styoo do, ni no kyalwkëstyoo
leñ styoo do, ni deel nakni kyalbini lëë do, 2 kol kpañ sinak xñabey Dios,
parñee kuuñ kle do naa. Tugak kol ko kik to, ni kol jkëstyoo lsa lëë do. 3 Kuñdy
to cos parñee ktaan do ni parñee kak nyaa do, sink ndoladzy kol kak. Kol sak
nii mastre buen xcombañer do que lëë do. 4 Kuuñtsyeydy to cos nii xaktyee
lo do jkiiñ, sink kol kuñ nii jkiiñ lo xcombañer do. 5 Kol ko kik to si kwyo kik
Crist. 6 Por nikxe Dios xaa, kok wnabeydy xaa porñee sinak Dios nak xaa,
7 sink lëë xaa psaan kyalwnabey go tublad aan lëë xaa kok sinak tu mos, aan
koly xaa si chaly chol mëëd. 8 Aan tsi lëë xaa byaklo mguiy, ndoladzy kok
xaa aan por xkyalwsoob tiits xaa lëë xaa kuty, nikxe nii pchoo xkyalto xaa
porñee kuty xaa lo crusy. 9 Por ngo lëë Dios blisklaa xaa ni lëë Dios byuñ xaa
tu xaa nii mastre xñabey, 10 parñee tsiñee kakyety lë Jesús, ksoxib kchësy meñ
nii no kpaa, ni lo kislyu ni leñ kislyu, 11 ni parñee kchësy meñ këb nii lëë Jesús
nak xaa nii xñabey tsiin ksak styoo meñ lo Dios.

Nak to sinak bini

12 Por ngo, beetsy, siñee psoob to xtitsaa worñee kwson lo do, kol ksoobo na
nii lëën so sit lo do. Kol tsoxko nii kchoxsody to lo xtiits Dios, kol kak ndoladzy
ni kol ktsyeb. 13 Por lëë Dios xnee tiits nii tsini cos buen kik to ni lëë xaa kuñ
lëë do yudar kuuñtsyey dow, segúin xa klyaño styoo xaa. 14 Ngui kol kuuñtsyey
kyuuñklëëdy lsadre to lëë do ni ktilytiistre to, 15 parñee tsody pe cos jkëëkiy
meñ do. Kol kak sinak xiñ Dios nii nody xtol, jkaaydy to xtol meñ mal ni
ngoptol. Xpibëly do lady kchë meñ go sinak mëly nii xsaani lo nguey, 16 tsiñee
xluuy do xtiits Dios. Tsiñee lëë Crist kiid stub sle styoon kanaa lëë do. Tsigo
lëën kyeñ nii kwëdyaa tsiiñ singosy. 17 Aan nikxe ketyaa parñee kniladzy to
xtiits Dios, slen ni slenin do. 18 Nikle lëë do kol kle tsiñee lëën xle.

Timoteo ni Epafrodito

19 Deelñee snee Jesucrist tiits lëën kxal Timoteo kiid tedy lo do, parñee klen
tsiñee konaa xa no do. 20 Por nody stu xaa nii no kik si no kikaa ni tsoxko
por lëë do. 21 Kchë meñ chuuñtsyey nii xlyañ styoo aan xkwenjty meñ nii
chakladzy Crist. 22 Per nan do xa xkyë Timoteo xtsiiñ Dios. Beeñ xaa naa
yudar sinak tu xaa wiñ nii chuñ yudar pxosy. 23 Kansyaa xa si lo xcuentaa
lëë xaa kxalaa lo do, 24 tsaapnëë gaa Dios nii klyëëdy yuubaa kyely teedy lo
do. 25 Xsyakaa nii precisy kxalaa betsy no Epafrodito lo do. Chopaa xaa xtyee
kyalnë ni xkyë xtsiiñ Dios. Lëë do pxaal xaa parñee jkiiñ xaa lon. 26 Xtee
gan xaa kan xaa lëë do, ni nolidy kik xaa porñee biñ do nii lëë xaa xsyaknë.
27 Nli nii kwxaaknë xaa, mer nyety xaa. Per lëë Dios pkëstyoo xaa ni lëë Dios
pkëstyoo naa, parñee ktyalytre xkyalnën. 28 Por ngo lëënlëdy lëë xaa xalaa lo
do parñee kle do kan do xaa stub ni parñee kteenëdraa. 29 Con kyalwle kol
tsiktsiil nëz xaa, por betsy to xaa, ni kol kantsi xaa nii nak sinak xaa. 30 Mer
nyety xaa por xtsiiñ Crist. Psaanladzy xaa xkyalmbañ xaa parñee jkiiñ xaa
lon ni kuñ xaa tsiiñ nii pchilody nyuñ do yuub to.

3

Xa telaa meñ lo tol

1 Lëë nana, beetsy, kol kle lo Dios. Ktsaagtyaa ksetyaa nii pkëlaa, por xkiiño
lo do. 2 Kol kap cuent lo xaa ngoptol nii nak sinak mëkw. Por xkobey xaa
xcuerp xaa. 3 Per nobeydy xaa. Lëë no si nobey no, por xtee no skizh lo
Dios porñee no xkyalbini Dios leñ styoo no, ni xle no nii ngab no lo Jesucrist,

aan xkwenjty no bey nii cho lady meñ. 4 Nikle nii yuubaa nchilo nii xaktyee
cos ko ñëlon, nody stu xaa nii ñëlo cos ko sinak naa. 5 Xon kpidzaa worñee
kwyobeyaa, por xaa Israelaa. Lo xtiiy Benjamín syelyaa. Xaa hebreo nakaa,
por xaa hebreo nak pxosyaa. Lady xaa fariseo nii xseedy xley meñ Israel
kwyon. 6 Tyub styoon bniladzyaa ley go. Por ngo kwënlagaa meñ nii ngab lo
Crist. Pañaa sinak xñabey ley go. Kwyody nii cho pe nliskiy lon. 7 Koknon
kchë cos ko lon klo. Lëë na lëëw chutiitsaa sinak tu cos nii nguiiñdy. Por
Crist xsyakaa kchë cos ko singo. 8 Lëë kchë nii kopaa kwnity, porñee lëën
xyuumbey Jesucrist. Lëëw psëbaa si xsyëëb kizh, parñee jkabaa lo Crist 9 ni
parñee kakni xaa naa. Telaadyaa lo tol porñee chuuñtsyeyaa nii xñabey ley,
sink porñee xniladzyaa xtiits Crist. Lëë Dios kteelaa naa porñee xniladzyaa
xtiits xaa. 10 Chakladzyaa kyuumbeyaa Crist, ni kyeeñaa xa beeñ kpañ Dios
xaa worñee kuty xaa. Ni teedyaa xkyalnë xaa ni ktedyaa xkyalmbañaa si ptee
xaa xkyalmbañ xaa, 11 tsiin kpañaa tsiñee lëë Dios kuuñ kpañ meñ kuty.

Kpaa ngab no

12 Kniydyaa lo do nii lëën beñle gan kuñaa kchë nii xñabey Dios, ni kniydyaa
nii tir bueenaa, per xtedyaa nii ktsiiñaa laañee chakladzy Crist por par ngo
kwtsyetsy xaa naa. 13 Beetsy, xñedyaa nii lëën beñle gan kuuñtsyeyaa kchë
cos ko, per lëën bnityladzy kchë cos nii byaan tsiin kanaa cos nii nare kiid,
14 parñee jkan nii ktee Dios lo meñ nii ngab lo Jesucrist. 15 Singo tso kik no
kchësy no siñee xniladzy no xtiits Dios tyub styoo no. Deelñee no cos nii xaa
no kik to, lëë Dios kñëw lo do. 16 Per no nii kpañ no sinak xñabey xtiits Dios nii
xniladzy no. 17 Beetsy, kol kak sinakaa, ni kol kak sinak xaa nii mbañ sinak
nii bluuy noo lo do. 18 Lëëw niylaa ni axte chon gaan tsiñee xñen stub nii no
meñ nii mbañ sinak xpañ xaa nii xlëë lo Crist nii kwë lo crusy. 19 Lëë meñ
go nitylo. Lyaadzy wagwsye no xaa go, ni xtaan xaa cos nii no ndeladzy xaa.
Cos nii no lo kislyu re sini kik xaa. 20 Per lëë no, kpaa ngab no, aan lëë no
këmbëës nii kyety Jesucrist nii pteelaa lëë no. 21 Lëë xaa ktsëë xcuerp mban
no, parñee kak xcuerp no sinak xcuerp xaa. Lëë xaa kuuñtsyeyo por xñabey
xaa par ktsëë xaaw ni xñabey xaa kchëlo cos.

4

Tugak kol kle lo Dios

1 Por ngo, beetsy, xtee gaanaa kanaa to, por lëë do xko nguiool styoon
ni lëë do nak xganaa. Kchoxsody to lo xtiits Dios. 2 Xñabaa lo Evodia ni lo
Síntique nii knee ngui me por pël me, por xniladzy me xtiits Dios. 3 Lëë lool
nii xkyëël xtsiiñ Dios, xñabaa nii kuñoo yudar psyañ no, por ksan me kwtee
kyalnë bluuy noo xtiits Dios, ksa me Clemente ni stubla meñ. Lëë lë kchë
meñ go tse kë leñ libre nii xoob kpaa. 4 Tugak kol kle lo Dios. Kol kle xñen.
5 Kol ktee nii kchë meñ kyeñ nii buen do. Lëë Crist sëëd kexle. 6 Kteenëdy to
por ni tu cos, sink kol këb kchësyo lo Dios. Kol nab nii kuñ xaa lëë do yudar,
ni kol ktee skizh lo xaa. 7 Aan lëë Dios kchoobladzy styoo do nikxe kyeñdy to
xa kuuñtsyey xaaw, ni lëë xaa koli kik to porñee ngab to lo Crist.

Kol tsini cos buen kik to

8 Kol tsini cos nli kik to, cos nii so xnëz, cos nii no xkyalcheñ, cos nii xkody
falt, cos nii cho xñeenëdy. Kol tsini cos buen kik to ni cos nii xyo styoo Dios.
9 Kol kuuñtsyey nii bluyaa lo do, ni kol kuuñtsyey nii niyaa ni kon do beñaa.
Kol kuuñtsyey ngo aan lëë Dios nii xchoobladzy kakni lëë do.

Lëë Pable xtee skizh lo meñ Filipos

10 Xlen lo Dios nii lëë do psaladzy naa stub. Këbty to nii kwxaakaa nii
bnityladzy to naa, sink pteejty tiits nii nyuñ do naa yudar. 11 Xñedyaa kchë
nrii porñee non lyaadzy, por nle no styoon deelñee xaatyee chakaa. 12 Nanaa
tsiñee ni tu pe chapty ñe ni nanaa tsiñee ndaly nii chap ñe. Nanaa xa teedyaa
tse tsiñee kaktsëën ni tsiñee xlyaañaa, ni tsiñee chaapaa ndaly cos ni tsiñee gaa
ni tu pe chaptyaa. 13 Stedyaa kchëlo kyalnë, por lëë Crist xnee kyalndaan lon.
14 Per buen nii beeñ do naa yudar kwteedyaa lo xkyalnën. 15 Nan do gon,
meñ Filipos, nii worñee bislon xluyaa xtiits Dios nëz xtañ do, lëësy to beeñ
naa yudar worñee lëën bi Macedonia. 16 Nikle worñee kwson Tesalónica siik
chop vuelt pxaal do nii pkiiñ lon. 17 Sinidy kikaa nii dyon pe kneetsy to lon,
sink chakladzyaa nii jkaare to xkyalnsaak Dios. 18 Por naa lëën kwal kchë
xkyalnsaak Dios. Skaal nii pxaal do lo Epafrodito jkiiñ lon. Nak nii pxaal do
sinak tu cos nii xlyaa nex, nako sinak tu cos nii xkokon do lo Dios aan xyow
styoo xaa. 19 Por ngo lëë Tat Tios kneetsy kchë nii kak falt lo do. Lëë xaa knee
kchë nii no kpaa lo do porñee ngab to lo Jesucrist. 20 ¡Tugak kol tsoo ktee no
skizh lo Tat Tios! Amén.

21 Kol jkëëptyux meñ nii ngab lo Jesucrist. Kchë betsy no nii nche lon nu
xkëëptyux lëë do. 22 Kchë xaa nii ngab lo Dios ni xaa nii xkyë xtsiiñ xtisy Roma
xkëëptyux lëë do. 23 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Colosas

1 Paablaa, styoo Dios kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist. 2 Chopaa betsy no
Timoteo xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Crist ni ngab lo Dios nii no leñ
kyedzy Colosas. Lëë lëësy Tat Tios dyon kakni lëë do ni lëë lëësy xaa knee tiits
nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh por kchë meñ nii ngab lo Dios

3 Tugak xtee noo skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist tsiñee xñab noo por lëë do.
4 Por xtsyon noo nii xniladzy to xtiits Crist ni xkëstyoo do kchë meñ nii ngab lo
Dios. 5 Xkëstyoo do porñee nan do nii lëë nii jkaa do no kpaa. Këmbës kchë ngo
porñee pkëëtyag to xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol. 6 Lëë meñ nii xniladzy
xtiits Dios ktyaly lo kislyu. Sinak nii ptsyoolak to worñee bniladzy to nii nli
xkëstyoo Dios to ptsyool kchë meñ go. 7 Lëë betsy noo Epafras bluuy xtiits
Dios lo do. Ksa noo xaa xkyë tsiiñ. Tu xaa nii xsoob xtiits Crist nak xaa. 8 Lëë
xaa në loo noo xa nak kyalwkëstyoo nii xnee Kyalbini Ntson lo do. 9 Destye nii
ptsyon noo ngo, tugak xñab noo lo Dios nii ksaabini xaa lëë do parñee kyeñ do
pe cos xyo styoo xaa, 10 ni kpañ do sinak nonguial kpañ meñ nii ngab lo Crist,
ni kuuñtsyey do nii xyo styoo Dios ni kchëlo cos buen parñee kyuumbey nizh
to Dios. 11 Xñab noo nii knee xaa kyalndaan lo do parñee kxekw to ni kap to
paciensy, 12 ni ktee do skizh lo Tat Tios, por lëë xaa kwle lëë do parñee jkaa do
nii ktee xaa lo meñ nii ngab lo xaa kpaa. 13 Lëë Dios kwlii lëë no lo nguey, aan
lëë xaa kuni lëë no laañee xñabey xiñ xaa nii xkëstyoo xaa. 14 Por xkyalkuty
xiñ xaa, lëë xaa ptsily kchë xtol no.

Lëë Crist xtsig lëë no lo Dios

15 Nyoody Dios, per lëë xaa kok nyoo worñee biid xiñ xaa Crist. Lëë xiñ xaa
nak xaa nii klootyee kwyo. 16 Lëë xiñ xaa psaa kchësy cos nii no kpaa ni no
lo kislyu, nikxe cos nii nyoow, nikxe gaa cos nii nyoodyo. Lëë xaa psaa kchë
kyalbini nii xñabey. Por lëë xaa ni par lëë xaa kwyaa kchësy cos. 17 Klootyee
Crist kwyo lo kchë cos, aan por lëë xaa lëëw no. 18 Ni lëë gaa Crist xñabey lo
kchë meñ nii ngab lo Dios. Klootyee xaa pañ lo kyalkuty parñee kñabey xaa
lo kchë cos. 19 Styoo Dios kwlañ nii lëë Crist kak sinak xaa, 20 ni styoo xaa
kwlañ nii lëë Crist ktsig kchë cos lo xaa, nikxe nii no lo kislyuw, nikxe gaa nii
no kpaaw. Por ngo nii kuty Crist lo crusy. 21 Meñ sit ni meñ nii xtilyni Dios
nak to klo por kchë xtol do, 22 per lëë na lëë do big lo Dios por xkyalkuty Crist.
Lëë xaa kuty parñee nyë do ktsiñ do lo Dios. 23 Per nody nii kchooxso do lo
xtiits Dios nii xniladzy to. Lëë tiits re xkaasy tyub lo kislyu, aan Paablaa win
xluyo.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios lo meñ sit

24 Xlen nii xtyeedyaa kyalnë por lëë do, parñee tedyaa kyalnë nii kwtedy
Crist por meñ nii xniladzy xtiits Dios. 25 Lëë Dios pso naa parñee jkiiñaa lo
meñ nii xniladzy xtiits xaa. Xluyaa xtiits xaa siñee nakpeew. 26 Xluyaa nii
kwloolan Dios lo meñ tyub tiemp, per lëë na lëëw xluuy xaa lo meñ nii ngab
lo xaa. 27 Chakladzy Dios nii kaknan meñ sit nii lëë Crist no leñ styoo meñ sit,
ni por Crist lëë meñ sit jkaa kyalnsaak nii ktee Dios. Ngo nak nii kwloolan
Dios tyub tiemp. 28 Lëë noo xluuy xtiits Crist. Kchë lo do xluuy noow parñee

kyuumbey nizh to Crist. 29 Por ngo, tugak xkyën tsiiñ con kyalndaan ni
kyalwnabey nii bneetsy Crist lon.

2

1 Chakladzyaa nii kaknan do nii mban xtyeedyaa por lëë do ni por meñ
Laodicea ni por meñ nii xyuumbeydy naa. 2 Mban xtyeedyaa xchoobladzyaa
styoo do parñee jkëstyoo do xcombañer do ni kyaabini do parñee kyeñ do nii
lëë Crist nak kyalnsaak nii kwloolan Dios tyub tiemp. 3 Lëë Crist biidni kchëlo
kyalchak ni kyalnyaani. 4 Lëën xñe kchë nrii lo do parñee ni tu cho jkëëtidy lëë
do con pel tiits ngui. 5 Nikxe sodyaa yuubaa lo do, per so xkyalbiniin aan xlen
nii ngui nche do ni xchooxsody to lo xtiits Crist. 6 Por ngo, sinak nii bniladzy
to xtiits Crist, singo no nii kpañ do, kchooxsody to lo xaa. 7 No nii tsiitsy so do
lo xtiits xaa, ni no nii tugak ktee do skizh, ksaandy to xtiits xaa.

Kyalmbañ nii xneetsy Crist

8 Kol kap cuent tsiin jkëëtidy xaa nii xñee pel cos lëë do por xsaldy xaa xtiits
Crist, sink xtiits sye chol meñ xñee xaa, ni nii no kik xaa xñee xaa. 9 Lëë Crist
nak sinakpee Dios, 10 aan lëë Dios no leñ styoo do porñee ngab to lo Crist. Lëë
xaa xñabey lo kchë kyalbini nii xñabey. 11 Wi do kwyobey porñee ngab to lo
Crist, per kwyobeydy to si chobey chol meñ, sink lëë do kwyobey porñee lëë
kchë xtol do bily. Lëë Crist xko clasy bey go. 12 Worñee kwchobnis to lëë do
pkyeetsy ksa do Crist ni lëë do pañ worñee pañ xaa, porñee bniladzy to xtiits
Tat Tios nii beeñ kpañ xaa. 13 Mbañdy to tyub tsigo por xtol do ni porñee
nobeydy to, per lëë Dios bnee kyalmbañ lo do por Crist ni lëë xaa ptsily xtol
do. 14 Nikxe nii xsaldy no xley Moisés, lëë Dios ptsily xtol no worñee lëë Crist
kuty lo crusy. 15 Lëë Dios beeñ gan lo kchë kyalbini nii xñabey, aan lëë xaa
kwlii xkyaltow. Kwleek bëël xaaw worñee lëë xaa beeñ gan low.

Kol tsoxko kap to cos kpaa

16 Kol ktee nii kñeenëdy meñ do por nii chaw do o chi gaa to, o deelñee gaa
xsal do lni nii xkë mëë yeeñ o tse nii gaa chakty tsiiñ. 17 Tu xmalë cos nii nare
kak nak cos ko, per lo Crist ngab kchë cos. 18 Klaady to nii kuñ xaa nii tir
lëësy buen ni xsoxib lëësy lo angly gan lo do. Por ni karty kan xaa kchë nii
xniladzy xaa, aan xtaan xaa por cos nii xlyañ leñ kik chol meñ lo kislyu re.
19 Ngabty xaa lo Crist. Lëë Crist nak xaa nii xñabey lo kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios, ni lëë xaa xyuuñtusy meñ sinak chakladzy Dios. 20 Ksa do Crist
kuty. Siko psaan do kchë nii chuuñtsyey meñ lo kislyu re. ¿Penak nii bii no do
si no meñ lo kislyu re? 21 Xñee do: “Jkaaldyoo ngue, kaawdyoo nrek, seeñdylo
con ñal.” 22 Kik chol meñ kwlañ kchë kyalwnabey go. Lo cos nii xtiiydysye
xkiiñoo. 23 Sootee nii nyaani xaa nii kwnee kchë cos ko, porñee nda chako ni
xsaksiw meñ, per ni tu pa xkiiñdyo par ktsëëw xmod meñ.

3

1 Ya ke nii lëë do pañ ksa do Crist kol tsoxko kap to cos nii no leñ kpaa laañee
sob Crist kwi Dios nëzli. 2 Cos nii no kpaa kol ko kik to, tsoxkody to cos nii no
lo kislyu re. 3 Por lëë do kuty ksa do Crist aan lëë xaa sikni xkyalmbañ do lo
Dios. 4 Yuub Crist nak xkyalmbañ do, aan tsiñee lëë xaa kiid stub wi do kiidni
xaa ni wi do tso laañee kñabey xaa.

Kyalmbañ kub

5 Por ngo, kol ksaan tol nii no lo kislyu re. Tsonidy to stu mguiy o stu gaa
kwnaa, ni kuñdy to cos mal, ni kuñdy to cos nii klyaañtyee styoo do. Ni kak

ngbiñdy to, por nak kyalkpiñ sinak nii nsoxib to lo chol mdyo. 6 Por kchë tol re lëë Dios ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa. 7 Tyub tsigo beeñtsyey do kchë tol go. 8 Per na kol ksaan xkyalwlëë do, xkyalyox to ni xkyalmal do. Kotsyesty to ni kñeedy to tiits yox. 9 Jkëëtidre to xcombañer do, por naktre to si kok to klo, lëë do ptsëël xmod to, 10 aan lëë do pkub sinak kwnabey Dios parñee kyuumbey nizh to xaa. 11 Kintre nii kak to o kakty kaa to meñ Israel, ni kintre ni tsobey do o tsobeydy kaa to, ni kintre nii kak to xaa nguey, xaa nii psyuuy o xaa nii gaa këwhile, por kchë do ngab lo Crist ni kchë leñ styoo do no xaa. 12 Xkëstyoo Dios to aan lëë xaa kwle lëë do parñee jkab to lo xaa. Ngui kol kpañ, kol jkëstyoo, ni kol kak ndoladzy, ni kol kap paciensy. 13 Kol kxekw lsa lo do ni kol kuñ perdón xcombañer do, sinak nii beeñ Crist to perdón. 14 Tugak kol jkëstyoo por lëë kyalwkëstyoo xyuuñtusy lëë do. 15 Lëë lëësy xkyalndoladzy Crist dyon kluuy pe kuuñtsyey do, por lëë Dios kwtsyetsy lëë do parñee kyak to tugak. Aan kol ktee skizh lo xaa. 16 Lëë lëësy xtiits Crist dyon ko tubli styoo do. Kol kseedy ni kol kchoobladzy lsa styoo xcombañer do, ni kol kool salmos, ni kol kool cant nii xtee skizh lo Dios. 17 Cualquier cos nii kuuñtsyey do ni kñee do, kol ksaladzy Jesucrist, ni kol ktee skizh lo Tat Tios por lëë xaa.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

18 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do, por singo xñabey Dios kuñ kwnaa nii xniladzy xtiits xaa. 19 Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil do, klëëdy to lo me. 20 Xaa wiñ, kol ksoob xtiits pxosy to, por kchë ngo xyo styoo Dios. 21 Xaapkiy, kuuñ klëëdy to xiñ do, parñee kchosody styoo xaa. 22 Singo gak lëë do nii psyuuy do, kol ksoob xtiits xaa nii kwxii lëë do. Tugak kol kyë tsiiñ, lëjty xaktyee tsiñee so xaa, sink tyub styoo do kol kuñ tsiiñ. Kol ktsyeb Dios. 23 Nguiool kol ko styoo do tsiñee kuuñtsyey do cualquier cos. Kuñdy tow sinak nyako xtsiiñ meñ, sink kol kuño sinak nii nyako xtsiiñ Dios. 24 Por nan do nii lëë Dios knee nii jkaa do. Por xtsiiñ Jesucrist xkyë do. 25 Per lëë kchë xaa nii chuñ cos mal, lëë xaa kazh por xkyalmal xaa, por lëdy wi Dios xkwe meñ.

4

1 Singo gak lëë do nii kwxii do mos, ngui kol kak lo xaa. Kol ksaladzy nii nikle lëë do no tu xaa nii xñabey lo do kpaa. 2 Tugak kol kutiitsni Dios ni ligier kol kak, tugak kol ktee skizh. 3 Kol nab por lëë noo parñee knee Dios tiits kluuy noo xtiits xaa ni kñee noo cho nak Crist, porñee por tiits re non skiib. 4 Kol nab nii nyë kluyno. 5 Ngui kol kak lo meñ nii xnilasty xtiits Dios. Kxiñdy to xtiemp to. 6 Tsiñee kutiits to, ngui kol nee, ni ngui kol ktikche lo xtiits xcombañer do.

7 Lëë beetsy no Tíquico nii chuñ naa yudar lo xtsiiñ Dios lox kñë lo do dyon xa non. 8 Por ngo xalaa xaa lo do parñee kñë xaa xa no noo nu ni kchoobladzy xaa styoo do. 9 Chop xaa betsy no Onésimo sëëd. Wi Onésimo xkyë xtsiiñ Dios. Xaa xkyedzy to nak xaa. Chop xaa kutiits kchë nii chak nu lo do. 10 Xkëëptyux Aristarco nii chopaa no skiib lëë do, ni xkëëptyux Marcos betsy yeeñ Bernabé lëë do. Lëën niyle lo do cho nak Marcos. Deelñee kiid tedy xaa lo do, ngui kol nee lo xaa. 11 Wi Jesús nii xñee meñ Justo lo xkëëptyux lëë do. Lëësy ksa tson xaa Israel nii chuñ naa yudar lo xtiits Dios nrii. Xchoobladzy xaa styoon. 12 Xkëëptyux Epafras nii chuuñ xtsiiñ Crist lëë do. Tu xcombañer do nak xaa. Tugak xñab xaa lo Dios por lëë do parñee tsiitsy so do lo xtiits Dios ni kuuñtsyey do nii chakladzy Dios. 13 Yuubaa chan nii choxko Epafras por lëë

do ni por meñ nii no leñ kyedzy Laodicea ni kyedzy Hierápolis. 14 Wi xamigw
no Lucas nii chuñ rmedy ni Demas xaal tyux lo do. 15 Kol jkëëptyux meñ
Laodicea. Ni kol jkëëptyux Ninfas ni meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa
lidzy me. 16 Loxsye klab to kitsy re kol kxaalo parñee klab meñ Laodiceaw.
Singo gak lëë do kol klab kitsy nii kneetsy meñ Laodicea lo do. 17 Kol këb lo
Arquipo: “Beeñtsyey tsiiñ nii bneetsy Dios lool.” 18 Paablaa, con yuub ñan ni
xletraa xkën tyux nii xalaa lo do. Kol ksaladzy nii skiib non. Lëë lëësy Dios
dyon kakni lëë do. Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits
Tat Tios ni xtiits Jesucrist. Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do ni knee tiits nii
mbëë kpañ do.

Xa bniladzy meñ Tesalónica xtiits Dios

2 Tugak xtee noo skizh lo Dios por kchë nii chuuñtsyey do ni tugak xsaladzy
noo lëë do tsiñee chutiitsni noo Dios. 3 Cad nii chutiitsni noo Tat Tios,
xsaladzy noo kchë tsiiñ nii beeñ do porñee xniladzy to xtiits xaa. Ni xtee
noo skizh lo Dios porñee beeñtsyey do kchë tsiiñ go tyub styoo do. Ni porñee
gaa Jesúsye xsaladzy to, ngo nii xekw to kchë kyalnë nii xtsyool do. 4 Beetsy,
xkëstyoo Dios to, ni ndon noo nii lëë xaa kwle lëë do. 5 Por ngo, worñee bluuy
noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist lo do, lëdy singosy bñee noow, sink
lëë Kyalbini Ntson bnee tiitspey bñee noow, ni tyub kaa styoo noo ndon noo
nii tiitsli nak kchë tiits nii bñee noo. Nan buen do nii ngui kok xmood noo
worñee ptsyo noo lady to porñee pkëstyoo noo lëë do.

6 Lëë do byak sinak noo ni sinak Jesús, aan nikxe gaa mban kwtedy to
worñee bniladzy to xtiits Dios, lëë Kyalbini Ntson pchoobladzy styoo do. 7 Por
ngo, axte wi meñ Macedonia ni meñ Acaya nii xniladzy xtiits Dios byeñ nii
ngui nak xmod to. 8 Lëdy nonsy Macedonia ni Acaya pkaasy xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús worñee bniladzy tow, sink wi tyub lo kislyu ni ndaly gaa
laañee nan meñ nii nli tyub styoo do xniladzy to xtiits Dios. Por ngo xkiiñtre
nii kutiits noow. 9 Por kchë laañee xyo noo xaly gaa meñ chutiits nii ngui kon
do lëë noo worñee klootyee byoob teedy noo lo do ni xaly gaa meñ chutiits
nii lëë do psaan kchë ximdyo do par ksoob to xtiits xaa nii nli nak Dios.
10 Chutiits meñ nii lëë do këmbës kyety Xiñ Dios kpaa. Lëë Dios beeñ kpañ
xaa worñee kuty xaa. Lëë xaa kteelaa lëë no lo xkyalntseeb Dios nii kiid.

2

Sinrii kok xmod Pable leñ kyedzy Tesalónica

1 Misme lëë do, beetsy, nan nii byoob xlyëdy noo lo do. 2 Ni nan bueen gaa
to nii antes nii kyoop no lo do lëë meñ kyedzy Filipos psaksi lëë noo, aan
nikxe mban ptyee noo kchëlo kyalnë go, lëë Dios beeñ lëë noo yudar bluuy
noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús lo do. 3 Porñee tiitsli nak kchë nii bñee
noo, lëdy tiits nii xkëëti meño. 4 Porñee xsoob noo xtiits Dios, ngo nii lëë xaa
kwle lëë noo kluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús. Xluuydy noo xtiits
Dios par kuuñ ksak noo styoo chol meñ, sink lëëw xluuy noo par kuuñ ksak
noo styoo xaa. Lëë xaa nan kchë nii xsya styoo noo. 5 Axte Dios kaa chan nii
karty kñee noo tiits ngui par jko noo styoo do ni karty kaa kyuub noo mod
nii ktsiñaa noo tumi. 6 Xyuubty noo nii ksal meñ lëë noo ni xyuubty noo nii
ksal do lëë noo. 7 Xapostle Crist nak noo, ngo nii ptee tiits ñabey noo lëë do
worñee ptsyo noo lady to, per kwnabeydy noo lëë do, sink lëë noo kok sinak
tu kwnaa nii chantsi xiñ. 8 Ble noo bluuy noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús
lo do, ni lëdy kaa nonsy xtiits Dios bluuy noo, sink beeñ noo to yudar porñee
tir xkëstyoo noo lëë do. 9 Xsaladzy to gon, beetsy, xa pkyëë noo tsiiñ, ptsiñaa
noo nii kwte lo xtsee noo. Tsel kyool pkyëë noo tsiiñ parñee ko tsiiñdy noo ni
tu lo do mentre no kluuy noo xtiits Dios.

10 Axte Dios kaa ni lëë do nan nii ngui kok xmood noo worñee ptsyo noo
lady to, blyody noo falt ni tu lo do. 11 Ngui ptyon noo lëë do sinak nii chan
meñ xiñ. 12 Pchoobladzy noo styoo do ni bluuy noo xa kpañ do sinak xñabey
Dios, por lëë Dios kwle lëë do parñee tso do laañee xñabey xaa.
13 Tugak xtee noo skizh lo Dios, porñee kaazhkaa bniladzy to nii nli xtiits
Dios nak kchë nii bñee noo, kwxaakty to nii xtiits chol meño. Ni nli gaa nii
xtiits Dioso. Lëëw xtsëë xmod kchë meñ nii xniladzy. 14 Beetsy, sinak nii
psaksi gak meñ xkyedzy to lëë do, psaksi meñ Israel kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no nëz Judea. 15 Lëë xaa Israel go beety Jesús, sinak nii beetyak
xaa kchë profet nii biid penaadle, ni lëë xaa kwlii lëë noo Judea. Chuuñ
ksakty xaa Dios, sink kchë meñ xtilyni xaa. 16 Tsiñee chakladzy noo kluuy
noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ sit parñee wi meñ sit telaa,
xlaady xaa. Por ngo lëë kchë xtol xaa lox ptyaly, ni lëë Dios kaa ksaksi xaa.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Tesalónica stub

17 Beetsy, worñee lëë no blë, nikxe nii xtse ptyoondy noo lëë do, per tugak
psaladzy noo lëë do ni tugak kwyo kik noo nii lëë noo kyop tyon lëë do.
18 Ndaly vuelt kokladzyaa nii nyoopteedy noo lo do, per blaady xaatox.
19 ¿Cho ksaladzy sye noo dyon ni cho kuuñ ksak styoo noo tsiñee lëë Jesús
kiid? 20 Misme lëë dow.

3

1 Por ngo pxekwtraa, lëën byaan Atenas nonsyaa, 2 aan lëën pxal betsy
no Timoteo. Wi xaa xkyë xtsiiñ Dios xluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesucrist. Lëë xaa pxalaa biid tedy xaa lo do parñee kchoobladzy xaa styoo
do tsiin kniladzy re to. 3 Por chaklastyaa nii kchoso styoo do por kchë kyalnë
re, ni nanle gaa to nii no nii singo ktsyool no. 4 Worñee bii ncheno noo lo do,
niiy kaazh noo nii no nii tyeedy no kyalnë. Aan nli gaa singo koko. 5 Aan
como pxekwtraa lëën pxal Timoteo biidnabtiits dyon pe bii xniladzy to xtiits
Dios. Por ptsyeebaa nii nchëëp xaatox to lo tol aan pe nandy tsiiñ nii pkyëë
noo tsigo.
6 Per lëë na nii lëë Timoteo blañ chutiits xaa nii mbëë xniladzy to xtiits Dios
ni mbëë xkëstyoo do meñ. Në xaa nii tugak xsaladzy to lëë noo tyub styoo do
ni tugak xkokyeñ do kan do lëë noo sinakak lëë noo soot noo deelba xaatsye
tyon noo lëë do. 7 Por ngo, nikxe nii no noo lyaadzy ni xtyee noo kyalnë,
lëë do xchoobladzy styoo noo porñee ndon noo nii mbëë xniladzy to Dios.
8 Pchoobladzy to styoo noo tsiñee ptsyon noo nii iip xsaandy to xtiits Dios.
9 Por ngo, tugak xtee noo skizh lo Dios por lëë Dios chuuñ ksak styoo noo por
lëë do. 10 Tsel kyool xñab noo lo Dios nii knee xaa tiits kyoop teedy noo lo do
parñee lox kluuy noo xtiits xaa nii bii chak falt.
11 Xñab noo lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii knee xaa tiits parñee kyoopteedy
noo lo do. 12 Ni xñab noo nii jkëstyoo do kchë meñ tyub styoo do sinak nii
xkëstyoo noo lëë do. 13 Xñab noo nii kchooxsody styoo do tsiin tsody xtol do
lo Tat Tios tsiñee lëë Jesucrist kiid stub kchë xangly xaa. Singo kako.

4

Nii chakladzy Dios kuuñtsyey meñ

1 Por tiitspey nii bneetsy Jesús loo noo, lëë noo xñab nii ksaandy to nii kpañ
do sinak nii bluuy noo lo do parñee kuuñ ksak to Dios.
2 Nanle to kchë nii bluuy noo lo do, ni lëë gaa Jesús kwnabey lëë noo bluuy
noow. 3 Chakladzy Dios gon nii ngui kpañ do parñee kuuñ ksak to xaa.

Chaklasty Dios nii tsoni do stu meñ deelñee no tsiil do. 4 No nii ngui kan do
tsiil do sinak xñabey Dios, 5 ksaksidy to me. Kuuñtsyeydy to sinak chuuñtsyey
meñ nii xnilasty Dios. 6 Ndox tsoni do stu meñ deelñee no tsiil do, por xsaksi
Dios kchë meñ nii chuuñtsyey singo, ni lëëw niiyle gaa noo lo do. 7 Por lëë Dios
kwtsyetsy lëë no parñee ksaan no xtol no ni parñee kpañ no sinak xñabey xaa.
8 Kchësy meñ nii chaklasty ksal nii xluuy noo, lëdy xtiits noo xsaldy meñ go,
sink xtiits Dios nii xneetsy Kyalbini Ntson lo dow.
9 Xkiiñdy nii kniiy noo leñ kitsy re nii jkëstyoo do kchë xcombañer do nii
xniladzy xtiits Dios, por ndon noo nii lëë Dios tse bluuy lo do nii no nii
jkëstyoo lsa do lëë do. 10 Sinak nii jkëstyoo do kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii no nëz Macedonia, per lëë noo xñab nii mastre jkëstyoo do. 11 Kol tsoxko
nii nsaaksye kpañ do. Sëëbty to lo xcuent meñ, sink kol kuñ tsiiñ con ña do
sinak nii bluuy noo lo do, 12 parñee ni tu pe kakty falt lo do ni parñee kñeenëdy
meñ nii nche tublad lëë do.

Kchë nii kak tsiñee lëë Jesús kiid

13 Beetsy, chakladzy noo nii kaknan do xa kak kchë meñ kuty parñee ktee
nëdy to sinak xtee në meñ nii xnilasty Dios. 14 Por deelñee xniladzy no nii
kuty Jesús ni xniladzy no nii beeñ kpañ Dios xaa, no nii kniladzy no nii lëë
Dios kuuñ kpañ kchë meñ kuty nii xniladzy Jesús.
15 Xtiits Dios xluuy noo. Por ngo nii xñee noo lo do nii tsiñee lëë Jesús kiid
stub, deelñee bii mbañ no, chilody tyenech no lo meñ nii klo kuty. 16 Por lëë
tu angly jkwetsy xtrompet Dios aan klo meñ kuty nii xniladzy Jesús kpañ.
17 Loxsye ngo deelñee bii mbañ no, lëë no kyo ksa no meñ nii pañ, kyo ktsiil
nëz no Jesús lo me, parñee tugak tsyo no ksa no xaa. 18 Kol kchoobladzy lsa
styoo xcombañer do con kchë tiits re.

5

1 Precisty gon, beetsy, nii jkëë noo leñ kitsy re pa wor o pa tsee gaa kiid Jesús
stub. 2 Por nan buenle to nii kuñdy Jesús visy tsiñee lëë xaa kiid, sink lëë xaa
kiid sinak tu ngbaan nii chi kyalkpaan kyool. 3 Tsiñee lëë meñ këb: “Mbëë
nak, kindy kyalnë”, lëë Dios kxaal kyalnë sinak nii kolpsye chislo xyoob
kwnaa nii kap mëëd, aan ni tu cho telaady. 4 Per lëë lëë do, beetsy, nchedy
to lo nguey parñee kyeñdy to kiid Jesús sinak nii chiid ngbaan. 5 Kchësy to
nak sinak xbini ngbidz nii xsaani wor yutsye. Nchedy no kyool ni nchedy no
lo nguey. 6 Por ngo nody nii kyëë no mgaal sinak grol meñ, sink no nii list
kwe no ni no nii tugak kak nyaani no. 7 Kyool chakesy meñ nii xkyë mgaal ni
kyool gaa xsyutsy meñ nii xkyë kunip. 8 Per lëë lëë no, nii nak no sinak xbini
ngbidz nii xsaani wor yutsye, no nii tugak nyaani kwe no. No nii tsyakw no
xtiits Dios ni xkyalwkëstyoo xaa sinak nii nyako tu mankw kiib nii chakw
soldad, ni no gaa nii ksoob no xtiits Dios nii xteelaa kik no sinak nii nyako
tu cachuch kiib nii xsyob kik soldad. 9 Porque kwtsyesty Dios lëë no parñee
ksaksi xaa lëë no, sink lëë xaa kwtsyetsy lëë no parñee kteelaa Jesucrist no lo
tol. 10 Lëë Jesucrist kuty por lëë no, parñee nikxe mbañ no o kety kaa no lëë
no tsyo ksa no xaa. 11 Por ngo, ksaandy to tugak kol ko nguiool styoo do ni
kol kchoobladzy lsa styoo xcombañer do.

Lëë Pable xñee xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

12 Beetsy, xñab noo nii ksal do kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do, por lëë
Dios pso xaa parñee kuñ xaa tsiiñ lo do. 13 No nii kantsi do xaa ni jkëstyoo do
xaa por kchë tsiiñ nii chuñ xaa. Ngui kol kwe kchë xcombañer do.

14 Ni xñab noo lo do, beetsy, nii kak ntseeb to lo meñ nii chaklasty kyë tsiiñ.
Kol kchoobladzy styoo meñ nii no kyalnë, ni kol kap paciensy lo kchë meñ.
15 Deelñee ksaksi meñ do, kol kap cuent kuñdy to kyalxtisy xaly gaa to, sink
kol tsoxko nii tugak kuñ do kyalbuen lo xcombañer do ni lo kchë meñ nii
nche tublad.
16 Tugak kol ko nguiool styoo do. 17 Ni ksaandy to, tugak kol kutiitsni Dios.
18 Nikxe peetyee xtsyool do tugak kol ktee skizh lo Dios, por no nii singo
kuuñtsyey meñ nii xniladzy Jesús.
19 Sonlëdy to lo xKyalbini Ntson Dios nii no leñ styoo do. 20 No nii ksal do
xtiits xaa nii xsaabini Dios leñ kik. 21 Kol kyeñ cho xñee tiitsli ni kol kyeñ cho
xñee tiits xuuy aan kol kniladzy tiitsli. 22 Kol ksaan kchë cos nii chuñ xtol do.
23 Lëë Dios nii xkëstyoo lëë no kuuñ nyë xkyalmbañ do ni xkyalbini do ni
lëë xaa kuuñ nyë tyubñaa do parñee tsel nyë nche do tsiñee lëë Jesucrist kiid.
24 Buen xaa, ksaandy xaa lëë do, ni suñ gaa xaa cumplir kchë nii në xaa lo do,
sisyaal xaa xtsiiñ xaa.
25 Beetsy, kol nab lo Dios nii kuñ xaa lëë noo yudar.
26 Tsiñee jkëëptyux to, kol ktee tu pxit kwesy xcombañer do.
27 Por tiitspey nii bneetsy Dios lon, lëën xñab nii jkab kitsy re lo kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios.
28 Lëë lëësy Jesucrist nii xñabey dyon kakni lëë do.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits
Tat Tios ni xtiits Jesucrist. 2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni
lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Dios ksaksi meñ nii xnilasty xtiits xaa

3 Beetsy, nonguial gon nii tugak ktee noo skizh lo Dios por lëë do, por sisi tse
lëë do xniladzyre xtiits xaa ni sisi tse lëë do xkëstyoore xcombañer do. 4 Por
ngo, yuub noo chutiits lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii tsiitsy so do lo xtiits
Dios ni xekw to xtyedy to kchëlo kyalnë. 5 Nyoo nii chuñ Dios kyalxtisy, por
lëë xaa kwle lëë do parñee tso do laañee xñabey xaa. Por ngo xekw to kchëlo
kyalnë.

6 Nonguial ksaksi Dios meñ nii xsaksi lëë do, 7 tsiin ktee tiits kxiladzy
to kchësy to siñee notedy to kyalnë ni ktee tiits kxiladzy noo. Lëë Dios
kuuñtsyey ngo tsiñee lëë Jesús kiid ksa angly nii xñabey. 8 Con bëly ksaksi
xaa meñ nii xnilasty xtiits Dios ni meñ nii xsoobty xtiits xaa. 9 Lëë meñ go
nitylo kaazhkaa, aan kpikchedre kan meñ go Dios ni kpikchedre kan meñ go
xkyalwnabey Dios. 10 Tse go lëë Jesús kiid par kleni meñ nii xniladzy xtiits
Dios xaa, aan wi do ksee ksa do meñ go porñee bniladzy to xtiits Dios nii
bluuy noo lo do.

11 Por ngo, tugak xñab noo lo Dios nii kpañ do sinak xñabey xaa tsiin kak
nyoo nii lëdy xlyësy kwle xaa lëë do, ni xñab noo nii knee xaa tiits kuuñtsyey
do kchë cos buen nii no kik to ni kchë tsiiñ nii chuuñtsyey do porñee xniladzy
to xtiits xaa. 12 Singo mod lëë meñ kleni Jesucrist por lëë do, ni lëë gaa xaa
kleni lëë do según xkyalnsaak Tat Tios ni xkyalnsaak xaa.

2

Xaa mal nii kiid

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo kniiy lo do xa kak tse nii lëë Jesucrist kiid stub ni
xa ktsiilnëz no xaa. Xñab noo 2 nii jkandy kik to ni ktsyebty to deelñee kon do
nii lëë tse kutsiñ nii lëë Jesucrist kpikche. Nikxe kñë meñ nii lëë noo bñeew
o lëë gaa noo pkëëw, knilasty tow. 3 Kyëtidy to, por antes nii tsitsiñ tse go, lëë
meñ ktilyni Dios, ni lëë tu xaa mal kiid, per nol nii lëë xaa nitylo. 4 Lëë xaa
go ktilyni Dios ni lëë xaa këb nii mastre non xaa lo kchë mdyo nii xleni meñ.
Lëë xaa sob leñ lidzy Dios aan lëë xaa këb nii Dios xaa.

5 ¿Pe xsalasty to nayak nii bitiitsaa kchë cos re worñee bii kwyon lady to?
6 Ni nan gaa to cho xsyonlë lo xaa parñee axte kal tiemp kiid xaa. 7 Lëë kchë
cos ntseeb nii kuuñtsyey xaa mal go lox kwxixkwaa, xaktyee kpichee xaa nii
sonlë lo xaa. 8 Lëë xaa kiid, per xaktyee con xpe Jesús kuty Jesús xaa, ni lëë
Jesús knitylo xaa con xkyalwnabey. 9 Lëë xaatox nakni xaa mal go. Lëë xaa
kñabey ni lëë xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson. 10 Lëë xaa mal go jkëëti
kchë meñ nii këtañ, porñee koklasty meñ go niladzy xtiits Dios nii xteelaa.
11 Por ngo lëë Dios xsaan nii kniladzy meñ go tiits xuuy 12 parñee ksaksi Dios
kchë meñ go, porñee koklasty meñ go niladzy tiitsli, sink tol byo styoo meñ
go.

Xaa nii kwle Dios

13 Beetsy, xkëstyoo Dios to. Por ngo lëë xaa kwle lëë do parñee klo do jkaa
kyalwtelaa nii sëëdni Kyalbini Ntson porñee bniladzy to xtiits xaa, ni por ngo
gaa no nii tugak ktee noo skizh lo Dios por lëë do. 14 Lëë Dios kwtsyetsy lëë do
parñee tso do laañee xñabey Jesucrist porñee bniladzy to xtiits xaa nii bluuy
noo.
15 Tsiitsy tsigo busy, beetsy, kol so, kchosody to lo xtiits Dios nii yuub noo
bluuy lo do ni lo kchë tiits nii pkëë noo lo kitsy nii pxaal noo lo do. 16-17 Lëë
lëësy Jesucrist dyon ni lëë lëësy Tat Tios nii xkëstyoo lëë no ni xchoobladzy
styoo no kakni lëë do parñee kchosody styoo do ni parñee ngui kchukë kchë
nii kñee do ni kchë nii kuuñtsyey do.

3

Kol nab lo Dios por lëë noo

1 Beetsy, kol nab lo Dios por lëë noo parñee kyob jkaasy xtiits Dios ni
jkëëtyag meño sinak nii pkëëtyag tow. 2 Ni kol nab nii kteelaa xaa lëë noo
lo kchë xaa ntseeb ni xaa mal, porque lëdy kchë meñ xniladzy xtiits Dios.
3 Per lëë Dios kakni lëë do parñee kchoxsody styoo do ni kyabty to lo tol.
4 Tyub styoo noo xniladzy noo nii lëë Dios kuñ lëë do yudar parñee kuuñtsyey
do kchë nii bluuy noo lo do. 5 Lëë lëësy Dios dyon kuñ lëë do yudar parñee
jkëstyoo do sinak nii xkëstyoo xaa, ni lëë lëësy xaa kakni lëë do parñee kxekw
to kyalnë sinak nii pxekw Jesucristo.

Xaa nii xkyëdy tsiiñ

6 Beetsy, por xtiitspey Jesucrist lëë noo xñab nii ktsiil lsady to xaa nii
chaklasty kyë tsiiñ ni chaklasty ksoob xtiits Dios nii bluuy noo lo do. 7 Por
nan do xa kpañ do parñee kak to sinak noo. Ptsyody noo lady to singosy,
8 ni karty kaa tyaaw noo xkuuñ meñ singosy, sink tsel kyool pkyëë noo tsiiñ
parñee kotsiiñdy noo ni tu lo do. 9 Ni lëëw na nchilopee nyab noo nii nyuñ
do lëë noo yudar, per lëë noo pkyëë tsiiñ parñee kluuy noo lo do xa kpañ do.
10 Worñee ptsyo noo lady to niiy noo nii kawdy xaa nii chaklasty kyë tsiiñ.
11 Per xtsyon noo gon nii no bla xaa nii xkyëdy tsiiñ lady to, aan sidy kik xaa
nii pe kuuñtsyey xaa. 12 Con xtiitspey Jesucrist lëë noo xñab nii kyë kchë xaa
go tsiiñ par kaw xaa ni parñee ngui kpañ xaa.
13 Beetsy, ktsagty to, tugak kol kuñ kyalbuen. 14 Deelñee no xaa nii
chaklasty ksal nii xñee noo leñ kitsy re, kol kuy chow aan ktsiil lsady to xaa
parñee kteladzy xaa. 15 Per klëëdy to lo xaa, sink ngui kol nee lo xaa sinak nii
nyak xaa betsy to.
16 Lëë lëësy Dios nii xchoobladzy dyon tugak kchoobladzy styoo do ni lëë
lëësy xaa kakni lëë do.
17 Paablaa, con yuub ñan ni xletraa xkën tyux re. Sinrii xkën kchë leñ kitsy
nii xalaa, con xletraa xkëno. 18 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Naa nak Pable. Xapostle Jesucrist nakaa. Lëë Dios nii xteelaa lëë no lo
tol ni lëë Jesucrist nii këmbëës no pxaal naa. 2 Lëën xal kitsy re lool, Timoteo,
xiñpaa nakoo por xniladzyoo xtiits Dios. Xñabaa lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii
kakni xaa lii ni jkëstyoo xaa lii ni knee xaa tiits nii mbëë kpañoo.

Xaa nii xluuydy tiitsli

3 Lëën kwnel lool worñee lëën sa nëz Macedonia niyaa:
—Byaan kyedzy Efeso, parñee klaadyoo kluuy grol meñ tiits wkëti, 4 ni
kudzy nii ksaldy meñ cuent tiemp nii toon pare xseety. Por pa xkiiñdyo,
xaktyee xlyëw parñee knilasty meñ xtiits Dios tyub styoo meñ.
5 Lëën psan tiits nii kuuñtsyeyoo ngo parñee jkëstyoo lsa no lëë no tyub styoo
no, ni mbëë tso kik no ni kniladzy no xtiits Dios tyub styoo no. 6 No xaa nii
pchoxso lo xtiits Dios aan lëë xaa këtañ por cos nii pa xkiiñdy. 7 Chakladzy
xaa kluuy xaa xley Moisés, aan ni nandy xa pe xñee xaa ni xyeñdy xaa nii
xluuy xaa, per nder confians xluuy xaaw.
8 Ndon no nii buen xley Moisés, deelñee kluuy meño siñee nakpew. 9 Per
byaandy ley gon par ksaksiw meñ buen. Sink lëëw byaan par ksaksiw xaa
yox ni xaa nii xsoobty tiits, ni xaa ntseeb ni xaa ngoptol, ni xaa nii xsaldy
Dios ni xaa nii xsaldy xtiits Dios, ni xaa nii chuty pxosy o xñaa gaa, ni kchë
nweety bñech. 10 Lëë ley ksaksi xaa nii choni stu meñ nii no tsiil, ni xaa nii
choni saapkiy, ni xaa nii xto meñ ni xaa nii xkëëti ni xaa nii xkon Dios parñee
kniladzy meñ nii tiitsli xñee xaa, ni kchë xaa nii xsoobtiisty xtiits Dios. 11 Aan
lëë Dios pso naa parñee kluyaa tiits ntson go lo meñ.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

12 Xtedyaa skizh lo Jesucrist, por lëë xaa xnee kyalndaan lon ni lëë xaa
kwle naa parñee kuñaa xtsiiñ xaa, 13 nikxe kwneenën xaa ni kwënlagaa xaa ni
kwlootsyetsyaa xaa klo. Per lëë Dios pkëstyoo naa, porñee karty kniladzyaa
xtiits xaa wor go aan nandyaa pe beñaa. 14 Lëë Dios psaabini naa parñee
kniladzyaa xtiits xaa ni parñee jkëstyoon xaa porñee pkëstyoo Jesucrist naa.
15 No nii kchë do kniladzy nii lëë Jesucrist biid lo kislyu par kteelaa
xaa meñ nii no xtol por nliw. Naa nak tu xaa nii mastre no xtol. 16 Por
ngo, pkëstyoo Dios naa, aan lëë Jesús pteelaa naa parñee kan meñ nii nare
kniladzy xtiits xaa nii tir chap xaa paciensy. 17 Tugak kol tsoo ktee no skizh
lo Rey nii tejty, ni kejty, ni nyoody. Lëësy xaa nak Dios. Singo kol tsoo
kuuñtsyeey no.
18-19 Timoteo, xiñ, kyablyudyoo, sink tsiitsy kwso lo xtiits Dios ni kwloo
xkyalcheeñoo, lkëëbre xsanaa lool. Psaladzy kchë nii kwnee xaa nii psaabini
Dios leñ kik worñee pseety xaa lii. No xaa nii kwloody xkyalcheñ aan lëë
xaa pchoxso lo xtiits Dios. 20 Singo ptsyool Himeneo ni Alejandro. Lëë xaa
psanaa lo xaatox parñee kseedy xaa kxiñdy xaa tiits lo Dios.

2

Lëë Pable xñee pe cos kñab meñ lo Dios

1 No nii kñab to lo Dios por kchë meñ nii nche lo kislyu ni por xlyaadzy meñ
go. Kol ktee skizh lo Dios por kchë meñ go. 2 Kol nab por kchë xaa xñabey ni
xaa nii nak xtisy, parñee kuñ xaa kyalxtisy sinak xñabey Dios, tsiin tsody tily

ni tsody falt lo Dios tsiin mbëë kpañ no. 3 Buen nii kuuñtsyey do kchë ngo ni
xyo gaaw styoo Dios nii pteelaa lëë no lo tol, 4 por kchë meñ chakladzy xaa
telaa ni kchë meñ chakladzy xaa kniladzy tiitsli. 5 Por tugak Dios no, ni tugak
xaa nii xtsig meñ lo Dios no. Lëë xaa go nak Jesucrist. 6 Lëë Jesucrist kuty lo
crusy par kteelaa xaa kchë meñ, ni nanle gaa to nii singo no nii ktsyool xaa.
7 Por ngo lëë Dios pso naa kakaa apostle par kluyaa xtiitsli xaa lo meñ nii
nakty meñ Israel. Nli kchë nii xñen, xkëëtiidyaa.
8 Chakladzyaa nii kchë laañee no xaapkiy nii xniladzy xtiits Dios, kñee xaa
lo Dios, per klëëdy xaa ni ktilytiisty xaa. 9 Ni chakladzyaa nii ngui kakw
kwnaa xab. Kyooñdy kik me nii toon pare, ni xkiiñdy nii jkiiñ me or, ni
kyo nii lë perle o kakw kaa me ladx non, 10 sink no nii kuuñtsyey me cos
buen. Ngo nak nii kuuñtsyey kwnaa nii xniladzy xtiits Dios. 11 No nii jkëëtyag
kwnaa xtiits xaa nii chuuñ kseedy, nody ni pe kñee me. 12 Ni nëëdyaa nii kuuñ
kseedy kwnaa meñ nii xniladzy xtiits Dios ni nëëdyaa nii kñabey kwnaa lo
mguiy. Chaklastyaa nii kñee me laañee xkaal lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios.
13 Porque klo Adán psaa Dios, tsigore psaa xaa Eva. 14 Ni lëdy kaa Adán kwëti,
sink lëë kwnaa kwëti, aan singo mod lëë me byab lo tol. 15 Per stelaa kwnaa
deelñee ngui kan kwnaa xiñ ni kchosody kwnaa lo xtiits Dios, ni jkëstyoo
kwnaa, ni kpañ kwnaa sinak xñabey Dios.

3

Xaa nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Nli deelñee no tu do chakladzy kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios,
tsiiñ roob xyub to. 2 Por ngo no nii ngui kak xmod xaa nii xñabey lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios. Tugak kwnaa kap xaa ni ngui kpañ xaa sinak xñabey
Dios ni no nii ksal meñ xaa. No nii ktee xaa lidzy xaa kwës meñ. Ni no nii
ligier kak xaa par kluuy xaa xtiits Dios. 3 Kyëdy xaa kunip ni kyëktildy xaa,
tu xaa buen kak xaa ni tu xaa ndoladzy, tsinidy xcuent tumi kik xaa. 4 No nii
kñabey xaa lidzy xaa parñee ksoob xiñ xaa tiits ni ksal xiñ xaa xaa. 5 Porque
deelñee xñabeydy xaa lidzy xaa, ¿xa kñabey xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios?
6 Por ngo nody nii kñabey tu xaa nii kal kwsëëb xnëz Dios lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Por toontlaa kyak nyaa xaa aan kyab xaa lo tol nii byab xaatox.
7 Axte meñ nii xnilasty xtiits Dios no nii ksal xaa parñee kchoody xkyalto xaa
ni kyabty xaa lo xitramp xaatox.

Xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey

8 Singo gak xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey no nii ksal meñ xaa ni no nii
kuñ xaa cumplir xtiits xaa, ni nody nii kyë xaa kunip, ni nody ni tsini xcuent
tumi kik xaa. 9 No nii tsiitsy so xaa lo xtiits Dios nii xniladzy no, ni no nii
ngui tso kik xaa. 10 Klo kak xaa preb, aan loxsye ngo, deelñee nody xfalt xaa,
schilo kuñ xaa yudar xaa nii xñabey. 11 Singo gak tsiil xaa, no nii ksal meñ me
ni nody nii ktop me tiits kizh, ni no nii kak me tu kwnaa wsoob tiits. 12 Tugak
kwnaa kap xaa go, ni no nii kñabey xaa lidzy xaa. 13 Por deelñee ngui kuñ xaa
xtsiiñ xaa, lëë xaa ktyoontsi, aan singo mod no chuw xaa kñee xaa xtiits Dios
lo meñ.

Nii no kniladzy meñ nii ngab lo Dios

14 Xkokyeeñaa nii klyëëdy lëën kyely kan lii. Per lëën xal kitsy re 15 parñee,
deelñee kyeldy kan lëël nanle xa kak xmod no tsiñee no no lady meñ ni
xniladzy xtiits Dios. Lo Tat Tios ngab meñ go, ni lëë Tat Tios mbañ chakni

meñ go parñee kchosody meñ go lo tiitsli. 16 Tir gon ntson xtiits Tat Tios nii
xniladzy no:
Biid Jesucrist sinak tu mguiy,
ni bluuy Kyalbini Ntson nii Xiñ Dios nak xaa.
Kon angly xaa.
Biñ meñ nii nche tyub lo kislyu xtiits xaa,
aan bniladzy meño,
ni byëp xaa kpaa.

4

Meñ nii kchoxso lo xtiits Dios

1 Per nyë xñee Kyalbini Ntson nii sitsiñ tse nii lëë meñ kchoxso lo xtiits Dios,
par kniladzy meñ xtiits xuuy kyalbini mal ni kniladzy meñ xlay xaatox. 2 Ni
lëë meñ ksal xtiits xaa wnee xuuy, pe xseedy styoo xaa tsiñee xkëëti xaa meñ.
3 Xka xaa ktsiilña meñ ni no cos nii xka xaa ktyaaw, ni lëëw na lëë Dios psaano
par ktee meñ nii xniladzy xtiits xaa skizh tsiñee kaw meño. 4 Por kchë nii
psaan Dios bueno. Aan ni tu pe kpixlasty no, sink no nii ktee no skizh tsiñee
kñaasy now, 5 por lëë xtiits Dios ni lëë skizh nii ktee no lo Dios kuuñlayo ni
kuuñnyëw.

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist

6 Deelñee sluuyoo kchë cos ko lo meñ ni tugak tsinaloo tiitsli aan iip
kchoxsodyoo, tu xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist kakoo. 7 Per ksaldyoo kchë
cos nii nody xkyalcheñ nii chutiits meñ. Sink ptee nii tugak beeñ xtsiiñ Dios.
8 Por nikxe xkiiñ ejercisy par xcuerp no, mastre xkiiñ kchë xtsiiñ Dios nii
kuuñtsyeey no, por styon now lo kislyu re ni styon now lo stu kislyu. 9 Kol
kniladzy kchë nrii, por nliw. 10 Por xkyëë no tsiiñ ni xtyee mban no, porñee
Tat Tios mbañsye xsaladzy no. Lëë xaa xteelaa kchësy meñ nii xniladzy ni lëë
xaa kteelaa meñ nii nare kniladzy.

11 No nii kñabeyoo kuuñtsyey meñ ngo ni no nii kluuylo. 12 Kteejtyoo
nii ksyablyu meñoo porñee nakoo xaa yeeñ, sink ngui kwnee ni ngui kok,
pkëstyoo meñ ni kwloo xkyalcheeñoo, parñee kakladzy meñ nii xniladzy
xtiits Dios kak sinakoo. 13 Mentre klyaañaa, blab kitsy nii kë xtiits Dios lo
meñ, ni pchoobladzy styoo meñ ni beeñ kseedy meñ. 14 Psaladzy kyalnsaak
nii bneetsy Dios lool worñee psaabini xaa leñ kik xaa kol par kxob xaa kol ña
kikoo. Ksaandylo.

15 Kuni kchë nii xñen kikoo, beeñtsyeyoo, parñee kchësy meñ kan nii nli
chuñlo cumplir. 16 Kop cuent nii xluuyoo lo meñ, ni tsiitsy kwso kchox-
sodyoo. Deelñee kuuñtsyeyoo kchë ngo lëël kteelaa lii ni lëël kteelaa meñ nii
xkëëtyag nii xluuyoo.

5

Xa no nii kak xmod meñ nii xniladzy Dios

1 Këntseebtyoo lo xaa kol. Ngui kwnee lo xaa sinak nii nyak xaa pxoosyoo.
Ni ngui kwnee lo xaa yeeñ sinak nyak xaa betsyoo. 2 Singo gak ngui kwnee
lo kchë kwaa kol sinak nii nyak me xñaal. Nikle gaa lo kwnaa yeeñ kwnee lo
me sinak nyak me psyañoo.

3 Beeñ kwnaa viud nii ni tu chonody yudar. 4 Per deelñee no tu kwnaa viud
nii no xiñ o xyag kaa, xaa go no nii kuñ me yudar por meñ wlidzy me ni no nii
jkëstyoo xaa meñ lidzy xaa por singo nonguial kako ni xyo gaaw styoo Dios.
5 Kchë kwnaa nii nli byaan viud, Dios sye xsaladzy me, ni tugak chutiitsni

me Dios nikxe yutsye nikxe gaa kyoolo. 6 Per lëë kwnaa viud nii chuuñtsyey
tol nii chak lo kislyu re, kutyle me nikxe mbañ me. 7 Kudzy nrii lo kchë meñ
nii nche ske parñee ni tu pe kuuñkiydy meñ lo meñ gue. 8 Por deelñee no xaa
nii choxkody kan meñ lidzy, xka xaa nii xniladzy xaa xtiits Dios aan mastre
ntsab xaa que xaa nii xnilasty.

9 Nonstyee kwnaa viud nii chap masy tsongaly iz ni kwyo tugak tsiil tso
list. 10 No nii kyuumbey meñ me por kchë kyalbuen nii beeñ me: deelñee
ngui broob me xiñ me, deelñee ngui xñee me lo meñ nii chi lidzy me, deelñee
kontsi me xaa nii xniladzy xtiits Dios, deelñee beeñ me yudar meñ prob, ni
deelñee beeñ me kchë kyalbuen nii nonguial kak.

11 Per ksoobtyoo lë viud nii bii nyeeñ lo list ko. Porque tsi lëë me kakladzy
ktsiilña me stub, lëë me ksaan xtsiiñ Crist. 12 Aan tol chuñ me porñee beñdy
me cumplir xtiits me. 13 Ni lëë me xkyënsë yu por yu chi me ni lëë me xyak
tu kwnaa nii xtsyaab aan lo kyalwtsyaab ko, lëë me xkyëktop tiits kizh, ni
lëë me xsyëëb laañee chigaldy me ni lëë me xñee cos nii xkaatyee. 14 Por ngo
chakladzyaa nii ktsiilña kwnaa viud nii bii nyeeñ parñee kan me xiñ me ni
tso me chilidzy me, parñee kteejty no tiits nii kñee në meñ nii xlëë lo no lëë
no. 15 Porque nol kwnaa viud nii pchooxso aan lëë me kwsëëb xlad xaatox.

16 Deelñee no meñ lidzy kwnaa nii no lady to nak viud, no nii kuñ me me
yudar, parñee kotsiiñdy me lo xaa nii xniladzy xtiits Dios, tsiin kchilo kuñ xaa
kwnaa viud nii ni tu cho nody yudar.

17 No nii ktyoontsi xaa kol nii ngui xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios,
per mastre no nii ktyoontsi xaa deelñee xluuy xaa xtiits Dios ni chuuñ kseedy
xaa meñ. 18 Por misme kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Kody to kyex chuw yosy
nii xkyë kon.” Ni nikle gaa: “No nii kazh xaa nii xkyë tsiiñ.”

19 Deelñee jkëëkiy meñ tu xaa kol, ksaldyoo nii kñee chop o tson gaa xaa nii
kñë nliw. 20 No nii këntseeboo lo xaa nii xsaandy xtol tsiñee nche kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios, parñee ktsyeb los demasy meñ. 21 Xña lo Dios ni xña lo
Jesucrist ni xña lo angly nii kwle Dios, xsanaa tiits re lool parñee kuuñtsyeylo.
Kchë lo meñ, kwneew; kwedyoo. 22 Kxobtyoo ñal kik meñ par kak meñ tu
xtsiiñ deelñee karty kuñlo pensar. Jkaaydyoo xtol meñ. Bichee lo tol.

23 Kidyoo nonsy nis, sink kow xisy viñ, por nanaa nii kety kety xlyaañoo
yoob.

24 No meñ nii nyoo no xtol antes nii kak kyalxtisy. No gaa meñ nii axte
lox chak kyalxtisy lëëw chak nyoo. 25 Singo gak kyalbuen nyë nyoow. Lëë
kyalbuen nii nyoody kaa chilody nii tugak jkyeetsyo.

6

1 Kchësy xaa nii psyuuy par kyë tsiiñ no nii ksoob xaa xtiits xaa nii kwxii
xaa, parñee kñeenëdy meñ xtiits Dios nii xniladzy no ni xluuy no. 2 Nikle
xniladzy xaa nii kwxii xaa xtiits Dios, lëdy por ngo nii ksoobty xaa xtiits xaa.
Mastre no nii ngui kuñ xaa xtsiiñ xaa, por tu lo xaa nii xniladzy xtiits Dios kë
xaa tsiiñ.

Cos nii nli non

Kudzy lo meñ nii 3 deelñee tso tu xaa nii kluuy tu cos nii nakty sinak xtiits
Jesucrist 4 tu xaa nyats nak xaa aan ni tu pe nandy xaa. Tugak no ktilytiits xaa
nako sinak tu kyalkits lo xaa. Aan siko lëë kyalmbixladzy, ni tily, ni kotsyetsy
chislo. 5 Ni xyaldy kaa xtily xaa go porñee no lidy kik xaa ni xnilasty xaa tiitsli,
aan xsyak xaa nii schilo kak gan tumi lo xtiits Dios. 6 Ni nli gaa rikw meñ nii
xniladzy xtiits Dios deelñee kleni meñ nii chap meñ. 7 Por ni tu pe byobniidy

no lo kislyu re, ni ni tu pe kyooydy no. 8 No nii kle no deelñee no pe tyaaw no
ni pe tsyakw no. 9 Per lëë xaa nii chakladzy kak rikw xekwty xaa. Lëë xaa
chak ngbiñ aan lëë xaa xkyëtañ ni lëë xaa xyab lo tol. 10 Por xkyalwlë tumi
lëë tol xlyañ. No meñ nii no kchoxso lo xtiits Dios porñee xsyëëbladzy meñ
tumi aan mban no tedy meñ go.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

11 Per lëë lii, bichee lo kchë cos ko por lo Dios ngaboo. Mbëë pañ sinak
xñabey Dios, bleni Dios, ni bniladzy xaa, ni pkëstyoo meñ, kyeejtyoo ni
ndoladzy kok. 12 Tsiitsy kwso lo xtiits Dios. Klaadyoo kyalmbañ nii nitylody,
por par ngo kwtsyetsy Dioosoo ni por ngo gaa ndaly lo meñ kwneel nii
xniladzyoo xtiits Dios. 13 Lëë nana, xña lo Dios nii xtee kyalmbañ lo kchësy
cos nii no lo kislyu re, ni xña lo Jesucrist nii kwnee xtiits Dios lo Poncio
Pilato, lëën xñabey 14 nii kuuñtsyeyoo kchë nii niyaa lool, ktsëëdylo, parñee kak
ntseebtyaa lool. Tugak beeñtsyeyo axte nii kiid Jesucrist stub. 15 Lëë Dios kwe
tse nii kxaal Dios xaa, por lëësy xaa nak Dios ntson nii xñabey, ni lëësy xaa nak
rey, ni lëësy xaa nak xaa nii chuñ kyalxtisy. 16 Tsitsiñdy tse nii kety xaa, lo tu
bini no xaa aan ni tu cho chilody kpig, ni ni tu cho karty kan xaa ni kchilody
kaa kan meñ xaa. ¡Lëësy xaa xyal jkaa skizh ni kyalwnabey! Singo no nii
kako.

17 Kudzy lo xaa rikw nii kak nyaasty xaa porñee chap xaa cos, por xtiiydy
cos. Kudzy nii masy Dios sye ksaladzy xaa por lëë Dios xnee kchë cos nii jkiiñ
no. 18 Kwnabey nii kuñ xaa rikw kyalbuen ni jkady xaa palal nii chap xaa lo
meñ nii ni tu pe chapty. 19 Parñee singo mod lëë xaa kap cos nii nitylody ni
lëë xaa jkaa kyalmbañ nii nitylody.

20 Timoteo, ngui gon beeñtsyey nii kwnabey Dios lii, ksaldyoo kchë cuent
yox nii pa xkiiñdy nii xso xaa nii xsyak nii nyaani. 21 Por no meñ nii kwsëëb
lo cuent ko pchoxso lo xtiits Dios.

Kakni Dios to dyon.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa, styoo Dios kwlañ pxaal xaa naa parñee
kluyaa xtiits Jesucrist nii xnee kyalmbañ. 2 Lëën xal kitsy re lool, Timoteo
nii nakoo sinak xiñaa. Xñabaa lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii, ni
jkëstyoo xaa lii, ni knee xaa tiits nii mbëë kpañoo.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

3 Cad nii xtedyaa skizh lo Dios xsaladzyaa lii aan nikle yutsyew nikle gaa
kyoolo xñabaa nii kakni xaa lii, tyub styoon chuuñtsyeyaa xtsiiñ xaa sinak
nii beeñ pxusykoltoo noo. 4 Xsaladzyaa worñee biiñoo, nii lëë no blë aan
xsyakaa naaty kyob kan parñee klen stub. 5 Por xsaladzyaa nii tyub styool
xniladzyoo xtiits Dios. Ni klo gaa xñakooloo Loida ni xñaal Éunice, bniladzyoo
aan sootpaa nii wil byaani kyalwniladzy ko.

6 Por ngo xñabaa nii ksaanlastyoo xKyalbini Dios nii kwsëëb leñ styool
worñee pxobaa ñan kikoo. 7 Por bneesty Dios tu kyalbini mban lo no, sink
tu kyalbini ndaan bneetsy xaa parñee jkëstyoo no meñ ni tso xkyalcheñ
no. 8 Ktelastyoo tsiñee kchool xfavor xtiits Jesucrist ni ktelastyoo kanoo
naa porñee non skiib por xtiits xaa, sink con kyalndaan nii bneetsy Dios
lool ptee nii wil tedy kyalnë por xtiits xaa nii xteelaa. 9 Lëë Dios pteelaa
lëë no lo tol parñee kpañ no sinak xñabey xaa. Kwtsyesty xaa lëë no por
xkyalbuen no, sink lëë xaa kwtsyetsy lëë no porñee singo kwlañoo styoo xaa
ni porñee pkëstyoo xaa lëë no chop xaa Jesucrist. Destye nii kwche kislyu
xkëstyoo Dios lëë no. 10 Lëë na nii lëë xaa pxaal Jesucrist biid kteelaa lëë
no, lëë xkyalwkëstyoo xaa kok nyoo. Lëë Jesucrist biid knitylo xkyalwnabey
kyalkuty aan por xtiits xaa lëë no jkaa kyalmbañ nii nitylody.

11 Lëë Dios psonaa kluyaa xtiits xaa, ni lëë xaa pxaal naa kakaa apostle.
12 Por ngo xtyeedyaa kyalnë re. Per xtelastyaa por nanaa cho xsaladzyaa. Ni
nan nyëën nii lëë xaa kakni naa axte tse nii kiid xaa stub.

13 Bluuy kchë nii chanoo xluyaa, ni pañ sinak xñabey xtiits Dios, ni pkëstyoo
meñ sinak xkëstyoo Jesucrist no. 14 Lëë Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no kuñ
lii yudar, parñee kuñoo tsiiñ nii bneetsy Dios lool.

15 Nanloo nii lëë kchë xaa nii no nëz Asia psaanladzy naa. Lady kchë xaa
go no Figelo ni Hermógenes. 16 Lëë lëësy Dios dyon kakni meñ lidzy Onesíforo,
por ndaly vuelt biid kchoobladzy xaa styoon aan ptelasty xaa nikxe kon xaa
nii lëën no skiib. 17 Siikñee kwlañ xaa Roma, lëë xaa byub naa aan pxilasty
xaa, axte nii ptsil xaa naa. 18 Xñabaa nii jkëstyoo Dios xaa tse nii lëë Jesucrist
kiid stub. Psaladzy gaanoo xaatke beeñ xaa lëë no yudar leñ kyedzy Efeso.

2

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Dios

1 Lëë lii, xiñ, tsiitsy kwso lo tiits nii bneetsy Jesucrist lool. 2 Kchësy nii konoo
bluyaa lo meñ, bluuyo lo xaa nii xyeñoo nii schilo kluuyo lo meñ nii karty
kono. 3 Wil kwte kyalnë, kwxaak nii tu soldad nii xsoob xtiits Jesucrist nakoo.
4 Chilody gon kuñ soldad stu tsiiñ. No nii kuuñ ksak xaa xaa nii xñabey lo
xaa. 5 Singo gak xaa nii chi tu lo wkity kuñdy xaa gan deelñee kijty xaa sinak
nonguial kity xaa. 6 Nikle gaa xaa nii xkyë kon no nii klo xaa jkaa nii xyal
xaa tsi lëë kwlaap kak. 7 Tugak kuni nii niyaa kikoo, aan lëë Dios ksaabini

kikoo parñee kyeeñlo. 8 Psaladzy nii bikche kpañ Jesucrist ni psaladzy nii lo
xtiiy rey David sëëd xaa. Kchë ngo xñen lo meñ. 9 Aan por tiits ko xtyeedyaa
kyalnë, ni këtuun si xkyëtuu tu xaa mal. Per lëdy wi xtiits Dios gon këtuu. 10 Por
kchë xaa nii kwle Dios xekwaa kyalnë re parñee telaa xaa lo tol ni jkaa xaa
kyalmbañ nii kneetsy Jesucrist:
11 Nli nii deelñee kety no porñee xniladzy no xtiits xaa, lëë no kyoo lo xaa,
12 ni deelñee kxekw no lo kyalnë, lëë no kñabey ksa no xaa,
ni deelñee jka no xaa, lëë xaa jka lëë no.
13 Deelñee kuuñdy no cumplir xtiits no, lëë xaa si suñ xaaw cumplir,
por chilody jka xaa lëë xaa.
14 Beeñ ksaladzy meñ ni kwnab lo meñ nii ktilytiistre meñ por cualquier
cos por pa xkiiñdy wtilytiits ko. Xaktyee xkëëtaño meñ. 15 Tyub styool bluuy
xtiits Dios. Tu xaa nii nli xkyë tsiiñ kok parñee tsody penak kteladzyoo lo
Dios. 16 Kñeedyoo kchë tiits yox nii so xnëzty ni pa xkiiñdy, por kchë meñ nii
xñee tiits ko xyab lo tol. 17 Nak xtiits meñ go sinak cangren. Tiits ko xñee
Himeneo ni Fileto. 18 Lëë xaa pchooxso lo xtiits Dios aan xñee xaa nii lëë Dios
beeñ kpañle meñ kuty aan no kik meñ xkan. 19 Per nak meñ nii xniladzy xtiits
Dios gon sinak tu xcimient yu, aan lo cimient ko xñee nii xyuumbey Dios meñ
nii ngab lo xaa, ni kchësy kaa meñ nii ngab lo Dios no nii kpichee lo tol.
20 Tu leñ yu ngol gon, lëdy xaktyee cos or ni cos plat no, sink wi cos yag ni
cos psiñ no. Now xkiiñdy palsye no gaaw palsye xkiiñ. 21 Parñee jkiiñ no tu
laa precisy lo Dios, no nii ksaan no tol parñee kak nyë no, singo mod lëë no
kuuñtsyey kchëlo cos buen.
22 Lëë lii, bichee lo kchë tol nii chuuñtsyey xaa yeeñ, aan pañ sinak xñabey
Dios, bniladzy xtiits xaa, pkëstyoo meñ ni mbëë pañ ksal meñ nii xniladzy
xtiits xaa. 23 Ksaldyoo kchë wtilytiits yox nii so xnëzty por xaktyee chuuñ
ktilyo meñ. 24 Aan tu xaa nii xkyë xtsiiñ Dios gon nody nii kyëno xaa lo tily,
sink no nii buen kak xaa lo kchë meñ, ni no nii ligier kak xaa par kluuy xaa
xtiits Dios, ni no nii kap xaa paciensy 25 ni no nii ngui kñee xaa lo meñ nii
chondy tiits. No nii kñab xaa nii kpikche styoo meñ go lo Dios tsiin kyuumbey
meñ go tiitsli, 26 parñee kte xkaal meñ go ni telaa meñ go lo xitramp xaatox,
por nguëëtuu xaatox meñ go parñee kuñ meñ go nii chakladzy xaa.

3

Tsi lëë kislyu mer nitylo

1 No nii kaknanoo nii tsiñee lëë kislyu mer nitylo lëë kyalnë tso. 2 Lëë meñ
kyak nyats, lyaadzy tumisy tso meñ, ni lëë meñ kak mbixladzy. Lëë meñ
kñee në Dios, ksaldy meñ xtiits xaa ni ksaldy meñ pxosy ni ksakty styoo meñ.
3 Jkëstyoody meñ, lëë meñ kyëktop tiits kizh, kxekwty meñ, lëë meñ kuñ tol,
lëë meñ kyak ntseeb aan kyody cos buen styoo meñ. 4 Lëë meñ kyak niladzy,
ktsyebty meñ, lëë meñ kyak nyaa. Nii xyo styoo meñ kuñ meñ, kuñdy meñ
nii xyo styoo Dios. 5 Lëë meñ jkëëlo nii xniladzy meñ xtiits Dios, per lëë kchë
xtol meñ kluuy nii nlidy xñee meñ.
Jkaaldyoo kchë meñ go. 6 Por lo meñ go ngab kchë xaa nii chi yu por yu
aan xkëëti xaa kchë kwnaa mban nii tolsye sini kik. 7 Tugak no me wseedy,
per iip xyaldy kyeñ me xtiitsli Dios. 8 Sinakak bruj nii lë Janes ni Jambres nii
kwsonlë lo Moisés nak xaa go, xsyonlë xaa lo tiitsli. No lidy kik xaa, lëë xaa
pchooxso lo xtiits Dios. 9 Per xtsedy ktiiy xaa, por lëë meñ kyeñ nii nyaanidy
xaa, sinak nii ptsyoolak chop bruj nii kwsonlë lo Moisés ktsyool xaa.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

10 Per lii chanaa nii mbëë sinaloo nii bluyaa lool, nanoo xa mbañaa, nii no
kikaa, ni xniladzyaa Dios, ni chaapaa paciensy, ni xkëstyoon meñ, ni nanoo
xa xekwaa lo kyalnë. 11 Nanoo xa kwënlaag meñ naa, ni nanoo xa ptsyoolaa
kyalnë leñ kyedzy Antioquía, ni Iconio ni Listra. Per lëë Dios pteelaa naa.
12 Nli xñen nii lëë kchë xaa nii chakladzy jkab lo Crist tedy kyalnë. 13 Per lëë
xaa mal ni xaa wnee xuuy, ksaandy xaa xtol xaa, sink tugak lëë xaa jkëëti
meñ ni tugak lëë xaa kyëtí xaly.

14 Lëë lii tsiitsy kwso lo xtiits Dios nii pseedyoo ni xniladzyoo por nanoo
cho bluuyo lool. 15 Psaladzy nii destye nii nakoo xaa wiñ xyuumbeyoo kitsy
nii kë xtiits Dios. Lëëw xñee nii lëë Dios kteelaa lii deelñee kniladzyoo xtiits
Jesucrist. 16 Lëë Dios psaabini kik xaa nii pkëë xtiits xaa, aan xkiiño par kuuñ
kseedyoo meñ, ni par këntseebo lo meñ, ni par ktikchew styoo meñ ni këkluuyo
xa kpañ meñ sinak xñabey Dios. 17 Xluuyo xa kuuñtsyey meñ kchëlo cos buen
nii xyo styoo Dios.

4

1 Lëë nana xña lo Dios ni xña lo Jesucrist nii kiidnabey lo meñ mbañ ni lo
meñ kuty, lëën xñab 2 nii kluuyoo xtiits Dios lo meñ, ni kñeel lo meñ tsiñee
kteedyo tiits ni nikle gaa kteejtyo tiits kwnee. Pkostyoo meñ ni kwëntseeb
tsiñee ko meñ falt, ni pchoobladzy styoo meñ, ni kop paciensy tsiñee kuuñ
kseedyoo meñ. 3 Porque sitsiñ tse nii kaklastre meñ kon xtiits Dios. Sink lëë
meñ kyub tubtsoon maestre parñee kluuy maestre nii kakladzy meñ. 4 Lëë
meñ ksaanladzy xtiits Dios aan lëë meñ kniladzy kchë cuent nii pa xkiiñdy.
5 Per lëë lii tugak kwlooli kikoo, pxekw tedyoo kyalnë, tugak kwëkluuy xtiits
Dios nii xteelaa. Ngui beeñ xtsiiñoo.

6 Na lëën merle kpi lo kislyu re, lëën kety par kuuñ ksakaa Dios. 7 Tsiitsy
kwson lo xtiits Dios, byaalaa tsiiñ nii bneetsy xaa lon, ni pxekwaa pchoox-
sodyaa lo xtiits xaa. 8 Lëën jka premio nii kneetsy Jesucrist tse nii lëë xaa
kiid kuñ kyalxtisy. Ni lëdy nonsy lon kneetsy xaaw, sink wi lo kchësy meñ nii
këmbës kiid xaa stub ktee xaaw.

Nii xñab Pable lo Timoteo

9 Ptee nii kyob kiid tedyoo lon. 10 Por lëë Demas sey Tesalónica, lëë xaa
psaan naa por mastre xyo cos lo kislyu re styoo xaa. Lëë Crescente na
pxalaa si nëz xtañ meñ Galacia, lëë Tito na pxalaa si nëz xtañ meñ Dalmacia.
11 Xaktyee Lucas so lon nu. Byub Marcos aan kol të chop to, por skiiñ xaa lon
nu. 12 Lëë Tíquico pxalaa si Efeso. 13 Tsiñee kiidoo, kwte lidzy Carpo nii no leñ
kyedzy Troas, aan tëni xkaxkemaa nii byaan lidzy xaa ni xlibraa, per mastre
precisy nii kiidnil kitsy nii psanaa.

14 Tir noyak yox Alejandro nii chuuñ xtsiiñ kiib lon, per lëë Dios ksaksi xaa
por kchë nii beeñ xaa. 15 Kop cuent lo xaa, porque tir xñeenë xaa xtiits Dios
nii xluuy no.

16 Worñee klootyee kwtsyetsy xtisy naa, ni tu cho kwsënaldy ncho xfavoraa.
Kchësy xaa psaan naa. Xñabaa nii kuñdy Dios cuent nii beeñtsyey xaa. 17 Per
lëë Dios beeñ naa yudar ni bneetsy kyalndaan lon kwnen xtiits xaa ni beñaa
nii pkëëtyag xaa sitrew. Lëë Dios pteelaa naa kwxaakaa nii chuw mëëtsy
kwlii xaa naa. 18 Lëë Dios kteelaa naa kchëlo cos mal, ni lëë xaa kap cuidad
naa tsiin kyan laañee xñabey xaa. ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo xaa! Singo
no nii kako.

19 Xkëëptyuuxaa Prisca ni Aquila, ni meñ lidzy Onesíforo. 20 Lëë Erasto
byaan leñ kyedzy Corinto, lëë Trófimo na psanaa leñ kyedzy Mileto por lëë
xaa xsyaknë. 21 Ptee nii kiidoo antes nii kislo nal. Xkëëptyuux Eubulo lii, ni
Pudente, ni Lino, ni Claudia, ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nche nu.
22 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lii ni lëë lëësy Dios ksaabini kik to.

Kitsy nii pxaal Pable lo Tito

1 Naa nak Pable, xtsiiñ Dios xkyën, xapostle Jesucrist nakaa. Lëë Dios pxaal
naa kluyaa xtiits xaa lo meñ nii kwle xaa, parñee kaknan meñ nii lëë xtiits
xaa xñee nii 2 lëë no jka tu kyalmbañ nii nitylody. Por destye worñee karty
kwe kislyu kwnee Dios nii lëë xaa knee kyalmbañ go aan xkëëtidy xaa. 3 Lëë
nana, nii lëë tse kutsiñ, lëë Tat Tios nii pteelaa lëë no lo tol pxaal naa kluyaa
xtiits xaa. 4 Lëën xal kitsy re lool, Tito. Xiñaa nakoo por chop no xniladzy
xtiits Dios. Xñabaa lo Dios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii ni knee xaa tiits nii
mbëë tsol.

Lëë Tito kso xaa nii kñabey

5 Lëën psan lii lo kislyu wiñ nii lëë Creta parñee kso xnëëzoo kchë cos nii
karty kso xnëz, ni parñee kchë kyedzy nii tedyoo ksool xaa kol nii kñabey lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios, psaladzy kchë nii kwnabeyaa lii. 6 Deelñee ksool
tu xaa kol, no nii kyuboo tu xaa nii ngui mbañ, parñee tsody pe jkëëkiy meñ
xaa. No nii kyuboo tu xaa nii tugak kwnaa chap, wi xiñ xaa no nii kniladzy
xtiits Dios ni no nii ksoob xiñ xaa tiits. 7 Xtsiiñ Dios gon xkyë xaa nii xñabey lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por ngo nii kpañ xaa sinak xñabey Dios, ni no nii
kon xaa tiits, ni nody nii kak ntseetsy xaa. Nody nii kyë xaa kunip, ni nody
nii kyëno xaa lo tily, ni nody nii tsini xcuent tumi kik xaa. 8 No nii ktee xaa
lidzy xaa kwës meñ, tu xaa nii chuñ buen kak xaa, ni xaa nii no xkyalcheñ,
ni tu xaa nii xtsiiñsye Dios chuñ. 9 No nii tsiitsy so xaa lo xtiits Dios parñee
kchoobladzy xaa styoo meñ ni jko xaa styoo meñ nii xñeenë xtiits Dios.

10 Por ndaly xaa nii chondy tiits no. Xñee xaa nii no tsobey meñ. Nonsyke
cos nii pa xkiiñdy xñee xaa aan xkëëti xaa meñ. 11 No nii ktse no chuw kchë
xaa go, porque xkëëtañ xaa meñ. No wor axte tub yu meñ xkëëtañ xaa,
porñee xluuy xaa cos nii nonguialdy parñee kwii xaa tumi.

12 Misme gak tu xaa chak nii no Creta chëb tu vuelt: “Wnee xuuy meñ Creta,
ni nak meñ Creta sinak chol ma tañ, chawcho meñ Creta aan xtsyaab meñ
Creta kyë tsiiñ.” 13 Aan nli gaa singo nak meñ Creta. Por ngo, kwëntseeb
parñee tsiitsy so meñ lo xtiits Dios, 14 ni parñee ksaldy meñ kchë cuent nii
xso meñ Israel, ni ksaldy meñ nii xñabey xaa nii pchooxso lo xtiits Dios.

15 Nody cos peedy lo xaa nii tubli no kik, per par xaa nii xnilasty xtiits Dios
ni no lidy kik kchësy cos xsyak xaa nii peedyo, por axte xkyalcheñ xaa nyëdy.
16 Xñee xaa nii xniladzy xaa xtiits Dios, per chuuñtsyeydy xaa nii xyo styoo
Dios, mbixladzy xaa ni xsoobty xaa tiits, lëdy xaa nii kuñ tu kyalbuen nak
xaa.

2

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Per lëë lii, tsiñee kñeel, xtiits sye Dios kwnee. 2 Kwnee lo xaa kol parñee
nsaaksye kak xaa no nii ksal meñ xaa ni no nii tso xkyalcheñ xaa ni no nii
mbëë kniladzy xaa Dios, ni no nii jkëstyoo xaa meñ ni no nii kxekw xaa te
xaa kyalnë. 3 Singo gak kchë kwnaa kol no nii ksal meñ me, ktopty me tiits
kizh, ni susty me. No nii kpañ me sinak xñabey Dios, 4 parñee kluuy me lo
kwnaa yeeñ xa jkëstyoo kwnaa yeeñ tsiil, ni xa jkëstyoo kwnaa yeeñ xiñ, 5 ni
kluuy me xa tso xkyalcheñ kwnaa yeeñ, parñee tsody xtol kwnaa yeeñ, ni

kluuy me xa kan kwnaa yeeñ lidzy. No nii buen kak kwnaa yeeñ ni ksoob kwnaa yeeñ xtiits tsiil, parñee kteejty no tiits kñeenë meñ xtiits Dios.

6 Singo gak kwnee lo kchë xaa yeeñ parñee tso xkyalcheñ xaa, 7 yuuboo bluuy xa kpañ xaa. Tsiñee kñeel lo xaa tubli psë lo xtiitsoo parñee kan xaa nii xkijtyoo. 8 Ngui psë lo xtiitsoo tsiin ni tu pe kliskiydy meñ lool. Singo mod lëë xaa nii xlëë lo no kteladzy aan tsody xa kñeenë xaa lëë no.

9 Kwnee lo xaa nii psyuuy parñee ksoob xaa xtiits xaa nii kwxii xaa, kudzy nii kak ndoladzy xaa ni ktikchedy xaa tiits. 10 Kudzy nii kwandy xaa, sink ngui kak xmod xaa, parñee kchësy meñ kan nii buen xaa porñee xniladzy xaa xtiits Dios nii pteelaa lëë no lo tol.

11 Por xkyalnsaak Dios lëë Jesucrist biid kteelaa kchësy meñ lo tol. 12 Por ngo no nii ksaan no kchë cos mal ni kchë tol nii chak lo kislyu, no nii kpañ no sinak xñabey Dios ni no nii ksoob no xtiits xaa. 13 No nii kyëmbëës no nii kiid xDios no Jesucrist nii pteelaa lëë no lo tol. 14 Lëë xaa kuty parñee ktsily xaa lo kchë xtol no, tsiin jkab no lo xaa ni kuuñ no kyalbuen.

15 Kchë nrii no nii kluuyoo lo meñ. Pchoobladzy styoo meñ ni ntseeb kwnee lo meñ. Ktejtyoo tiits nii ksyablyu meñoo.

3

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Beeñ ksaladzy meñ nii no nii ksoob meñ xtiits xtisy ni xtiits kchë xaa nii xñabey, ni tsoxko meñ kuñ meñ kyalbuen. 2 Kudzy nii kñeenëdy meñ xcombañer, ni kudzy nii kak ndoladzy meñ lo kchë xcombañer meñ.

3 Por nikle lëë no klo nguey no, psoobty no xtiits Dios. Kwëtañ no ni beeñtsyeey no kchë clasy cos mal ni kokniladzy no ni ptiilyni no meñ ni ptilyni gaa meñ no. 4 Per kutsiñ tse nii lëë Dios pxaal xkyalnsaak ni xkyalwkëstyoo lo kchë meñ nii nche lo kislyu, 5 aan lëë xaa pteelaa lëë no porñee pkëstyoo xaa lëë no, lëdy porñee beeñtsyeey no cos buen. Lëë Dios beeñ jkub lëë no worñee kwchobnis no ni lëë xKyalbini Ntson xaa bneetsy kyalmbañ kub lo no. 6 Porñee bniladzy no xtiits Jesucrist lëë xaa bneetsy xKyalbini Ntson xaa lo no. 7 Por xkyalnsaak xaa lëë xaa pteelaa lëë no lo tol parñee jkaa no kyalmbañ nii nitylody nii kneetsy xaa.

8 Nli kchë nii xñen lool. Por ngo chakladzyaa nii chop kyon vuelt kñeelo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios tsiin tsoxko meñ kuñ meñ cos buen. Kchë nrii nonguial kuñ meñ por xkiiño. 9 Per sëëbtyoo lo wtilytiits nii so xnëzty, ksaldyoo kchë cuent nii xseety dyon xa kwtedy meñkoltoo, ni sëëbtyoo lo xtily meñ nii xtilytiits dyon xa nak xley Moisés. Por pa xkiiñdy kchë wtilytiits ko, so xnëztyo.

10 Deelñee no tu xaa nii chuñ meñ nii xniladzy xtiits Dios chop tiiy, kwëntseeb lo xaa tu vuelt o chop kaa vuelt, aan deelñee ksaldy xaa lii, psonëz xaa. 11 Por misme xtol xaa xluuy nii sinidre xtiits Dios kik xaa.

12 Lëën kxal Artemas o Tíquico kiid tedy lool tsiñee klyañche xaa ptee nii kiid tedyoo lon Nicópolis, porque lëën kwlokyeñ nii siko teedyaa mëë nal. 13 Beeñ Apolos ni Zenas nii xseedy ley yudar axte laañee kteedyo tiits lool parñee ni tu pe kakty falt lo xaa nëz. 14 No nii kseedy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kuñ yudar tsiñee no tu lyaadzy, parñee kyeñ meñ nii no laa jkiiñ meñ.

15 Kchësy xaa nii nche lon nu xkëëptyux lii. Pkëëptyux kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios nii nche ske. Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pxaal Pable lo Filemón

1 Naa nak Pable, skiib non porñee xluyaa xtiits Jesucrist. Chopaa betsy no
Timoteo xal kitsy re lool Filemón nii nakoo xcombañer noo lo tsiiñ. 2 Lool ni
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa liidzyoo xal noow, ni lo psyañ no
Apia ni lo Arquipo. Wi xaa xkyë tsiiñ Dios. 3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë
lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalwkëstyoo Filemón

4 Tugak gon Filemón xtedyaa skizh lo Dios por lii tsiñee chutiitsnin xaa,
5 por chonaa nii tyub styool xniladzyoo xtiits Jesucrist ni xkëstyool meñ nii
ngab lo Dios. 6 Xñabaa lo Dios nii tsiñee kluuyoo xtiits Jesucrist lo meñ,
kyeñ meñ xa nak kchë kyalnsaak nii xneetsy Jesucrist lo no. 7 Xlen por
kyalwkëstyoo nii no leñ styool, por lii xchoobladzy styoo meñ nii xniladzy.

Lëë Pable xñab tu favor lo Filemón

8 Schilo kñabeyaa pe cos kuuñtsyeyoo, por xapostle Crist nakaa. 9 Per
kñabeydyaa lii, sink ngui mod kñen lool, por xkëstyoon lii. Naa nak Pable,
koolaa. Lëën no skiib por xtiits Jesucrist. 10 Lëën xñab tu favor lool par
Onésimo. Nak xaa sinak xiñaa leñ skiib nu.
11 Tu xaa nii pa pkiiñdy lool kok Onésimo klo, per lëë na xkiiñ xaa lool
ni lon. 12 Lëë xaa xalaa lool stub. Pkaaxcuent xaa. Tyub styoon xkëstyoon
xaa. 13 Xtee gaanaa nii kyaan xaa lon parñee kuñ xaa naa yudar xcuentoo
mentre non skiib por xtiits Jesucrist. 14 Per chaklastyaa kuuñtsyeyaa nii no
kikaa sin xtiitspeyoo parñee kuñxoodyoo favor nii xñabaa, sink kuñlo porñee
xlyaño styool. 15 Neñdy pxooñ Onésimo lool xisy parñee na nii lëë xaa siid
stub, kxooñtre xaa. 16 Saktroo xaa sinak chol xaa nii xkyë tsiiñ lool, sink
kwxaak xaa sinak nii nyak xaa betsy no. Xkëstyoon xaa, per lëë lii mastre
jkëstyool xaa, por lëë xaa kyë tsiiñ lool ni por lëë xaa xniladzy xtiits Jesucrist.
17 Singo tsigo busy deelñee xsyakoo nii xcombañeeroo naa, pkaaxcuent xaa
sinak nii nyako naa. 18 Deelñee psaksi xaa lii o nsëëb kaa xaa tu cos, beeño
cobraly lon. 19 Paablaa, yuub ñan xkën nrii. Naa kizho, per psaladzy gaanoo
nii singosy bluyaa xtiits Dios lool. 20 Beeñ favor go lon, beetsy. Pchoobladzy
styoon, por betsy no por xtiits Crist.
21 Lëën xal kitsy re lool por nanaa nii suuñtsyeyoo nii xñabaa ni ntsiibre gaa
nii kuuñtsyeyoo. 22 Pxixkwaa laañee kwësaa, por xyeeñpaa nii lëë Dios ktikche
lo xtiits to aan lëë xaa knee tiits kyely teedyaa lo do.
23 Xkëëptyux Epafras lii. Chopaa xaa no skiib por xtiits Jesucrist. 24 Ni
xkëëptyux Marcos lii, ni Aristarco, ni Demas ni Lucas. Lëë xaa chuñ naa
yudar lo tsiiñ.
25 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii kwë lo meñ Israel

Lëë Dios pxaal xiñ biidnee lo meñ

1 Tiemp, ndaly vuelt ni ndaly mod kwnee Dios lo pxusykoltoo no worñee
pxaal xaa profet. 2 Lëë natiemp lëë Dios pxaal xiñ sëëdnee lo no. Por lëë
xaa psaa Dios kislyu ni lëë gaa xaa byaani kchë nii psaa Dios. 3 Lëë xaa nak
xkyalntson Dios ni sinakpee Dios nak xaa. Con xtiits sye xaa xñabey xaa kchë
nii no lo kislyu. Loxsye ptsily xaa xtol no lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli.

Mastre non Xiñ Dios lo angly

4 Mastre non Xiñ Dios lo angly, por mastre nroob kyalwnabey nii kwaa xaa
que nii kwaa angly. 5 Por ni tu lo angly karty këb Dios:
Xiñaa nakoo,
naa bnetsy kyalmbañ lool natse.
Ni karty kaa këb Dios lo angly nii lëë Dios kak pxosy angly, ni karty këb xaa
nii lëë angly kak xiñ xaa.
6 Per tsiñee lëë Dios pxaal xiñ lo kislyu, chëb xaa:
No nii kchësy xangly Dios ksoxib lo xiñ xaa.
7 Lëë tsiñee xseety xaa angly, xñee xaa:
Nak xangly Dios sinak me, ni nak xaa nii xkyë tsiiñ lo xaa sinak bëly.
8 Per tsiñee lëë xiñ xaa chakyety, xñee xaa:
Iip kyaldy xkyalwnabeyoo, Dios,
tu xaa nii chuñ kyalxtisy nakoo.
9 Pkëstyool kyalbuen ni pixladzyoo kyalmal.
Por ngo nii lëë Dios kwle lii ni mastre nroob kyalwle nii bneetsy Dios lool que
nii pteedy xaa lo xcombañeeroo.
10 Ni lëë gak Dios xñee:
Lii psaa kislyu ni lii psaa kpaa destye klo.
11 Stedy kchë cos,
per lii tejtyoo.
Kchësy cos kozh si chozh ladx,
12 aan lëëw kxeechoo si xyeech ladx, ni lëëw ktsëël si xtsyëë ladx.
Per lëë lii ktsyëëdyoo ni iip kejtyoo.
13 Ni tu lo angly karty këb Dios:
Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëë lool.
14 Kyalbini nii xkyë tsiiñ lo Dios nak angly. Lëë Dios xaal angly par kuñ xaa
yudar meñ nii telaa lo tol.

2

Nody nii ksaanladzy no xtiits Dios

1 No nii tyon no xa nak tiits nii pkëëtyag no parñee kchosody styoo no.
2 Tiitsli biidni angly lo pxusykoltoo no tiemp, aan kchësy meñ nii psoobty tiits
ko kwte castigw. 3 ¿Lëë no tsigo, xa lë nii tyeelaa no deelñee ksaanladzy no
xtiits Dios nii xteelaa?, con yuub Jesucrist biidniw, aan lëë xaa nii biño xñee
nii nliw. 4 Ni misme gaa Dios bluuy nii nli kchë tiits ko worñee beeñtsyey xaa
kyalntson ni milagre, ni lëë xaa bnee Kyalbini Ntson lo no según kwlañ styoo
xaa.

Sinak meñ kok Jesús

5 Psody Dios angly par kñabey angly lo kislyu nii nare kwe nii xsetyaa lo do.
6 Al contrario, leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
¿Cho nak mguiy parñee ksaladzyoo mguiy?
¿Ni cho nak xiñ mguiy parñee ksaloo xaa?
7 Psyablyul mguiy lo angly xisy wiñ,
per lëë xaa blisklaal, aan lëël ptee tiitspey lo xaa parñee kñabey xaa lo kchë
cos nii psaal.
8 Kchë cos pkol ña xaa.
Ni tu cos byaaldy. Kchësyo kwyo ña xaa. Per xtyon no natiemp nii lëdy kchë cos no ña xaa. 9 Ndon no nii lëë Dios psyablyu Jesús lo angly xisy wiñ. Aan por xkyalnsaak Dios lëë xaa kuty por lëë no porñee xkëstyoo Dios no. Lëë na lëë Dios blisklaa xaa por kyalkuty ko.
10 Par Dios no kchësy cos ni por Dios kwyaaw. Chakladzy xaa nii ndaly meñ tso laañee xñabey xaa. Por ngo nii lëë Jesucrist kwte kyalnë parñee ktsily xaa xtol meñ. 11 Kchë no siñee ptsily Jesús xtol no, tugak nak no ksa no xaa, ni tugak kaa pxosy no. Por ngo xtelasty Jesús tsiñee xñee xaa lo no beetsy, 12 ni lëë gak Jesús xñee lo Dios:
Lëën kluy xtiitsoo lo betsyaa,
ni lëën kol lay lool laañee xkaal lsa meñ.
13 Lëë gak Jesús xñee:
Dios sye ksaladzyaa.
Lëë stub lugar xñee xaa:
Lëën so lo meñ nii bneetsy Dios lon.
14 Sinak nii kë pëël meñ ni no meñ cheñ, kwë pëël Jesús ni kwyo xaa cheñ. Aan lëë xaa kuty parñee ksyablyu xaa xaatox nii xñabey lo kyalkuty. 15 Singo mod lëë xaa pteelaa kchë meñ nii tugak no xtseb kyalkuty. 16 Biijty Jesús par kuñ xaa angly yudar, sink lëë xaa biid par kuñ xaa meñ nii ngab lo xtiiy Abraham yudar. 17 Por ngo nii kok xaa sinakpee meñ, parñee kak xaa tu pxosy ndoladzy nii xsoob xtiits Dios, tsiin ktsily xaa xtol kchësy meñ. 18 Kwte xaa kyalnë worñee pkaal xaatox xaa. Por ngo nii schilo kuñ xaa yudar meñ nii xkaal xaatox.

3

Mastre non Jesús lo Moisés

1 Beetsy, lëë do pchooxaal par jkiiñ do lo Dios. Tugak kol ksaladzy Jesús, por lëë Dios pxaal xaa parñee kak xaa pxosy nii kuñ lëë no yudar parñee kniladzy no xtiits Dios. 2 Tugak psoob Jesús xtiits Dios sinak nii psoob Moiséso. 3 Per mastre non Jesús lo Moisés. Nako sinak tu xaa nii xsaa yu. Mastre non xaa lo yu. 4 No xaa nii xsaa yu, per lëë Dios xsaa kchë kchësy cos nii no. 5 Mbëë psoob Moisés xtiits Dios. Kop cuidad Moisés meñ nii ngab lo Dios ni kwnee xaa nii beeñtsyey Dios despuesy. 6 Per lëë Crist, Xiñ Dios nak xaa. Chap cuidad xaa lëë no, por nak no sinak lidzy Dios deelñee kchosody no lo xtiits Dios.

Wxiladzy nii xnee Dios

7 Por ngo gaa nii xñee Kyalbini Ntson leñ xkitsy Dios:
Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios natse,
8 kuuñ jkyeesty to styoo do sinak beeñtsyey meñ nii beeñ Dios preb worñee
sitedy meñ tañ pidzy.
9 Siko pkaal pxusykoltoo do naa,
nikxe nii kon pxusykoltoo do kyalntson nii beeñtsyeyaa choow iz.
10 Por ngo nii lëën blëë lo pxusykoltoo do

aan chëpaa: “Tugak këtañ xaa.
Chaklasty xaa tso xaa xnëzaa.”
11 Blëën lo xaa,
aan chëpaa nii ktsiñdy xaa laañee kxiladzy xaa.

12 Beetsy, kol kap cuent tsiin tsody cos mal leñ styoo do, parñee kchosody
to lo xtiits Dios. 13 Kol kchoobladzy styoo xcombañer do ksatyee tse, lëë ka
bii xtedyo tiits, parñee kyëtidy to ni kyabty to lo tol. 14 Por deelñee kchosody
no lo xtiits Crist axte tse nii lëë no kety, skaa no nii jkaa Crist.

15 Kol kuy gaanoo nii xñee xkitsy Dios:
Deelñee jkëëtyag to xtiits Dios natse,
kuuñ jkyesty to styoo do sinak beeñtsyey meñ nii pkaal Dios.

16 ¿Cho pkëëtyag xtiits Dios dyon aan loxsye ngo beeñ klëë Dios? ¿Pe lëdy
nayak kchë meñ nii kwlii Moisés Egiptow? 17 ¿Ni cho lo blëë gaa Dios choow
iz? ¿Pe lëdy nayak blëë xaa lo meñ nii kwloo tol? Aan kchë meñ go kuty
tañ pidzy. 18 ¿Ni cho lo chëb Dios: “Ktsiñdy to laañee kxiladzy to”? ¿Pe lëdy
nayak lo meñ nii psoobty xtiits xaaw? 19 Ni nli gaa nii ptsiñdy meñ go, porñee
bnilasty meñ go xtiits Dios.

4

1 Nikxe nii byaan tiits nii lëë no syëëb laañee knee Dios kyalwxiladzy lo no,
kol tsoo ktsyeb no, por toontlaa sëëbty tu do. 2 Por sinak nii biidak xtiits Dios
nii xteelaa lo meñ go, sëëdo lo no, per pkiiñdyo lo meñ go, porñee bnilasty
meñ gow. 3 Per lëë no nii bniladzy no xtiits Dios, lëë no jkaa kyalwxiladzy nii
xseety Dios, tsiñee xñee xaa:
Por ngo blëën aan chëpaa nii ktsiñdy meñ go laañee kxiladzy meñ go.

Ni lëëw na, destye tse nii lox psaa Dios kislyu, lëë xtsiiñ xaa byal. 4 Por leñ
kitsyak nii kë xtiits Dios xñee nii tse nii kwloxo kadzy kpidz lëë Dios pxiladzy
lo tsiiñ. 5 Aan leñ kitsy ko gak xñee nii chëb Dios:
Ktsiñdy meñ laañee kxiladzy meñ.

6 Per ndaly meñ bii chak falt jkaa kyalwxiladzy nii ktee Dios. Per jkaady
meñ nii klo pkëëtyag xtiits Dioso, porñee psoobty meñ go tiits. 7 Por ngo nii
lëë Dios pso stu tse, aan natse nak tse go. Por misme Dios kwnee lo David
tsiñee pkëë David sinrii:
Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios natse,
kuuñ jkyesty to styoo do.

8 Deelñee ndee Josué laañee nxiladzy meñ Israel, nseejty Dios nii lëë
xaa kso stu tse nii jkaa meñ kyalwxiladzy. 9 Nare tsigo busy kxaal Dios
kyalwxiladzy lo meñ nii ngab lo xaa. 10 Por kchë meñ nii ktsiñ laañee ktee
Dios kyalwxiladzy kxiladzy lo xtsiiñ sinak nii pxiladzy Dios. 11 No nii tsigo
busy tsyoxko no ktsiiñ no laañee kxiladzy no, por toontlaa tso meñ nii ktsyool
si ptsyool meñ nii bnilasty.

12 Porque mbañ xtiits Dios ni xñabeyo. Mastre ndoxo que lo spad, ni nxity
xsyëëbo leñ xkyalmbañ no tsiin kak nyoo nii xsya styoo no ni nii no kik no.
13 Chilody jkyeetsy ni tu cos lo Dios. Kchësyo chan xaa aan lo xaa ktee no
cuent.

Lëë Jesús nak pxosy nii mastre non

14 Lëë Jesús nak Xiñ Dios ni lëë xaa nak xipxosy no, por lëë xaa kwsëëb
laañee xñabey Dios. Por ngo nody nii ksaan no xtiits xaa. 15 Por lëë xipxosy
no jkëstyoo lëë no por xkyalmban no, por pkaal xaatox xaa sinak nii xkaal

xaatox no, per beeñdy xaa tol. 16 Nder confians kol tsoo kpig no lo Tat Tios
nii xkëstyoo lëë no, tsiin kuñ xaa lëë no yudar tsiñee no no kyalnë.

5

1 Lady meñ xpee pxosy nii mastre non parñee kñee xaa xcuent meñ lo Dios,
ni parñee kokon xaa cos lo Dios, ni kuty xaa ma nii tsokon par xtol meñ. 2 Aan
como wi pxosy xtye lo tol, chap xaa paciensy lo meñ nguey ni lo meñ nii
këtañ. 3 Ni wi gaa por xtol xaa xkokon xaa cos, sinak nii xkokon xaaw por
xtol meñ. 4 Ni tu cho chilody kak pxosy nii mastre non singosy, por yuub
Dios xkwetsy xaa nii kako sinak nii kwtsyetsy xaa Aarón. 5 Aan singo gaa
ptsyool Crist. Lëdy xaly gaa xaa kok pxosy nii mastre non, sink lëë Dios ptee
tsiiñ go lo xaa, por yuub Dios chëb:
Lii nak xiñaa.
Naa bne kyalmbañ lool natse.
6 Lëë gak Dios chëb stub lugar:
Lii kak pxosy tugak,
sinak nii kok Melquisedeco.
7 Worñee biid Crist lo kislyu, nguiedzy kwnee xaa ni axte biiñ xaa lo Dios,
kwnab xaa nii ndeelaa Dios xaa lo kyalkuty. Aan biñ Dios xtiits xaa, porñee
nsoob tiits xaa. 8 Nikxe Xiñ Dios nak Crist, pseedy xaa, psoob xaa tiits por
kchë kyalmban nii kwtedy xaa. 9 Aan como psoob xaa xtiits Dios, lëë xaa
byak xaa nii xteelaa kchë meñ nii xsoob xtiits Dios lo tol. 10 Lëë Dios pso xaa
nak xaa pxosy nii mastre non, sinak nii kok Melquisedeco.

Ndox kchooxso no lo xtiits Dios

11 Ndaly nii no kniiy noo lo do, per ngano, por chaklasty to kyeñ dow.
12 Nchilol nyak to maestre, per bii chak falt kseedy to xtiits Dios. Mban do,
nidzy sye ki do, chilody kaw do. 13 Kchë xaa nii chi nidzy nak sinak xaa wiñ
nii bii chadzy, por karty kyuumbey xaa xtiits Dios. 14 Par xaa kol nak kyat,
por nanle xaa pe cos buen ni pe cos mal.

6

1 Nody nii kpikche kseedy no xtiits Dios nii pkëëtyag no worñee bniladzy
no stub, por bluuyle noo cho nak Crist, ni bluuyle noo nii no nii ksaan do
tol ni no nii kniladzy to Dios. 2 Ni bluuyle gaa noo xa nak kyalwchobnis, ni
bluuyle noo penak xob meñ ña kik xcombañer, ni bluuyle noo nii spañ meñ
kuty, ni bluuyle noo nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. 3 Deelñee snee Dios tiits, lëë
no kseedyre tiits xaa.
4 Por kchë meñ nii kwsëëble lo bini ni nanle xa nak kyalnsaak nii xnee
Dios ni kwaal Kyalbini Ntson, 5 ni kchë meñ nii pkëëtyagle xtiits ntson Dios
ni nanle xa nak xkyalwnabey Dios nii nare kiid, 6 deelñee kchooxso styoo
meñ go, chilodre kpikche styoo meñ go lo Dios, por lëë meñ go nojkëë Crist
lo crusy stub, aan xkwii meñ go xkyalto xaa. 7 Nak meñ go sinak lyu nii xkyëb
nis kyo. Deelñee chak pni nii xñaa lo kwaa go, chuuñlay Dioso, 8 per deelñee
yakitsy sye ni pel kizh xroob low, ni tu pa xkiiñdyo. Lëë Dios ktsiibteew aan
lëë kyalo lëëw tsek.

Nii këmbëës no

9 Per nikxe xñee noo lo do sinrii, beetsy, ndonle noo nii lëë do jkaa
kyalnsaak nii xkaa meñ nii xtyelaa. 10 Por buen Dios. Xnitylasty xaa
kyalnsaak nii beeñtsyey do ni xnitylasty xaa xa pkëstyoo do betsy no nii
xniladzy xtiits xaa worñee beeñ do xaa yudar, ni tugak kaa bii chuuñtsyey

dow. 11 Per chakladzy noo nii iip kchooxsody styoo do parñee jkaa do kchë
nii këmbës do. 12 Ktsyaabty to, sink kol kak sinak xaa nii xniladzy ni chap
paciensy, por lëë xaa go xkaa nii psaan Dios tiits.
13 Por worñee psaan Dios tiits lo Abraham, misme por lëë Dios pkon Dios,
por kintre por cho stu xaa jkon xaa. Chëb xaa: 14 "Naa kuuñlay lii ni naa kuuñ
ktyaly xtiiyoo." 15 Aan kop Abraham paciensy, kwlës xaa. Por ngo kwaa xaa
nii chëb Dios. 16 Tsiñee xkon meñ, xkon meñ por tu xaa nii mastre non lo
meñ. Por ngo kchë meñ xniladzyo. 17 Ni por ngo gaa pkon Dios lëë lo xaa nii
psaan xaa xtiits xaa, parñee nyan meñ nii nli xñee xaa, nii suñ xaaw cumplir.
Ktsëëdy xaaw. 18 Psaan Dios tiits ni pkon xaa lëë xaa, aan por chop cos ko
chilody jkëëti Dios. Ni ngo gaa xchoobladzy styoo no kchë no siñee lëësy xaa
xsaladzy no ni këmbëës no kak cumplir nii kwnee xaa. 19-20 Lëë kyalwsaladzy
re chakni xkyalmbañ no, sinak kiib nii xlaady kpische barkw. Lëë Jesús nak
xkyalwsaladzy no aan klo xaa kwsëëb lidzy Dios kpaa. Por ngo nii lëë xaa
byak pxosy nii mastre non tugak, sinak nii kok Melquisedec pxosy.

7

Lëë Jesús nak sinak Melquisedec

1 Lëë Melquisedec re kok rey leñ kyedzy Salem ni lëë xaa kok pxosy lo
Tat Tios. Worñee kwey Abraham lo tily aan beeñ xaa gan lo kchë rey, lëë
Melquisedec kuktsiilnëz xaa ni beeñlay xaa, 2 aan ptee Abraham diesme lo
xaa. Lo kchë nii beeñ Abraham gan lo tily kwtob xaaw. (Rey nii buen nak
lë Melquisedec. Lëë Salem laañee kok xaa rey nak sinak nii xñee ñe laañee
kindy tily ni kwloolë gak meñ xaa rey nii xyubty tily.) 3 Chak yejty pxosy xaa
ni xñaa xaa ni pxusykoltoo gaa xaa, ni chak yejty pa wor koly xaa ni pa wor
kuty xaa. Nak xaa sinak Xiñ Dios. Tugak nak xaa pxosy, iip ktsyëëdy xaa.
4 Kol kuy gaanoo nii tu xaa non nak Melquisedec, por yuub pxusykoltoo no
Abraham kwseñ nii beeñ gan lo kchë rey par ktee xaa diesme lo Melquisedec.
5 Lo xley Moisés xñee nii lëë pxosy nii sëëd lo xtiiy Leví no ktop diesme lo xaa
kyedzy, nikxe xaa wlidzy xaa ni nikxe lo xtiiyak Abraham sëëd xaa. 6 Per
nikxe lëdy lo xtiiy Leví sëëd Melquisedec, lëë xaa kwaa xdiesme Abraham nii
kwaa xtiits Dios. Aan beeñlay Melquisedec Abraham. 7 Ni ni tu cho chiloody
kaa jka nii mastre non xaa nii chuuñlay, que xaa nii chak lay. 8 Xaa lo kislyu
nii chety xkaa xdiesme no, per lëë Melquisedec, xñee xkitsy Dios nii bii mbañ
xaa. 9 Ni schiloo gaa kñee no nii wi Leví ni kchë pxosy nii sëëd lo xtiiy xaa nii
xtop diesme nina kwtiixo lo Melquisedec worñee kwtiix Abrahamo. 10 Por
lady Abraham bii no Leví worñee kuktsiilnëz Melquisedec Abraham. Karty
kaly xaa.
11 Por pxosy nii sëëd lo xtiiy Aarón kwaa meñ Israel ley. (Lo xtiiy Leví pkab
Aarón.) Deelñee ley go nyuuñ buen meñ, penak tsigo nii psody Dios tu pxosy
nii nak sinak xaa nii sëëd lo xtiiy Aarón, sink precisypee pso xaa tu pxosy nii
nak sinak Melquisedec. 12 Porñee tsiñee xtsyëë pxosy, wi ley xtsyëë, 13 aan lëë
Jesucrist gon, xñee xkitsy Dios nii stu lo xtiiy meñ Israel sëëd xaa. Ni tu xaa
lidzy xaa karty kak pxosy. 14 Ni ndon gaa no nii lo xtiiy Judá sëëd Jesús, aan
pseejty Moisés tiiy re worñee pseety xaa pxosy.
15 Ni nyoo gaa xa nak nrii, por lëë pxosy kub nii xso Dios nak sinak
Melquisedec, 16 por nakty xaa pxosy porñee sëëd xaa lo tiiy nii xñee ley, sink
lëëw nak por xkyalwnabey xaa ni xkyalmbañ xaa nii nitylody. 17 Sinrii xñee
Dios tsiñee xseety Dios xaa:
Lii kak pxosy tugak,

sinak nii kok Melquisedeco.
18 Singo mod lëë ley nii biid klo byaanladzy porñee mbano ni pa xkiiñdyo,
19 por ni tu pe psolidy xley Moisés. Aan xlugaro byaan tu xaa nii mastre buen.
Por lëë xaa, lëë no kpig lo Dios.
20 Aan pkon Dios lëë worñee pso Dios xaa. Lëë worñee pso los demasy
pxosy, ni tu cho pkondy xaa, 21 per tsi lëë Dios pso Jesús, xñee xkitsy Dios:
Lëë Dios pkon lëë aan ktsëëdy xaa lo tiits nii xñee xaa:
"Lii kak pxosy tugak."
22 Por ngo lëë Jesús biid kyeeñ cumplir xtiits Dios aan mastre mbëë nii
beeñtsyey xaa que nii beeñtsyey xley Moisés. 23 Ndaly pxosy kwyo porñee
masyke chety xaa, ptiiydy xaa tugak. 24 Per lëë Jesús, chejty xaa. Por ngo,
tugak nak xaa pxosy. 25 Ni por ngo nii tugak xteelaa xaa meñ nii xpig lo Dios,
porñee tugak mbañ xaa par kñab xaa lo Dios por kchë meñ.
26 Lëë Jesús nak pxosy nii xkiiñ no. Chuuñtsyey xaa nii xyo styoo Dios,
ni nody xtol xaa. Xtsiil lsady xaa ngoptol, ni mastre gaa klaa xaa lo kpaa.
27 Nakty xaa sinak kchë pxosy nii klo xkokon ma lo Dios por xtol ksatyee tse,
ni por xtol meñ. Por tugak vuelt kwyokon xaa lo Dios yuub xaa. 28 Lëë xley
Moisés xso xaa nii no gak xtol chak pxosy. Per despuesy re ley biid xtiits Dios
nii kwnee nii lëë xaa pso xiñ xaa nii nody xtol kak pxosy tugak.

8

Lëë Jesús nak xipxosy no

1 Per mastre precisy kaknan do nii lëë xaa nii nak xipxosy no sob kwi Dios
leñ kpaa, 2 aan lëë xaa nak pxosy lo pkoog nii psaa Dios. Psaady chol meño.
3 Kchë pxosy nii mastre non xso par kokon xaa cos, ni kuty xaa ma nii
tsokon. Por ngo, wi Crist no nii kokon. 4 Deelñee nsyo xaa lo kislyu, ni nyakty
xaa pxosy, por no pxosy nii xkokon kchë nii xñabey xley Moisés. 5 Per nak
kchë nii chuuñtsyey pxosy ko sinak xmalë nii chak leñ kpaa. Ndon no nii
nako sinak tu malë, por worñee nsaa Moisés pkoog, chëb Dios lo xaa: "Buy,
aan psaaw sinak nyaa nii bluyaa lool kik kiy." 6 Per mastre buen tsiiñ nii
chuuñtsyey xipxosy no, por lëë xaa xtsig meñ lo Dios, aan lëë Dios chëb nii
singo kuuñtsyey xaa.
7 Deelñee nyak tubli tiits nii pxaal Dios lo Moisés, nguiiñdy nii nxaal Dios
xtiits stub. 8 Per kon Dios nii pchilody nyuñ meñ cumplir xley Moisés. Por
ngo lëë Dios chëb:
Sitsib tse nii lëën kxal tiits kub lo meñ Israel ni lo meñ Judá.
9 Kaktyo sinak tiits nii psanaa lo pxosykoltoo meñ go,
tse nii kwlin xaa xtañ meñ Egipto.
Aan como psoobty xaa tiits,
lëë xaa psanaa.
10 Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ Israel
tsiñee lëë tse go tsitsiñ:
Leñ kik meñ go jkën xtitsaa,
ni leñ styoo meñ go kono.
Tsigo naa kak xDios meñ go,
ni lëë meñ go kak meñ tu kyedzyaa.
11 Jkiiñtre nii kuuñ kseedy lsa meñ xcombañer,
parñee kyuumbey meñ naa,
por kchë meñ kyuumbey naa,
destye xaa wiñ axte xaa kol.

12 Naa ktsily xtol meñ go
aan tsitsibtre tse nii ksaladzyaa xtol meñ go.
13 Tsiñee xñee Dios nii lëë xaa kxaal tu tiits kub, nyoo nii lëë nii pxaal xaa
klo kwyox, aan klyëëdre lëë nii kwyox ko kpichee.

9

Ktoo nii sob kpaa ni ktoo nii sob lo kislyu

1 Lëë xley Moisés kwnabey xa kak lay, per leñ ktoo nii sob lo kislyu rew.
2 Chop leñ ktoo kwyo. Laañee ntson pcholë tu leño. Siko kwsob candilier ni
kwso mezh nii kwtsib kyaxtily nii naklay. 3 Kwë tu ladx ngol leñ ktoo, aan
xitsy ko kwyo stu laañee pcholë "laañee mastre ntson". 4 Siko kwsob psiñ
kox yaal nii nyaa con or, ni siko pxoob caj nii ptyëëb or tyub lady. Leñ caj ko
kwyotsey tu candy or. Leñ candy or go kwyotsey kyaxtily nii lë maná, ni leñ
caj ko kwyotsey xvar Aarón nii pkëpeñ, ni leeñgo kwyotsey kyo nii kë xley
Moisés. 5 Lady caj ko sob xangly Dios, aan con xikw angly ntse chu caj ko.
Per chilody kñee noo dyon xa nakpee kchë cos ko nina.

6 Singo nyaa ktoo go, aan kety kety kwsëëb pxosy leeñgo par kxixkwaa xaa
nii xkiiñ tsiñee kool xaa lay. 7 Per lëë stu leño xaktyee pxosy nii mastre non
xsyëëb tu vuelt leñ iz, aan choy xaa xcheñ ma parñee kokon xaaw por xtol
xaa ni por tol nii xyeñdy meñ kyedzy chuuñtsyey. 8 Nu lëë Kyalbini Ntson
xluuy lo no nii kwyo tu laañee kok lay lo Dios, per pchilody nsyëëb meñ laañee
mastre ntson. 9 Kchë ngo xluuy lo no natiemp nii kchë cos ni ma nii chokon
lo Dios siko, xkolidyo kik kchë meñ nii xkokono lo Dios. 10 Nii xtyaawsye ni
nii xtyoowsye nak kchë cos ko. Ladysye meñ chuuñ nyëw. Lëëw jkiiñ axte nii
ktsëë Dios cos. 11 Per lëë Crist biidle, aan lëë xaa nak pxosy nii mastre non.
Ña xaa no kchë cos buen nii nare kak. Mastre ngui ktoo nii nak xaa pxosy.
Psaady chol meñ lo kislyu rew ni sobtyo lo kislyu. 12 Lëë Crist kwsëëb leñ ktoo
go, per kwsëëbty xaa par kokon xaa xcheñ mëkwxiily ni xcheñ becerr, sink lëë
xaa kwlookon xcheñ xaa. Tu vueltak kwsëëb xaa, aan lëë xaa pteelaa lëë no
kaazhkaa. 13 Nli nii lëë xcheñ chiv, ni xcheñ yosy, ni lëë xkiti nii chek becerr
lo pkoog, xchob lady meñ par kuuñ nyëw meñ. 14 Deelñee chuuñ nyë kchë
ngo meñ, ¿pe toodyxe xcheñ Crist tsigo? Porque por Kyalbini Ntson lëë xaa
kwyokon lo Dios. Kwyody xtol xaa, ni lëë xcheñ xaa chuuñ nyë xkyalcheñ
no, parñee kchilo jkiiñ no lo Tat Tios mbañ.

15 Por ngo lëë Jesucrist biidni tiits kub nii pxaal Dios. Lëë xaa kuty parñee
kteelaa xaa meñ nii kwtsyetsy Dios. Ptsily xaa tol nii beeñtsyey meñ worñee
kwnabey xley Moisés, parñee jkaa meñ nii knee Dios. 16 Aan parñee kak non
tu testament, no nii kak ndoon nii lëë xaa nii psaano kutyle. 17 Pa nondy
testament deelñee bii mbañ xaa nii psaano. Axte nii chety xaa lëëw chak non.
18 Por ngo nii pxee cheñ worñee pxaal Dios xtiits lo Moisés. 19 Lëë Moisés blab
xley Dios lo meñ kyedzy. Loxsye ngo lëë xaa kwseñ tublë kits lady mëkwxiily
ni tublë yag nii lë hisopo, lëëw pkadz xaa lo xcheñ becerr ni lo xcheñ chiv
nii nots nis, aan lëëw pchoon xaa lady libre nii kë ley ni lady meñ. 20 Aan lëë
xaa chëb lo meñ: "Lëë cheñ re xluuy nii no nii ksoob to xtiits Dios." 21 Lëë
gak Moisés pchoon cheñ lady ktoo ni lady kchë cos nii jkiiñ leeñgo. 22 Lëë ley
xñabey nii casy kchë cos kak nyë con cheñ ni lëë ley xñee nii kpildy tol deelñee
kxeedy cheñ.

Xcheñ Crist nii xtsily tol

23 Kchë cos ko pkiiñ parñee kak nyoo kchë nii chak leñ kpaa. Per nikxe cos
nii chak leñ kpaaw, xkiiño nii tsokon cos nii mastre mbëë. 24 Por kwsëëbty
Crist leñ ktoo nii psaa chol meñ, por lika tu xmalë ktoo nii sob kpaa nak ktoo
go. Sink mer kpaa kwsëëb Crist, par kchoo xaa xfavor no lo Dios. 25 Cad iz
xsyëëb xipxosy meñ Israel nii mastre non laañee mastre ntson par kokon xaa
xcheñ ma. Per lëë Crist gon kwyokondy xaa ndaly vuelt. 26 Por deelñee nyako
singo, no nii nyety xaa ndaly vuelt destye nii kwche kislyu. Per lëë na nii
lëë wor kutsiñ, lëë Crist biid tu vueltak, aan lëë xaa kuty parñee kpily xtol
meñ. 27 Singo gak kaa tu vueltak kety meñ. Loxsye ngo lëë Dios kuñ kyalxtisy.
28 Singo gak Crist, tu vueltak kuty xaa parñee ktsily xaa xtol meñ. Lëë xaa kiid
stub, per ktsildre xaa tol, sink lëë xaa kteelaa meñ nii këmbës xaa.

10

1 Kok xley Moisés sinak xmalë cos buen nii nare kiid. Koktyo sinakpee cos.
Por ngo chilody kuuñ buen ley meñ nii xkokon cos lo Dios iz con iz. 2 Deelñee
nchilo ley nyuuñ bueno meñ, nyokontre kchë nii chokon. Por tsiñee lox nyak
nyë xaa nii xkokon cos ko, nyodre xtol xaa. 3 Per xaktyee parñee ksaladzy
meñ xtol cad iz xkiiñ kchë nii chokon go, 4 por chilody xcheñ yosy ni xcheñ
chiv ktsily tol.

5 Por ngo, worñee lëë Crist kwlañche lo kislyu, chëb xaa lo Dios:
Chaklastyoo xcheñ ma ni chaklastyoo nii tsokon cos lool,
sink lëël pxixkwaa xcuerpaa.
6 Xyody styool nii chek ma kuty lool,
ni chety ma par kpily tol.
7 Tsigo chëpaa:
“Lëën syely, Tat Tios, parñee kuuñtsyeyaa nii chakladzyoo.
Leñ kitsy nii kë xtiitsoo kë nii singo kuuñtsyeyaa.”

8 Klo xñee xaa nii xyody styoo Dios nii kety ma ni tsek ma par kpily tol,
nikxe nii lëë ley xñabey kak kchë ngo. 9 Loxsye ngo xñee xaa: “Lëën syely,
Tat Tios, parñee kuñaa nii chakladzyoo.” Singo mod lëë Dios ptichee kchë nii
chokon aan lëë xaa psaan nii tsokon Crist. 10 Lëë Dios beeñ nyë lëë no porñee
lëë Crist beeñtsyey nii chakladzy Dios worñee tu vueltak kwlookon xaa yuub
xcuerp xaa.

11 Kchë pxosy Israel chool lay ksatyee tse ni xkokon xaa ma ndaly vuelt,
nikxe nii xtsildy kchë ngo xtol meñ. 12 Lëë Crist, yuub xaa kwyokon parñee
ktsily xaa xtol meñ kaazhkaa, aan loxsye ngo lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli.
13 Siko sob mbës xaa axte nii kñabey xaa lo kchë xaa nii xlëë lo xaa. 14 Por tu
vueltak kwyokon xaa parñee kyak buen kchë meñ nii kwle Dios. 15 Aan lëë
Kyalbini Ntson xñee nii nli xtiits Dios tsiñee chëb xaa:
16 Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ Israel tsiñee lëë tse go tsitsiñ:
Leñ styoo meñ kon xtitsaa,
ni leñ kik meñ jkëno.
17 Ni tsitsiñtre tse nii ksaladzyaa xtol meñ ni xkyalntseeb meñ.

18 Singo tsigo busy, tsiñee xpily tol, xkiiñtre nii tsokon pe stu cos par kpilyo.

No nii kpig no lo Dios

19 Por ngo, beetsy, schilo syëëb no lo pkoog ntson nder confians por cheñ
nii pxee Jesucrist. 20 No nii syeeñ no nëz kub nii pxaly xaa worñee pchos xaa
ladx nii kë leñ ktoo. Misme lëë xaa nak nëz ko. 21 Lëë Jesús nak xipxosy no.
Lëë xaa xñabey lidzy Dios kpaa. 22 Por ngo no nii tyub styoo no kpig no lo Dios
ni tyub styoo no kniladzy no, por lëë xaa beeñ nyë styoo no parñee tsodre xtol

no, ni lëë xcueerp kaa no kwyadx lo nis nyë. 23 Ksaandy no nii xniladzy no,
ni jkandy no kik no, por lëë Dios kuñ cumplir tiits nii psaan xaa lo no. 24 No
nii kuuñ lsa no lëë no yudar parñee tso kyalwkëstyoo leñ styoo no ni kuuñ no
kyalbuen. 25 Kuuñtsyeeydy no si chuuñtsyey xaa nii xkaal lsady tsiñee xkaal
lsa no, sink kol tsoo kchoobladzy lsa no styoo xcombañer no, por lëë tse nii
kuñ Dios kyalxtisy mer tsitsiñ.

26 Per deelñee tsiinpee kuuñ no tol, aan xyuumbey no tiitsli, kintre pe cos
tsokon par kpily xtol no. 27 Xaktyee kyalxtisy ni ki nii ksaay xaa nii xlëë lo
Dios xyaan. 28 Tsiñee xsaldy tu xaa xley Moisés, aan no chop o tson testigw
nii xñee nliw, kintre pere, lëë xaa go chety. 29 ¿Pe toodyxe tsigo ntseeb castigw
nii tedy xaa nii xsyubniy Xiñ Dios ni xpixladzy cheñ nii pxee xaa, ni xko
falt lo xKyalbini Dios nii xkëstyoo meñ? Lëë cheñ go xluuy nii lëë xtiits Dios
kok cumplir ni lëëw chuuñ nyë meñ. 30 Ndon no nii lëë Dios chëb: “Naa
xyal ksaksi, ni naa kizh.” Ni lëë gak xaa chëb: “Naa kuñ xkyalxtisy meñ tu
kyedzyaa.” 31 ¡Tirak ntseeb kyab ñe ña Tat Tios nii mbañ!

32 Per kol ksaladzy tiemp worñee kal byaabini lo do. Pxekw to kchë kyalnë
nii kwteedy to. 33 No lo do kwëntseeb meñ, ni no do kwtiñ meñ leñ kyedzy,
ni no gaa to kwtee xkyalnë xaa nii mban kwtedy. 34 Pkëstyoo do xaa nii
kwyo skiib, ni axte ble do worñee bla meñ nii chap to porñee nan do nii
mastre mbëë nii jkaa do leñ kpaa, ni tsitsiñdy tse nii nitylow. 35 Ksaandy
to xkyalwniladzy to, porque por lëëw lëë do jkaa tu kyalnsaak. 36 No nii
nguiedzy kak to lo kyalnë parñee kuuñtsyey do nii chakladzy Dios tsiin jkaa
do nii kneetsy xaa. 37 Por leñ xkitsy xaa xñee:

Klyëëdre lëë xaa nii no kiid kiid.
Klyëëdre xaa.

38 Por kyalwniladzy lëë xaa nii buen kpañ,
per deelñee kpikche styoo xaa,
kledyaa lo xaa.

39 Per nakty no xaa nii xpikche styoo ni xkyëtañ, sink xaa nii xniladzy xtiits
Dios ni xaa nii xteelaa xkyalmbañ nak no.

11

Kyalwniladzy

1 Deelñee xniladzy no xtiits Dios, no nii kyëmbëës no nii kneetsy xaa. Nikxe
nii xtyondy now, per ndon no nii now. 2 Beeñ pxusykoltoo no gan porñee
bniladzy xaa xtiits Dios.

3 Porñee xniladzy no xtiits Dios, ngo nii ndon no nii con xtiits sye Dios psaa
xaa kislyu, ni por ngo nii ni tu cos nii xtyon no natiemp kwyaady con cos nii
nyoo.

4 Porñee bniladzy Abel, ngo nii mastre mbëë nii kwlookon xaa lo Dios que
nii kwlookon Caín. Por ngo buen xaa lo Dios, ni por ngo kwnaasy Dios nii
kwlookon xaa. Nikxe kutyle Abel, per lëë xaa bii chakyety, porñee bniladzy
xaa.

5 Porñee bniladzy Enoc, ngo nii kujty xaa, sink mbañ xaa sey xaa, aan
ptsildy meñ xaa porñee lëë Dios byoy xaa. Ni xñee gaa leñ xkitsy Dios nii
antes nii nyey Enoc, beeñ ksak xaa Dios. 6 Per chilody gon kuuñ ksak no Dios
deelñee xnilasty no xtiits xaa, por parñee kpig no lo Dios no nii kniladzy no
nii no xaa ni no nii kniladzy no nii chuuñ ksak xaa meñ nii xpig lo xaa.

7 Porñee bniladzy Noé, ngo nii tsiñee lëë Dios chëb nii lëë cos nii nyoody kak,
psoob xaa tiits ni lëë xaa psaa tu barkw parñee telaa meñ lidzy xaa. Porñee

bniladzy xaa, ngo nii pkëëkiy xaa meñ nii nche lo kislyu, aan lëë Dios ptee xkyalnsaak lo xaa porñee bniladzy xaa xtiits Dios.

8 Porñee bniladzy Abraham, ngo nii psoob xaa tiits worñee lëë Dios kwtsyetsy xaa, aan lëë xaa pchoo par tsi xaa tañ nii ktee Dios lo xaa. Ni nandy xaa dyon pa si xaa worñee pchoo xaa xtañ xaa. 9 Porñee bniladzy Abraham, ngo nii kwyo xaa tañ nii chëb Dios lo xaa sinak cho meñ sit. Leñ yuladx kwyo xaa. Singo gak kwyo Isaac ni Jacob porñee Dios chëbo lo xaa. 10 Kwëmbës Abraham kyedzy nii nxity ndeeñ xcimient nii ksaa Dios.

11 Porñee bniladzy Sara, ngo nii nikxe kol me par kap me mëëd, lëë me kop tu mëëd, porñee bniladzy me nii suñ Dios cumplir xtiits. 12 Por ngo, nikxe nii lëë xtse Abraham psal, tir ptyaly meñ lidzy xaa sinak nii xtyaly mëly nii no leñ kpaa ni sinak nii xtyaly yuzh nii nche chu nistoo aan chilody jkabo.

13 Kchë xaa go kuty aan kwaady xaa nii chëb Dios, per como bniladzy xaa xtiits Dios, lëëw kon sit xaa. Por ngo chëb xaa nii nak xaa sinak xaa sit nii sitedy lo kislyu re. 14 Kchë xaa nii xñee singo nyoo nii lëë xaa bii no kyub xkyedzy xaa. 15 Deelñee nsaladzy xaa tañ nii pchoo xaa, nchilopee mbikche xaa siko. 16 Per tu tañ nii mastre mbëë kokladzy xaa, tañ nii nche leñ kpaa. Por ngo xtelasty Dios nak xDios xaa, por psaal Dios tu kyedzy laañee ktsiñ xaa.

17 Porñee bniladzy Abraham, ngo nii worñee beeñ Dios xaa preb, kuni xaa Isaac par kety Isaac. Tyub styoo xaa ngookon xaa xiñ tusy xaa lo Dios, nikxe nii Diosak chëb lo xaa: 18 “Por Isaac lëë xiñoo ktyaly.” 19 Per byeñ Abraham nii schilo kuuñ kpañ Dios meñ kuty. Por ngo lëë Abraham pkaa xiñgan stub.

20 Porñee bniladzy Isaac, ngo nii lëë xaa chëb nii lëë Jacob ni lëë Esaú jkaa kyalnsaak.

21 Porñee bniladzy Jacob, ngo nii worñee lëë xaa no nëz kyalkuty, beeñlay xaa xiñ José, ni lëë xaa ptee skizh lo Dios kwseñ punt xbaston xaa.

22 Porñee bniladzy José, ngo nii worñee lëë xaa mer kety chëb xaa nii lëë meñ Israel kchoo leñ kyedzy Egipto, ni lëë xaa psaan kazh tiits xa kuñ meñ xtsit xaa.

23 Porñee bniladzy pxosy Moisés, ngo nii worñee koly Moisés kwloolan xaa Moisés tson mëë, porñee kon xaa nii tu mëëd ngui nak Moisés, aan ptsyebty xaa, nikxe kwnabey rey nii no kety kchë mëëdpkiy.

24 Ni porñee bniladzy kaa Moisés, ngo nii kwnëdy xaa ncholë xaa xiñgan xiñtsyaap rey Egipto worñee lëë xaa kwroob, 25 sink lëë xaa kwlokyeñ te xaa kyalnë ksa xaa meñ nii ngab lo Dios, lëjty nii mbëë te xaa xisy wiñ aan kyab xaa lo tol. 26 Kwxaak xaa nii mastre mbëë te xaa kyalto por Crist, que nii kap xaa kchë cos non nii no Egipto, porñee tugak psaladzy xaa nii ktee Dios lo xaa.

27 Porñee bniladzy Moisés, ngo nii ptsyebty xaa rey aan lëë xaa pchoo xtañ meñ Egipto. Tubli kwyo kik xaa, soot na kon xaa Dios nii nyoody. 28 Porñee bniladzy Moisés, ngo nii kwnabey xaa kety mëkwxiily ni kwnabey xaa kchoon xcheñ ma chu puert, parñee jkaaldy xangly kyalkuty ni tu xiñgan klo meñ Israel.

29 Porñee bniladzy meñ Israel, ngo nii kwtekë xaa Nistoo Nixñë sinak nyak tu laa mbidzy, aan tsiñee lëë xaa Egipto kokladzy wi ndyekë, kchë xaa kuty.

30 Porñee bniladzy xaa Israel, ngo nii byab pyedzy nii ntse kyako kyedzy Jericó tse nii kwloxo kadzy kpidz nii no kyoogwni meñ Israelo. 31 Ni porñee bniladzy kwnaa yox nii lë Rahab, kujty me ksa me meñ nii psoobty xtiits Dios, porñee ptee me laa kwlës xaa Israel nii kukleetsy tañ go.

32 ¿Pe cos kniyraa lo do dyon? Kyobty ksetyaa Gedeón, Barac, Sansón, Jefté,
David, Samuel, ni profet. 33 Porñee bniladzy kchë xaa go, ngo nii beeñ xaa
gan kyedzy, ni beeñ xaa kyalxtisy, ni kwaa xaa nii chëb Dios, ni ptse xaa
chuw mëëtsy. 34 Psuuy xaa bëly ngol, ni kwtelaa nyety xaa lo spad. Kwlii xaa
kyalndaan lo kyalmban, aan beeñ xaa gan lo meñ sit nii ptilyni xaa. 35 No
kwnaa nii kuty meñ lidzy aan lëë xaa bikche pañ.
No gaa xaa mban kuty. Kwnëdy xaa ndyelaa xaa parñee kpañ xaa lo stu
kislyu. 36 No gaa xaa kwte kyalto, ni kwaa golp, ni no xaa kwëtuu con caden,
ni kwyo skiib. 37 Kuty xaa lo kyo. Kwchug xaa groltyee. Kuty xaa lo spad.
Nëz re nëz rek kunsë xaa nakw xaa kidy mëkwxiilysye ni kidy chivsye. Prob
xaa, kwyo xaa kyalnë, ni mban kwtedy xaa. 38 Kukaldy nii nyiid xaa go lo
kislyu. Kunsë xaa tañ pidzy ni kiy, ni kwyo xaa cuev ni leñ kyeech nii ndeeñ
lo kislyu.
39 Nikxe beeñ xaa gan porñee bniladzy xaa xtiits Dios, kwaady xaa nii chëb
Dios, 40 por lëë Dios psaladzy lëë no, aan lëë xaa psaan nii kyak tublidy xaa
go deelñee kindy no.

12

Jesúsye no nii ksaladzy no

1 No nii kniladzy no xtiits Dios sinak bniladzy kchë xaa gow, ni no nii
ktichee no nii xlyë lo no, ni ksaan no tol nii xlaady lëë no, aan lyo no corr
parñee kyo no par delanty. 2 Jesúsye kol tsoo ksaladzy no, porque por lëë xaa
xniladzy no xtiits Dios. Mban kwtedy Jesús lo crusy, per psaldy xaa kyalto nii
kuty xaa singo mod, porñee nan xaa nii loxsye tedy kyalnë lëë xaa kle, aan
lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli laañee xñabey Dios.
3 Kol ksaladzy kchë kyalnë nii pteedy xaa ngoptol Jesús, aan ktsagty to ni
kchooxsody styoo do. 4 Por karty kuty meñ do porñee xyody tol styoo do.
5 Aan lëë do bnityladzy xtiits Dios nii xñee:
Xiñ, ksyablyudyoo xtiits Dios tsiñee kñee xaa lool,
ni kchooksody styool tsiñee këntseeb xaa lool.
6 Por lo xaa nii xkëstyoo Dios xñee xaa,
ni lo xaa nii nak xiñ xaa chak ntseeb xaa.
7 Kol kxekw castigw nii kteedy Dios to parñee kak nyoo nii xiñ Dios nak to.
¿Pe no xaa nii xñeedy lo xiñ nayak? 8 Deelñee chak ntseebty Dios lo do sinak
nii chak ntseeb tu xaa lo xiñ, lëdy mer xiñ Dios nak to. 9 Worñee kok no xaa
wiñ, kok ntseeb pxosy no lo no aan psal no xaa. ¿Penak tsigo nii ksaldy no Tat
Tios parñee jkaa no kyalmbañ? 10 Kwëntseeb pxosy no lo no porñee kwxaak
xaa nii bueno, nikxe nii xtsedy kpañ no lo kislyu re. Per lëë Dios chak ntseeb
xaa lo no parñee kuñ xaa lëë no yudar kak no sinak xaa. 11 Nli nii xyody
castigw styoo no tsiñee xtyeedy now, por nëw. Per deelñee kseedy no, mbëë
kyo styoo no.

Ntseeb nii ksaldy no xtiits Dios

12 Por ngo no nii jkaa ña do fuersy, ni no nii jkyedzy niy do. 13 Ni kol kyub
tu nëz tubli tsiin kyak niy do nii tublidy aan kpikchedre kyeecho.
14 Kol ktee nii mbëë kpañ do kchë xcombañer do, ni kol ksaan xtol do. Por
deelñee ksaandy tow, kandy to Tat Tios. 15 Kol kap cuent parñee ni tu do
kyaaldy, sink kchë do jkaa xkyalnsaak Dios. Ni kyubty to tily, por xkëëtañ xaa
nii xyub tily meñ. 16 Tsonidy to stu mguiy o stuu gaa kwnaa, ni ksyablyudy
to xtiits Dios, por singo beeñtsyey Esaú. Por tu niskwaansye pto xaa kchë
nii chigal xaa porñee nak xaa mëëd klo. 17 Ni nan gaa to nii tsiñee kokladzy

Esaú nii nyuuñlay pxosy xaa xaa, pchilodrew. Aan nikxe biiñ Esaú, pchilodre
mbily nii beeñtsyey xaa.
18 Bigty to chex kiy nii noyek, ni laañee nguey, ni laañee xpi medox, sinak
big meñ Israel. 19 Ni biñdy to xbi trompet, ni biñdy to tsiy Dios. Kchë xaa
nii biñ tsiy Dios kwnab xaa nii kñeedre Dios lo xaa. 20 Porñee pxekwty xaa
nguëtyag xaa nii kwnabey Dios tsiñee chëb xaa: "No nii kety ma o meñ gaa
nii kso niy chex kiy re con kyo." 21 Ntseeb kok kchë nii kon Moisés. Por ngo
chëb xaa: "Xisyaa tseb."
22 Per lëë do, chex kiy nii lë Sión big to, ni xkyedzy Tat Tios big to. Lëë
kyedzy ko nak Jerusalén nii nche kpaa. Ni lo kchë angly nii ncheyool lay lo
Dios big to. 23 Ni lëë do big lo kchë xiñ Dios nii ngab kpaa. Big to lo Dios nii
chuñ kyalxtisy lo kchësy meñ, ni lëë do big lo xkyalbini xaa nii beeñ buen
Dios. 24 Ni lëë do big lo Jesús nii xchoo xfavor meñ lo Dios, ni lëë do big lo
xcheñ xaa nii chuuñ nyë lëë no, ni mastre gaa non xcheñ xaa lo xcheñ Abel.
25 Por ngo kol kap cuent parñee ksal do xaa nii xñee lo no. Por kwtelaady
meñ nii psaldy Dios worñee kwnee xaa lo kislyu re, ni lëë gaa no, telaady no
deelñee ksaldy no xtiits xaa nii xñee lo no destye kpaa. 26 Beeñ kxisy tsiy Dios
kislyu tiemp ko. Lëë na lëë xaa xñee: "Lëën kuuñ kxisy kislyu stub, ni lëdy
kaa nonsy kislyu, sink wi kpaa." 27 Tsiñee xñee xaa "stub", nyoo nii lëë kchë
cos nii xni nii no kpichee parñee kyaan cos nii chilody kni. 28 Kol tsoo ktee no
skizh, por kpicheedy xkyalwnabey Dios nii jkaa no. Kol tsoo ksoxib lo xaa,
por xsak ngo styoo xaa. 29 Nak xDios no sinak bëly nii xsaay kchë cos.

13

Xa kuuñ ksak no Dios

1 Tugak kol jkëstyoo lsa xcombañer do sinak xkëstyoo do betsy to. 2 Ngui kol
nee lo meñ nii klyañche lidzy to, por singo mod no meñ ptee lidzy kwlës angly
aan ni byeñdy meñ nii anglyo.
3 Kol ksaladzy meñ nii no skiib. Kol kuñ cuent nii wi do no skiib. Kol
ksaladzy kchë meñ nii no tedy kyalnë, por neñdy wi do ktsyool kyalnë.
4 Ngui kol tsoni tsiil do, por lëë Dios ksaksi mguiy ni kwnaa nii choni stu
meñ.
5 Tsokidy to tumi. Kol kleni nii chap to, porque misme Dios xñee: "Tsitsiñdy
tse ksanaa lii nonsyoo." 6 Por ngo schilo tyeesy no nder confians:
Lëë Dios kuñ naa yudar,
ktsyeebtyaa nii pe kuñ meñaa.
7 Kol ksaladzy kchë xaa nii bluuy xtiits Dios lo do. Kol kuy xa si lo xtse xaa,
aan kol kniladzy xtiits Dios sinak nii xniladzy xaaw.
8 Sinakak Jesús neeg, nak xaa natse. Iip ktsyëëdy xaa. 9 Knilasty to
cualquier lay. Por masy buen nii sëëb xkyalwkëstyoo Dios leñ styoo do que
nii kon do dyon pe cos schilo ktyaaw. Por nikxe kon do kchë ngo, ni tu pa
xkiiñdyo.
10 Ngub xiktoo no, aan chilody jkaa pxosy nii kwlookon cos leñ ktoo kol nii
jkaasy leñ ktoo kub. 11 Lëë xipxosy meñ Israel nii mastre non xkokon xcheñ
ma kuty lo pkoog parñee singo mod kpily tol, per tublad chek kchë xcuerp ma
kuty ko. 12 Singo gak tublad chu kyedzy kuty Jesús parñee ktsily xaa xtol meñ
con xcheñ xaa. 13 Kol tso tyeedy no kchë kyalnë nii kwtedy Jesús tsigo busy.
14 Por ni tu kyedzy nii ktiiy kaazhkaa kindy lo kislyu re, sink lëë no këmbëës
tu kyedzy nii nare kwe. 15 No nii ktee no skizh lo Dios, por lëë Jesús kuty por

lëë no. ¡Tugak tso ktee no skizh lo xaa!, por lëë xaa xñabey lëë no. 16 Tugak kol
kuñ kyalbuen ni kol kuñ xcombañer do yudar, por kchë ngo xyo styoo Dios.
17 Kol ksal xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kol ksoob xtiits xaa, por xilasty
xaa, tugak chap cuidad xaa lëë do, por lëë xaa ktee cuent lo Dios. Kol klaa nii
ngui kyë xaa tsiiñ. Klyëdy to lo xaa, por ni tu pe nandy nii kuñ do singo.
18 Kol nab lo Dios por lëë noo, por ndon noo nii tubli no kik noo, per
chakladzy noo nii ngui kak xmood noo laañee xkaatyee. 19 Kol knab lo Dios
nii knee xaa tiits kyob kyely teedyaa lo do.
20-21 Lëë lëësy Dios nii beeñ kpañ Jesús dyon kakni lëë do. Lëë Jesús xkyënap
meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak xyaap mëkwxiily, ni lëë xaa kuty parñee
kyaani meñ xtiits Dios nii tsitsiñdy tse te. Lëë xaa jko tubli styoo do parñee
kuuñtsyey do nii chakladzy xaa, ni lëë xaa knee tiits nii kuuñtsyeey no nii
klyaañtyee styoo xaa porñee xniladzy no xtiits Jesucrist. ¡Skizh Jesucrist!
Amén.
22 Beetsy, kol kap paciensy lo chop tson lan tiits ndoladzy nii xalaa lo do.
23 Kol kaknan gaanoo nii lëë betsy no Timoteo tse kwlaa. Deelñee slañ gaa
xaa, lëë xaa kyelynin tsiñee kyelyaa lo do.
24 Kol jkëëptyux kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kchë meñ nii ngab lo
Dios. Xaal xaa Italia tyux lo do.
25 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pkëë Santiagw

Lëë Santiagw xaal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ

1 Naa nak Santiagw, xaa nii chuñ xtsiiñ Dios ni xtsiiñ Jesucrist. Lëën
xkëëptyux ksa tsiipchop xtiiy Israel nii ncheno tañ tyub lo kislyu.

Kyalnyaani nii xnee Dios

2 Beetsy, no nii kle do tsiñee lëë do no tedy tu lo kyalnë. 3 Por nanle to nii
tsiñee xtyedy to tu kyalnë porñee xniladzy to Dios, xkiiño. Por singo mod lëë
do xseedy xa kxekw to kyalnë. 4 Per kol ktee nii jkiiñ kchë kyalnë go lo do,
parñee kak to tu xaa nyaani, tsiin nii ni tu pe kakty falt lo do.

5 Deelñee chak falt kyalnyaani lo do, kol nabo lo Dios por xkady Dioso, lëëw
xteedy xaa kchë lo meñ nii xñabo. 6 Per no nii kñab tow tyub styoo do, jkandy
kik to, por nak meñ nii xkan kik sinak nistoo nii choy me nëz re nëz rek. 7 Pe
kteejty Dios lo meñ nii nak singo, 8 por natse no tu cos kik meñ go, lëë kxe gaa
na stuwo, chilody tsoli kik clasy meñ go.

9 No nii ktaan tu xaa mban deelñee klisklaa Dios xaa. 10 Singo gak rikw
no nii ktaan xaa deelñee ksyablyu Dios xaa. Por nak rikw sinak xkyoo kizh,
xtiiydyo. 11 Tsiñee lëë ngbidz xlyañ, lëë kizh xpidzy aan lëë xkyoow xlyaal.
Aan sikootyee lëë kchë xkyalntsono xyal. Singo gak rikw nikxe kyënap xaa
kchë nii chap xaa, lëëw nitylo.

Dichos meñ nii xtyedy kyalnë

12 Dichos xaa nii xekw kyalnë, por tsi lëë xaa lox te lo kyalnë, lëë xaa jkaa
kyalmbañ nii ktee Dios lo meñ nii xkëstyoo Dios. 13 Tsiñee kakladzy to kuñ do
tu cos mal, këbty to tsaaplaa Dios xchëëp lëë do par kuñ do cos mal go. Porque
nlejty Dios parñee kuñ xaa cos mal, ni xkiildy xaa meñ par kuñ meñ cos mal.
14 Sink misme xtol meñ xchëp meñ parñee kuñ meñ cos mal. 15 Kchë cos mal
nii xsya leñ styoo meñ xyaklo tol, aan tsiñee lëë tol xroob lëë kyalkuty sëëd.

16 Kyëtidy to, beetsy, 17 por kchë cos buen nii chaap no, kpaa sëëdo. Dios
nii psaa kchë mëly nii no leñ kpaa pxaalo. Ktsyëëdy Dios. Nakty xaa sinak
malë nii xtyedy lo kislyu. 18 Lëë xaa bnee kyalmbañ lo no, worñee bniladzy
no xtiitsli xaa. Por styoo xaa kwlañ nii lëë no kak xaa nii mastre non lo kchë
nii psaa xaa.

Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios

19 Kol ksaladzy gon, beetsy, nii ligier kak to, par jkëëtyag to, per no nii kwës
to par kñee do ni par klëë do. 20 Por chuuñtsyeydy meñ nii xlëë nii xyo styoo
Dios. 21 Kol ksaan kchë cos yox ni kchë tol nii no leñ styoo do aan kol ksal
xtiits Dios nii no leñ styoo do, parñee kteelaa tiits ko lëë do.

22 Per kol kuuñtsyey nii xñabey xtiits Dios, lëjty xaktyee jkëëtyag tow, por
deelñee kuuñtsyeydy tow misme lëë do no kyëti xaly. 23 Nak xaa nii xaktyee
xkëëtyag xtiits Dios, aan chuuñtsyeydyo, sinak meñ nii xuy lo lo kyowan.
24 Xuy xaa lo xaa lo kyowan, per xaktyee stee xaa vuelt lëë xaa xnityladzy
dyon xa chak lo xaa. 25 Per lëë xaa nii xnitylasty nii xkëëtyag, sink xsoob xaa
xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol, lëë Dios kuuñlay kchë xtsiiñ xaa.

26 Deel no tu xaa nii xsyak nii xsoob xaa xtiits Dios, per xyoogwty chuw
xaa, misme lëë xaa xkyëti xaly aan nlidy nii xsoob xaa xtiits Dios. 27 Deelñee

nli nii xniladzy to xtiits Tat Tios no nii kuñ do yudar psyëb ni kwnaa viud nii no kyalnë, ni no nii ksaan do tol nii chuuñtsyey chol meñ nii nche lo kislyu.

2

Nody nii kwe do meñ

1 Beetsy, lëë do nii xniladzy to xtiits Jesucrist nii xñabey, nody nii kwe do meñ. 2 Kol tso tyeesy no nii sëëb tu xaa rikw nii xixkwaa ni no tu nily or ña laañee xkaal lsa do, aan sëëbak tu xaa prob nii nakw tu ladx yox, 3 aan deelñee xñee do lo xaa rikw: "Kwsob nu, ngui nak", per lëë lo xaa prob xñee do: "Lii kwsolisy ske, o kwsob kaa lo lyu", 4 lëë do noyuñle kyalxtisy singo mod, porñee xsee do dyon xa chak meñ aan xsya tol kik to.

5 Beetsy, kol kon nrii gaanoo: lëë Dios gon kwle prob lo kislyu re, parñee kyak prob rikw tsiñee lëë prob kniladzy xtiits Dios ni tsiñee lëë prob jkaa nii ktee Dios lo xaa nii xkëstyoo xaa. 6 Per lëë lëë do lëël xkwii do xkyalto prob. ¿Pe lëdy rikw nawen xsaksi lëë do ni pe lëdy rikw nawen chikso lëë do lo xaa xñabey? 7 ¿Ni pe lëdy lëë rikw nawen xñeenë xaa nii pteelaa lëë do?

8 Buen si do deelñee chuñ do cumplir xley Dios nii xñee: "Pkëstyoo xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii." 9 Per deelñee xkwe do meñ, tu tol le ngo noyuñ do aan chuñdy to cumplir xley Dios. 10 Deelñee no tu xaa nii chuuñtsyey kchë nii xñabey ley, per kyeñdy xaa ksal xaa tugak cos nii xñabey ley, nontre kchë nii beeñtsyey xaa. Nako sinak nii ni tu pe nyuuñtsyeydy xaa. 11 Por yuub Dios chëb: "Tsonidyoo stu meñ deelñee no tsiiloo", lëë gak Dios chëb: "Kujtyoo." Singo tsigo busy, deelñee nonidy to stu meñ nii nakty tsiil do, per chuty to, lëë do pchooxsol lo xley Dios. 12 Lëë lëë do kol nee ni kol kpañ sinak xñabey xley Dios nii xteelaa meñ lo tol. 13 Por kchësy xaa nii xkëstyoody xcombañer jkëstyoody Dios xaa go tse nii lëë kyalxtisy kak. Per lëë xaa nii xkëstyoo xcombañer, ndaan kchukë xaa tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy

14 Beetsy, ¿pe nan nii këb to nii xniladzy to Dios, deelñee ni tu pe chuuñtsyeydy to? ¿Pe steelaa kyalwniladzy lëë do nawen? 15 Kol tso tyeesy no nii kan do tu xcombañer do nii kindy xab ni kindy pe kaw, 16 aan këb to: "Na ligier, byey, pix xaboo tsiin ktsyëël ni taw", per xteejty to nii jkiiñ xaa, ¿pe nan nii këb to singo? 17 Singo gak nak xaa nii xniladzy xtiits Dios deelñee ni tu pe kuuñtsyeydy xaa. Pe nandy nii xniladzy xaa.

18 Per so tu xaa nii këb: "Xniladzyoo xtiits Dios, lëë naa chuuñtsyeyaa cos." Bluuy dyon nii nli xniladzyoo, aan lëë gaan kluy nii nli xniladzyaa por kchë cos nii chuuñtsyeyaa. 19 Xniladzyoo lë nii tugak Dios no. Buen nii xniladzylo, per wi xaatox gon xniladzy nii tugak Dios no, ni xtsyeb xaa chan xaa Dios. 20 Byaabini gaanoo aan byeñ nii deelñee kuuñtsyeydyoo cos, pe nandy nii xniladzyoo xtiits Dios. 21 Lëë Dios gon pkaaxcuent pxusykoltoo no Abraham sinak nii nyak xaa tu xaa buen porñee kwlookon xaa xiñgan xaa Isaac lo Dios. 22 Buy xcuent Abraham gaanoo aan kon nii kok nyoo nii bniladzy xaa Dios, por kchë nii beeñtsyey xaa, ni por kchë ngo lëë xaa bniladzy re Dios. 23 Singo mod kok cumplir xtiits Dios nii xñee: "Bniladzy Abraham Dios, por ngo lëë Dios pkaaxcuent xaa sinak nii nyak xaa tu xaa buen." Ni singo mod lëë Abraham byak xamigw Dios.

24 ¿Pe chan dow na, nii lëë Dios xñee nii buen meñ por kchë nii chuuñtsyey meñ, lëjty xaktyee porñee xniladzy meñ xaa? 25 Singo ptsyool tu kwnaa yox nii pcholë Rahab. Stuble stuble mguiy kwnee lo me. Per lëë Dios pkaaxcuent

me sinak nii nyak me tu kwnaa buen, porñee ptee me lidzy me kwlës xaa nii kukleetsy dyon xa nak xkyedzy me ni beeñ me yudar pxooñ xaa go. 26 Por nan do nii deelñee kindy kyalbini leñ styoo no, mbañdy no. Singo gak deelñee xniladzy no xtiits Dios aan ni tu pe chuuñtsyeeydy no, pe nandy nii xniladzy no.

3

Ludzy meñ

1 Beetsy, deelba tsody ndaly xaa nii chuuñ kseedy lady to, por nan do nii kchëë noo siñee chuuñ kseedy noo, ndaly re nii kuuñkiy Dios loo noo tsi lëë kyalxtisy kak. 2 Kchësy no xlyo falt. Deelñee no gaa tu xaa nii xiñdy tiits na buen xaa, aan axte xcuerp xaa xsoob xtiits xaa. 3 Tsiñee xlyo no fren chuw cabay parñee ksoob ma xtiits no, tyub xcuerp ma xsoob xtiits no. 4 Kol kuy gaanoo xa nak barkw. Ngolo ni ntseeb kchë me dox nii xchëëpo. Per con tublësy yag wiñ nii kë xaan go chuuñ ksëë meño laañee chakladzy meñ. 5 Singo gak nak ludzy no. Lal nuw sobo leñ chuw no, per ntseeb kchë nii chuuñtsyeyo. ¡Tublë gak ki wiñ xsaay tu kiy ngol! 6 Nak ludzy no sinak tu bëly nii sob leñ chuw no, aan chuño xtol no. Misme ki chek linfiern. Xsoob kiw, aan xkëëtaño lëë no. 7 Chuuñ ndoo mguiy kchëlo ma tox, ni kchëlo ma nii xoobe, kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii no lo nistoo. 8 Per lëë ludzy meñ ni tu cho karty kuñ gan low aan chutyo meñ sinak nii nyako tu ngwaan. 9 Con misme ludzy no nii xtee no skizh lo Tat Tios, xtsiibtee no meñ nii chak si chak xaa. 10 Buendy gon, beetsy, nii chuwak no nii xchoo tiits ngui nii xñee no lo Dios kchoo tiits nii ktsiibtee no meñ. 11 Singo gak chilody kchoo nis nex ni nisnla tu chu xlyañ. 12 Ni xkyëdy oliv lo yag yegw, ni xkyëdy yegw lo yag uv. Singo gak nak tu xlyañ. Chilody klyaño nis nex ni nis sety tugak tiemp.

Kyalchak nii xnee Dios

13 Deelñee no tu xaa chak ni nyaani lady to, no nii kak ndoladzy xaa ni no nii ngui kpañ xaa parñee kak nyoo nii nyaani xaa. 14 Per deelñee chakniladzy to meñ ni chuuñtsyey do cos par ksyablyu do meñ, chilody ktaan do por sinaldy to xtiits Dios. 15 Lëdy Dios pxaal kchë cos ko, lo kislyu pchoow, kik meñ ni kik xaatox kwlaño. 16 Por laañee no kyalwniladzy ni no tily no kchë clasy cos mal. 17 Per lëë xaa nii xsaabini Dios leñ kik, si xñabey Dios mbañ xaa, ndoladzy xaa ni buen xaa. Xkëstyoo xaa meñ ni chuuñtsyey xaa cos buen. No xkyalcheñ xaa ni nonsyke tiitsli xñee xaa. 18 Kchësy xaa chaklasty tso tily, ngui xñee xaa lo meñ por sitsiñ tse nii lëë meñ kuñ cos buen.

4

Meñ nii xsoobty xtiits Dios

1 ¿Pa chislo tily na dyon ni pa chislo kyalnë? Misme leñ styoo do gon chislow, por kchë cos mal nii no leñ styoo do lëëw chislo. 2 Chakladzy to tu cos aan como chapty tow, lëë do chuty, ni lëë do choki cos aan como chapty tow, lëë do chuñ tily. Chapty to nii chakladzy to, porñee xñabty tow lo Dios. 3 Nikxe gaa xñab tow, xneesty Dioso, porñee xñab nguidy tow, por xñab tow parñee kxiñ dow laañee xkaatyee. 4 ¡Mal do! ¿Pe nandy to nawen nii deelñee choki do cos nii no lo kislyu re, lëë do xtilyni Dios? Kchë xaa nii choki cos nii no lo kislyu re, xtilyni Dios. 5 Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Tir xkëstyoo Dios kyalbini nii kwloo xaa leñ styoo no ni chakladzy kaa xaa nii jkëstyoo no xaa.” 6 Lëë Dios kuñ lëë no yudar. Por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee: “Xsyonlë

Dios lo meñ nyaa. Per ngui xñee xaa lo meñ mban.” 7 Kol ksoob xtiits Dios,
ni kol kxekw lo xaatox, tsiin jkaaldy xaa lëë do. 8 Kol kpig lo Dios tsiin kpig
xaa lo do. Kchësy to siñee bii chakladzy to kuuñtsyey do tol, kol ktikche styoo
do ni kol nab nii ktsily Dios xtol do, tsiin kak nyë styoo do. 9 Kol ktee në ni kol
koon. Deelñee xidzy to kol koon ni deelñee gaa xle do kol kte në. 10 Kol kak
ndoladzy lo Dios tsiin klisklaa xaa lëë do.

Meñ nii xsee chan xcombañer

11 Beetsy, kñeenëdy to xcombañer do. Kchësy xaa nii xñeenë xcombañer
xñeenë ley. Aan deelñee xsee do ley, lëë do xyak xtisy aan chuuñtsyeydy to
nii xñabey ley. 12 Tugak xaa nii bnee ley no, aan misme gak lëë xaa nak xtisy
lëësy xaa schilo kteelaa ni ksaksi meñ. Per lëë do, ¿cho nak to parñee ksee do
kan do xcombañer do?

Ndoondy pe cos kak kxe

13 Kol kon nrii kchë do siñee xñee do: “Natse o kxe gaa lëë noo kyo kyedzy
rek, aan tu iz tsyo noo siko par kyëë noo dilgensy ni ktsiñaa noo tumi”, 14 aan
ni nandy to dyon pe cos kak kxe. Nak to sinak tu xkey nii xlyañ palsye leñ
kpaa, per xlyëëdyo. 15 Këbty to singo, sink masy kol këb: “Deelñee sneetsy
Dios kyalmbañ, lëë noo kuuñtsyey nrii o nrek kaa.” 16 Per lëë lëë do ndaan
xñee do, ndox gon nii kak nyaa do. 17 Tol gon chuñ meñ nii nan xa kak cos
buen aan chuuñtsyeydy mew.

5

Nii ktsyool meñ rikw

1 ¡Kol kono na rikw!, aan kol koon ni kol kuptsyë por ntseeb kchë kyalnë
dox nii ktsyool do. 2 Kchë nii chap to xiñ, ni lëë kchë xab non do kyëma. 3 Ni
lëë kchë xor do ni xtsiiñ do nii nyaa con plat kyoo. Lëë kyalnë go ksaksi lëë
do sinak nii nyako ki. Pe nandy nii beeñlo do kchë nii chap to, por lëë tiemp
mer kyal. 4 Kchë xaa nii kwë tsiiñ lo xkwaa do singosy xkëëkiy lëë do aan lëë
Tat Tios biñ kchë nii chuuñkiy xaa go. 5 Mentre kwche do lo kislyu mbëë pañ
do, kop to kchë nii kokladzy to, ni bro do si xro ma. Per lëë xtse kyalkuty sëëd
yob. 6 Kwnabey do kuty ni beety kaa to meñ nii nody xtol aan ni tu cho pe
nëdy lo do.

Kol kyëmbës kiid Jesús

7 Lëë lëë do gon, beetsy, kol kwës axte nii kiid Jesús stub. Kol kak sinak xaa
nii xkyë kon, xkwës xaa xtiemp kyo parñee kak xkwaa xaa. 8 Kol kwës ni kol
kxekw, por klyëëdy lëë Jesús kiid stub. 9 Jkëëkiydy to xcombañer do, tsiin ni
tu pe kliskiydy Dios lo do, por klyëëdy lëë xaa kiid kuñ kyalxtisy. 10 Kol kak
si kok kchë profet nii biid kluuy xtiits Dios. Mban kwte xaa, per pxekw xaa.
11 Dichos xaa nii xtye lo kyalnë ni xekwo. Kayonle gaa to kyalnë nii kwte Job
aan pxekw xaa, ni kayonle to xa kontsi Dios xaa despuesy, por tir buen Tat
Tios ni xkëstyoo xaa meñ nii xsoob xtiits xaa.

12 Beetsy, jkoondy to Dios por kpaa, ni jkoondy to Dios por kislyu, ni
jkoondy to Dios por cualquier cos. Tsiñee këb to nii nliw, ktsëëdy to lo xtiits
to. Singo gak tsiñee gaa këb to nii nlidyo, parñee ksaksidy Dios to.

13 Deelñee no do kyalnë, kol nee lo Dios. Deelñee xle gaa to kol kool lo Dios.
14 Deelñee xsyaknë do, kol kwetsy xaa kol nii xniladzy xtiits Dios parñee kñab
xaa lo Dios por lëë do kyëëb xaa lëë do aceit con xtiitspey Dios. 15 Aan deelñee
tyub styoo do kñab to lo Dios nii kyak xaa xsyaknë, lëë xaa kyak. Aan deelñee

no xtol xaa lëë Dios ktsilyo. 16 Por ngo, kol kxobtol lsa xtol do lo xcombañer
do, ni misme lëë do kol nab lo Dios nii kyak xcombañer do. Por chon Dios
xtiits xaa buen. 17 Sinakak no kok profet Elías, aan tsiñee tyub styoo xaa
kwnab xaa lo Dios nii nyabty kyo, tson iz grol byabty kyo lo kislyu. 18 Aan
tsiñee lëë xaa kwnee lo Dios stub, parñee kyab kyo, lëë kyo byab aan lëë kwaa
kok.
19-20 Beetsy, deelñee kchoxso tu xcombañer do lo xtiits Dios aan ktikche do
xaa, lëë do kteelaa xaa lo kyalkuty ni lëë Dios ktsily kchë xtol xaa.

Xkitsy klo San Pedre

1 Pedraa, xapostle Jesucrist nakaa. Lëën xal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ nëz Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ni Bitinia. 2 Lëë Dios kwle lëë do destye penaadle por Kyalbini Ntson parñee kyak nyë xkyalmbañ do con xcheñ Jesucrist ni parñee ksoob to xtiits xaa. Kakni Dios to tsigo busy ni knee xaa tiits nii ngui kwe do.

Kyalmbañ nii këmbëës no

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios pxosy Jesucrist, porque por xkyalwkëstyoo xaa lëë xaa bnee tiits kaly no stub porñee lëë Jesucrist pañ lo kyalkuty. Nrii xchoobladzy styoo no 4 aan lëë no jkaa nii kneetsy Dios kpaa. Nitylody ngo ni jkaaypejtyo ni jkooldyo. 5 Porñee xniladzy to xtiits Dios lëë xaa chakni lëë do parñee jkaa do kyalwtelaa nii kneetsy xaa tsiñee lëë tse go tsitsiñ.

6 Por ngo tir xle do, nikxe nii tedy to kyalnë xisy wiñ. 7 Por nak xkyalwniladzy to sinak or. No nii tedyo lo ki parñee kako preb. Deelñee kxekw to preb, mastre kak non xkyalwniladzy to que lo or, por xnitylo or. Por ngo, tsiñee lox kak xkyalwniladzy to preb, mastre kak ntsono ni kak nono tsiñee lëë Jesucrist kiid stub.

8 Xkëstyoo do Jesucrist nikxe nii karty kan do xaa ni xniladzy to xtiits xaa nikxe nii chandy to xaa. Xle do aan chilody kñee do dyon xa nak kyalwle go con tiits, 9 porñee lëë do kwtelaa lo tol, ni por ngo gaa nii xniladzy to xtiits xaa.

10 Destye tiemp byub profet xa nak kyalwtelaa re ni kwnee xaa xa nak kyalnsaak nii kxaal Dios lo do. 11 Lëë xKyalbini Crist kwneel lo profet kchë kyalnë nii ktsyool Crist ni kchë kyalntson nii kiid despuesy, aan lëë profet byub dyon cho nak Crist ni pa wor kak kchë nii xñee Kyalbini go. 12 Per lëë Dios chëb nii lëdy par lëë xaa nak kchë cos ko, sink par lëë dow. Kchë ngo kwnee xaa nii bluuy xtiits Dios lo do. No Kyalbini Ntson nii pchoo kpaa styoo xaa. Axte angly chakladzy kyeñ cos ko.

Chakladzy Dios nii kpichee no lo tol

13 Por ngo, kol kuñ pensar pe cos kuñ do ni list kol kak. Tyub styoo do kol ksaladzy nii kneetsy Dios lo do tsiñee lëë Jesucrist klyañche. 14 Kol kak sinak xaa wiñ nii xsoob tiits. Tsody to si kwyo do worñee karty kniladzy to xtiits Dios, 15 sink kol kpichee lo tol, por nody xtol Dios nii kwtsyetsy lëë do. 16 Por leñ xkitsy Dios xñee: “Kol kpichee lo tol, por nody xtolaa.”

17 Deelñee xñee do nii pxosy to nak Dios nii chuuñtsyey kyalxtisy lo kislyu ni nan do nii xkwedy xaa meñ, no nii ksal do xaa tugak ni ktsyeb to xaa. 18 Por lëë Dios pteelaa lëë do lo cos nii pa xkiiñdy nii psaan pxusykoltoo do, ni nan gaa to nii kozhty xtol do con cos nii xnitylo. Kozhtyo con or o plaat kaa, 19 sink con cheñ nii pxee Crist kozho. Kuty xaa si chety tu mëkwxiily nyë nii chokon lo Dios. 20 Destye worñee karty kwe kislyu byaan tiits nii singo ktsyool Crist, per axte natiemp lëë xaa biid kteelaa lëë do. 21 Por Crist lëë do xniladzy xtiits Dios. Lëë Dios beeñ kpañ xaa ni blisklaa xaa, ni por ngo, Dios sye xsaladzy to ni xniladzy to.

22 Porñee psoob to xtiits Dios, ngo nii lëë xkyalmbañ do kok nyë parñee jkëstyoo do xcombañer do. Kol jkëstyoo xcombañer do tyub tyub styoo do.

23 Por lëë do koly stub, per lëdre xaa nii chety nak pxosy to, sink lëë do koly
por xtiits Dios nii nitylody. 24 Ni lëë gaa Xtiits Dios xñee:
Nak kchë meñ sinak kizhyë,
ni nak xkyalndaan meñ sinak xkyoo kizhyë.
Xpidzy kizhyë ni xlyaal kyoo,
25 per lëë xtiits Dios, tsitsiñdy tse nii nitylow.
Lëë tiits nii xteelaa go bluuy noo lo do.

2

1 Por ngo, kol ksaan kchë clasy tol, ni kyalwkëti, ni kyalmbidy ni kchë clasy
tiits xuuy. 2 Kol tsoki xtiits Dios sinak nii choki mëëd yeeñ nidzy, parñee kroob
to ni telaa do lo tol, 3 por kayanle to nii tir buen Dios.

Lëë Crist nak sinak tu kyo nii mastre xkiiñ

4 Kol kpig lo Crist, por nak xaa sinak tu kyo mbañ nii psëëb meñ, per par
Dios tu kyo nii mastre xkiiñ ni non nak xaa. 5 Singo gak lëë do nak to sinak
kyo mbañ, aan lëë Dios jkiiñ lëë do parñee por Jesucrist kokon do cos lo Dios.
6 Por ngo gaa xñee xtiits Dios:
Leñ kyedzy Sión kixaa tu kyo nii mastre xkiiñ.
Pee kyo go ni nguiw.
Lëë Crist nak kyo go aan buen tsi meñ nii kniladzy xtiits xaa.
7 Tir non Crist lo do, porñee xniladzy to xtiits xaa. Per lëë lo xaa nii xnilasty,
lëë xtiits Dios chak cumplir tsiñee xñeew:
Lëë kyo nii psëëb xaa nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre non.
8 Ni chak cumplir tiits nii xñee:
Tu kyo nii kchal niy meñ ni kchon meñ byak kyo go.
Xchalo niy meñ porñee xsaldy meñ xtiits Dios ni par ngo gaa byaano.

Meñ nii ngab lo Dios

9 Per lëë do pee do, pxosy nii xkiiñ lo rey nak to, meñ nii xpichee lo tol nak
to, tu kyedzy nii ngab lo Dios nak to, parñee kluuy do xkyalntson Dios nii
kwlii lëë do lo nguey ni psëëb lëë do lo bini. 10 Klo kwyody xkyedzy to, per
lëë na lo xkyedzy Dios ngab to. Klo ni tu cho pkëstyoody lëë do, per lëë na
xkëstyoo Dios to.

Kol kpañ si xñabey Dios

11 Beetsy, xñen lo do sinak nii nyak to xaa sit nii sitedy lo kislyu re nii
kpichee do lo tol por xtilyniw xkyalmbañ do. 12 Ngui kol kak lady xaa nii
xnilasty Dios, tsiin nikxe xñeenë xaa lëë do sinak nii nyak to meñ mal, per
tsiñee kan xaa nii buen do, lëë xaa ktee skizh lo Dios tse nii lëë kyalxtisy kak.
13 Chakladzy Dios nii ksoob to xtiits kchë xaa xñabey nii no lo kislyu. Kol
ksoob xtiits xtisy, por lëë xaa nak xaa nii mastre xñabey, 14 ni kol ksoob xtiits
xaa xñabey nii kxaal xaa ksaksi meñ mal ni kan meñ nii chuñ buen.
15 Chakladzy Dios nii kuuñtsyey do kyalbuen, parñee tsody pe cos jkëëkiy
meñ nguey lëë do.
16 Kol kpañ sinak tu xaa nii kindy cho kñee lo, per lëdy por ngo nii kuñ
do tol. Kol tso si cho xaa nii ngab lo Dios. 17 Kol ksal meñ ni kol jkëstyoo
xcombañer do nii xniladzy xtiits Dios, ni kol ktsyeb Dios ni kol ksoob xtiits
xtisy.

Kyalmban nii kwtedy Crist

18 Kchë do siñee no xpixwan do kol ksoob xtiits xaa nii kwxii lëë do, nikxe
buen xaa nikxe gaa mal xaa. 19 Por buen nii tyeedy no lo kyalnë nii chigaldy

no porñee xsoob no xtiits Dios. 20 Per deelñee xsaksi meñ lëë do porñee
beeñtsyey do tu cos mal, ¿pe nan nii kxekw to castigw? Suuñ ksak to Dios
deelñee kuuñtsyey do tu cos buen aan tedy to castigw. 21 Par ngo kwle Dios
to, por mban kwtedy Crist por lëë do. Kol kak si kok xaa. 22 Kwloody xaa
tol ni pkëëtidy xaa meñ, 23 kwëbty xaa tsiñee kwlootsyetsy meñ xaa, ni pe
chëbty xaa tsiñee psaksi meñ xaa, sink Dios nii chuñsye kyalxtisy psaladzy
xaa. 24 Lëë Crist byoy xtol no lo crusy, parñee ksaan no xtol no aan kpañ no
sinak nonguialo. Biswee meñ Crist parñee kyak to. 25 Por kwche do si xkwe
mëkwxiily nii këtañ, per lëë na nii lëë do big lo Crist, lëë xaa chan lëë do si
chan meñ mëkwxiily ni chap cuidad xaa xkyalmbañ do.

3

Xa kpañ meñ nii no tsiil

1 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do, parñee deelñee no xaa xnilasty xtiits Dios,
kniladzy xaaw tsiñee kan xaa xa nak xmod to. Xkiiñdy nii tant tiits. 2 Tsiñee
kan xaa nii ngui nak xmod to, lëë xaa kniladzy. 3 Xixkwaady to nëz fuer,
koondy to kik to parñee kan meño, xixkwaady to con cos or ni kakwty to ladx
non, 4 sink kol kxixkwaa xkyalmbañ do, por nitylody kyalwxixkwaa go. Nyo
kyalwxixkwaa go tsiñee ni tu pe sidy kik to. Ngo xyo styoo Dios. 5 Por singo
kwxixkwaa kwnaa nii bniladzy xtiits Dios tiemp. Dios sye psaladzy me ni
psoob me xtiits tsiil me. 6 Singo kok Sara. Psoob me xtiits tsiil me Abraham
ni "xey" kwnee me lo xaa. Xiñ me kak to deelñee suñ do kyalbuen ni ktsyebty
to.

7 Singo gak lëë do xaapkiy, ngui kol nee lo tsiil do. Kol ktee xlugar me, lëjty
xaktyee porñee nda me, sink porñee wi me jkaa kyalnsaak nii kneetsy Dios
lo do. Singo kol kuuñtsyey parñee ni tu pe klyëdy lo do tsiñee kutiitsni do Dios.

Xaa nii xtyedy kyalnë porñee chuuñtsyey xaa kyalbuen

8 Ngui kol kpañ, kol jkëstyoo xcombañer do. Kol kuñ kyalbuen ni kol
kak ndoladzy. 9 Ktikchedy to mal por mal, ni ktikchedy to wlotsyetsy por
kyalwlotsyetsy, sink kol nab lo Dios nii kakni xaa meñ por lëë xaa kwtsyetsy
lëë do parñee kuuñlay xaa to.

10 Por deelñee chakladzy to nii mbëë kpañ do,
no nii kap cuidad to ludzy to.
Kñeedy to tiits mal ni kchoody tiits xuuy chuw do.
11 Kol kpichee lo kyalmal ni kol kuuñtsyey cos buen,
ni kol kyub xa ktilynidy to meñ.
12 Por chap cuidad Dios xaa nii chuñ kyalbuen
ni xkëëtyag xaa xtiits xaa go,
per xlëë xaa lo xaa nii chuñ cos mal.

13 ¿Cho ksaksi lëë do na dyon deelñee tugak chuñ do kyalbuen? 14 Per nikxe
tedy to kyalnë por xkyalbuen do, dichos to. Ni tu cho ktsyebty to, 15 sink kol
klaa nii kñabey Crist leñ styoo do. List kol kwe parñee ktikche do lo xtiits kchë
xaa nii kñabtiits penak nii xniladzy to xtiits Dios, per con ndoladzy kol nee ni
nguudzy kol kak. 16 Ngui kol kpañ parñee ni tu pe tsinidy kik to, ni parñee
kteladzy kchë xaa nii xñeenë lëë do porñee xniladzy to Crist. 17 Mbëë tedy
to kyalnë porñee chuñ do kyalbuen, deelñee singo klyaño styoo Dios, lëdy nii
tedy to kyalnë porñee chuuñtsyey do cos mal.

18 Por yuub Crist kuty por xtol no, ni tu vueltak kuty xaa. Buen xaa, per
lëë xaa kwte kyalnë por xtol no, parñee kpig no lo Dios. Kuty xcuerp xaa,
per lëë xkyalbini Dios beeñ kpañ xaa stub. 19 Aan por xKyalbini Dios lëë xaa

kukluuy xtiits Dios lo kyalbini nii no nyoogw. 20 Kchë kyalbini go psoobty
tiits xtiemp Noé, worñee kwëmbës Dios mentre lëë barkw noyaa, aan xaktyee
xon meñ kwtelaa lo nis. 21 Lëë nis ko nak sinak kyalwchobnis nii xteelaa
lëë no natiemp. Xkiiñdy kyalwchobnis parñee kak nyë xcuerp no, sink lëëw
xkiiñ parñee kñab no nii koli Dios kik no, aan lëë xaa xteelaa lëë no porñee
lëë Jesucrist pañ, 22 ni lëë gaa xaa byëp kpaa aan lëë xaa sob kwi Dios nëzli
aan kchë angly ni kyalbini nii xñabey xsoob xtiits xaa.

4

Xa no nii kpañ no

1 No nii tsini kik to nii lëë do tedy kyalnë si kwtedy Cristo. Kchë xaa nii
xtyedy kyalnë xpichee lo tol, 2 parñee tyub nii kpañ xaa tso xaa sinak xñabey
Dios aan kuuñtsyeytre xaa nii xlyañ styoo xaa. 3 Tyub tsigo beeñtsyey do nii
chuuñtsyey xaa nii xnilasty xtiits Dios. Beeñtsyey do cos mal, kwë do kunip ni
beeñtsyey do lni yox ni psoxib to lo mdyo. 4 Lëë nana, como chuuñtsyeytre
to kchë cos ko, lëë meñ xsee ni lëë meñ xñeenë lëë do. 5 Per lëë meñ go
kaktsyetsy lo xaa nii kuñ kyalxtisy lo meñ mbañ ni lo meñ kuty. 6 Por wi
lo meñ kuty kukluuy Crist xtiits Dios, parñee kpañ xkyalbini meñ kuty sinak
xñabey Dios, nikxe nii si chetyak chol meñ lo kislyu re kuty meñ go.

7 Lëë xtse kchë cos mer ksa. Por ngo, kol ko xkyalcheñ do ni kol kutiitsni
Dios. 8 Per mastre precisy nii jkëstyoo lsa do xcombañer do, por ndaly tol chuñ
lsa lëë no perdon por kyalwkëstyoo. 9 Kol ktee lsa lidzy to kwës xcombañer
do, kyeejty to meñ. 10 Kol jkiiñ lo xcombañer do segúin kyalnsaak nii bneetsy
Dios catu lo do. 11 Deelñee no tu xaa nii xñee, no nii kak xtiits xaa sinak xtiits
Dios. Deelñee no gaa tu xaa nii xkyë tu tsiiñ no nii kuñ xaaw segúin fuersy nii
pteedy Dios lo xaa. Kchë nii kuuñtsyey do no nii kteedy to skizh lo Dios por
Jesucrist. Lo xaa, no nii tugak ktee no skizh. Amén.

No nii tyeedy no kyalnë

12 Beetsy, kseedy to tsiñee tedy to kyalnë, parñee kak to preb cos nii
nonguialdy kako, 13 sink kol kle nii lëë do no tedy kyalnë nii kwtedy Crist,
tsiin singo gaa kle do tsiñee lëë xaa kiid. 14 Deelñee xkotsyetsy meñ do porñee
xniladzy to xtiits Crist, dichos to, por lëë xKyalbini Ntson Dios tugak chakni
lëë do. 15 Deelba ni tu do tejty kyalnë por kyalkpaan o porñee gaa beety to
o porñee gaa xsyëëb to lo xtily meñ. 16 Per deelñee xtyedy to kyalnë porñee
xniladzy to xtiits Crist, ktelasty to, sink kol ktee skizh lo Dios nii ngab to lo
Crist. 17 Por lëë tse kutsiñ nii lëë kyalxtisy kislo lady meñ nii ngab lo Dios.
Aan deelñee lady no kislo kyalxtisy, ¿xa lë nii kak xaa nii xsoobty xtiits Dios?
18 Aan deelñee pensy xtyelaa xaa buen, ¿xa lë nii ktsyool xaa mal ni xaa
ngoptol? 19 Por ngo kchë xaa nii ngab lo Dios nii xtye kyalnë, nody nii ksaan
xaa kyalbuen, sink no nii jko xaa xkyalmbañ xaa ña Dios, por lëë Dios psaaw,
ni bueen gaa Dios.

5

Lëë Pedre xñee lo xaa kol

1 Lëën kñe lo xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, por sinak
xaa nakaa. Konaa kyalnë nii kwtedy Crist, ni wi gaan jka nii nare kneetsy
Dios. 2 Sinak tu xaa nii chap cuidad mëkwxiily, kol kap cuidad meñ nii ngab
lo Crist nii psaan Dios lo do. Kol kan meñ go sinak xñabey Dios. Kyëdy to
tsiiñ por tumi, sink tyub styoo do kol kuñ xtsiiñ do. 3 Kakty to sinak nii lëë

do nyak xpixwan meñ nii ngab lo Dios, sink kol ktee nii kseedy meñ lo do,
4 parñee tsiñee kiid mer xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, jkaa do
tu premio nii nitylody.
5 Singo gak lëë do xaa yeeñ kol ksoob xtiits xaa kol. No nii ksoob lsa do
xtiits xcombañer do, por xyody xaa nii chak nyaa styoo Dios, per chuñ xaa
yudar xaa ndoladzy.
6 Kol kak ndoladzy lo Dios, parñee klisklaa xaa lëë do tsiñee lëë tiemp
tsitsiñ. 7 Kol ksaan kchë kyalnë nii sini kik to lo Dios, por lëë xaa nakni lëë
do. 8 Kol kak nyaani ni kol kwena, por lëë xaatox nii xlëë lo do këwhile sinak
xkyëwhile tu mëëtsy nii këkyub pe kaw. 9 Fuert kol kak, kchooxsody to lo xtiits
Dios, por nan do nii wi kchë xcombañer do nii nche tyub lo kislyu no tedy lo
kyalnë nii no tedy to. 10 Per tsiñee lox tedy to kyalnë xisy wiñ, lëë Dios kuñ
ktaan lëë do ni lëë xaa kyuñ lëë do segur. Xkëstyoo Dios no ni lëë gaa xaa
kwtsyetsy lëë no parñee jkaa no kyalntson nii kteedy xaa lo meñ nii ngab
lo Crist, aan iip kyaldy kyalntson go. 11 Kyaldy xkyalwnabey Dios. Tugak
kñabey xaa. Amén.
12 Chopaa Sil xkë kitsy re, por tu xaa nii chaapaa confians nak xaa. Lëën
xal kitsy re parñee kniyaa nii lëë do kwaa xkyalnsaak Dios, porñee xkëstyoo
xaa lëë do. Kchooxsody to lo kyalnsaak ko.
13 Xkëëptyux meñ Babilonia nii xniladzy xtiits Dios lëë do. Wi meñ go kwle
Dios sinak kwle Dios lëë do. Ni xkëëptyux Marcos lëë do. Nak xaa sinak xiñaa.
14 Kol jkëëptyux xcombañer do con tu pxit. Tsaap në Dios que nii ngui tso do
kchë do siñee ngab to lo Jesucrist. Amén.

Xkitsy pchop San Pedre

1 Naa nak Simoñ Pedre. Xtsiiñ Jesucrist xkyën, xapostle xaa nakaa. Lëën
xal kitsy re lo do porñee xniladzy to xtiits Dios sinak nii xniladzy noow, por
tir buen Dios ni tir buen Jesucrist nii xteelaa lëë no lo tol. 2 Lëë Dios kakni lëë
do ni knee tiits nii mbëë kpañ do, porñee xniladzy to xtiits xaa ni xniladzy to
xtiits Jesús.

Xa no nii kpañ meñ nii ngab lo Dios

3 Lëë Dios xneetsy kchë cos nii xkiiñ no parñee kpañ no ni jkiiñ no lo xaa.
Lëë xaa bluuy xkyalntson xaa nii kwtsyetsy lëë no. 4 Por kchë cos re lëë xaa
bneetsy xkyalntson xaa nii mastre non lo no, parñee por kchë cos re kpig to lo
Dios tsiin telaa do lo kchë tol nii no lo kislyu. 5 Ni por ngo no nii ktsëë do xmod
to deelñee xniladzy to, ni no nii ko do xkyalcheñ do parñee kyeñ do. 6 Deelñee
xyeñ do, no nii kxekw to, aan deelñee xekw to, no nii kap to paciensy, aan
deelñee chap to paciensy, no nii ksoob to xtiits Dios. 7 Aan deelñee xsoob
to xtiits Dios, no nii kleni do betsy to, aan deelñee xleni do betsy to, no nii
jkëstyoo do xaa.
8 Deelñee kuuñtsyey do kchë cos re, no cuent nii mbañ do ni byuumbeydy
to Jesucrist singosy. 9 Sinak ciegw ni sinak xaa nii chandy sit nak xaa nii
chuuñtsyeydy kchë cos re, bnityladzy xaa nii ptsily Dios xtol xaa. 10 Por ngo,
beetsy, kchë do siñee kwle Dios to ni kwtsyetsy Dios to, kol ktee nii kchosody
styoo do, tsiin kyabty to lo tol. 11 Singo mod nëz re nëz rek kyaly laañee xñabey
Jesucrist sëëb to.
12 Ksandyaa, nikle nii nanle to kchë cos re ni xchosody to lo xtiits Dios.
Tugak lëëw ksetyaa lo do. 13 Por mentre bii mbañaa, nonguial nii kñen lo do.
14 Lëë Jesucrist nël nii klyëëdy lëën ksaan kislyu re. 15 Per lëën kte nii nikxe
ketyaa knitylasty to kchë cos re.

Xaa nii kon xkyalntson Crist

16 Kchë tiits nii bñee noo lo do nii xñee xa nak xkyalwnabey Jesucrist ni
xñee nii lëë xaa kiid stub, lëdy cuento. Por yuub loo noo ptyon noo xkyalntson
xaa. 17 Ptyon noo ptee Dios kyalwnabey lo xaa ni ptsyon noo tiits ntson nii
chëb Dios: “Lëë xiñaa nrii. Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.” 18 Ptsyon noo nii
kpaa pchoo tsiy Dios, por ksa noo Jesucrist nche chex kiy ntson go.
19 Kchë nrii xluuy nii tiitsli nak nii pkëë kchë profet. Buen chuñ do nii xsal
dow. Nako sinak bini nii xsaani lo nguey, axte nii kyaani lyu, ni klyañ mëly
nii ksaani leñ styoo do. 20 Per kol ksaladzy nii chilody nii cholsye kñee xa nak
xtiits Dios. 21 Por kwneedy profet porñee kwlaño styoo xaa, sink xcuent Dios
kwnee xaa, ni lëë gaa Kyalbini Ntson psaabini leñ kik xaa.

2

Xaa nii xluuy tiits xuuy
(Judas 4-13)

1 Per kwyo profet wnee xuuy leñ xkyedzy meñ Israel, ni so gaa maestre
wnee xuuy lady to. Tsilaan kluuy xaa xlay xaa. Ska xaa Jesucrist nii pteelaa
xaa, per klyëëdy lëë xaa kyab lo tol. 2 Ndaly meñ sëëb xlad xaa, aan por kchë
xaa go lëë meñ kñeenë xtiits Dios nii xteelaa. 3 Aan como choki maestre go
tumi, lëë xaa jkëëti lëë do, per ktiiydy xaa por lëë xtse xaa kyal.

4 Ptsildy Dios xtol angly nii kwloo falt, sink lëë Dios pxaal angly ko linfiern.
Lo nguey no angly ko axte nii kak kyalxtisy. 5 Ni ptsildy Dios xtol meñ tiemp,
sink lëë Dios psyaab tu kyotox nii bnitylo meñ mal go, aan xaktyee Noé ni
skadzy meñ pteelaa xaa, porñee bluuy Noé xtiits xaa. 6 Lëë gak Dios bnitylo
kyedzy nii lë Sodoma ni kyedzy nii lë Gomorra. Psaay xaaw axte nii byako
nëb xkiti, parñee ktsyeb meñ mal nii xsoobty xtiits Dios. 7 Per pteelaa xaa
Lot, porñee tu xaa buen kok Lot ni pteenë Lot kon xaa xa pañ kchë meñ mal
go.

8 Sosobsye tse pteenë Lot kon Lot ni biñ Lot kchë nii beeñtsyey meñ mal
go. 9 Nan Dios xa kteelaa xaa meñ nii xsoob xtiits xaa lo kyalnë ni lëë xaa
ksaksi meñ mal tugak, axte tse nii lëë kyalxtisy kak. 10 Lëë Dios ksaksi meñ
nii xsaandy tol ni xsaldy Dios. Chondy meñ go tiits ni xtsyebty meñ go
xkotsyetsy meñ go kyalwnabey nii no kpaa. 11 Lëë angly, nikxe nii ndaan
xaa ni xñabey xaa, xyaxty xaa këntseeb xaa lo kyalwnabey go xcuent Dios.

12 Nak kchë xaa go sinak ma nii nody xkyalcheñ, singosy mbañ xaa, par
kety xaa mbañ xaa. Xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa nak, per lëë xaa kety si
chety chol ma, 13 lëë xaa ktsyool kyalnë sinak nii psaksi xaa meñ. Xsyak xaa
nii xle xaa, chuñ xaa nii xlyaañtyee styoo xaa. Xkwii xaa xkyalto do tsiñee
chinal xaa lëë do tu fiest.

14 Chilody kan xaa tu kwnaa por lëë xaa xsya tol gaa, xyeejty xaa lo tol.
Xkwiiso xaa styoo meñ mban, choki xaa cos, nguialsi xaa. 15 Këtañ xaa por
lëë xaa pchooxso lo xtiits Dios. Nak xaa sinak profet Balaam xiñ Beor, nii
kokladzy ntsiñaa tumi con cos mal, 16 aan kwëntseeb tu burr kusy lo xaa por
kchë xtol xaa. Kwnee ma si xñee meñ aan blaady ma nii nyuñre xaa cos mal.

17 Nak kchë xaa go sinak kiigw nii nody nis ni xkey nii choy me, lëë xaa
kyey lo nguey poo yeesy. 18 Xñee xaa kchë tiits yox nii pa xkiiñdy, aan con
kyalwniladzy ni tol xkwiiso xaa styoo xaa nii kal lik kwtelaa lo tol. 19 Xñee
xaa nii lëë meñ telaa, per ni lëë xaa kënlaady, por kchë xaa nii xyab lo tol këtuu
low. 20 Kchë xaa nii xniladzy xtiits Jesucrist ni kwtelaa lo tol, deelñee kyab
xaa lo tol stub, mastre ntseeb xyak xaa. 21 Por masy buen nyi xaa deelñee
nyuumbeydy xaa xtiits ntson Dios, lëjty nii psaan xaaw. 22 Per lëë xaa chuñ
cumplir tiits nii xñee: “Lëë mëkw xpikche lo xintsib, ni lëë ngutsy nii lox kosy
xtuupxto lo peñ.”

3

Lëë Jesús kiid

1 Beetsy, nrii schop kitsy nii xalaa lo do. Leñ chop kitsy re kokladzyaa nii
nsaabinin kik to. 2 Kol ksaladzy nii kwnee profet penaadle, ni kol ksaladzy
nii kwnabey Jesucrist nii pteelaa lëë no. Lëë apostle bluuyo lo do.

3 Per precisy nii ksaladzy to nii tsiñee lëë tse mer tsitsib, lëë xaa nii kidyni
xtiits Dios kiid, lëë xaa go kpañ si xkaatyee, 4 aan lëë xaa go këb: “¿Koo gaa
Crist na kiid? Destye nii kuty pxosykoltoo no, sinak kak cos nako destye nii
kwche kislyu.” 5 Chaklasty xaa go kyeñ xaa nii destye tiemp no kpaa, aan por
xkyalwnabey Dios lëë kislyu pchukë lo nis, lo nis kwyaaw. 6 Aan por xnisak
kyotox nii byab lëë kislyu go kwnitylo. 7 Per lëë kpaa ni kislyu nii no natiemp
byaanle par ki por lëë Dios kwnabey nii singo kako. Lëë ki ksaayo tse nii lëë
kyalxtisy kak, tse nii lëë meñ mal nitylo.

8 Ni knitylasty to, beetsy, nii tu kpidz nak sinak tu mily iz lo Dios, ni nak tu
mily iz sinak tu kpidz lo xaa. 9 Lëdy nii xlyëë Dios par kuñ xaa cumplir xtiits

xaa, sinak nii xsyak grol meñ, sink chap xaa paciensy, por chaklasty xaa nii kyëtañ ni tu meñ, sink chakladzy xaa nii ktikche meñ styoo lo xaa.
10 Per lëë Jesucrist kyood sinak tsiñee chiid tu ngbaan. Tse go lëë tu bidox
tso aan lëë kpaa nitylo, kchë cos tsek con ki, ni lëë kchë cos nii no lo kislyu
tsek.
11 Ya ke nii lëë do nan xa nitylo kchë cos, ¿pe toodyxe no nii kpañ do sinak
xñabey Dios, ni kniladzy to xtiits xaa tyub styoo do? 12 Kol kyëmbës Dios ni
kol ktee nii kyob kyood xaa. Tse go lëë kpaa nitylo lo ki ni lëë kchë cos tsek
lo bëly, 13 per lëë no këmbës kpaa kub ni kislyu kub nii kneetsy Dios. Kchësy
meñ kpañ lo kislyu go sinak xñabey Dios.
14 Por ngo, beetsy, lëë ka lëë do këmbës kyood xaa, kol ktee nii kpañ do sinak
xñabey Dios parñee tsody xtol do. 15 Kol ksaladzy nii chap Jesucrist paciensy
lo no parñee tyeelaa no. Singo pkëë betsy no Pable lo kitsy nii pxaal xaa lo
do. Lëë Dios psaabini kik xaa. 16 Kchësy leñ kitsy nii pxaal xaa pkëë xaa kchë
cos re. No cos nii ngan kyeeñ no, aan xkëëtañ meñ nguey lo tiits ko, sinakak
xkëëtañ meñ lo xkitsy Dios, per lëë meñ nii chuuñtsyeyo nitylo.
17 Por ngo, beetsy, kol kap cuent, por nanle to kchë cos re parñee jkëëtidy
meñ mal lëë do ni parñee kchosody styoo do. 18 Per kol kyuumbey nyë Dios ni
Jesucrist aan kol jkëstyoo xaa leñ styoo do. ¡Tugak kol ktee skizh lo xaa! Amén.

Xkitsy klo San Juan

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Lëë noo xkëë nii nol worñee karty kwe kislyu. Ptsyon noow ni ptyon noow con yuub loo noo. Ptyon noow ni psyeeñ noow con ña noo. Tiits nii xnee kyalmbaño. 2 Lëë kyalmbañ go biid. Ptyon noow ni lëë noo xñee xa nako. Lo Dios kwyo kyalmbañ nii nitylody ko, per lëëw biid loo noo. 3 Lëë na lëë noo xñee kchë nii ptyon noo ni ptsyon noo lo do parñee kyak tusy no, por lo Tat Tios ni lo xiñ xaa Jesucrist ngab no. 4 Lëë noo xkëë kchë cos re tsiin lox kle noo.

Lëë Dios nak bini

5 Lëë Jesucrist në loo noo nii lëë Dios nak bini. Ni tu nguey kindy laañee sob xaa, ni nli gaaw. Por ngo lëëw xniiy noo lo do. 6 Per deelñee xñee no nii lo Dios ngab no, aan no no lo nguey, wnee xuuy no, por chuuñtsyeeydy no nii xñee no. 7 Deelñee no no lo bini sinak nii no Dios lo bini, lëë no kyak tusy ksa xcombañer no ni lëë xcheñ xiñ xaa Jesucrist ktsily kchësy xtol no.

8 Deelñee xñee no nii nody xtol no, misme lëë no xkyëti, aan nody tiitsli leñ styoo no. 9 Per deelñee kxobtol no xtol no, ndon no nii buen Dios, aan lëë xaa ktsily xtol no ni lëë xaa kuuñ nyë lëë no. 10 Deelñee xñee no nii xlyody no tol, tsigo lëë no xñee nii lëë Dios nak wnee xuuy, aan karty kniladzy no xtiits xaa tyub styoo no.

2

Lëë Jesús xsoli lëë no lo Dios

1 Xiñ, lëën xkë nrii lo kitsy nii xalaa lo do, parñee kody to tol. Per deelñee ko tu do tol, chaap no tu xaa nii ksoli lëë no lo Tat Tios, lëë xaa go nak Jesucrist. Buen xaa. 2 Lëë Jesucrist kuty parñee ktsily xaa xtol no, ni lëdy kaa nonsy xtol no, sink wi xtol kchë meñ nii nche lo kislyu.

3 Deelñee xsoob no xtiits Dios, schilo tyeesy no nii xyuumbey no xaa. 4 Per deelñee no tu xaa nii xñee: “Naa si xyuumbeyaa Dios”, aan xsoobty xaa xtiits Dios, tu wnee xuuy xaa aan nlidy nii xñee xaa. 5 Per lëë xaa nii xsoob xtiits Dios nyoo nii tyub styoo xaa xkëstyoo xaa Dios, aan singo mod ndon no nii lo Dios ngab no. 6 Kchë xaa nii xñee nii lo Dios ngab xaa, no nii kpañ xaa sinak pañ Jesucrist.

Meñ nii no lo bini

7 Beetsy, ngubty tiits nii xkën lo kitsy nii xalaa lo do. Biñle tow destye klo. Lëëw nak tiits nii pkëëtyagle to. 8 Per ngubo ni tiitsliw porñee beeñtsyey Cristo ni porñee chuuñtsyey dow. Lëë nguey kwtedy aan lëë bini nii nli xsaani xpibëly.

9 Deelñee no tu xaa nii xñee: “Lo bini son”, aan xkëstyoody xaa xcombañer xaa, lo nguey bii so xaa. 10 Lëë xaa nii gaa xkëstyoo xcombañer lo bini so xaa, aan kindy cos nii ksyaab xaa lo tol. 11 Per lëë xaa nii xkëstyoody xcombañer lo nguey no xaa, aan nandy xaa pa si xaa, porñee xlaady nguey kan xaa.

12 Beetsy, lëën xkë nrii lo kitsy nii xalaa lo do parñee kniyaa nii lëë Dios ptsily kchë xtol do por Jesucrist. 13 Lëën xal kitsy re lo do kchë do siñee nak to xaa kol, por lëë do xyuumbey xaa nii nol worñee karty kwe kislyu. Kchë do siñee nak to xaa yeeñ, lëën xal kitsy re lo do por lëë do beeñ gan lo xaatox.

14 Lëën xal kitsy re lo do porñee xyuumbey do Tat Tios. Lo do siñee nak to
xaa kol xalaa kitsy re, por xyuumbey do xaa nii nol worñee karty kwe kislyu.
Singo gak lëë do, xaa yeeñ, lëën xal kitsy re lo do porñee ndaan do ni porñee
xniladzy to xtiits Dios ni porñee beeñ do gan lo xaatox.
15 Jkëstyoody to kislyu ni jkëstyoody to kchë nii no low. Porque chilody
jkëstyoo do Dios deelñee xkëstyoo do nii no lo kislyu re. 16 Porque ni tu cos
nii xnee kislyu ngabty lo Dios, sink lo kislyu ngabo. Lo kislyu xlyañ kyalmal,
ni xlyañ nii kap meñ kchë nii chan meñ, ni lo kislyu xlyañ nii lëë meñ kap cos
parñee kak nyaa meñ. 17 Por lëë kislyu ni lëë kchë cos mal nii no low tedy, per
lëë xaa nii chuuñtsyey nii xyo styoo Dios tejty xaa, sink lëë xaa kpañ tugak.

Tiitsli ni tiits xuuy

18 Beetsy, lëë wor kutsiñ. Kayonle to gaanoo nii lëë tu xaa nii xlëë lo Crist
kiid. Lëë na ndaly xaa nii xlëë lo Crist kwlañche. Por ngo nii ndon no nii lëë
wor kutsiñ. 19 Lady no pchoo xaa, per lëdy ksa no xaa nak, porque deel nyak
ksa no xaa, ngwës xaa lo no. Per lëëw kok singo parñee kak nyoo nii lëdy ksa
no xaa nak.
20 Lëë Crist bneetsy Kyalbini Ntson lo do. Por ngo kchësy to xyeñ. 21 Xkëdyaa
kchë nrii lo kitsy nii xalaa lo do, porñee xyuumbeydy to tiitsli, sink lëëw xkën
porñee xyuumbey dow ni porñee nan do nii chilody kchoo tiits xuuy lo tiitsli.
22 ¿Cho nak wnee xuuy dyon? Wnee xuuy gon nak xaa nii xñee nii lëdy Jesús
nak xaa nii pxaal Dios. Lëë xaa go xlëë lo Crist, por xka xaa Dios ni xka xaa
Xiñ Dios. 23 Nody Dios leñ styoo xaa nii xka Xiñ Dios, per lëë xaa nii xchoo
xfavor Xiñ Dios, no Dios leñ styoo xaa.
24 Kol ksoob xtiits Dios nii pkëëtyag to penaadle. Por deelñee tugak tso tiits
ko leñ styoo do, lëë do kak ksa Dios ni lëë do kak ksa xiñ xaa. 25 Ni lëë Jesucrist
kaa nël nii lëë xaa knee tu kyalmbañ nii nitylody lo no.
26 Lëën xkë kchë nrii parñee jkëëtidy meñ do. 27 Per lëë Kyalbini Ntson nii
bneetsy Jesucrist no leñ styoo do, aan xkiiñdy nii cho kuuñ kseedy lëë do,
por misme Kyalbini Ntson xluuy kchë cos lo do, ni nonsyke tiitsli xluuyo.
Xluuydyo tiits xuuy. Tugak kol kak ksa Jesucrist por singo bluuy Kyalbini
Ntson lo do.
28 Beetsy, tugak kol kak ksa Crist parñee ni tu pe tsinidy kik no tsiñee lëë
xaa kiid, ni parñee ktelasty no tyon no xaa. 29 Nan do gon nii buen Jesús, per
no nii kaknan do nii kchësy xaa nii chuuñtsyey kyalbuen nak xiñ Dios.

3

Xaa nii nak xiñ Dios

1 Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo Tat Tios lëë no. Por ngo nii nak no xiñ
xaa, ni nli gaa nii xiñ xaa nak no. Por ngo xyuumbeydy chol meñ lo kislyu re
lëë no, porñee karty kyuumbey meñ Dios. 2 Xiñ Dios gon, beetsy, nak no, aan
nikxe nii ndondy no cho kak no o xa kak kaa no despuesy, ndon no nii tsiñee
lëë Jesús kiid, lëë no kak sinak xaa, por lëë no tyon xa chak xaa. 3 Aan kchësy
xaa nii Jesúsye xsaladzy chak nyë, porñee nan xaa nii nyë Jesús.
4 Kchësy xaa nii chuñ tol chuñ cos mal, por cos mal nak tol. 5 Ni nanle gaa
to nii lëë Jesús biid lo kislyu par ktsily xaa tol, ni nan do nii nody xtol xaa.
6 Por ngo nii chuñdy kchë xaa nii nak ksa Jesús tol, per lëë xaa nii chuñ tol
karty kan xaa Jesús ni karty kyuumbey xaa xaa. 7 Beetsy, kyëtidy to por buen
kchë xaa nii chuñ kyalbuen, sinak nii buen Jesús. 8 Per lëë xaa nii chuñ tol lo
xaatox ngab xaa, por wal nii ngoptol xaatox destye penaadle. Por ngoo gaa
lëë Xiñ Dios biid knitylo xtsiiñ xaatox.

9 Ni tu xaa nii nak xiñ Dios chuñdy tol, porque lëë xaa kwaa kyalmbañ nii
pteedy Dios aan chilody kuñ xaa tol, por xiñ Dios nak xaa. 10 Ndoon cho nak
xiñ Dios ni ndoon cho nak xiñ xaatox, porque kchë xaa nii chuñdy kyalbuen
ni xkëstyoody xcombañer lëdy xiñ Dios nak xaa.

Kol tso jkëstyoo no xcombañer no

11 Penaadle kayon do nii no nii jkëstyoo no xcombañer no. 12 Kakty no sinak
Caín, por lo xaatox ngab xaa. Por ngo nii beety xaa betsy xaa. ¿Penak dyon
beety xaa betsy xaa? Porñee gon nonsyke cos mal beeñtsyey xaa. Lëë betsy
xaa beeñtsyey nonsyke cos buen. Por ngo nii beety xaa xaa.
13 Beetsy, kseedy to deelñee klëë meñ lo kislyu lo do. 14 Por lëë no kwtelaal
lo kyalkuty par jkaa no kyalmbañ aan ndon no nii lëëw kwaa no, por xkëstyoo
no xcombañer no. Mbañdy kchë xaa nii xkëstyoody, sink kuty xaa. 15 Nweety
bñech nak kchë xaa nii xkëstyoody xcombañer ni nan gaa to nii ni tu nweety
bñech jkaady kyalmbañ nii nitylody. 16 Ndon no xa nak kyalwkëstyoo por lëë
Jesús ptee xkyalmbañ por lëë no. Singo gak, no nii ktee no xkyalmbañ no por
xcombañer no. 17 ¿Per xa tso xkyalwkëstyoo Dios leñ styoo no deelñee rikw no
aan chuuñdy no xcombañer no nii no lyaadzy yudar? 18 Beetsy, lëjty xaktyee
tiits sye tyeesy no nii xkëstyoo no, sink no nii kuuñ no betsy no yudar.

Mastre ngol Dios lo styoo no

19 Singo mod ndon no nii xiñ Dios nak no, aan ktsyebty no Dios. 20 Deelñee
xsyak no nii mal no leñ styoo no, pe tsinidy kik no, por mastre ngol Dios lo
styoo no aan lëë xaa nan kchë kchësy cos. 21 Beetsy, deelñee pe sinidy kik
no, Dios sye xsaladzy no. 22 Aan lëë xaa kneetsy kchësy nii kñab no, porñee
xsoob no xtiits xaa ni chuuñtsyeey no nii xyo styoo xaa. 23 Lëë xaa xñabey nii
kniladzy no xiñ xaa Jesucrist, ni jkëstyoo no xcombañer no sinak kwnabey
Jesucrist. 24 Kchë xaa nii xsoob xtiits Dios, no Dios leñ styoo xaa ni no xaa leñ
styoo Dios. Aan por Kyalbini Ntson nii bneetsy Dios lo no ndon no nii no Dios
leñ styoo no.

4

XKyalbini Dios ni xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist

1 Beetsy, knilasty to xtiits kchë xaa nii xñee nii no xKyalbini Dios leñ styoo,
sink kol kuñ xaa preb, parñee kyeñ do dyon pe xKyalbini Dios no leñ styoo
xaa ote lëdyo yak. Porque tir ndaly xaa wnee xuuy ncheno lo kislyu aan xñee
xaa nii xtiits Dios xluuy xaa. 2 Sinrii mod kyeñ do cho no xKyalbini Dios leñ
styoo: kchësy xaa nii xñee nii lëë Jesucrist biid sinak tu mguiy no xKyalbini
Dios leñ styoo. 3 Per lëë xaa nii xñeedy singo nody xKyalbini Dios leñ styoo
xaa, sink xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist no leñ styoo xaa. Kayonle gaa to nii
lëë kyalbini go kiid lo kislyu, per lëëw kwlañchel.
4 Beetsy, lo Dios ngab to ni lëë gaa to beeñle gan lo kchë xaa wnee xuuy
go. Por mastre ndaan xaa nii no xlad to que xaa nii no xlad xaa nii nche lo
kislyu. 5 Lo kislyu ngab kchë xaa go. Por ngo nii chak lo kislyu xñee xaa ni por
ngo nii xkëëtyag meñ xtiits xaa. 6 Lëë lëë no lo Dios ngab no, aan kchë xaa nii
xyuumbey Dios xkëëtyag nii xñee no, per lëë xaa nii ngabty lo Dios xkëëtyagty
xaa nii xñee no. Sinrii mod tsigo busy kyeeñ no cho nli no xKyalbini Dios leñ
styoo, ni cho no gaa xkyalbini wnee xuuy leñ styoo.

Xkyalwkëstyoo Dios

7 Beetsy, no nii jkëstyoo lsa no lëë no, por xkëstyoo Dios lëë no. Aan kchësy
xaa nii xkëstyoo nak xiñ Dios ni xyuumbey Dios. 8 Per lëë xaa nii xkëstyoody
xyuumbeydy xaa Dios, por tir xkëstyoo Dios kchësy meñ. 9 Nyoo nii xkëstyoo
Dios lëë no por lëë xaa pxaal xiñ tusy xaa lo kislyu parñee kneetsy xaa
kyalmbañ lo no. 10 Ni lëdy kaa lëë no pkëstyoo Dios, sink lëë xaa pkëstyoo lëë
no, aan lëë xaa pxaal xiñ xaa biid ktsily xtol no. Singo mod lëë xaa bluuy xa
nak kyalwkëstyoo.
11 Beetsy, deelñee singo pkëstyoo Dios lëë no, no nii jkëstyoo no xcombañer
no. 12 Ni tu cho karty kan Dios, per deelñee xkëstyoo lsa no xcombañer no, no
Dios leñ styoo no ni lëë xkyalwkëstyoo xaa no leñ styoo no. 13 Ndon no nii no
no leñ styoo Dios ni no xaa leñ styoo no por lëë xaa bneetsy xKyalbini xaa lo
no. 14 Ni lëë gaa no ptyon ni xñee nii lëë Tat Tios pxaal xiñ par kteelaa xaa
meñ nii nche lo kislyu. 15 Kchësy xaa nii xñee nii Xiñ Dios nak Jesús, no Dios
leñ styoo xaa ni no xaa leñ styoo Dios.
16 Singo mod lëë no ndon ni lëë no xniladzy nii xkëstyoo Dios no. Tir
xkëstyoo Dios, aan leñ styoo xaa nii xkëstyoo xcombañer no Dios ni no gaa
xaa leñ styoo Dios. 17 Sinrii mod xluuy no nii no kyalwkëstyoo leñ styoo no,
parñee tsiñee lëë Dios kuñ kyalxtisy ktsyebty no, por sinak Jesucrist nak no lo
kislyu re. 18 Deelñee no kyalwkëstyoo kindy tseb. Por lëë kyalwkëstyoo xkwii
tseb, por castigw chiidni tseb. Deelñee no tu xaa nii xtsyeb, karty jkëstyoo
xaa.
19 Xkëstyoo no porñee klo Dios pkëstyoo lëë no. 20 Deelñee no tu xaa nii xñee:
“Xkëstyoon Dios”, aan xlëë xaa lo xcombañer xaa, tu wnee xuuy nak xaa, por
deelñee chan xaa xcombañer xaa aan xkëstyoody xaa xaa, chilody jkëstyoo xaa
Dios nii chandy xaa. 21 Ni lëë gaa Jesús kwnabey nii kchësy xaa nii xkëstyoo
Dios no nii jkëstyoo xaa xcombañer xaa.

5

Xaa nii chuñ gan lo tol

1 Kchësy xaa nii xniladzy nii lëë Jesús nak Crist nii pxaal Dios nak xiñ Dios,
aan deelñee xkëstyoo no Tat Tios, no nii jkëstyoo no xiñ xaa. 2 Tsiñee xkëstyoo
no Dios ni chuuñtsyeey no nii xñabey xaa, ndon no nii xkëstyoo no kchë xiñ
xaa. 3 Deelñee xkëstyoo no Dios, no nii kuuñtsyeey no nii xñabey xaa ni ngandy
kaa nii xñabey xaa. 4 Por kchë xaa nii nak xiñ Dios chuñ gan lo tol nii no lo
kislyu re, aan porñee xniladzy kaa no Dios ngo nii chuuñ no gan lo kchë tol
nii no lo kislyu. 5 Nonstyee xaa nii xniladzy nii lëë Jesús nak Xiñ Dios chuñ
gan lo tol nii no lo kislyu.

Tiits nii xñee cho nak Xiñ Dios

6 Biid Jesucrist lo kislyu re, kwchobnis xaa ni pxee xaa xcheñ xaa lo crusy,
ni lëjty kaa xaktyee kwchobnis xaa, sink pxee xaa cheñ lo crusy. Ni lëë gaa
Kyalbini Ntson xñee nii nliw, por lëë Kyalbini xñee tiitsli. 7-8 Tson nak testigw
nii xñee cho nak Jesucrist: Kyalbini na, nis na ni cheñ nii pxee xaa lo crusy,
ni tugak kaa nak ksa tson testigw ko. 9 Xniladzy no xtiits meñ, per mastre
non xtiits Dios, porque lëë xaa xñee cho nak xiñ xaa. 10 Kchë xaa nii xniladzy
xtiits Xiñ Dios no Kyalbini Ntson leñ styoo xaa, per lëë xaa nii xnilasty xtiits
Dios xsyak xaa nii wnee xuuy Dios, porñee xnilasty xaa xtiits Dios nii xñee
cho nak Xiñ Dios. 11 Lëë tiits ko xñee nii lëë Dios bneetsy tu kyalmbañ nii
nitylody lo no, aan lëë xiñ xaa biidni kyalmbañ go. 12 Kchë xaa nii xniladzy

Xiñ Dios kwaa kyalmbañ go, per lëë xaa nii xnilasty Xiñ Dios karty jkaa xaa kyalmbañ go.

Kyalmbañ nii nitylody

13 Kchësy lo do nii xniladzy to xtiits Xiñ Dios xalaa kitsy re parñee kaknan do nii lëë do kwaa tu kyalmbañ nii nitylody.
14 Ndon no nii deelñee kñab no tu cos nii xyo styoo Dios, chon xaa xtiits no.
15 Aan deelñee ndon no nii chon Dios xtiits no, ndonak no nii lëë xaa kneetsy nii kñab no lo xaa.
16 Deelñee kan do nii lëë tu xcombañer do noyuñ tu tol nii ntseebty, no nii kñab to lo Dios por lëë xaa tsiin ktsily Dios xtol xaa. No tu tol nii chilody kpily aan kniydyaa nii kñab to lo Dios por tol go. 17 Kchësy cos mal tolo, per no tol nii xnitylody meñ kaazhkaa.
18 Ndon no nii xkody kchë xaa nii nak xiñ Dios tol, por lëë Jesús chap cuidad xaa, aan xkaaldy xaatox xaa.
19 Ndon no nii lo Dios ngab no, ni ndon gaa no nii kchësy meñ lo kislyu ngab lo xaatox.
20 Ni ndon no nii lëë Xiñ Dios biid ksaani lo no parñee kyuumbey no xaa nii nli nak Dios. Ksa no Jesús nii nli nak Dios nak. Lëë Dios re xneetsy kyalmbañ nii nitylody. 21 Beetsy, kol kap cuent, ksoxibty to lo mdyo.

Xkitsy pchop San Juan

Tiitsli ni kyalwkëstyoo

1 Xaa koolaa. Lëën xal kitsy re lo kwnaa nii kwle Dios ni lo xiñ me nii xkëstyoon tyub styoon, ni lëdy kaa nonsyaa, sink wi kchë xaa nii xniladzy xtiitsli Dios. 2 Xkëstyoon lëë do por xtiitsli Dios nii no leñ styoo no ni tugak kaa tsow leñ styoo no. 3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy xiñ xaa Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do ni lëë lëësy xaa kchoobladzy styoo do con xtiitsli xaa ni con xkyalwkëstyoo xaa.

4 Blen konaa bla xiñoo nii mbañ sinak xñabey xtiits Tat Tios. 5 Lëë nana xñabaa nii jkëstyoo lsa no lëë no. Ngubty nii xñabeyaa. Biñle tow destye worñee bniladzy to xtiits Jesucrist. 6 Deelñee xkëstyoo no, no nii kpañ no sinak xñabey Dios. Ni nanle gaa to nii lëë Dios xñabey nii jkëstyoo lsa do lëë do.

Xaa nii xkëëti

7 No ndaly xaa wnee xuuy nii xñee nii biijty Jesús lo kislyu sinak chiid tu mguiy. Wnee xuuy ni xaa nii xlëë lo Crist nak xaa go. 8 Kol kap cuent tsiin kyëtañdy lo xtsiiñ do parñee jkaa do kchë nii chakladzy Dios kneetsy xaa lo do.

9 Kchë xaa nii kchoxso lo xtiits Crist nody Dios leñ styoo xaa. Per lëë xaa nii xsal xtiits Crist no Dios ni no Xiñ Dios leñ styoo xaa. 10 Deelñee kiid tedy tu xaa nii xluuydy xtiits Crist lo do, klaady to sëëb xaa leñ lidzy to ni jkëëptyuxty to xaa. 11 Porque deelñee jkëëptyux to xaa, ksa do xaa nak.

12 Ndaly nii no kniyaa lo do, per chaklastyaa kniyno lo kitsy re, por xkokyeeñaa kyely teedyaa lo do, tsiin yuubaa kñe lo do parñee lox kle no.

13 Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nu xkëëptyux lëë do. Lëë Dios kwle meñ re sinak kwle Dios to.

Xkitsy byon San Juan

Xkyalnsaak Gayo

1 Xaa koolaa. Lëën xal kitsy re lo xamigwaa Gayo. Xkëstyoon xaa tyub
stYoon.
2 Beetsy, xñabaa lo Dios nii kakni xaa lii ni kneetsy xaa kyalndaan lool
porñee mbañoo sinak xñabey xaa. 3 Tir blen tsiñee në bla betsy no nii biid
tedy lon nii xchosodyoo lo xtiits Dios. 4 Ni tu cos chuuñ kledy naa sinak nii
xlen tsiñee chonaa nii lëë kchë xiñaa mbañ sinak xñabey xtiits Dios.
5 Beetsy, buen nii chuñoo betsy no yudar nikxe xaa sit xaa. 6 Lo kchë xaa
nii xniladzy xtiits Dios bitiits xaa nii tir xkëstyool meñ. Beeñ favor beeñ xaa
yudar parñee kyal xaa xiviaj xaa sinak xñabey Dios. 7 Por lëë xaa bislo viaj re
par kluuy xaa xtiits Jesús, aan nëdy xaa kñaasy xaa nii xkady meñ nii xnilasty
Dios. 8 Por ngo no nii kuuñ no xaa yudar parñee kluuy xaa tiitsli.

Diótrefes ni Demetrio

9 Lëën pxal tublë kitsy lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, per chaklasty
Diótrefes nii kñabey noo, sink lëë xaa chakladzy kñabey xaa. 10 Per tsi lëën
kyely, lëën këntseeb lo xaa por kchë tiits kizh ni tiits xuuy nii nojkots xaa lëë
noo. Aan xyaldy xcuent xaa siko, sink xteejty xaa laa kwës betsy no nii chiid,
ni xlaady xaa nii ktee meñ laa kwës xaa ni xkwii xaa meñ nii xtee laa xkwës
betsy no lady meñ nii xniladzy xtiits Dios.
11 Beetsy, kuñdyoo cos mal, sink beeñ cos buen. Xiñ Dios nak kchë xaa nii
chuuñtsyey cos buen, per lëë xaa nii chuuñtsyey cos mal karty kyuumbey xaa
Dios.
12 Kchë meñ xñee nii buen Demetrio ni nli gaaw. Wi noo no xfavor xaa ni
nan gaal nii nli xtiits noo.
13 Ndaly nii no kniyaa lool, per chaklastyaa kniyno lo kitsy re, 14 por
xkokyeeñaa nii klyëëdy lëën kyely teedy lool, aan yuubaa kñe lool.
15 Kakni Dioosoo dyon. Xkëëptyux xamigw no nii no nu lii. Beeñ favor
pkëëptyux kchë xamigw no nii no ske.

Kitsy nii pkëë San Judas

1 Naa nak Judas, betsyaa nak Jacob, xtsiiñ Jesucrist xkyën. Lëën xal kitsy re
lo xaa nii kwtsyetsy Dios ni xkëstyoo Dios ni këpap Jesucrist. 2 Lëë lëësy Dios
dyon kakni lëë do ni jkëstyoo lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xaa nii xsaldy xtiits Dios (2 Pedro 2:1-17)

3 Beetsy, penaadle no styoon jkën xa nak kyalwtelaa nii kwaa no, per lëë
na lëën xkë kitsy re parñee kñabaa nii ktily do por xtiits Dios nii kwaa do kchë
do siñee ngab to lo Dios. 4 Por lëë bla xaa nii destye penaadle xseety kitsy
nii kë xtiits Dios kwsëëbtsilaan lady to. Mal xaa, xsyoni xaa Dios par kuñ xaa
cos mal ni xsaldy xaa Jesucrist nii xñabey, per lëë Dios ksaksi xaa. 5 Nikxe
nii nanle to nrii lëëw kniyaa lo do stub. Tsiñee gon lëë Dios lox pteelaa meñ
Israel lo meñ Egipto, lëë xaa beety meñ Israel nii bnilasty xtiits xaa. 6 Singo
gak angly nii ptiiydy laañee psoob Dios xaa, lëë Dios ngo angly ko skiib par
tse nii kak kyalxtisy. Lo nguey no angly ko. 7 Singo gak meñ Sodoma, ni meñ
Gomorra, ni meñ nii no kyedzy nii nche kexka siko, lëë Dios ngo meñ go lo ki
nii tsitsiñdy tse kyuuy, porñee kwyoni meñ go meñ nii nakty tsiil meñ go ni
porñee kwyoni meñ go meñ nii xkaatyee. Lëëw beeñtsyey Dios parñee ktsyeb
los demasy meñ. 8 Per nikxe kok kchë cos ko, lëë xaa mal nii kwsëëb lady to
chuuñtsyey kchë cos mal nii xñeexkaal xaa, ni xsaldy xaa xkyalwnabey Dios,
ni xñeenë xaa angly. 9 Per ni angly Miguel byaxty ntsiibtee xaatox worñee
ptily xaa xcuerp Moisés. Chëbsye xaa lo xaatox: “Wante Dios dyon ksaksi xaa
lii.” 10 Per lëë xaa mal nii kwsëëb lady to xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa
nak. Lëë cos nii xyuumbeysye xaa na, sinak xyuumbey chol ma xyuumbey
xaaw. Por ngo lëë Dios ksaksi xaa. 11 ¡Chooksye lëë xaay! Si beeñtsyeyak Caín
chuuñtsyey xaa. Por tumi lëë xaa pchooxso lo xtiits Dios sinak pchooxso gak
Balaam, ni si kutyak Coré kety xaa porñee xsoobty xaa tiits. 12 Xaktyee kyalto
xkwii xaa lo lni ntson nii chuuñtsyey do, por chawcho xaa aan xcuenjty xaa
meñ. Lyaadzy lëësy xaa no xaa. Nak xaa sinak xkey nii nëz re nëz rek choy me
aan chaktyo kyo. Nak xaa sinak yag nii pidzy nii kindy lu aan xkyëdyo nex
xtiempo. 13 Sinak xiptsiiñ nistoo nii choy me nak kchë cos mal nii chuuñtsyey
xaa. Sinak mëly nii këtañ nak xaa, lo nguey tugak tso xaa. 14 Kadzyle tiiy meñ
no tedy lo kislyu destye nii biid Adán, worñee lëë Dios psaabini leñ kik Enoc
parñee këb xaa: “Konaa nii lëë Dios sëëd lo kislyu aan tir ndaly angly sëëdni
xaa 15 par kuñ xaa kyalxtisy. Lëë xaa ksaksi kchë meñ ngoptol ni kchë meñ
mal nii kwneenë xaa.” 16 Ni tu pe xyody styoo xaa mal nii kwsëëb lady to.
Kchë cos xñeenë xaa, lyaadzy lëësy xaa no xaa, ndaan chutiits xaa, ni ngui
xñee xaa parñee jko xaa styoo meñ.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

17 Per kol ksaladzy kaanoo nii destye tiemp lëë xapostle Jesucrist chëb:
18 “Tsiñee lëë kislyu mer nitylo lëë xaa nii kidyni xtiits Crist kiid aan lëë xaa
kpañ si xkaatyee.” 19 Lëë xaa go chuñ meñ chop tiiy, nii xlyaañtyee styoo xaa
chuuñtsyey xaa, nody xKyalbini Ntson Dios leñ styoo xaa. 20 Per lëë lëë do,
beetsy, tsiitsy kol so lo xtiits Dios nii xniladzy to. Kol kutiitsni Dios si xñabey
Kyalbini Ntson nii no leñ styoo do. 21 Knitylasty to nii xkëstyoo Dios to ni kol
kwës axte tsitsiñ tse nii kneetsy Jesucrist kyalmbañ nii nitylody lo do. 22 Kol

jkëstyoo xaa nii xkan kik. 23 Kol kteelaa xaa nii no nëz kyab lo ki, ni kol jkëstyoo kchë meñ ngoptol, per kol kap cuent por axte ladx nii nakw xaa xña tol.

24-25 Lëë Tat Tios nii pteelaa lëë no kan lëë do parñee kchooxsody to, ni parñee kyabty to lo tol, ni parñee nguiool tso styoo do kyey do lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa ni lo Jesucrist nii xñabey. Tugak kol tsoo ktee no skizh. Amén.

Nii bluuy Dios lo Juan

Tiits nii pxaal Dios

1 Nrii nak nii chëb Dios lo Jesucrist parñee këb xaa lo meñ nii xniladzy xtiits
xaa kchë cos nii klyëëdy kak. Lëë Jesucrist pxaal tu angly kukëbo lo Juan,
2 aan lëë Juan pkëë kchë nii kon ni lëë xaa xñee nii nli kwaaxcuent xaa xtiits
Dios nii pxaal Jesucrist.
3 Dichos meñ nii xlab ni xkëëtyag tiits nii pxaal Dios ni dichos meñ nii xsal
kchë nii kë leñ kitsy re por klyëëdy lëëw kak.

Lëë Juan xaal kitsy re lo meñ Asia

4 Naa nak Juan. Lëën xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no
nëz Asia. Kadzy kyedzy xalaa kitsy re. Lëë Dios kakni lëë do ni knee tiits nii
mbëë kpañ do. Ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios ni lëë xaa nako ni lëë gaa
xaa tugak kako. Xkëëptyux ksa kadzy kyalbini nii no laañee xñabey xaa lëë
do. 5 Wi Jesucrist xkëëptyux lëë do. Tu xaa nii xñee tiitsli nak xaa. Klootyee
Jesucrist pañ parñee kpikchedre kety xaa ni kchësy kaa lo meñ non nii no lo
kislyu xñabey xaa. Xkëstyoo Jesucrist lëë no. Por ngo kuty xaa parñee kpily
xtol no, 6 ni lëë xaa pso lëë no parñee kak no pxosy laañee xñabey Tat Tios. ¡Ni
iip kyaldy kaa xkyalwnabey Dios! ¡Tugak kñabey xaa!
7 ¡Lo xkey kchukë Jesús! Tsiñee lëë xaa kiid, kchësy meñ kan xaa axte wi
xaa nii blisy xaa lans. Kchësy meñ nii nche lo kislyu tso kyalnë ni koon por
lëë xaa. Nli xñen nii singo kako.
8 Lëë Dios nii xñabey bislo kchë kchësy cos ni lëë xaa kisyaalo. Ktsyëëdy xaa,
por lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako.

Lëë Juan chan Crist

9 Naa nak betsy to Juan. Porñee xsob no xtiits Jesús ni porñee ngab no
laañee xñabey Dios ngo nii xtyeedy no kchë kyalnë re. Lo kislyu wiñ nii lë
Patmos nii nche lo nistoo kwyon porñee xluyaa xtiits Dios nii pxaal Jesús.
10 Lëë tu tse tminkw lëë Kyalbini Ntson biy naa, aan lëën biñ nii nguiedzy
kwnee tu xaa xitsyaa. Nak tsiy xaa sinak tsiñee xkwetsy tu trompet. 11 Lëë
tsiy xaa go në lon:
—Pkëë kchë nii chanoo leñ tu libre aan pxaalo lo meñ nii xniladzy xtiits
Jesús nii no Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ni Laodicea.
12 Tsiñee lëën byoogw par kuyaa dyon cho xñee lon, lëën kon kadzy
candilier or, 13 aan lady ksa kadzy candilier go so tu xaa nii chak si chak
mguiy nii pxaal Dios. Nakw xaa tu ladx nool. Axte yaañ niy xaa chitso
ladx ko, ni no tu cinturón or xpans xaa aan axte chu styoo xaa xyakxoobo.
14 Nguitsy kits kik xaa sinak nguitsy kits lady mëkwxiily o si nguitsy kaa kyeg,
ni chak mëlo xaa sootee lo bëly. 15 Xpibëly niy xaa sinak kiib nii cho lo ki
parñee kpibëlyo ni nak tsiy xaa sinak xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo.
16 No kadzy mëly ñali xaa ni sob tu spad chuw xaa, tyuxlad lo spad ko ndox.
Chak lo xaa si chak lo ngbidz tsiñee tir chak naay.
17 Tsiñee konaa xaa, lëën pkyey aan lëën byab lo xaa. Per lëë xaa pxob ñali
xaa ladyaa aan lëë xaa në lon:
—Ktsyeebtyoo, por naa bislo kchë cos nii no lo kislyu ni naa gaa kisyaalo.
18 Mbañaa. Kutyaa, per lëën pañ parñee kpikchedre ketyaa. Naa nseeñ lyey
nii xyaly laañee no meñ kuty ni schilo gaa kuuñ kpaañaa meñ kuty. 19 Pkëë

kchë nii konoo ni pkëë nii chanoo natiemp ni pkëë nii nare kanoo. 20 Lëën kniy penak nii no kadzy mëly ñalin ni penak nii konoo kadzy candilier or. Lëë ksa kadzy mëly nii konoo nak angly nii chakni meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lëë candilier or na nak ksa kadzy kyedzy Asia nii no meñ nii xniladzy xtiits Dios.

2

Tiits nii xaal Dios lo meñ Efeso

1 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ Efeso nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: "Lëë xaa nii no kadzy mëly ñali ni no ktee vuelt lady candilier or xñee: 2 Chanaa kchë tsiiñ nii chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii chapoo paciensy, ni chanaa nii xyody meñ mal styool, ni nan gaan nii beeñoo xaa nii kokladzy nyak apostle preb aan kwlookëël nii wnee xuuy xaa. 3 Pxekwoo kwtedyoo kyalnë por naa ni iip ptsaagtyoo tugak beeñtsyeyoo xtsiñaa. 4 Per xyody styoon nii xkëstyoodroo meñ sinak pkëstyool meñ klo. 5 Psaladzy dyon pa kwëtañoo, aan ptikche styool lo Dios ni beeñtsyey kchë nii beeñtsyeyoo klo. Deelñee kondyoo tiits, lëën ksaksi lii ni lëën kob xcandilieeroo laañee sobo. 6 Buen siil nii xyody meñ nii xniladzy xlay Nicolaítas styool nikle gaa naa xlëën chanaa meñ go. 7 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Naa kte nex nii xkyë lo yag nii sob laañee xñabey Dios lo meñ nii kuñ gan. Kchë meñ nii kaw nex ko jkaa kyalmbañ."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Esmirna

8 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ Esmirna nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: "Naa bislo kchë cos nii no lo kislyu ni naa gaa kisyaalo. Nli kutyaa, per lëën pañ. 9 Lëë na lëën xñe nii chanaa kchë kyalnë nii no tedyoo ni chanaa xkyalprooboo, nikxe nii lëdy prooboo, por ndaly nii chapoo kpaa. Nanaa nii no xaa nii xsyak nii lo Dios ngab xaa, aan xñeenë xaa lii, per lo xaatox ngab xaa. 10 Ktsyeebtyoo kyalnë nii ktsyooloo, por lëë xaatox ko bla xaa nii nak ksal skiib, parñee kak to preb aan mban tedy to tsii kpidz. Per fuert kok axte nii ketyoo, tsiin jkaal kyalmbañ nii nitylody. 11 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kyeydy xaa linfiern."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Pérgamo

12 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ Pérgamo nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: "Lëë xaa nii sob spad nii tyuxlad lo ndox chuw xñee: 13 Nanaa nii laañee xñabey xaatox nol, per xsaandyoo xtitsaa nikxe konoo nii lëë meñ beety Antipas porñee xsoob xaa xtitsaa. 14 Per xyody styoon nii no bla xaa nii chaklasty ksaan xlay Balaam lady to, por lëë Balaam kwlootiits Balac parñee ksyaab Balac meñ Israel lo tol. Byaan xaa meñ Israel kchë cos nii chokon lo mdyo ni blaa xaa kwyoni meñ Israel stu mguiy o stuu gaa kwnaa. 15 Ni xyody styoon nii bii no xaa nii xniladzy xlay Nicolaítas lady to. 16 Kol ktsëë xmod to, por deelñee ktsëëdy tow, lëën kyely aan lëën ktilyni lëë do con spad nii sob chuwaa. 17 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kyanaa maná nii nolan, ni lëën kte tu kyo nguitsy lo xaa go aan lo kyo go jkën lë kub xaa, xaktyee lëësy xaa kaknan xa lë xaa."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Tiatira

18 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ Tiatira nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: "Lëë Xiñ Dios nii chak mëlo si chak lo bëly ni chak niy si chak kiib nii xpibëly

xñee: 19 Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii xkëstyool meñ, ni chanaa
nii xniladzyoo xtitsaa, ni chanaa nii chuñoo yudar meñ ni xekwoo kyalnë
ni chan gaan nii mastre choxkol kuñoo xtsiñaa nina que worñee kal bislool.
20 Per xyody styoon nii xlaal no kwnaa nii lë Jezabel lady to. Xñee me nii xtiits
Dios xluuy me, per con kchë xiwseedy me xkëëti me xaa nii chuñ xtsiñaa aan
singo mod lëë xaa choni stu kwnaa ni lëë xaa chaw cos nii chokon lo mdyo.
21 Ptedyaa tiits nii ntsëë me xmod me, per kwnëdy me nsaan me xtol me.
22 Lëë na deelñee ksaandy mew, lëën kuuñ ksaknë me, aan wi kchë xaa nii
chaani me ksaksin deelñee ktikchedy xaa styoo xaa lo Dios. 23 Lëën kuty xiñ
me, parñee kyeñ meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nanaa kchë kchësy cos nii
xsya styoo meñ ni no kik meñ, aan catu do jkaa nii xyal do según kchë nii
beeñtsyey do. 24 Per deelñee nody to xlad kwnaa go ni chuuñtsyeydy to cos
ntseeb nii chuuñtsyey xaatox nii xyuumbey meñ go, kintre ni pe kniyaa lo
do. 25 Per tugak kol kniladzy xtitsaa axte nii kpikchen. 26 Kchë xaa nii kuñ
gan lo tol ni kuuñtsyey nii xñabeyaa axte tse nii lëën kyely stub, lëën kte tiits
kñabey xaa go lo kislyu 27 sinak nii bneetsy Tat Tios kyalwnabey lon. Aan lëë
xaa go kñabey sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëë xaa knek meñ go sinak tsiñee
xlyë kis. 28 Lëën kte mëly nii nyoo leñ kpaa wor silytoo lo xaa go. 29 Deelñee
chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios.”

3

Tiits nii xaal Dios lo meñ Sardis

1 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ Sardis nii xniladzy xtiits Dios, kudzy: “Lëë
xaa nii gon xñabey lo ksa kadzy xkyalbini Dios ni nseñ kadzy mëly xñee:
Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo ni nanaa nii kutyloo nikxe nii xsyak meñ
nii mbañoo. 2 Ptee mgaal lool tsiin kchosody styool lo Dios, por ni tu nii
chuuñtsyeyoo xyody styoo Dios. 3 Psaladzy kchë xtiits Dios nii pkëëtyagoo
penaadle aan ptikche styool. Por mer worñee pe sidy kikoo lëën kyely ksaksi
lii. Ptee mgaal lool por lëën kyely si chiid ngbaan. 4 Per no bla xaa Sardis nii
karty jkaay tol. Lëën jkaakw xaa tu ladx rusy aan lëë xaa kiidnal naa por lëë
xaa xyalo. 5 Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kakw ladx rusy ko ni ktsildy gaan lë
xaa go leñ libre nii xoob kpaa, sink lëën kcho xfavor xaa lo Dios ni lo xangly
Dios. 6 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Filadelfia

7 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ Filadelfia nii xniladzy xtiits Dios, kudzy:
“Nody xtolaa ni chuuñtsyeyaa nii xñen. Ñan no xlyey rey David aan tsiñee
xalyaa tu puert ni tu cho chilody ksuugwo ni tsiñee gaa xsuugwno ni tu cho
chilody kxalyo. 8 Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo. Lëën pxaly tu puert tedyoo
aan ni tu cho chilody ksuugwo, por nikxe nodyoo fuersy, xsaloo xtitsaa ni
karty kaa jkaal nii xyuumbeyoo naa. 9 Por ngo lëën kxal xaa nii no xlad
xaatox, ni xaa wnee xuuy nii xsyak nii lo Dios ngab kiid ksoxib lool parñee
kaknan xaa nii xkëstyoon lii. 10 Tugak psooboo xtitsaa ni tsiitsy kwsool.
Por ngo pe kuñdyaa lii tsiñee lëën kyely ksaksi kchë meñ nii nche lo kislyu.
11 Klyëëdy lëën kyely. Ksaandyoo xtitsaa parñee ni tu cho klaady nii jkadyaa
lool. 12 Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kak sinak pilar nii so leñ lidzy Dios aan
tsitsiñdy tse nii kchoo xaa siko. Lady xaa jkën lë Dios ni lë xkyedzy Dios nii

sëëd kpaa, ni lady kaa xaa jkën lë kubaa. 13 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol
jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Laodicea

14 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ Laodicea nii xniladzy xtiits Dios, kudzy:
"Nli xtiits Dios xñen, ni naa xñabey kchë lo cos nii psaa Dios. 15 Chanaa kchë
nii chuuñtsyeyoo ni nanaa nii laal xniladzyoo, na laal xchooxsol. ¡Deelba
kazh kniladzyoo o kchooxso gaal kaazhkaa! 16 Per como xnilastyoo naa
ni xchooxsody kaal, lëën ksonëz lii. 17 Por xñeel nii riikwoo ni xñeel nii tir
buen si lo xtseel. Ni tu pe chakty falt lool. Per mban xtyedyoo, prooboo ni
cieegwoo. Ni nëb kidyoo. Kindy xaboo. 18 Kwxii or lon parñee kakoo rikw
ni kwxii ladx rusy lon parñee kandy meñ lady kidyoo ni kwxii ngwaan ktyëë
lool parñee kanoo. 19 Chak ntseebaa ni xñen lo xaa nii xkëstyoon. Por ngo, ptee
fuersy ktikcheel styool lon. 20 Biño gaanoo lëën gon so kexka lo do. Deelñee
kon do tsiyaa nii xkwetsy lëë do aan ksal dow, lëën kyely lo do aan lëën kawni
lëë do. 21 Kchë xaa nii kuñ gan lo tol sob laañee xñabeyaa sinak nii sobaa kwi
Tat Tios porñee beñaa gan. 22 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag nii
xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits Dios."

4

Lëë Juan chan Dios

1 Loxsye ngo lëën blis lon aan lëën kon nii lëë tu puert sinyaly leñ kpaa. Ni
lëë tsiy xaa nii nak sinak tsiy tu trompet kwnee lon stub. Në xaa:
—Kwyëp nu tsiin kluyaa cos nii nare kak lool.
2 Wor go kazh lëë Kyalbini Ntson biy naa aan lëën kon tu yulyey leñ kpaa
aan lëë tu xaa sob leeñgo. 3 Xpibëly xaa sinak nii xpibëly kyo nii lë jaspe o
kyo nii gaa lë cornalina, ni kë tu kiidla nii xpibëly sinak nii xpibëly kyo nii lë
esmeralda laañee sob xaa. 4 Aan kyako yulyey go sob skalyptap yulyey, tuga
xaa kol sob leeñgo, nonsyke ladx nguitsy nakw xaa ni nonsyke coron or sob
kik xaa. 5 Xchoo bëly yë ni xchoo xbi nkwsiy leñ yulyey go, ni mer chu yulyey
sob kadzy bini, lëë bini go nak ksa kadzy xkyalbini Dios. 6 Mer chu yulyey go
nche tu cos nii chak si chak nistoo aan ndeebiniw si ndeebini vidre.
Groltyee chu yulyey ni kyako yulyey sob tap ma aan tyub lady ma sob mëlo
ma. 7 Tu ma go chak si chak tu mëëtsy, lëë stu ma chak si chak tu yosy, lëë stu
ma chak si chak meñ, lëë stu ma chak si chak tu msiy nii no kxoobe. 8 Xoop
kaa xikw ksa tap ma go sob ni xitsy lo ma sob mëlo ma, aan tsel kyool tugak
xñee ma:
Ntson Dios, ntson Dios,
lëë xaa xñabey,
ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako.
9-10 Aan cad nii xtee ksa tap ma go skizh ni kyalnsaak lo xaa nii sob leñ
yulyey, lëë ksa kalyptap xaa kol xsoxib ni xsoob xcoron kik, parñee wi xaa
ktee skizh lo xaa nii tsitsiñdy tse kety, xñee xaa:
11 Tat Tios, lool no nii knee meñ skizh
ni lool no nii ksak styoo meñ
ni lii xyal kñabey.
Por lii psa kchësy cos,
ni styool kwlañ nii tsaa kchësy cos.

5

Libre nii nguiitsy kadzy sey

1 Ñali xaa nii sob leñ yulyey no tu libre. Xitsy low kë, ni konaa nii nguiitsyo
kadzy sey. 2 Ni konaa tu angly nii xkëë tsyetsy xñee:
—¿Cho lë nii kxaly libre re ni cho lë nii kchos sey nii nguitsyo?
Xaa xñabey nak angly ko.
3 Per ni kpaa, ni lo kislyu, ni leñ kislyu ptsyoldy xaa nii nxaly libre ko, per
ni tu xaa nii nyuy syew ptsyoldy. 4 Aan per nii nli busy biñaa, porñee ptsyoldy
cho nxaly libre ko, per ni tu xaa nii nyuyo ptsyoldy. 5 Tsigo lëë tu xaa kol në
lon:
—Kooñtroo, por lëë xaa nii xñee meñ xmëëdzy meñ Judá beeñ gan lo
kyalkuty. Lo xtiiy rey David sëëd xaa aan lëë xaa chigal kxaly libre re ni
kchos xaa ksa kadzy sey nii nguitsyo.
6 Lëën buy chu yulyey ni laañee nche ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo
ni laañee nche xaa kol aan lëën kon nii lëë tu mëkwxiily soli, nikxe nii nyoo
nii beety meñ ma. Kadzy xkach ma ni kadzy mëlo ma sob. Lëë xkach ma
ni lëë mëlo ma nak ksa kadzy xkyalbini Dios nii pkaasy tyub lo kislyu. 7 Lëë
mëkwxiily go kwnaasy libre nii no ñali xaa nii sob leñ yulyey. 8 Tsiñee lox
kwseñ ma libre ko, lëë ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni lëë ksa kalyptap
xaa kol psoxib lo ma. Kchë xaa noy arp ni psiñ kox yaal nii nyaa con or. Lëë
kox yaal go nak xlay meñ nii ngab lo Dios. 9 Kchësy xaa kol go chool tu ti kub
nii së sinrii:
Lii xyal señ libre ni liisy xyal kchos sey nii nguitsyoo,
por beety meñoo,
ni lii kwxii meñ tyub lo kislyu con cheñ nii pxeel
parñee jkab meñ lo Dios.
10 Lii pso meñ go parñee kak meñ go pxosy lo Tat Tios
ni lii psaan nii kñabey meñ go lo kislyu.
11 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tub yox angly nii nche kyako yulyey, ni kyako
ma nii sob mëlo tyub lady ni kyako kchë xaa kol. Pchilody ngab angly ko
porñee tir ndaly xaa, 12 aan nguieex xñee kchë angly ko:
Lëë mëkwxiily nii beety meñ
xyal jkaaxcuent kyalwnabey ni kchësy cos non.
Lëë ma xyal jkaaxcuent kchë kyalchak ni kyalndaan,
lëë ma xyal jkaa skizh ni kyalnsaak.
13 Ni biñaa nii wi kchësy cos nii psaa Dios leñ kpaa ni kchësy cos nii psaa xaa
lo kislyu, ni kchësy cos nii no leñ kislyu, ni kchësy cos nii no lo nistoo xñee:
Lo xaa nii sob leñ yulyey ni lo mëkwxiily tugak kol tsoo ktee no skizh ni
kyalnsaak, iip kyaldy jkaa xaa kyalwnabey ni kyalndaan.
14 Aan lëë ksa tap ma nii sob mëlo tyub lady xkyëb xñee:
—¡Nliw, singo kako!
Lëë ksa kalyptap kaa xaa kol psoxib lo xaa nii iip kyaldy xkyalwnabey.

6

Ksa xoop sey

1 Loxsye ngo lëë mëkwxiily pchos tu sey nii nguiitsy libre ko aan lëë tu ma
nii tyub lady sob mëlo kwnee. Nak tsiy ma sinak xbi nkwsiy, chëb ma:
—¡Të!
2 Lëën blis lon aan lëën kon tu cabay rusy. Tu arkw nii xkyë flech kë xikw
xaa nii sob lady ma. Lëë xaa kwaa tu coron aan lëë xaa pchoo par kuñ xaa
gan tily.
3 Lëë mëkwxiily pchos stu sey nii nguitsy libre ko aan lëë stu ma nii tyub
lady sob mëlo chëb:

—¡Të!
4 Lëë tu cabay nixñë pchoo. Lëë xaa nii sob lady ma kwaa kyalwnabey
parñee klaady xaa kwës tily lo kislyu ni lëë xaa kuñ nii kuty lsa meñ, ni lëë
xaa kwaa tu spad ngol.
5 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu sey nii nguitsy libre ko, lëë stu ma nii sob
mëlo tyub lady chëb:
—¡Të!
Aan lëën kon tu cabay yeesy. No tu balans ña xaa nii sob lady ma. 6 Lady
ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pchoo tsiy tu xaa nii chëb:
—Tub kilak xobxtily kwtiix meñ por tu kpidz tsiiñ ni tsonak kil xob, per
kxiñdyoo viñ ni kxiñdyoo aceit.
7 Lëë mëkwxiily pchos stu sey aan lëë stu ma nii tyub lady sob mëlo chëb:
—¡Të!
8 Lëën kon tu cabay pkitsytoo. Kyalkuty lë xaa nii sob lady ma, xitsy xaa
nal xaa nii xñabey laañee no meñ kuty. Lëë xaa kwaa kyalwnabey parñee
kuty xaa meñ lo tily, ni kuty xaa meñ lo kpiñ, ni lo kyalkits ni kuty ma tox
meñ.
9 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu sey, lëën kon nii lëë xkyalbini xaa nii beety
meñ por xtiits Dios nche tublad lo pkoog. 10 Tsigo nguiedzy chëb kyalbini go:
—Tat Tios, lii nii nody xtoloo ni lii nii chuuñtsyeyoo kchë nii xñeel, ¿pa wor
kuñoo kyalxtisy lo kislyu tsiin ksaksil meñ nii beety lëë noo?
11 Loxsye ngo lëë xaa nii kuty ko kwaa tuga ladx rusy ni lëë Dios chëb nii
no nii kwës xaa xisy, axte nii ksa xaa nii xniladzy xtiits Dios nii no nii kuty
meñ sinak beety meñ xaa.
12 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu sey, lëë tu xu dox bni aan lëë lo ngbidz
pkyey poo yeesy sinak ladx yeesy nii chakw meñ nii no kyalnë, ni lëë mëë
byak nixñë sinak nixñë cheñ, 13 ni lëë mëly nii no leñ kpaa blyaal lyu sinak
nii xlyaal yegw yë tsiñee xpi me. 14 Lëë kpaa ptyuub si xtyuub ta aan lëëw si
ni lëë kiy ni lëë kislyu wiñ nii nche lo nistoo ptsëë xlugar. 15 Ni lëë kchë xaa nii
xñabey kutsolan leñ kyoplyoo ni pal lady kyo, ksa xaa xaa non, ni xaa rikw,
ni xaa nii xñabey lo soldad, ni kchësy xaa nii no xpixwan ni xaa nii kindy kaa
xpixwan. 16 Aan kchë xaa xñee lo kiy ni lo kyo:
—Kol kyab lady noo nikol koolaan lëë noo lo xaa nii sob leñ yulyey ni lo
mëkwxiily, por tir xlëë ma.
17 Lëë tse kutsiñ nii lëë Dios ni lëë mëkwxiily ksaksi meñ. ¿Cho lë nii kxekw
lo xcastigw xaa?

7

Meñ nii jkiitsy xsey Dios kë

1 Loxsye ngo lëën kon tap angly, tuga xaa so tu skiñ kislyu. Lëë xaa xsyonlë
lo me parñee kpidy me lo kislyu, ni lo nistoo, ni lo yag. 2 Ni lëën kon nii lëë
stu angly nii sëëd nëz laa xlyañ ngbidz nseñ xsey Tat Tios. Nguiedzy kwnee
angly ko lo ksa tap angly nii kwaa tiitspey par knitylo kislyu ni nistoo, 3 chëb
xaa:
—Knitylody kaa to kislyu ni nistoo ni yag. Kol kwës axte nii lox jkiitsy noo
tu sey kë kchësy meñ nii ngab lo Dios.
4 Aan lëën biñ tu kyoow choowptap mily xaa Israel jkiitsy sey kë.
5-8 Tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Judá, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy
Rubén, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Gad, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy
Aser, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Neftalí, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy
Manasés, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Simeón, tsiipchop mily meñ pee lo

xtiiy Leví, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Isacar, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Zabulón, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy José, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Benjamín. Kchësy meñ go pkiitsy xsey Dios.

Meñ nii nakw nonsyke ladx rusy

9 Lëën buy aan lëën kon nii lëë tub yox meñ nii sëëd tyub lo kislyu nche chu yulyey ni lo mëkwxiily. Kchëlo tiitsë xñee meñ go ni kchëlo laañee sëëd meñ go. Ladx rusy nakw meñ go ni no tublë gaa siñ ña kchë meñ go. 10 Nguiedzy chëb meñ go:

—Lëë Tat Tios nii sob leñ yulyey ni lëë mëkwxiily pteelaa lëë noo lo tol.

11 Aan kchësy angly nii nche kyako yulyey ni kyako xaa kol ni kyako ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pkiitsy kë axte lyu par ktee xaa skizh lo Dios, 12 ni kchësy xaa chëb:

—¡Amén! Lëë Dios xyal jkaa skizh ni kyalnsaak ni kyalchak ni kyalwnabey ni kyalndaan. Tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwnabey xaa.

13 Tsigo lëë tu xaa kol në lon:

—¿Cho nak kchë meñ nii nche nakw ladx rusy ke ni cho meñ me?

14 Lëën chëp:

—Xey, Nandyaa chow.

Tsigo lëë xaa kol go në lon:

—Lëë kchë meñ gue kwte lo kyalnë dox ni lëë meñ gue kwtiib nyë xab lo xcheñ mëkwxiily. 15 Por ngo lëë meñ gue nche laañee xñabey Dios, aan tsel kyool chuuñtsyey meñ gue xtsiiñ Dios, aan lëë Dios kap cuidad meñ gue. 16 Kantre meñ gue kpiñ kyat ni kpiñ nis, ni ksaaytre xbini ngbidz meñ gue ni pe kuñtre naay meñ gue, 17 porque lëë mëkwxiily nii sob groltyee leñ yulyey kantsi meñ gue sinak nii xtyoontsi mëkwxiily, ni lëë ma tsini kchë meñ gue laañee xlyañ nis nii xnee kyalmbañ, ni lëë gaa Dios kchëë lo meñ gue parñee kpikchedre koon meñ gue.

8

Psiñ kox yaal nii nyaa con or

1 Tsiñee lëë mëkwxiily lox pchos lultime sey nii nguitsy libre, tsesy byak leñ kpaa siik grol wor. 2 Loxsye ngo lëën kon nii lëë ksa kadzy angly nii nche lo Dios kwaa tuga trompet. 3 Ni lëën kon tu angly nii noy tu psiñ kox yaal nii nyaa con or pchoo. Lëë xaa kwso lo pkoog aan lëë xaa kwaa ndaly yaal parñee ko xaa kox yaal lo pkoog or nii nyaa laañee sob Dios. Kchë kox yaal go xko xaa lo Dios tsiñee chutiitsni meñ Dios. 4 Lëë xkox psiñ kox yaal nii no ña angly ko ptsiñ axte lo Dios, ksaw lay nii chool meñ nii xniladzy xtiits Dios. 5 Lëë angly pkaktsë psiñ kox yaal con ki nii nche lo pkoog. Lëëw pchon xaa lo kislyu. Aan kwyo bi ni bëly yë ni bni xu lo kislyu.

Trompet

6 Lëë ksa kadzy angly nii kwaa trompet kwchetsey par jkwetsy xaaw. 7 Lëë tu angly pkwetsy xitrompet aan lëë kyokyo ni lëë ki nii nots cheñ byab lo kislyu, aan lëë tublë kislyu ni lëë tubtsoon yag ni lëë kchë kizh nguë kwyek. 8 Lëë stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëë tu cos nii chak si chak tu kiy ngol nii noyek kukyab lo nistoo, aan lëë tublë nistoo byak cheñ. 9 Aan lëë kchë ma ni cos nii no siko kuty ni lëë kchë barkw nii nche siko kwnitylo. 10 Lëë stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëë tu mëly ngol pchingaa, xsyo ma bëly, aan lëë ma kukyab tu laañee xtye kiigwpee ni laañee sob xlyañ. 11 Nla lë mëly go. Por ngo nii tir byak nla nis nii xtye laañee byab ma aan ndaly meñ kuty

porñee kow meñ nis nla go. 12 Lëë stu angly pkwetsy xitrompet aan lëë tublë lo ngbidz ni lëë tublë lo mëë ni lëë tubtsoon mëly kwnitylo. Por ngo kwyody bini tyub tsye ni kwyody bini tyub kyool. 13 Ni lëën kon tu msiy nii no kxoobe leñ kpaa, xñee ma:

—¡Brobsye meñ nii nche lo kislyu tsiñee lëë stson angly nii bii chak falt jkwetsy xitrompet!

9

1 Lëë stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëë tu mëly nii byable lo kislyu kwaa xlyey tu kyeech nii mastre nxity. 2 Tsiñee lëë chu kyeech ko byaly, nonsyke kox nii nak sinak xkox worne pchoo, aan lëë lo ngbidz ni lëë kpaa pkyey. 3 Lo kox ko pchoo ngwlodz aan lëë ma pkaasy tyub lo kislyu, ni lëë ma kwaa xkotsy mëkwkyoow. 4 Ni lëë Dios kwnabey nii ksaksidy ma kizh nii no lo kislyu, ni ksaksidy ma yag, ni ksaksidy ma ni tu cos nguë, sink xaktyee meñ nii këdy xsey Dios kë ksaksi ma. 5 Per kujty ma meñ, sink xaktyee yoob ksoob ma meñ kaay mëë. Nak xyoob ma sinak xyoob mëkwkyoow. 6 Kchësy meñ kakladzy kety tse go, per ksaldy kyalkuty meñ.

7 Chak ngwlodz ko si chak cabay nii nche tsey par tsi lo tily, sinak tu coron or nak tu cos nii sob kik ma ni si chak lo bñech chak lo ma. 8 Chak kits kik ma si chak kits kik kwnaa, ni nyaa lay ma si nyaa lay mëëtsy. 9 Ntse lady ma con kiib, ni nak xbi xikw ma sinak xbi carret nii xkopxax cabay tsiñee chak tily. 10 Sinak xkotsy mëkwkyoow nak ngotsy nii sob xpaan ma. Aan slëb xkotsy ma ksaksi meñ kaay mëë. 11 No tu angly nii xñabey lo ngwlodz ko ni xñabey leñ kyeech nxity nii pchoo ma. Abadón lë xaa con tiitsë hebreo, lëë con tiitsë griego lë xaa Apolión. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Xaa nii xnitylo.)

12 Lëë tu castigw kwtedy, per nare kiid schopo.

13 Lëë stu angly pkwetsy xitrompet, aan lëën biñ nii lëë tsiy tu xaa pchoo lady ksa tap kach nii sob lo pkoog or nii nyaa laañee sob Dios.

14 Lëë tsiy xaa go chëb lo angly nii nseñ trompet:

—Blaa ksa tap angly nii nche këtuu chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates.

15 Lëë ksa tap angly ko kwlaa parñee kuty xaa tubtsoon meñ, por byaanle wor, ni tse, ni mëë, ni iz kaa nii kuuñtsyey xaa ngo. 16 Biñaa nii chop kyoow millón soldad nii xsyob cabay nak ksa angly ko.

17 Konaa kchë cabay go worñee biy Kyalbini Ntson naa ni konaa nii kë tublë kiib nixñë, ni azul ni kutsy styoo xaa nii sob lady ma. Nyaa kik kchë cabay go si nyaa kik mëëtsy, ni xchoo bëly chuw ma ni kox ni kyo nii xsaay. 18 Ndaly meñ kuty por bëly ni kox ni kyo nii xsaay nii xchoo chuw cabay. Tson clasy kyalnë biidni cabay go. 19 Con chuw ma ni xpaan ma psaksi ma meñ, por mëël nak xpaan ma aan con kik mëël pkëëlay ma meñ.

20 Per psaandy meñ nii kujty lo kyalnë go xtol, ni psaandy meñ go kchë kyalbini mal ni psaandy meñ go kchë mdyo or, mdyo plat, mdyo kiib, mdyo kyo ni psaandy meñ go kchë mdyo yag nii xñady lo, ni chondy ni xsyëdy. 21 Tugak beety meñ go bñech, ni psaandy meñ go kyalbruj, ni psaandy meñ go kyalkpaan ni tugak kaa kwyooni meñ go stu mguiy o stu kwnaa gaa nikxe no tsiil meñ go.

10

Angly nii nseñ tu libre

1 Loxsye ngo lëën kon nii lëë tu angly nii xñabey byety kpaa sonasy xaa xkey ni kë tu kiitla chex kik xaa, ni xpibëly lo xaa sinak xpibëly lo ngbidz, lëë niy

xaa chak si chak yaki. 2 No tu libre nii nyaly ña xaa. Tu niy xaa kwso lo nistoo,
lëë stuwo kwso lo kislyu. Niypeg xaa kwso lo kislyu, lëë niyli xaa kwso lo
nistoo. 3 Kwchuptsyë xaa si xkobëëtsy mëëtsy. Tsiñee lëë xaa lox kwchuptsyë
lëë kadzy nkwsiy kwëb tsiy xaa. 4 Kokladzyaa nguën nii kwnee ksa kadzy
nkwsiy go, per lëë tsiy tu xaa nii pchoo kpaa në lon:
—Kwlootsey nii kwnee ksa kadzy nkwsiy leñ styool, jkëëdylo.
5 Lëë angly nii konaa blis ñali leñ kpaa, 6 aan lëë xaa pkon Dios nii klyëëdy
lëë meñ kan kchë ni kak por tsitsiñdy tse kety Dios, por lëë Dios psaa kpaa,
kislyu, nistoo ni kchësy cos nii no.
7 Tsiñee lëë angly lox ksa jkwetsy xitrompet, lëë kchë nii kwnee Dios lo
profet lox kak cumplir.
8 Lëë tsiy xaa nii sëëd kpaa kwnee lon stub, në xaa:
—Kwey aan kwnaasy libre nyaly nii no ña angly nii tu niy so lo nistoo lëë
stuwo lo kislyu.
9 Lëën kwya lo angly ko aan lëën kwnab libre ko, aan lëë xaa në lon:
—Naa aan tawo. Tsiñee lëëw kol chuwoo, sakoo nii nexo sinak nex tsiñ, per
tsiñee lëëw ktsiñ leñ styool, lëëw kyak nla.
10 Lëën kwnasy libre ko ña angly aan lëëw tawaa. Nexo tsiñee lëëw kwyo
chuwaa, per tsiñee lëëw ptsiñ leñ styoon, lëëw byak nla. 11 Loxsye ngo lëë
angly në lon:
—No nii kñeel xtiits Dios lo meñ nii xñee kchëlo tiitsë, ni lo xaa xñabey nii
no tyub lo kislyu stub.

11

Xaa nii kñee xtiits Dios

1 Lëën kwa tublë var nii xkiiñ meñ par kpix aan lëë Dios në lon:
—Kuso aan kuktiix lidzyaa ni ptiix lo pkoog, ni blab meñ nii chikool lay lon
siko. 2 Per ktiixtyoo lo tu leeyaa, por lëëw kyaan par meñ sit nii kyëp kyety leñ
kyedzy Jerusalén choowpchop mëë. 3 Lëën kxal chop xaa nii kñee xtitsaa lo
meñ tu mily chop kyoow tsongaly kpidz. Ladx nii chakw meñ nii no kyalnë
kakw xaa.
4 Lëë chop xaa go nak sinak chop yag oliv ni lëë xaa nak sinak chop
candilier nii sob lo Dios. 5 Deelñee cho kakladzy ksaksi xaa, chilodyo por
xchoo bëly chuw xaa aan lëë xaa kuty meñ nii kakladzy ksaksi xaa. 6 Lëë
xaa kwaa tiitspey nii jkwëës xaa kyo tyub nii kñee xaa xtiits Dios, ni lëë Dios
ptee tiitspey nii kyuñ xaa nis cheñ ni lëë xaa ksaksi meñ nii nche lo kislyu
worñee kaklastyee xaa. 7 Tsiñee lox kñee chop xaa go xtiits Dios lëë tu ma
tox kchoo leñ kyeech nxity, aan lëë ma kuty chop xaa go. 8 Lëë xcuerp chop
xaa kuty ko kaa leñ kyedzy laañee kwë Jesús lo crusy. Nak meñ kyedzy ko
sinak meñ Sodoma ni meñ Egipto. 9 Kchë meñ nii sëëd tyub lo kislyu ni xñee
kchë clasy tiitsë kan xcuerp xaa kuty ko. Tson kpidz grol kaa xaa kuty ko
aan klaady meñ jkyeetsy xaa. 10 Kchë meñ nii nche lo kislyu kle kan nii lëë
chop xaa go kuty, porñee mban pteedy xaa meñ, aan axte skady lsa meñ pel
cos lo xcombañer por kyalwle go. 11 Per tse nii loxo tson kpidz grol lëë Dios
kuuñ kpañ chop xaa go aan lëë xaa tsische. Aan tsiñee kan meñ xaa, lëë meñ
ktsyeb. 12 Loxsye ngo lëë chop xaa go kon tsiy tu xaa nii këb:
—Kol kyëp nu.
Lëë chop xaa go kyëp lo tu xkey aan kchësy meñ nii klëë lo xaa kan nii lëë
xaa kyëp kpaa. 13 Wor go kazh lëë tu xu kni aan ndaly yu kyab leñ kyedzy ni
sety kadzy mily meñ. Kchë meñ nii telaa lo xu ktsyeb aan lëë meñ kool lay lo
Dios.

14 Lëë castigw pchop, per klyëëdy lëëw kyon.

Lëë angly psa

15 Lëë angly kok kadzy no jkwetsy xitrompet. Lëë gaan biñ tsiy tubtsoon meñ nii xñee:
Lëë Dios ni lëë Crist chigal kñabey lo kislyu,
tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwnabey xaa.
16 Tsigo lëë ksa kalyptap xaa kol nii nche laañee sob Dios pkiitsy kë axte lyu
par ktee xaa skizh lo Dios, 17 chëb xaa:
Skizhoo, Tat Tios,
iip ktsyëëdyoo
por lii kok Dios
ni lii gaa tugak nako.
Lii sob xñabeyoo.
18 Xlëë meñ nii nche lo kislyu lool,
per lëë tse kutsiñ nii lëël kuñ kyalxtisy,
ni lëë wor kutsiñ nii lëël kwetsy meñ kuty,
ni lëël kuñ ksak kchë profet nii biid kluuy xtiitsoo
ni kchë meñ nii xsoob xtiitsoo,
nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kolo.
Ni lëë wor kutsiñ nii lëël knitylo kchë xaa nii xnitylo kislyu.
19 Lëë lidzy Dios nii sob kpaa byaly, aan lëë caj nii no xtiits Dios xoob leeñgo,
aan kotsyë nkwsiy, ni kwyo bi, ni bni xu ni byab kyokyo.

12

Mëël ngol ni kwnaa nii kop tu mëëd

1 Lëë tu kwnaa nii xpibëly xab si xpibëly ngbidz pchoo ktsiib leñ kpaa so
niy me lo mëë ni sob tu coron nii nyaa con tsiipchop mëly kik me. Ntseeb
pseen konaa me. 2 Nak xiñ me aan lëë me chuptsyë porñee lëë xiñ me mer
kaly. 3 Blyëëdyak lëë tu mëël ngol pchoo ktsiib leñ kpaa, nixñë ma, kadzy kik
ma sob, ni sob tsii xkach ma, ni sob tuga coron kik ma. 4 Ndaly mëly nii no
leñ kpaa kwtopxax ma con xpaan ma aan lëë ma pchon mëly go lo kislyu.
Lëë mëël ngol ptsiñ lo kwnaa nii kap mëëd parñee kaw ma xiñ kwnaa go.
5 Mëëdpkiy nak mëëd nii kop kwnaa go, lëë xiñ me kñabey tyub lo kislyu sinak
xñabey tu xaa ntseeb. Lëë Dios bla xiñ me lo mëël ngol go aan lëë xiñ me sey
laañee xñabey Dios. 6 Lëë kwnaa go pxooñ, lëë me sey tu tañ pidzy. Lëë Dios
pxixkwaa laañee kwës me ni kaw me tu mily chop kyoow tsongaly kpidz.

7 Lëë tily kwyo leñ kpaa, aan lëë angly nii lë Miguel ni lëë angly nii nak ksa
xaa ptily ksa mëël ngol go ni ksa xangly ma, 8 per beeñdy ma gan. Por ngo
pchilodre nyaan ma kpaa ksa xangly ma. 9 Lëë ma pchoo kpaa. Xaa tox lë
ma aan destye penaadle xkëëti ma kchë meñ nii nche lo kislyu. Lëë ma byab
lo kislyu ksa xangly ma.

10 Lëën biñ nii nguiedzy kwnee tu xaa kpaa, chëb xaa:
—Lëë kyalwtelaa kwlañche, lëë wor kutsiñ nii lëë xDios no ni lëë Crist
kñabey, porque lëë xaa nii tsel kyool xkëëkiy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
pchoo kpaa. 11 Beeñ kchë betsy no gan lo xaatox ko. Lëë xcheñ mëkwxiily
kokni betsy no ni lëë xtiits Dios kokni xaa. Ptsyebty betsy no nyety xaa por
xtiits Dios. 12 Kol kle kchë do siñee no do kpaa. Per ¡kol kteenë kchë do siñee
nche do lo kislyu ni lo nistoo! Por lëë xaatox byety kpaa aan como xlëë xaa
porñee lëë xtse xaa mer ksa, lëë xaa ksaksi lëë do.

13 Tsiñee lëë mëël go byab lo kislyu, lëë ma kunlaag kwnaa nii kop mëëd.
14 Per lëë Dios ptee chop xikw ngol msiy lo me parñee kxoobe me ktsiñ me
laañee xkwës me ni laañee kchilody ktsiñ mëël. Siko kyaan Dios me tson iz
grol. 15 Lëë mëël kwlii nis chuw parñee nyoy nis kwnaa go, 16 per lëë kislyu
kwtëëb pidzy nis nii pchoo chuw ma aan biydyo kwnaa go. 17 Por ngo mastre
blëë mëël go lo kwnaa go aan lëë ma kuktilyni kchë meñ lidzy me nii xsoob
xtiits Dios nii biidni Jesucrist. 18 Aan lëë mëël go byaan chu nistoo.

13

Ma tox

1 Lëën kon nii lëë tu ma tox nii sob kadzy kik ni sob tsii xkach pchukë lo
nistoo. Sob tuga coron punt xkach ma ni kë tublan gaa tiits nii xko falt lo
Dios chex kik ma. 2 Chak ma tox nii konaa si chak mëëtsy, nyaa niy ma si nyaa
niy tu os, lëë chuw ma nyaa si nyaa chuw tu mëëtsy ngol. Lëë mëël ngol ptee
kyalwnabey lo ma. 3 Nyoo nii tir nroob në tu kik ma tox ko. Mer nyety ma,
per lëë ma byak, aan kchë meñ nii nche lo kislyu psee aan lëë meñ kwsëëb
xlad ma. 4 Lëë meñ psoxib lo mëël ngol nii ptee kyalwnabey lo ma tox ko, ni
wi gaa lo ma tox ko psoxib meñ, chëb meñ:

—¿Cho chak si chak ma tox re na dyon, ni cho lë nii kuñ gan lo ma?

5 Kwaa ma tox ko tiitspey nii kñee ndaan ma ni kxiñ ma tiits lo Dios.
Choowpchop mëë kñabey ma. 6 Aan nli gaa pxiiñ ma tiits lo Dios, ni kwneenë
ma lidzy Dios ni kwnee në ma kchë meñ nii no kpaa. 7 Ni kwaa ma tiitspey nii
ktilyni ma meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no lo kislyu axte nii kuñ ma gan ni
lëë ma kñabey lo meñ nii nche tyub lo kislyu. 8 Kchë meñ nii këdy lë leñ xlibre
mëkwxiily nii beety meñ ksoxib lo ma tox ko. Destye nii kwche kislyu xoob
libre ko kpaa.

9 Deelñee chakladzy to kyeñ do kol jkëëtyag. 10 Deelñee byaanle nii skiib
tso do, lëë do tso skiib, ni deelñee byaanle gaa nii lo spad kety to, lëë do kety
lo spad. Por ngo no nii jkaa meñ nii xniladzy xtiits Dios fuersy ni kap meñ
paciensy.

11 Lëë stu ma tox pchukë leñ kislyu. Chop xkach ma sob. Chako si chak
xkach mëkwxiily, per nak tsiy ma sinak tsiy mëël ngol. 12 Aan sinak nii
kwnabeyak ma tox nii biid klo xñabey ma, aan chuuñ ksoxib ma kchë meñ
lo ma tox nii byak ko. 13 Ndaly kyalntseeb nii beeñtsyey ma aan xña lo meñ
psyaab ma ki leñ kpaa. 14 Aan por kchë nii beeñtsyey ma pkëëti ma meñ nii
nche lo kislyu chop ma stu ma tox ko ni kwnabey ma psaa meñ ximdyo ma
tox ko. Lëë ma tox ko pchug spad kik, per lëë ma byak. 15 Lëë ma tox nii
pchukë leñ lyu kwaa tiitspey parñee ktee ma kyalmbañ lo ximdyo ma tox nii
psaa meñ, tsiin kñee mdyo ni kuty mdyo meñ nii kaklasty ksoxib lo mdyo.
16 Ni xoo kwloo ma tu bey kë meñ o ñali gaa meñ. Kchësy meñ kwlobey ma,
nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kol, nikxe xaa rikwo, nikxe gaa xaa probo.
17 Aan deelñee nody meñ xbey ma tox ko, ni deelñee këdy lë ma lady meñ, ni
këdy xnumero ma lady meñ, chilody si meñ ni chilody kto meñ.

18 Xoop kyoow tsongaly pxoop kë lo xsey ma tox ko. Lë tu xaa nak número
go, per xkiiñ tu xaa nyaani parñee kyeñ xaa dyon chow.

14

Ti nii chool xaa nii kwtelaa

1 Lëën buy aan lëën kon nii lëë mëkwxiily so kik kiy nii lë Sión. Nche
tu kyoow choowptap mily xaapkiy (144,000) lo xaa. Kchë kë xaa go kë lë
mëkwxiily ni lë Tat Tios. 2 Ni lëën biñ tu bi nii sëëd kpaa. Nak bi go sinak
xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo ni nako sinak xbi nkwsiy ni nako sinak
tsiñee xseetsy tubtsoon meñ arp. 3 Kchësy xaa go chool tu ti kub mer laañee
sob Dios ni laañee nche sob ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni laañee nche
sob xaa kol. Xaktyee tu kyoow choowptapak mily xaa nii kwtelaa lo kislyu
chak chool ti go. Ni tu cho chilody koolo. 4 Kwyonidy kchë xaa go kwnaa,
tugak kënal xaa mëkwxiily laañee siityee ma. Klootyee kchë xaa go kwtelaa
parñee jkiiñ xaa lo Dios ni lo mëkwxiily. 5 Iip kwneedy kchë xaa go tiits xuuy.
Nody xtol xaa lo Dios.

Tiits nii biidni angly

6 Lëën buy aan lëën kon nii lëë stu angly no kxoobe leñ kpaa. Lëë xaa
tsini xtiits Dios lo kchë meñ nii nche tyub lo kislyu nii xñee kchë clasy tiitsë.
7 Nguiedzy kwnee angly ko, chëb xaa:

—Kol ktsyeb Dios ni kol ktee skizh lo xaa, por lëë wor kutsiñ nii lëë xaa kuñ
kyalxtisy. Kol ksoxib lo Dios por lëë xaa psaa kpaa, kislyu, nistoo ni xlyañ nis.

8 Xitsyak angly ko nal stu angly nii xñee:

—Lëë kyedzy ngol nii lë Babilonia kwnitylo, lëëw kwnitylo porñee pkiilyo
kchë meñ nii nche lo kislyu parñee kuñ meñ tol. Nak xtolo sinak nip nii
chuuñ ksudzy.

9 Blyëëdyak lëë stu angly pchoo, nguiedzy kwnee angly ko, chëb xaa:

—Deelñee ksoxib meñ lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni deelñee klaa meñ
jkiitsy xsey ma kë meñ o ña gaa meñ, 10 no nii tedy meñ lo kyalnë dox nii kxaal
Dios. Lëë meñ go te lo ki ni lo kyolëë. Aan xña lo angly ni lo mëkwxiily lëë Dios
ksaksi kchë meñ go porñee tir xlëë xaa. 11 Iip kyuydy ki nii tsek laañee ksaksi
Dios meñ go. Tugak ksaksi Dios meñ go porñee xsoxib meñ go lo ma tox ni lo
ximdyo ma tox ni porñee noy meñ go xbey ma tox. 12 Por ngo nody nii kchoso
styoo meñ nii ngab lo Dios ni xsoob xtiits Dios, ni nody nii ksaanladzy meñ
go xtiits Dios nii biidni Jesús, sink no nii jkaa meñ go fuersy.

13 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu xaa nii në lon:

—Pkëë: “Destye nina dichos kchë meñ nii kety por xtiits Dios.”

“Nliw —xñee Kyalbini Ntson —, lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
kxiladzy, por ndaly kyalbuen nii beeñtsyey meñ go.”

Lëë kwlaap kak lo kislyu

14 Lëën kon tu xkey nguitsy. Lo xkey go sob tu xaa nii sob tu coron or kik ni
no tu hoz ndox ña xaa. 15 Ni lëën kon nii lëë tu angly pchoo leñ lidzy Dios nii
sob kpaa, nguiedzy chëb xaa lo xaa nii sob lo xkey:

—Kwseeñ xhoozoo aan bislo kwlaap, por lëë xtiemp kwlaap kutsiñ.

16 Lëë xaa nii sob lo xkey kwseñ xhoz aan lëë xaa bislo kwlaap lo kislyu.

17 Lëë stu angly pchoo leñ lidzy Dios, aan lëë gak tu hoz ndox no ña xaa.
18 Ni lëën kon lëë tu angly nii xñabey lo ki pchoo lo pkoog aan nguiedzy chëb
xaa lo angly nii no hoz ndox ña:

—Kwseñ xhoozoo aan blity uv nii kë lo kislyu por lëëw kuy.

19 Lëë angly ko kwseñ xhoz aan lëë xaa blity uv nii kë lo kislyu. Loxsye ngo
lëëw kwloo xaa tu laañee kxiiw. Singo nak kyalnë dox nii kxaal Dios. 20 Lëë
uv pxii tublad chu kyedzy, aan nonsyke cheñ pchoo laañee pxiiw, byakxoob
cheñ go axte chu xpid cabay, siik tson kyoow mily metre nxeñ laañee kutsib
cheñ go.

15

Kyalnë dox nii kiidni kadzy angly

1 Lëën buy leñ kpaa aan lëën kon kadzy angly nii sëëdni lultime ksa kadzy
kyalnë dox nii kxaal Dios por lëë xaa lox blëë. Pseen konaa kchë kyalntseeb
ko.
2 Ni konaa tu cos nii chak si chak nistoo. Ndeebiniw si ndeebini vidre ni
notso ki. Ni konaa nii lëë kchë meñ nii beeñ gan lo ma tox ni lo ximdyo ma
ni blaady nguië xnumero ma lady nche chu nistoo go. Aan lëë Dios ptee tuga
arp lo meñ go. 3 Kchësy meñ go biily ti nii biily Moisés lo Dios ni xti mëkwxiily.
Sinrii së ti go:
Tat Tios, ndaly kchë kyalntson ni kyalntseeb nii beeñtsyeyoo.
Lii xñabey, por nonsyke cos buen chuuñtsyeyoo, ni nonsyke tiitsli xñeel.
Lii xñabey lo kchë meñ nii nche tyub lo kislyu.
4 ¿Cho ktsyebty lii na dyon, Tat Tios?
¿Ni cho kneesty skizh lool na dyon?,
con liisy nak xaa nii nody xtol.
Kchësy meñ nii nche tyub lo kislyu kiid ksoxib lool,
por kchë meñ chan nii bueenoo.
5 Loxsye ngo lëën buy leñ kpaa aan lëën kon nii lëë lidzy Dios byaly, aan
nyoo nii leeñgo notsey xtiits Dios. 6 Leñ lidzy Dios pchoo kadzy angly nii noy
ksa kadzy kyalnë dox nii kxaal Dios. Nonsyke ladx nyë nakw xaa. Xpibëly
xab xaa ni no tuga cinturón or xpans xaa. Axte chu styoo xaa xyakxoobo.
7 Lëë tu ma nii tyub lady sob mëlo ptee kyalnë dox nii kxaal Dios lo angly.
Leñ tu xig or no kyalnë dox nii kxaal Dios nii tugak mbañ. 8 Aan lëë kox nii
xchoo laañee xñabey Dios byaktsë lidzy xaa, aan ni tu cho chilody sëëb siko
deelñee karty kyal kchë kyalnë dox nii noy ksa kadzy angly ko.

16

Kyalnë nii kxaal Dios

1 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu xaa nii kwnee leñ lidzy Dios, chëb xaa lo ksa
angly:
—Kol tsi aan kol kxee nii no leñ xig ke lo kislyu por leeñgo no kyalnë dox
nii kxaal Dios.
2 Lëë tu angly kwey aan lëë xaa psichuw xig xaa lo kislyu, aan kchësy meñ
nii noy xbey ma tox ni xsoxib lo ximdyo ma kwlañ tu kyedz nii tir në.
3 Lëë stu angly kuksichuw xig lo nistoo, aan lëë nistoo byak sootee xcheñ
meñ kuty, aan lëë kchësy ma ni cos nii no lo nistoo kwnitylo.
4 Lëë stu angly kuksichuw xig laañee xtye kiigwpee ni laañee xlyañ nis, aan
pidzy nis ko byaklo cheñ. 5 Loxsye ngo lëë angly nii xñabey lo nis chëb:
—Bueenoo, Tat Tios. Por ngo nii chuñoo kyalxtisy sinrii mod. Nody xtoloo,
Tat Tios. Tugak kakoo Dios. Tsitsiñdy tse nii ktsyëël. 6 Kchë meñ go, Tat
Tios, pxee xcheñ xaa nii no xlaadoo, ni lëë meñ go pxee xcheñ xaa nii kwnee
xtiitsoo. Lëë nana lëël pki kchë meñ go cheñ. Buen nii psaksil meñ go.
7 Ni biñaa tsiy tu xaa nii kwnee lo pkoog:
—Tat Tios, lii nii nakoo xaa xñabey, chuuñtsyeyoo kyalxtisy sinak nii no
kako.
8 Lëë stu angly psichuw xig lo ngbidz, aan lëë ngbidz kwaa tiitspey parñee
ksaayo meñ. 9 Aan nikxe ntseeb kwyek meñ, ptikchedy meñ styoo lo Dios ni
psoxibty meñ lo xaa, sink lëë meñ kwte lo xaa porñee pxaal xaa kchë kyalnë
go.

10 Lëë stu angly kuksichuw xig laañee xñabey ma tox, aan lëë siko pkyey.
Aan mban taw lay meñ por yoob nii kwlañ meñ. 11 Per nikxe ptsyool meñ
kyalnë go, psaandy meñ xtol, sink lëë meñ kwte lo Dios nii xñabey kpaa,
porñee pxaal Dios kchë kyalnë go.

12 Lëë stu angly kuksichuw xig chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates, aan lëë nis
pidzy kiigwpee go parñee kchilo tedy kchë rey nii sëëd nëz laa xlyañ ngbidz.

13 Ni konaa nii tuga kyalbini mal pchoo chuw mëël ngol ni chuw ma tox ni
chuw stu ma tox nii xñee tiits xuuy. Chak ksa tson kyalbini mal go si chak
ngbedzy. 14 Beeñtsyey kyalbini mal go kyalntson parñee ktopo kchësy xaa
xñabey nii no lo kislyu tsiin ktily xaa ksa xaa Tat Tios.

15 —Lëën kyely si chiid ngbaan —chëb Tat Tios—. Dichos xaa nii xtee mgaal
lo ni nakw xab, parñee sëdy xaa nëbkidy xaa ni kandy meñ lady kidy xaa.

16 Laañee lë Armagedón pkaal lsa kchë xaa nii xñabey lo kislyu.

17 Lëë lultime angly kuksichuw xig lo me, aan nguiedzy kwnee tu xaa
laañee xñabey Dios, chëb xaa:

—Lëëw nagon.

18 Loxsye ngo lëë nkwsiy kotsyë leñ kpaa ni lëë tu xutox nii karty kni destye
nii kwche kislyu bni. 19 Lëë kyedzy nii mastre ngol kok tson lë, ni lëë kchë
kyedzy nii nche lo kislyu kwnitylo ni lëë Dios psaladzy nii no nii ksaksi xaa
kyedzy ngol nii lë Babilonia porñee tir xlëë xaa. 20 Kchësy kislyu wiñ nii nche
lo nistoo ni kchësy kiy kwnitylo. 21 Ni byab kyokyo ngol lady meñ. No kyokyo
go në axte choow kil. Aan kwte meñ lo Dios porñee tir mban kwtedy meñ lo
kyokyo go.

17

Kyalnë nii ktsyool kwnaa nii kwyoni ndaly mguiy

1 Lëë tu angly nii wi psichuw xig nii no kyalnë në lon:

—Të gaanoo kuyoo kyalnë nii ktsyool kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy,
chu nis sob me. 2 Kotnil me kchë xaa xñabey nii no kislyu ni kchësy kaa meñ
nii nche lo kislyu chuñ tol nii chuuñtsyey me.

3 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan lo mgaal go lëë angly kuni naa tu tañ pidzy
aan lëën kon tu kwnaa nii sob lady tu ma tox, nixñë ma, nonsyke tiits nii xko
falt lo Dios kë lady ma, kadzy kik ma ni tsii xkach ma sob. 4 Tu ladx morad
ni nixñë nakw kwnaa go, kë or ni kyo ngui ni kyo non nii lë perle laady ko.
No tu xig or ña me, leñ xig ko no tol ni cos yox nii beeñtsyey me. 5 Kë blalan
tiits kë me, per ni tu cho xyeñdyo. Sinrii xñeew: “Kyedzy ngol nii lë Babilonia
nak xñaa kchë kwnaa yox nii xkyëngob ndaly mguiy ni xñaa kchë cos ntseeb
nii chak lo kislyu.” 6 Xsyudzy kwnaa go porñee kow me cheñ nii pxee kchë
meñ nii ngab lo Dios ni kchë meñ nii kuty por xtiits Jesús. Psee styoon konaa
kchë ngo. 7 Per lëë angly në lon:

—¿Penak nii xsee styool? Kwlës gaanoo lëën kniy lool cho nak kwnaa go, ni
cho nak ma tox nii sob kadzy kik ni tsii xkach nii sëëdni me. 8 Kwyol ma tox nii
konoo, per lëë ma kuty. Lëë na lëë ma kchukë leñ kyeech nxity nii byab ma
parñee kety ma kaazhkaa. Kchë meñ nii nche lo kislyu nii këdy lë leñ libre nii
xoob kpaa destye nii kwche kislyu, ksee kan kpañ ma tox nii penaadle kuty.

9 ’Par xaa nii xyeñ nak nii kniyaa: Nak ksa kadzy kik ma tox ko sinak kadzy
kiy nii sob lo kislyu. Laady ko sob kwnaa go. 10 Lëë gak ksa kadzy kik ma tox
ko nak sinak kadzy rey nii xñabey lo kislyu. Kutyle kaay rey go, lëë stu xaa bii
xñabey, lëë stu xaa nare kiid. Xtsedy kñabey rey go tsiñee lëë xaa kiid. 11 Con

ma tox nii kwyol ni kutyle lëë rey nak xon, nikxe nii wi ma ngab lady ksa kadzy nii kokyety klo. Lëë ma kety kaazhkaa.

12 'Lëë ksa tsii xkach ma tox nii konoo nak sinak tsii rey nii karty kislo kñabey, per lëë xaa jkaa kyalwnabey parñee kñabey xaa xisy wiñ ksa xaa ma tox. 13 Tugak nak xtiits ksa tsii rey go aan lëë xaa ktee xkyalwnabey xaa lo ma tox ko. 14 Lëë xaa ktily ksa xaa mëkwxiily, per lëë mëkwxiily kuñ gan, por lëë mëkwxiily nak xaa nii mastre xñabey ni lëë ma nak rey nii mastre non. Kchë meñ nii kwle Dios ni xsoob xtiits Dios no xlad ma.

15 Lëë gak angly në lon:

—Nak chu nis nii sob kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy sinak meñ nii nche tyub lo kislyu. 16 Lëë ksa tsii rey ni lëë ma tox ktilyni kwnaa yox ko. Lëë xaa ksaan me ni lëë xaa kwii xab me, aan lëë xaa kaw xpëël ni lëë xaa ksaay me. 17 Lëë Dios pkol styoo kchë rey go parñee ktee xaa xkyalwnabey xaa lo ma tox ko parñee kak cumplir kchë xtiits Dios. 18 Lëë kwnaa yox nii konoo nak sinak kyedzy ngol nii xñabey lo rey nii no tyub lo kislyu.

18

Lëë kyedzy nii lë Babilonia byab

1 Loxsye ngo lëë stu angly nii xñabey byety kpaa, aan tyub lo kislyu psaabini xaa porñee tir xpibëly xaa. 2 Nguiedzy kwnee xaa, chëb xaa:

—Lëë Babilonia kwnitylo, lëë Babilonia kwnitylo, aan lëëw byak lidzy kyalbini mal ni lëëw byak laañee xko mguiñ ntseeb xipchoos. 3 Kchë kyedzy nii nche lo kislyu pkaay xtol kyedzy ko, ni kchësy kaa rey nii xñabey lo kislyu beeñtsyey tol nii beeñtsyey kyedzy ko. Lëë kchë gaa xaa nii xto cos byak rikw porñee pxiñ kyedzy ko tumi.

4 Lëën biñ nii lëë stu xaa kwnee leñ kpaa chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ tu kyedzyaa, kol kchoo ske parñee jkaaydy to xtol kyedzy ke ni parñee ktsyooldy to kyalnë nii ktsyoolo. 5 Lëë xtol kyedzy ke lox ptyaly aan lëëw byakxoob axte leñ kpaa, ni tu tol nii beeñtsyey kyedzy ke karty knityladzy Dios. 6 Kol ksaksi kyedzy ke sinak nii psaksiw meñ, ni kol ktikche kchë nii beeñtsyeyo. Mastre fuert kol kxixkwaa nii jki do kyedzy ke que nii pkiw meñ. 7 Mban kol ktee kyedzy ke ni kol ksaksiw, por tir kok nyaaw ni tir pxiño tumi, aan chëbo leñ styoow: "Nakaa sinak tu kwnaa xñabey. Lëdy viuudaa. Ni tu pe kaktyaa." 8 Por ngo, tu kpidzak lëë kyedzy ke ktsyool kchëlo kyalnë ni tedy kpiñ, ni kety ni tsek lo ki. Por tir ntseeb Dios nii ksaksi kyedzy ke.

9 Kchë rey nii xñabey lo kislyu nii wi beeñtsyey tol nii beeñtsyey kyedzy ke ni pxiñ tumi ksa kyedzy ke koon ni kteenë tsiñee kan xaa nii lëëw noyek. 10 Sit kwe xaa parñee tejty xaa castigw, aan lëë xaa këb:

—¡Brooboo, Babilonia! Ngoloo ni kwnabeyoo, per ketyle kwnitylool.

11 Wi kchë xaa nii xto cos ni xkyë dilgensy koon ni kteenë por kyedzy ko, porñee tsodre cho si 12 plat, or, kyo nii tir ngui, kyo nii lë perle, ladx non, ladx sed, ladx morad ni nixñë, yag nii xlyaa nex, ni cos nii nyaa con lay elefant, yag ngui, brons, kiib, kyo nii lë marmol, 13 canel, kizh nii xlyaa nex, yaal, kizh nii lë mirra, ngwaan xlyaa nex, viñ, aceit, riñ lan, xobxtily, ma nii choy yow, mëkwxiily, cabay, carret ni xaa ni xtyo par kyë tsiiñ. 14 Kchësy meñ këb lo kyedzy ko:

—¡Chaptroo kchë cos nii tir xyo styool, kpikchedre kapoo kchë cos non nii kopoo!

15 Kchë xaa nii xto cos lo kyedzy ko ni byak rikw kwe sit, koon ni kteenë
parñee tejty xaa castigw, 16 aan kchë xaa go këb:
—¡Brob kyedzy ngol go! Koko sinak tu kwnaa nii nakw tu ladx non ni kë or
ni kyo ngui lady, 17 ¡aan tub worak lëë kchë nii kopo kwnitylo!
Kchësy xaa nii chuuñ ksëë barkw ni xkyë tsiiñ lo nistoo kwche sit, 18 aan
tsiñee kon xaa nii lëë kyedzy ko noyek, nguiedzy chëb xaa:
—¿Pe no stu kyedzy nii ngol si ngol kyedzy re na dyon?
19 Aan lëë xaa biiñ ni lëë xaa pchoob yu kik xaa porñee tir pteenë xaa, ni
nguiedzy chëb xaa:
—¡Brob kyedzy ngol go! Con kchë nii kopo byak rikw kchë xaa nii chap
barkw, ¡aan tub worak lëëw kwnitylo!
20 'Kol kle kchësy to siñee no do kpaa, porñee lëë kyedzy ko kwnitylo ni kol
kle kchë do siñee ngab to lo Dios ni nak to apostle ni xluuy do xtiits Dios, por
lëë Dios beeñ xkyalxtisy to.
21 Loxsye ngo lëë tu angly nii xñabey blis tu kyo nii nyaa si nyaa tu
kyomoliñ, aan lëëw pchon xaa lo nistoo, chëb xaa:
—Siñee byabak kyo re kyab kyedzy Babilonia aan kpikchedre kan meño.
22 Kpikchedre kool meñ arp, ni flaut ni trompet, ni tsodre meñ nii kyë tsiiñ ni
meñ nii kuuñ tsiiñ moliñ leñ kyedzy ko. 23 Kyëdre bini ni kaktre kyalwtsiilña
leñ kyedzy ko, ni lëëw na kyedzy ko byuñ rikw kchë xaa nii pto cos ni kwëti
kchë meñ lo kislyu por xkyalbruj kyedzy ko.
24 Lëë Dios bnitylo kyedzy ko porñee por xtolo kuty profet ni meñ nii ngab
lo Dios ni meñ nii no tyub lo kislyu.

19

1 Loxsye ngo lëën biñ nii nguiedzy xñee meñ leñ kpaa. Nyoo nii ndaly meñ,
xñee meñ:
¡Skizh Tat Tios!
Lëë xDios no xteelaa ni lëë xaa xñabey ni lëë xaa jkaa skizh,
2 por chuñ xaa kyalxtisy sinak nii no kako.
Nli nii kyalxtisy chuuñtsyey xaa,
por lëë xaa psaksi kyedzy yox nii tir beeñ tol, porñee ndaly meñ nii nche lo
kislyu pkaay xtolo.
Singo mod lëë Dios bnab cuent low por xkyalkuty kchë xaa nii bniladzy xtiits
xaa.
3 Lëë meñ go kwnee stub chëb:
—¡Skizh Tat Tios! Iip kyaldy tsëp kox nii tsek kyedzy ko kpaa.
4 Leñ yulyey sob Tat Tios tsiñee lëë ksa kalyptap xaa kol ni lëë ksa tap ma
nii tyub lady sob mëlo kujkiitsy kë axte lyu ni ptee skizh xñee:
—¡Nliw! ¡Skizh Tat Tios!
5 Tsigo lëë lëë tu xaa kwnee leñ yulyey chëb:
Kol ktee skizh lo xDios no kchësy to,
nikxe xaa wiñ do, nikxe gaa xaa kol do,
kchësy to siñee xsoob to xtiits xaa ni xsal do xaa.

Xkyalwtsiilña Mëkwxiily

6 Biñaa gaa tsiy tubtsoon meñ. Nako sinak xbi nis nii xchingaa tu chu kyo
ni nako sinak xbi nkwsiy aan xñee meñ:
¡Skizh Tat Tios! Por lëë xaa bislo xkyalwnabey xaa.
Lëë xDios no nak xaa nii mastre xñabey.
7 Kol tsoo kle no,
ni kol tsoo ko nguiool no styoo no parñee ktee no skizh lo xaa.
Por lëë wor kutsiñ nii lëë Mëkwxiily ktsiilña.

Lëë tsiil xaa tse so mbës.
8 Lëë Dios ptee tiits nii kakw me ladx nyë ni xpibëly,
por ladx ko chakw meñ nii mbañ sinak xñabey Dios.
9 Lëë angly në lon:
—Pkëë: “Dichos meñ nii koktsyetsy tsi lo xkyalwtsiilña Mëkwxiily.”
Aan lëë gak xaa në lon:
—Nli nii xtiits Dios nrii.
10 Lëën psoxib lo angly ko, per lëë xaa në lon:
—Ksoxibtyoo lon, por xtiitsak Dios xsobaa sinakak nii xsooblo, ni nakaa sinak kchë betsyoo nii xsoob xtiits Jesús. Psoxib lo Dios.
Lëë tiits nii biidni Jesús xsaabini kchë meñ nii xluuy xtiits Dios.

Xaa nii sob lady cabay rusy

11 Lëë kpaa byaly, aan lëën kon tu cabay rusy. Xaa nii chon tiits ni xñee tiitsli lë xaa nii sob lady ma. Singo lë xaa porñee ngui chuñ xaa kyalxtisy ni chuñ xaa tily sinak nii no kako. 12 Xpibëly mëlo xaa sinak xpibëly bëly ni sob ndaly coron kik xaa ni kë blalan tiits chex xaa aan xaktyee lëë xaa nan pe xñeew. 13 Nakw xaa tu ladx nii xña cheñ aan lë xaa xtiits Dios. 14 Kchë soldad nii no leñ kpaa nal xitsy xaa. Ladx nguitsy ni nyë nakw xaa nii nonsyke lady cabay rusy sob xaa. 15 Sob tu spad ndox chuw xaa, parñee kiswee xaa meñ nii nche lo kislyu, ni lëë xaa kñabey sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëë xaa kuñ kyalxtisy sinak tu xaa nii xkitsy xkyee uv con niy, ni lëë xaa ktee meñ castigw nii kxaal Dios nii xñabey por tir xlëë Dios. 16 Ni kë lo kodx xaa nii lëë xaa nak rey nii mastre non ni lëë xaa mastre xñabey.
17 Loxsye ngo lëën kon nii lëë tu angly so lo ngbidz, xkwetsy xaa kchë mguiñ nii xoobe leñ kpaa xñee xaa:
—Kol të ni kol ktyop tsiin kiid to lo xixtsee Dios, 18 parñee kaw do xpëël rey, ni xpëël kchë xaa nii xñabey lo soldad ni xpëël kchë xaa ndaan, ni xpëël cabay ni xpëël xaa nii xsyob lady ma, ni xpëël kchë meñ nii no xpixwan ni xpëël meñ nii kindy xpixwan. Kol të kaw do xpëël xaa wiñ ni xpëël xaa kol.
19 Lëë ma tox ni lëë kchë xaa nii xñabey lo kislyu pkaal lsa ksa xsoldad parñee ktily xaa ksa xaa xaa nii sob lady cabay ni xsoldad xaa go. 20 Lëë ma tox ni lëë ma wnee xuuy nii beeñ kyalntson pkaa. Por kchë kyalntson nii beeñtsyey ma wnee xuuy go pkëëti ma meñ parñee klaa meñ tsobey meñ ni ksoxib meñ lo ximdyo ma tox ko. Mbañ ma tox ko ni ma wnee xuuy go, byab ma lo ki nii noyek con kyo nii lë azufre. 21 Aan lëë kchë meñ nii ngab lo ma tox ko kuty conspad nii sob chuw xaa nii sob lady cabay, aan kchësy mguiñ byëly taw xpëël kchësy meñ kuty ko.

20

Tu mily iz

1 Lëë tu angly byety kpaa. No xlyey kyeech nxity ña xaa ni nseñ xaa tu caden ngol. 2 Lëë angly ko pxituu mëël ngol nii kwyo penaadle. Xaa tox lë ma, tu mily iz kyëtuu ma. 3 Lëë xaa pchon ma leñ kyeech nxity aan ptse tsiitsy xaa chu kyeech ko parñee jkëëtidy ma meñ tu mily iz. Axte ksa tse go lëë ma laa xisy wiñ.
4 Konaa laañee xsyob xaa xñabey, aan lëë xaa nii kwaa tiitspey par kuñ kyalxtisy nche sob siko. Ni konaa xkyalbini kchë xaa nii pchug meñ kik por xtiits Jesús ni por xtiits Dios. Psoxibty kchë xaa go lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni blaady kchë xaa go nguitsy xbey ma tox ña xaa o kë gaa xaa. Lëë kchë xaa go pañ parñee kñabey xaa ksa xaa Crist tu mily iz. 5 Per lëdy kchë meñ kuty

pañ, sink axte ksa tu mily iz lëë meñ kuty ko kpañ. Klo tub tiiy meñ kuty pañ.
6 ¡Dichos meñ nii ngab lo Dios por klo meñ go kpañ! Aan tsiñee lëë kyalkuty
kiid stub pe kaktre kchë meñ go, sink lëë meñ go kak pxosy nii jkiiñ lo Dios
ni lo Crist, aan lëë kchë meñ go kñabey tu mily iz.

Lëë xaa nii xtilyni Dios chek

7 Tsiñee lëë tu mily iz ksa lëë xaatox laa, 8 aan lëë xaa tsijkëëti meñ nii nche
lo kislyu. Lëë xaa jkëëti meñ Gog ni meñ Magog parñee ktop meñ go xsoldad.
Nak xsoldad meñ go sinak yuzh nii nche chu nistoo. Tir ndaly xaa. 9 Lëë xaa
kwey tyub lo kislyu kuksuugw kwraly xaa meñ nii ngab lo Dios ni kyedzy
nii tir xkëstyoo Dios. Per lëë Dios psyaab ki kpaa aan kchësy xaa kwyek lo ki
go. 10 Aan lëë xaatox nii pkëëti kchë xaa go byab lo ki nii noyek con kyo nii lë
azufre. Siko gak byab ma tox ni stu ma tox nii kwnee xuuy. Siko tugak tedy
ma castigw ksa ma xaatox.

Yulyey nguitsy

11 Konaa tu yulyey nguitsy ngol ni konaa xaa nii sob leeñgo. Lëë xaa ptichee
kislyu ni kpaa aan bikchedre nyak nyoow. 12 Ni konaa meñ kuty, nikxe xaa
wiño nikxe gaa xaa kolo, lëë xaa nche chu yulyey aan lëë libre byaly ni konaa
stu libre nii kë lë meñ nii jkaa kyalmbañ. Kchë nii beeñtsyey meñ go kë leñ
libre. Por ngo nii libre ko kwseñ Dios worñee kok kyalxtisy. 13 Lëë meñ nii
kuty lo nistoo pchoo ni lëë meñ nii no laañee xyey meñ nii chety pchoo, aan
lëë kyalxtisy kok según kchë nii beeñtsyey meñ go. 14 Loxsye ngo lëë laañee
xyey meñ kuty byab lo ki. Lo ki re kyey meñ nii kety chop vuelt. 15 Ni lo ki re
byab meñ nii këdy lë leñ libre ni kë lë meñ nii jkaa kyalmbañ.

21

Kpaa kub ni kislyu kub

1 Loxsye ngo lëën kon tu kpaa kub ni tu kislyu kub, por lëë kpaa kol ni
lëë kislyu kol kwnitylo, ni kintre gaa nistoo. 2 Konaa kyedzy ntson nii lë
Jerusalén. Ngubo, kpaa byetyo, lo Dios pchoow. Xixkwaaw sinak xixkwaa
tu kwnaa nii ktsiilña. 3 Ni biñaa nii nguiedzy kwnee tu xaa leñ yulyey, chëb
xaa:

—Lady meñ no Dios nina. Tugak tso xaa lady meñ parñee kak meñ
xkyedzy xaa ni parñee kak xaa xDios meñ. 4 Lëë Dios kchëë nis lo meñ nii
choon ni tsodre gaa kyalkuty, ni wiiñ ni kyalnë, ni yoob, por tsodre kchë cos
nii kwyo klo.

5 Tsigo lëë xaa nii sob leñ yulyey chëb:

—Kchësy cos chuuñ jkubaa.

Lëë gak xaa në:

—Pkëë kchë nrii porque tiitsliw parñee kniladzy meño.

6 Loxsye ngo lëë xaa në lon:

—Lëëw nagon. Naa bislo kchë cos ni naa kisyaalo. Kchë meñ nii klyaa nis
ki nis nii xchoo chu xlyañ nii xnee kyalmbañ. Singosy ktedyaa nis ko ki meñ.
7 Kchë xaa nii kuñ gan kyaani kchë cos re, ni lëën kak xDios xaa go ni lëë xaa
go kak xiñaa. 8 Per lëë kchë xaa ntseeb, ni xaa nii xnilasty, ni xaa yox, ni xaa
nii chuty meñ, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuuñtsyey
kyalbruj, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa wnee xuuy, kchë xaa go kyey lo ki
nii noyek con azufre. Chop vuelt kety kchë xaa go.

Jerusalén kub

9 Lëë tu angly nii kwaa xig or nii no kyalnë nii kxaal Dios në lon:

—Të gaanoo kuyoo kwnaa nii kak tsiil Mëkwxiily.
10 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan lo mgaal go lëë angly kuni naa tu kik kiy
ngol nii klaa aan lëë xaa bluuy kyedzy ntson nii lë Jerusalén lon. Kpaa sëëd
sëëbo, lo Dios pchoow. 11 Xpibëly kyedzy ko con xbini Dios, ni xpibëlyo sinak
xpibëly tu kyo ngui nii lë jaspe ni ndeebiniw sinak ndeebini tublë vidre.
12 Kyako kyedzy ko ntse con tu pkyedzy ngol nii klaa. Tsiipchop puert këw, ni
so gaa tuga angly chu xpuerto, ni tuga lë xaa nii kwnabey lo xtiiy meñ Israel
kë tu chu puert ko. 13 Kë tson gaa puert tyuxlad kwi pyedzy ko nëz kaan,
ni kë tsono nëz klaa ni tsono nëz kyety. 14 Tsiipchop kyo ngol nyaa xcimient
xipyedzy kyedzy ko, aan tuga lë ksa tsiipchop xapostle Mëkwxiily kë laady ko.
15 No tu var or ña angly nii kwnee lon par ktiix xaa kyedzy, ni ktiix xaa
xpuerto ni pyedzy nii ntse kyakow. 16 Cuadrad kyedzy ko lalak nii syoolo
nxeño. Lëë angly ptiixo con var aan chop mily chop kyoow kilometro syoolo
aan lalak nii klaaw nxeño. 17 Loxsye ngo lëë xaa ptiix pyedzy nii ntse kyako
kyedzy, tsongalyptap metre chapo.
18 Con kyo nii lë jaspe nyaa pyedzy, lëë kyedzy nyaa con mer or, ndeebiniw
sinak ndeebini tu vidre. 19 Kchë lady kyo nii nyaa xcimient pyedzy kwxixk-
waa con kyo ngui, tu kyo kwxixkwaa con kyo nii lë jaspe, lëë stuwo con kyo
nii lë zafiro, lëë stuwo con kyo nii lë ágata, lëë stuwo con kyo nii lë esmeralda,
20 lëë stuwo con kyo nii lë ónice, lëë stuwo con kyo nii lë cornalina, lëë stuwo
con kyo nii lë crisólito, lëë stuwo con kyo nii lë berilo, lëë stuwo con kyo nii lë
topacio, lëë stuwo con kyo nii lë crisoprasa, lëë stuwo con kyo nii lë jacinto,
lëë lultimo kwxixkwaa con kyo nii lë amatista. 21 Lëë ksa tsiipchop puert
kwyaa con kyo nii lë perle, tuga perle pkiiñ par tsaa tu puert. Lëë nëz nii
xtyee groltyee leñ kyedzy kwyaa con mer or nii ndeebini si ndeebini vidre.
22 Ni tu laañee kutiitsni meñ Dios kindy leñ kyedzy ko, por yuub Dios nii
xñabey ni yuub Mëkwxiily no lady meñ. 23 Xkiiñdy kyedzy ko xbini ngbidz ni
xbini mëë, por misme bini nii xchoo lady Dios ni xbini Mëkwxiily xsaani leñ
kyedzy ko. 24 Kchësy lo meñ nii nche lo kislyu ksaani xbini kyedzy ko, ni lëë
rey kiid kni cos non nii chap leñ kyedzy ko. 25 Kyoogwty xpuert kyedzy ko
yutsye, por jkyeydy lyu. 26 Siko tsikni meñ nii nche lo kislyu cos non nii chap
meñ ni xkyalnsaak meñ. 27 Per sëëbty tol siko, ni sëëbty meñ nii chuuñtsyey
cos yox ni meñ nii xkëëti leñ kyedzy ko. Xaktyee meñ nii kë lë leñ xlibre
Mëkwxiily sëëb.

22

1 Lëë angly bluuy tu kiigwpee nii xnee kyalmbañ lon. Nyë nis ko sinak
nyë vidre. Laañee sob Dios ni laañee sob Mëkwxiily xchoo kiigwpee go.
2 Groltyee leñ kyedzy xtye kiigwpee go aan tyuxlad chuuw go sob yag nii
xnee kyalmbañ, tsiipchop vuelt xkyë nex lo yag ko tu iz, aan kchë xiplago
xkiiñ parñee kak kchë meñ nii nche lo kislyu rmedy. 3 Tsody cos nii ptsiibteel
Dios leñ kyedzy ko. Siko sob Dios chop Mëkwxiily kñabey, aan lëë meñ nii
xsoob xtiits xaa ksoxib lo xaa. 4 Lëë meñ kan lo xaa, ni lëë lë xaa kyë kë meñ.
5 Jkyeydy lyu siko ni jkiiñdy kchë meñ nii no siko ni tu clasy bini, per ni xbini
ngbidz, por lëë Dios ksaani lo meñ go, aan iip kyaldy xkyalwnabey kchë meñ
go.

Klyëëdre lëë Jesucrist kiid

6 Tsigo lëë angly në lon:
—Nli kchë tiits re no nii kniladzy meño. Yuub Dios nii xsaabini profet pxaal
xangly biidnee kchë nii klyëëdy kak lo xaa nii xsoob xtiits xaa.

7 —¡Klyëëdy lëën kyely! —xñee Jesús—. ¡Dichos meñ nii xsoob xtitsaa nii kë leñ libre re!
8 Naa nak Juan. Biñaa ni konaa kchë cos re. Aan loxsye biñno ni konno, lëën psoxib lo angly nii bluuyo lon. 9 Per lëë xaa në:
—Ksoxibtyoo lon por xtiitsak Dios xsobaa, sinak nii xsooblo ni xsoob profeto ni kchë meñ nii xsal nii kë leñ libre re. Psoxib lo Dios.
10 Ni lëë gak angly ko në:
—Kolandyoo xtiits Dios nii kë leñ libre re, por lëëw mer kak cumplir. 11 Psaan kuñ xaa mal kyalmal ni psaan kuñ ngoptol tol, per lëë xaa buen no nii tugak kuñ xaa kyalbuen. Singo gak xaa nii beeñ nyë Dios nody nii ksaan xaa Dios.
12 —Nli nii klyëëdre lëën kyely —xñee Jesús—. Lëën kyelyni nii ktedyaa lo meñ, según nii beeñtsyey meñ. 13 Naa bislo kchë cos ni naa kisyaalo.
14 'Dichos meñ nii xkiib xab, parñee kchilo kaw meñ nex nii xkyë lo yag nii xnee kyalmbañ, ni kchilo sëëb meñ chu xpuert kyedzy ko. 15 Per lëë xaa yox kyaan ley ksa xaa nii chuuñ kyalbruj, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa nii xleni kyalwkëti.
16 'Naa nak Jesús. Lëën pxal xanglyaa parñee kiidnee xaa xa nak kchë cos re lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lo xtiiy rey David syelyaa. Nakaa sinak mëly nii xsaabini leñ kpaa wor silytoo.
17 Lëë Kyalbini Ntson ni lëë tsiil Jesús xñee lo xaa:
—Të.
Aan kchë meñ nii kono këb:
—Të.
Lëë kchë gaa meñ nii klyaa nis ni kakladzy kiid ki nis nii xnee kyalmbañ singosy.
18 Lëën xñe kazh lo kchë xaa nii xkëëtyag xtiits Dios nii kë leñ libre re nii deelñee jkëë xaa pe stu cos leñ libre re, lëë Dios ktee xaa kchë kyalnë nii kë leñ libre re. 19 Deelñee no gaa cho ktsily blalan xtiits Dios nii kë leñ libre re, klaady Dios kaw xaa xnex yag nii xnee kyalmbañ ni klaady Dios sëëb xaa leñ kyedzy ntson nii xseety libre re.
20 Lëë xaa nii pxaal tiits re xñee:
—Klyëëdy lëën kyely.
Singo kako. ¡Të Jesús!
21 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do. Amén.